Bundel van de Commissie Welzijn van 14 januari 2019

Uitzending van de vergadering

Met ingang van 2019 kunt u de vergadering live of achteraf op deze website bekijken.

1 Opening

Opening van de vergadering.

2 Vaststellen agenda

De commissie stelt de agenda vast.

3 Spreekrecht inwoners

Bij agendapunt 8, over de Ruïne van Teylingen:
Inspreker namens bewoners Teylingerlaan
Inspreker namens Stichting Oud Sassenheim (SOS) en het CultuurHistorisch Genootschap Duin- en Bollenstreek (CHG)

4 Mededelingen

5 H A M E R S T U K K E N

6 Beëindiging gemeenschappelijke regeling archiefbeheer

[Doel: Besluitvormend]
Voorgesteld wordt om de gemeenschappelijke regeling met de gemeente Leiden inzake het beheer van het archief van de gemeente Teylingen, en de bijbehorende dienstverleningsovereenkomst, getekend op 11 december 2007, te beëindigen.

- 2019-01-31 RV Beëindiging gemeenschappelijke regeling archiefbeheer..docx
- 2019-01-31 Collegebesluit.PDF
- 2019-01-31 Producten-en-Diensten-Catalogus.pdf - PDC Erfgoed Leiden en Omstreken.pdf
- DVO gemeente Teylingen definitief 22-10-2018.docx - DVO Teylingen.docx
- GR Teylingen.pdf - GR Teylingen 2007.pdf

7 B E S P R E E K P U N T E N

8 Notitie Beeldvorming Ruïne van Teylingen

[Doel: besluitvormend (afronding beeldvormingsfase)]
De Notitie Beeldvorming geeft een overzicht van de periode vanaf november 2012 waarin de situatie rond beheer en eigendom is gewijzigd, er een intensieve en uitgebreide participatie is geweest over een mogelijke toekomst voor de Ruïne en het overleg met de nieuwe eigenaar – de Stichting Monumenten Bezit (SMB) – is gestart. Ook is er een uitgebreid historisch onderzoek uitgevoerd en heeft de nieuwe eigenaar, de Stichting Monumentenbezit, 13 uitgangspunten geformuleerd voor de verdere ontwikkeling. Met al deze informatie als basis en de randvoorwaarden van economische haalbaarheid en dat het moet passen bij de Bollenstreek is een globale gebiedsvisie opgesteld. Een globale gebiedsvisie met de naam "Tuinen van Teylingen" die contouren en kaders schetst. Ter afsluiting van de fase van beeldvorming zijn reacties op deze globale visie opgehaald. Aan de commissie Welzijn wordt nu gevraagd of de breedte van het onderwerp zo voldoende is opgezocht en er kan worden overgegaan naar de volgende fase om een oordeel te gaan vormen over de contouren en kaders.

- 2019-01-31 RV Notitie Beeldvorming Ruine van Teylingen
- 2019-01-31 Bijlage 1 Notitie_Beeldvorming_Ruïne_van_Teylingen_December_2018
- 2019-01-31 Bijlage 1_1 Resultaten_burgerpanel_November 2018
- 2019-01-31 Bijlage 1_2 Resultaten_website_enquete_November 2018
- 2019-01-31 Bijlage 1_3 resultaten inloopavond 28 november 2018
- 2019-01-31 Bijlage 1_4 gesprekken stakeholders

8.X.X Dossier proces Ruïne van Teylingen

[Informatief] Achtergrondinformatie, proces van 2012-heden.

- 2012-11-08 aangenomen motie CDA Ruine vTeylingen
- 2015-03 Rapport_Toekomst_van_de_Ruine_van_Teylingen_Maart_2015
- 2015-06 Raadsvoorstel_besluit
- 2015-06 Raadsvoorstel_memo_proces_participatie
- 2017-01 Historisch_Onderzoek_Ruïne_van_Teylingen_januari_2017
- 2017-09 00_Raadsvoorstel_en_besluit_Ontwikkeling_en_toekomst_Ruine_van_Teylingen
- 2017-09 01_Overzicht_stappen_en_besluiten_rondom_de_Ruine_van_Teylingen_2009_-_2017

2017-09 02_Brief_Stichting_Monumentenbezit_2017-03-13

2017-09 03_Leidse_Ommelanden_ROTIK_formulier_Ruine_Teylingen_2017_def

2017-09 04_Globale_gebiedsvisie_en_concept_Tuinen_van_Teylingen_augustus_2017

2018-07-05 Aangenomen M5 Motie - Ruine van Teylingen (CDA)

2018-09-27 RV Opheffen geheimhouding Ontwikkeling Ruïne van Teylingen

2018-10-17 Presentatie Ruïne commissie DEB 17 okt

9 Integraal huisvestingsplan onderwijs Teylingen 2019-2022

[Doel: besluitvormend]
Gemeenten en schoolbesturen zijn samen verantwoordelijk voor de kwaliteit van schoolgebouwen. De verordening voorzieningen huisvesting onderwijs is hierbij leidend, echter deze verordening voorziet niet in een meerjarenplanning. Het IHP geeft de mogelijkheid om een lange termijn planning te maken, waarbij de diverse ontwikkelingen rondom verschillende scholen op elkaar afgestemd worden. Ook biedt het IHP de mogelijkheid om een koppeling te maken met andere voorzieningen, zoals kinderopvang.
In 2017 en 2018 zijn door de schoolbesturen in samenwerking met de gemeente spreidingsplannen opgesteld voor Sassenheim en Voorhout. Deze spreidingsplannen vormen een belangrijke basis van dit IHP.

2019-01-31 RV Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Teylingen 2019-2022

2019-01-31 Bijlage 1 IHP onderwijs Teylingen 2019 2022

2019-01-31 Bijlage 2 Begrotingswijziging 2019-3 IHP Teylingen 2019-2022_1

2019-01-31 Bijlage 3 Spreidingsplan Voorhout

2019-01-31 Bijlage 4 Spreidingsplan Sassenheim

10 Verbreding Regeling Huishoudelijke Hulp Toelage voor mantelzorgers

[Doel: besluitvormend]
De Regeling Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) voor mantelzorgers, biedt mantelzorgers de mogelijkheid om gebruik te maken van hulp bij het huishouden. Zij kunnen per kalenderjaar voor 52 uur huishoudelijke hulp krijgen. De mantelzorger kan hierdoor ontlast worden. De gewijzigde Regeling HHT (de nieuwe naam van de regeling is 'regeling Ondersteuning Mantelzorgers') geeft ruimte het budget breder in te zetten om (over)belasting van mantelzorgers te voorkomen, door individuele ondersteuning of door andere projecten gericht op verlichting van mantelzorg.

2019-01-31 RV Gewijzigde Regeling HHT voor mantelzorgers

2019-01-31 Gewijzigde Regeling HHT voor mantelzorgers versie 2

2019-01-31 Gezamenlijke doelenboom HLT

11 Wijziging Wmo verordening

[Doel: besluitvormend]
In het regeerakkoord 2017-2021 is een pakket maatregelen aangekondigd om de stapeling van eigen betalingen in de zorg en ondersteuning te verminderen.
Een van de maatregelen is het aanpassen van de eigen bijdrage regeling Wmo 2015.

De fractie van de ChristenUnie heeft aangegeven dit onderwerp te willen bespreken in de commissievergadering.

Raadsvoorstel Wmo Teylingen

Wijzigingsbesluit verordening maatschappelijke ondersteuning Teylingen

12 Begroting jeugdhulp 2019

Op verzoek van PvdA en CDA-fractie is deze raadsmemo geagendeerd. In de toegezonden raadsmemo en onderliggende stukken staan een aantal onderwerpen besproken die deze fracties graag willen bespreken in de commissie. Een aantal vragen n.a.v. de raadsmemo zijn beantwoord.
Vraag aan de commissie:
Hoe kunnen wij als raadsleden regie houden op de kostenontwikkelingen binnen dit dossier en tegelijkertijd adequate zorg garanderen?

580 - Raadsmemo Teylingen Programmabegroting Jeugdhulp 2019

580 - Bijlage - Begroting Regionale Jeugdhulp 2019 inclusief prognose 2018 en meerjarenbegroting

580 - Bijlage - Toelichting programmabegroting jeugdhulp 2019

Antwoorden op vragen raadsmemo begroting jeugdhulp van de PvdA

13 Lijst van ingekomen stukken

13.a Voor pre-advies naar college

13.b Ter afhandelng naar college

13.c Stukken van het college

011 - College - Raadsmemo koploper onafhankelijke clientondersteuning Teylingen.docx

035 - College - 2018 - 35 Beantwoording raadsvragen CDA Teylingen - instroom MareGroep.docx

040 - College - Raadsmemo Voortgang integrale toegang.pdf

13.d VKA

004 - VNG - Ledenbrief_ontwikkelingen-onderwijshuisvesting.pdf

008 - VNG - Ledenbrief motiesbuitengewone alv 30-11-2018 en overeenstemming met-szw over opvolging ro-advies BUIG.pdf

011 - VNG - bijlage getekende-samenwerkingsafspraak-lvv.pdf

011 - VNG - Ledenbrief Samenwerkingsafspraken-landelijke-vreemdelingen-voorziening.pdf

013 - NBPB - Beschermingsbewindvoering.pdf

018 - Gemeenteraad Hattem - Motie Kinderpardon.pdf

020 - ISD Bollenstreek - Wijziging Gemeenschappelijke Regeling ISD Bollenstreek.pdf

032 - VNG - Uitvoeringsregeling Wmo, ministeriële regeling voor hulp uit het sociaal netwerk (betaald uit een pgb).pdf

043 - ISD Informatiebrief abonnementstarief WMO 2019.docx

14 Actielijst en langetermijnagenda

Op de actielijst staan de lopende actiepunten weergegeven met de stand van zaken vanuit het college.

Op de langetermijnagenda (LTA) is de planning van de raadsstukken te zien. De onderwerpen met 1 of 2 sterren worden in de commissie geagendeerd als hamerstuk, tenzij een fractie na afloop van de voorafgaande fractievergadering aangeeft dit als bespreekstuk te willen agenderen (graag met motivering en aanduiding van de bespreekpunten).

Doorlopende Actielijst Teylingen.xlsx

LTA Teylingen.xlsx

15 Regionale zaken

2019-01-14 Mededelingen regiozaken wethouder Van Kempen Commissie Welzijn

16 Rondvraag

De commissieleden hebben de mogelijkheid een vraag te stellen.

17 Sluiting

Raadsvoorstel Besluitvormend

Beëindiging gemeenschappelijke regeling archiefbeheer.

aan:	de raad van de gemeente Teylingen
zaaknummer:	Z-18-061955
datum voorstel:	24 oktober 2018
datum collegevergadering:	27 november 2018
datum raadsvergadering:	20 december 2018
agendapunt:	0
portefeuillehouder:	Dhr. R.M. ten Boden
behandelend ambtenaar:	Jim Middendorp
e-mailadres:	J.Middendorp@hltsamen.nl

Wij stellen voor:

De gemeenschappelijke regeling met de gemeente Leiden inzake het beheer van het archief van de gemeente Teylingen, en de bijbehorende dienstverleningsovereenkomst, getekend op 11 december 2007, te beëindigen.

Inleiding

Op 27 september 2007 hebt u besloten een gemeenschappelijke regeling aan te gaan met de gemeente Leiden voor het archiefbeheer. De gemeente Leiden heeft besloten dat het voldoende is om de onderlinge afspraken vast te leggen in een dienstverleningsovereenkomst. Om de afspraken met de gemeente Leiden op een zelfde wijze voor de drie gemeenten en HLTsamen vast te leggen, kan de gemeenschappelijke regeling van de gemeente Teylingen met de gemeente Leiden worden beëindigd en wordt door alle drie de gemeenten en door HLTsamen een dienstverleningsovereenkomst aangegaan.

Bestaand kader en context

In de Gemeenschappelijke Regeling werkorganisatie HLTsamen is de werkorganisatie belast met de werkzaamheden op het gebied van o.a. informatie. De wijze waarop het toezicht op de nog niet overgebrachte archieven en het beheer van de overgebrachte archieven is geregeld, verschilt voor de 3 gemeenten en HLTsamen. De archiefwetgeving staat niet toe dat de zorg voor archieven wordt overgedragen aan een ander orgaan. Met beëindiging van de gemeenschappelijke regeling en het aangaan van een nieuwe dienstverleningsovereenkomst wijzigt er niets in verantwoordelijkheden ten aanzien van het archiefbeheer. De gemeenteraad stelt een archiefverordening vast en houdt toezicht. Het college van burgemeester en wethouders is belast met de zorg voor de archieven. Voor het toezicht door de gemeenteraad wordt jaarlijks een archiefverslag opgesteld dat wordt toegezonden aan uw raad en de provincie.

Beoogd effect

Gelijkluidende afspraken met de gemeente Leiden voor archiefbeheer voor de 3 gemeenten en HLTsamen.

Argumenten
Na beëindiging van de gemeenschappelijke regeling wordt door de 3 gemeenten en HLTsamen een nieuwe geactualiseerde dienstverleningsovereenkomst aangegaan met de gemeente Leiden.

Kanttekeningen
Niet van toepassing

Financiële consequenties
In artikel 3 van de gemeenschappelijke regeling staat dat voor beëindiging van de overeenkomst met de gemeente Leiden een opzegtermijn van minimaal 3 jaar geldt. Voor de beëindiging van de gemeenschappelijke regeling is er geen opzegtermijn omdat de dienstverlening wordt voortgezet door het sluiten van een dienstverleningsovereenkomst. Er zijn geen financiële consequenties verbonden aan beëindiging van de gemeenschappelijke regeling.

Aanpak, uitvoering en participatie
Na besluitvorming wordt door het college van burgermeester en wethouders een dienstverleningsovereenkomst aangegaan voor het archiefbeheer.

Duurzaamheid
De gemeente heeft het archief duurzaam ondergebracht bij de gemeente Leiden. Dit was zo en het zal met dit voorstel ook zo blijven.

Hillegom-Lisse-Teylingen (HLT)
Aan de gemeenteraad van Hillegom wordt ook voorgesteld in te stemmen met beëindiging van de gemeenschappelijke regeling. Daarna kunnen de colleges van de 3 gemeenten en het bestuur van HLTsamen een dienstverleningsovereenkomst aangaan met een gelijkluidende inhoud.

Urgentie
Er is met de gemeente Leiden afgesproken dat besluitvorming door de verschillende besturen zoveel mogelijk in dezelfde periode plaatsvindt.

Evaluatie
Niet van toepassing

Bijlagen en achtergrondinformatie
- Dienstverleningsovereenkomst inzake het beheer van de archieven van de gemeente Teylingen.
- Producten en dienstencatalogus Erfgoed Leiden en Omstreken.
- Gemeenschappelijke regeling voor beheer van het archief.

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Robert van Dijk	Carla G.J. Breuer
griffier	voorzitter

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Teylingen,

gelezen het collegebesluit van 27 november 2018,

gelet op het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regelingen,

besluit:
De gemeenschappelijke regeling met de gemeente Leiden inzake het beheer van het archief van de gemeente Teylingen, en de bijbehorende dienstverleningsovereenkomst, getekend op 11 december 2007, te beëindigen.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 31 januari 2019.

Robert van Dijk griffier	Carla G.J. Breuer voorzitter

Besluit van College van burgemeester en wethouders Teylingen

Zaakkenmerk/Onderwerp	Z-18-061955/BeÃ«indiging gemeenschappelijke regeling archiefbeheer Teylingen.
Verantwoordelijke	TM Informatiebeleid en beheer
Zaakkenmerk/Document kenmerk	Z-18-061955/D - 146758
Vertrouwelijkheid	Openbaar
Portefeuillehouder	Dhr. R.M. ten Boden, wethouder
Besloten in de vergadering van	College Teylingen d.d. 27 nov 2018

Toelichting besluit

Wij stellen voor

1. De raad voor te stellen de gemeenschappelijke regeling voor archiefbeheer gemeente Teylingen 2007 te beëindigen.
2. Onder voorbehoud van beëindiging van de gemeenschappelijke regeling door de gemeenteraad bijgaande dienstverleningsovereenkomst aan te gaan met de gemeente Leiden voor het archiefbeheer.

Samenvatting

De gemeente Teylingen heeft, net als de gemeente Hillegom, een gemeenschappelijke regeling met de gemeente Leiden voor het archiefbeheer. De gemeente Lisse heeft het archief nog in eigen beheer. In de Gemeenschappelijke Regeling werkorganisatie HLTsamen is de werkorganisatie belast met de werkzaamheden op het gebied van het archiefbeheer.
Het is praktisch als het beheer van de overgebrachte archieven en het toezicht op de archieven die nog niet zijn overgebracht, voor de 3 gemeenten en HLTsamen op een zelfde manier is geregeld en de afspraken daarover ook op een zelfde wijze zijn vastgelegd. De gemeenschappelijke regeling die de gemeenteraad in 2007 met de gemeente Leiden is aangegaan had tot doel de gemeente Leiden het toezicht op de nog niet overgebrachte archieven en het beheer van de overgebrachte archieven te laten uitvoeren. De afspraken daarover zijn vastgelegd in een door uw college aangegane dienstverleningsovereenkomst.
De huidige dienstverleningsovereenkomst gaat over het

beheer van en het toezicht op fysieke archieven. Dat sluit niet meer aan bij onze informatievoorziening die grotendeels digitaal is.

De werkorganisatie moet, als zelfstandig archiefvormend orgaan, zelf ook een archiefverordening vaststellen en een dienstverleningsovereenkomst aangaan. De Wet gemeenschappelijke regelingen biedt niet de mogelijkheid dat een gemeenschappelijke regeling zelf een gr aangaat met een ander overheidsorgaan. Die beperking was aanleiding voor de gemeente Leiden om voor het archiefbeheer geen gemeenschappelijke regelingen meer aan te gaan, maar dienstverleningsovereenkomsten af te sluiten. Er is dus geen noodzaak meer om de gemeenschappelijke regeling met de gemeente Leiden voor het archiefbeheer in stand te houden. Na het intrekken van de gemeenschappelijke regeling kunnen de colleges van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen en het bestuur van HLTsamen een geactualiseerde dienstverleningsovereenkomst aangaan, waardoor het archiefbeheer voor de gemeenten en HLTsamen op een zelfde wijze plaatsvindt.

Inleiding

De gemeente Teylingen heeft in 2007 de archivaris van de gemeente Leiden als archivaris van de eigen gemeente benoemd en de archiefbewaarplaats van de gemeente Leiden aangewezen als archiefbewaarplaats van Teylingen. Daarvoor zijn een gemeenschappelijke regeling en een dienstverleningsovereenkomst aangegaan. De dienstverlening van de gemeente Leiden, die wordt uitgevoerd door Erfgoed Leiden en Omstreken, bestaat uit beheer van de 'overgebrachte' archieven en toezicht op het beheer door de gemeente van nog niet overgebrachte archieven. De vuistregel is dat archieven ouder dan 20 jaar moeten worden overgebracht naar een archiefbewaarplaats. Na overbrenging zijn archieven, tenzij de gemeente een voorbehoud maakt, openbaar.
Om het archiefbeheer van de 3 gemeenten en HLTsamen te harmoniseren wordt de gemeenschappelijke regeling met de gemeente Leiden beëindigd en een dienstverleningsovereenkomst aangegaan.

Wat willen we bereiken

Een zelfde manier van archiefbeheer voor de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen en voor HLTsamen.

Waarom nemen we dit besluit: argumenten	1. De gemeenschappelijke regeling kan vervallen omdat het voldoende is om voor de dienstverlening een dienstverleningsovereenkomst aan te gaan. 2. Een gestandaardiseerde manier van werken voor wat betreft het archiefbeheer is efficiënter.
Wat moeten we meewegen bij de besluit: kanttekeningen	Niet van toepassing.
Wat kost het	In artikel 3 van de gemeenschappelijke regeling staat dat voor beëindiging van de overeenkomst met de gemeente Leiden een opzegtermijn van minimaal 3 jaar geldt. Voor de beëindiging van de gemeenschappelijke regeling is er in dit geval geen opzegtermijn omdat de dienstverlening wordt voortgezet door het sluiten van een geactualiseerde dienstverleningsovereenkomst. Er zijn geen financiële consequenties verbonden aan beëindiging van de gemeenschappelijke regeling.
Aanpak, uitvoering en participatie	Na beëindiging van de gemeenschappelijke regeling en het aangaan van een dienstverleningsovereenkomst volgt nog een raadsvoorstel om een nieuwe archiefverordening vast te stellen en een collegevoorstel om het besluit Informatiebeheer te vervangen. De VNG modellen zijn onlangs aangepast. Bij een geharmoniseerde werkwijze voor het archiefbeheer past het om voorschriften ook te harmoniseren.
Duurzaamheid	De gemeente heeft het archief duurzaam ondergebracht bij de gemeente Leiden. Dit was zo en het zal met dit voorstel ook zo blijven.
Hillegom-Lisse-Teylingen	Aan de gemeenteraad van Hillegom wordt ook voorgesteld de gemeenschappelijke regeling met de gemeente Leiden te beëindigen. De colleges van de 3 gemeenten en het bestuur van HLTsamen kunnen daarna een geactualiseerde dienstverleningsovereenkomst aangaan met de gemeente Leiden. Gemeente Lisse heeft haar oud archief nu nog in eigen beheer. Na harmonisatie van het archiefbeheer zal dit archief ook worden overgebracht naar de archiefbewaarplaats van de gemeente Leiden.
Urgentie	Er is met de gemeente Leiden afgesproken dat besluitvorming door de verschillende besturen zoveel mogelijk in dezelfde periode plaatsvindt.
Evaluatie	Niet van toepassing.

Bijlagen en achtergrondinformatie

1. Raadsvoorstel beëindiging gemeenschappelijke regeling archiefbeheer Teylingen
2. Dienstverleningsovereenkomst archiefbeheer gemeente Teylingen
3. Producten en dienstcatalogus Erfgoed Leiden en Omstreken

PRODUCTEN- EN DIENSTENCATALOGUS

ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN

ARCHIEF MONUMENTEN ARCHEOLOGIE

Voorwoord

Voor u ligt de producten- en dienstencatalogus van Erfgoed Leiden en Omstreken.
Erfgoed Leiden en Omstreken is dé plek voor mensen met hart voor het verleden. We willen mensen, van jong tot oud, in het hart raken en de fascinatie voor hun verleden delen.
We activeren mensen om hun geschiedenis te ontdekken en te beleven. Dat doen we omdat het verleden een bron van inspiratie is. Daar moeten we zuinig op zijn en goed voor zorgen. Want in een dichtbevolkt land is erfgoed kwetsbaar.

Vanwege de combinatie van disciplines (archivisten, collectiebeheerders, bouw- en architectuurhistorici, archeologen en monumentenzorgers) en aangesloten organisaties (gemeenten en gemeenschappelijke regelingen) kan Erfgoed Leiden en Omstreken het verleden van de regio integraal tonen.

In deze producten- en dienstencatalogus vindt u een overzicht van de taken die wij voor u kunnen uitvoeren. De geldende tarieven zijn bijgevoegd op een los inlegvel.

Ariela Netiv, directeur Erfgoed Leiden en Omstreken

Inhoudsopgave

1.	**DIENSTVERLENING ARCHIVERING AAN GEMEENTEN EN VERBONDEN PARTIJEN** (AL DAN NIET MET RECHTSVOORGANGERS)	4
2.	**DIENSTVERLENING ARCHIVERING AAN PARTICULIEREN**	7
3.	**VERHUUR VAN ARCHIEFRUIMTE**	9
4.	**DIENSTVERLENING GEBOUWD ERFGOED**	10
5.	**DIENSTVERLENING ARCHEOLOGIE**	12
6.	**OPSTELLEN VAN EEN ERFGOEDNOTA**	14
7.	**DIGITALE DIENSTVERLENING**	15
BIJLAGE: ALGEMENE VOORWAARDEN ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN		17
INLEGVEL: GELDENDE TARIEVENLIJST ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN		

1. Dienstverlening Archivering aan gemeenten en verbonden partijen
(al dan niet met rechtsvoorgangers)

Basispakket:	Kosten	Notities
Opnemen en bewaren, beheren en beschikbaar stellen van analoge en digitale archiefbescheiden die zijn overgebracht aan Erfgoed Leiden en Omstreken. Het (wettelijk) toezichthouden op nog niet overgebrachte archieven.	zie inlegvel	

Onder opnemen wordt verstaan:

- Het begeleiden van overbrenging naar Erfgoed Leiden en Omstreken, zowel analoog als digitaal. Hieronder vallen onder meer voor analoog de controle van dossierinventarissen en het online plaatsen ervan, schimmeltesten en meting Relatieve Vochtigheid en Temperatuur (RV en T) en eventuele begeleiding van bestrijding van ongedierte en schimmels.
- Voor digital born archief betekent dit begeleiding tijdens de voorbereidingen op ingebruikneming van een e-depot. Hierbij valt te denken aan voorlichting en praktische handreikingen voor het opstellen van metadataschema's (Toepassingsprofiel, Metadata Lokale Overheden, TMLO) en het begeleiden bij het maken van een overzicht van digitaal archief in de organisatie.

Onder het beheren wordt verstaan:

- Het beheren van een archiefbewaarplaats die voldoet aan de normen van de Archiefwet
- Het bieden van digitale toegang tot overgebrachte archieven

Onder het toezichthouden wordt verstaan:

- Het éénmaal per jaar archiefinspectie uitvoeren in het kader van de wet Generiek Toezicht en de Archiefwet op de nog niet overgedragen en overgedragen archiefbescheiden inclusief archiefruimten, schimmeltesten en meting RV en T
- Het beoordelen van een handboek vervanging in het kader van toezicht met betrekking tot het nemen van een besluit tot vervanging door archiefvormer
- Het controleren van vernietigingslijsten
- Het verlenen van toestemming voor vernietiging van archieven
- Het verzorgen van algemene voorlichting in zaken archief- en informatiebeheer aan de bij Erfgoed Leiden en Omstreken aangesloten partijen
- Controle op naleving van gemaakte afspraken en juiste afhandeling van calamiteiten

Onder beschikbaar stellen wordt verstaan:

- Het toegankelijk maken van het archief door middel van de studiezaal, de website en educatieve dienstverlening

Optionele diensten (op offertebasis):	Kosten	Notities
• Advisering bij bestrijding van ongedierte en schimmels	kostprijs	
• Digitalisering archiefstukken en documentatie in opdracht van archiefvormer (afhankelijk van het aantal scans)	kostprijs	
• Adviseren op verzoek van archiefvormer, hierbij valt te denken aan: a. interpretatie selectielijst(en) b. adviseren bij het opstellen van handboeken, zoals vervanging, kwaliteit, calamiteitenplan c. adviseren bij opstellen TMLO-schema, inrichten digitale handtekening d. Begeleiding nieuw- en verbouw van archiefruimten en archiefbewaarplaatsen	schaal 10	
• Restauratie en conservering in opdracht van archiefvormer	schaal 8	
• Verhuur extra meters of terabyte (e-)depotruimte aan archiefvormer (zie onder hoofdstuk 3)	kostprijs	
• Vervroegde overbrenging met eventuele extra afspraken betreffende vernietiging van analoge en digitale archiefbescheiden	kostprijs	
• Verkoop archiefmaterialen aan archiefvormer	kostprijs	
• Extra inspectie archiefruimte op verzoek van archiefvormer	schaal 10	
• Extra schimmeltesten en meting RV en T op verzoek van archiefvormer of bij calamiteiten	schaal 10	
• Extra thematische inspecties op verzoek van archiefvormer, te denken valt hierbij aan b.v. het toetsen van applicaties, DMS/RMA	schaal 10	
• Het opnemen van particuliere archieven indien afgesproken	zie inlegvel	

Geleverde output:

Erfgoed Leiden en Omstreken draagt zorg voor adequaat beheer en het beschikbaar stellen van het archief. Jaarlijks wordt een (KPI-)rapport ter beschikking gesteld aan opdrachtgever.

Wat valt buiten de dienstverlening?

Het vervoer van archiefstukken van en naar Erfgoed Leiden en Omstreken.
De behandeling van vervuilde archiefstukken (ongedierte en schimmels).

Verrekeneenheid

Basispakket: geldende tarief per strekkende meter (zie inlegvel)
Voor de optionele diensten wordt een uurtarief berekend op basis van het salaris van de betreffende medewerker in het betreffende kalenderjaar.

In het geval van verbonden partijen die nog geen meters archief bij Erfgoed Leiden in bewaring hebben gegeven worden de kosten berekend op basis van het aantal medewerkers/ambtenaren (incl. buitendiensten/etc., geen fte's) en het geldende uurtarief van de archiefinspecteurs/-adviseurs. Zie tabel:

Medewerkers in de organisatie	Uren per jaar
1-25	26
26-35	52
36-50	104
51-100	156
101-200	208
201-350	260
350+	312

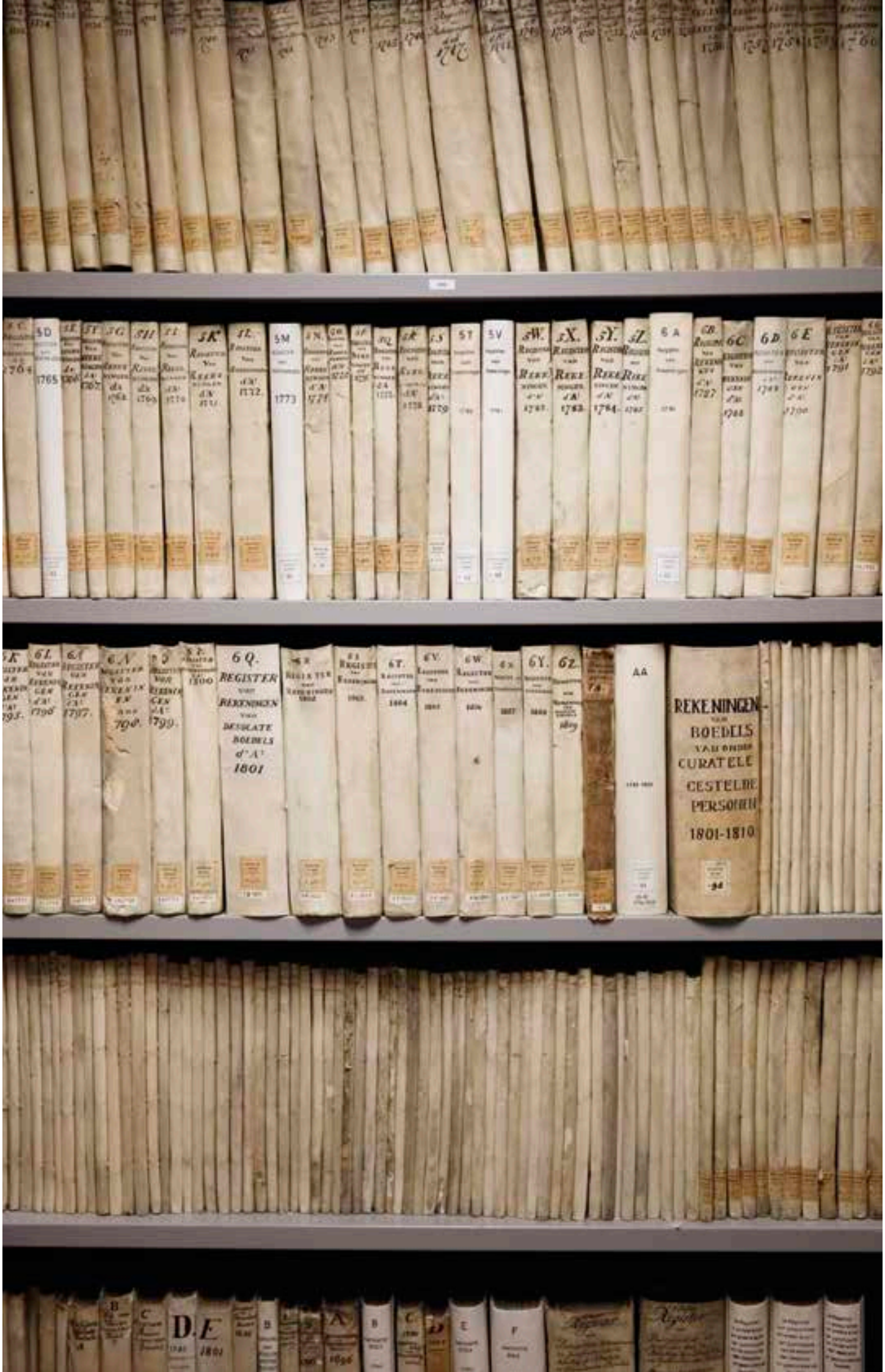
N.B. Het e-Depot is nog niet operationeel en maakt daarom nog geen deel uit van de producten- en dienstencatalogus. Zodra dit wel het geval is zal ook het e-Depot worden opgenomen.

2. Dienstverlening Archivering aan particulieren

Particulieren kunnen hun archief hier onder brengen als Erfgoed Leiden vindt dat het bij de collectie past. Een archief kan uitsluitend in goede, geordende en toegankelijke staat worden opgenomen. Erfgoed Leiden kan hierbij adviseren. Voor opslag van deze archieven is de gemeente van herkomst verantwoordelijk. Erfgoed Leiden neemt hierover contact op met de gemeente.
In uitzonderlijke gevallen kunnen onderstaande diensten worden geleverd.

Optionele diensten (op offertebasis):	Kosten	Notities
• Archiefbewerking in opdracht van archiefvormer. De kosten worden bepaald door de grootte en de complexiteit van het archief	schaal 10	
• Digitalisering archiefstukken en documentatie in opdracht van archiefvormer	kostprijs	
• Restauratie en conservering in opdracht van archiefvormer	schaal 8	
• Verkoop archiefmaterialen aan archiefvormer	kostprijs	
• Extra uitvoeren schimmeltesten en meting RV en T op verzoek van archiefvormer	schaal 10	
• Het adviseren over het verwijderen van ongedierte	schaal 10	

6Q.
REGISTER
REKENINGEN
BOEDELS
d° A°
1801
AA
REKENINGEN
BOEDELS
CURATELE
GESTELDE
PERSONEN
1801-1810

3. Verhuur van archiefruimte

	Eenheid
Looptijd	maanden
Strekkende meters (m^1)	m^1
Kosten per m^1 per jaar	zie inlegvel
Kosten opvragingen • per opvraging (binnen 48 uur) • bij spoed (dezelfde dag mits aanvraag voor 12.00 uur)	 zie inlegvel zie inlegvel
Definitie opvraging	per inventarisnummer/dossiernummer
Huurprijs inclusief opvragingen (en spoedopvragingen)	offertebasis (hangt af van de frequentie van de opvragingen)
Kosten scanning on demand: a. maximaal A4 formaat (zo veel mogelijk opnames in spread) b. groter dan A4 formaat en maximaal A2 formaat c. groter dan A2 formaat	 0,50 cent per opname 5 euro per opname. Scanning is mogelijk door een externe partij tegen kostprijs.
Ontbindingsmogelijkheid	indien sprake is van schimmelvorming of andere wanprestaties
Wie is verantwoordelijk voor het archief?	de zorgdrager in de zin der wet
Wie zorgt voor de verhuizing en de ordening van het archief?	de zorgdrager in de zin der wet
Hoe wordt vervoer van de opvragingen geregeld?	in onderling overleg

4. Dienstverlening Gebouwd erfgoed

Basispakket:	Kosten	Aantal uren
Adviseren op omgevingsvergunning met activiteit monumenten (incl. vooroverleggen). Kosten afhankelijk van het aantal monumenten in de betreffende gemeente • opstellen plananalyse • beperkt bouwhistorisch onderzoek • begeleiden dossier bij de monumentencommissie en rijksdienst • opstellen advies/besluittekst	schaal 10a	ca. 8,5 uur per aanvraag

Optionele diensten (op offertebasis):	Kosten	Aantal uren
• Ruimtelijke advisering (ontheffing bestemmingsplan), kosten afhankelijk van de regels in het bestemmingsplan	schaal 10	gemiddeld ca. 2 uur per dossier
• Begeleiden bouwhistorisch onderzoek	schaal 11	afhankelijk van het type onderzoek
• Beheren gemeentelijk monumentenregister	schaal 9	afhankelijk van het aantal monumenten
• Aanwijzingstraject begeleiden	schaal 10a	ca. 2 uur per monument
• Adviseren op subsidies m.b.t. historische bebouwing afhankelijk van de subsidieregeling	schaal 10a	offerte
• Begeleiden/uitvoeren cultuurhistorisch onderzoek (t.b.v. bestemmingsplan, gebiedsontwikkeling of bv beleids-ontwikkelingen)	schaal 11	offerte
• Begeleiden/uitvoeren beleidsproducten	schaal 11	offerte
• Ondersteuning duurzaamheid bij historische gebouwen	schaal 10a	afhankelijk van de omvang, woonhuis c.q. complex
• Ondersteuning herbestemming of restauratie historische gebouwen van gemeentelijk eigendom	schaal 10a	offerte

Verrekeneenheid

Het minimum aantal uren vastgelegd in het contract.

5. Dienstverlening Archeologie

Basispakket:	Kosten	Aantal uren
Beoordeling archeologische rapportages • Beoordelen programma's van eisen, plannen van aanpak of bestekken van archeologische onderzoeken • Beoordelen rapporten van bureauonderzoeken, booronderzoeken, archeologische begeleidingen en opgravingen.	schaal 10a	4-8 uur per product
Archeologische plananalyse en advies in het kader van de omgevingsvergunning en ruimtelijke ordening. Hieronder wordt verstaan: • Het beoordelen van vergunningplichtige grondgebonden bouwplannen • Het op uniforme wijze opstellen van adviezen met betrekking tot het archeologisch vervolgtraject • Het opstellen van een advies aan burgemeester en wethouders over de in de omgevingsvergunning op te nemen voorwaarden t.b.v. het behoud van archeologische waarden • Archeologisch advies in RO-processen. Hieronder wordt verstaan het beoordelen van een ruimtelijk plan inzake de gevolgen voor archeologie en het opstellen van een advies over het archeologisch vervolgtraject • Beoordelen of schrijven van archeologische bestemmingsplan-paragrafen	schaal 11	1-4 uur per advies

Begeleiden en coördineren van onderzoeksopdrachten, waaronder het opvragen en beoordelen van offertes en advisering hierover aan de gemeente.	schaal 10a	4-8 uur per project

Optionele diensten (op offertebasis):	Kosten	Aantal uren
• Het opstellen van Programma's van Eisen	schaal 10a	8-16 uur/PvE
• Het opstellen van bureauonderzoeken	schaal 10a	8-16 uur/ onderzoek
• Het opstellen van archeologiebeleid	schaal 11	offerte
• Het beheren en actualiseren van archeologische waardenkaarten;	schaal 10a	offerte
• Toezicht houden op archeologisch veldwerk en de uitwerkingsfase	schaal 10a	offerte
• Het begeleiden van omliggende gemeenten in hun rol als bevoegd gezag tijdens de uitvoeringsfase van het archeologisch onderzoek;	schaal 11	offerte
• Het begeleiden van gemeenten in hun rol als opdrachtgever voor archeologisch onderzoek;	schaal 11	offerte

Benodigde randvoorwaarden:

Een vaste contactpersoon bij de gemeente met wie kort geschakeld kan worden, tijdige inschakeling van Erfgoed Leiden bij bouwplannen en andere planvorming die relevant zijn voor archeologische werkzaamheden.

Verrekeneenheid

Medewerker schaal 10a/11 (zie voor de actuele bedragen het inlegvel). Het minimum aantal uren wordt vastgelegd in het contract op basis van nacalculatie.

6. Opstellen van een erfgoednota

Basispakket:	Kosten	Aantal uren
1. Voorbereiding 2. Ophalen ambities 3. Schrijven van de erfgoednota (kader) 4. Terugkoppeling en afstemming 5. Bestuurlijke besluitvorming erfgoednota 6. Opstellen uitvoeringsagenda en begroting 7. Bestuurlijke besluitvorming uitvoeringsagenda en begroting	schaal 11	afhankelijk van de grootte van de gemeente

7. Digitale dienstverlening

Basispakket:	Kosten	Aantal uren
Waardenkaarten: archeologisch, cultuurhistorische atlas, omgevingsvisie	schaal 11 en schaal 10	afhankelijk van opdracht
Updaten en hosten van de kaarten	schaal 10	16 uur
Memorix archivering, beeldarchief en audiovisueel	zie inlegvel	per kaart

Optionele diensten (op offertebasis):	Kosten	Aantal uren
Conversie van bestanden	kostprijs	
Crowdsourcingproject opzetten	kostprijs	

Bijlage:
Algemene voorwaarden
Erfgoed Leiden en Omstreken

Erfgoed Leiden en Omstreken is gevestigd te Leiden en kantoorhoudend in Leiden.

Toepasselijkheid en rechtsverhouding

1. In deze Algemene Voorwaarden worden de hiernavolgende termen gebruikt, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven:
    1. Dienstverlenende gemeente: de gemeente Leiden, waarbij Erfgoed Leiden en Omstreken de diensten uitvoert, gebruiker van deze Algemene Voorwaarden.
    2. Overeenkomst: elke overeenkomst tussen de dienstverlenende gemeente en een wederpartij.
    3. Wederpartij: afnemer van diensten van de dienstverlenende gemeente.

2. Deze algemene voorwaarden zijn van toepassing op alle overeenkomsten welke door of met de dienstverlenende gemeente worden gesloten, voor zover door partijen niet uitdrukkelijk en schriftelijk van deze voorwaarden is afgeweken.
3. Deze voorwaarden gelden eveneens voor levering van diensten door de dienstverlenende gemeente bij de uitvoering waarvan derden zijn betrokken.
4. Indien één of meer bepalingen van deze algemene voorwaarden nietig zijn of vernietigbaar, blijven de overige bepalingen volledig van toepassing. De dienstverlenende gemeente en de wederpartij zullen alsdan in overleg nieuwe bepalingen ter vervanging van de nietige of vernietigbare bepalingen overeenkomen, die voor zover mogelijk doel en strekking van de oorspronkelijke bepalingen in acht nemen.

Uitvoering van de overeenkomst

5. Medewerkers van de dienstverlenende gemeente zijn werkzaam vanuit hun werkplek bij Erfgoed Leiden. Zij kunnen door de wederpartij worden verzocht om worden verzocht om binnen de ten kantore van de wederpartij werkzaamheden te verrichten of besprekingen bij te wonen.
6. De wederpartij draagt zorg voor het aanwijzen van een of meer medewerkers die afspraken mogen maken met de dienstverlenende gemeente over de uit te voeren werkzaamheden.

Prijzen

7. De tarieven van de dienstverlenende gemeente zijn exclusief omzetbelasting.
8. Bijkomende en extra werkzaamheden worden, behoudens andere specifieke afspraken, op basis van nacalculatie berekend op grond van de op dat moment geldende tarieven.

Betaling

9. Zo spoedig mogelijk na het verstrijken van een kwartaal, half of heel kalenderjaar zendt de dienstverlenende gemeente de wederpartij een factuur voor de door de dienstverlenende gemeente verrichte diensten. De wederpartij verbindt zich tot betaling binnen 30 dagen na ontvangst van de factuur.
10. Vanaf de vervaldatum van de factuur is de wederpartij de wettelijke rente verschuldigd. Bovendien komen in dat geval alle redelijke

kosten ter verkrijging van voldoening buiten rechte voor rekening van de wederpartij.

Aansprakelijkheid

11. De dienstverlenende gemeente is niet aansprakelijk voor schade die wordt veroorzaakt aan de eigendommen of anderszins van de wederpartij of aan derden bij de uitoefening van de werkzaamheden voor de inlenende gemeente, tenzij de schade een gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van medewerkers van de dienstverlenende gemeente.
12. De wederpartij vrijwaart Erfgoed Leiden voor alle aanspraken van derden in verband met handelingen waaronder begrepen enig nalaten van Erfgoed Leiden in het kader van de uitvoering van de werkzaamheden voor de wederpartij.

Overmacht

13. Indien de dienstverlenende gemeente haar verplichtingen uit de overeenkomst niet, niet tijdig of niet behoorlijk kan nakomen ten gevolge van een haar niet toerekenbare oorzaak, worden die verplichtingen opgeschort tot het moment dat de dienstverlenende gemeente alsnog in staat is deze op overeengekomen wijze na te komen, zonder dat de dienstverlenende gemeente tot enige schadevergoeding gehouden zal zijn.

Intellectuele eigendomsrechten

14. De wederpartij is gerechtigd de materialen, informatie en documentatie, zoals tekeningen, kaarten, gegevens en specificaties, welke zijn verstrekt door de dienstverlenende gemeente alsmede de resultaten van de verrichte dienst, te openbaren en/of te vermenigvuldigen.
15. De wederpartij is verplicht om in alle resultaten van de verrichte dienst nadrukkelijk te vermelden dat het vervaardigde werk in zijn opdracht door de dienstverlenende gemeente en met behulp van door de dienstverlenende gemeente aangeleverde materialen, informatie en documentatie tot stand gekomen is.

Klachten

16. Klachten naar aanleiding van de door de dienstverlenende gemeente geleverde prestaties en/of door de dienstverlenende gemeente verzonden facturen dienen binnen 15 dagen na ontvangst van de prestatie en/of factuur schriftelijk kenbaar te worden gemaakt aan de dienstverlenende gemeente. Een klacht als in de vorige zin bedoeld, schort de betalingsverplichting van wederpartij niet op.

Toepasselijk recht en geschillen

17. Op alle overeenkomsten, alsmede op de daaraan voorafgaande precontractuele fase, tussen de dienstverlenende gemeente en wederpartij is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.
18. Geschillen tussen de dienstverlenende gemeente en de wederpartij, daaronder begrepen die welke slechts door één der partijen als zodanig worden beschouwd, zullen zoveel mogelijk door middel van goed overleg tot een oplossing worden gebracht.
19. Eventueel kunnen geschillen voorgelegd worden aan onafhankelijke experts uit het betreffende vakgebied.
20. Indien partijen niet tot een oplossing komen, zullen de geschillen bij uitsluiting worden beslecht door de rechtbank ‘s-Gravenhage.

ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN

MEER WETEN

WEBSITE

Op www.erfgoedleiden.nl vindt u meer informatie over onze dienstverlening.

CONTACT MET ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN

Boisotkade 2a
2301 GC Leiden
(071) 5 16 53 55
info@erfgoedleiden.nl

COLOFON

© 2018 Gemeente Leiden
Erfgoed Leiden en Omstreken
Postbus 16113
2301 GC Leiden
info@erfgoedleiden.nl
www.erfgoedleiden.nl

Eindredactie: Erfgoed Leiden en Omstreken
Illustraties en foto's: Erfgoed Leiden en Omstreken, Gemeente Leiderdorp
Vormgeving: Grafisch Productie Centrum, Gemeente Leiden
Druk: Grafisch Productie Centrum, Gemeente Leiden

ERFGOED LEIDEN EN OMSTREKEN

Vanuit de overtuiging dat erfgoed bijdraagt aan de kwaliteit en identiteit van de moderne leefomgeving brengt Erfgoed Leiden en Omstreken kennis van het verleden bij elkaar en maakt deze bruikbaar voor iedereen.

ARCHIEF MONUMENTEN ARCHEOLOGIE

DIENSTVERLENINGSOVEREENKOMST INZAKE HET BEHEER VAN DE ARCHIEVEN VAN DE GEMEENTE TEYLINGEN

De gemeente Leiden, hierbij krachtens artikel 171 van de Gemeentewet, vertegenwoordigd door mevrouw A.H. Netiv, ter uitvoering van het tot aangaan van deze overeenkomst strekkende besluit van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Leiden d.d. ..-..-2018,

verder te noemen de dienstverlenende gemeente,

en de gemeente Teylingen, hierbij krachtens artikel 171 van de Gemeentewet, vertegenwoordigd door haar burgemeester, mevrouw C.G.J. Breuer, ter uitvoering van het tot aangaan van deze overeenkomst strekkende besluit van het college burgemeester en wethouders van de gemeente Teylingen d.d. ..-..-2018,

verder te noemen de wederpartij,

komen ter uitvoering van de eisen van de Archiefwet 1995 ten behoeve van het beheer van de archieven van de wederpartij het volgende overeen:

Hoofdstuk I Dienstverlening en werkzaamheden

Artikel 1

1. De dienstverlenende gemeente verbindt zich ten behoeve van de wederpartij tot het verrichten van de volgende diensten:
   a. het beheer van het naar de gemeentelijke archiefbewaarplaats overgebrachte archieven, inclusief het ter beschikking stellen ter raadpleging;
   b. het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de wederpartij, voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats;
   c. de ontsluiting van de archiefbescheiden voor zover deze zijn overgebracht en openbaar toegankelijk zijn;
   d. de dienstverlenende gemeente verbindt zich ten behoeve van de wederpartij aan de werkafspraken zoals omschreven in de meegeleverde Producten en Dienstencatalogus met bijbehorende inlegvel (PDC) bij deze overeenkomst;
   e. deze diensten zullen worden uitgevoerd door Erfgoed Leiden en Omstreken.

Hoofdstuk II Overname archieven

Artikel 2

1. De wederpartij draagt vanaf de inwerkingtreding van deze overeenkomst alle daarvoor in aanmerking komende archieven over aan de dienstverlenende gemeente.

2. Op grond van het bepaalde in het 1e lid heeft de wederpartij 536,63 strekkende meter archieven (peildatum 31 december 2017) al in beheer gegeven aan de dienstverlenende gemeente. De overdracht was gebaseerd op de gemeenschappelijke regeling inzake het beheer van het archief van de gemeente Teylingen en de nadere uitwerking van artikel 4 van deze regeling, getekend d.d. 11 december 2007.

3. De archieven die op het moment van ingaan van deze overeenkomst nog niet voldoen aan de eisen van redelijk goede, geordende en toegankelijke staat dienen door de wederpartij binnen een periode van ten hoogste drie jaren in deze staat te worden gebracht. De wederpartij maakt hiervoor, indien nodig, afspraken met de gemeentearchivaris of een derde partij en draagt hiervoor budget aan.

4. De wederpartij draagt in de toekomst archieven over in goede, geordende en toegankelijke staat, tenzij vooraf met de gemeentearchivaris afspraken zijn gemaakt omtrent de bewerking en de daaraan verbonden kosten.

5. De opname van particuliere archieven door de dienstverlenende gemeente is toegestaan tot een maximum van 2 meter per jaar, overschrijding hiervan geschiedt in overleg met de wederpartij.

6. Bij in gebruik neming van het e-depot van Erfgoed Leiden en Omstreken, worden nadere afspraken gemaakt over de gevolgen voor de dienstverlening en de bijbehorende vergoeding, waarbij moet worden aangemerkt dat deze kostendekkend zal zijn. Deze overeenkomst zal worden aangevuld met nadere afspraken zodra er sprake is van gebruik neming van dit e-depot.

Hoofdstuk III Extra werkzaamheden

Artikel 3

1. Op verzoek van de wederpartij kunnen door de dienstverlenende gemeente additionele diensten geleverd worden zoals deze zijn omschreven in de meegeleverde *Producten en Dienstencatalogus* (PDC).

2. De dienstverlenende gemeente brengt hiervoor een aanvullend, vooraf geoffreerd, nader tussen de partijen overeen te komen, tarief in rekening.

3. De factuur voor aanvullende werkzaamheden wordt, na de uitvoering van de werkzaamheden, verzonden en zal binnen 30 dagen worden voldaan door de wederpartij. Na het verstrijken van deze termijn en na een nadere ingebrekestelling is de wederpartij, over het voor die datum te betalen bedrag de wettelijke rente als bedoeld in artikel 6:119 BW verschuldigd met ingang van de dag volgend op de hiervoor genoemde datum.

Hoofdstuk IV Structurele financiële aspecten

Artikel 4

1. De wederpartij is jaarlijks aan de dienstverlenende gemeente een vergoeding verschuldigd voor de uitvoering van de diensten en werkzaamheden zoals genoemd in hoofdstuk 1 van deze overeenkomst.

2. Specificatie van de vergoeding voor de diensten en werkzaamheden is opgenomen in de PDC van Erfgoed Leiden en Omstreken met bijbehorende inlegvel.

3. Met de uitvoering van de diensten en werkzaamheden, zoals genoemd in lid 1, is ook rekening gehouden met de voorbereiding van de overbrenging van de digitale archiefbescheiden naar het e-Depot van Erfgoed Leiden en Omstreken.

4. De kosten voor aansluiting, opslag en beheer en beschikbaar stellen van de digitale archiefbescheiden van de wederpartij naar het e-Depot is niet inbegrepen. Bij vaststellen ervan zal de dienstverlenende gemeente deze kosten schriftelijk bekend stellen aan de wederpartij.

5. Genoemde bedragen in artikel 4, lid 1, voor de diensten als bedoeld in artikel 1, worden na 2018 jaarlijks geïndexeerd op basis van de loon- en prijsindex van het CBS..

6. De dienstverlenende gemeente factureert de jaarlijkse vergoeding als bedoeld in lid 1 aan de gemeenschappelijke regeling werkorganisatie HLTsamen, waarin de wederpartij partner is.

Hoofdstuk V Jaarverslag

Artikel 5
De dienstverlenende gemeente doet jaarlijks aan de wederpartij verslag over het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden van de wederpartij die niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats en verslag over het beheer van de archiefbescheiden van de wederpartij die naar de archiefbewaarplaats zijn overgebracht.

Hoofdstuk VI Looptijd en Beëindiging

Artikel 6
1. De overeenkomst treedt met terugwerkende kracht in werking op 1 januari 2018.

2. De overeenkomst wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

3. Indien de overeenkomst wordt opgezegd zullen partijen nader overleg voeren om vast te stellen of de dienstverlenende gemeente in redelijkheid aanspraak kan maken op een desintegratievergoeding in verband met eventuele loon- en/of wachtgeldaanspraken van mede ten behoeve van de uitvoering van deze overeenkomst in dienst genomen personen.

Artikel 7
1. Zodra wijziging in de dienstverlening optreedt of op enige andere wijze het evenwicht tussen de wederzijdse prestaties van partijen ernstig wordt verstoord, zal de partij die zich in haar belangen geschaad acht, op de andere partij een beroep kunnen doen, teneinde in gezamenlijk overleg te bezien of en zo ja in hoeverre het nodig is deze overeenkomst te wijzigen c.q. aan te vullen.

2. Onverminderd het bepaalde in lid 1 zal jaarlijks binnen twee maanden na het uitbrengen van het in artikel 5 bedoelde jaarverslag door partijen worden bezien of deze overeenkomst wijziging of aanvulling behoeft.

3. De overeenkomst kan bij daartoe strekkende besluiten van één der partijen worden opgezegd, waarbij een opzegtermijn van tenminste twee jaar in acht genomen moet worden, behoudens gevallen van bewezen wanprestatie, grove nalatigheid of het niet (meer) voldoen aan de wet- en regelgeving. De opheffing treedt in werking op de dag volgende op de besluiten, tenzij een later tijdstip is bepaald. De facturering geschiedt dan pro rato naar de periode dat de werkzaamheden zijn verricht.

4. In alle gevallen waarin tussen partijen verschil van mening ontstaat omtrent de uitleg tot toepassing van de bepalingen van deze overeenkomst, zal het geschil in eerste instantie ter beoordeling worden voorgelegd aan de interbestuurlijk toezichthouder van Zuid-Holland.

Hoofdstuk VII Slotbepaling

Artikel 8

Door ondertekening van deze dienstverleningsovereenkomst vervallen alle eerder door de wederpartij en de dienstverlenende gemeente gemaakte mondelinge, dan wel schriftelijke afspraken omtrent de gemeenschappelijke regeling en de bijbehorende nadere uitwerking van artikel 4, getekend d.d. 11 december 2007.

Aldus in tweevoud opgemaakt in Teylingen op …….. 2018.

directeur Erfgoed Leiden en Omstreken

mevrouw A.H. Netiv

de burgemeester van Teylingen

mevrouw C.G.J. Breuer

Bijlage

Voor een uitgebreide beschrijving van de dienstverlening, algemene voorwaarden en geldende tarieven wordt verwezen naar de Producten- en dienstencatalogus van Erfgoed Leiden en Omstreken die als bijlage bij deze overeenkomst is meegeleverd.

RAADSVOORSTEL
Doel: besluitvormend

gemeente
TEYLINGEN

voorstelnummer	vergadering
2007/53	27 september 2007
registratienummer	**portefeuillehouder**
2007/09257	W.T. Hollart

Aan de raad van de gemeente Teylingen

onderwerp
beheer archief

voorstel
Aangaan van een gemeenschappelijke regeling met de gemeente Leiden voor beheer van het archief.
Bijgaande dienstverleningsovereenkomst vast te stellen.
De gemeenschappelijke regeling inzake het beheer van het archief van de gemeente Warmond, vastgesteld op 17 december 1998 in te trekken.

Inleiding
De meeste archiefonderzoekers zijn op zoek naar genealogische informatie. Vwb de archieven van Sassenheim en Voorhout is daarbij nu sprake van een opsplitsing van het archief. De bevolkingsgegevens tot 1811 staan in het Nationaal Archief in Den Haag. Vanaf 1811 staan deze archieven in de archiefbewaarplaats in Sassenheim. Zodra archieven onder toezicht staan van een archivaris, kan die tweedeling worden opgeheven. Alle archiefstukken van Warmond die interessant zijn voor genealogisch onderzoek zijn op één plek te raadplegen, nl. het Regionaal Archief te Leiden.
De Historische Kring Voorhout heeft in 2005 al een verzoek gedaan het archief van de toenmalige gemeente Voorhout over te brengen naar het Regionaal Archief Leiden.

Argumenten
Voor het beheer van overgebrachte archieven heeft de gemeente drie opties:
1 bewaring in eigen beheer zonder archivaris.

De gemeenschappelijke regeling met Leiden wordt beëindigd. De opzegtermijn is drie jaar. Hierbij wordt opgemerkt dat de provincie inzet op de ontwikkeling van Regionale Historische Centra (RHC). Het is waarschijnlijk dat het Regionaal Archief Leiden wordt omgevormd tot zo'n RHC. Op termijn zullen archieven waarschijnlijk overgedragen worden aan zo'n centrum.
De gegevens van de burgerlijke stand tot 1811 blijven (kosteloos) bewaard in het Nationaal archief.
Omdat archiefonderzoekers geconfronteerd blijven met versnippering van archieven is de kwaliteit van de dienstverlening aan deze groep klanten laag.
De gemeente dient voor de bewaring van overgebrachte archieven te beschikken over een eigen archiefbewaarplaats. De eisen voor deze ruimten zijn in 2001 aangescherpt. De Regeling bouw en inrichting archiefruimten en archiefbewaarplaatsen is bijgevoegd. De technische installatie van de archiefbewaarplaats in Voorhout voldoet niet aan de eisen. De bewaarplaats in

Sassenheim voldoet wel. Zonder aanpassing van de bewaarplaats in Voorhout zou dat betekenen dat de te bewaren archieven in Sassenheim bewaard zouden moeten worden en de te vernietigen archieven in Voorhout. Dat zou ingrijpende en nadelige consequenties hebben voor het werk aan de archieven en het raadplegen van de archieven. Vervanging van de technische installatie in de archiefbewaarplaats Voorhout kost naar schatting een bedrag dertig tot veertigduizend euro.
In de vorige eeuw heeft de rijksoverheid de gegevens van gemeenten betreffende de burgerlijke stand tot 1811 centraal onder gebracht (archiefterminologie is vervreemding) in het Nationaal Archief (benaming was Algemeen Rijksarchief). Voor deze vervreemding werden geen kosten in rekening gebracht.

2 bewaring in eigen beheer met archivaris.

De gemeenschappelijke regeling met Leiden wordt beëindigd. De opzegtermijn is drie jaar. De gemeente benoemt een eigen (deeltijd)archivaris. Het Nationaal Archief geeft de doop-, trouw en overlijdensregisters aan de gemeente Teylingen.
De kwaliteit van de dienstverlening aan archiefonderzoekers is hoog. De dienstverlening is wel kwetsbaar omdat er geen vakkundige vervanging is tijdens verlof en ziekte. Uitgaande van een deeltijder voor 50% bedragen de loonkosten per jaar ongeveer € 32.000,-.
Ook bij deze optie dient te gemeente te beschikken over een archiefbewaarplaats die aan de eisen voldoet. Zie ook onder 1.

3 beheer door het Regionaal Archief

Een gemeenschappelijke regeling aangaan voor de gemeente Teylingen. Het Nationaal Archief geeft de doop-, trouw en overlijdensregisters terug aan de gemeente Teylingen om te bewaren in het Regionaal Archief.
De archivaris van het Regionaal Archief wordt aangewezen als archivaris van de gemeente Teylingen. De archivaris heeft het toezicht op het archiefbeheer van de gemeente. Bij gemeenten zonder archivaris ligt volgens de Archiefwet die taak bij de gemeentesecretaris.
De kwaliteit van de dienstverlening aan archiefonderzoekers is hoog. In het Regionaal Archief kunnen bezoekers zes dagen per week terecht.
Voor het beheer van de archieven moet een bedrag worden betaald oplopend tot een bedrag van € 100,- per m1 archief. Het startbedrag is € 55,-- per m1 en dat loopt in 6 jaarlijkse stappen op tot het bedrag van € 100,-- per m1. Dit zijn de beheerskosten.
Daarnaast moet een bedrag voor inspectiekosten worden betaald dat afhankelijk is van het aantal medewerkers van de gemeente. Op dit moment zou dat een bedrag zijn van € 13.000,-.
De gemeente hoeft geen archiefbewaarplaats te hebben. Een archiefruimte voor de archieven die niet ouder zijn dan 20 jaar en de vernietigbare archieven is voldoende. Vooral de eisen gesteld worden aan de klimaatbeheersing zijn voor een archiefruimte soepeler dan voor een archiefbewaarplaats.
Per jaar zouden de kosten van beheer door het Regionaal Archief uitkomen op een bedrag van ongeveer € 34.000,-.

Voor een keuze tussen deze drie mogelijkheden moet een afweging worden gemaakt tussen de kwaliteit van de dienstverlening op het gebied van de archieven en de kosten. De loonkosten van een eigen deeltijdarchivaris komen overeen met de kosten van de gemeenschappelijke regeling voor beheer van de overgebrachte archieven door Leiden. De kwaliteit van de dienstverlening aan de bezoeker door het Regionaal archief is, .o.a. door de uitgebreide openingstijden, beter dan wij die zelf kunnen realiseren. Als ook rekening wordt gehouden met de kosten van huisvesting is beheer door het Regionaal archief duidelijk goedkoper.
Bewaring in eigen beheer zonder archivaris is aanmerkelijk goedkoper dan beide andere opties. De kwaliteit van de dienstverlening aan de bezoeker is momenteel laag. Gelet op het streven naar de vorming van Regionale Historische Centra is een keuze voor eigen beheer moeilijk uit te leggen.

Voor gemeenten zijn er twee modellen archiefverordeningen. Eén met een archivaris en één zonder archivaris, waarbij de gemeentesecretaris aangewezen wordt als toezichthouder van de gemeentelijke archieven. Omdat in de gemeenschappelijke regeling de archivaris van de gemeente Leiden wordt aangewezen als archivaris van de gemeente Teylingen moet een verordening worden vastgesteld waarbij die archivaris is belast met het toezicht op de archieven.
De uitvoeringsregels van de Archiefverordening zijn vastgelegd in het Besluit informatiebeheer gemeente Teylingen. Dit besluit wordt door burgemeester en wethouders genomen op grond van artikel 7 van de Archiefverordening gemeente Teylingen.

Samenvattend wordt voorgesteld te kiezen voor het aangaan van een gemeenschappelijke regeling met de gemeente Leiden.

In de begroting voor 2007 en volgende jaren is rekening gehouden met de kosten van de gemeenschappelijke regeling.
De kosten bedragen ongeveer € 34.000,- per jaar.

Na vaststeling van de gemeenschappelijke regeling kan bij de provincie, voor een periode van 4 jaar, een bijdrage worden gevraagd in de kosten van beheer van het archief door de Regionale Archiefdienst Leiden.

Aanpak
Na vaststelling door uw raad moeten verordening en gemeenschappelijke regeling ter goedkeuring worden toegezonden aan de provinciale archiefinspectie.

Burgemeester en wethouders van Teylingen,
de secretaris, de burgemeester,

M.J.A. van Rhijn drs. S.W.J.G. Schelberg

Ter inzage liggen stukken:
Concept Besluit informatiebeheer gemeente Teylingen 2007
Regeling Bouw en inrichting archiefruimten en archiefbewaarplaatsen
Regeling geordende en toegankelijke staat archiefbescheiden
Besluit Stuurgroep Fusie tav beheer archieven.
Jaarverslag provinciale archiefinspectie. (Blz. 11 en 41)

RAADSBESLUIT
Voorstelnummer 2007/53, registratienummer 2007/09257

De raad der gemeente Teylingen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 10 juli 2007;

gelet op het bepaalde in de Wet gemeenschappelijke regelingen;

B E S L U I T :

aan te gaan en vast te stellen de navolgende "gemeenschappelijke regeling met de gemeente Leiden inzake het beheer van het archief van de gemeente Teylingen";

Begripsbepalingen

Artikel 1

In deze regeling wordt verstaan onder:
- de wet: de Archiefwet 1995;
- de gemeenten: de gemeenten Teylingen en Leiden.
- het archief: alle archieven van de gemeente Teylingen, van haar onderdelen en van haar rechtsvoorgangers naar de gemeentelijke archiefbewaarplaats overgebracht zijn om door de gemeentearchivaris te worden beheerd. Tevens worden hieronder verstaan de archieven van natuurlijke en rechtspersonen die functioneren of gefunctioneerd hebben op het grondgebied van de gemeente Teylingen, voorzover die zijn of worden verworven volgens een nader door Burgemeester en Wethouders van Teylingen vast te stellen procedure.

Dienstverleningsovereenkomst

Artikel 2
Voor de beheers- en inspectiewerkzaamheden wordt tussen de gemeenten een dienstverleningsovereenkomst gesloten.

Slotbepalingen

Artikel 3

1. De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd en treedt in werking op de dag, volgende op die van haar opname in de registers als bedoeld in artikel 27, eerste en tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

2. De regeling kan worden gewijzigd op voorstel van elk der gemeenten.

3. De regeling kan bij daartoe strekkende besluiten van de gemeenten worden opgeheven, waarbij een opzegtermijn van tenminste drie jaar in acht genomen moet worden, behoudens in gevallen van bewezen wanprestatie en/of grove nalatigheid. De opheffing treedt in werking op de dag volgende op die van opname van de vereiste besluiten in de registers als bedoeld in het eerste lid, tenzij een later tijdstip is bepaald.

4. De besturen van de gemeenten dragen op de gebruikelijke wijze - overeenkomstig het bepaalde in artikel 26 , tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen - zorg voor de bekendmaking van de inwerkingtreding van de regeling of van besluiten tot wijziging of opheffing van de regeling.

5. Burgemeester en wethouders van Leiden zenden de regeling en besluiten tot wijziging of opheffing daarvan toe aan Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland.

6. Bijgaande dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Leiden te sluiten.

7. De "Gemeenschappelijke regeling inzake het beheer van het archief van de gemeente Warmond", vastgesteld d.d. 17 december 1998 in te trekken.

Aldus besloten in de openbare vergadering van d.d. 27 september 2007.

De raad voornoemd,
de griffier, de voorzitter,

R. van Dijk drs. S.W.J.G. Schelberg

Afschriften van dit besluit naar:

Raadsvoorstel Opiniërend

Notitie Beeldvorming Ruïne van Teylingen (ontwikkeling)

aan:	de raad van de gemeente Teylingen
zaaknummer:	Z-17-005396
datum voorstel:	4 december 2018
datum collegevergadering:	18 december 2018
datum raadsvergadering:	01 februari 2019
agendapunt:	Beeldvorming Ruïne van Teylingen (ontwikkeling)
portefeuillehouder:	Arno van Kempen
behandelend ambtenaar:	Helma Matthijssen
e-mailadres:	H.Matthijssen@hltsamen.nl

Wij stellen voor:

1. Kennis te nemen van de Notitie Beeldvorming Ruïne van Teylingen – December 2018
2. Hiermee de fase van de Beeldvorming af te ronden.

Samenvatting/Inleiding
Voor het vaststellen van kaders voor de ontwikkeling van de Ruïne wordt het BOB proces van Beeldvorming – Oordeelsvorming – Besluitvorming gevolgd.
De Notitie Beeldvorming Ruïne van Teylingen – December 2018 - is opgesteld ter afronding van de fase van de beeldvorming. Deze notitie is een verslag van de beeldvormende periode die feitelijk is gestart met de motie van de Raad in november 2012 om:
"*het als verantwoordelijkheid van de gemeente te zien dit nationaal cultureel erfgoed als een icoon voor Teylingen te behouden en het als een inspannings-verplichting te zien de ruïne als een aansprekend stuk cultureel erfgoed toegankelijk en herkenbaar te houden voor haar inwoners en voor bezoekers en de ruïne op een zo verantwoord mogelijke manier te (laten) exploiteren, met bijzondere aandacht daarbij voor de educatieve doelen, voor de mogelijke ontwikkelingskansen in de directe omgeving van de ruïne en voor participatie van de inwoners van Teylingen*".

De Notitie Beeldvorming geeft een overzicht van de periode vanaf november 2012 waarin de situatie rond beheer en eigendom is gewijzigd, er een intensieve en uitgebreide participatie is geweest over een mogelijke toekomst voor de Ruïne en het overleg met de nieuwe eigenaar – de Stichting Monumenten Bezit (SMB) – is gestart. Ook is er een uitgebreid historisch onderzoek uitgevoerd en heeft de nieuwe eigenaar, de Stichting Monumentenbezit, 13 uitgangspunten geformuleerd voor de verdere ontwikkeling. Met al deze informatie als basis en de randvoorwaarden van economische haalbaarheid en dat het moet passen bij de Bollenstreek is een globale gebiedsvisie opgesteld. Een globale gebiedsvisie met de naam "Tuinen van Teylingen" die contouren en kaders schetst. Ter afsluiting van de fase van beeldvorming zijn reacties op deze globale visie opgehaald.
Aan de commissie Welzijn wordt nu gevraagd of de breedte van het onderwerp zo voldoende is opgezocht en er kan worden overgegaan naar de volgende fase om een oordeel te gaan vormen over de contouren en kaders.

Context/Coalitieprogramma
Het behoud, het benutten en het verder ontwikkelen van ons erfgoed heeft onze aandacht. De Ruïne van Teylingen is hierin een voorbeeld die we als parel van Teylingen en de Duin- en Bollenstreek willen ontwikkelen. Tuinen rondom de ruïne bieden mogelijkheden om onze identiteit als Bollenstreek te bestendigen en daarnaast jaarrond toeristisch en cultureel aanbod aan te bieden.

Doel: Wat willen we bereiken?
De Ruïne als een aansprekend stuk cultureel erfgoed toegankelijk en herkenbaar houden voor inwoners en bezoekers en de ruïne op een zo verantwoord mogelijke manier te (laten) exploiteren, met bijzondere aandacht voor educatieve doelen, mogelijke ontwikkelingskansen in de directe omgeving en bijzondere aandacht voor participatie met de inwoners van Teylingen.

Huidige situatie
De Ruïne heeft een nieuwe eigenaar. De gemeente ziet het als haar verantwoordelijkheid om dit nationaal cultureel erfgoed als icoon voor Teylingen te behouden en als inspanningsverplichting om de ruïne als een aansprekend stuk cultureel erfgoed toegankelijk en herkenbaar te houden. De gemeente kan kaders stellen voor ontwikkeling. De gemeente is bereid de nieuwe eigenaar actief te ondersteunen bij het zoeken naar fondsen en het faciliteren van gesprekken met andere overheden, onderwijsinstellingen en lokale ondernemers/investeerders.

Waarom leggen we dit besluit opiniërend voor: mogelijkheden/varianten
Voor grote en politieke onderwerpen hanteren we het BOB model van Beeldvorming – Oordeelsvorming en Besluitvorming. De Notitie Beeldvorming is ter afsluiting van de eerste fase zodat afgewogen kan worden of de breedte van het onderwerp voldoende is opgezocht en de verschillende mogelijkheden en varianten voldoende in beeld zijn gebracht om in een volgende fase een oordeel te vormen over de contouren en kaders.

Waarom leggen we dit besluit opiniërend voor: voordelen
Aan de commissie Welzijn wordt gevraagd of de breedte van het onderwerp zo voldoende is opgezocht en er kan worden overgegaan naar de volgende fase om een oordeel te gaan vormen over contouren en kaders. Concrete vragen die hierbij kunnen worden gesteld: 1. Mist u nog iets? 2. Heeft u aanvullende ideeën voor de oordeelvormingsfase?

Wat moeten we meewegen bij onze meningsvorming: kanttekeningen/nadelen
Niet van toepassing.

Afweging
Als de breedte van het onderwerp voldoende is opgezocht, kan er worden overgegaan naar de volgende fase om een oordeel te gaan vormen over de contouren en kaders.

Wat zijn de financiële gevolgen
Er zijn geen directe financiële gevolgen om de fase van beeldvorming af te sluiten.

Hillegom-Lisse-Teylingen (HLT)
Het voorstel aan de raad en de Notitie Beeldvorming zijn alleen voor de gemeente Teylingen. De Ruïne staat in de gemeente Teylingen. Wel heeft de Ruïne uitstraling op de hele streek. In de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek is de Ruïne benoemd als te ontwikkelen toeristisch aantrekkingspunt.

Communicatie
Na afsluiting van de fase van de beeldvorming start de fase van de oordeelsvorming. In deze fase gaan we een oordeel vormen over de 13 uitgangspunten geformuleerd door de Stichting Monumentenbezit en de contouren en kaders die in de globale gebiedsvisie "Tuinen van Teylingen" zijn geschetst. In april willen we de fase van de oordeelsvorming afsluiten om zo mogelijk in de zomer van 2019 tot besluitvorming te komen.

Bijlagen en achtergrondinformatie
01 Notitie Beeldvorming Ruïne van Teylingen – December 2018
met bijlagen
01.01 Resultaten website enquête – November 2018
01.02 Resultaten burgerpanel – November 2018
01.03 Resultaten inloopavond – 28 november 2018
01.04 Resultaten gesprekken stakeholders – November / December 2018

Notitie Beeldvorming Ruïne van Teylingen

december 2018

gemeente TEYLINGEN

Notitie Beeldvorming Ruïne van Teylingen – december 2018

1. De gemeente kan kaders stellen bij de ontwikkeling van de Ruïne van Teylingen 3

1.1 We vormen de kaders via een zogeheten BOB-proces 3

1.2 We staan ervoor, de fase van de Beeldvorming af te sluiten 3

2. De fase van Beeldvorming heeft een intensief proces doorlopen 4

2.1 Nov 2012: motie om verantwoordelijkheid te nemen voor de Ruïne 4

2.2 Vanaf 2013: Stichting Beheer Kasteel Teylingen verzorgt beheer 4

2.3 Maart 2015: Rapport 'Toekomst van de Ruïne van Teylingen' vertaalt de ideeën van burgers in vier modellen 4

2.4 Juni 2015: Raad legt uitgangspunten vast voor gemeentelijk overleg met de nieuwe NMo/SMB 5

2.5 Maart 2016: economische agenda legt ook accent op toerisme 6

2.6 Mei 2016: gebiedsprogramma roemt Ruïne als regionale parel 6

2.7 Jan 2017: stichting SMB faciliteert uitgebreid onderzoek en analyse, ook op basis uitkomsten eerdere participatie 6

2.8 Maart 2017: SMB formuleert 13 uitgangspunten voor de Ruïne 6

2.9 Aug 2017: uitgangspunten SMB en rapport 'Toekomst Ruïne van Teylingen' leiden tot een globale visie en concept: 'De Tuinen van Teylingen' 7

2.10 Sep 2017: Raad stemt in met geheimhouding en vraagt het College een realisatieplan uit te werken 7

2.11 Juli 2018: Raad roept het College op tot voortvarendheid 8

2.12 Sep 2018: Raad heft geheimhouding op 8

2.13 Okt 2018: Presentatie in commissie DEB toont waar we staan 8

3. Nov / Dec 2018: burgers en ondernemers blijven betrokken en bevestigen bestaande plannen 8

3.1 Opmerkingen burgerpanel gaan vooral over praktische invulling 8

3.2 Enquête op site onderschrijft resultaten burgerpanel 9

3.3 Reacties inloopavond 9

3.4 Gesprekken met stakeholders 9

1. De gemeente kan kaders stellen bij de ontwikkeling van de Ruïne van Teylingen

Met de Ruïne van Teylingen heeft de gemeente waardevol en beeldbepalend historisch erfgoed binnen de gemeentegrenzen. Voor rijk, provincie en gemeente heeft de Ruïne van Teylingen veel belang vanuit historisch perspectief. De geschiedenis van de Ruïne is zelfs gerelateerd aan de staatsvorming van Holland.
Op 8 november 2012 nam de gemeenteraad van Teylingen al een motie aan om dit iconische monument voor de gemeente te bewaren en toegankelijk te houden. Dit gezien de toenmalige onzekerheden over de toekomst van de ruïne.
De Ruïne is niet in eigendom van de gemeente, maar rijksbezit tot het Rijk de Ruïne in 2016 (met ±30 andere monumenten) overdraagt aan de nieuw opgerichte Nationale Monumentenorganisatie (NMo en haar operationele dochter Stichting Monumenten Bezit SMB). In aanloop van de oprichting van de NMo heeft het Rijk de gemeente gevraagd kaders te geven voor beheer en exploitatie van de Ruïne.
Het is nu onze doelstelling om deze breed gedragen kaders te ontwikkelen.

1.1 We vormen de kaders via een zogeheten BOB-proces

We stellen de kaders via een geformaliseerd proces van Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming (BOB), zoals o.a. weergegeven op de site managementmodellen. We zitten nu in de stap van Beeldvorming.
Beeldvorming: • Wat weten we wel en niet? • Klopt wat we weten? • Hebben we voldoende informatie om tot een goed besluit te kunnen komen?
Oordeelsvorming: • Bereiken we ons doel? • Waar liggen nog risico's of kansen, en wat moeten we daaraan doen? • Wat maakt het besluit acceptabel?
Besluitvorming: • Wat besluiten we? • Welke acties komen hieruit voort?

1.2 We staan ervoor, de fase van de Beeldvorming af te sluiten

De laatste pagina van de Presentatie Ruïnecommissie DEB 17 okt laat zien dat we er nu voor staan, de fase van Beeldvorming af te sluiten. Deze notitie vat de informatie samen die Raadsleden tot hun beschikking hebben om de fase van de beeldvorming af te sluiten. Op de website van de gemeente en in het Raadsinformatiesysteem is een uitgebreid dossier beschikbaar, met de volgende documenten:
2012-11: aangenomen motie CDA Ruïne v Teylingen
2015-03: Rapport Toekomst van de Ruïne van Teylingen
2015-06: Raadsvoorstel besluit
2015-06: Raadsmemo 'Toekomst Ruïne van Teylingen
2017-01: Historisch Onderzoek Ruïne van Teylingen
2017-09: Raadsvoorstel en besluit Ontwikkeling en toekomst Ruïne van Teylingen
2017-09: Overzicht stappen en besluiten inzake de Ruïne van Teylingen 2009-2017
2017-03: Brief Stichting Monumentenbezit
2017-09: Leidse Ommelanden ROTIK formulier Ruïne Teylingen
2017-08: Globale gebiedsvisie en concept Tuinen van Teylingen
2018-07: Aangenomen M5 Motie - Ruïne van Teylingen (CDA)
2018-09: RV Opheffen geheimhouding Ontwikkeling Ruïne van Teylingen
2018-10: Presentatie Ruïnecommissie DEB 17 okt

2. De fase van Beeldvorming heeft een intensief proces doorlopen

2.1 Nov 2012: motie om verantwoordelijkheid te nemen voor de Ruïne

De Raad nam 8 november 2012 een motie aan waarin zij het College oproept de verantwoordelijkheid te nemen om de Ruïne van Teylingen als een icoon voor de gemeente te behouden en blijvend publiek toegankelijk te maken, met bijzondere aandacht voor educatieve doelen, mogelijke ontwikkelingskansen in de directe omgeving en participatie van de inwoners
Aanleiding voor de motie was de onzekerheid over de toekomst van de Ruïne. De Provincie was voornemens de subsidie voor het beheer per 1 januari 2013 te beëindigen waarop de kastelenstichting Zuid-Holland en Zeeland met het beheer zou stoppen. Dit is ook zo gebeurd.

2.2 Vanaf 2013: Stichting Beheer Kasteel Teylingen verzorgt beheer

Als oplossing voor het beheer is in 2013 de Stichting Beheer Kasteel Teylingen opgericht. Deze stichting, met veel vrijwilligers, beheerde de Ruïne in 2013, 2014 en 2015 op kosten van de Rijksgebouwendienst. Ook nu nog (2018) verzorgt de Stichting de openstelling en bezichtiging.

2.3 Maart 2015: Rapport 'Toekomst van de Ruïne van Teylingen' vertaalt de ideeën van burgers in vier modellen

Naast het gebiedsoverstijgende historische belang heeft de Ruïne ook veel waarde voor de omwonenden in brede kring. Reden voor de gemeente om voor een toekomst-perspectief van de Ruïne niet alleen betrokkenen als Provincie, Rijk, historische verenigingen en de Stichting Beheer Kasteel Teylingen te consulteren, maar om vooral ook inwoners en ondernemers erbij te betrekken.
Om ideeën te verkrijgen, organiseerde de gemeente op 10 december 2014 de 'Dag van de Ruïne'. Eenieder kon zijn mening en inzichten geven over de toekomst van de Ruïne. De dag werd door circa 100 mensen bezocht. Voorafgaand waren beleidsmatig betrokkenen bij de Ruïne al geraadpleegd (Rijksvastgoedbedrijf en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) en was er overleg met doelgroepen als de direct omwonenden, historici, ondernemers en stichting Beheer Kasteel Teylingen.
Een openbare discussie op 28 januari 2015 vervolgde de 'Dag van de Ruïne'. Hier werden de eerste resultaten van de ideeënontwikkeling besproken. Nagenoeg alle burgers en betrokkenen zijn ruimdenkend over de mogelijkheden op het terrein.
Het intensieve participatieproces resulteerde niet in één beoogde blauwdruk, maar in vier ontwikkelingsrichtingen (globale modellen, zie hierna) die de bandbreedte aangeven waarvoor draagvlak is bij burgers en betrokkenen. Deze vier modellen voor de toekomst van de Ruïne zijn neergelegd in het rapport 'Toekomst van de Ruïne van Teylingen' (maart 2015) van bureau 'Terra Incognita, stedenbouw en landschaps-architectuur', dat ook de historie en het participatieproces beschrijft.
Elk van de modellen pleit in een of andere vorm voor een tuin- of landschapsontwerp met hoogwaardige beplanting rondom de Ruïne. Op dit moment heeft de directe (groene) omgeving van de Ruïne geen noemenswaardige kwaliteit. In het verleden hebben er veel meer bomen en planten gestaan. In de 19e eeuw lag er zelfs bos rond de Ruïne. Op oude kaarten staan ook binnen de burcht symbolen voor beplanting.

Model 1: Heerlijkheid Teylingen
De Ruïne blijft zoals nu, alleen beter beschermd tegen verder verval. We knappen de omgeving op zodat de Ruïne beter tot haar recht komt.

Model 2: Ruïnetuin Teylingen
We brengen de Ruïne in een staat waarin zij trots in een historische en levendige tuinomgeving staat. Een museum en kleinschalige horeca maken de Ruïne aantrekkelijker.

Model 3: Middeleeuws bouwspektakel Teylingen
We maken de bijzondere geschiedenis van de Ruïne beleefbaar door de Ruïne te reconstrueren in een historisch verantwoord middeleeuws bouwproces van decennia.

Model 4: Kasteel en congrespark Teylingen
We herstellen de Ruïne (of alleen de voorburcht) naar een middeleeuws kasteel, maar met een hedendaagse functie. Zelfvoorzienend met respect voor 800 jaar geschiedenis.

2.4 Juni 2015: Raad legt uitgangspunten vast voor gemeentelijk overleg met de nieuwe NMo/SMB

De Raad van de gemeente Teylingen krijgt de resultaten van het participatieproces (rapport 'Toekomst van de Ruïne van Teylingen') voorgelegd met de vraag om met de rapportage en de eerder aangenomen motie de uitgangspunten vast te stellen voor de gesprekken van de gemeente met de NMo/SMB. De opgehaalde informatie is samengevat in het bijbehorende Raadsmemo 'Toekomst Ruïne van Teylingen'.
Het College signaleert dat het te vroeg is om op dat moment te kiezen; de modellen zijn nog onvoldoende uitgewerkt, en de keuze voor één variant zou geen recht doen aan het brede spectrum van ideeën dat verzameld is. Daarbij zou het een open, constructief gesprek met de NMo/SMB bemoeilijken. Het College stelt de Raad daarom voor gesprekken aan te gaan met de volgende uitgangspunten:

- De Ruïne van Teylingen is een belangrijk symbool van de gemeente. Veel inwoners en ondernemers voelen een sterke verbondenheid met de Ruïne. Betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij planvorming, maar ook bij uitvoering van de plannen is voor de gemeente dan ook een randvoorwaarde;
- De Ruïne in de huidige staat laten is geen optie. Minimaal moeten bereikbaarheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid vergroot worden. Het terrein rond de Ruïne moet openbaar toegankelijk zijn. Wandel- en fietsroutes in de regio leiden langs de Ruïne;
- De gemeente vindt het belangrijk dat de monumentale waarde van de Ringburcht behouden blijft. Dat wil zeggen dat de functies die uiteindelijk een plaats krijgen in een gereconstrueerde Ruïne moeten passen bij deze monumentale waarde. De gemeente hecht veel belang aan het herstellen van de zichtlijnen op de Ruïne.

Eventuele planvorming voor (kostendragende) bouwpercelen in de nabije omgeving zal hieraan getoetst te worden.
- De uiteindelijke keuze van een model zal mede afhankelijk zijn van fondsen en investeerders. De gemeente is bereid de NMo actief te ondersteunen bij het zoeken naar fondsen en het faciliteren van gesprekken met andere overheden, onderwijsinstellingen en lokale ondernemers/investeerders.

De Raad besluit hiertoe, wetende dat de gemeente ook voor het vervolg van het proces veel belang hecht aan participatie van inwoners, ondernemers en andere belanghebbenden.

2.5 Maart 2016: economische agenda legt ook accent op toerisme

De Raad stelt de 'Economische Agenda Duin en Bollenstreek' vast, onder meer om:
- Het toeristisch knooppunt Keukenhof in de breedste zin van het woord ("Flower Attraction") te vernieuwen en te versterken.
- Het toeristische product te vernieuwen en te verbreden door innovatie en nieuwe product-marktcombinaties. Het bloementoerisme is slimmer te verbinden met het nabije kusttoerisme en met cultuurtoerisme in Amsterdam en andere historische binnensteden. Verlenging van het seizoen is hierbij de uitdaging.

2.6 Mei 2016: gebiedsprogramma roemt Ruïne als regionale parel

Het College stelt het regionale groen en recreatie gebiedsprogramma 2016-2020 voor de Duin en Bollenstreek vast: 'B(l)oeiende Bollenstreek'. De focus ligt erop, de parels van de Bollenstreek te versterken, zoals de ruïne van Teylingen, als visitekaartje van de Bollenstreek. Het gaat erom, deze parels beter zichtbaar, toegankelijk en beleefbaar te maken voor het publiek.

2.7 Jan 2017: stichting SMB faciliteert uitgebreid onderzoek en analyse, ook op basis uitkomsten eerdere participatie

In opdracht van de Stichting Monumenten Bezit (SMB, operationele dochter van de stichting NMo en feitelijke eigenaar van de Ruïne) publiceert bureau 'Debie & Verkuijl tuin park landschap' een zeer uitgebreide (125p) 'Historisch-ruimtelijke analyse Ruïne van Teylingen' dat ook een stedenbouwkundige analyse bevat en een analyse van de vier modellen uit het rapport 'Toekomst van de Ruïne van Teylingen'. Het eerdere participatietraject is integraal in deze analyse meegenomen.

2.8 Maart 2017: SMB formuleert 13 uitgangspunten voor de Ruïne

De Stichting Monumenten Bezit wil graag met de Ruïne aan de slag. Dit blijkt uit hun brief van 13 maart 2017. Ze zien kansen om de Ruïne in een sfeervolle plek haar verhaal te laten vertellen, en vragen de gemeente hen bij te staan om het gehele traject vorm te geven en uiteindelijk ook gezamenlijk te realiseren. Ze mikken op een goede uitkomst voor de Ruïne én het gebied er omheen. Op basis van eerder onderzoek (met name de 'Historisch-ruimtelijke analyse Ruïne van Teylingen') formuleert de SMB na overleg met gemeente, de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en Bureau Cultuur en Vrije Tijd van de provincie Zuid Holland, 13 uitgangspunten voor de ontwikkeling van de Ruïne:

1. Ruïne blijft ruïne.
2. Er zijn eventueel mogelijkheden voor medegebruik en/of herbestemming van de Ruïne. Een bouwkundige toevoeging in/aan de Ruïne is daartoe niet uitgesloten. Ruïne blijft ruïne betekent dat er GEEN wens is om historiserend na te bouwen.
3. Ruïne meer zichtbaarheid geven, nu te verstopt. Dat kan door zo veel mogelijk openheid rondom of met meer 'doorkijkjes'.
4. Betere toegang, via huidige entree of elders.
5. Plek voorburcht: identiteit geven; contouren zichtbaar maken (fundamenten blootleggen of een patroon leggen). Nieuwe bebouwing op locatie voorburcht is niet gewenst.

6. De ‘kaasschuur’ is als gebouw niet per se waardig tot behoud. Voorlopig kan deze wel benut worden voor bijv. pop-up horeca (pannenkoekenrestaurant) en als activiteitenschuur.
7. Zichtbaar maken van aanwezige of eenvoudig te herleiden landschappelijke structuren uit de lange geschiedenis van het gebied (zie kaart 1801 met contouren van Jachthuijs Teylingen in de brief van de SMB).
8. Mogelijkheden/kansen dichtbij de Ruïne zijn belangrijker dan verder weg. Waarbij het uitgangspunt is om te focussen op een integraal plan voor de percelen direct rondom de Ruïne (gebied A). Zo mogelijk worden de gebieden B en D aangehaakt. Voor gebied C worden vooralsnog geen of zeer beperkt voorstellen gedaan. Zie de kaart met onderzoeksgebied.
9. De Ruïne in de omgeving verankeren vanuit een 360°-visie. De verbinding naar het dorp en naar de omliggende velden zijn beide belangrijk. Waarbij de aanhechting naar het dorp met begeleidende groenstructuur en zichtlijnen ook onderdeel is van die 360°-visie.
10. Ook ontsluiting over water en gewenste waterverbindingen horen daarbij.
11. De Ruïne is het centrale ijkpunt in de gebiedsontwikkeling. Passende toe te voegen (commerciële) functies, bijvoorbeeld horeca, staan in het teken van de Ruïne. De Ruïne is ruimtelijk gezien de drager van het gebied. Aanvullende commerciële functies mogen daar in functie en gebruik geen afbreuk aan doen.
12. Tijdsbeeld: zichtbaar maken of houden van diverse tijdlagen, m.n. de functies als vestingwerk, landschapstuin (kaart 1801) en bollencultuur. Hedendaagse toevoegingen hebben respect voor de historie en laten de Ruïne de ruimtelijke drager van het gebied.
13. Voor de monumentale bollenschuur Teylingerlaan 69 geldt dat de bollenschuur en de Ruïne elkaar niet in de weg staan. Beiden zijn symbolisch voor 2 tijdsfasen met elk hun eigen landschappelijke referenties (‘2 verhalen’).

2.9 Aug 2017: uitgangspunten SMB en rapport ‘Toekomst Ruïne van Teylingen’ leiden tot een globale visie en concept: ‘De Tuinen van Teylingen’

Als vervolg op de 13 uitgangspunten van de SMB geeft de gemeente in samenspraak met de SMB het bureau ‘Debie & Verkuijl tuin park landschap’ met ‘Ben Kuipers Landschapsarchitecten’ opdracht een overkoepelende visie te ontwikkelen als synthese van al het voorgaande materiaal, en met name het rapport ‘De toekomst van Teylingen’.
Vanuit de samenwerking binnen de Leidse Ommelanden reserveert men geld voor het opstellen van deze visie, dit om ook een basis te hebben voor herinrichting van het openbaar groen rondom de Ruïne. Een ROTIK-formulier (Resultaat, Organisatie, Tijd, Informatie, Kosten) onderbouwt deze opdracht.
Onder de naam ‘De tuinen van Teylingen’ verschijnt in augustus 2017 een globale gebiedsvisie als concept.

2.10 Sep 2017: Raad stemt in met geheimhouding en vraagt het College een realisatieplan uit te werken

In het (uitvoerig gedocumenteerde) Raadsbesluit van 28 september 2017 stemt de Raad in met geheimhouding gezien het financiële belang van de gemeente en verzoekt het College om op basis van de gepresenteerde concept-ontwikkelrichtingen de gesprekken met grondeigenaren aan te gaan en een realisatieplan (*business case*) uit te werken. Eventuele (voorlopige) overeenkomsten die uit deze gesprekken voortvloeien, kunnen alleen worden aangegaan met een nadrukkelijke ontbindende voorwaarde van openbare beleidsvorming en besluitvorming in de gemeenteraad over de visievorming Ruïne van Teylingen.

2.11 Juli 2018: Raad roept het College op tot voortvarendheid

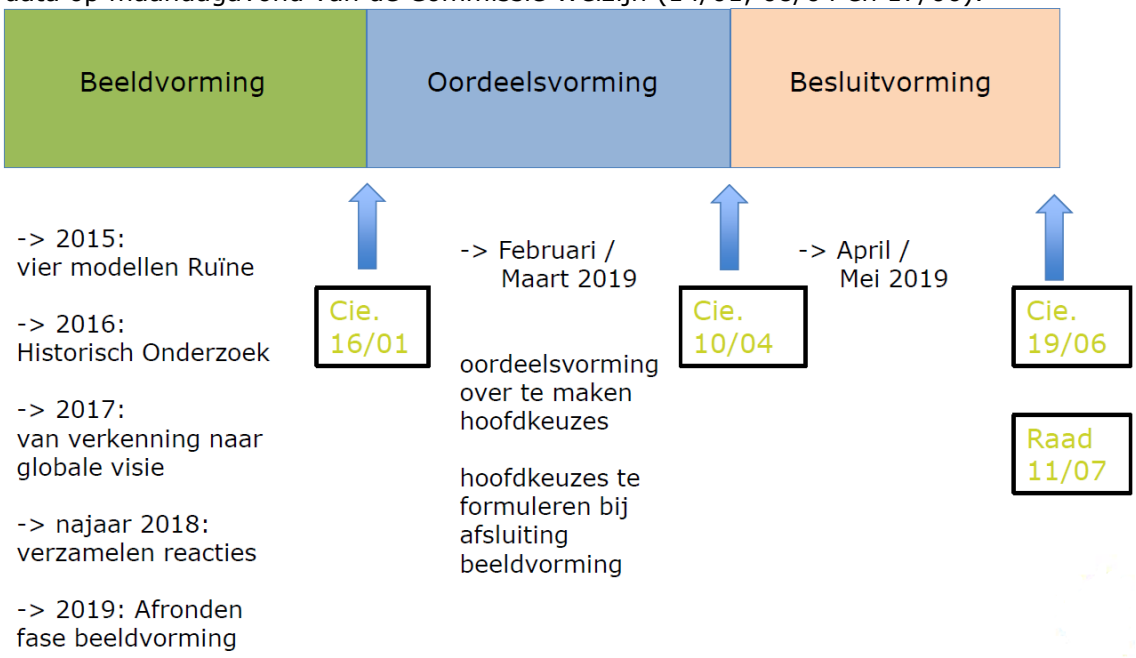
In de motie M5 van juli 2018 roept de Raad het College op tot voortvarendheid om de eerder aan de Raad gepresenteerde plannen tot realisatie te brengen en daartoe zo nodig ook gelden beschikbaar te stellen.

2.12 Sep 2018: Raad heft geheimhouding op

Omwille van de economische positie van de gemeente zijn er vertrouwelijke, verkennende gesprekken gevoerd met grondeigenaren en mogelijke investeerders. Deze gesprekken zijn afgerond. De geheimhouding op de stukken kan daarom vervallen.
De *business case* kan nu verder worden uitgewerkt, mede afhankelijk van het draagvlak bij de raad, inwoners van Teylingen en andere betrokken partijen.

2.13 Okt 2018: Presentatie in commissie DEB toont waar we staan

Een presentatie aan de commissie DEB geeft inzicht in het tijdspad voor Beeldvorming – Oordeelsvorming – Besluitvorming. In het Praesidium besluit men de portefeuille erfgoed en daarmee ook de Ruïne voortaan te bespreken in de commissie Welzijn. De data in het schema voor het verdere proces wijzigen dan ook van die van de Commissie DEB (Duurzaamheid, Economie en Bestuur) op woensdagavond naar de data op maandagavond van de Commissie Welzijn (14/01, 08/04 en 17/06).

3. Nov / Dec 2018: burgers en ondernemers blijven betrokken en bevestigen bestaande plannen

In het najaar van 2018 heeft de gemeente nog een participatieronde georganiseerd via gesprekken met betrokken partijen, een inloopavond op 28 november en een vragenlijst via het online burgerpanel en op de website. Zowel uit de kwantitatieve als de kwalitatieve deelname blijkt een grote betrokkenheid en enthousiasme om daadwerkelijk iets met de Ruïne te gaan doen.

3.1 Opmerkingen burgerpanel gaan vooral over praktische invulling

Het bureau DirectResearch heeft in de tweede helft van november 2018 onder het burgerpanel een kort onderzoek uitgevoerd over de Ruïne van Teylingen. Hierbij wilden we het idee van tuinen rondom de Ruïne voorleggen en nogmaals achterhalen waar inwoners belang aan hechten. De deelname van 452 burgers (58% van het panel van 780 burgers) laat zien dat het onderwerp leeft.

8

Het burgerpanel is positief over de plannen, vindt het plezierig dat de omgeving er aantrekkelijker op wordt en er een wandelbestemming bij krijgt. Men ziet duidelijk voordelen van tuinaanleg rond de Ruïne, en dat gaat dan vooral over 'meer': meer bezoekers, toeristen, aantrekkelijkheid, wandelen, meer te zien, meer aandacht, meer belangstelling etc.
De zorgen blijken vooral van praktische aard: een goede parkeervoorziening, fatsoenlijke toegankelijkheid en bereikbaarheid, goed onderhoud van tuinen en gebouwen. Binnen het panel blijkt er een goed draagvlak te zijn voor passende evenementen (zoals theater, concerten, trouwerijen en markten), kleinschalige horeca en een museumfunctie. Het rapport van DirectResearch is als bijlage toegevoegd.

3.2 Enquête op site onderschrijft resultaten burgerpanel

Dezelfde vragen die aan het burgerpanel zijn gesteld (3 kwantitatieve vragen, 4 open vragen rond het idee van de tuinen en mogelijke andere ideeën), zijn ook in een enquête op de website van de gemeente geplaatst. De antwoorden hier laten een soortgelijk beeld zien. De bijna 200 respondenten zijn in grote meerderheid goed bekend met de Ruïne. De aantrekkingskracht van een jaarrond geopende tuin is herkenbaar voor de deelnemers. Ook lijkt er enthousiasme voor de plannen; er worden veel stimulerende opmerkingen gemaakt. Voor de uitwerking wordt vooral aandacht gevraagd voor de bereikbaarheid en het parkeren en voor de continuïteit van het onderhoud. Bij het noemen van andere mogelijkheden zijn veel reacties te herleiden tot de vier modellen zoals die op basis van eerdere participatie tot stand zijn gekomen. Ook de enquêteresultaten zijn als bijlage toegevoegd.

3.3 Reacties inloopavond

Op 28 november 2018 was er ook een inloopavond in gebouw de Sassembourg. Deze inloopavond kreeg veel aandacht in de lokale pers; zowel voor- als achteraf. In totaal waren er bijna 100 belangstellenden waaronder ook een 5-tal vertegenwoordigers van de gemeenteraad. De sfeer tijdens de avond was constructief; er werd volop meegedacht. Tientallen bezoekers hebben tijdens de avond de enquête op de website ingevuld. Opvallend is hier de focus op toerisme als voordeel en de zorg voor de verkeersdoorstroming en het voorkomen van overlast voor de omwonenden.
Daarnaast heeft een flink aantal bezoekers een reactie weergegeven op de vellen papier die daartoe beschikbaar waren. Ook van deze reacties kan een aanzienlijk deel herleid worden tot de vier modellen zoals die op basis van eerder participatie tot stand zijn gekomen. De opgehaalde reacties tijdens de inloopavond zijn ook als bijlage toegevoegd.

3.4 Gesprekken met stakeholders

Naast burgerpanel en enquête op de website zijn er ook gesprekken gevoerd met een aantal bijzondere belanghebbenden waaronder een aantal grondeigenaren, historische verenigingen en mogelijke investeerders. Aan hen is gevraagd om volgens het model van Sterkte / Zwakte / Kansen / Bedreigingen een reactie te geven op de globale visie en mogelijke andere ideeën. Ook deze reacties van stakeholders zijn bijgesloten om het beeld te completeren. De direct omwonenden zijn uitgenodigd om desgewenst een persoonlijk gesprek aan te vragen. Eén van de omwonenden heeft hier gebruik van gemaakt en na het gesprek aangegeven de Raad een brief te schrijven om zijn zorgen uit te spreken over met name de verkeerssituatie op de N443. Op het moment van opstellen van deze notitie is deze brief nog niet ontvangen. Zodra de brief ontvangen is, wordt deze toegevoegd aan het dossier. In de bijlage resultaten gesprekken met stakeholders alvast een kopie van het mailbericht aan de wethouder waarin de brief wordt aangekondigd.

#####

gemeente TEYLINGEN

Direct Research
maakt het makkelijk

Rapportage Team Teylingen

Ruïne van Teylingen

Opdrachtgever: Gemeente Teylingen

Datum: November 2018

Projectnummer: 2018434

Auteurs: Kelly de Heij & Benthe Spijkers

Achtergrond onderzoek

Doel onderzoek

DirectResearch heeft in opdracht van de gemeente Teylingen een kort onderzoek onder het burgerpanel uitgevoerd over de Ruïne van Teylingen.

De gemeente Teylingen denkt samen met de inwoners van de gemeenten na over de toekomst van de Ruïne van Teylingen. Zij zijn beiden van mening dat er rondom de Ruïne veel meer kan. De gemeente Teylingen wil daarom graag het idee van tuinen rondom de Ruïne voorleggen en achterhalen waar rekening mee gehouden dient te worden volgens de inwoners.

Doelgroep

De doelgroep bestaat uit alle leden van het online burgerpanel van Teylingen genaamd 'Team Teylingen'.

Methode

Kwantitatief online onderzoek:
respondenten zijn uitgenodigd via e-mail.

De vragenlijst bestond uit 6 vragen.

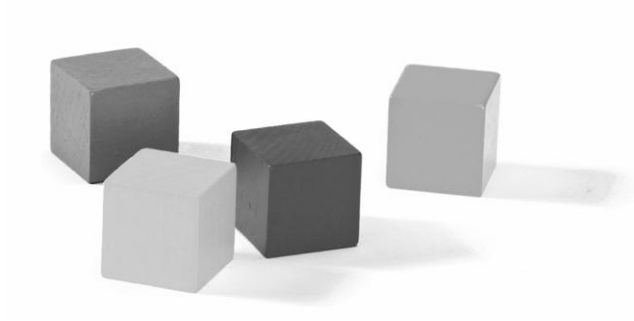
Periode veldwerk

16 november 2018 t/m 26 november 2018

Respons

Bron: Burgerpanel Team Teylingen

- Bruto steekproef: 780
- Netto steekproef: 452 (58%)

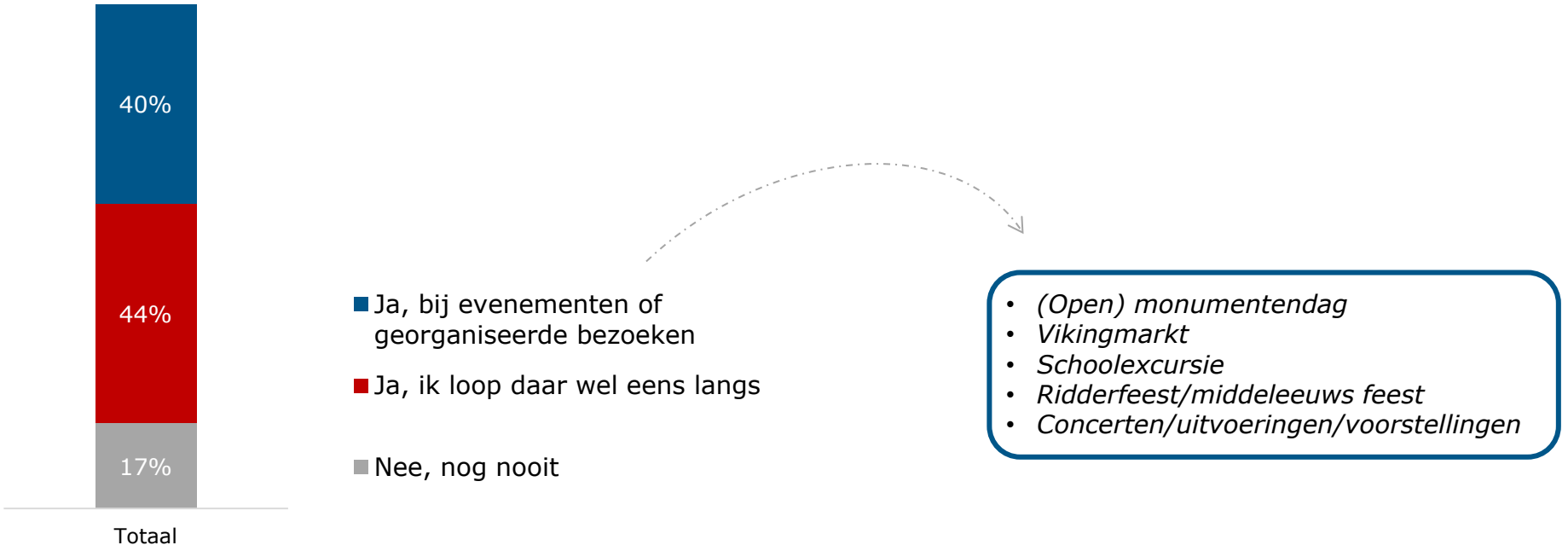
Bekendheid Ruïne van Teylingen

Vrijwel iedereen is bekend met de Ruïne van Teylingen. Daarnaast is bijna 85% wel eens bij de Ruïne van Teylingen geweest. Wanneer dit bezoek heeft plaatsgevonden tijdens evenementen of georganiseerde bezoeken, betrof dit onder andere open monumentendag, schoolexcursies, vikingmarkt en voorstellingen.

Bekendheid

99% is **bekend** met de Ruïne van Teylingen

Bezocht

Vraag: Kent u de Ruïne van Teylingen? | n=452
Vraag: Bent u wel eens bij de Ruïne van Teylingen geweest? | n=448

Voordelen tuinen Ruïne van Teylingen

Het voordeel van het aanleggen van tuinen rondom de ruïne heeft vooral te maken met “meer”: meer bezoekers, meer toeristen, meer aantrekkelijk, meer wandelen, meer te zien, meer aandacht, meer belangstelling, etc.

Wandelen

- *“Fijn voor de inwoners om te wandelen en te genieten. Behoud/uitbreiding van groen is altijd goed.”*
- *“Wandelen, de ruïne vaker kunnen bezoeken, ontmoetingsplek”*
- *“Een wandeling door deze tuinen met zicht op de ruïne is een aanwinst voor de gemeente!”*

Aantrekkelijker

- *“Geeft direct een mooiere, leukere directe omgeving, trekt ruimere belangstelling.”*
- *“Aantrekkelijker, meer te zien, langer bezoek waard.”*
- *“Aantrekkelijk om daar te vertoeven, er zou bijv. een pluktuin kunnen komen en er kunnen bijen worden gehouden. Een theehuis en rustbanken zouden het helemaal af maken.”*

Toeristen/toerisme

- *“Dat is een heel goed idee om Slot Teylingen als toeristische trekpleister op de kaart te zetten voor het hele jaar en niet alleen in het bollenseizoen.”*
- *“Betere verspreiding van toerisme rondom Keukenhof”*
- *“Trekt toerisme aan wat goed is voor de ondernemers in de gemeente.”*

Bezoekers/bezoeken

- *“Een mooie bezienswaardigheid dicht bij huis voor alle inwoners, leerzaam voor de jeugd en extra attractie voor toeristen die de streek bezoeken.”*
- *“Mooie tuinen om een ruïne trekt bezoekers en is heel aantrekkelijk!”*
- *“Meer bekendheid door meer bezoekers, waardoor beter onderhoud.”*

Suggesties/tips tuinen Ruïne van Teylingen

De inwoners van de gemeente Teylingen geven aan dat er vooral rekening gehouden moet worden met parkeergelegenheid, zodat er geen parkeeroverlast is voor de omwonenden. Daarnaast geven ze aan dat er rekening gehouden moet worden met de toegankelijkheid en het onderhoud (goede verzorging en geen vandalisme).

Parkeren/parkeergelegenheid

- *"Geschikte infrastructuur, wegen, parkeergelegenheid et cetera."*
- *"Hoe dan ook moet je een parkeerbeleid hebben als de ruïne aantrekkelijker gemaakt wordt. Daar kan overigens het dorp aan mee profiteren, immers als geparkeerd wordt in het dorp, trekt dat mensen ook naar het centrum."*

Onderhoud

- *"Onderhoud, bescherming tegen vandalisme, veiligheid."*
- *"Goed onderhoud zodat het niet versloft dus het hele jaar rond diversiteit aan beplanting. Informatie verstrekking over de ruïne en de beplanting."*
- *"Ook moet het onderhoud van de tuinen wel serieus genomen worden, want een half-verzorgde tuin zou de ruïne alleen maar slechter doen."*

Bereikbaar/toegankelijk

- *"Fatsoenlijke bereikbaarheid door of eenrichtingsverkeer of de verkeersbakens te verwijderen."*
- *"Toegankelijkheid en goede bereikbaarheid. Geen parkeeroverlast voor omwonenden."*
- *"Toegankelijkheid voor minder valide en voldoende rustplekken."*

Overige mogelijkheden toekomst Ruïne van Teylingen

Suggesties voor de toekomst van de Ruïne hebben vooral betrekking op evenementen, zoals theater, concerten, sporten, trouwlocaties en markten. Daarnaast wordt er voorgesteld een museum toe te voegen om inwoners en binnen- en buitenlandse toeristen te informeren over de geschiedenis en om horecagelegenheid aan te leggen.

Evenementen

- *"Openluchttheater voor muziek en toneel."*
- *"Evenementen organiseren: bijv. kleiduifschieten, handboogschieten, gildedagen."*
- *"Oude toneelstukken daar opvoeren in de open lucht (heeft Loevestein met een Shakespeare-gezelschap gedaan en dat is in de oude setting echt fantastisch)"*
- *"Beschikbaar stellen als evenementen/trouwlocatie?"*
- *"Evenemententerrein. Fluisterbootverhuur. Tijdelijke (demo)sportlocatie (korfbal, volleybal, judo, ...)"*
- *"Evenementen zoals concerten, toneelvoorstellingen, lezingen, kinderactiviteiten en bv markten."*

Museum/geschiedenis

- *"Openluchtmuseum van maken. Beleving voor jong en oud hoe het er in de tijd van Jacoba van Beieren aan toe ging."*
- *"Originele kap plaatsen en museum maken of zo."*
- *"Eraan gekoppeld een klein museum met educatieve functie, die ingaat op kust, cultuur en geschiedenis van onze streek."*
- *"Er was ooit ook een plan van een ondergronds museum. Dan heb je meer redenen als toerist on te komen, dan een ruïne en een tuin."*

Horeca

- *"Kindvriendelijke horeca eraan verbinden, speeltuintje, terrasje in het voorjaar/zomer."*
- *"Leuk zou het zijn als er een mogelijkheid van horeca zou zijn. Het is een leuke locatie b.v. voor fietsende passanten."*
- *"Kleine horeca wat weinig overlast voor omwonenden geeft."*

Vraag: Ziet u nog andere mogelijkheden met betrekking tot de toekomst van de Ruïne van Teylingen? | n=452

Contact

Direct Research BV
Herengracht 454
1017 CA Amsterdam

020 770 75 79
info@directresearch.nl
www.directresearch.nl

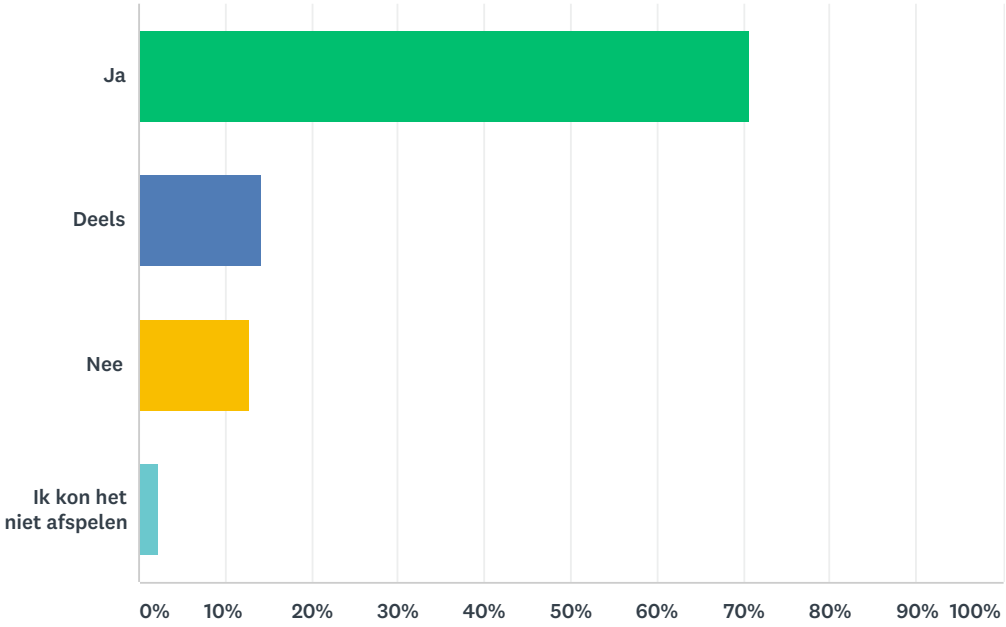
Benthe Spijkers
Research manager
benthe@directresearch.nl
06 15 28 86 66

Kelly de Heij
Research executive
kelly@directresearch.nl
06 46 25 02 81

Q1 Heb je de film bekeken?

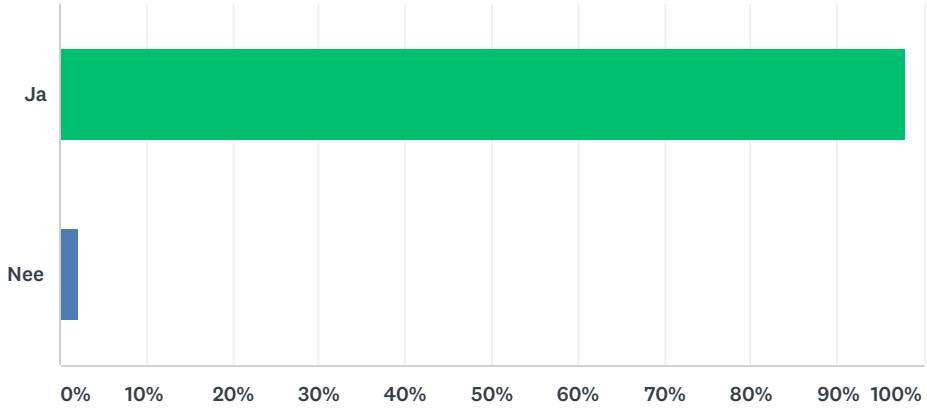
Answered: 226 Skipped: 5

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Ja	70,80%	160
Deels	14,16%	32
Nee	12,83%	29
Ik kon het niet afspelen	2,21%	5
TOTAAL		226

Q2 Ken je de Ruïne van Teylingen?

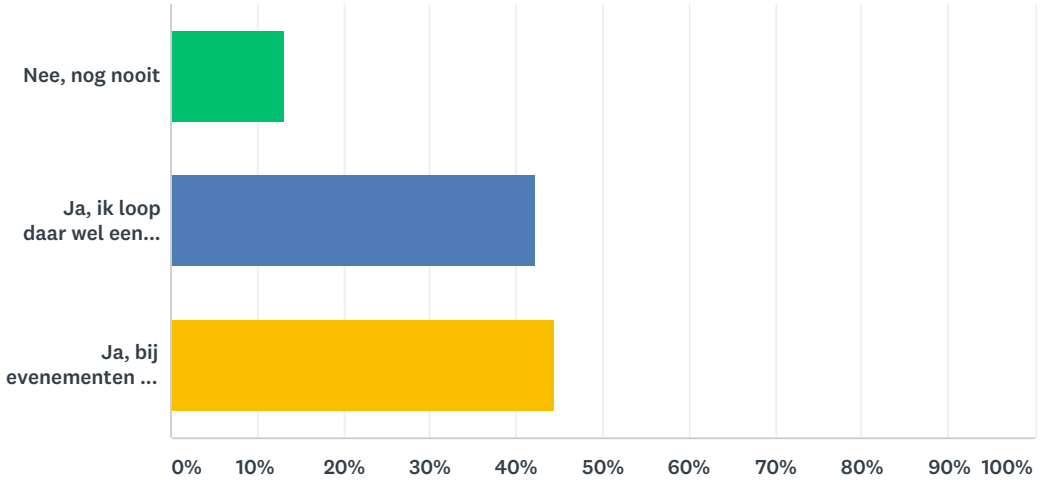
Answered: 230 Skipped: 1

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Ja	97,83%	225
Nee	2,17%	5
TOTAAL		230

Q3 Ben je wel eens bij de Ruïne van Teylingen geweest?

Answered: 196 Skipped: 35

ANTWOORDKEUZEN	REACTIES	
Nee, nog nooit	13,27%	26
Ja, ik loop daar wel eens langs	42,35%	83
Ja, bij evenementen of georganiseerde bezoeken	44,39%	87
TOTAAL		196

Q4 Benoem een evenement of georganiseerd bezoek waardoor je bij de Ruïne van Teylingen bent geweest?

Answered: 66 Skipped: 165

#	REACTIES	DATUM
1	open monumentendag	10-12-2018 0:34
2	Open monumentendag 2018	29-11-2018 12:51
3	in de jaren 60 was er veel te doen voor de jeugd. Er was onder meer een optreden van Shocking Bleu met Mariska Veres. Ook ben ik betrokken geweest bij het onderhoud.	29-11-2018 11:47
4	De belegering met ridders en Middeleeuwse markt. De vikingmarkt.	29-11-2018 8:39
5	ridderfeesten	28-11-2018 21:01
6	?	28-11-2018 20:59
7	Monumentendag, amateur radio "beursje	28-11-2018 20:46
8	zelfbezoek	28-11-2018 20:31
9	monumentendag	28-11-2018 20:24
10	Beleef Teylingen "handel & ambacht" Teylingen in Rep en Roer Vikingmarkt Teylingen Belegering van Teylingen Spyzen van toen	28-11-2018 20:13
11	Los bezoek; open monumentendag;	28-11-2018 20:05
12	ben beheerder geweest, en veel met scholen gewerkt	28-11-2018 19:54
13	alle	28-11-2018 19:40
14	Middeleeuwse spelen	28-11-2018 16:56
15	Zendamateur dag vereniging leiden.	28-11-2018 10:04
16	Rondleiding	23-11-2018 12:58
17	monumentendag	22-11-2018 16:52
18	kasteeldagen	22-11-2018 12:19
19	Schoolbezoek	22-11-2018 0:29
20	Ik heb de ruine bezocht op eigen gelegenheid en in het verleden met de middelbare school	21-11-2018 21:10
21	Activiteit Radiozendamateurs	21-11-2018 18:45
22	Rondleiding school kinderen, reguliere opening en evenement met ridders en oude tijden herleven.	21-11-2018 16:07
23	Vikingsmarkt	21-11-2018 15:52
24	Middeleeuws evenement in een Pinksterweekend	21-11-2018 13:54
25	Met school en bij de dag met allemaal tenten	21-11-2018 12:19
26	Riddersfestival	21-11-2018 11:53
27	Bezoek met een schoolklas	21-11-2018 11:01
28	Meerdere keren. Met al die middeleeuwse ambachten en spelvormen. De roofvogelshow. Enz.	21-11-2018 9:49
29	High landgames, 50 jarige bestaan echte bakker Ammerlaan	21-11-2018 8:45
30	Schoolexcursies, ridderfeesten	21-11-2018 8:20
31	Trouwerij en met school	21-11-2018 6:55
32	Scouting en gewoon zelf gaan kijken	21-11-2018 6:51
33	Toeschouwer hardloopwedstrijd teylingen	20-11-2018 23:36
34	Open Monumentendag	20-11-2018 22:53
35	Castlefest en open monumentendag	20-11-2018 22:28

36	Vikingfestival	20-11-2018 21:37
37	Middeleeuwse bezetting, schoolreisje, trouwfoto's maken	20-11-2018 21:15
38	Bezoek met de basisschool van mijn kinderen, vikingweekend	20-11-2018 20:38
39	Monumentendag	20-11-2018 20:15
40	Dag van het Kasteel, privé-feest	20-11-2018 20:13
41	Kasteel dagen Bruiloft	20-11-2018 19:56
42	Schoolbezoek	20-11-2018 19:52
43	Lang geleden traden daar popbands op daar ben ik enkele keren geweest maar ook gewoon bij een open dag.	20-11-2018 19:28
44	Bezoek met de basis- en middelbareschool	20-11-2018 19:20
45	1000 jaar voorhout	20-11-2018 18:56
46	Open monumentendag	20-11-2018 18:40
47	Weet niet meer hoe het heet. Er wsren kraampjes en evenementen	20-11-2018 17:19
48	Concert adest musica En m'n oma woont ervoor. Dus ik ben vaak in de buurt	20-11-2018 17:08
49	Ik weet even de officiële naam niet meer, maar een middeleeuwse nabootsing.	20-11-2018 16:55
50	rondleiding	20-11-2018 16:53
51	Rondleiding	20-11-2018 16:49
52	Open monumentendag	20-11-2018 15:59
53	Ben daar vrijwilliger	20-11-2018 15:09
54	Vroeger met de basisschool de kinderburg eens geweest. Verder fiets ik er vaak voorbij	20-11-2018 14:44
55	Met school. Middeleeuws evenement	20-11-2018 14:41
56	oa Teylingenloop RKVV Teylingen	20-11-2018 14:35
57	Trouwerij, middeleeuws festijn	20-11-2018 14:22
58	Open monumenten dag oid	20-11-2018 13:59
59	Als excursie met de Basisschool (+-14 jaar geleden)	20-11-2018 13:39
60	Basisschool Rondleiding meer dan 10 jaar geleden denk ik?	20-11-2018 13:27
61	monumentendag	20-11-2018 13:22
62	festiviteit met ridders	20-11-2018 13:14
63	Kastelendag	20-11-2018 13:03
64	Trouwfoto’s; tijdens fietstochtje; bij reenactmentmanifestatie	20-11-2018 12:50
65	Het was een verplichting van school.	20-11-2018 12:41
66	Schoolbezoek	20-11-2018 12:41

Q5 Welke mogelijke voordelen zie je als de gemeente het idee uitwerkt om, rondom de Ruïne, tuinen aan te leggen die het hele jaar te bezoeken zijn?

Answered: 137 Skipped: 94

#	REACTIES	DATUM
1	horeca voorziening/	10-12-2018 0:34
2	Het verwijderen van het Hoveniersbedrijf en de opstal.	29-11-2018 21:48
3	Dat het voor iedereen toegankelijk is en van de natuur en cultuur kan genieten.	29-11-2018 21:33
4	ik zie meer nadelen in de vorm van aantasting van faunawaarden. In de mottigerpolder komt bijvoorbeeld de patrijs nog voor, deze is inmiddels zeldzaam in nederland (rode lijst) en het leefgebied voor de akkervogel zal verkleinen door aanleg van de tuinen. OOk het verblijf in de tuinen lijkt mij niet gezonde vanwege de hoogspanningsdraden die zich boven de gronden langs de Frank van Borselenlaan bevinden	29-11-2018 16:26
5	Toeristische trekpleister	29-11-2018 12:51
6	Geen voordeel	29-11-2018 12:30
7	Ik denk dat het een grote meerwaarde kan zijn voor die omgeving.	29-11-2018 11:47
8	Geen	29-11-2018 8:39
9	verrijking van de ruimte rondom de ruine, met als gevolg een sterker geheel	28-11-2018 21:09
10	geen goed idee, te grootschalig	28-11-2018 21:01
11	teylingen op de kaart zetten	28-11-2018 20:59
12	evenementen organiseren zoals met de vikingen, toneel of muziek.	28-11-2018 20:59
13	Mensen zijn eerder geneigd er langs / door te wandelen	28-11-2018 20:46
14	het wordt dan rondom de ruine veel mooier	28-11-2018 20:31
15	Evenementen, toerisme, zichtbaarheid	28-11-2018 20:29
16	Ruimte rond de ruine blijft. Bezoekers kunnen het gehele jaar tuinen bezichtigen, Keukenhof sluit na 6 weken.	28-11-2018 20:24
17	Beter beleefbaar maken ruine	28-11-2018 20:20
18	Meer aanloop van bezoekers waardoor de geschiedenis van de ruïne niet verloren gaat. Winstmodel doormiddel van horeca en museum	28-11-2018 20:13
19	meer aanloop ook naar de ruine zelf, met de tuin als mede trekker	28-11-2018 20:09
20	Maakt het interessanter voor bezoekers	28-11-2018 20:05
21	aantrekkelijk idee. hele jaar bruikbaar. altijd toegankelijk en wat te zien is.	28-11-2018 19:54
22	kleinschalig; passend bij de ruine	28-11-2018 19:52
23	ok	28-11-2018 19:50
24	lijkt mij een goed plan	28-11-2018 19:46
25	veel bezoekers	28-11-2018 19:40
26	Niet zo zeer voordelen, Sassenheim wordt nog mooier en aantrekkelijker	28-11-2018 19:01
27	Niet verstandig, kost te veel eerste klas bloembollengrond	28-11-2018 18:56
28	Verlenging va	28-11-2018 17:40
29	Stap voor stap naar historische omgeving toegroeien	28-11-2018 16:56
30	Geen echte voordelen	28-11-2018 15:40
31	Meer zichtbaar, betere historische beleving,	28-11-2018 14:18
32	Meer toerisme	28-11-2018 10:04

33	De geschiedenis te vertellen en het hele jaar open te zijn	27-11-2018 19:32
34	Toerisme	27-11-2018 15:35
35	Geen	26-11-2018 16:20
36	Beter bezoek van de ruine en betere bestemming voor recreatie	23-11-2018 12:58
37	leuk voor een wandeling vanuit eigen huis	22-11-2018 16:52
38	ruine en tuinen trekken bezoekers aan. Leuk om zelf te wandelen	22-11-2018 16:50
39	meer toerisme buiten het bollen seizoen	22-11-2018 12:19
40	Aantrekkingskracht op natuur liefhebbers uit de gemeente of door toeristen uit binnen en buitenland.Hoe is de keukenhof begonen?Wat zou de invloed zijn op keukenhof bezoekers als er op kleine afstand nog een geweldig mooie plek qua oudheid en natuur te bezoeken was?Ik zou zeggen,vaar mee op de 1 milioen bezoekers van de keukenhof en maak er iets nog mooiers van voor de inwoners van de gemeente.Er is als het om geld gaat geld mee te verdienen.Hoe mooi zou het zijn als ,zoals nu,niet de hele wereld de keukenhof kent maar,Kasteel en hortanus Sassenheim.Ik zou zeggen denk groot en durf.Dat was meestal de reden dat een product of bedrijf groot werd.Geloof er in !Vecht er voor!Zo niet,geef het dan gelijk op.We hebben grote denkers en investeerders nodig.Als we klein blijven denken ,dan blijft het de ruine van teijlingen.Daar ergens verscholen achter huizen.Maak het groot!Ik wil wel helpen meedenken.	22-11-2018 2:18
41	Toerisme en aantrekkelijk voor bezoek van eigen inwoners	22-11-2018 0:29
42	Recreatie, wandelen, kinderen	21-11-2018 22:47
43	Je kunt er wandelen en er komen geen huizen die het zicht op de ruine weg nemen	21-11-2018 21:10
44	Fijn voor bewoners en toeristen, trekt bedrijvigheid	21-11-2018 18:45
45	Meer bezoekers, wellicht meer inkomsten voor gemeente en stichting door grotere toeristische aantrek.	21-11-2018 16:07
46	Behoud ruïne	21-11-2018 15:52
47	Recreatief	21-11-2018 14:10
48	Mooi aangezicht	21-11-2018 13:54
49	Ontmoetings plekken	21-11-2018 12:19
50	Een leuke plek in de buurt om geschiedenis en cultuur op te snuiven. En te genieten van de prachtige omgeving.	21-11-2018 12:05
51	Realiseren van betere en vriendelijker toegang en fatsoenlijke parkeerplaatsen.	21-11-2018 11:56
52	Het zou geweldig zijn.	21-11-2018 11:53
53	Leuk uitje met het gezin	21-11-2018 11:41
54	Toegankelijk voor iedereen	21-11-2018 11:01
55	Wordt het gebied in ere hersteld, vraag me wel af of dat gaat lopen omdat keukenhof vlakbij zit	21-11-2018 9:50
56	Leuk maar ik zou ook met name iets ontwikkelen waardoor de historie meer tot de verbeelding spreekt. De tuinen zijn prima als etalage maar eenmaal bij de ruine zou er bijvoorbeeld door middel van een app verhalen te beluisteren moeten zijn over de historie.	21-11-2018 9:49
57	Dat je er heerlijk kan wandelen	21-11-2018 8:45
58	De bollenstreek op de kaart zetten.	21-11-2018 8:45
59	Horeca, economische aantrekkingskracht op toeristen	21-11-2018 8:21
60	Opgenomen in landschap,	21-11-2018 8:20
61	Inkomsten, werkgelegenheid	21-11-2018 7:27
62	Aantrekkingskracht	21-11-2018 7:22
63	Wandel plezier	21-11-2018 7:18
64	Veel tourisme wat goed is voor het dorp	21-11-2018 6:55
65	Camperplaats en evenementen	21-11-2018 6:51
66	Het is mooier maar ik ben niet van plan om voor een bezoek te betalen dus lijkt me hoop geld te kosten.	21-11-2018 6:45

67	Leuk	21-11-2018 0:47
68	Extra tourisme	21-11-2018 0:06
69	Naast park Rusthof een tweede groene plek om te wandelen	20-11-2018 23:36
70	Verrijking van de omgeving	20-11-2018 22:53
71	toerisme, scholing, werkplekken voor de mindet valide medemens	20-11-2018 22:37
72	Een mooie plek voor de inwoners om te wandelen, relaxen en te genieten van de natuur. Verder ook een toeristische trekpleister buiten het bloei seizoen om	20-11-2018 22:28
73	Themapark; toerisme	20-11-2018 22:28
74	Geen	20-11-2018 21:38
75	Doortrekken van wandelpaden	20-11-2018 21:37
76	Mooi park om met de kinderen doorheen te lopen	20-11-2018 21:31
77	Extra park in de gemeente	20-11-2018 21:15
78	Meer bekendheid voor de ruïne, extra bezienswaardigheid bollenstreek	20-11-2018 20:38
79	Ik denk dat dat goed is als het maar een beetje past in de historische context	20-11-2018 20:25
80	Ruimte om ruïne opgeknapt wordt	20-11-2018 20:15
81	Meer aandacht voor de Ruïne, meer mpogelijkheden voor recreatie en toerisme.	20-11-2018 20:13
82	Als het maar natuurlijk is. Dus niet allemaal aangeharkt en strak, maar wilder	20-11-2018 19:56
83	Economische voordelen voor de middenstand, uitbreiding cam het aantal maanden dat de streek bezocht wordt	20-11-2018 19:52
84	Ik zou d3 tuinen openen vanaf de lente tot de herfst en verder sluiten voor onderhoud en rust het zou ook een trekpleister kunnen worden van keukenhof bezoekers.	20-11-2018 19:28
85	Educatie, vrije tijds besteding, recreatie	20-11-2018 19:24
86	Mooie plek om te wandelen en goed voor de middenstand	20-11-2018 19:20
87	Horeca, toerisme, trouwlocatie, evenementen..	20-11-2018 18:57
88	het zal met mooi weer wat meer bezoekers aantrekken	20-11-2018 18:56
89	Toerisme in de bollenstreek, mooie plek om heen te gaan wandelen	20-11-2018 18:50
90	Picknicken	20-11-2018 18:40
91	Mooie wandelgebieden	20-11-2018 18:39
92	Het verbreed jet te bezoeken gebied in de Bollenstreek. Misschien is een klein theehuis ook.een idee	20-11-2018 18:37
93	Vooral lokale mensen zullen dit gaan waarderen.	20-11-2018 18:33
94	Fijn dat de ruine wordt behouden zoals hij nu is en behoort te worden behouden maar ook mooi dat het bwzoeken/bekijken hierdoor aantrekkelijker wordt voor toeristen en eigen bewoners	20-11-2018 18:24
95	mogelijkheid tot ontspanning	20-11-2018 17:42
96	Leuker om er naar toe te gaan.	20-11-2018 17:19
97	Meer dagjes mensen uit de streek om te wandelen. Maar ook van daarbuiten. Trekt niet veel lawaai denk ik.	20-11-2018 17:08
98	Het wordt een recreatieve bezoekings plaats	20-11-2018 16:58
99	meer bezoekers	20-11-2018 16:57
100	Meer groen, gezellig wandeling maken	20-11-2018 16:57
101	Aantrekken toerisme en wellicht meer vrijwillige bijdrage om alles netjes te houden zodat bezoekers blijven komen.	20-11-2018 16:55
102	meer redenen om de ruine te bezoeken en past zowel bij het landschap als bij het karakter van de bollenstreek	20-11-2018 16:53
103	Binnen en buiten voor activiteiten	20-11-2018 16:49
104	Mooi wandel gebiedt voor iedereen	20-11-2018 16:49
105	Goed idee als ze gratis toegankelijk zijn.	20-11-2018 16:02

106	Meer toeristen meer werkgelegenheid	20-11-2018 15:59
107	Prima	20-11-2018 15:58
108	Toegankelijk voor iedereen. De laatste jaren kunnen we er niet meer vrij spelen met de kinderen en dit vind ik erg jammer.	20-11-2018 15:25
109	Geen voordelen.	20-11-2018 15:09
110	Recreatieplek, trekpleister. Groen, afwatering.	20-11-2018 15:00
111	Leuk ommetje erbij	20-11-2018 14:50
112	Meer bekendheid voor ruine, en meer toerisme het hele jaar door.	20-11-2018 14:44
113	Meer verbondenheid met de ruine en geschiedenis van Teylingen	20-11-2018 14:41
114	Geld genereren voor onderhoud en ontwikkeling ruïne	20-11-2018 14:35
115	Onderandere maar er is meer mogelijk	20-11-2018 14:25
116	Jaarmarkt, bollenverkoop	20-11-2018 14:23
117	Meer toerisme, leuke beleving	20-11-2018 14:22
118	Recreatie, kennis van natuur, behoud van groen rond de ruine	20-11-2018 14:12
119	Mooie rustige plek	20-11-2018 14:09
120	Mooi voor Toeristen ieder seizoen	20-11-2018 14:00
121	Teylfest	20-11-2018 13:59
122	Verspreiding van de drukte die er in het bollenseizoen is. Mensen naar de Ruïne trekken die normaliter misschien niet zouden komen.	20-11-2018 13:39
123	Een prachtig natuurlijk rustpunt voor de omgeving.	20-11-2018 13:39
124	Cashen op toeristen!	20-11-2018 13:27
125	trouwlocatie-toeristen-schoolreisjes-educatie. enz-enz	20-11-2018 13:22
126	Meer toerisme dus meer inkomsten voor de gemeente	20-11-2018 13:17
127	vind ik een goed plan. goed onderhouden tuinen trekt veel bezoekers.	20-11-2018 13:14
128	Leuk	20-11-2018 13:11
129	Altijd wat te zien	20-11-2018 13:09
130	Mooi stuk groen waar wij veel waarde aan hechten. Dat is de indetiteit van de bollenstreek en het grote verschil met de steden om ons heen.	20-11-2018 13:03
131	Goed plan	20-11-2018 13:03
132	Extra toeristische trekpleister. Moet wel ander karakter dan de Keukenhof hebben	20-11-2018 12:50
133	Een mooie plek erbij in de gemeente.	20-11-2018 12:50
134	Een extra plek waar gewandeld kan worden	20-11-2018 12:46
135	Maak er een mooi park bij. Met daarin tuinen met bloemen en planten uit de streek. Zodat er het hele jaar wat te zien is. Laat die bollenschuur ook ontwikkelen door Architect Stol.	20-11-2018 12:43
136	Dit zou het aantrekkelijker en leuker maken om te bezoeken.	20-11-2018 12:41
137	Goede insteek	20-11-2018 12:41

Q6 Stel dat de gemeente het plan van het jaarrond tuinen om de Ruïne verder uitwerkt, waar moet de gemeente volgens jou dan zeker rekening mee houden?

Answered: 151 Skipped: 80

#	REACTIES	DATUM
1	in het slot zelf in de zomer concerten/voorstellingen	10-12-2018 0:34
2	Twede gracht uitgraven als water kompenzaatsie voor bouw projekten.	29-11-2018 21:48
3	Dat de omwonende er geen overlast van ondervinden.	29-11-2018 21:33
4	de tuinen niet aanleggen	29-11-2018 16:26
5	Verkeersstromen in de omgeving	29-11-2018 12:51
6	Kosten batenanalyse als eerste openbaar maken	29-11-2018 12:30
7	Dat het slot goed zichtbaar blijft. Ook een fietsroute door dat gebied is belangrijk	29-11-2018 11:47
8	Waar gaan de evenementen heen waar de ruïne als historisch decor voor dient?	29-11-2018 8:39
9	de zeer directe buurtbewoners (met zicht op de ruine en omliggende ruimte)	28-11-2018 21:09
10	kosten onderhoud compensatie bollen grond overlast buurt	28-11-2018 21:01
11	goed ondehoud	28-11-2018 20:59
12	Doorstroom van verkeer en parkeergelegenheid (niet het uitzicht op het karakteristieke bollenlandschap aantasten door grote parkeerplaatsen).	28-11-2018 20:59
13	omwonenden actief informeren en rekening houden met verkeersdruk. dit wordt seizoenstrekker en ambitie om 100k toeristen te trekken geeft extreem veel overlast op de aanvoerende wegen. parkeerterrein in bollenveld ontsiert enorm doe die dan ondergronds OF direct bij de afslag van de a44. plannen nu zijn veel te groots. houd het kleinschalig	28-11-2018 20:54
14	parkeren en een bruggetje naar de horsten rondje kunnen lopen	28-11-2018 20:52
15	Betere bereikbaarheid	28-11-2018 20:46
16	rekening houden met de omwonende, geen overlast. dus geen nachtelijke activiteiten, geen vuurtjes	28-11-2018 20:31
17	toegangkelijkheid en zichtbaarheid vanaf de provinciale weg	28-11-2018 20:29
18	Haalbare exploitatie, vrijwilligers?	28-11-2018 20:24
19	Verkeersstromen van en naar tuinen, (sluip)verkeer over Teijlingerlaan	28-11-2018 20:20
20	Voldoende ruimte beschikbaar houden voor middeleeuwse evenementen. Mogelijkheid voor educatie van schoolklassen zoals stichting beheer kasteel teylingen nu aanbied behouden.	28-11-2018 20:13
21	relatie met de ruine en de hoogtijdagen ervan	28-11-2018 20:09
22	tuinen moeten horen bij het historisch karakter	28-11-2018 20:05
23	parkeergelegenheid buiten dorpskern noodzakelijk	28-11-2018 20:05
24	zichtbaaarheid vanaf de teijingerlaan verbeteren	28-11-2018 19:59
25	buren geen overlast,bijvoorbeeld evenementen met vuurtje, nachtelijke uren niet toestaan. alleen op de dag toegankelijk.	28-11-2018 19:54
26	Ieder geval veel groen	28-11-2018 19:52
27	behouden identiteit en oog voor geschiedenis	28-11-2018 19:52
28	Verkeersafhandeling. Meeste verkeer komt uit richting Lisse en moet linksaf de parkeerplaats op. Dit leidt tot files op de C. Crusiuslaan vanuit Lisse.	28-11-2018 19:50
29	voldoende en goed ingepaste parkereerruimte	28-11-2018 19:46
30	Bereikbaarheid, opvallen/marketing, samenhang; tuinen gecombineerd met ruine en water	28-11-2018 19:45
31	voldoende en goed ingepaste parkereerruimte	28-11-2018 19:44

32	bereikbaarheid en openheid	28-11-2018 19:40
33	parkeren, minder bebouwing rondom ruine, beter zichtbaar	28-11-2018 19:01
34	Museum zwarte tulp, Keukenhof,pact van teylingenminder ambitieus	28-11-2018 18:56
35	Verlenging bollenseizoen. Exposeren panorama tulipland	28-11-2018 17:40
36	Parkeerplekken voor auto's en fietsen	28-11-2018 16:56
37	Parkeergelegenheid. Bereikbaarheid. Teveel drukte voor huidige bewoners	28-11-2018 15:40
38	Voorburg weer zichtbaar maken, geen hoge bomen vlakbij de ruine	28-11-2018 14:18
39	Nvt	28-11-2018 10:04
40	Met de mensen die de tuinen moeten onderhouden	27-11-2018 19:32
41	Geen mening	27-11-2018 15:35
42	Geen	26-11-2018 16:20
43	Beplanting dat interessant blijft, het hele jaar door	23-11-2018 12:58
44	hou het kleinschalig. small is beautiful. zou mooi zijn als ook Bollenschuur Reckman in plan betrokken kan worden.	22-11-2018 16:52
45	Dat de authenticiteit bewaard blijft, dus dat het geen super toeristische attractie wordt.Klein museumpje zou leuk zijn maar geen tulipland achtige taferelen,	22-11-2018 16:50
46	zonneweide met mooie beplanting	22-11-2018 12:19
47	Parkeerplaatsen voor toeristen.Niet richten op alleen inwoners van de gemeente.Maak er iets geweldigs van!	22-11-2018 2:18
48	Horeca gelegenheid theehuis of lunch room	22-11-2018 0:29
49	Verkeer!	21-11-2018 22:47
50	De ruine moet van ver zichtbaar blijven en in een mooi open landschap liggen vooral geen bebouwing er om heen	21-11-2018 21:10
51	Multifunctioneel gebruik, maak het een centrale plek voor activiteiten in Teylingen	21-11-2018 18:45
52	Aanrij routes, parkeergelegenheid, zo min mogelijk belasting voor omwonenden of doorgaand verkeer op de carolus clusius weg.	21-11-2018 16:07
53	Niet te groot.	21-11-2018 15:52
54	Dat het begaanbaar is met de kinderwagen	21-11-2018 14:10
55	Dat het geen hangplek voor jeugd zal worden.	21-11-2018 13:54
56	Ik denk dat het vooral in het begin veel aandacht zal trekken en het zal drukker zijn. Ik denk vooral aan de mensen die er wonen dat zij geen overlast zullen krijgen van hordes toeristen e.d.	21-11-2018 12:05
57	Het zou leuk zijn om middeleeuwse (minder-)boerderij te komen met dieren die vroeger voorkomen.	21-11-2018 11:53
58	Bereikbaarheid	21-11-2018 11:41
59	Toegankelijk voor minder validen.	21-11-2018 11:01
60	Bereikbaarheid, omwonenden.	21-11-2018 10:53
61	Hoe je bezoekers trekt	21-11-2018 9:50
62	Voldoende bankjes om van de tuinen, het uitzicht, te genieten. Fotoplekken creëren. Voldoende toezicht.	21-11-2018 9:49
63	Dat het mooie tuinen worden die bij de historie van de ruïne passen	21-11-2018 8:45
64	De toeristenstroom. Goede parkeervoorzieningen, infrastructuur.	21-11-2018 8:45
65	historisch juiste beplanting	21-11-2018 8:33
66	Wegstructuur rondom	21-11-2018 8:21
67	Geen hangplek, geen horeca, wel verlichting, aflsuitbaar misschien voor de nachten?	21-11-2018 8:20
68	Omwonenden	21-11-2018 7:27
69	Toegankelijkheid en bereikbaarheid	21-11-2018 7:22

70	Genoeg zit plaatsen	21-11-2018 7:18
71	Infrastructuur	21-11-2018 6:55
72	Verkeers berijkbaarheid	21-11-2018 6:51
73	De balans. Reclame maken. Nu weet ik als inwoner niet eens of de ruïne te bezoeken is en of er een kaartje gekocht moet worden.	21-11-2018 6:45
74	Bankjes	21-11-2018 0:47
75	Blijvend groen en klwirrijk	21-11-2018 0:06
76	Wandelroute en speel mogelijkheden voor kinderen	20-11-2018 23:36
77	Parkeergelegenheid en omwonenden	20-11-2018 22:53
78	bereikbaarheid met fiets, openbaar vervoer	20-11-2018 22:37
79	Rust om te wandelen	20-11-2018 22:34
80	Horeca en speelplaats(en) voor kinderen. Picknick plaats	20-11-2018 22:28
81	Infrastructuur	20-11-2018 22:28
82	Vandalisme, t wordt hangplek, voor ouderen teveel uit centrum , saaie invulling	20-11-2018 21:38
83	Overlast voor omwonenden	20-11-2018 21:37
84	Kinderen, parkeren	20-11-2018 21:31
85	-	20-11-2018 21:15
86	Educatie voor scholen, mogelijkheid dat vrijwilligers een stuk tuin kunnen onderhouden net bijvoorbeeld n groep vriendennof buren,	20-11-2018 20:38
87	Ruimte om te rennen en te spelen	20-11-2018 20:27
88	Dat het recht doet aan de plek en past in de omgeving	20-11-2018 20:25
89	Bewoners en de aanrijdroute	20-11-2018 20:15
90	Dat de Ruïne blijft zoals die is; een open ringburcht, en dat de historische bollenschuren eromheen meegenomen worden in het plan.	20-11-2018 20:13
91	Een glazen dak op de ruïne	20-11-2018 19:56
92	Goede tuinarchitectuur. Ik stel voor Piet Oudolf, een Nederlandse architect die wereldberoemd is vanwege oa tuinen die 11 maanden per jaar mooi bloeiend blijven. Hi heeft bv ook de High Lime in New York omlijst met zijn tuinen. Want als we tuinen aanleggen in de Bollenstreek om buitenstaanders te trekken, dan moeten die van internationale klasse zijn	20-11-2018 19:52
93	De ruine ligt aan het water, maak gebruik daarvan, zodat bootjes via de Kaag helemaal rond kunnen varen door het bollenland en dan aansluiten op ringvaart, lise en de keukenhof. Verbind al dat moois.	20-11-2018 19:46
94	Uitsluitend wandelen en honden aangelijnd met opruimplicht	20-11-2018 19:28
95	Ouderen en bereikbaarheid	20-11-2018 19:24
96	Weinig bezoek	20-11-2018 19:20
97	Lage beplanting zodat Ruine zichtbaar blijft, parkeergelegenheid, horeca, veiligheid ivm ongewenste gasten.	20-11-2018 18:57
98	geen idee	20-11-2018 18:56
99	Wandel, hardloop paden, misschien picknick plekken	20-11-2018 18:50
100	Historie	20-11-2018 18:41
101	Gratis toegang	20-11-2018 18:40
102	Parkeergelegenheid en bereikbaarheid.	20-11-2018 18:39
103	Horeca, en publiciteit, en misschien een leuke actie voor inwoners van Teylingen	20-11-2018 18:37
104	Bekendmaken bij groot publiek buiten Teylingen	20-11-2018 18:33
105	4 seizoenen, betrekken vd lokale horeca bij de bezoekers, parkeren en verkeersdoorstroom	20-11-2018 18:24
106	bereikbaarheid	20-11-2018 17:42
107	Veel wandelpaden, bereikbaar vanaf meedere routes. Honden moeten welok.zijn	20-11-2018 17:19

108	Goede toegankelijkheid. En evt parkeergelegenheid.	20-11-2018 17:08
109	Het voorkomen van hangjeugd en vandalisme, het zou een plek moeten zijn waar ieder zich op z'n gemak zou moeten voelen	20-11-2018 16:58
110	toegangkelijk voor ieder een	20-11-2018 16:57
111	Rolstoelpaden, losloopgebied voor honden, routepalen aangeven	20-11-2018 16:57
112	De kosten. Niet iedereen gaat geld willen uitgeven voor zoiets, dus moeten er voldoende vrijwilligers zijn of een mogelijkheid tot doneren.	20-11-2018 16:55
113	het omliggende landschap	20-11-2018 16:53
114	Ruimte en aantrekkingskracht	20-11-2018 16:49
115	Dat die ridders er blijven kunnen komen	20-11-2018 16:49
116	Natuurvariatie in de tuinen	20-11-2018 16:02
117	Kinderen	20-11-2018 15:59
118	Historisch verantwoord aanleggen	20-11-2018 15:58
119	Speelvoorzieningen voor de kinderen en eventueel toegang vanaf de andere kant doormiddel van een bruggetje bij de groenstrook achter de troubadourshof (waar nu het bord met informatie over Jacoba van Beieren staat)	20-11-2018 15:25
120	Onderhoud? Die eeuwige vrijwilligers weer?	20-11-2018 15:09
121	Biodiversiteit, veiligheid voor dieren, insekten en grondwater.	20-11-2018 15:00
122	Hufterporoof maken	20-11-2018 14:50
123	De bereikbaarheid en parkeergelegenheid. Dat de directe omwonende er geen overlast van hebben.	20-11-2018 14:44
124	Beperken van risico's van vandalisme en overlast voor omgeving	20-11-2018 14:41
125	Verkeer, parkeren, omwonenden, zwerfvuil, participatie van de plannen	20-11-2018 14:35
126	Dat het past bij het verleden van de Ruïne	20-11-2018 14:25
127	Groenblijvende beplanting, en seizoens gebonden vegetatie	20-11-2018 14:23
128	Goede aan en afvoer van verkeer en bezoekers makkelijk naar het centrum krijgen	20-11-2018 14:22
129	Lage toegangsprijs, tuinen met beplanting die hoort in deze streek, speelmogelijkheden voor kinderen, theehuis, plukkerij, goede parkeervoorzieningen	20-11-2018 14:12
130	Genoeg ruimte en het moet passen bij de ruïne	20-11-2018 14:09
131	Parkeerplekken voor auto s en fietsen	20-11-2018 14:00
132	De bereikbaarheid en parkeergelegenheid	20-11-2018 13:59
133	test	20-11-2018 13:56
134	met toename van bezoekers en verkeer	20-11-2018 13:48
135	Maak bankjes, relaxplekjes, maak het een tuin waarin je kan ontspannen en niet alleen doorheen hoeft te fietsen/lopen	20-11-2018 13:39
136	De veiligheid van de ruïne, nu kan je er op klimmen, maar voor kinderen wel wat gevaarlijk om er per ongeluk af te vallen.	20-11-2018 13:39
137	Irritante toeristen die in busladingen vol van alles en iedereen fotos gaan maken en zo de privacy van locals schenden	20-11-2018 13:27
138	bewoners rondom-parkeerprobleem.	20-11-2018 13:22
139	Bereikbaarheid en parkeergelegenheid	20-11-2018 13:17
140	Veel kleur, en netjes onderhouden. Initiatieven voor kinderen.	20-11-2018 13:14
141	Zichtbaar vanaf openbare weg, wandeling vanuit Voorhout langs en door tuinen	20-11-2018 13:11
142	Leuk veld om te picknicken/ kinderen spelen	20-11-2018 13:09
143	Dieren. Zowel uitlaat gebied als gebied waar ze niet mogen komen. Zodat iedereen zn plekje vind. Mischien een open podium waar toneel verenigingen en orkesten kleine onversterkte optredens kunnen geven ala een amfi theatertje...	20-11-2018 13:03
144	Haar omgeving	20-11-2018 13:03

145	Parkeerruimtes en Horeca	20-11-2018 12:54
146	Geen afbreuk aan monumentstatus; historisch passend; complementair aan / anders dan Keukenhof	20-11-2018 12:50
147	Veilige toegangswegen ernaartoe en voldoende parkeergelegenheid.	20-11-2018 12:50
148	Bankjes om te zitten, een koffietentje/ lunchroom. Een plek waar honden wel en niet los mogen lopen (van die poepzakjes).	20-11-2018 12:46
149	Doe het met lokale mensen en bedrijven. Werk samen. Misschien een idee om in de ruine een restaurant te maken.	20-11-2018 12:43
150	Parkeergelegenheid, toegankelijkheid en zorgen dat men weet dat dit er is.	20-11-2018 12:41
151	Mens en dier. Beplanting voor bv de huismus vlinder en insekten bloemen, gracht voor vis,eenden zwaan. Bankjes dus ruimte voor iedereen	20-11-2018 12:41

Q7 Zie je nog andere mogelijkheden met betrekking tot de toekomst van de Ruïne van Teylingen?

Answered: 146 Skipped: 85

#	REACTIES	DATUM
1	overdekt maken	10-12-2018 0:34
2	Stoppen met meerdaagse campeer Evenementen, Teveel overlast aangrenzende bewoners	29-11-2018 21:48
3	Bollenschuur Westerbeek er bij betrekken als eventuweel museum.	29-11-2018 21:33
4	Maak een dak op de ruïne net zoals Dever.zo kan men de ruïne gebruiken voor velerlei doeleinden dit is ook beter voor het behoud van de ruïne	29-11-2018 19:07
5	ja hoor de ruine restaureren tot kasteel	29-11-2018 16:26
6	Nee	29-11-2018 12:51
7	Kost alleen maar geld en geeft overlast	29-11-2018 12:30
8	Zeker! In kan mij nog herinneren dat Dever in Lisse er ook zo bij stond. Dat slot is voorzien van een dak waardoor het monument beschermd blijft. Ook kan er dan veel meer met het slot gebeuren omdat je dan minder afhankelijk bent van het weer.	29-11-2018 11:47
9	Herstel van het pand in oude glorie, net als huis Dever	29-11-2018 8:39
10	inzetten als locatie voor evenementen , mits beperkt tot een aantal keer per jaar (max 4 x) Bijvoorbeeld een proeverijen beurs of een Dancefeest	28-11-2018 21:09
11	panorama tulipland	28-11-2018 21:01
12	Middeleeuws bouwproject, opbouwen van voorburcht.	28-11-2018 20:59
13	kleinschalige evenementenlocatie voor exposities cultuur etc	28-11-2018 20:59
14	buurtlocatie geschikt voor kleinschalige voorstellingen of optredens.	28-11-2018 20:54
15	muziekuitvoeringen	28-11-2018 20:52
16	Eventuele erstauratie? In ieder geval het dak restgaureren, amphitheater voor uitvoeringen?	28-11-2018 20:46
17	de tweede gracht graven, een mooie tuin/park aanleggen. dus leuk voor omwonenede om in te wandelen en omheen te varen	28-11-2018 20:31
18	Klassieke concerten in de zomermaanden	28-11-2018 20:29
19	nee	28-11-2018 20:24
20	Hoogwaardige horeca	28-11-2018 20:20
21	Middeleeuws bouwproject, opbouwen van voorburcht.	28-11-2018 20:13
22	trouwlocatie; meer historisch lesmateriaal voor lokale scholen	28-11-2018 20:09
23	De ruine herstellen tot een echt slot.	28-11-2018 20:05
24	bollenschuren erbij betrekken voor museum activiteiten	28-11-2018 20:05
25	bollenschuren erbij betrekken voor museum activiteiten	28-11-2018 19:54
26	Plan 2 is goed genoeg	28-11-2018 19:52
27	geen grote evenementen; klein museum	28-11-2018 19:52
28	Nee	28-11-2018 19:50
29	geen idee op dit moment	28-11-2018 19:46
30	Openluchttheater	28-11-2018 19:45
31	geen idee op dit moment	28-11-2018 19:44
32	beleving	28-11-2018 19:40
33	Kleinschalige horeca in het weekend, bijeenkomsten, ontmoetingsplek voor eigen inwoners of verenigingen	28-11-2018 19:01

34	Overkappen, en gebruiken zoals Dever	28-11-2018 18:56
35	Toegang over water	28-11-2018 17:40
36	Pas echt bij dakdicht zijn van de donjon	28-11-2018 16:56
37	Opknappen en af en toe een evenement	28-11-2018 15:40
38	Inpandig glazen dak in de toren. Vloer van bv. metaal in de ridderzaal aanbrengen. Dit zodat het weg te nemen is bij werkzaamheden. En een trap naar de hoofd ingang, zodat er weer een kelder is en men de muurtrap weer kan gebruiken om op de ridderzaal te komen en uit de ramen kan kijken.	28-11-2018 14:18
39	Misschien de ngk (Nederlandse gilde kunstsmeden erbij betrekken die houden open dagen voor smeden dan kan men bv originele dingen smeden voor het gebouw of park	28-11-2018 10:04
40	Meer evenementen en aantrekkelijker te maken voor bezoekers	27-11-2018 19:32
41	Toeristische trekpleister en educatie	27-11-2018 15:35
42	Castlefest	26-11-2018 16:20
43	Behouden van de ruine maar wellicht inzetten op kleine horeca	23-11-2018 12:58
44	nee,svp gewoon ruine+klein parkje.geen horeca.	22-11-2018 16:52
45	Klein museum, educatief vooral voor kinderen.	22-11-2018 16:50
46	zie Ruine van brederode	22-11-2018 12:19
47	Er zou eenprachtige trouw locatie van gemaakt kunnen worden.Inclusief feestzaal en gasten verblijf.	22-11-2018 2:18
48	Betrekken in wandel- en fietsroutes bollenstreek evenementen en voor educatie	22-11-2018 0:29
49	Nee	21-11-2018 22:47
50	Nee, in goede staat brengen en een mooi park er om heen lijkt mij heel goed. Vooral geen parkeer gelegenheid, wandelen of fietsen en dat is het niet aantrekkelijk maken voor auto's	21-11-2018 21:10
51	Openluchtevenementen, concerten, huwelijkslocatie, restaurant	21-11-2018 18:45
52	Zorg dat er meer te zien is in de ruïne, wellicht een kamer van vroeger nabootsen, kan ook buiten of naast de ruïne. Bijvoorbeeld speurtochten, interactieve rondleidingen met headset. Zuilen(interactief) waar iets op te zien is.	21-11-2018 16:07
53	Ik vindt vooral de markten erg leuk.	21-11-2018 15:52
54	Nee	21-11-2018 14:10
55	Meer beleving toepassen, het is historisch erfgoed, maar dit kan misschien meer tot de verbeelding spreken door creatieve toepassingen die de beleving verhogen.	21-11-2018 13:54
56	Misschien is het leuk om er een openlucht theater te verwezenlijken.	21-11-2018 12:05
57	Horeca, oa trouwlocatie, partycentrum etc	21-11-2018 11:53
58	Nee	21-11-2018 11:41
59	Informatie over de geschiedenis van slot Teylingen	21-11-2018 11:01
60	Permanente Expositie bollendoek van v.d. ende	21-11-2018 10:53
61	Mijn hoop is dat her weer in volledige staat gerestaureerd word, dus met dak en verdiepingen	21-11-2018 9:50
62	Mooie trouwlocatie. Zorgen voor voldoende faciliteiten om snel en efficient evt evenementen te kunnen organiseren. Ik zou een mooie lunchroom/koffiegelegenheid ook leuk vinden. Maak er een bijzondere B&B van.	21-11-2018 9:49
63	Meer Naams bekendheid eraan geven en inderdaad educatie voor de jeugd, zodat zij zich bewust worden van de geschiedenis en toekomst van dit cultureel erfgoed.	21-11-2018 8:45
64	Educatief centrum, geschiedenis van Nederland	21-11-2018 8:45
65	trouwlocatie	21-11-2018 8:33
66	Vast, spelpark, soort archeon in het klein, schoolbezoeken	21-11-2018 8:21
67	Vooral natuurlijk houden! Geen conferentie, bedrijven etc. Boventoon moet natuur, landschap zijn en blijven	21-11-2018 8:20
68	Terug naar oorspronkelijke staat en museum	21-11-2018 7:22
69	Meer evenementen organiseren voor kinderen	21-11-2018 7:18

70	Ja, herbouwen en inrichten zoals ten Haar	21-11-2018 6:55
71	Meer info in de krantjes met wat er te doen is. Wandelroute maken met de ns. Voorhout start, via ruïne en bollenvelden naar sassenheim	21-11-2018 6:45
72	Evenementen	21-11-2018 0:47
73	Park	21-11-2018 0:06
74	Horeca d.m.v. een bijgebouw met terras en speeltuin.	20-11-2018 23:36
75	Ik zou het leuk vinden als er ook een theetuin komt waar je lekker wat kunt drinken en waar kinderen vrij kunnen spelen	20-11-2018 22:53
76	historischectrekpleister, samenwerking met de keukenhof	20-11-2018 22:37
77	Meer zichtbaar maken, openlucht theater! Open lucht filmfestival, zomerconcerten	20-11-2018 22:34
78	Opknappen als huis dever in Lisse en mogelijkheid tot zaalhuur	20-11-2018 22:28
79	Museum	20-11-2018 22:28
80	Locatie voor evenementen zoals kermis, P& R terrein, foodtruckfestival, sport/recreatie toestellen, horeca met fijn terras o.a. Voor feestelijke gebeurtenissen zoals huwelijk, trouwlocatie,	20-11-2018 21:38
81	Alles zo laten als het is	20-11-2018 21:37
82	Horeca in de omgeving met de ruïne als achtergrond	20-11-2018 21:31
83	-	20-11-2018 21:15
84	Meer mogelijkheden in de ruïne, bijvoorbeeld zoals bij huize Dever	20-11-2018 20:38
85	Meer activiteiten voor kinderen	20-11-2018 20:27
86	Zou je er kleinschalig ook overnachtingen kunnen organiseren ?	20-11-2018 20:25
87	Museum en uitgebreidere trouwlocatie	20-11-2018 20:15
88	Een glazen dak, waarmee meer evenementen plaats kunnen vinden. Pianoconcerten, feesten en partijen, uitreikingen, enz	20-11-2018 19:56
89	Zie vorig antwoord. Maak gebruik va wat er al is, en organiseer meerdere evenementen in de ruine. Concerten,middeleeuws eten, dans, ridderspelen. Trek de jeugd erbij.	20-11-2018 19:46
90	Zou inkomsten genereren vanuit diverse acties/ evenementen in en rondom de ruïne en het geld gebruiken voor onderhoud of herstel werkzammheden. Zo kan men diverse muziek optredens verzorgen, kleine marktjes, kinder ridder dag, etc	20-11-2018 19:28
91	Nee	20-11-2018 19:24
92	Opnemen in een fietsroute oid	20-11-2018 19:20
93	Business-meetings, tientjes-leden/ vrienden van, promotieprogramma, Muziekfestival rondom de ruinie.	20-11-2018 18:57
94	feestjes en partijen	20-11-2018 18:56
95	Misschien kinderpartijtjes organiseren. Stukje geschiedenis, boogschieten enz.	20-11-2018 18:50
96	Concerten. Tentoonstelling	20-11-2018 18:41
97	Nee	20-11-2018 18:40
98	Meer evenementen zoals bij Keukenhof	20-11-2018 18:39
99	Ja, rondleiding, combinatietickets met bijv. Keukenhof of iets anders.	20-11-2018 18:37
100	Opbouw met historische bouwplaats	20-11-2018 18:33
101	met nadruk het behoud van onze geschiedenis	20-11-2018 18:24
102	net als bij kasteel keukenhof een museum bijbouwen, om meer toeristen te lokken naar de bollenstreek	20-11-2018 17:42
103	Cafe	20-11-2018 17:19
104	Evt trouwlocatie. Mooie combi met de tuinen.	20-11-2018 17:08
105	-	20-11-2018 16:58
106	party centrum	20-11-2018 16:57

107	Nee	20-11-2018 16:57
108	Meer evenementen om naamsbekendheid te creëeren.	20-11-2018 16:55
109	meer toegankelijk vanaf de teylingerlaan	20-11-2018 16:53
110	Ja.. laat alles stralen met de Ruïne centraal	20-11-2018 16:49
111	Trouw locatie	20-11-2018 16:49
112	Kleine horeca	20-11-2018 16:02
113	Kinderfeestjes	20-11-2018 15:59
114	Een dak erop en zolders erin zoals dever lisse voor vele doeleinde te gebruiken	20-11-2018 15:58
115	Speeltuin, Kinderboerderij, Theehuis.	20-11-2018 15:25
116	Infocentrum/expositieruimte over het verleden van de ruïne en zijn bewoners en een cafetaria met de daarbij behorende faciliteiten met speeltuin	20-11-2018 15:09
117	Bosachtig park	20-11-2018 15:00
118	Dak erop, Podium voor toneel en muziekuitvoeringen	20-11-2018 14:50
119	De geschiedenis terug brengen door verschillende evenementen. Of het gebouw in ere herstellen zoals het ooit gebouwt is.	20-11-2018 14:44
120	Vooral goed reserveren en de verbinding zoeken met de andere historische gebouwen, bijvoorbeeld door 1 dag per jaar een route langs al deze plaatsen.	20-11-2018 14:41
121	Herbouw zoals bij dat kasteel in Frankrijk	20-11-2018 14:35
122	Feesten zoals het in het verleden ook was. Met klederdracht.	20-11-2018 14:25
123	??	20-11-2018 14:23
124	Meer activiteiten in de ruïne zelf en avontuur als de ondergronds gang naar de kerk veilig is	20-11-2018 14:22
125	Trouwlocatie,	20-11-2018 14:12
126	Drone vliegers vinden het leuk om zo iets moois vast te leggen. Houd daarom rekening met de ronde vlieger en plaats duidelijke regels enzo.	20-11-2018 14:09
127	Een tuinfair rond slot van Teilingen	20-11-2018 14:00
128	Ja, Teylfest, een festival in en rond de ruine, 1x per jaar. Zie het als een soort dance/house festival waarbij de ruine centraal staat en tevens voor decor staat waardoor jongeren ook in contact komen met de ruine en de intresse niet verloren gaat na de babyboom generatie.	20-11-2018 13:59
129	test	20-11-2018 13:56
130	educatie en concerten	20-11-2018 13:48
131	Laat LARP-ers de locatie huren. Heb er zelf niets mee, maar lijkt me geinig om te zien	20-11-2018 13:39
132	De binnenplaats betegelen met klinkers, maakt het minder modderig. Eventueel een theetuin met wat geurende rozenbogen en mooie beelden, gemaakt door streekkunstenaars. Liefst hobbyisten.	20-11-2018 13:39
133	.	20-11-2018 13:27
134	ja	20-11-2018 13:22
135	Geschiedenis behouden en educatie	20-11-2018 13:17
136	Educatieve elementen en geschiedenis voor scholen en kinderen.	20-11-2018 13:14
137	Nvt	20-11-2018 13:11
138	Leuke tearoom?	20-11-2018 13:09
139	Streekmarkten en regionale culturele samenwerkingen kunnen er mischien ook een mooie plek vinden.	20-11-2018 13:03
140	Ja een dak erop net als wat met Dever gedaan is	20-11-2018 13:03
141	Stukje Museum en Zwaargevechten binnen	20-11-2018 12:54
142	Openstellen voor evenementen, samenwerking met Kasteel Keukenhof en huize Dever in de zin van een kastelentour of theaterfestival of iets dergelijks. Als er tuinen gaan komen is het een mooie a aanvulling op de Keukenhof (misschien een klein Keukenhof van maken)	20-11-2018 12:50

143	Een streekmuseum met geschiedenis en aardrijkskundige uitleg. Ik ben aardrijkskunde docent op een middelbare school. Het zou heel leuk zijn om samen met het vak geschiedenis excursies te kunnen combineren	20-11-2018 12:46
144	Nee	20-11-2018 12:43
145	Nvt	20-11-2018 12:41
146	Ja sprookjessfeer met bv kerst een winterfair of ijsbaan met evt horeca als warme choco gluwijn. In het seizoen een bollenmarkt of plantenmarkt	20-11-2018 12:41

gemeente TEYLINGEN

'Welke mogelijke voordelen ziet u voor de Ruïne?'

- Evenementen
  - concert
  - toneel
  -
- Educatie
  - historie
- BEHOUD VAN GESCHIEDENIS
- Donjon helemaal afbouwen dus dichtmaken
  - uitbater zoeken
  + bereikbaarheid verbeteren

mee inkoord

'Wat is voor u belangrijk dat wij meenemen in de uitwerking?'

- Laat de Ruïne in het open land staan Ruimte er omheen!!
- Geen massale parkeerplaatsen
- Hou het klein maar Fijn.
- BELEGERING VAN TEÏJLINGEN WEER TERUG.
  koffie concerten B.V IX p.m.
- Demontabel doorzichtig dak voor evenementen, voor meer evenementen.
- loopbrug ingang
- MIDDELEEUWSE EVENEMENTEN (OF VROEGMIDDELEEUWS)
- LAAGDREMPELIG (GEEN ELITAIRE BESTEMMINGEN) GEEN "MODERNE" KUNST GEEN KEUKENHOF
  - GEEN CONGRESCENTRUM
- aantrekkelijk voor alle leeftijden

gemeente TEYLINGEN

'Welke mogelijke voordelen ziet u voor de Ruïne?'

*De 2de gracht hergraven en een mooie Park achtige tuin.

Wees voorzichtig ~~met~~ met het Cultureel erfgoed, verkwansel het niet !

Zorg om te beginnen van zicht op de ruïne

'Wat is voor u belangrijk dat wij meenemen in de uitwerking?'

- MUSEUM + RUINE APART HOUDEN
  - BETAALDE TOEGANG
  - EVENTUEEL MET MUSEUMKAART
- PARK GRATIS TOEGANG.
- SPAARZAAM MET PARKEER PLAATSEN
- GOED ONTWERP VAN TUIN MET "BOLLEN"
- VAN en NAAR de Ruïne met een leer Fiets van/tot het Station.
- Hoe/Wie houden we dit in stand NA 5 JAAR is het nieuwe er af wie zorgt dan dat alle parken etc netjes en mooi blijven. ??
- WERKPLAATS MET OUDE AMBACHTEN.
- PANORAMA?!
- Zichtlijnen herstellen vanuit dorp/ Teylingerlaan

gemeente TEYLINGEN

'Welke mogelijke voordelen ziet u voor de Ruïne?'

Schilderij Panorama Tulip Land.

+ Museumdeel over historie Teylingen
i.c.m. Restaurant functie op hoog niveau

** Verzonken glazen modern dak zodat er evenementen binnen gehouden kunnen worden.

Betrokkenheid van inwoners bevorderen door bijv
- Concerten in de zomer
- Klank- en Lichtspel met muziek van Moeskops Schilderij (tentoonstelling)

Voor zicht op de ruïne

'Wat is voor u belangrijk dat wij meenemen in de uitwerking?'

- privacy & woongenot omwonenden
- Behoud van huidige gebouw liefst met monumentale opzet zoals in vroegere tijden. (vergelijkbaar met kasteel Keukenhof) * Behoud van historische evenementen rondom de ruïne
- parkeergelegenheid buiten dorpskern (ook buiten 30 km zone)
- bomen Teylingerlaan sparen.

De ruïne als historisch

Geen plan 4 met een kwasi middeleeuws decor. kasteel. Het is de Efteling niet. Behoud zoveel mogelijk het eigen karakter en houd de "toevoegingen" kleinschalig. (plan 2 en/of 3, misschien een mix: 2½)

* wel herbouw kasteel
* dak en/of theehuis (zoals in park)
* tuin Reckman 'schonen'

Hubers

gemeente TEYLINGEN

'Welke mogelijke voordelen ziet u voor de Ruïne?'

kennis van de geschiedenis; van gebouw en street

bezoekers die de geschiedenis van het „pand" willen weten er vooral zien.

Om de ruine kunnen lopen

bruggetje naar de horsten RH

aantrekkelijke trekpleister naast keukenhof

- hoogwaardige horeca

Historische Dorpskern.

- Zelfde functies als Huis Deuver, in Lisse:
  * herstel van historisch markant pand
  * evenementenfuncties (huwelijk, etc.)
  * educatief + onderzoek + musea.

'Wat is voor u belangrijk dat wij meenemen in de uitwerking?'

- Duidelijk Presentatie Ruine (zichtlijn) !!
- Panorama Tulipland er naartoe?
- Parkeren in de Dorpskern
- Wandelroute naar de Ruine
- Verkeersafhandeling: Verkeer uit richting Lisse moet Leiksog ... dus in het bollenseizoen files op de Car. Clusiuslaan ... + Teylingerlaan
- Ruimte in tuinen voor outreetip x activiteiten
- verenigingen x welzijnorganisaties meenemen in proces.
- Geen aantasting bloembollenareaal !!
- Zicht op ruine vanaf de weg waarborgen
- Verkeers Afhandeling: Sluip verkeer Teylingerlaan.

STICHTING MONUMENTENBEZIT (SMB)

gemeente TEYLINGEN

STERK - De Ruïne blijft beleefbaar als ruïne! (daarvan zijn er niet veel in Nederland) / de visie biedt voldoende ruimte om (ook) het verhaal van de Ruïne te vertellen - Tuinen en de Ruïne hoorden in de historie ook al bij elkaar; de combinatie van de historische waarde en te bezoeken tuinen het hele jaar door is interessant en kan elkaar versterken. Een uitkijk/uitzichtpunt kan de aantrekkelijkheid van het geheel vergroten - De visie biedt een mooie combinatie tussen openbaar / altijd toegankelijk voor publiek (wandelommetje om de Ruïne) en een deel alleen tegen betaling toegankelijk - Zichtlijnen worden deels hersteld waardoor de Ruïne meer in een 'open landschap' komt te liggen. Dit versterkt de positie en het beeld van de cultuurhistorische waarden. Er is ook aandacht voor de recentere geschiedenis van oude bollenschuren kenmerkend voor de streek	ZWAK - Er zijn veel onderdelen in de visie waar eigenaar en gemeente nauwelijks tot geen invloed op hebben (zoals de bereidheid van grondeigenaren om te willen verkopen tegen een redelijke prijs) - Combinatie van openbaar / publiek toegankelijk en afzonderlijke onderdelen waarvoor entree moet worden betaald met verschillende eigenaren / exploitanten maakt het beheer en verdeling van middelen ingewikkeld
KANSEN - De visie is een gefaseerd model waardoor al op korte termijn gestart kan worden (o.a. met creëren van belevingsmogelijkheden voor de Ruïne zelf) - Toerisme is groeimarkt. Duidelijke keuzes maken kan lonen. O.a. door aan te sluiten bij focus op 'cultuur-snuffelaar' (een wat oudere, rustige toerist, op zoek naar verrijking en verdieping)	BEDREIGINGEN - Te veel betrokken partijden met vertragende werking kan leiden tot uitstel maar ook tot afstel - Uitwerking van ideeën moet passen in een sluitend economisch model om toekomstbestendig te zijn

STICHTING OUD SASSENHEIM / HISTORISCHE KRING VOORHOUT CULTUURHISTORISCH GENOOTSCHAP

gemeente TEYLINGEN

STERK - Ruimtelijke reservering voor (een groot deel van) de historische tuincontouren van ’t Jachthuys Teylingen zoals in 1801 - Ruïne zelf onaangetast als icoon van de regio en als trekpleister voor (mogelijke) historische educatie en landschapsbeleving - Terugkeer van oude cultuurhistorische en landschappelijke waarden om het wereldwijde unieke karakter van de Duin- en Bollenstreek te behouden en te beschermen / Aandacht voor de oude bollenschuren als monumenten van een kenmerkende tijd, geheel behorend bij de streek - Het idee kan worden uitgewerkt volgens een groeimodel	ZWAK - Gemeente is onvoldoende uitgerust voor het van de grond krijgen van een groot prestigieus project en moet hier geen risico willen lopen - Herstel van zichtlijnen op de Ruïne blijft een lastige opgave
KANSEN - Gebruik van de “heerweg” (de historische toegangs en doorgangswegen) in de bereikbaarheid voor wandelaar en fietser - Herbouw van bijv. een middeleeuws ensemble buiten de burcht geschikt voor bewoning als financiële drager voor een bescheiden parkomgeving met herstel van oude watergangen - Een groot parklandschap met als financiële drager een internationaal commercieel centrum met expositieruimte voor telers, tuinders en tuinarchitecten - Combinatie met opvallende moderne kunstobjecten van bijzondere materialen en licht- en kleurstellingen – zoals in de visie geschetst - Inspelen op de steeds grotere niet seizoensgebonden internationale toeristenstroom door cultureel erfgoed als bijzonderheid in te zetten	BEDREIGINGEN - Uitkijktoren zou nog kunnen, maar pas op voor fratsen zoals een glazen dak of commerciële exploitatie binnen de ringburcht - Groots plan wordt mogelijk vanwege de grootheid al bij voorbaat afgeschoten als onhaalbaar – een internationale haalbaarheidsstudie kan hier mogelijk uitkomst bieden - Goede parkeervoorzieningen is randvoorwaarde, oplossing hiervoor is lastig - (financiële) oplossing vinden voor “bollenschuur 69”

STICHTING BEHEER KASTEEL TEYLINGEN

gemeente TEYLINGEN

STERK	ZWAK
- Cultureel erfgoed beter beleven: trekker voor de inwoners van de streek en mogelijk ook een trekker voor mensen van buiten - Zichtlijnen worden verbeterd - Combinatie mogelijk van 17de eeuwse en moderne beplanting - Totaal plaatje om naar toe te werken (groei-model / het kan in stappen) - Te slopen bebouwing win je meters mee (bijv. voor parkeren)	- In het concept van de expo-tuinen lijkt geen of weinig plaats voor de huidige middeleeuwse evenementen (de ruimte voor evenementen is in de globale visie helemaal ingebed c.q. verstopt in het geheel) - Eerst vragen aan gemeenteraad "gaan we hier voor?"
KANSEN	**BEDREIGINGEN**
- Het is nu het moment om 'iets' te gaan doen - Bollenstreek inwoners als primaire doelgroep toeristen is eventueel mooi meegenomen - Interactie / activiteiten daarom grote voorkeur voor middeleeuwse bouwplaats als belevenis - Verschillende belangen bij elkaar brengen / dubbel functies mogelijk (parkgazon / onstpanning / evenementen / sport en spel) - Parkeren kan kleiner – nu bij evenementen ook 200 auto's per dag Parkeren kan ook omgeven door groen / in het groen (100.000 bezoekers?? - 40.000 fietsen/lopen, 10.000 OV, 50.000 met de auto = verspreid over hele jaar 45 per dag)	- als het erg grootschalig wordt is er ook veel kans dat het onbeheersbaar wordt; voor onderhoud en ook financieel - plan ontwikkelen is slechts één aspect; hoe kan de uitvoering functioneel en realistisch worden georganiseerd (inrichten v/e werkmaatschappij, projectleider voor uitvoering, Stichting "expo" ? - overkoepelende organisatie met "deelnemers") - als er geen goede oplossing wordt gevonden voor de herplaatsing van bedrijven (en indien nodig ook voor omwonenden) - ontrekking van bollengrond moet financieel gecompenseerd worden - te weinig draagvlak in de buurt (niet alleen rondom ruïne ook bewoners/bedrijven langs N443)

BEWONERS TEYLINGERLAAN
(tussen Elsto en Herenweg)

gemeente TEYLINGEN

STERK

- Cultuur-historische waarde van de Ruïne tot zijn recht laten komen en niet verloren laten gaan

KANSEN

- Houd de agrarische open bollengrond groen en open
- Kleinschaligere activiteiten waardoor een parkeervoorziening op de plaats waar nu het parkeerterrein van het terrein Westerbeek voldoende is.
- Of maak de parkeervoorziening dichter naar de A44 / A4
  mogelijk in combinatie met de ontsluiting over water
- Nodig betrokken inwoners en omwonenden nadrukkelijk en actief uit bij alle vervolg stappen en op een moment dat nog optimaal kan worden meegedacht in het vormgeven van de plannen.

ZWAK

- De veronderstelde schaalgrootte
  waardoor / waarvan:
  - de verkeersdoorstroom problemen zal opleveren
  dit gaat leiden tot een infarct in de regio gezien de huidige capaciteit van de infrastructuur die al voor veel problemen zorgt
  - de grootte en de positie van de parkeerplaats in de globale visie zoals die nu geschetst is heeft impact op het uitzicht van ons als bewoners maar raakt ook de karakteristieke uitstraling van het bollenland zoals die nu bestaat.
  - de spreiding over het jaar minder zal zijn dan verondersteld.
  Bezoeken worden waarschijnlijk juist gekoppeld aan andere bezoeken (combinaties met Keukenhof, Dever en strand worden in de visie ook beschreven) en zullen juist voor extra pieken zorgen op moment dat deze pieken nu al tot verkeersstremming leiden.
- Sommige van de huidige schetsen zijn wel erg globaal en ‘schetserig’
  en de grootte van de N443 en ook de huizenrij langs de N443 tussen Elsto en de Herenweg zijn nergens ingetekend. Daardoor geeft dit geen goed beeld van de situatie en daarmee de consequenties van voorliggende ideeën voor stakeholders waaronder de huizenrij langs de N443 tussen Elsto en de Herenweg .
- Er zijn veel ontwikkelingen parallel gaande. Het is lastig het overzicht en de verwevenheid hierin te zien. Het lopende project m.b.t. geluidssanering van huizen langs ditzelfde traject ligt op dit moment ter inzage met mogelijkheid tot bezwaar. Het uiteindelijke plan met de ruïne is hierin vanzelfsprekend nog niet meegenomen maar is wel van invloed op de toekomstige te verwachten geluidshinder.

BEDREIGINGEN

-

Verzonden: maandag 10 december 2018
Aan: Arno van Kempen

Onderwerp: verzoek actief betrekken bewoners Teylingerlaan bij project Ruïne van Teylingen

Geachte heer van Kempen,

Op woensdag 28 november jl. waren wij aanwezig op de infoavond over de ruïne van Teylingen. Goed dat de gemeente de burgers bij het project betrekt. Toch waren wij als direct omwonenden (de Teylingerlaan) ons niet eerder bewust van het bestaan van dit project, noch dat dit project zich al in een dusver stadium bevindt.

Op de infoavond kwamen wij in contact met mevrouw Matthijssen waar we later nog een erg prettig gesprek mee hebben gehad over de achtergrond van het project, status van de visie en het besluitvormingsproces richting planvorming en realisatie. Dit heeft ons geholpen eea in perspectief te plaatsen.
Uit een eerste navraag bij onze buren blijkt dat zij wel eerder van dit initiatief gehoord hadden. Zij waren echter niet aanwezig op de info avond aangezien zij de oproep niet op juiste waarde hadden geschat. Zij waren zich na de laatste info avond een paar jaar geleden niet bewust dat er nu al in januari een uitspraak van de raad te verwachten valt op de uitgangspunten voor verdere uitwerking van een concreet plan. Ze hebben daarmee hun standpunt en zorgen op de nu voorliggende visie nog niet kenbaar gemaakt.

Als directe omwonende van dit project vinden wij het in eerste instantie belangrijk om op een constructieve wijze mee te denken. We zien de cultuur-historische waarde van de ruïne en onderschrijven het belang dit niet verloren te laten gaan.
We hebben echter ook een aantal zorgen die samenhangen met veronderstelde schaalgrootte waaronder
1: de verkeersdoorstroom van het grote aantal bezoekers en het risico dat dit met de huidige capaciteit van de infrastructuur voor een infarct in de regio zal zorgen,
2; de grootte en positie van de parkeerplaats, in relatie tot het eerste punt, maar zeker ook in relatie tot ons uitzicht
3; een beperkte spreiding van de bezoekers over het jaar.

We zijn bezig te inventariseren hoe de andere bewoners van de Teylingerlaan hierin staan zodat we als groep onze zorgen en enkele voor ons belangrijke uitgangspunten kunnen uiten.
Het heeft onze voorkeur dit in deze fase (voorafgaand aan besluitvorming) te doen, nu er nog ruimte is om constructief mee te denken. We zouden u daarom ook willen vragen om ons als bewoners van de Teylingerlaan te beschouwen als volwaardige stakeholders en ons actief mee te nemen in zowel de verdere uitwerking van het project als de besluitvormingsprocessen.

Als groep zullen wij in aanloop naar 14 januari in ieder geval ook de raad informeren over onze bereidheid om mee te denken en over de voor ons belangrijke uitgangspunten.

Met vriendelijke groet,

bewoners Teylingerlaan

BEWONER TEYLINGERLAAN 13A

gemeente TEYLINGEN

STERK - Verfraaien van de omgeving van de Ruïne is voor iedereen goed - Een mooie siertuin met expositie van bloemen en planten en bijvoorbeeld ook heesters als showtuin voor ondernemers uit de regio	ZWAK - Wat is de meerwaarde van al die toeristen voor de gemeenschap? - Veel bestaande bloemenshows van kwekers zoals er veel zijn in Noord Holland lopen in aantal bezoekers juist terug. - Ook de agrarische bedrijven / de kwekers zijn moe om aan dergelijke showtuinen mee te werken - Ook de interesse van agrarische bedrijven / kwekers in gezamenlijke belangenbehartiging neemt af
KANSEN - Bewoners van Teylingerlaan 13A maar ook andere omwonenden hebben een open houding voor plannen om de omgeving te verfraaien Betrek hen op een constructieve manier waardoor de plannen alleen maar moooier kunnen worden. - De tuin van 13A is al een keer de mooiste tuin van Zuid Holland geweest - Combinatie met bestaande unieke bollenverzamelaars zoals - Erik Breed t/o de kerk in De Engel - Hein Meeuwissen t/o Molenaar aan de Loosterweg met een hele speciale narcissen collectie met 'antieke soorten' + de verkoop van deze kleinschalige bijzondere collecties en de combinatie van "antieke" en handmatige bollenkwekers naast de antieke / klassieke ruïne	BEDREIGINGEN - Grootschaligheid; té veel bezoekers - Onderschatting van de kosten - zie voorbeeld Floriade en andere projecten; tijdens de uitvoering moeten er altijd nog extra miljoenen bij - ook om er een rendabele business case van te maken

GEBRUIKER TEYLINGERLAAN 13

gemeente TEYLINGEN

STERK	ZWAK
- Plannen voor siertuinen als showtuin voor ondernemers sluit aan en past bij de huidige kleinschalige activiteiten van **De Bollenburcht** - een kleinschalige toeristische attractie, gelegen in de gemeente Teylingen, midden in het historische hart van de Bollenstreek. De Bollenburcht met ook een kleinschalige pluktuin in het seizoen: In april en mei is het tulpenpluktijd. In het najaar worden er ca. 40.000 tulpen geplant in wel 100 verschillende soorten in allerlei verschillende typen en kleuren. U ziet tulpen die u normaliter niet tegenkomt in een gemiddelde bloemenstal!! De pluktuin gaat naar verwachting open tussen 5-10 april, maar dat is verder afhankelijk van het seizoen. Door tijdens de bewaring voor het planten een deel van de tulpen te prepareren kunnen we het plukseizoen vervroegen en verlengen, zodat er gedurende 5-6 weken kan worden geplukt.	- (agrarische) ondernemers met uitbreidingsplannen worden beperkt er is al een voorbespreking geweest voor een aanvraag voor bijbouwen van 2.000m2 – geen medewerking vanwege zichtlijnen terwijl daar nu ook kratten en bakken gestapeld staan.
KANSEN	BEDREIGINGEN - Verplaatsing van activiteiten naar een andere even geschikte locatie zo dicht bij de A4 / A44 vanwege alle transportbewegingen is lastig.

1 VAN DE GRONDEIGENAREN

gemeente TEYLINGEN

STERK - Combinatie van cultureel erfgoed & bloemen- / bollencultuur - Jaarrond mogelijkheden (denk hierbij ook aan alle bezoekers die in de zomer Noordwijk bezoeken) - Op deze locatie meer ruimte en mogelijkheden voor jaarrond toerisme dan elders / Er is wel een bepaalde schaalgrootte nodig; die lijkt op deze locatie voorhanden - Locatie is dicht bij de snelweg	ZWAK - De basis voor verdere ontwikkelplannen moet komen vanuit gedegen marketingonderzoek (doelgroepenonderzoek) zodra er bekend is wat er komt. Om een goede verkoopstrategie in te zetten. - In het gebied / op deze locatie zijn er zekere pijnpunten qua verkeersafwikkeling
KANSEN - Creëren van een belevenis; ook door bijvoorbeeld de mogelijke inbreng van een 'panorama-schilderij' waar aan gewerkt wordt (Er is veel betrokkenheid om mee te denken over ideeën / plannen voor het creëren van 'belevenis' / Archeon kan hier mogelijk ook als voorbeeld dienen) - Een groter complex als startpunt & trekkersrol voor de Bollenstreek VVV's (voorlichtingscentrum / transferpunt) - Ook 'science' en voorlichtingsmogelijkheden over de bloemen & bollensector (bijvoorbeeld voor scholen) - Theater mogelijkheden zoals in Bloemendaal (Caprera) - Het moet 'smoel' krijgen om ook buitenlanders aan te trekken - Ga nog verder terug in de geschiedenis van vóór Jacoba van Beieren (Graven van Holland, staatsvorming van Holland). Betrek hierbij grootkenners van de geschiedenis van Slot Teylingen (Cees van Biezen)	BEDREIGINGEN - Het moet niet statisch zijn; als er niet continu vernieuwing is, stopt het - Niet doen wat anderen al doen - Als plannen lang onduidelijk blijven kan er sprake zijn van financiële schade bij grondeigenaren (geen huurder / pachter) - Zorg dat direct omwonenden nauw betrokken zijn (zonder draagvlak kom je nergens)

1 VAN DE GRONDEIGENAREN

STERK	ZWAK
	- Er is bij het (voorwerk voor het) opstellen van het rapport totaal geen overleg met de eigenaar van het perceel Teijlingerlaan 69 geweest over de beoogde planvorming op diens perceel (niet door gemeente en niet door Debie en Verkuijl), terwijl er al andere herontwikkelingsplannen m.b.t. woningbouw op dat perceel waren. Plannen, die zowel bij gemeente als bij Debie en Verkuijl bekend waren en waar ze beiden ook bij betrokken waren. Onduidelijk is hoe de opdracht aan cq. de aansturing van Debie en Verkuijl op dit punt nu precies geweest is. Ook de in het rapport opgenomen, "Ruïne-gerelateerde" gebruiksinvulling van de monumentale bollenschuur (horeca, logies, etc.) op het perceel Teijlingerlaan 69, die afwijkt van het voorgenomen gebruik (wonen), is daarbij in het geheel niet met de eigenaar overlegd. - Historisch gezien is de westzijde van de Ruïne altijd de benaderingszijde geweest; daar lag de entree en daar lagen de tuinen. Dus het introduceren van een nieuw toegangspad langs de oostkant, over het grondgebied van een ander monument, zou geen optie moeten kunnen zijn. Terwijl het in alle vier de varianten toch op die manier zo ingevuld is door Debie & Verkuijl. Slechts een verbetering van de zichtbaarheid van de Ruïne, vanuit Sassenheim over de Teijlingerlaan gezien, zou wel invulbaar kunnen zijn, maar dat wordt met name bereikt door de bomen langs de Teijlingerlaan te verwijderen of aan de andere zijde van de sloot te plaatsen. En dat heeft niets met het perceel Teylingerlaan 69 te maken.
KANSEN	BEDREIGINGEN - Onderdelen in de visie zijn in strijd met toezeggingen van de gemeente om medewerking te verlenen aan een bestemmingsplan- en functiewijziging naar wonen voor het perceel Teijlingerlaan 69 - Door ook het perceel Teijlingerlaan 69 in de visie te betrekken bestaat het risico dat de plannen voor herbestemming van dit perceel en voor het voorkomen van verder verval van dit rijksmonument (verder) worden vertraagd. Dat zou nooit de bedoeling mogen zijn. Zeker gelet op het lange voortraject dat die planvorming al kent en het nu nog steeds lopende handhavingstraject.

1 VAN DE GRONDEIGENAREN

STERK - De Ruine is nu helemaal weggestopt; elk plan dat hier verbetering in aanbrengt is al goed - Er is bereidheid tot overleg om te komen tot een (financiële) oplossing	ZWAK - Aankoop gronden is eigenlijk enige oplossing langdurige pachtconstructie is altijd onaantrekkelijk vanwege de rechten van de pachter
KANSEN - Grondruil kan ook een mogelijkheid zijn	BEDREIGINGEN - Er is geen noodzaak tot verkoop

ECONOMIC BOARD

gemeente TEYLINGEN

STERK - Regionale uitstraling: Ruïne als versterking voor de streek (denk terug aan de sfeer van de Graven van Holland met 't Huys Dever en Slot Teylingen en later ook Keukenhof) - Cultuur / historisch besef: belevingswaarde voor toeristen - De mogelijkheid om het toeristisch seizoen te verlengen	ZWAK - Het is een lang traject en niet voor niets zo'n lang traject (de opgave is niet makkelijk) - Kans op struikelen is groot (door het traject op te delen in behapbare delen kan dit risico mogelijk worden beperkt: ook door te kiezen voor een incrementeel - organisch proces)
KANSEN - Educatie: scholen erbij betrekken (vertellen van het verhaal, het middeleeuwse karakter) - Wisselwerking is belangrijk. Kans van slagen is groter als de Ruïne is omsloten door een groter geheel ('embedded') - Als gemeente Teylingen een beetje loslaat is er meer kans op een aanpak vanuit de regio - De GOM (Greenport Ontwikkelings Maatschappij) kan bij uitvoering en het aanpakken van verrommelde situaties zeker ook een rol vervullen - Zoek aansluiting bij ervaren ondernemers zoals bijv. Keukenhof	BEDREIGINGEN - Het momentum verliezen - Versnippering van ideeën in de streek rondom "Flower Attraction" - Maak het niet té groot; zie het als een groei-briljant door klein te beginnen en in de aanpak een duidelijk onderscheid te maken tussen de korte en lange termijn

Directeur Keukenhof

gemeente TEYLINGEN

STERK - Het is een mooie locatie (Ruïne met het historische verhaal, oude bollenschuren met het verhaal van de streek) - De globale visie biedt kansen voor een (gefaseerd) groeimodel - Keukenhof heeft interesse als partner en Keukenhof kan in deze een hele goede partner zijn: past bij statuten Stichting Graaf van Lynden = o.a. beschermen van erfgoed in de regio, ervaring met mooie parken voor bezoekers met bewezen resultaat, netwerk in de 'branche', investeringsbereidheid voor iets 'wat op eigen benen zou kunnen staan'	ZWAK - Als een rendabele business case eenvoudig was zou die er al zijn - Er is een diepe portemonnee nodig
KANSEN - Als het lukt een bestemming te creëren waar bezoekers een halve dag kunnen vol maken (4 à 5 uur) - Seizoen verlengen met zomer – en najaars gewassen ook in combinatie met het nabijgelegen strand met eigen stroom van bezoekers - Link met maatschappelijk verantwoord ondernemen (stages / opleidingsmodellen, medewerkers met afstand tot arbeidsmarkt) en cultuur - Sluit vooral aan bij bloemen en bollencultuur (ook in ontstaan en cultuurhistorie van het huidige landschap) in plaats van "alleen ridders" - Het moet interactief zijn / er moet iets te doen zijn / belevenis (let op: iets in wording is op een gegeven moment af)	BEDREIGINGEN - Gelden voor éénmalige investering vinden is 'niet zo moeilijk', een rendabele jaarlijkse exploitatie is daarna de uitdaging - Te veel willen meeliften op het bestaande voorjaarstoerisme (dan is het al druk, niet iets gaan doen wat er al is); het moet een aanvullende waarde voor de Bollenstreek zijn - Geen duidelijke keuze durven maken - Als er niet 1 partij is die de regie heeft. Alleen met meerdere partijen werken als deze echt iets toevoegen - Business model dat niet op zichzelf kan staan (afhankelijkheid van extra verkopen, winkeltjes) - Uitgangspunten niet duidelijk (genoeg) geformuleerd

MOTIE (artikel 33 RvO)
(Ieder lid kan ter vergadering en motie indienen)

gemeente TEYLINGEN

Van (naam raadslid of fractie)	CDA fractie
Aan	De voorzitter
Onderwerp:	Ruïne van Teylingen
Datum raad in openbare vergadering bijeen:	8 november 2012

De fractie(s) van CDA,

Stelt de raad voor de volgende motie aan te nemen:

Overwegende, dat:

- de ruïne van Teylingen tot een van de meest aansprekende historische plekken van Teylingen behoort, een rijksmonument is en bovendien haar naam aan onze gemeente heeft geleend;
- de ruïne op het moment wordt gebruikt als decor voor diverse evenementen en voor educatieve doeleinden, maar de ruïne een ongewisse toekomst tegemoet gaat doordat de subsidie van de provincie per 1 januari 2013 zal stoppen;
- per 1 januari 2013 ook het contract met de huidige beheerder afloopt en de ruïne, als er niets gebeurd, voor het brede publiek op slot zal gaan;
- de Rijksgebouwendienst, die verantwoordelijk is voor behoud van de staat van de Ruïne, fors moet bezuinigen;
- inwoners en omwonenden zich oprecht zorgen maken over het gebrek aan transparantie van het gevoerde beheer van de ruïne en dit in contrast staat met het recht van de inwoners om te weten wat er met het gemeenschapsgeld in de ruïne gebeurd;
- al vaak plannen (goede en minder goede) voor de toekomst van de ruïne terzijde zijn geschoven en er juist nu kansen liggen om de toekomst van de ruïne te verzekeren door middel van een duurzaam beheer met een mengeling van activiteiten (waaronder educatieve), zonder af te doen aan de ruïne of haar omgeving;

Roept het college op:

- het als verantwoordelijkheid van de gemeente te zien dit nationaal cultureel erfgoed als een icoon voor Teylingen te behouden en het als een inspanningsverplichting te zien de ruïne als een aansprekend stuk cultureel erfgoed toegankelijk en herkenbaar te houden voor haar inwoners en voor bezoekers en de ruïne op een zo verantwoord mogelijke manier te (laten) exploiteren, met bijzondere aandacht daarbij voor de educatieve doelen, voor de mogelijke ontwikkelingskansen in de directe omgeving van de ruïne en voor participatie van de inwoners van Teylingen;
- hierbij het aflopen van contracten en subsidies als natuurlijk momentum aan te grijpen om duidelijkheid te verschaffen over de toekomst van de ruïne van

Teylingen en hiertoe op zo kort mogelijke termijn een concreet stappenplan aan de raad te presenteren, waarbij tevens inzage wordt gegeven in het recente en toekomstige beheer.

en gaat over tot de orde van de dag."

Besluit raad:
25 stemmen voor
0 stemmen tegen

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van 8 november 2012

De griffier,	De burgemeester,
R. van Dijk	M.J.P. van Kampen

gemeente
TEYLINGEN

Toekomst van de Ruïne van Teylingen

Ideeën van burgers, vertaald in 4 modellen

Rapport - Maart 2015

Sassenheim / Voorhout / Warmond

Inhoud

1 Inleiding 3
1.1 Aanleiding 3
1.2 Werkproces 6

2 Korte beschouwing op de historische ontwikkeling 8
2.1 Geschiedenis met vele tijdslagen 8
2.2 Zichtbaarheid van historische sporen 9
2.3 Verandering van landschap 9
2.4 Recente ontwikkeling 1924 - 2004 11

3 Kenschets huidige situatie 15

4 Van ingrediënten naar modellen 18
Model 1 Heerlijkheid Teylingen 19
Model 2 Ruïnetuin Teylingen 23
Model 3 Middeleeuws bouwspektakel 27
Model 4 Kasteel en congrespark Teylingen 31

5 Aandachtspunten 35
5.1 Opmerkingen bij de modellen 35
5.2 Expertadviezen 36

Literatuur 39

Bijlage 1 Een overzicht van ideeën 40
Bijlage 2 Thematisch overzicht van ideeën 43
bijlage 3 Reacties op modellen per poster 47

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op verzoek van de gemeente Teylingen en in opdracht van de provincie Zuid Holland wordt gezocht naar een toekomstperspectief voor de Ruïne van Teylingen. De Ruïne van Teylingen is een rijksmonument uit de 12e eeuw en is naamgever van de (fusie)gemeente Teylingen. De Ruïne is eigendom van het Rijksvastgoedbedrijf. Momenteel loopt een proces van overdracht van 30 rijksmonumenten, waarbij bij de Nationale Monumentenorganisatie (NMO) de nieuwe eigenaar wordt. Deze overdracht staat gepland rond de zomer van 2015, waarbij er nu reeds afspraken zijn gemaakt over een eenmalig rijksbudget dat NMO krijgt voor het beheer van de Ruïne van Teylingen en de andere rijksmonumenten die ze in eigendom krijgt. De overdracht leidt mogelijk tot een nieuwe koers voor beheer en ontwikkeling van de Ruïne van Teylingen. De gemeente grijpt dit moment aan om met haar burgers een visie op de toekomst van de Ruïne te formuleren.

Voor de gemeente Teylingen zijn er, naast de eigendomsoverdracht, verschillende aanleidingen om een visie te ontwikkelen op de Ruïne:

1. De huidige entree van de Ruïne is onduidelijke en onoverzichtelijk. Daarmee is de vindbaarheid en de toegankelijkheid laag. Met name bezoekers van buiten de gemeente, die de lokale situatie niet kennen, kunnen de Ruïne slecht vinden.
2. Het beheer van de Ruïne kost veel geld. Mede om financiële redenen vindt de wisseling van eigendom plaats van Rijksvastgoed naar het NMO. De doelmatige inzet van (beperkte) beheergelden en beschikbare subsidies vraagt om een heroverweging van de huidige exploitatie en om een verkenning van alternatieven die mogelijk meer geld voor het beheer kunnen opleveren.
3. De Ruïne heeft een unieke geschiedenis en bijzondere betekenis voor de gemeente, provincie en zelfs 'de Nederlanden'. Het Rijksmonument verdient daarom een omgeving waarin de monumentale waarde beter tot zijn recht komt. Het landschap rond de Ruïne wordt echter in toenemende mate gedomineerd door bedrijven, woningen en infrastructuur. De zichtbaarheid van de Ruïne vanuit de omgeving is beperkt. Een investering in de omgeving, die de beleving van de Ruïne versterkt, is wenselijk.
4. De Ruïne, de Ringburcht en met name de Donjon, zijn in zeer slechte bouwkundige staat. Ingrijpen is dringend nodig om te voorkomen dat de Ruïne verder in verval raakt. Maatregelen zijn waarschijnlijk ingrijpend. Een dak over de donjon is een serieuze optie en het besluit daartoe wordt in 2015 genomen door de eigenaar. Dit biedt mogelijkheden voor nieuwe vormen van gebruik en vraagt derhalve om heroverweging van het huidige gebruik van de Ruïne.

5. De Ruïne gaat veel bewoners van Teylingen aan het hart. Door de naam Teylingen te kiezen bij de gemeentelijke fusie van Voorhout, Sassenheim en Warmond, kreeg de Ruïne een nog grotere rol in de regionale identiteit.

Vanuit de voorgaande aanleidingen wil de gemeente Teylingen een toekomstperspectief opstellen voor de Ruïne. De gemeente formuleert dit toekomstperspectief op basis van een interactief proces met haar inwoners en met andere betrokkenen zoals de Provincie, het Rijk, historische verenigingen en de Stichting Kasteel Teylingen die op dit moment het beheer van de Ruïne uitvoert, namens het Rijk. Het toekomstperspectief wordt als advies aangeboden aan de toekomstige eigenaar, namelijk de NMO. Het advies bestaat niet uit een beoogde blauwdruk, maar uit meerdere ontwikkelingsrichtingen die de bandbreedte van de mogelijkheden aangeven waarvoor draagvlak is bij bewoners en betrokkenen.

Verwachtingen van Rijk en Provincie

Voor rijk, provincie en gemeente is de Ruïne van Teylingen erg belangrijk, vanuit historisch perspectief. De geschiedenis van de Ruïne is gerelateerd aan

STAPPENPLAN

INTERVIEWS MET BETROKKENEN

3 ONTWIKKELINGSRICHTINGEN
Oud Teylingen, Ruïnetuin Teylingen, Nova Teylingen

DAG VAN RUÏNE VAN TEYLINGEN
10 december 2014
Verzamelen ideeën die leven onder de Teylingers

4 MODELLEN
Heerlijkheid Teylingen
Ruïnetuin Teylingen
Middeleeuws bouwspektakel Teylingen
Kasteel en congrespark Teylingen

OPENBARE DISCUSSIEBIJEENKOMST
28 januari 2015

RAADSDISCUSSIE
Medio maart

Adviezen per scenario, randvoorwaarden en aanbevelingen

ADVIES VAN TEYLINGEN AAN NATIONALE MONUMENTEN ORGANISATIE (NIEUWE EIGENAAR)

De stappen die doorlopen zijn.

de staatsvorming van Holland. Met haar belangwekkende geschiedenis kan de Ruïne een grotere rol vervullen binnen de identiteit van de regio. De provincie Zuid Holland heeft daarvoor het concept van erfgoedlijnen ontwikkeld, waarin de Ruïne gezien wordt in een regionale en historische samenhang. Hierbij is ondermeer de samenhang belangrijk met huis Dever en kasteel Brederode.

De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) heeft haar beleid voor ruïnes geformuleerd in de notitie 'een toekomst voor kasteelruïnes'. Hierin wordt gesproken over de cultuurhistorische waarde, de informatiewaarde, de situationele en ensemblewaarde, de gaafheid, herkenbaarheid en conservering, zeldzaamheid en ten slotte representativiteit. Veel nadruk wordt gelegd op goed onderzoek en zorgvuldige omgang met de waarden. Er wordt vervolgens niet veel uitgesloten. De rijksdienst noemt gehele of gedeeltelijke reconstructie nadrukkelijk als optie bij het bepalen van toekomstige ontwikkeling.
In een mondelinge toelichting stelde RCE, dat de Ruïne van Teylingen in een onaantrekkelijke omgeving ligt waardoor hier begrip is voor een grondige herontwikkeling, mits het zorgvuldig gebeurt.

Voorgeschiedenis en verwachtingen in Teylingen

Het huidige traject om tot ideeën te komen voor de Ruïne heeft een lange voorgeschiedenis. Al in de 19e eeuw waren er verschillende ideeën over de omvang van het terrein dat door het Rijk moesten worden aangekocht. In het afgelopen decennium is er twee maal een proces geweest om tot een betere inrichting rond de Ruïne te komen.
In 2006 is er een studie gemaakt in opdracht van de gemeente Voorhout (studie H+N+S). Dit is in 2011 nogmaals gedaan door bureau Copijn, in opdracht van de gemeente Teylingen. In beide gevallen waren hier grondeigenaren bij betrokken. Deze plannen hebben niet geleid tot daadwerkelijke uitvoering.
De rapporten zijn ook niet openbaar verspreid. Deze voorgeschiedenis maakt sommige betrokkenen sceptisch.

Ondanks deze voorgeschiedenis zijn er diverse openingen bij grote partijen in de omgeving om mee te denken en te werken aan verfraaiing van de omgeving. Financiën spelen daarbij een grote rol.
De situatie kan nu (februari 2015) zelfs dynamisch worden genoemd want er staat veel grond, actief of passief, te koop.
Ook zijn er verwachtingen bij mensen die nu reeds actief of passief betrokken

Zicht op de Donjon vanuit de ringburcht.

zijn bij de Ruïne. Een belangrijke groep is de stichting Kasteel Teylingen die nu het beheer voert en die coördinatie heeft over vrijwilligers. Ook omwonenden tonen zich betrokkenen bij de Ruïne.
In de afgelopen jaren zijn er enkele controverses ontstaan tussen een deel van de omwonenden en de beherende stichting.

1.2 Werkproces

Opdrachtgevers

Het opdrachtgeverschap in dit project was opgedeeld in 2 fases. In de eerste fase, van november tot begin januari, was de provincie Zuid Holland opdrachtgever en stelde financiële middelen ter beschikking. De provincie heeft samen met de gemeente deze fase inhoudelijk begeleid. In de tweede fase, vanaf januari, was de gemeente opdrachtgever. De rapportage wordt in het voorjaar 2015 behandeld door de gemeenteraad van Teylingen.
In het stappenplan op pagina 4 is zichtbaar welke stappen zijn doorlopen om tot dit toekomstperspectief te komen.

Dag van de Ruïne, bron van ideeën

Om ideeën te verkrijgen is op 10 december 2014 de dag van de Ruïne van Teylingen georganiseerd. Gedurende de dag kon iedereen zijn mening geven over de toekomst van de Ruïne. De dag werd door circa 100 mensen bezocht.
Er werd tevens afzonderlijk gesproken met enkele doelgroepen: omwonenden, historici, ondernemers, stichting Kasteel Teylingen, etc. Voorafgaand aan de dag van de Ruïne van Teylingen werd al gesproken met direct betrokkenen en beleidsmatig betrokkenen bij de Ruïne

Beelden van 10 december en 28 januari.

Detail van de muren van de donjon, die in slechte staat zijn.

van Teylingen: het Rijksvastgoedbedrijf en de Rijksdienst Cultureel Erfgoed.
Het NMO was deze winter nog niet in staat om het gesprek aan te gaan over de Ruïne aan te gaan omdat ze druk doende was de eigen organisatie op te bouwen, die later dit jaar de monumenten in eigendom zal nemen. NMO heeft wel aangegeven veel belangstelling te hebben voor de uitkomsten.
De dag van de Ruïne van Teylingen heeft veel reacties opgeleverd. Er zijn ongeveer 50 ideeën geformuleerd, in tekst en in beeld. Op basis van deze dag zijn er ruimtelijke modellen geschetst met bijbehorende referentiebeelden die de breedte van de ideeën verbeelden.
Deze modellen zijn nogmaals besproken op een tweede dag over de Ruïne met inwoners en betrokkenen op 28 januari 2015. Op basis van de reacties van de tweede bijeenkomst zijn de modellen aangescherpt. Alle reacties van beide dagen zijn te vinden in de bijlagen.

De diversiteit in de ideeën en reacties was groot. In de bijlage wordt een inhoudelijk overzicht gegeven van de uiteenlopende ideeën. Naast de inhoudelijke diversiteit vallen een aantal overeenkomstige zaken op:

- Het nut en de noodzaak om met de Ruïne aan de slag te gaan wordt onderschreven (en niet betwist). Ook 'bewakers' zoals RCE zien dat er een ontwikkeling nodig is.
- Nagenoeg alle bezoekers van de dag zijn ruimdenkend over de mogelijkheden op het terrein. Dat er meer mogelijk is dan in de huidige situatie, lijkt een algemene notie te zijn.
- De belangen van grondeigenaren zijn groot, maar niet in beton gegoten. Dat wil zeggen dat er over verschillende opties gesproken kan worden met eigenaren en omwonenden.
- Vrijwel alle bezoekers voelen grote betrokkenheid en zien de Ruïne als 'hun Ruïne'. Persoonlijke relaties met de Ruïne bestaan vanwege diverse redenen. De belangrijksten zijn: het uitvoeren van (vrijwillige) werkzaamheden, recreatief gebruik, het wonen in de directe nabijheid van de Ruïne.

Expertreacties

De modellen zijn voorgelegd aan een expertgroep om ze te toetsen op hun specifieke expertises. De groep bestond uit: Fred Vogelzang (Kastelenstichting), Ko Droogers (ANWB), Mathieu Schouten (gemeente Nijmegen), Patrick Nan (Planmaat) en Han Verheyden (Verheijden concepten). Op basis van een toegestuurde rapportage, een bezoek aan de Ruïne en een presentatie is er een kritisch en creatief gesprek geweest. Bevindingen hieruit worden vermeld in het hoofdstuk Aandachtspunten.

Zicht over terrein van de buren, uit westelijke richting.

2 Historische ontwikkeling

De Ruïne van Teylingen is een bijzonder object. Zelfs op internationale schaal is de Ruïne een opvallend exemplaar van middeleeuwse kastelenbouw. Naar de historische betekenis is literatuuronderzoek verricht en er zijn gesprekken gevoerd met deskundigen. Bevindingen hieruit, over de historische kenmerken van de Ruïne, hebben zoveel mogelijk een plek gekregen in een (en soms in meerdere) van de modellen die in hoofdstuk 4 worden gepresenteerd.

2.1 Geschiedenis met vele tijdslagen

De historie van de Ruïne van Teylingen is rijk en bestaat uit vele tijdslagen. In de geschiedenis is het belangrijk om onderscheid te maken tussen verschillende perioden.

- n de 12e en 13e eeuw stond de ringburcht, met daarbinnen de donjon en het poorthuis, centraal in het complex;
- In de 14e, 15e en 16e eeuw werd de voorburcht belangrijker. In 1405 ontstonden de eerste stenen gebouwen op de voorburcht. In 1477 verplaatste de bewoning zich van de donjon naar de voorburcht;
- In de periode na 1614 vormde de voorburcht het centrum en ontstond er geleidelijk ook een tuinencomplex. De donjon komt in verval;
- In de periode na 1800 vond volledige neergang plaats. Het terrein viel uit elkaar en de bebouwing van de voorburcht werd afgebroken (in 1802).
- Periode na 1888. Het Rijk kocht de burcht, om verder verval te stoppen. Enkele herstelwerkzaamheden vonden plaats.
- In de periode na 1960 ontstaan veel van de huidige belangen met nieuwe bebouwing langs de Teylingerlaan.

Binnen deze fases kunnen weer vele geschiedenissen onderscheiden worden. Tientallen bewoners, houtvesters, rentmeesters en eigenaren kunnen aanleiding geven tot een historisch verhaal. Binnen het geschiedenispalet is het een keuze op welke historie en op welke verhalen de nadruk wordt gelegd. Het verhaal over gravin Jacoba van Beieren is hier een voorbeeld van.

Aanzicht van kasteel Teylingen en de Voorburcht.

2.2 Zichtbaarheid van historische sporen

Ondanks de ruïneuze staat en de vele restauraties in het verleden staat er nog veel historische monumentale waarde overeind. De ringmuur en de donjon stammen uit de 12e en 13e eeuw. Dit is nationaal en internationaal van grote waarde. Veel unieke historische sporen zijn nog zichtbaar in de muren van de donjon en in de ringmuur.

Er is ook veel verdwenen of niet meer zichtbaar.

- In de ringmuur is het poorthuis gesloopt en zijn de verdiepingen en het dak van de donjon verdwenen.
- Kantelen en de weergang op de ringmuur zijn verdwenen. Door de min of meer gladde ringmuur heeft de Ruïne, aan de buitenzijde, een wat abstract aanzien gekregen.
- In de omgeving is de geschiedenis van de voorburcht en het landgoed niet meer herkenbaar.

In de bouwwerken die er staan zitten ook veel onderdelen die niet meer origineel zijn. Niet alles is bekend. Dat betekent dat bij aanpassingen aan de Ruïne zorgvuldigheid en onderzoek belangrijk zijn. Het weghalen van een 'oude' steen kan het verwijderen van een toevoeging uit 1930 betekenen en dus het herstel van een ouder tijdsbeeld. Het kan ook gezien worden als het beschadigen van uniek historisch materiaal. Bij veranderingen aan het monument is kennis nodig van het materiaal en wordt een duidelijke visie gevraagd hoe men met het materiaal wil omgaan. In deze verkenning gaan we ervan uit, dat onderzoek dat hiervoor nodig is, pas zal gaan plaatsvinden wanneer er een wenselijke ontwikkelingsrichting is bepaald. Vervolgens kan het op basis van resultaten nodig zijn om de ontwikkelingsrichting bij te stellen.

2.3 Verandering van landschap

Het landschap rond de Ruïne van Teylingen is misschien nog wel meer veranderd dan de Ruïne zelf. De wegenstructuur, de bebouwing en het grondgebruik zijn sterk veranderd. Veel van deze veranderingen zijn van relatief jonge datum, in relatie tot de lange geschiedenis van de donjon.

Huidige situatie (Luchtfoto gemeente Teylingen).

Verbeelding uit 1647.

Topografisch beeld 1877. Veel bos.

De Ruïne stond in het verleden strategisch in een landschap van strandwallen en strandvlakten die globaal van van zuid-west naar noord oostelijke richting lopen. Deze richting is nog altijd zichtbaar in de hoofdstructuur van verkaveling, wegen en nederzettingen. De burcht lag van oudsher op een zandruggetje. De voorburcht lag op veengrond. De Teylingenlaan vormde een doorsteek door de laagveen vlakte, tussen twee strandwallen.
Het verschil tussen droge ruggen en natte vlakten is niet meer zichtbaar. Een grote verandering is de omzetting die heeft plaatsgevonden van grasland naar bouwland en na 1830 naar bollengrond. Hiervoor zijn kalkrijke gronden in de ondergrond naar boven gehaald. Dicht bij het kasteel, aan de westzijde is de grond door diepe delving omgezet.

In de 19e eeuw is er versnippering ontstaan van de grond die behoorde tot de Ruïne. Een formeel park, dat werd aangelegd rond 1750 viel in de 19e eeuw uit elkaar. Dit park kan nog inspiratie bieden bij het opwaarderen van de omgeving van de Ruïne.
Er is een fraaie kaart bewaard gebleven uit 1802, die werd gemaakt bij verkoop van het kasteel. Zichtbaar is de burcht en de voorburcht, met eromheen brede grachten. Ook achter de voorburcht is een eilandvorm herkenbaar met tuinen erop. Aan de noordoostzijde is een bosrijk gebied zichtbaar met rechte lanen die vakken met hakhoutstruweel omsluiten. Hierdoorheen lopen diverse wandelpaden. Een kruising van twee lanen vormde een ronde cirkel. Deze plek ligt thans onder de hoogspanningsleiding.

Nog lange tijd (tot circa 1900) stond er veel bos in de omgeving van het kasteel op het eigen terrein van het kasteel (topografische kaart 1877, hieronder). In 1800 was tussen het bos door nog een zichtlijn open gehouden, vanuit de voorburcht in de richting van de Roodemolenpolder en de kerk van Rijnsburg. Op de kaart van 1877 is deze zichtlijn dichtgegroeid. De huidige openheid in zuid westelijke en noord-westelijke richting is van recente datum.

Tuin van kasteel Teylingen in 1801, met in ondergrond de huidige topografie.

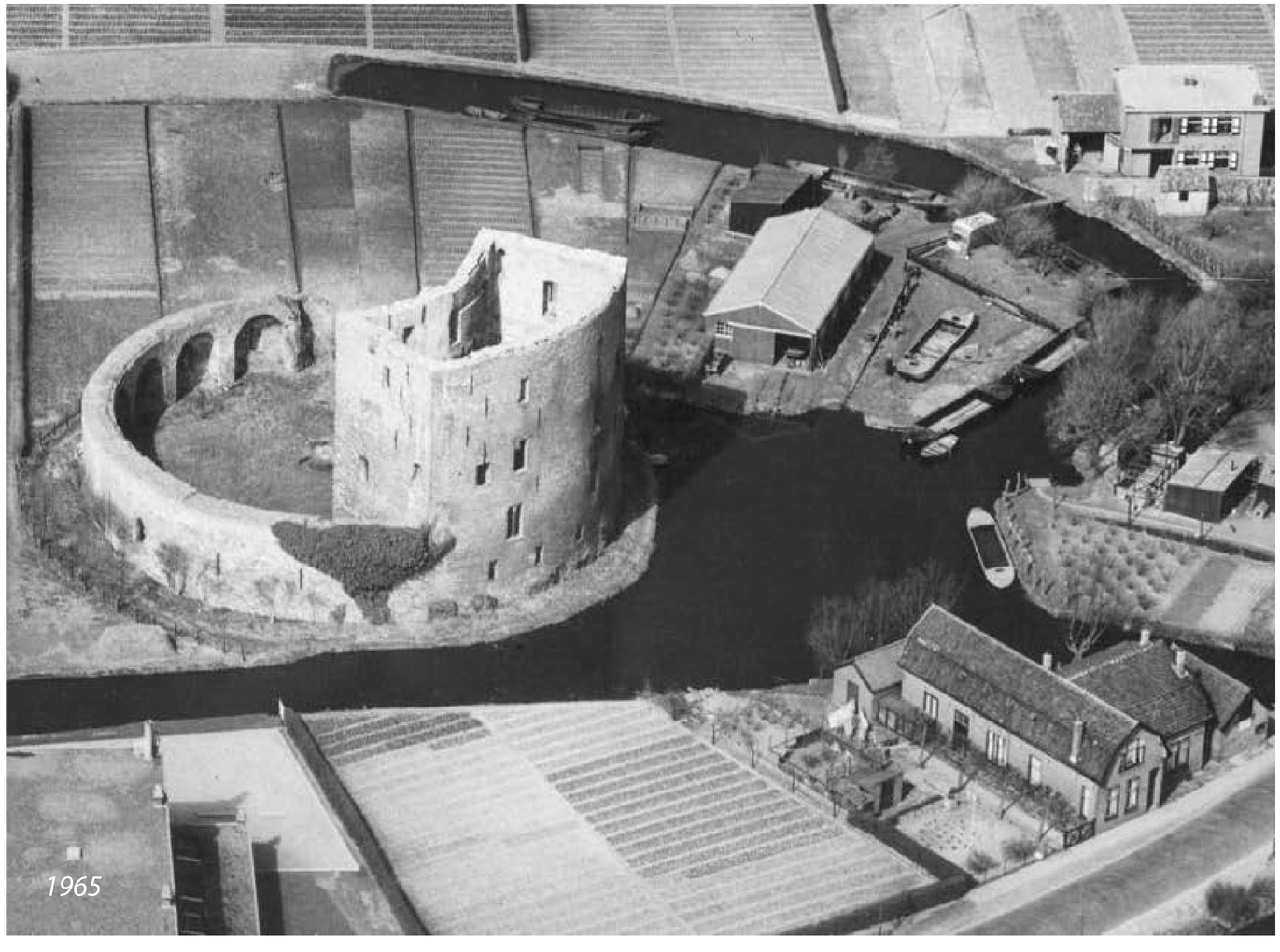

2.4 Recente ontwikkeling 1924 - 2004

In de afgelopen 50 jaar is er nog veel veranderd rond de Ruïne. Het bijgaande overzicht van luchtfoto's laat enkele ontwikkelingen zien, na 1924. Er is steeds meer bebouwing verschenen langs de Teylingenlaan. Hierdoor is de Ruïne steeds meer uit beeld geraakt, vanaf de openbare weg. Opvallend zijn de grote bedrijfsgebouwen die verschenen in de nabijheid.

Enkele andere zaken die ook opvallen:

- Een oude zichtlijn vanaf de Teylingenlaan, vanuit het centrum van Sassenheim is nu niet meer goed zichtbaar door beplanting in deze zichtlijn.
- Er is steeds minder agrarisch grondgebruik direct rond de Ruïne.
- Er is geleidelijk meer bebouwing gekomen op het terrein van de voorburcht.
- De watersituatie is grootscheeps veranderd. Allereerst door het verdwijnen van de gracht achter de voorburcht (in de jaren 70) en vervolgens het open graven van water rond de ringburcht (jaren 80).
- In de omgeving van de Ruïne zijn er sloten gedempt nadat nat land in de omgeving via zandophoging is omgevormd tot bollengrond.
- Er was na 1924 een afname van beplanting rond de Ruïne en vanaf de jaren 70 weer een geleidelijke toename van bomen en struiken.

1965

1980

2013

De Ruïne door de jaren heen

2014

2000
1930

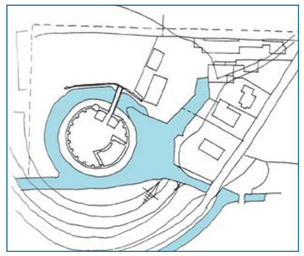
1930
1850

RUÏNE, ICOON VAN TEYLINGEN

Er is trots op de Ruïne maar er zijn ook zorgen. Stenen op de donjon zitten los. De toegankelijkheid is matig.

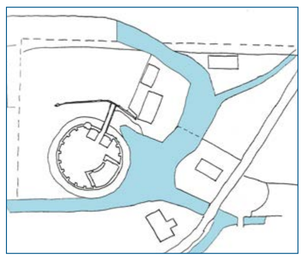

OPBOUW EN BEHOUD IN WEER EN WIND

De Ruïne ligt tussen bollen en steeds meer bebouwing. Aanzienlijke delen van Ruïne en ringmuur worden nieuw opgebouwd met steen en plaatselijk beton.

VERVAL EN REDDINGSPOGING

In 1877 wordt de Ruïne gekocht door de staat. Begin van een proces van herstel en behoud.

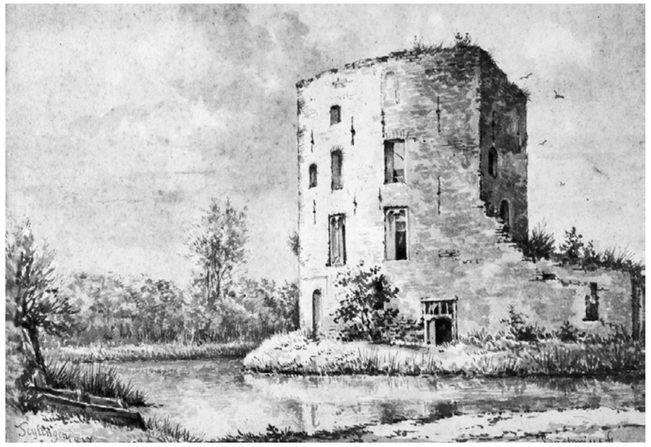

1850
1800

NEERGANG VAN DE RUÏNE

In 1802 wordt de Ruïne verkocht, en wordt het park opgedeeld. De staat van de ringburcht gaat hard achteruit.

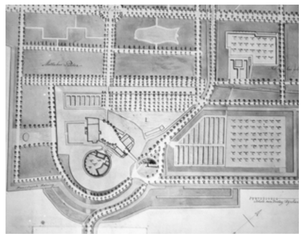

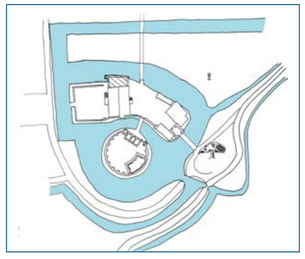
1800
1677

VOORBURCHT, PARK EN RUÏNE

Terwijl de burcht vervalt, bloeit de voorname voorburcht met een groot park hier omheen.

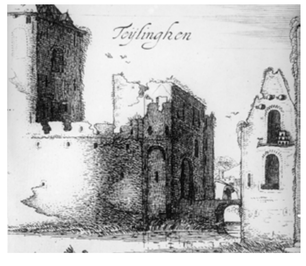

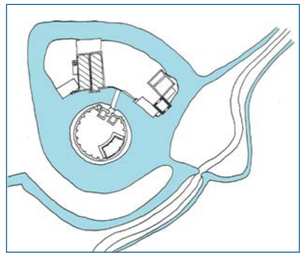
1677
1600

VERVAL EN BLOEI

In de 17e eeuw is er schade en wederopbouw. De donjon brandt uit in 1677, en wordt niet meer hersteld. Op de voorburcht ontstaat een groot complex met tuinen.

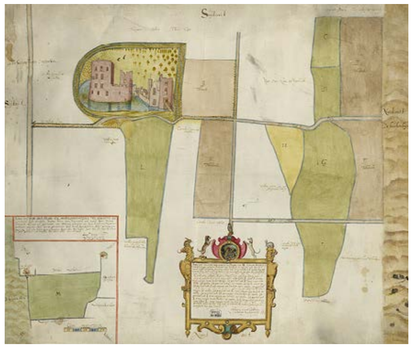

1596

1E AFBEELDING VAN DE RUÏNE

De eerste afbeelding van de Ruïne, tijdens de 80 jarige oorlog, toont een gehavend complex met voorburcht en ringburcht.

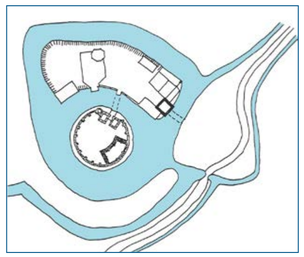

1300

VERNIEUWDE DONJON EN POORTGEBOUW

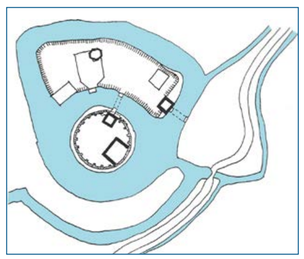
In hert midden van de 13e eeuw is de huidige donjon gebouwd. Deze was groter en steviger dan zijn voorganger. Er verscheen enkele decennia erna ook een groot poortgebouw.

1200

DONJON EN STEVIGE RINGMUUR

In het begin van de 13e eeuw werd de stenen ringmuur gebouwd, met een weergang. Bovenop de muur lag een borstwering met kantelen.

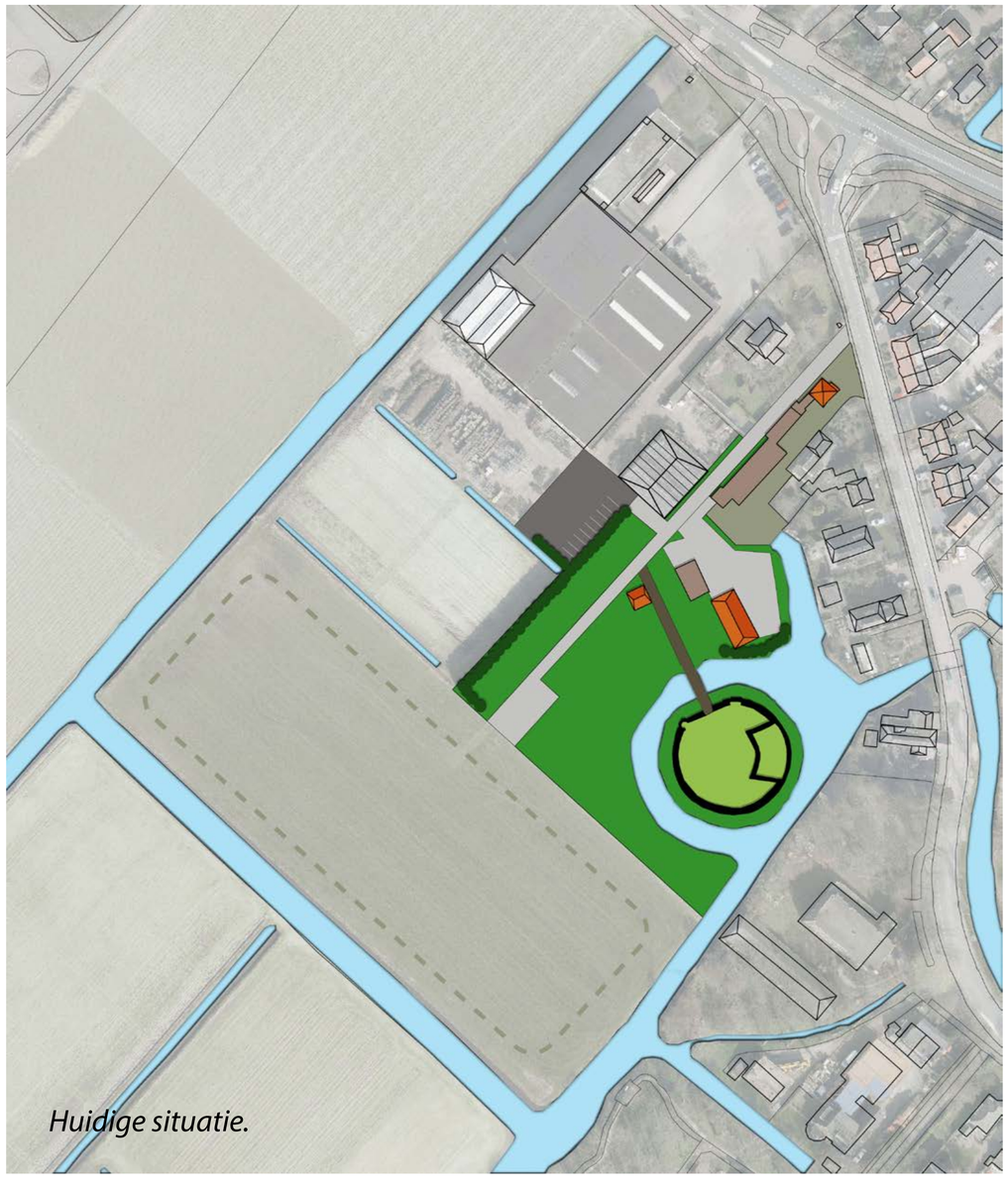

3 Kenschets huidige situatie

De ringburcht staat in een landschap waarin uiteenlopende functies zijn ontstaan. Er is een groot aantal eigenaren van gronden rond de ringburcht en er zijn zeer diverse gebruikers van de Ruïne. Hoe ziet de omgeving van de Ruïne eruit? En hoe wordt hierin de Ruïne beleefd?

Toegankelijkheid

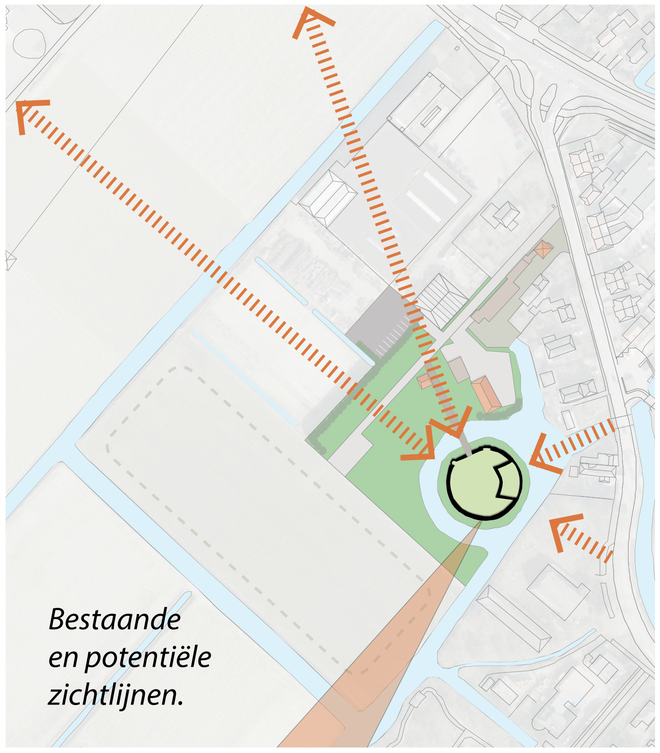
- De toegang, met een nauwe inrit, is niet uitnodigend. De Ruïne en de parkeerplaats zijn moeilijk te vinden. De toegang is ook verkeerskundig niet optimaal.
- De Ruïne is slecht zichtbaar vanuit de omgeving. Zichtlijnen zijn verbroken door schuren, huizen en tuinen. Alleen vanuit het zuiden, over de vaart, langs de dorpsrand van Sassenheim is de Ruïne fraai en van grote afstand zichtbaar.
- De Ruïne is niet goed toegankelijk voor recreanten. De Ruïne is niet verbonden aan een recreatief netwerk. Voor wandelaars zou het eenvoudiger kunnen worden gemaakt om de Ruïne te bezoeken door de locatie te verbinden met een wandelnetwerk.
- Het terrein rond de Ruïne is afgesloten voor bezoekers buiten bezoektijden vanwege angst voor vandalisme/hangjongeren. Deze afsluiting beperkt de beleving aanzienlijk.
- Bezoek aan de Ruïne is tot zekere hoogte geprogrammeerd. Schoolklassen krijgen les, rondleidingen vinden plaats. Onder begeleiding vinden zo diverse groepen hun weg.
- In de zomer zijn er enkele evenementen waarbij ‘re-enacters’, hedendaagse middeleeuwers, de middeleeuwen tot leven brengen. Voor de evenementen wordt het evenemententerrein uitgebreid met een ernaast gelegen veld. Ook het parkeren vindt dan op plaats op een andere locatie.

Huidige situatie.

Beleving van de Ruïne

- De Ruïne staat in een modern landschap waarin de Ruïne veronachtzaamd is. De locatie is rommelig en lijkt nauwelijks samen te hangen met de Ruïne. Op de huidige wijze imponeert de Ruïne niet.
- De huidige verschijningsvorm van de Ruïne is ontstaan door verval en reconstructies in het verleden. Met name het beeld vanaf de buitenzijde is hierdoor enigszins vervlakt. Door het ontbreken van kantelen en een weergang heeft kantelen/weergang heeft de Ruïne een abstracte vorm gekregen. Dit in tegenstelling tot de binnenzijde van de ringburcht waar duidelijk in de muren ritme bestaat met vele details.
- Binnen de Ruïne is informatie te vinden over de geschiedenis ervan. Andere functies of aanleidingen voor verblijf zijn er weinig in de Ruïne en in de omgeving van de Ruïne.
- Er ontbreekt hoogwaardige beplanting. Bij de Ruïne hebben in het verleden meer bomen en planten gestaan. In de 19e eeuw lag er zelfs bos rond de Ruïne. Ook binnen de burcht staan op oude kaarten symbolen voor beplanting. Nu overheerst in en om de Ruïne gras, waardoor er zicht is op het moderne agrarische landschap.
- Het gehele terrein van voorburcht heeft een laagwaardige invulling. Het is een terrein dat geen betekenis toevoegt aan de Ruïne.
- Naast de Ruïne ligt nog een ruïne, namelijk een fraaie, doch vervallen bollenschuur. Dit terrein is mede van belang omdat hier een fraaie zichtlijn mogelijk is naar de Ruïne, vanaf de Teylingenlaan.

Bestaande en potentiële zichtlijnen.

Zicht vanaf de N443, vanuit Noordwestelijke richting.

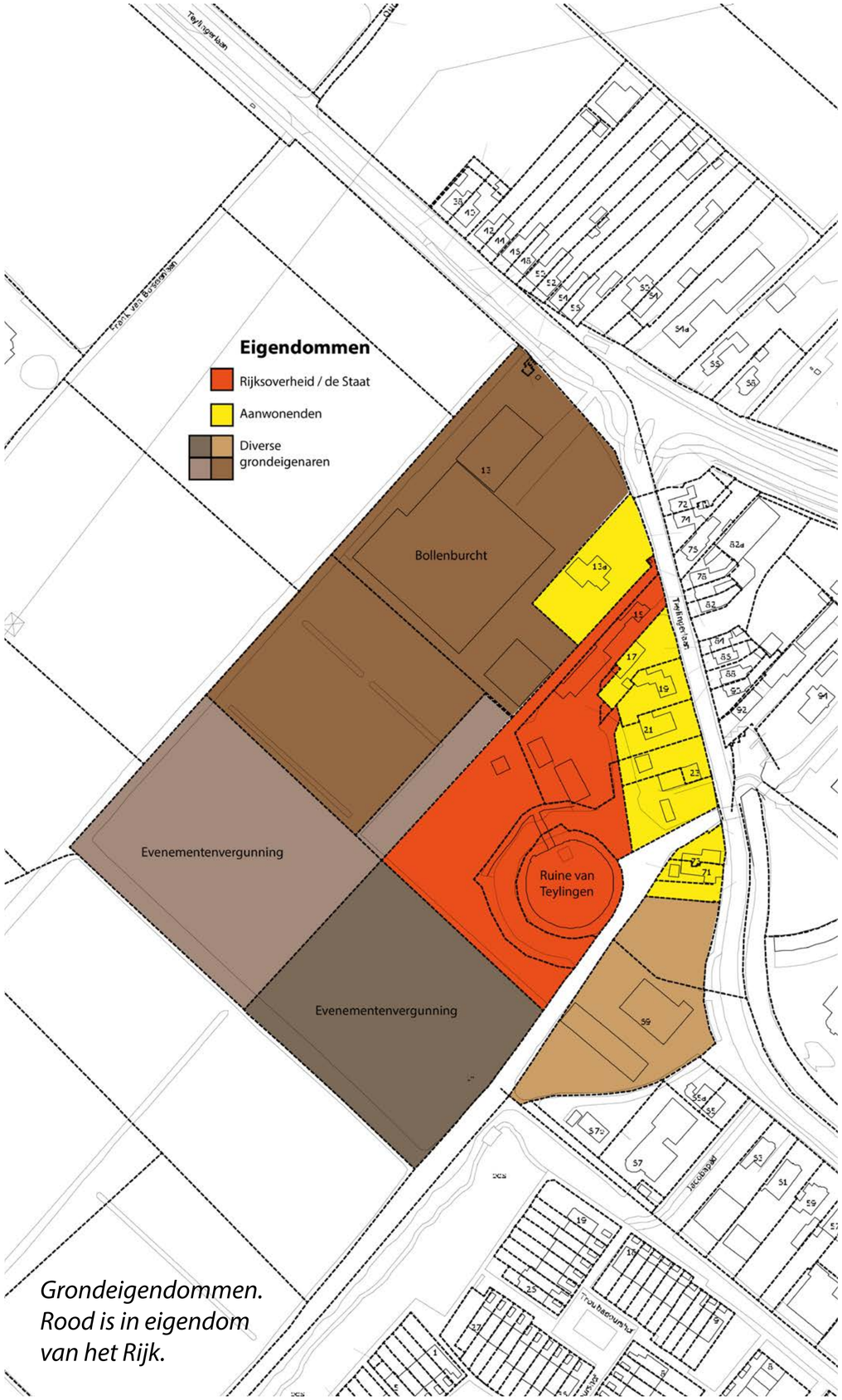
Zicht vanaf de Teylingerlaan.

Zicht naar de entree van de Ruïne.

Zicht vanuit Zuidelijke richting.

Grondeigendommen. Rood is in eigendom van het Rijk.

Zicht uit het zuidwesten, vanuit het weiland.

Binnen de ringburcht.

Binnenzijde donjon

Toegangshek tot het terrein.

4 Van ingrediënten naar modellen

De vergaarde ideeën van betrokkenen uit Teylingen zijn gebruikt om modellen samen te stellen die de breedte van mogelijkheden voor de toekomst van de Ruïne laten zien. Deze modellen zijn geprojecteerd op de huidige situatie. Dat wil zeggen: in de modellen wordt zichtbaar welke grond benodigd zou zijn om de modellen te realiseren, welke gebouwen mee genomen zijn in het verhaal.

MODEL 1

Heerlijkheid Teylingen

De Ruïne blijft zoals hij nu is, met een betere bescherming tegen verder verval. De omgeving wordt opgeknapt waardoor hij beter tot zijn recht komt.

MODEL 2

Ruïnetuin Teylingen

De Ruïne wordt in een staat gebracht waarin hij trots in een historische en tevens levendige tuinomgeving staat. Er is een museum en er is kleinschalige horeca.

MODEL 3

Middeleeuwse bouwplaats Teylingen

De bijzondere geschiedenis van de Ruïne wordt langzaam beleefbaar gemaakt door haar te reconstrueren. Dat gebeurt op een middeleeuwse manier in een historisch bouwproces.

MODEL 4

Kasteel en congrespark Teylingen

De Ruïne wordt omgevormd tot middeleeuws kasteel met een hedendaagse functie. Zelfvoorzienend maar met respect voor 800 jaar geschiedenis.

Model 1 Heerlijkheid Teylingen

Doel

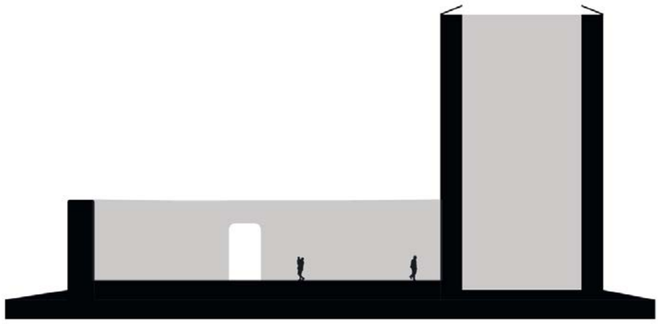
Het doel is om de huidige Ruïne vast te leggen, te consolideren, met de huidige ruïneuze kenmerken. Hiermee wordt ook de rijke geschiedenis vastgelegd voor de toekomst. Naast consoliderende ingrepen zijn daarvoor geen andere ingrepen nodig. De directe omgeving van de Ruïne wordt opgeknapt waardoor de Ruïne meer tot zijn recht komt.

Ringburcht en donjon

De Ruïne wordt geconsolideerd, op onopvallende wijze waarbij zoveel mogelijk het huidige beeld van de Ruïne behouden blijft. De muren van de donjon worden beschermd tegen insijpelend water met een kap boven de muren.
De binnenruimte wordt niet overdekt. De donjon blijft dus een ruimte in de open lucht.
De muren van de ringburcht worden op een duurzame en hedendaagse methode afgedekt met kunststof en evt. met grasbedekking. Deze methodes zijn beproefd.

Voorbeelduitwerking van Heerlijkheid Teylingen.

Doorsnede van ringburcht.

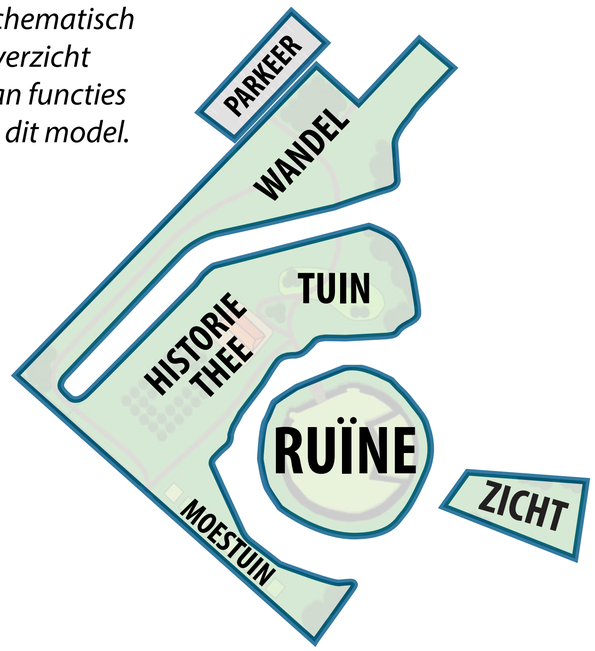
Terrein en Toegang

Het huidige terrein dat in eigendom is van het Rijk (over te dragen aan het NMO) voldoet voor bijna alle beoogde functies. Er wordt alleen een klein terrein aangekocht voor parkeren. Wel wordt het bestaande terrein opgeknapt. Het water rond de voorburcht wordt deels teruggebracht. Het terrein van de voorburcht wordt zo weer beter zichtbaar.
Het gehele terrein van het kasteel wordt aantrekkelijker doordat functies die het beeld verstoren verdwijnen. Het hier gevestigde hoveniersbedrijf en de hierbij horende gebouwen worden gesloopt. Dit terrein wordt groen heringericht en toegankelijk gemaakt.
Om de toegang tot en het zicht op de Ruïne te verbeteren verdwijnt de kaasschuur. Dit gebouw zorgt er nu voor dat de inrit smal is en dat er vanaf de inrit nauwelijks zicht is op de Ruïne. Bovendien lijkt de kaasschuur bouwkundig van weinig waarde te zijn. De schuur is nu in eigendom van het rijk (over te dragen aan het NMO).
De hoge coniferenhaag aan de westzijde verdwijnt. Er ontstaat hierdoor zicht op het landschap en vanuit het landschap op de Ruïne. Mogelijk wordt een lage haag geplant als erfafscheiding.

Gebruik

Een nieuw gebouw op het terrein van de voorburcht functioneert als entreegebouw. In het gebouw komt een klein museum met informatie over de Ruïne van Teylingen. Ook biedt het gebouw ruimte aan eenvoudige, sfeervolle horecagelegenheid met een terras. Het huidige educatieprogramma blijft behouden of kan worden uitgebreid.

Schematisch overzicht van functies in dit model.

Het terrein op de voorburcht en rond de ringburcht wordt openbaar toegankelijk. Hiertoe wordt kleinschalig meubilair geplaatst. Om te zorgen dat het ook recreatief gaat functioneren wordt er een verbinding gemaakt met het wandelpad langs de Molensloot.
De ringburcht blijft alleen met toegangsbewijs toegankelijk. Deze blijft afgeschermd via een afsluiting op de brug.
Het terrein met evenementvergunning ten zuiden van de Ruïne behoudt deze functie waardoor het gebruik voor historische evenementen kan worden voortgezet. Net zoals in de huidige situatie blijven er jaarlijks enkele evenementen mogelijk met bijvoorbeeld ridderfeesten, middeleeuws theater en met kampementen gedurende een weekend.

Investering en opbrengst

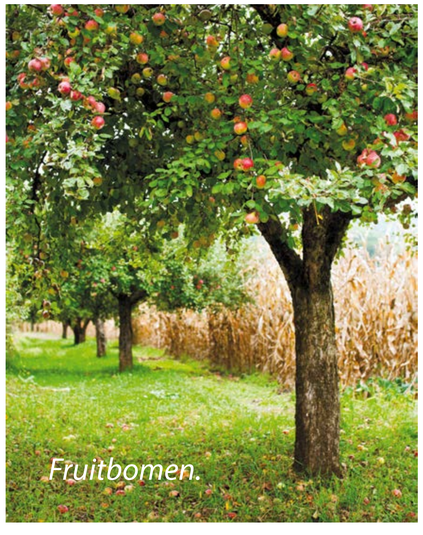
In dit model blijft het onderhoud en beheer van de Ruïne, net als nu, op kosten van de eigenaar (straks het NMO).
Grondaankopen voor dit model zijn beperkt. In dit voorstel wordt voor het parkeren de locatie van de huidige kas aangekocht van derden. Ook pacht van de grond is denkbaar of het voortzetten van de gezamenlijke parkeer gelegenheid op deze locatie met de 'bollenburcht'.
Alternatief is het parkeren op huidige eigen terrein op te lossen, bijvoorbeeld op het terrein van de voormalige kaasschuur.

De nieuwbouw van een entree- en museumgebouw en de sloop van de kaasschuur vergen een eenmalige investering. Deze kosten worden niet terugverdiend maar zorgen wel voor een kwaliteitsslag. De exploitatiekosten van het informatie- en museumgebouw kunnen mogelijk worden terugverdiend met de erin gehaalde opbrengsten.
Het is de verwachting dat dit op de nieuwe locatie beter kan dan wanneer deze functie in de Kaasschuur zou komen.

Een variant hierop is een model met behoud van de kaasschuur. In dit geval hoeft er niet een nieuw entree en museumgebouw te worden gebouwd. Dit is de meest goedkope variant en het is een variant waarin er al op zeer korte termijn zaken tot ontwikkeling kunnen komen. Dit blijkt een wens te zijn bij sommige betrokkenen. Een groot nadeel is echter dat de benauwde entree dan nauwelijks kan worden opgeknapt.

Ruimte voor moestuinen.

Kleinschalige horeca in het groen.

Fruitbomen.

Een kleinschalig museum.

Impressie van Heerlijkheid Teylingen.

Draagvlak

Dit model kan door gemeente en het NMO worden ontwikkeld met relatief kleine risico's. Hiervoor bestaat dan ook draagvlak bij een deel van de bevolking. Het model sluit ook aan bij ideeën van direct omwonenden. Dit model zou beheerd kunnen worden in een vergelijkbare vorm als het huidige beheer van het kasteel met vrijwilligers. Er wordt in tegenstelling tot de huidige situatie wel ingezet op het openbaar toegankelijk maken van een groter terrein om de waarde en bereikbaarheid te vergroten.

Ruïne van Brederode als voorbeeld.

Verblijfsplek binnen een ruïne.

De Ruïne onderdeel van een wandeling.

Impressie van Heerlijkheid Teylingen.

Model 2 Ruïnetuin Teylingen

Doel

Het doel van dit model is om van de omgeving van de Ruïne een hoogwaardig en publieksvriendelijk gebied te maken, waarin de Ruïne een hoogtepunt vormt. De beleving wordt sterk verbeterd door uitzicht te bieden, door een aantrekkelijkere toegang te maken en door de omgeving te transformeren tot een afwisselende kasteeltuin.
Een ondernemer krijgt in dit model ruimte om recreatieve functies in de tuin te ontwikkelen.

Voorbeelduitwerking van Ruïnetuin Teylingen.

Ringburcht en donjon

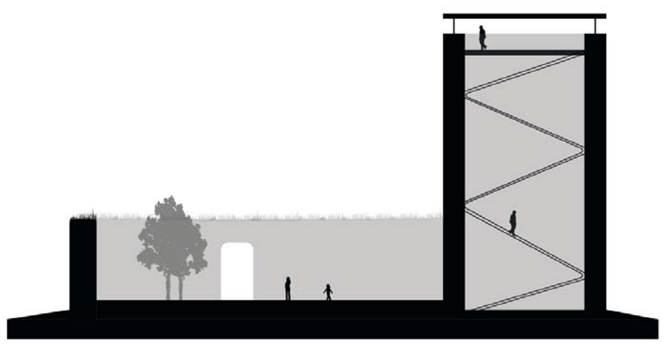
Consolidatie van de ringburcht en donjon en het vergroten van de recreatieve aantrekkelijkheid gaan in dit model hand in hand. De donjon wordt geconsolideerd met een dak dat ogenschijnlijk los staat van de Ruïne. Een zwevend dak zal het silhouet van de donjon minimaal veranderen. Onder het dak wordt een 'zolderverdieping' in de donjon gemaakt. Vanaf hier is er, over de muren van de ringburcht heen, een bijzonder mooi uitzicht over het landschap. De hoogte is circa 19 meter boven het omringende maaiveld.
Binnen in de burcht wordt een trap langs de binnengevel gemaakt die toegang

geeft tot de 'zolderverdieping' met uitzicht. Vanaf de trap is er prachtig zicht op de vele details in muur van de donjon. De tocht naar boven vertelt verhalen over bijvoorbeeld feesten in de ridderzaal en het haardvuur in de slaapkamer.

De ringmuur wordt geconsolideerd met een methode die momenteel wordt getest: kunststof met hierop een grasmat. Hierdoor ontstaat vanuit de donjon een fraai zicht op de bovenzijde van de nu glad afgewerkte muren.

Terrein en Toegang

Het terrein dat tot de Ruïne behoort wordt uitgebreid. Een deel van de gronden die tot 1800 tot het kasteel behoorden, komen weer in één hand. Hiertoe wordt het terrein van 'Westerbeek' aangekocht. Door de uitbreiding van het terrein wordt een goede toegang tot het gehele perceel mogelijk, met goede parkeergelegenheid. In de historische bollenloods is ruimte voor een ontvangstcentrum met horeca en commerciële activiteiten. Samen met het bestaande terrein van het Rijk is er ruimte om de Ruïnetuin te ontwikkelen. Het water wordt grotendeels weer teruggegraven, zoals het omstreeks 1800 aanwezig was. Hiermee wordt het terrein opgedeeld in eilanden.
De voorburcht wordt weer het oorspronkelijke eiland met een brede gracht er omheen.
De voorburcht zelf wordt subtiel zichtbaar gemaakt zonder het volledig te herbouwen. Bijvoorbeeld zoals het kunstwerk in Bears (zie afbeelding), dat in een silhouet, een landhuis verbeeld. Hiernaast ontstaat er een klein gebouw, dat op drukke dagen informatie en kleinschalige horeca biedt voor bezoekers.

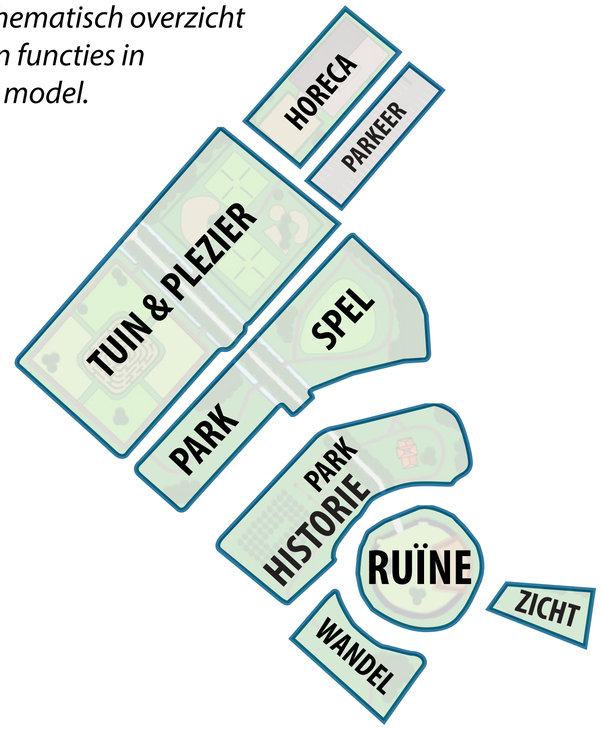

Doorsnede van ringburcht.

Gebruik

In de bollenschuur 'Westerbeek' is ruimte voor een commerciële horecafunctie in combinatie met een informatiecentrum en mogelijk een museum. Aan de zuidzijde wordt een zonnig terras aangelegd met zicht op de tuin en de groene horizon daarachter. Bij de bollenschuur begint ook het park, dat als groene tuin en activiteitenpark dienst doet. Er is plaats voor exposities of (historische) tentoonstellingen. Daarnaast zijn er

Schematisch overzicht van functies in dit model.

activiteiten denkbaar zoals een speeltuin of een manifestatie. De exacte invulling hangt voor een groot deel af van de ondernemer.

Binnen het park zijn er twee sferen: enerzijds de tuinen voor tuinbeleving en activiteiten en anderzijds de omgeving van de ringburcht met nadruk op de rijke geschiedenis. Hiertussen bestaat wel samenhang. De beleving van de Ruïne van Teylingen zorgt voor een samenhangend verhaal voor deze gehele locatie.
Vele bezoekers zullen de Ruïne en de tuinen bezoeken.
In de burcht en op de voorburcht worden stijlvolle activiteiten mogelijk: trouwen, recepties, kleinschalige bijeenkomsten.

Grotere bijeenkomsten kunnen op de Westerbeek locatie plaatsvinden zoals congresactiviteiten of bedrijfsfeesten. Hiervoor kan ook de 'hortus ludi', de middeleeuwse binnentuin in de burcht worden gebruikt. Deze tuin wordt verbeeld met een informele inrichting met kruiden, fruitbomen, een zodenbank, stenen tafel en een fontein.

Het terrein wordt zorgvuldig ingericht voor activiteiten die het gehele jaar kunnen plaatsvinden. Er wordt gestreefd naar een continue bezoekerstroom. 'Ruige' tijdelijke evenementen zoals kampementen passen hier niet in.

Kosten en opbrengsten

Het perceel Westerbeek wordt aangekocht. Voor het aanleggen van de grachten is een aanzienlijke hoeveelheid graafwerk nodig. Grond zal deels moeten worden afgevoerd. Het graafwerk zal langzaam gebeuren, wegens archeologisch onderzoek dat nodig is. Dit onderzoek kan ook vondsten opleveren.

De aanleg van de tuin en de waterpartijen leiden tot aanzienlijke aanlegkosten. Ook de onderhoudskosten van de tuin zijn aanzienlijk. Dit zal in de exploitatie opgebracht moeten worden. Het kostenniveau van het onderhoud is afhankelijk van inrichtingkeuzen. Er kan worden gekozen voor meer of minder arbeidsintensieve inrichting.

De bouwkosten voor de gebouwen en voorzieningen op de voorburcht en op de Westerbeek locatie zullen waarschijnlijk grotendeels met private financiering tot stand moeten komen. Doordat er in dit model ruimte wordt gegeven aan de ondernemer om richting te geven aan de tuin en aan zijn onderneming, kan een verdienmodel worden gevonden. De kosten voor het bouwen in de ringburcht en basale ingrepen zoals het informatiecentrum, de parkeerplaats en de aanleg van het grachtenstelsel kunnen wellicht met publiek geld worden gefinancierd. Er kan gebruik worden gemaakt van opbrengsten uit de verkoop van de kaasschuur en de bijbehorende woning. Voor een groot deel gaat het om private financiering. De overheid kan de investeerders helpen door planologische ruimte te bieden en door mee te denken met een onderneming. Daarbij zal ook de balans moeten worden bewaakt tussen de commercie en de beleving van de historische plek. Dit zal ook voor veel burgers een aandachtspunt zijn.

Impressie van Ruïnetuin Teylingen.

Doolhof als attractie.

Ruimte voor spel en beweging.

Horeca trekt publiek.

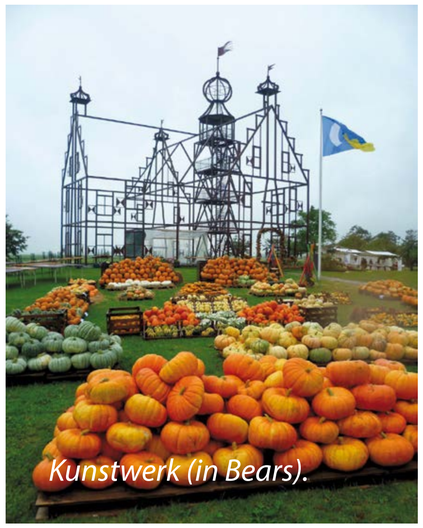
Inschatting draagvlak

In de bijdragen van burgers zijn veel ideeën genoemd die een plek vinden in dit model. De historische waarde van de Donjon blijft onaangetast, terwijl de context verrijkt wordt. Tegelijk zijn er door veel mensen zorgen geuit over de financiële haalbaarheid hiervan.

Ruimte voor spel.

Een trap in de donjon.

Verblijven in een aantrekkelijke groene omgeving.

Kunstwerk (in Bears).

Mooie tuin bij een kasteelruïne.

Impressie van Ruïnetuin Teylingen.

Model 3 Middeleeuws bouwspektakel

Doel

De bijzondere geschiedenis van de Ruïne van Teylingen wordt heel direct beleefbaar gemaakt door het kasteel nauwkeurig te reconstrueren en door deze reconstructie op een middeleeuwse wijze uit te voeren. Er ontstaat een aantrekkelijk historisch bouwproces dat vele jaren duurt. Het bouwproces is hier een doel geworden dat vele bezoekers trekt.

Ringburcht en donjon

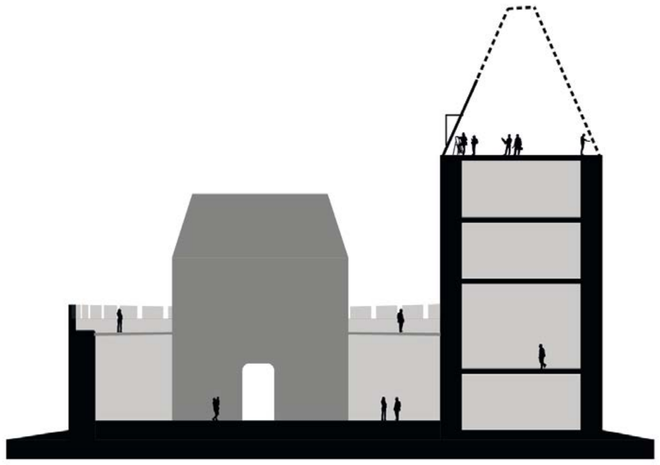
De donjon en de ringburcht worden in oude luister weer opgetrokken. Ook het poortgebouw wordt gereconstrueerd. Er komen verdiepingen in de donjon, een dak erop en de weergang op de ringburcht wordt hersteld. Ook de gebouwen op de voorburcht worden herbouwd om het kasteel in zijn oude setting te herstellen.

Bouwplannen worden gemaakt na zorgvuldige studie naar het oude kasteel door kennisinstellingen (universiteit Leiden of Amsterdam) die dit afstemmen met uitvoerders. Daarbij moeten keuzes worden gemaakt tussen de diverse stadia van het kasteel van Teylingen uit het verleden.

Voorbeelduitwerking van Middeleeuws bouwspektakel Teylingen.

De uitvoering kan onderdeel worden van scholingsprojecten met MBO scholen en en (sociale) werkvoorzieningen voor mensen die opgeleid worden in een ambacht. Ook vrijwilligers leveren een grote bijdrage onder leiding van ambachtslui.
Als eindbeeld ontstaat er na circa 15-30 jaar een zorgvuldig herbouwd kasteel en kasteelpark. De historische werkwijze is vergelijkbaar met de bouw van de Batavia in Lelystad en met het Franse kasteel Guedelon, dat verbeeld wordt in de BBC serie Secrets of the castle.

Doorsnede van ringburcht.

Terrein en Toegang.

Er wordt een groot terrein geschikt gemaakt in dit model. De Westerbeek locatie wordt aangekocht en de velden die nu voor evenementen worden gebruikt, worden in dit model ook bij de Ruïne betrokken. Hier wordt de nieuwe toegang gerealiseerd en er komt een parkeerplaats. Een deel van de verworven terreinen wordt gebruikt voor de bouw. Een ander deel van de terreinen blijft extensief gebruikt weiland rond het kasteel. Enkele bosjes zorgen ervoor dat gebouwen in de omgeving, zoals aan de Frank van Borselenweg, iets minder dominant in beeld komen. Hiermee ontstaat er een aangename groene omgeving rond de historische activiteiten.
De historische waterpartijen worden terug gegraven rond de voorburcht. Dit terrein wordt in volle glorie zichtbaar. Rond de ambachtelijke werkplaatsen komt geen gracht te liggen.

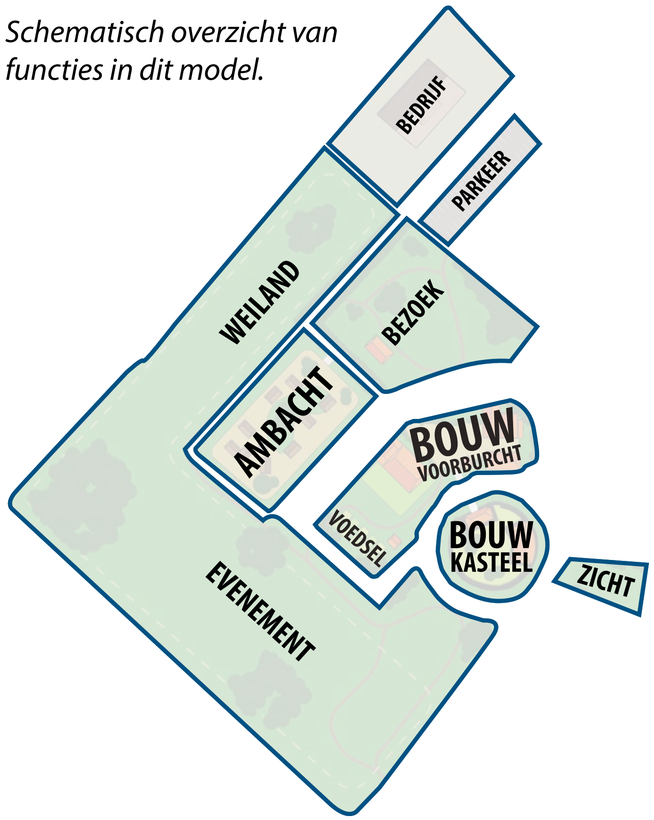
De bollenschuur van Westerbeek wordt verkocht. Dit kan bijvoorbeeld een werkverzamelgebouw worden. Ook andere functies zijn denkbaar, als ze qua uitstraling maar niet verstorend werken voor de entree en de beleving van de historische werkplaats.

Op lange termijn kan worden overwogen om aan de Teylingenlaan de originele toegang naar de voorburcht weer zichtbaar te maken. Dit kan alleen wanneer ooit een woning op die locatie vrijwillig wordt verkocht. Dit idee is niet op de kaart ingetekend.

Gebruik

Het bouwproces is een attractie op zich en is een bezoek waard. Op het bouwproject komt een brede doelgroep af, die veelal inhoudelijk geïnteresseerd is in de middeleeuwen en in kastelen. Hiervoor kunnen ook tentoonstellingen plaatsvinden van ambachten en cultuur.
Er wordt een verschil gemaakt tussen een gedeelte waar bezoekers altijd welkom zijn en een bouwterrein waar bezoek alleen onder toezicht mogelijk is. In het bezoekersgedeelte komt een informatiecentrum rond de verhalen van Teylingen. In het informatiecentrum is er ook kleinschalige horeca in historische

Schematisch overzicht van functies in dit model.

setting. Ook de werkplaatsen op het werkterrein en op het voorterrein van het kasteel zijn te bezoeken.

Naast bezoekers zijn er vrijwel altijd mensen die aan het kasteel en haar bijgebouwen werken. Voor sommigen zal dat een dagje zijn of een werkweek, voor anderen een deel van hun opleiding of een vrijwilligerspassie van jaren.

Op het terrein is er ruimte voor middeleeuws spektakel zoals die nu ook al regelmatig plaatsvinden. Hier komt ook publiek op af. Enkele malen per jaar is er ruimte voor ridderspelen. Hiervoor wordt een terrein ten zuiden en westen van de Ruïne geschikt gemaakt dat bestaat uit gras en enkele bosschages. Hier kunnen tijdelijke kampementen opgeslagen worden. Buiten de evenementen kan het terrein beweid worden met schapen.

Na langdurige reconstructie (bijvoorbeeld 20-30 jaar) ontstaat het eindbeeld, en een nieuwe fase. Dan kan het kasteel worden verkocht of verhuurd. Mogelijk ontstaat er uit het bouwproces een organisatie van betrokkenen die de langdurige exploitatie op zich wil nemen.

Kosten en opbrengsten

In dit model worden er startkosten gemaakt bij de aankoop van gronden. Het Westerbeek perceel en percelen aan de zuidzijde worden opgekocht. Daarnaast zijn er inrichtingskosten die verbonden zijn aan het bouwproces. Het zal deels gaan om vrijwillige arbeid. Echter ook met vrijwillige arbeid is er betaalde arbeid nodig van onderzoekers en begeleiders.

Uitvoeringskosten worden gespreid over een lange periode. Dit model kan vermoedelijk aanspraak maken op subsidies, giften en sponsorgelden vanwege de langdurige educatieve en historische waarde. Daarnaast zijn er inkomsten van bezoekers te behalen uit de horeca en eventueel uit entree- of parkeergelden. Deze inkomsten zijn vooral interessant wanneer de exploitatiekosten van de openstelling laag blijven. Dit kan wanneer er kan worden aangesloten bij bestaande voorzieningen, zoals een keuken, die voor werkers aanwezig is. De bezoekersaantallen zijn moeilijk in te schatten. In Guedelon kwamen erg veel bezoekers, maar dat ligt in een nagenoeg natuurlijk landschap, waar een ongestoorde idylle verbeeld kon worden. Hier moet die idylle echt worden geconstrueerd in een cultuurlijke omgeving. Met een indrukwekkend verhaal over Teylingen en met goede marketing kan ook in Teylingen het bezoek een hoge vlucht nemen. De bezoekersstroom kan

Huis Dever. Hier werd vaak naar verwezen.

Middeleeuws evenement.

Middeleeuwse activiteiten.

Impressie van Middeleeuws bouwspektakel Teylingen.

van regionale en zelfs nationale herkomst worden.

Draagvlak

Er is veel enthousiasme voor dit model. Er zijn zelfs al initiatiefnemers die een organisatie zouden willen oprichten voor de realisatie van een historische werkplaats. Een deel van de omwonenden en de inwoners acht de haalbaarheid van een uitvoerige reconstructie gering. Enerzijds gaat dit om de kosten maar ook wordt de aantrekkelijkheid van dit bouwproject in twijfel getrokken, aangezien de omgeving altijd een modern karakter zal houden die de historische idylle verstoort.

Onzeker is of RCE akkoord zou gaan met een ingrijpende reconstructie. Bij de afweging zal waarschijnlijk een rol spelen in welke mate er verantwoord historisch onderzoek plaatsvindt. Daarnaast zijn garanties belangrijk dat er voorzichtig met de bestaande historische kwaliteiten wordt omgesprongen.

Impressie van Middeleeuws bouwspektakel Teylingen.

Langzaam herbouwd kasteel in Guedelon.

Evenement.

Langzaam vervoer.

Ambacht.

Model 4 Kasteel en congrespark Teylingen

Doel

De Ruïne wordt omgevormd tot een historische ringburcht met hedendaagse functies en ruimte voor nieuwe bebouwing. De middeleeuwse geschiedenis wordt gecombineerd met de geschiedenis als buitenplaats waarbij in de 17e en 18e eeuw een grote tuin werd aangelegd. Hier ontstaat een sterke locatie voor een openbaar parkbos en voor een toeristische en zakelijke markt die in het eigen onderhoud kan voorzien.

Ringburcht en donjon

De donjon wordt gereconstrueerd zodat deze weer volwaardig kan worden gebruikt. Reconstructie gebeurt zodanig dat oud en nieuw afzonderlijk zichtbaar zijn. Binnen het kasteel en congrespark speelt de Ruïne de hoofdrol.
In de binnenplaats is ruimte voor een modern en eventueel tijdelijk paviljoen. Ook hierin wordt subtiel contrast gezocht tussen de beleving van het oude en daarnaast gebruik van moderne functies, zoals een glazen theehuis.
In de donjon komen voorzieningen voor de zakelijke markt en daarnaast publieke voorzieningen zoals een multifunctionele ruimte voor geschiedenis en educatie.

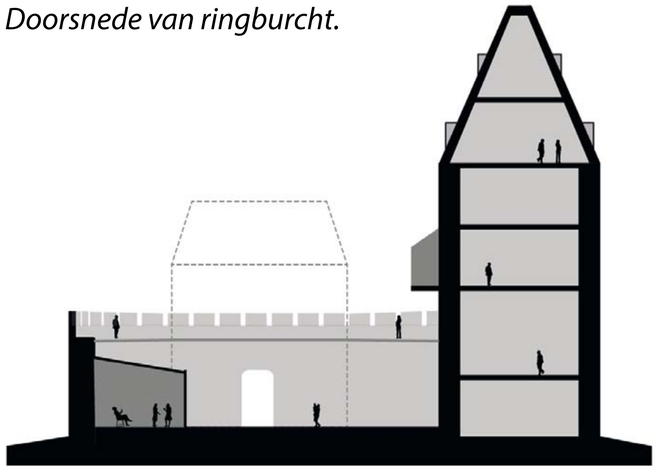

Voorbeelduitwerking
Kasteel en congrespark Teylingen.

Terrein en toegang.

Dit model heeft een groot ruimtebeslag. Er wordt een terrein ontwikkeld tot aan de Frank van Borselenweg. Hiermee wordt het kasteelpark van Teylingen, zoals dat in 1803 werd afgebeeld, weer voor een groot gedeelte hersteld. Het kasteelpark van weleer bestond waarschijnlijk uit lanen waartussen (elzen)hakhout was geplant. Dit boskarakter komt terug in dit model. De toegang tot het terrein ontstaat vanaf de Frank van Borselenweg. Met een monumentale as, die er voor 1800 lag, wordt het hele park gericht op de Ruïne. Langs deze nieuwe entree is ruimte voor enkele nieuwe gebouwen.

Doorsnede van ringburcht.

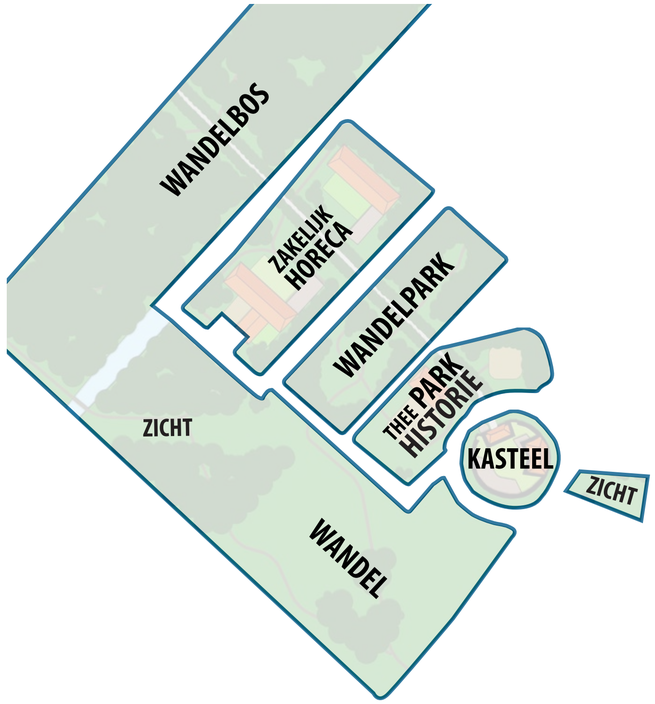

Gebruik

Het kasteel- en congres park wordt enerzijds aantrekkelijk voor recreanten uit de buurt en anderzijds voor toeristische en zakelijke bezoekers uit de wijde regio.

Voor omwonenden en mensen uit de buurt wordt het kasteelpark een frequent bezochte plek. Dicht bij het kasteel komt een theehuis (theetuin), muziekpaviljoen of kapel. Samen met de Ruïne valt er veel te zien. Er is een ruime wandeling mogelijk in het openbaar toegankelijke bos. Het kasteelpark zal mensen op de been brengen die hier een wandeling komen maken of die het park als hoogtepunt opnemen in een grotere wandeling. Het romantische park biedt veel ruimte aan de natuur. Zowel in het water als in de bosschages kunnen biotopen voor verschillende dieren ontstaan.

In het park staan enkele gebouwen met een monumentaal karakter aan de toegangsweg. Hierin kunnen functies als een hotel, restaurant en kleinschalige congresfaciliteiten worden gevestigd. De vorm en omvang van de gebouwen zal afhangen van de exacte functies die hier zouden willen ontwikkelen. Ook woningen of een zorgfunctie op deze plek zijn denkbaar. Deze ondersteunen echter niet het recreatieve of toeristische gebruik van deze locatie.
De Teylingerlaan wordt als woonlint versterkt met een reeks vrijstaande woningen die onder andere op de voormalige Westerbeek locatie gebouwd worden. Deze ruime kavels bieden kansen voor de vrije sector.

Schematisch overzicht van functies in dit model.

Kosten en opbrengsten.

De kosten van de deze ontwikkelingen zijn hoog. Er zijn verschillende kostenposten. Allereerst de aankoop van grond. Verder is de reconstructie van het kasteel kostbaar, net als de bouw van paviljoens. Er wordt veel water aangelegd en bos aangeplant. De kosten hiervan hangen sterk samen met de wijze van uitvoering. In dit model zijn er ook ruime bebouwings- en gebruiksmogelijkheden waarmee opbrengsten worden behaald. Daarbij moet er een balans worden gevonden tussen verdienmogelijkheden met privatisering tot gevolg enerzijds en anderzijds een zo veel mogelijk openbaar toegankelijk park.

Inschatting draagvlak

Voor dit model waren er veel positieve reacties van inwoners uit Teylingen. Het openbare karakter sprak aan en een bos voegt iets nieuws toe aan de omgeving. Bij enkele ondernemers sprak de zakelijke benadering aan waarbij er realistisch over verdienmogelijkheden moet worden nagedacht. Er waren ook diverse negatieve reacties, onder meer over de kosten die worden gemaakt en over het verlies van zicht op de omgeving.

Het is moeilijk in te schatten hoe het draagvlak bij overheden ligt. Dit model legt meer dan visies in het verleden, de nadruk op het besloten karakter van de 17e, 18e en 19e eeuw. Toen was bos prominent aanwezig rond de Ruïne.

Engels kasteel met menging van oud en nieuw.

Nieuwe woning.

Congresterrein.

Horeca voor brede doelgroep.

Klassiek vervoer.

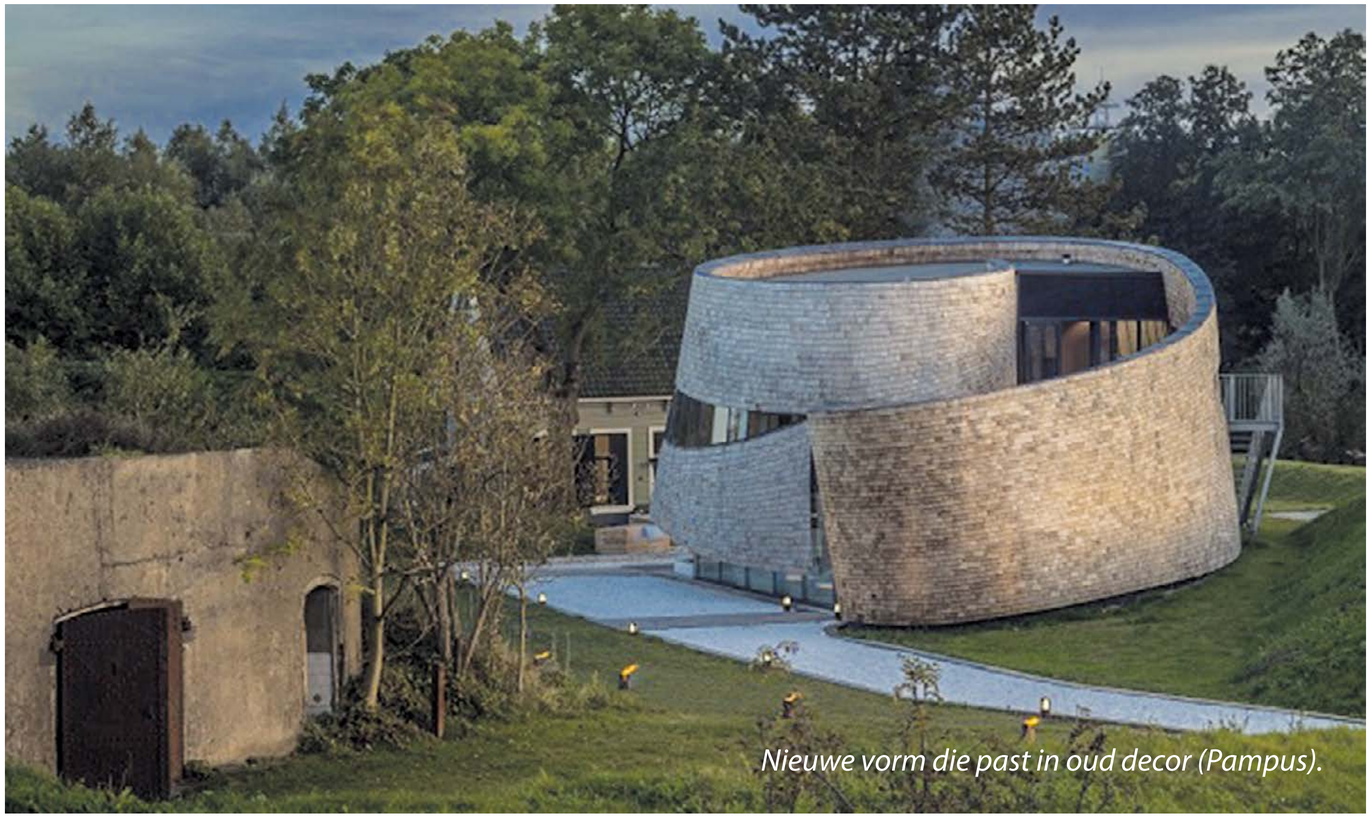
Impressie van Kasteel en congrespark Teylingen.

Ook medewerking van RCE en monumentencommissie is van belang. Hier wordt gestreefd naar contrast tussen oud en nieuw. Er zullen waarborgen worden gevraagd voor het behoud van de monumentale waarde van de bestaande Ruïne. Dit model heeft het voordeel dat er relatief weinig verstoring ten opzichte van omwonenden verwacht wordt. In de verdere uitwerking kan hier ook rekening mee worden gehouden.

Deels herbouwd kasteel (Wijk bij Duurstede).

Impressie van Kasteel en congrespark Teylingen.

Nieuwe vorm die past in oud decor (Pampus).

Klassieke gebouwen.

5 Aandachtspunten

In dit afsluitende hoofdstuk kijken we terug op de vier modellen. Hierbij benoemen we enkele aandachtspunten, die relevant zijn in het vervolgproces.

5.1 Opmerkingen bij de modellen

Status modellen

De modellen zijn opgebouwd uit ideeën van betrokken inwoners van Teylingen en hebben tot doel de bandbreedte in beeld te brengen. Het gaat om modellen, niet om inrichtingsvoorstellen.
Na de keuze voor een model kan er een ontwerpproces starten om tot ruimtelijk uitgewerkte voorstellen te komen.
De modellen zijn nog niet financieel doorgerekend of getoetst. Wel zijn mogelijke kostendragers genoemd.

De 4 modellen, of denkrichtingen die voor de Ruïne zijn ontwikkeld, bestaan uit vele ideeën. De werkelijke ontwikkeling van de Ruïne is gebaat bij een visionaire keuze, die ondersteund wordt door een realistische planning. Als er keuzen worden gemaakt: kies niet voor van alles een beetje. Maak de Ruïne klaar voor een duidelijke ontwikkeling die vele decennia of zelfs eeuwen vooruit kan.
Dit wil niet zeggen dat er geen combinaties mogelijk zijn tussen de modellen. In veel gevallen gaat het bij de genoemde functies om voorbeelden die de sfeer van het model schetsen. Andere functies zijn in veel gevallen ook mogelijk.
En in de modellen zijn niet alle keuzen even belangrijk. Bijvoorbeeld: in model 4 is het poortgebouw niet herbouwd. Als dit wel gebeurt wordt de essentie van dit model niet aangetast. Wel is het nodig om de consequenties te doordenken en het model iets aan te passen.

Inhoudelijke aandachtspunten

- Zicht op de Ruïne is van belang. Dit is in hoofdstuk 3 behandeld maar niet expliciet verbeeld in de modellen. Vanuit het oosten over de Teylingenlaan is bijvoorbeeld een zichtlijn gewenst, langs de monumentale bollenschuur. Vanuit het zuidwesten eveneens. Zicht vanuit de ruïne op de omgeving is ook aantrekkelijk maar is niet in alle richtingen evenzeer gewenst. Zicht op moderne bollenschuren voegt weinig toe aan de historische beleving van Teylingen. In dit geval gaat het om de kwaliteit van het uitzicht.
- De Ruïne is nu slecht toegankelijk. In alle modellen wordt daarom de entree verbeterd, op steeds een andere manier. Voor elke ontwikkeling is bovendien aansluiting op voet- en fietspaden, bewegwijzering en aansluiting op het recreatieve knooppuntennetwerk van belang. Een eenvoudig bruggetje over de Molensloot kan het Ruïne terrein vanuit de groenstrook langs Sassenheim ontsluiten en is om die reden in alle modellen opgenomen.
- Er zit veel graafwerk in de modellen. De consequenties van graven is dat er rekening gehouden moet worden met archeologisch onderzoek. Nieuw materiaal voor een museum is daarbij een belangrijk bijproduct.

- Een realistische beschouwing van financiën is belangrijk bij de uitwerking. De mogelijkheid om geldafdrachten van commerciële functies te krijgen voor onderhoud van de Ruïne of voor een park moet niet worden overschat.
- Op korte termijn kunnen wellicht snelle sprongen worden gemaakt (quick wins) bijvoorbeeld een tijdelijk museum in de kaasschuur of een wandelpad en brug over de Molensloot. Belangrijk is dan wel om te kiezen voor maatregelen die ook weer kunnen worden aangepast een latere duurzame keuzes.

Randvoorwaarden

- Het is niet duidelijk wat het N.M.O. wil met de Ruïne (zie inleiding). Hiermee is de invloed van de ideeën op de keuzen van de eigenaar van de Ruïne nu niet in te schatten.
- Voor nieuwe ontwikkelingen is planologische medewerking van overheden een voorwaarde.
- Voor het betrekken van particuliere gronden van derden bij het toekomstperspectief van de Ruïne is medewerking van de grondeigenaren uiteraard een voorwaarde.
- Nieuwe aansluitingen op de openbare weg vragen verkeerskundig onderzoek (o.a. van de provincie Zuid-Holland).
- Voor verbouwingen aan het rijksmonument is advies van R.C.E. nodig. Daarnaast is advies van de gemeentelijke monumentencommissie van belang.
- De modellen zijn met name inhoudelijk beschreven. Om een ambitieus plan te ontwikkelen is ook organisatie erg belangrijk. Publieke belangen (cultuurhistorie, openbaarheid) en particuliere belangen (commerciële onderneming) moeten beiden tot hun recht komen in een organisatie die de ontwikkeling en het beheer van de ruïne en haar omgeving ter hand neemt. Bij verdere uitwerking verdient het aanbeveling om over de organisatievorm na te denken.
- Betrokkenheid van vrijwilligers is een kans voor behoud van Ruïne in de toekomst. Vrijwilligers verzorgen nu onder andere educatiewerkzaamheden. Dit is een aspect dat nauwelijks een rol speelt in de modellen. Het verdient wel aandacht in de uitwerking.
- Op zeer korte termijn zijn er investeringen noodzakelijk om de ruïne niet te laten afbrokkelen of instorten. Als dit al moet gebeuren voordat er een ontwikkelingsrichting is gekozen, dan dienen die investeringen nog ontwikkelingsmogelijkheden in de toekomst toe te laten.
- Voor alle modellen geldt: vertel het verhaal van de Ruïne. Dat kan vandaag en morgen en dat kan in elk van de modellen. Het kan met high-tech systemen of met een simpel enthousiast verhaal. Dit is een belangrijke randvoorwaarde bij al wat gebeurt.

5.2 Expertadviezen

Een groep van experts, zonder specifiek belang in en kennis over de Ruïne van Teylingen, heeft de concepten van de modellen van advies voorzien.
De gebundelde expertise richtte zich op exploitatie, monumenten, vrijetijdseconomie, toerisme en recreatie.

De experts formuleerde in het algemeen de volgende adviezen:

- Haalbaarheid van de plannen wordt mede bepaald door de inventiviteit van ondernemers en de marktkansen. Hiervan zijn de modellen afhankelijk. Modellen moeten dus ruimte bieden voor eigen inbreng van ondernemers.
- Verbeter het zicht en de bereikbaarheid vanuit de dorpen op/naar de Ruïne.
- Vertel het verhaal van de Ruïne. Vergelijk het met Stonehenge. Dat is slechts een stapel stenen maar met een goed verhaal. Hier kan dat misschien het verhaal van ontstaan van de Republiek der Nederlanden zijn. Of Jacoba van Beieren? Een goed verhaal met zichtbare aanknopingpunten maakt het bezoek tot een belevenis.
- Kijk goed naar de regio. Welke concurrentie bestaat er en waar zit er ruimte

in de recreatieve toeristische markt? Hoe kan samengewerkt worden andere attracties? Een route langs de drie kastelen van de regio ligt voor de hand. Denk daarbij ook aan overnachtingen.
- Gebruik de Ruïne als decor voor leuke evenementen. Zoals een wekelijks 'Schauspiel' in Rucken (Duitsland), dat veel bezoekers trekt en wordt gesponsord door een groot automerk.
- De modellen zijn allemaal interessant voor touringcar groepen op reis door de bollenstreek. De Ruïne moet dan wel een interessant verhaal vertellen. De verwachtingen van deze bezoekers zijn hoog. De Ruïne mag geheimzinnig zijn maar moet wel iets 'moois' bieden en niet iets 'tochtigs'. Herinrichten van de omgeving is dus belangrijk.
- Pak conservering/restauratie niet half aan, met weinig geld. Dan is het beter om niks te doen en de Ruïne in zijn waarde te laten zoals hij er nu bijligt.
- Bij ingrijpen is intensief overleg met de Rijksdienst voor Cultuurhistorie en Erfgoed (RCE), in deze het bevoegd gezag, belangrijk. De historische waarde mag niet achteruit gaan.
- Voor aanleg en herbouw zijn in veel gevallen fondsen te vinden. Voor het beheer is dat lastiger. Neem dat nadrukkelijk mee bij de uitwerking van de modellen. Bepaal enerzijds hoe deze beheerkosten gedekt kunnen worden uit inkomsten en anderzijds hoe de beheerkosten laag gehouden kunnen worden door specifieke inrichting (vb. een bos is goedkoper dan een tuin).
- Een model dat ruimte biedt voor particulier gebruik (moestuinen) of een ontwikkeling met een grote toegevoegde waarde voor de lokale samenleving, zal mogelijk gebruik kunnen maken van vrijwilligers. Dit moet niet overschat worden. Laat een ambitieus plan niet afhankelijk worden van onzekere bijdragen van vrijwilligers.

MODEL 1
Heerlijkheid Teylingen

- Een bezoekerscentrum annex gemeentemuseum is een grote toegevoegde waarde. Het kan weliswaar niet financieel uit maar er hoeven ook geen miljoenen bij. Hiervoor kan de overheid budget vrij maken. De optie van de 'kaasschuur' is op korte termijn realistisch aangezien de kosten beperkt zijn.
- Maak een 'app' voor smartphones, aanvullend op een bezoekerscentrum. Hiermee zie en hoor je het verhaal van de Ruïne. Overigens sluit een 'app' niet aan bij elke doelgroep. De doelgroep 65++ zoekt juist een bezoekerscentrum met koffie.
- Het eenvoudigste model kan een groeimodel zijn waarin pas later waterpartijen worden graven en een bezoekerscentrum wordt gebouwd.

MODEL 2
Ruïnetuin Teylingen

- Een ondernemer moet in dit model een aantrekkelijke tuin aanleggen en daar activiteiten aan toe voegen die zorgen voor een herhalingsbezoek van regionale bezoekers. Welke dat zijn is afhankelijk van de marktvraag, waarvoor onderzoek nodig is, en de visie en creativiteit van de ondernemer. Ideeën van de experts zijn: exclusief tuincentrum (gebruikelijk in Engeland), bollentuinen, biologische moes- en pluktuinen, doolhof, middeleeuwse spelen en wellicht pitch en put golf. De overheid moet hier geen beperkingen opleggen maar vrijheid aan ondernemer laten.
- Gezinnen met kinderen zijn een kansrijke doelgroep. De unieke beleving van de geheimzinnigheid van de Ruïne is een trekker maar redt het niet alleen. Een pannenkoekenrestaurant en een uitdagende speeltuin zijn dan bruikbare trekkers (afhankelijk van regionaal marktonderzoek).
- Leg niet de prioriteit bij opknappen van de Ruïne maar bij de aanleg van de tuin. Gebruik de referentie van de tuin uit 1801. Bezoekers komen dan voor de tuin waar de Ruïne onderdeel van is. Een trap aan de binnenzijde is wel een meerwaarde en moet prioriteit krijgen, omdat de Ruïne dan een interessant uitzichtpunt wordt.

Zoek samenwerking met vrijwilligers om de tuinen te onderhouden.

MODEL 3
Middeleeuws bouwspektakel Teylingen

- De kansen van dit model liggen op de voorburcht. Daar is het bouwproces goed te volgen, terwijl de veranderingen aan de Donjon minder opvallen. Belangrijk is om te bepalen welk eindbeeld je bouwt en wat de toekomstige functie van het kasteelcomplex wordt. Dit model roept sympathie op in de samenleving en is daarom aantrekkelijk voor crowdfunding
- Bezoekers aan de bouw vormen een grote kans. De bouw moet daarvoor permanent toegankelijk zijn. Met namen het beklimmen van een uitzichttoren is een belangrijke beleving. Horeca en verkoop van souvenirs kan voor inkomsten zorgen (vergelijkbaar met de Batavia in Lelystad).
- Voor de bouw is het kansrijk om bouw- en restauratie opleidingen aan het project te verbinden. Ook liefhebbers van de Middeleeuwen vormen een groep die vrijwillig een deel van de bouw voor hun rekening kan nemen (zoals bij een stoomtreinlijn in Limburg). Een derde groep bouwers bestaat uit tijdelijke bouwers zijn. In groepen verblijven ze tijdelijk op het terrein in (Middeleeuwse) werkkampen. Dat is vergelijkbaar met de National trust in Engeland en het Archeon in Alphen aan den Rijn. Belangrijk is om te bedenken hoe de verschillende bouwers tijdens het lange bouwproces van 15-30 jaar, aan het project verbonden blijven

MODEL 4
Kasteel en congrespark Teylingen

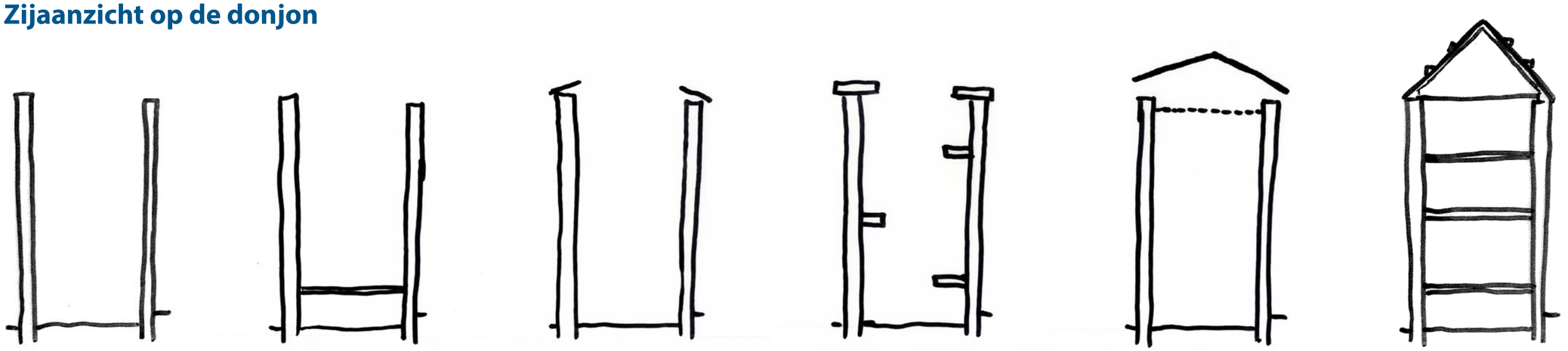
- De experts zetten vraagtekens bij de functie congrescentrum. Hiervoor is de markt beperkt en het vraagt grote investeringen zonder dat dit centrum hogere prijzen kan vragen dan bestaande congrescentra. Kansrijker is het volgens de experts om in te zetten op luxe woningbouw in het park. Eventueel met appartementen op de voorburcht. Ook een combinatie met zorg (luxe bejaardenhuis) is kansrijk. Wellicht kan gebruik gemaakt worden van de landgoedregeling.
- In geval van woningbouw moet opgepast worden voor het domiliciërend karakter hiervan. De Ruïne moet bereikbaar en beleefbaar blijven. Er dient een openbaar park te ontstaan voor dorpsbewoners.
- De Ruïne kan in dit model ook Ruïne blijven. Bij restauratie moet ingezet worden op een publieke functie met horeca eventueel in combinatie met een hotel.

Bijlage 2 Thematisch overzicht van ideeën

Op de 1e dag van de Ruïne van Teylingen zijn 50 bijdragen genoteerd. In alle bijdragen kunnen verschillende thema's worden onderscheiden. Deze worden hieronder naast elkaar gepresenteerd.

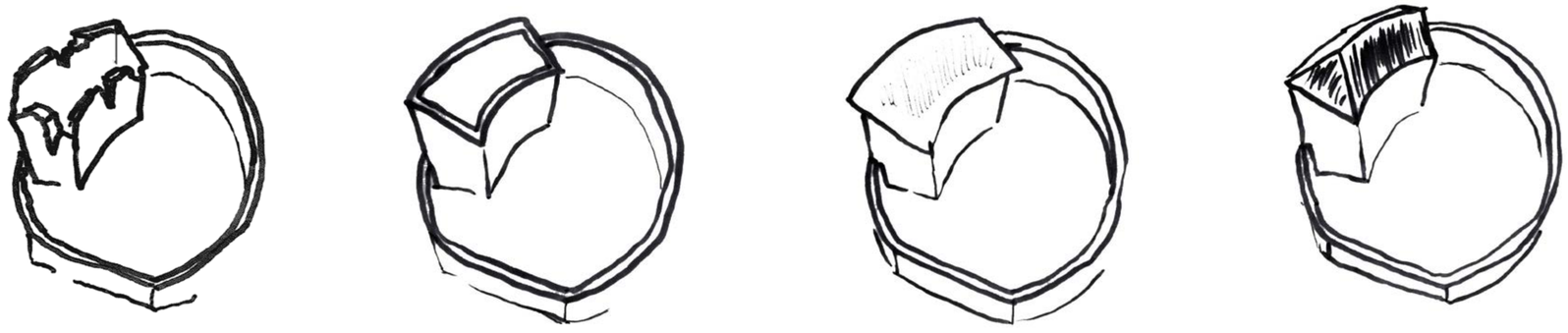
Zie voor een illustratie van deze thema's, de hierna volgende pagina's. Er zijn ook nog ideeën die niet in deze reeksen passen, maar die wel meegenomen kunnen worden in de ontwikkelingsbeelden, zoals de locatie van parkeren, vervoer over water in verschillende intensiteiten en mogelijkheden voor recreatieve verbindingen.

Zijaanzicht op de donjon

Open structuur | *Afdekken kelder* | *Kapjes over de muur* | *Vloer en dakrestanten* | *Kap en open zolder* | *Herbouw*

Donjon en ringburcht

Natuurlijk verval | *Versterken open structuur* | *Afdekken donjon* | *Herbouw oude kap en indeling*

Ringmuur

Verval

Afdekken met kunststof

Afdekken met grasbedekking

Herstel weergang

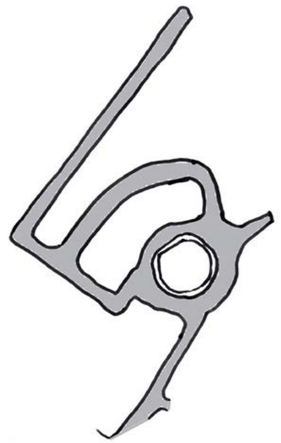
Reconstructie historische waterlopen

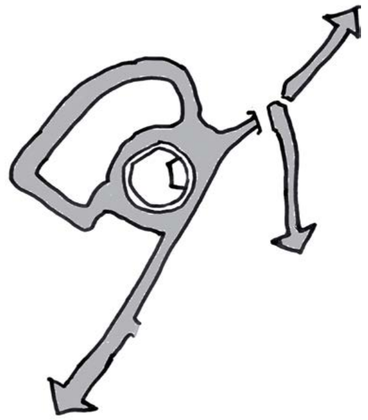
Kleine reconstructie

Water rond voorburcht

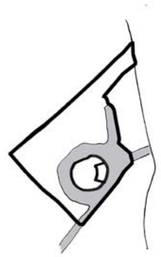

Water rond voorburcht en tuin

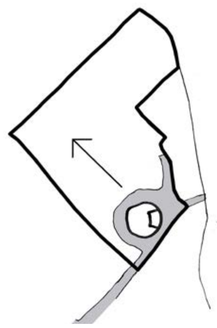

Externe vaarverbindingen

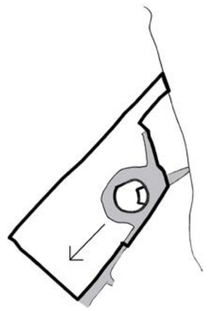
Terreinomvang en ligging

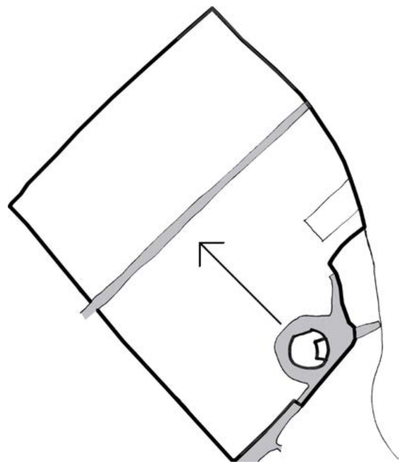
Rijksgrond

Uitbreiding noord-west

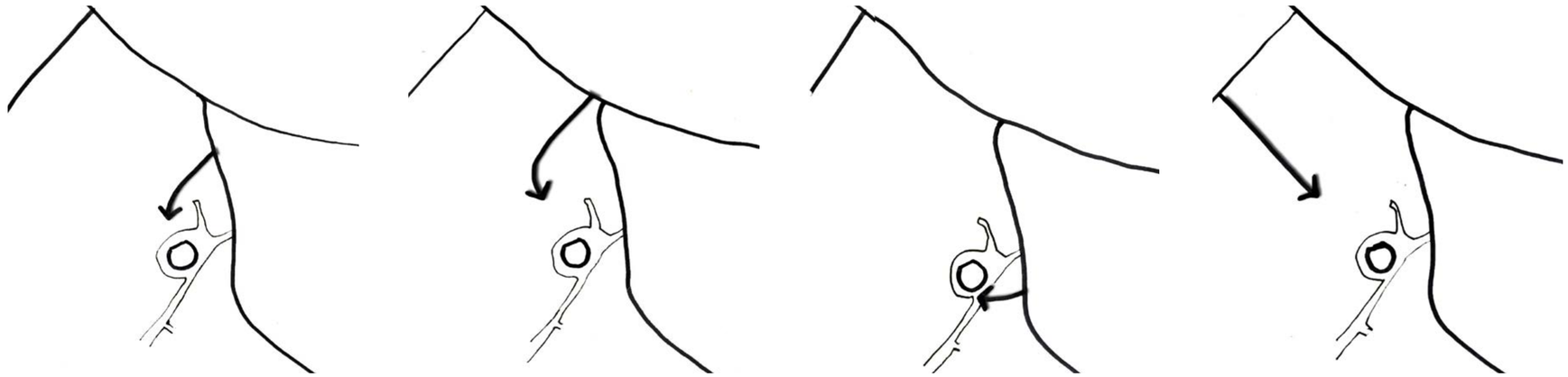

Uitbreiding zuid-west

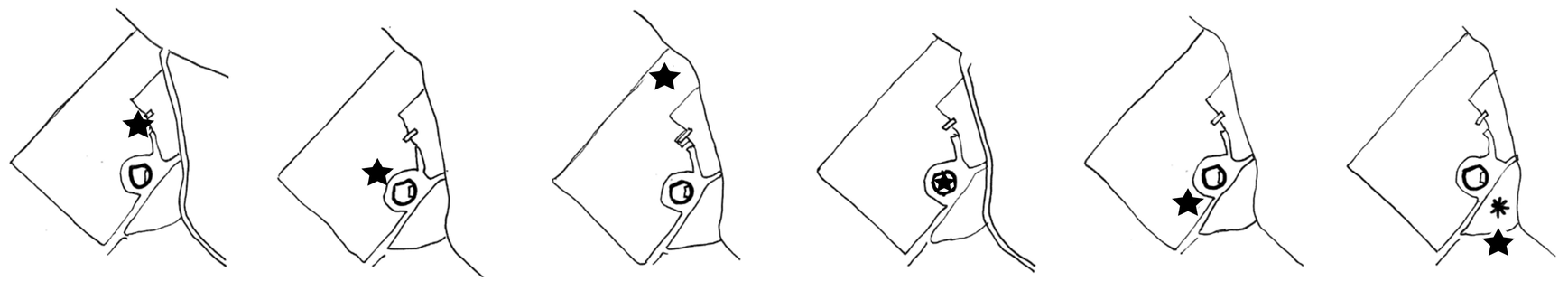

Uitbreiding groot noord-west

Omgang met verkeer

Plekken voor activiteiten

Kaasschuur | *Voorburcht* | *Bollenburcht* | *Ruïne* | *Veld zuidzijde* | *Bollenschuur*

Mogelijke functies

Toerisme regio en nationaal

Recreatie, lokaal en regionaal

Zakelijk congres en onderwijs

Cultuurhistorie regionaal

Socio-culturele activiteiten

Natuur en land-schap, lokaal

Geschikte dagdelen voor activiteiten

11:00 Viering

16:00 Borrel

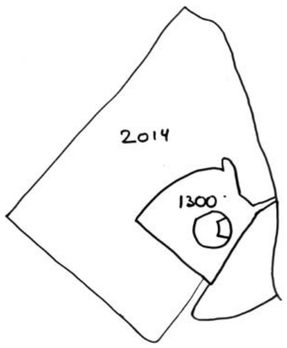

21:00 Feest

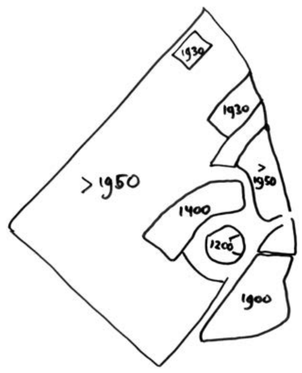

01:00 Overnachten

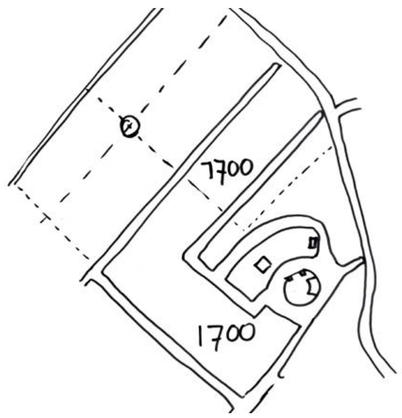
Historisch streefbeeld

Eeuwenoude plek in modern land

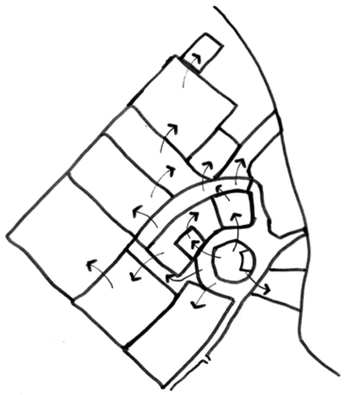

Samenstelling van tijdslagen

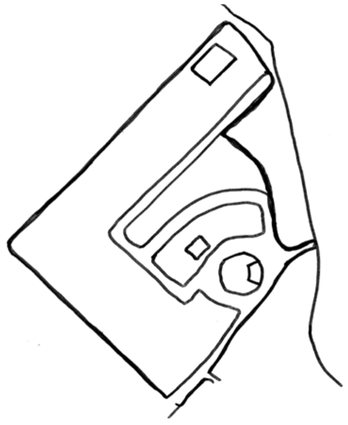

Totaalconcept o.b.v. 1700

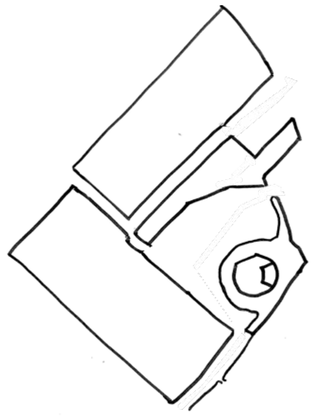
Planontwikkeling

Organische groei

Masterplan in één keer

Planenveloppen los ontwikkelen

Bijlage 3 Reacties op modellen per poster

REACTIES OP DE MODELLEN (VERKREGEN OP 28 JANUARI 2015)

REACTIE	MODEL 1	MODEL 2	MODEL 3	MODEL 4
1	Geen open dak, dus niet geschikt voor horeca	Dak toevoegen aan het Donjon	Geen middeleeuwse spelletjes	Goed
2	-	Een balustrade toevoegen, om verdiepingen aan te geven en uitzicht creëren naar de oude haven	-	-
3	Glazen dak o.i.d. toevoegen (als model 2)	Leuke activiteiten voor kinderen, alleen veel onderhoudskosten	Goed vanuit historisch oogpunt, maar duurt veel te lang	Te groots, kost te veel geld
4	Minst erfgrensoverschreidend, enigszins haalbaar	Liever 1 dan 2	Liever 4 dan 3	Risico grondverwerving, mis variant 0, hoe om te gaan met financiën
5	Past niet in een woonwijk, respecteer de omgeving	Te grootschalig, paviljoen te dicht op de bebouwing	Sommige punten combineren met optie 2, kaasschuur weg is een goede optie	Activiteiten ver weg van bewoners, misschien te ambitieus (financieel)
6	Te weinig toezicht/ruimte voor evenementen	Te brede 2e slotgracht, horeca te ver van de ruïne af	Tekort aan vrijwilligers	-
7				
8	Goed op eigen terrein, wel kassa maken en horeca toevoegen	Niks	Ambachten te ver van Donjon, op voorburcht beginnen	-
9	Mooie bruggen over sloten, kaaspakhuis mag niet weg	Het is een van-alles-wat-oplossing	-	-
10	Liever niet te openbaar	Let op hoge bomen en zicht op de Ruïne	Wie is er voor het commerciële deel te vinden?	Het bos ontneemt het zicht op de Ruïne
11	Te veel water, kaasschuur moet blijven. Kleine horeca. Meer gebouwtjes voor ambachten	-	Ambachten meer bij het kasteel, te veel water	Niks

REACTIE	MODEL 1	MODEL 2	MODEL 3	MODEL 4
12	Kaasschuur laten staan en gebruiken voor horeca	Saai	Continue stroom aan activiteiten, maar wel lastig door vrijwilligers	Erg groot, ruim opgezet, maar daardoor ook erg duur
13	Bebouwing voorburcht niet zichtbaar, kaasschuur moet blijven, voeg bebouwing toe	Mooie tuin, mis de kaasschuur en voorburcht bebouwing	Jammer dat de bollenburcht weg is, oude ambachten in de buurt van de ruïne	Mooi landschapspark mogelijk, financieel moeilijk haalbaar
14	Leuk plan, maar voorburcht is niet zichtbaar	Contouren van de voorburcht zijn goed zichtbaar, ook bebouwing toevoegen	Volledig historisch, kies voor 1200, poortwoning niet terug laten komen	Veel wandelruimte, teveel bebouwing
15	-	Voor een breed publiek, meeliften op de Keukenhof	Kostbaar	Is er wel behoefte aan congrescentrum, kostbaar
16 (CHG)	-	Zou mooi zijn uit te voeren zoals beschreven	Maat van model 2 is beter, let op financiële haalbaarheid	-
17	Zichtbaarheid verbeterd niet, overweeg kaaspakhuis en woning te slopen	Ruïne moet een Ruïne blijven, meer zichtbaarheid vanaf de weg	Te nep/fake kasteel, geen Ruïne meer, slechte zichtbaarheid	Ruïne krijgt een gesloten karakter, zijvleugels van gebouwen eraf
18	(Historische) evenementen toevoegen	(Historische) evenementen toevoegen	-	-
19	Te weinig verandering voor trekken bezoekers (€)	Goede veelzijdigheid van het ontwerp	Is financieel niet haalbaar	Mis recreatie, zoals koffiedrinken en waterrecreatie
20	Denk aan kassa om gebied af te sluiten, heeft geen meerwaarde voor toeristen	Jammer van de bollenburcht, staal op de voorburcht te modern	Educatieve waarde, geen bomen planten, bollenburcht niet slopen, trekvlot aanleggen	Respectloos voor geschiedenis, geen educatieve meerwaarde, gaat ten koste van kasteel
21	Kaasschuur terugbrengen, trekt hangjeugd aan	Kunnen geen evenementen meer worden georganiseerd, bollenburcht behouden	Waarom bomen plaatsen op evenementen terrein, Bollenburcht behouden	Heeft geen meerwaarde voor de geschiedenis
22	Voegt niet veel toe aan het bestaande	De horeca is positief alleen de tuin is te strak (rechtlijnig)	Aantrekkelijk concept	

REACTIE	MODEL 1	MODEL 2	MODEL 3	MODEL 4
23	Museum in de kaasschuur, te veel water	Te veel water, weinig plek voor evenementen, weinig parkeren	Te veel water, bouwplaats te ver van Donjon, te weinig parkeren, speel-attributen toevoegen	Er is geen plek voor evenementen, Alleen voor de happy few
24	Fruit bomen op de voorburcht, goed idee. Ruïne wel gebruiken	Museum toevoegen, te grote speeltuin	Herbouw is aantrekkelijk, maar is 20 jaar reëel.	Niet historiserend, dus combi van model 3 en 4
25	Niet creatief			
26	Kaaspakhuis behouden	Kunstwerk op voorburcht niet doen	Horeca toevoegen, bouwproces duurt wel erg lang	Statig, dus aantrekkelijk, zicht is verder onttrokken, hergebruik Westerbeek, geen nieuwe bouwstijl
27	Te behoudend, voegt weinig toe	Te behoudend, voegt weinig toe	->	Model 3+4 combineren, langzaam bouwen Donjon, hotels bij betrekken
28	Jammer dat de Ruïne in huidige toestand blijft	Doolhof niet doen, museumfunctie toevoegen	Kan een trekpleister zijn, tijdrovend, combinatie 3 en 4	Woningbouw is positief, karakter past niet bij allure van Ruïne
29	Te karig, doet geen recht aan de Ruïne	Te weinig exploitatie mogelijkheden	Niet interessant voor toeristen en Teylingers	Zet Teylingen op de kaart, woningen eruit en vervangen door bos
30	-	-	-	Behoud, functioneel, financieel, fantastisch
31	-	-	-	Maak een bouwverbod in de omgeving, sloop belemmerende bomen
32	-	-	-	Fijn ontwikkelingsmodel, voegt iets toe aan de bollenstreek
33	Geeft geen extra uitstraling	Geeft enige toevoeging van de huidige situatie	Geeft een extra dimensie aan de Ruïne	Dit kasteelpark heeft mijn voorkeur

Algemene Opmerkingen:
Nul-model ontbreekt. Opkomst is niet gelijk aan de gehele afspiegeling van Teylingers.
Aankoop grond van derden is niet reëel als er niet aan is gerekend, maakt modellen onrealistisch.
Kaasschuur: niet altijd slopen noodzakelijk (monument?).

Model 1 Heerlijkheid Teylingen

Kansen
Donjon
Overkappen (glas), eventueel weg schuifbaar (stof).
Met als functies; kleine markten, huwelijken en recepties.
Ruimte voor exposities, lokale geschiedenis gerelateerd aan de Ruïne (Brederode).

Risico's
-

Ruimtelijke inrichting
Parkeren op de plaats van de bollenschuur/Kaaspakhuis.
Voorgesteld parkeren laten vervallen. → (Financieel haalbaar, behoudens opknappen Ruïne en inrichting terrein).
Z-O gedeelte evenementen terrein als oude boomgaard inrichten.
Brug over mottige vaart naar het zuiden verplaatsen.

Kostendragers
NMO
Begroting maken.

Model 2 Ruïnetuin Teylingen

Kansen

Donjon

Overkapping (plat dak).
Trap/dak roestvrijstaal – Duurzaam.
Jacoba van Beieren + relatie met Dever.
Restaurant Oud Sluis.

Ruimtelijke inrichting

Restaurant/horeca op voorburcht, compacter.
Tuin en kruidentuin is mooi
(maar wordt ook namaak/kitscherig genoemd)
Schooltuinen voor bijvoorbeeld schoolkinderen.
→ Zijn ook al in park Rusthoff
Oudheidkamer + museum in Kaaspakhuis (Oud Sassenheim).
Speeltuin blijft leuk en trekt gezinnen, maar graag historisch.
Doolhof neemt veel ruimte in, doe je maar één keer.

Kostendragers

Bezoek Donjon/Uitzicht platform
Trouwlocatie

Risico's

Ruimtelijke inrichting

Kunstwerk is te gekunsteld.
Bomen belemmeren het zicht.
Geen bollenmuseum → focus op de Ruïne.
Geen modern gebouw op de voorburcht,
eventueel wel een kapel.
Saai?
Te veel water ten koste van grond die op allerlei
wijzen benut kan worden.

Kosten

Duur

Model 3 Middeleeuws bouwspektakel Teylingen

Kansen

Donjon

Herbouw situatie +- 1600 want toen was de compleet.
Bouwspektakel als bijproduct bij andere modellen mogelijk.

Ruimtelijke inrichting

Werkervaring + stageplekken.
Excursies voor (school)kinderen.
Mooi en aanspreekbaar maar onbetaalbaar (optimaliseren).
Lange looptijd, dus investeringen spreiden/faseren over vele jaren: klein beginnen, later uitbouwen.
Oude ambachten dichter bij het Ruïne situeren (locatie is historisch niet te verantwoorden).
Houd het evenemententerrein open, geen bos!
Zicht op Ruïne open, vanaf provinciale weg, dus daar géén ambachten.
Minder water, veel te breed (kostbare ruimte).

Kostendragers

Peperduur model, zonder echte kostendrager.
Aankoop gronden, gebouwen + graafwerkzaamheden = hoge investering, terwijl (hoge) inkomsten pas na realisatie (10 a 20 jaar).
→ Inkomsten al meteen, het bouwen is al een attractie met alle ambachten, werkervaringsproject kan ook inkomsten geven.
Beperk het plangebied, houd het kleinschalig.
NMO (61 mln) als eigenaar moet zelf investeren.

Risico's

Ruimtelijke inrichting

Omgeving ambiance nodigen niet uit voor historische setting (dit is géén Guedelon).
Inrichting als park beperkt mogelijkheden voor evenementen; meer openheid rondom de Ruïne.
Te veel bos, wel graag bomen land de randen (windvangers).
Kleine doelgroep; geen grote publiekstrekker; weinig animo voor historie.

Kosten

Model is niet verantwoord financierbaar; brengt te weinig op.
Concrete financierder heeft zat eisen t.a.v. inrichting en gebruik, dit knelt met ambities van het model.
Lange looptijd heeft risico dat tussentijds ontwikkeling wordt stopgezet wegend geldgebrek.
Hoge kosten, waar geen reële inkomsten tegenover staan.

Model 4 Kasteel en congrespark Teylingen

Kansen

Donjon

Restaureren, maar niet met moderne bouwstijl.
Nieuwe functie aan Ruïne geven.
Wil zelf wel in Donjon wonen.

Ruimtelijke inrichting

Uitbreiding dorp mag groter, meer woningen.
Wonen, behoefte aan €€.
Koppelen aan dorp (wandelen).
Aansluiten op de Kaag, toerisme/watersport.
Ontwikkelingsmogelijkheden nieuwe achtertuin Teylingerlaan → water.
Zichtlijnen opnemen.
As naar FR. V. Borsele weg (daar ook parkeren).
Plus fietsroute Sassenheim, Oude Hereweg (richting keukenhof).

Kostendragers

Zorg goed.
Hotel.
Appartementen/wonen.
Landgoedregering.
Museumfunctie, vertel het verhaal van NL/provincie.
NMO

Risico's

Ruimtelijke inrichting

Te gekuntseld.
Te af/te modern.
Eigendomsprobleem, niet marktgericht te verwerven/te onteigenen.
Bollenland moet gecompenseerd worden, meenemen in exploitatie.
Niet historisch.
Nieuwe woningen/functies bij bestaande woningen Teylingerlaan weg (nr6).
Onttrekt de Ruïne aan het zicht en openbaarheid, dat is nu ook al het probleem.

Kosten

Duur beheer en onderhoud → stem ontwikkeling van het park af op opbrengsten.
Financiële haalbaarheid.

Colofon

In opdracht van de provincie Zuid Holland
(Contactpersoon dhr V.M. Collette)
en de gemeente Teylingen
(Contactpersoon mw G. Preenen-de Rooij).

Utrecht/Sassenheim Maart 2015

Terra Incognita, stedenbouw en landschapsarchitectuur
Frank Stroeken (projectleiding)
Jan Maurits van Linge
Sylvia Schelling
Robert Arends
m.m.v. Margreet Kokshoorn communicatie advies
HaasDesign (grafisch ontwerp)

gemeente
TEYLINGEN

VOORSTEL

OPSCHRIFT

Vergadering van juni 2015

Besluit nummer: 2015_Raad_00030

Onderwerp:
Toekomst Ruïne van Teylingen: formuleren uitgangspunten - Besluitvormend

Beknopte samenvatting:
De Ruïne van Teylingen is zeer beeldbepalend voor Teylingen en een historisch erfgoed om trots op te zijn. Logisch dat we deze ruïne in goede staat willen (terug brengen) houden. De raad heeft hierover een motie aangenomen op 8 november 2012.

De Ruïne van Teylingen is op dit moment eigendom van het Rijk. Zij maakt echter onderdeel uit van een pakket aan monumenten dat in 2015 overgedragen wordt aan de Nationale Monumentenorganisatie (NMo). Het Rijk heeft in 2014 aan de gemeente gevraagd aan te geven welke kaders zij aan de NMo mee wil geven voor beheer en exploitatie van de Ruïne.

De afgelopen maanden heeft een intensief participatieproces plaatsgevonden. Hierin is aan de belanghebbenden, experts en inwoners en ondernemers van Teylingen gevraagd om mee te denken over de toekomst van de Ruïne.

Dit heeft geresulteerd in vier mogelijke toekomstige modellen voor de Ruïne. De resultaten van het participatietraject worden voorgelegd aan de raad van de gemeente Teylingen. De raad wordt gevraagd aan de hand van de rapportage en de eerder aangenomen motie de uitgangspunten vast te stellen voor de gesprekken van de gemeente met de nieuw eigenaar van de Ruïne, naar verwachting de NMo. De uitdaging voor de NMo is om tot een exploitabel voorstel te komen, dat ook kan rekenen op draagvlak in de samenleving. De gemeente werkt graag met de NMo samen om te komen tot zo'n gedragen, realiseerbaar toekomstmodel.

Het college signaleert dat het nog te vroeg is om een definitieve keuze te maken voor één voorkeursvariant voor de Ruïne van Teylingen. De vier modellen zijn daarvoor nog niet voldoende gedetailleerd uitgewerkt. Nader onderzoek is nodig op het gebied van onder andere archeologie, cultuurhistorie, bouwkunde, mogelijkheden tot samenwerking met andere partijen (onderwijs, overheden, verenigingen etc.) en exploitatie. Bovendien zou met het kiezen van één model geen recht worden gedaan aan het brede spectrum van ideeën dat de afgelopen maanden verzameld is. De keuze voor één scenario beperkt tenslotte de mogelijkheden voor het voeren van een open, constructief gesprek met de nieuwe eigenaar, de NMo.

Het college stelt de raad voor de gesprekken met de NMo aan te gaan met de volgende uitgangspunten:

- De Ruïne van Teylingen is een belangrijk symbool van de gemeente. Veel inwoners en ondernemers voelen een sterke verbondenheid met de Ruïne. Betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij planvorming, maar ook bij uitvoering van de plannen is voor de gemeente dan ook een randvoorwaarde;

- De Ruïne in de huidige staat laten is geen optie. Minimaal moeten bereikbaarheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid vergroot worden. Het terrein rond de Ruïne moet openbaar

toegankelijk zijn. Wandel- en fietsroutes in de regio leiden langs de Ruïne;

- De gemeente vindt het belangrijk dat de monumentale waarde van de Ringburcht behouden blijft. Dat wil zeggen dat de functies die uiteindelijk een plaats krijgen in een gereconstrueerde Ruïne moeten passen bij deze monumentale waarde. De gemeente hecht veel belang aan het herstellen van de zichtlijnen op de Ruïne. Eventuele planvorming voor (kostendragende) bouwpercelen in de nabije omgeving zal hieraan getoetst te worden.

- De uiteindelijke keuze van een model zal mede afhankelijk zijn van fondsen en investeerders. De gemeente is bereid de NMo actief te ondersteunen bij het zoeken naar fondsen en het faciliteren van gesprekken met andere overheden, onderwijsinstellingen en lokale ondernemers/investeerders.

Bestemd voor:
- Commissie BFT

DE GEMEENTERAAD

AANHEF

Bijgevoegde bijlage(n):
- brief overdracht monumenten aan NMo (informatief)
- Bijlage bij kamerbrief (informatief)
- memo raad inzake Ruïne van Teylingen (informatief)
- Rapportage participatietraject (informatief)
- memo raadsbehandeling

MOTIVERING

Aanleiding en context:
De gemeenteraad van Teylingen heeft op 8 november 2012 een motie aangenomen waarin zij het college oproept het als verantwoordelijkheid van de gemeente te zien de Ruïne van Teylingen als een icoon voor Teylingen te behouden en het als een inspanningsverplichting te zien de ruïne als een aansprekend stuk cultureel erfgoed toegankelijk en herkenbaar te houden voor haar inwoners en voor bezoekers en de ruïne op een zo verantwoord mogelijke manier te (laten) exploiteren, met bijzondere aandacht daarbij voor de educatieve doelen, voor de mogelijke ontwikkelingskansen in de directe omgeving van de ruïne en voor de participatie van de inwoners van Teylingen.

Aanleiding voor de motie was het stopzetten van de subsidie voor het beheer van de Ruïne door de provincie Zuid-Holland per 1 januari 2013, het daadwerkelijk beëindigen van het beheer door de kastelenstichting Zuid-Holland en Zeeland per dezelfde datum en de onzekerheid die daarmee ontstond over de toekomst van de Ruïne.

De Ruïne van Teylingen is sinds 1889 eigendom van het Rijk. De Rijksgebouwendienst heeft voor de jaren 2013, 2014 en 2015 een overeenkomst over het beheer van de Ruïne van Teylingen gesloten met de Stichting Beheer Kasteel Teylingen (SBKT).

Het Rijk wil in 2015 een pakket van 31 monumenten overdragen aan de Nationale Monumenten

Organisatie (NMo). Als streefdatum voor de overdracht geldt 1 juli 2015.

Het Rijk heeft in het kader van de voorgenomen overdracht in 2014 aan de gemeente gevraagd aan te geven welke kaders zij aan de NMo mee wil geven voor beheer en exploitatie van de Ruïne.

Vanaf december 2014 is een traject doorlopen waarin inwoners en ondernemers uit de gemeente Teylingen zijn uitgedaagd mee te denken over de toekomst van de Ruïne van Teylingen. In twee bijeenkomsten en diverse gesprekken met stakeholders en belangstellenden zijn vier mogelijke toekomstmodellen opgesteld voor de Ruïne:

- Heerlijkheid Teylingen;
- Ruïnetuin Teylingen;
- Middeleeuwse bouwplaats Teylingen;
- Kasteel en congrespark Teylingen.

Beoogd resultaat:
1. Kennis te nemen van de uitkomsten van het participatietraject over de toekomst van de Ruïne van Teylingen.

2. De uitkomsten van het participatietraject over de toekomst van de Ruïne van Teylingen voor te leggen aan de raad van de gemeente Teylingen.

3. De raad te vragen de uitgangspunten voor de gesprekken met de NMo over de toekomst van de Ruïne van Teylingen vast te stellen.

Argumentatie:
1.1 In het rapport "Toekomst van de Ruïne van Teylingen" (maart 2015) is het participatietraject rond de Ruïne van Teylingen en de uitkomsten beschreven. Dit rapport is de basis voor het formuleren van de uitgangspunten voor de gesprekken met de NMo over de toekomst van de Ruïne van Teylingen

1.2 De gemeenteraad van Teylingen heeft op 8 november 2012 een motie aangenomen waarin zij het college oproept het als verantwoordelijkheid van de gemeente te zien de Ruïne van Teylingen als een icoon voor Teylingen te behouden en het als een inspanningsverplichting te zien de ruïne als een aansprekend stuk cultureel erfgoed toegankelijk en herkenbaar te houden voor haar inwoners en voor bezoekers en de ruïne op een zo verantwoord mogelijke manier te (laten) exploiteren, met bijzondere aandacht daarbij voor de educatieve doelen, voor de mogelijke ontwikkelingskansen in de directe omgeving van de ruïne en voor de participatie van de inwoners van Teylingen.

2.1 De gemeente Teylingen speelt een kaderstellende, ondersteunende en adviserende rol bij planvorming en uitvoering van beheer en exploitatie van de Ruïne van Teylingen na 2015. Conform de Gemeentewet is het stellen van kaders een bevoegdheid van de gemeenteraad.

3.1 De gemeenteraad van Teylinge wil graag geïnformeerd worden over de voortgang van het overleg met de NMo.

Aanpak / uitvoering:
Het college zal op basis van de uitgangspunten als vastgesteld door de gemeenteraad het gesprek aangaan met de NMo over de toekomstige ontwikkeling van de Ruïne van Teylingen.

Het college zal via de geeigende planning en control cyclus rapporteren aan de raad over de voortgang.

Participatie niveau:
Adviseur (eindspraak)

Duiding participatie niveau:
Het voorstel voor de uitgangspunten voor de gesprekken met de NMo zijn geformuleerd op basis van de uitkomsten van het participatietraject.

Ook voor het vervolg van het proces hecht de gemeente veel belang aan het betrekken van inwoners en ondernemers van de gemeente Teylingen en andere belanghebbenden bij dit proces.

Op voorstel van het college van burgemeester en wethouders
Beslist het volgende:

VOORSTEL

Besluitpunt 1:
De raad neemt kennis van de rapportage "Toekomst van de Ruïne van Teylingen, Ideeën van burgers, vertaald in 4 modellen".

Besluitpunt 2:
De raad stelt de volgende uitgangspunten vast voor de door de gemeente te voeren gesprekken met de NMo over de toekomst van de Ruïne van Teylingen:

- De Ruïne van Teylingen is een belangrijk symbool van de gemeente. Veel inwoners en ondernemers voelen een sterke verbondenheid met de Ruïne. Betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij planvorming, maar ook bij uitvoering van de plannen is voor de gemeente dan ook een randvoorwaarde;

- De Ruïne in de huidige staat laten is geen optie. Minimaal moeten bereikbaarheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid vergroot worden. Het terrein rond de Ruïne moet openbaar toegankelijk zijn. Wandel- en fietsroutes in de regio leiden langs de Ruïne;

- De gemeente vindt het belangrijk dat de monumentale waarde van de Ringburcht behouden blijft. Dat wil zeggen dat de functies die uiteindelijk een plaats krijgen in een gereconstrueerde Ruïne moeten passen bij deze monumentale waarde. De gemeente hecht veel belang aan het herstellen van de zichtlijnen op de Ruïne. Eventuele planvorming voor (kostendragende) bouwpercelen in de nabije omgeving zal hieraan getoetst te worden.

- De uiteindelijke keuze van een model zal mede afhankelijk zijn van fondsen en investeerders. De gemeente is bereid de NMo actief te ondersteunen bij het zoeken naar fondsen en het faciliteren van gesprekken met andere overheden, onderwijsinstellingen en lokale ondernemers/investeerders.

Besluitpunt 3:
De raad verzoekt het college halfjaarlijks te rapporteren aan de raad over de voortgang.

BIJKOMENDE INFO BIJ HET BESLUIT

Ruimte — Programma's & Projecten

STEMMING

Ontwerpbesluit door de gemeenteraad in vergadering van 25 juni 2015

BIJLAGEN DIE INTEGRAAL DEEL UITMAKEN VAN HET BESLUIT

- memo raadsbehandeling

Aldus besloten in de raad van 25 juni 2015

de raad van de gemeente Teylingen,

de griffier, de voorzitter,

Robert van Dijk Carla G.J. Breuer

Behoort bij besluit van de
Raad van de gemeente Teylingen,

dd. 25 juni 2015

nr. 2015_Raad_ 00030

Mij bekend,
De griffier van Teylingen

gemeente
TEYLINGEN

Toekomst Ruïne van Teylingen

Versie: mei 2015

Inhoudsopgave

1 Samenvatting 3
1.1 Achtergrond 3
1.2 Positie gemeente 3
1.3 Voorstel 4
2 Inleiding 5
2.1 Aanleiding en historie 5
2.2 Huidige situatie 5
2.3 Beschrijving proces 6
3 Burgeradvies 7
3.1 Bijeenkomst 10 december 2014 7
3.2 Expertmeeting 13 januari 2015 7
3.3 Bijeenkomst 28 januari 2015 8
3.4 Conclusie 8
4 Raadsbehandeling 9
4.1 Positie gemeente 9
4.2 Monumentencommissie 9
4.3 Voorstel 10
4.4 Vervolg 11

1 Samenvatting

1.1 Achtergrond

De gemeenteraad van Teylingen heeft op 8 november 2012 een motie aangenomen waarin zij het college oproept het als verantwoordelijkheid van de gemeente te zien de Ruïne van Teylingen als een icoon voor Teylingen te behouden en het als een inspanningsverplichting te zien de ruïne als een aansprekend stuk cultureel erfgoed toegankelijk en herkenbaar te houden voor haar inwoners en voor bezoekers en de ruïne op een zo verantwoord mogelijke manier te (laten) exploiteren, met bijzondere aandacht daarbij voor de educatieve doelen, voor de mogelijke ontwikkelingskansen in de directe omgeving van de ruïne en voor de participatie van de inwoners van Teylingen.

Aanleiding voor de motie was het stopzetten van de subsidie voor het beheer van de Ruïne door de provincie Zuid-Holland per 1 januari 2013, het daadwerkelijk beëindigen van het beheer door de kastelenstichting Zuid-Holland en Zeeland per dezelfde datum en de onzekerheid die daarmee ontstond over de toekomst van de Ruïne.

De Ruïne van Teylingen is sinds 1889 eigendom van het Rijk. De Rijksgebouwendienst heeft voor de jaren 2013, 2014 en 2015 een overeenkomst over het beheer van de Ruïne van Teylingen gesloten met de Stichting Beheer Kasteel Teylingen (SBKT).

Het Rijk wil in 2015 een pakket van 31 monumenten overdragen aan de Nationale Monumenten Organisatie (NMo). Als streefdatum voor de overdracht geldt 1 juli 2015. Het Rijk heeft in het kader van de voorgenomen overdracht in 2014 aan de gemeente gevraagd aan te geven welke uitgangspunten zij aan de NMo mee wil geven voor beheer en exploitatie van de Ruïne.

Vanaf december 2014 is een traject doorlopen waarin inwoners en ondernemers uit de gemeente Teylingen zijn uitgedaagd mee te denken over de toekomst van de Ruïne van Teylingen. In twee bijeenkomsten en diverse gesprekken met stakeholders en belangstellenden zijn vier mogelijke toekomstmodellen opgesteld voor de Ruïne:

- Heerlijkheid Teylingen;
- Ruïnetuin Teylingen;
- Middeleeuwse bouwplaats Teylingen;
- Kasteel en congrespark Teylingen.

1.2 Positie gemeente

Deze notitie dient als onderlegger voor besluitvorming in de raad van Teylingen over de uitgangspunten voor de gesprekken met de NMo over de gewenste toekomstige ontwikkelingsrichting van de Ruïne van Teylingen.

De betrokkenheid van de inwoners en ondernemers van Teylingen is groot. Dat blijkt ook wel uit de grote belangstelling voor het participatietraject. Ook de raad is, net als het college, erg betrokken, zoals blijkt uit de motie van de raad over de Ruïne. Dit is ook logisch, de Ruïne is immers ook naamgever van de fusiegemeente.

De gemeente is echter geen eigenaar van de Ruïne. De Ruïne is op dit moment eigendom van het Rijk en zal overgaan naar de NMo. Bij de NMo ligt de eindbeslissing over de toekomst van de Ruïne. De gemeente kan door het stellen van kaders,

bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, wel richting geven aan de ontwikkelingsmogelijkheden. Daarnaast kan de gemeente de NMo ondersteunen bijvoorbeeld bij de zoektocht naar fondsen en het leggen van contacten met andere overheden, onderwijsinstellingen en ondernemers.

1.3 Voorstel

Het college legt samen met deze memo de uitkomsten van het participatietraject voor aan de gemeenteraad van Teylingen. De uitkomsten van het participatietraject zijn beschreven in het rapport "Toekomst van de Ruïne van Teylingen: Ideeën van burgers vertaald in 4 modellen". Het college vraagt de raad de uitgangspunten vast te stellen, waarmee de gemeente de komende maanden de gesprekken met de NMo over de toekomst van de Ruïne van Teylingen aan wil gaan.

Het college signaleert dat het nog te vroeg is om een definitieve keuze te maken voor één voorkeursvariant voor de Ruïne van Teylingen. De vier modellen zijn daarvoor nog niet voldoende gedetailleerd uitgewerkt. Nader onderzoek is nodig op het gebied van onder andere archeologie, cultuurhistorie, bouwkunde, mogelijkheden tot samenwerking met andere partijen (onderwijs, overheden, verenigingen etc.) en exploitatie. Bovendien zou met het kiezen van één model geen recht worden gedaan aan het brede spectrum van ideeën dat de afgelopen maanden verzameld is. De keuze voor één scenario beperkt tenslotte de mogelijkheden voor het voeren van een open, constructief gesprek met de nieuwe eigenaar, de NMo.

Het college stelt de raad voor op basis van de motie van 8 november 2012 en de uitkomsten van het participatietraject niet te kiezen voor één scenario maar wel een duidelijke richting te kiezen als startpunt in de gesprekken met de NMo.

Het college stelt voor de gesprekken aan te gaan met de volgende uitgangspunten:

- De Ruïne van Teylingen is een belangrijk symbool van de gemeente. Veel inwoners en ondernemers voelen een sterke verbondenheid met de Ruïne. Betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij planvorming, maar ook bij uitvoering van de plannen is voor de gemeente dan ook een randvoorwaarde;
- De Ruïne in de huidige staat laten is geen optie. Minimaal moeten bereikbaarheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid vergroot worden. Het terrein rond de Ruïne moet openbaar toegankelijk zijn. Wandel- en fietsroutes in de regio leiden langs de Ruïne;
- De gemeente vindt het belangrijk dat de monumentale waarde van de Ringburcht behouden blijft. Dat wil zeggen dat de functies die uiteindelijk een plaats krijgen in een gereconstrueerde Ruïne moeten passen bij deze monumentale waarde. De gemeente hecht veel belang aan het herstellen van de zichtlijnen op de Ruïne. Eventuele planvorming voor (kostendragende) bouwpercelen in de nabije omgeving zal hieraan getoetst te worden.
- De uiteindelijke keuze van een model zal mede afhankelijk zijn van fondsen en investeerders. De gemeente is bereid de NMo actief te ondersteunen bij het zoeken naar fondsen en het faciliteren van gesprekken met andere overheden, onderwijsinstellingen en lokale ondernemers/investeerders.

2 Inleiding

2.1 Aanleiding en historie

Sinds het begin van de 13e eeuw bestaat een kasteel van Teylingen. In eerste instantie bestond het kasteel uit een donjon met stevige ringmuur. In de loop van de 13e eeuw is de huidige donjon gebouwd en werd een poortgebouw toegevoegd. Hoewel het kasteel veel bewoners heeft gehad is de bekendste bewoner zonder twijfel Jacoba van Beieren. Zij overleed in 1436.

De eerste afbeelding van de Ruïne, uit de 80-jarige oorlog, toont een gehavend complex met Voorburcht. In de eeuwen daarna vervalt de oorspronkelijke burcht en wordt de Voorburcht een groot complex met tuinen. Vanaf 1802 wordt het park opgedeeld en verkocht. In 1877 wordt de Ruïne verkocht aan de Staat. Een proces van herstel en behoud begint. De Ruïne ligt tussen bollenvelden en steeds meer bebouwing.

De Ruïne is op dit moment nog steeds eigendom van het Rijk. Zij maakt echter onderdeel uit van een pakket van monumenten dat in 2015 overgedragen wordt aan de Nationale Monumenten Organisatie (NMo). In december 2014 hebben Rijk en NMo hier overeenstemming over bereikt (zie bijlage). Vanaf het moment van overdracht wordt de NMo verantwoordelijk voor beheer en exploitatie van de Ruïne.

Het Rijk heeft in 2014 aan de gemeente gevraagd aan te geven welke uitgangspunten zij aan de NMo mee wil geven. De uitgangspunten van de gemeente bepalen immers mede de exploitatiemogelijkheden voor de Ruïne. De gemeente heeft aangegeven dat zij deze uitgangspunten graag in een open participatieproces met inwoners en ondernemers vorm wil geven. In overleg met Rijk en provincie Zuid-Holland is een participatietraject opgezet. Een groot deel van het traject is gefinancierd door de provincie Zuid-Holland. De Ruïne maakt namelijk onderdeel uit van de erfgoederenlijn van de provincie.

Hoewel het voor de NMo te vroeg was om actief deel te nemen aan de overleggen over het participatietraject, is vooraf door het Rijk gepeild of de NMo open stond voor de uitkomsten van het traject. De NMo heeft aangegeven erg geïnteresseerd te zijn in de uitkomsten.

2.2 Huidige situatie

De burcht bestaat uit een rondburcht met een doorsnede van 37 m op een kasteeleiland. Hij staat op een eiland en is omringd door een brede gracht. Tegen de muur staat de lege romp van de oude donjon.

Tot 1 januari 2013 heeft de Kastelen Stichting Zeeland en Zuid-Holland zorggedragen voor het beheer van de Ruïne van Teylingen. Zij ontving daarvoor subsidie van de provincie Zuid-Holland.

Vanaf 1 januari 2013 verzorgt de Stichting Beheer Kasteel Teylingen (SBKT) het beheer van de Ruïne in opdracht van het Rijk. De SBKT stelt zich ten doel het verkrijgen, verspreiden en bevorderen van kennis omtrent de geschiedenis en culturele waarden van de Duin- en Bollenstreek in het algemeen en het kasteel Teylingen en zijn bewoners in het bijzonder. De stichting tracht haar doel onder meer te bewerkstelligen door het openstellen van het kasteel voor publiek en het exploiteren van het kasteel en het omliggende terrein ten behoeve van schoolprojecten, evenementen en activiteiten. Het

terrein rond de Ruïne is niet toegankelijk voor voorbijgangers. Ook in 2015 zal de SBKT het beheer verzorgen.

In december 2014 is bekend geworden dat het Rijk 31 monumenten, waaronder de Ruïne, overdraagt aan de Nationale Monumenten Organisatie (NMo). De NMo krijgt van de overheid een 'bruidschat' van 61 miljoen euro om het onderhoud van de monumenten over te nemen. Ook wordt er 2 miljoen euro meegegeven voor achterstallig onderhoud.

Naar aanleiding van de beëindiging van de subsidie voor de kastelen Stichting Zeeland en Zuid-Holland heeft de gemeenteraad van Teylingen op 8 november 2012 een motie aangenomen waarin zij het college oproept het als verantwoordelijkheid van de gemeente te zien dit nationaal cultureel erfgoed als een icoon voor Teylingen te behouden en het als een inspanningsverplichting te zien de ruïne als een aansprekend stuk cultureel erfgoed toegankelijk en herkenbaar te houden voor haar inwoners en voor bezoekers en de ruïne op een zo verantwoord mogelijke manier te (laten) exploiteren, met bijzondere aandacht daarbij voor de educatieve doelen, voor de mogelijke ontwikkelingskansen in de directe omgeving van de ruïne en voor de participatie van de inwoners van Teylingen.

2.3 Beschrijving proces

Het proces om te komen tot een advies aan de NMo over de uitgangspunten voor de toekomst van de Ruïne van Teylingen kent een aantal stappen:

1) Dag van de Ruïne (10 december 2014): ophalen van wensen en ideeën van inwoners en ondernemers van Teylingen voor de Ruïne. Op deze dag zijn een aantal gesprekken georganiseerd met specifieke doelgroepen (omwonenden, historici, ondernemers). Daarnaast is een algemene inloopbijeenkomst georganiseerd. Drie globale ontwikkelingsrichtingen voor de Ruïne zijn gepresenteerd en mensen zijn uitgenodigd hun eigen ideeën voor de Ruïne te (laten) schetsen. Er zijn ruim 100 bezoekers geweest.
2) Expertmeeting (13 januari 2015): op basis van de ruim 50 ideeën die ingediend zijn op de Dag van de Ruïne zijn vier mogelijke modellen ontwikkeld voor de Ruïne en (directe) omgeving. Deze modellen zijn doorgesproken met een aantal experts op het gebied van onder andere kastelen, toerisme en exploitatie.
3) Inloopbijeenkomst (28 januari 2015): de vier modellen zijn gepresenteerd op een inloopbijeenkomst. Opnieuw zijn er ruim 100 bezoekers geweest. Aan de bezoekers is gevraagd aan te geven welke elementen van de modellen aanspraken en welke niet. Daarnaast is gevraagd welke elementen eventueel in andere modellen zouden passen. Doel was in gesprek te gaan over de modellen, er was geen voorkeurspeiling.
4) Via een oproep op het intranet zijn alle medewerkers van Teylingen geïnformeerd over de vier modellen en uitgenodigd ook een reactie te geven vanuit hun vakgebied of belangstelling.
5) Voor de monumentencommissie is op 6 maart 2015, een presentatie verzorgd, waar speciale aandacht is besteed aan de cultuurhistorie. De input van de monumentencommissie naar aanleiding van de presentatie, is naast het burgeradvies opgenomen in deze memo.
6) Vaststellen uitgangspunten voor gesprekken met de NMo door de raad van Teylingen.
7) Start overleg met NMo.

3 Burgeradvies

3.1 Bijeenkomst 10 december 2014

Op 10 december 2014 is de "dag van de Ruïne" georganiseerd. Deze dag was de aftrap van het participatieproces. Aan de hand van 3 denkrichtingen werden belangstellenden uitgenodigd hun ideeën voor de Ruïne te schetsen. Hiervoor is een inloopbijeenkomst georganiseerd. Belangstellenden werden daarnaast geïnformeerd over het proces dat doorlopen wordt

Voor drie specifieke doelgroepen werd naast de algemene inloopbijeenkomst een aparte gesprekssessie gehouden. Dit waren:
- Historici;
- Omwonenden en eigenaren van aanliggende percelen;
- Ondernemers.

Ook is op 10 december een gesprek gevoerd met het bestuur van de Stichting Beheer Kasteel Teylingen (SBKT).

Er zijn veel belangstellenden op deze dag afgekomen. De aanwezigen gaven een grote verscheidenheid aan reacties. Binnen de reacties vallen een aantal punten op:
- Het nut en noodzaak om met de ruïne aan de slag te gaan wordt onderschreven (niet betwist). Ook partijen als de RCE en vertegenwoordigers van historische verenigingen zien dat een ontwikkeling nodig is om te voorkomen dat de Ruïne letterlijk afbrokkelt;
- Dat er meer mogelijk is dan in de huidige situatie, lijkt vrijwel unaniem onderschreven te worden;
- De belangen van grondeigenaren en omwonenden zijn groot, maar niet in beton gegoten. Er kan daardoor over verschillende opties gesproken worden met eigenaren en omwonenden;
- Veel bezoekers zagen de ruïne als 'hun ruïne'. Persoonlijke relaties met de ruïne bestaan vanwege diverse redenen zoals (vrijwillige) werkzaamheden en hobby's, recreatief gebruik, het dichtbij de Ruïne wonen en het dragen van de achternaam Van Teylingen.

3.2 Expertmeeting 13 januari 2015

Op basis van de ideeën ingebracht op de dag van de Ruïne zijn vier mogelijke ontwikkelingsrichtingen voor de Ruïne opgesteld:
- Heerlijkheid Teylingen;
- Ruïnetuin Teylingen;
- Middeleeuwse bouwplaats Teylingen;
- Kasteel en congrespark Teylingen.

Een groep van deskundigen (exploitatie, monumenten, vrijetijdseconomie, toerisme en recreatie) heeft de concepten besproken. Deze experts hadden geen specifiek belang in of kennis over de Ruïne.

Uit deze expertmeeting kwamen de volgende algemene adviezen:
- Haalbaarheid van de plannen wordt mede bepaald door de inventiviteit van ondernemers en marktkansen;
- Verbeter het zicht en de bereikbaarheid vanuit de dorpen op/naar de Ruïne;
- Vertel het verhaal van de Ruïne;

- Kijk goed naar de concurrentie en ruimte in de toeristische markt in de regio;
- Gebruik de Ruïne als decor voor leuke evenementen;
- De modellen zijn allemaal interessant voor touringcar groepen op reis door de bollenstreek. De verwachtingen van deze bezoekers zijn hoog. Herinrichten van de omgeving is dus belangrijk;
- Pak conservering/restauratie niet half aan, met weinig geld. Dan is het beter niets te doen;
- Bij ingrijpen is intensief overleg met de Rijksdienst voor Cultuurhistorie en Erfgoed (RCE) belangrijk, de historische waarde mag niet achteruit gaan;
- Voor aanleg en herbouw zijn in veel gevallen fondsen te vinden, voor het beheer is dat lastiger;
- Een model dat ruimte biedt voor particulier gebruik (moestuinen) of een ontwikkeling met grote toegevoegde waarde voor de lokale samenleving, zal mogelijk gebruik kunnen maken van vrijwilligers. Maar laat een ambitieus plan niet afhankelijk worden van onzekere bijdragen van vrijwilligers.

Daarnaast hebben de experts kansen en risico's benoemd voor de verschillende modellen. Opvallend is dat diverse keren met name gewezen is op de mogelijkheid de Ruïne, een Ruïne te laten blijven en de kansen voor ontwikkelingen met name in de directe omgeving te zoeken, bijvoorbeeld op het terrein van de Voorburcht of in de tuinen.

3.3 Bijeenkomst 28 januari 2015

De vier modellen zijn vervolgens gepresenteerd op een inloop bijeenkomst op 28 januari 2015. Aan de aanwezigen is gevraagd aan te geven wat ze aansprak in de modellen en wat juist niet. Ook kon geschoven worden met elementen tussen de modellen. Hierdoor is een beeld ontstaan van het draagvlak voor de verschillende modellen, maar ook van het draagvlak voor de verschillende elementen binnen de modellen.

Uiteraard was er ook tijdens de tweede bijeenkomst veel diversiteit in de voorkeuren, meningen en wensen. Er was eenzelfde positieve sfeer en betrokkenheid bij de Ruïne als in de eerste bijeenkomst. Diverse aanwezigen vroegen om een ruimte waar ook tentoonstellingen ingericht kunnen worden door lokale verzamelaars met collecties gerelateerd aan de Ruïne.

3.4 Conclusie

De betrokkenheid van inwoners en ondernemers van Teylingen bij de Ruïne van Teylingen is groot. Ook bij deskundigen is er veel betrokkenheid bij en belangstelling voor de Ruïne.
Vrijwel unaniem is men van mening dat er meer kan met de Ruïne dan nu en dat er iets moet gebeuren aan bereikbaarheid en zichtbaarheid. Over wat er dan moet gebeuren lopen de meningen echter wel uiteen.

4 Raadsbehandeling

4.1 Positie gemeente

Deze notitie dient als onderlegger voor besluitvorming in de raad van Teylingen over de uitgangspunten voor de gesprekken met de NMo over de gewenste toekomstige ontwikkelingsrichting van de Ruïne van Teylingen. Een uitgebreide beschrijving van de modellen is opgenomen in het rapport: "Toekomst van de Ruïne van Teylingen: Ideeën van burgers vertaald in 4 modellen":

De betrokkenheid van de inwoners en ondernemers van Teylingen is groot. Dat blijkt ook wel uit de grote belangstelling voor het participatietraject. Ook de raad is erg betrokken, zoals blijkt uit de motie van de raad over de Ruïne. Dit is ook logisch, de Ruïne is immers ook naamgever van de fusiegemeente.

De gemeente is echter geen eigenaar van de Ruïne. De Ruïne is op dit moment eigendom van het Rijk en zal overgaan naar de NMo. Bij de NMo ligt de eindbeslissing over de toekomst van de Ruïne. De gemeente kan door het stellen van kaders, bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, wel richting geven aan de ontwikkelingsmogelijkheden. Daarnaast kan de gemeente de NMo ondersteunen bijvoorbeeld bij de zoektocht naar fondsen en het leggen van contacten met andere overheden, onderwijsinstellingen en ondernemers.

4.2 Monumentencommissie

Op 6 maart 2015 zijn de vier modellen toegelicht aan en besproken met de monumentencommissie van de gemeente Teylingen.

De monumentencommissie heeft in een later stadium van het traject rond de Ruïne een adviserende functie. Door de monumentencommissie vroegtijdig te informeren en consulteren kunnen eventuele aandachtspunten vroegtijdig in het proces meegenomen worden. Deze vroegtijdige consultatie heeft geen invloed op de latere adviserende bevoegdheden van de monumentencommissie.

De commissie heeft aangegeven dat met dit traject een eerste stap is gezet om de toekomst van de Ruïne veilig te stellen. Zij hecht daar veel belang aan.

De commissie heeft de volgende aanvullingen op de algemene aandachtspunten van de expertgroep:

1) De in het rapport opgenomen historische kaarten laten goed zien, dat de omgeving van de Ruïne in de loop van de geschiedenis aan verandering onderhevig is geweest. De commissie adviseert daarom een gedegen cultuurhistorische analyse met waarde stellingen te laten opstellen voor zowel het object als de omgeving van de Ruïne. Daarbij kan ook het vereiste archeologische onderzoek en een bouwhistorische verkenning een rol hebben. De opgedane kennis kan van groot nut zijn bij het maken van de juiste keuzes in het verdere proces van de ontwikkeling;
2) De commissie adviseert om een groter deel van de omgeving van de Ruïne te betrekken bij de ontwikkeling en dit ook mee te nemen in de cultuurhistorische analyse. In dit verband wijst zij o.a. op de zuidoost zijde van de ruïne, grenzend aan de Teylingerlaan, waar momenteel de voormalige bollenschuur Gebroeders Bergman aan de Teylingerlaan 69 (rijksmonument) wacht op een herbestemming. Hier liggen kansen om met de herbestemming aan te sluiten op een beoogde ontwikkeling rond de Ruïne. Bijkomend voordeel is, dat de Ruïne

hiermee meer centraal komt te liggen in haar (nieuwe) omgeving en de relatie met de bebouwde kern van Sassenheim wordt versterkt. Maar ook het gebied langs de Teylingerlaan en de laan zelf (reeds te zien op de oude kaarten) kan bij deze analyse worden betrokken. Het gaat immers om een toekomstvisie voor de komende decennia;
3) De commissie mist in de geschetste modellen (nog) een goede koppeling naar het dorp en het omringende (bollen)landschap. Het verdient aanbeveling om de effecten van de modellen in beeld te brengen;

Met betrekken tot de vier modellen merkt de commissie het volgende op:
1) De modellen Heerlijkheid Teylingen en Ruïnetuin Teylingen zijn beide groeimodellen en bieden beide scenario's voor een ontwikkeling, die in de loop der tijd kan plaatsvinden. De Ruïne blijft in beide modellen als zodanig ervaarbaar en dat ziet de commissie als groot voordeel. Positief ervaart de commissie ook de koppeling met het wandelpad vanuit de woonwijk;
2) Het model Ruïnetuin Teylingen gaat daarbij verder in de ontwikkeling van de Ruïne zelf met de suggestie een uitkijkpost te creëren. De commissie meent dat aanwezige bouwsporen in de donjon van de Ruïne hiervoor mogelijkheden bieden. Een uitzichtpunt biedt tevens mogelijkheden om naast de Ruïne zelf ook het omringende landschap goed waar te nemen. In combinatie met herbestemming van de aanwezige historische waardevolle gebouwen als de (rijks)monumentale bollenschuur biedt dit model kansen;
3) Het model Middeleeuwse bouwplaats Teylingen betreft een tijdelijke functie voor een periode van ongeveer 20 jaar. Wat er daarna met het (grotendeels nieuwe) gebouw gebeurt is niet duidelijk. De Ruïne gaat op in een groter (nieuw) gebouw, waarmee het unieke karakter van de Ruïne verdwijnt. Daarbij brengt dit model grote gevaren met zich mee: hoe wordt over zo'n lange periode gewaarborgd dat het bouwproces op een cultuurhistorisch verantwoorde wijze wordt uitgevoerd? Is daar voldoende toezicht op? De commissie heeft ernstige twijfels bij dit proces;
4) Ook in het model Kasteeltuin en congrescentrum wordt de Ruïne opgenomen in een grotendeels nieuw bouwwerk. De Ruïne (of: het gereconstrueerde kasteel) wordt in dit model benaderd vanaf de Frank van Borselenlaan en staat in feite (als aantrekkelijk decor) in de achtertuin van het te ontwikkelen congrescentrum. Dit levert geen positieve bijdrage aan de relatie met het dorp. De Ruïne (of het gereconstrueerde bouwwerk) staat in feite met de rug naar het dorp en lijkt daar geen onderdeel van te zijn. Noch wordt met dit model recht gedaan aan de plaats die de Ruïne inneemt in de geschiedenis. Daarnaast is ook dit model kwetsbaar, omdat het congrescentrum een grote directe investering vraagt. Dit draagt het risico in zich, dat halverwege de ontwikkeling de plannen bijgesteld moeten worden en een minder gewenste variant gerealiseerd wordt.

4.3 Voorstel

Het college heeft met veel belangstelling kennis genomen van de rapportage van het participatietraject en de bespreking in de monumentencommissie. Het college legt deze rapportage graag voor aan de gemeenteraad van Teylingen.
Zij vraagt de raad van de gemeente Teylingen op basis van de rapportage en de motie van 8 november 2012 de uitgangspunten vast te stellen, waarmee de gemeente de komende maanden de gesprekken met de NMo aan zal gaan.

Het college signaleert dat het nog te vroeg is om een definitieve keuze te maken voor één voorkeursvariant voor de Ruïne van Teylingen. De vier modellen zijn daarvoor nog niet voldoende gedetailleerd uitgewerkt. Nader onderzoek is nodig op het gebied van onder andere archeologie, cultuurhistorie, bouwkunde, mogelijkheden tot samenwerking met andere partijen (onderwijs, overheden, verenigingen etc.) en exploitatie. Bovendien zou met het kiezen van één model geen recht worden gedaan aan het brede spectrum van ideeën dat de afgelopen maanden verzameld is. De keuze voor één scenario beperkt tenslotte de mogelijkheden voor het voeren van een open, constructief gesprek met de nieuwe eigenaar, de NMo.

Het college stelt de raad voor op basis van de motie van 8 november 2012 en de uitkomsten van het participatietraject niet te kiezen voor één scenario maar wel een duidelijke richting te kiezen als startpunt in de gesprekken met de NMo.

Het college stelt voor de gesprekken aan te gaan met de volgende uitgangspunten:

- De Ruïne van Teylingen is een belangrijk symbool van de gemeente. Veel inwoners en ondernemers voelen een sterke verbondenheid met de Ruïne. Betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij planvorming, maar ook bij uitvoering van de plannen is voor de gemeente dan ook een randvoorwaarde;
- De Ruïne in de huidige staat laten is geen optie. Minimaal moeten bereikbaarheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid vergroot worden. Het terrein rond de Ruïne moet openbaar toegankelijk zijn. Wandel- en fietsroutes in de regio leiden langs de Ruïne;
- De gemeente vindt het belangrijk dat de monumentale waarde van de Ringburcht behouden blijft. Dat wil zeggen dat de functies die uiteindelijk een plaats krijgen in een gereconstrueerde Ruïne moeten passen bij deze monumentale waarde. De gemeente hecht veel belang aan het herstellen van de zichtlijnen op de Ruïne. Eventuele planvorming voor (kostendragende) bouwpercelen in de nabije omgeving zal hieraan getoetst te worden.
- De uiteindelijke keuze van een model zal mede afhankelijk zijn van fondsen en investeerders. De gemeente is bereid de NMo actief te ondersteunen bij het zoeken naar fondsen en het faciliteren van gesprekken met andere overheden, onderwijsinstellingen en lokale ondernemers/investeerders.

4.4 Vervolg

Op basis van de door de raad vastgestelde uitgangspunten zal het college het gesprek aangaan over de toekomst van de Ruïne van Teylingen met de NMo, inwoners, verenigingen en ondernemers in de gemeente Teylingen,het Rijk, de provincie Zuid-Holland en de monumentencommissie. Het college zal halfjaarlijks rapporteren aan de raad.

R. UNIV.
BIBLIOTHEEK
LEIDEN

Historisch-ruimtelijke analyse Ruïne van Teylingen

16 januari 2017

DEBIE & VERKUIJL

COLOFON

Ruïne van Teylingen
Rijksmonument 37983
groot circa 9370 m2
Teylingerlaan 15a
2215 RT Voorhout (gemeente Teylingen)

Kenmerk: 2016-0176
rapportage d.d. 16-01-2017

OPDRACHTGEVERS
Stichting Monumenten Bezit
Daam Fockemalaan 22
3818 KG Amersfoort

Contactpersoon: de heer drs. Mark van den Bos
(t) 033-2035075
(e) m.vandenbos@monumentenbezit.nl

Gemeente Teylingen
Postbus 149
2215 ZJ Voorhout

Contactpersoon: mevr. Josephine Braam
(t) 14 0252
(e) jac.braam@teylingen.nl

© 2017, Debie & Verkuijl tuin park landschap, Renswoude. Alles uit deze uitgave mag verveelvoudigd of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij papier of digitaal, uitsluitend met correcte bronvermelding

afbeelding voorzijde

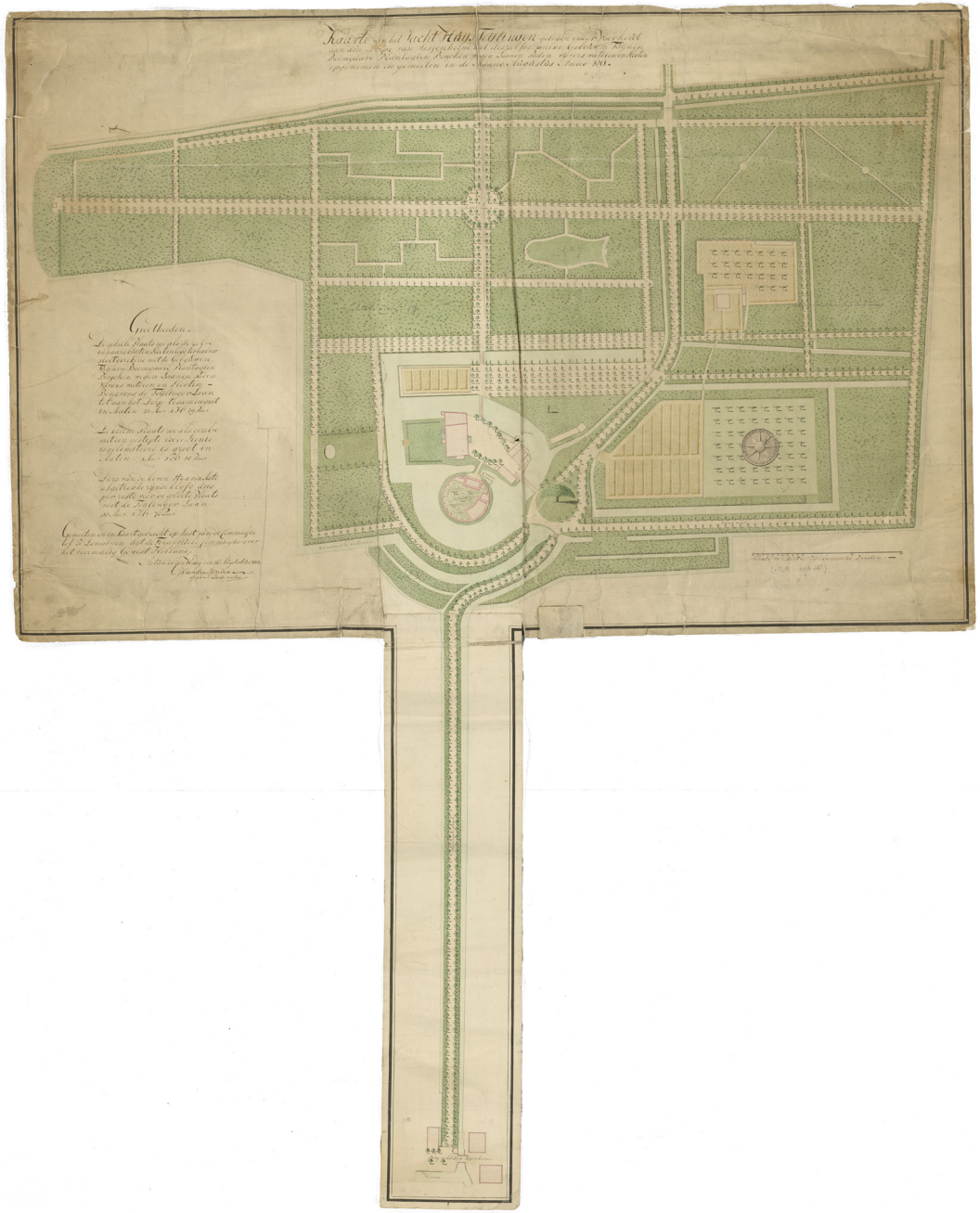
1845-1855 Bouwvallen van het Jachthuis Teylingen, P.J. Lutgers (Universiteitsbibliotheek Leiden P335N158)

OPDRACHTNEMER
Debie & Verkuijl tuin park landschap
Dorpsstraat 1a
3927 BA RENSWOUDE
(i) http://www.debieenverkuijl.nl

Contactpersoon: mevr. drs. ing. P.H.M. Debie BNT
(t) 0318 570690
(e) patricia@debieenverkuijl.nl

Team:
drs. ing. Patricia Debie BNT
ing. Jan Holwerda
ir. Anne van Schaijk BNT
ir. Jaap Dirk Tump BNT

DEBIE & VERKUIJL
tuin | park | landschap

1801 Kaarte van het Jacht Huijs te Teijlingen
(Nationaal Archief Den Haag 00013001008)

INHOUDSOPGAVE

COLOFON	3
SAMENVATTING	7
CHRONOLOGIE EN BEWONERSOVERZICHT	10
1. INLEIDING	13
2. HUIDIGE SITUATIE	17
3. HISTORISCH-RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	25
4. ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS	33
5. KAARTE VAN HET JACHT HUIJS TEIJLINGEN	65
6. TUINHISTORISCHE WAARDESTELLING	79
7. STEDENBOUWKUNDIGE ANALYSE	85
8. ONTWIKKELINGSVISIE	113
BRONNEN	125

TUINHISTORISCH ONDERZOEK

Sinds de dertiende eeuw drukt Slot Teylingen haar stempel op het kustlandschap tussen Leiden en Haarlem. Een landschap bestaande uit de hoger gelegen zandgronden van de strandwallen en de lager gelegen strandvlaktes dat een grote verzameling middeleeuwse kastelen bevatte. De ruïne van Teylingen ligt als knooppunt op de verbinding van de twee Heerewegen tussen Leiden en Haarlem.

Vanaf de zestiende eeuw leidde de aanleg van buitenplaatsen en landgoederen tot de ontwikkeling van de Leidse lustwarande. Teylingen was exemplarisch als jachtverblijf voor de bestuurlijke hofkring van de stadhouder.

Over de bouw- en bewoningsgeschiedenis is reeds veel bekend. Dat de ruïne voorheen omgeven was door een indrukwekkende geometrische parkaanleg met lanen, grachten, boomgaarden en bos is langzaam in de vergetelheid geraakt. De omliggende bollenvelden hebben de potentie om als uitzichtspunt vanaf de ruïnemuren dé trekpleister van Sassenheim te worden.

De herbestemming van de Ruïne van Teylingen als historische trekpleister, en enkele stedenbouwkundige ontwikkelingen in de directe omgeving, vragen om een verantwoorde ruimtelijke afstemming tussen het ruïneterrein en de omgeving. Met dit historisch onderzoek wordt inzicht gegeven in de landschappelijke inbedding en de ontwikkelingsgeschiedenis van de voormalige slottuinen.

Historisch overzicht

Willem van Teylingen (1198-1244) is de oudst bekende naam verbonden aan het leengoed Teylingen. In eerste instantie is er sprake van een torenachtige gebouw op een eiland en een voorburcht. In de dertiende eeuw is de stenen ringmuur opgericht en is de toren vervangen door een grotere donjon.

Na het uitsterven van het geslacht Van Teylingen vervalt het leengoed aan de Graaf van Holland en vanaf 1328 is het beheer verbonden aan de houtvesterij. Na 1477 werd Teylingen het ambtscentrum van de houtvesterij, met de stadhouder als opperhoutvester.

Een kaart uit 1596 maakt duidelijk dat de hoofdstructuren dan al vast liggen: de Scheysloot en de Teylingerlaan die als zichtassen in een ‘assenkruis’ zijn vormgegeven. Deze hoofdstructuren zijn nog steeds aanwezig en herkenbaar. Opmerkelijk is de verbintenis met de kerktoren van Sassenheim die met de knik in de Teylingerlaan ter plaatse van het slot benadrukt wordt.

In de eerste jaren van de Nederlandse Opstand (Tachtigjarige oorlog) wordt het slot verwoest en worden de bossen gekapt. Eind zestiende eeuw wordt het verwoeste Teylingen en haar omliggende tuinen hersteld. Uit archiefstukken blijkt dat de grachten zijn opgeschoond, oude sloten gedempt, de wallen geslecht, boomgaarden aangelegd, en opgaand hout aangeplant. In 1614 wordt op het voorburchtterrein een nieuw bakstenen woonhuis in de Hollandse renaissancestijl gebouwd.

De basisstructuren van de latere parkaanleg komen rond 1650 tot stand: er vinden verschillende terreinuitbreidingen plaats, er worden nieuwe lanen aangelegd en bestaande lanen worden verbreed, elstakkers aangeplant en een brede watergang gegraven. Het noodlot slaat toe in 1677. De slottoren brandt uit en sindsdien blijft het slot als ruïne staan.

In het tweede kwart van de achttiende eeuw komt een grootse geometrische parkaanleg tot stand die tot in het kleinste detail is weergegeven op de bekende Kaarte van het Jacht Huijs Teijlingen van geadmitteerd landmeter G. van der Linden uit 1801. Het terrein bevat een haakse gracht, grasvelden, moestuinen en bomen op de sloteilanden. De bosvakken met hakhout zijn doorsneden met lanen die samenkomen rondom een plein. Aan vrijwel alle zijden is sprake van beslotenheid (t.o.v. de omgeving), daarmee is sprake van een ‘ouderwetse’ aanleg neigend naar de Hollands classicistisch tuinstijl. Enige Franse grandeur is aangebracht door de uitsparing van zichtlijnen in het hakhout, zodat er samenhang met de omgeving is: één vanuit het hoofdhuis in zuidwestelijke richting en één in het verlengde van de Teylingerlaan met doorzicht op de ruïne. Op dezelfde hoogte ligt een drietal gebogen watergangen, als restanten van de wallen die ooit om het slot lagen.

De Bataafse Republiek betekent de opheffing van de houtvesterij. Uit advertenties blijkt dat huurders voor het slot niet worden gevonden en er worden gerooide bomen, hakhout en partijen puin van de afgebroken gebouwen aangeboden. In de eerste helft van de negentiende eeuw wordt Teylingen onderdeel van buitenplaats Berg en Daal. De ruïne zelf wordt een ‘decorstuk’ in de parkaanleg, één met veel aantrekkingskracht voor de wandelaars en bezoekers. In 1857 wordt Teylingen weer afgesplitst van Berg en Daal. De ruïne wordt in 1889 geschonken aan het Rijk. Het overgrote deel van de gronden rondom de ruïne blijft nog steeds bos, totdat vanaf 1904 de gronden, zelfs tot aan de voet van de ruïne omgezet worden tot ‘bollenlanden’.

In 1919 wordt de Teylingerlaan overgenomen door de gemeenten Sassenheim en Voorhout en de tol wordt opgeheven. Snel daarna volgt de kap van 270 laanbomen. Alle bollenlanden worden verkocht als smalle percelen,

waarmee de versnippering van het bezit in gang is gezet. Vanaf de jaren ’20 worden er woningen en bollenschuren in de nabijheid van de ruïne gebouwd. Het zicht op de ruïne wordt haast onmogelijk en de sporen van de indrukwekkende parkaanleg zijn nagenoeg uitgewist.

Gedurende de tweede helft van de twintigste eeuw verdicht de bebouwing langs de Teylingerlaan. In de directe nabijheid van de ruïne is nog een deel van de voormalige slotgracht om de voorburcht dichtgegooid en vervolgens opnieuw uitgegraven. De ruïne staat weer op een eiland en heeft een eigen ontsluiting aan de oostzijde via de Teylingerlaan. In 2016 is de ruïne van Teylingen door het Rijksvastgoedbedrijf overgedragen aan Stichting Monumenten Bezit.

Waardestelling tuin

Middels een waardestelling zijn de tuinhistorische en stedenbouwkundige onderdelen van Teylingen in beeld gebracht.

Teylingen is van hoge cultuurhistorische waarde omdat; 1) het onderdeel uitmaakt van de kenmerkende Leidse Lustwarande, het kustlandschap tussen Leiden en Haarlem; 2) het strandwallenlandschap een kenmerkende vestingslocatie was voor kastelen van de Leidse en Haagse elite en regenten; 3) het omgrachte slot als oudste element nog deels aanwezig is; 4) het ensemble dat het omgrachte jachtslot met haar omliggend landschap vormt; 5) de relatie tussen het jachtslot met de Teylingerlaan en de Scheysloot als een ‘geïdealiseerd’ assenkruis waarlangs de aanleg is opgespannen; 6) de subtiel verweven zichtrelatie tussen de kerk van Sassenheim met slot Teylingen via de Teylingerlaan; 7) het levend houden van de herinnering van Teylingen als jachthuis van hogere politieke bovenlaag in de stadhouderlijke kring tussen de 16e en 19e eeuw.

Als positieve waarde worden; 1) het behoud van de oorspronkelijke percelering; 2) en de gedeeltelijke herkenbaarheid van de voormalige warande (een parkaanleg voor de jacht) in de deels nog aanwezige percelering en slotenstructuur als kwaliteiten beschouwd.

Als Indifferente waarde op Teylingen zijn gewaardeerd; 1) de verdwenen padenstructuur en bijbehorende zichtassen; 2) de verdwenen samenhang tussen de ruïne en de omgeving.

HISTORISCH-RUIMTELIJKE ANALYSE

Omgeving

De Ruïne van Teylingen ligt in een landschap waar verschillende landschapstypen aanwezig zijn: de strandvlaktes, strandwallen en zanderijen. De aanwezigheid van deze typen zorgt voor een afwisselend landschapsbeeld. De strandvlaktes zijn open stroken in een landschap met fijne verkaveling. De langgerekte strandvlaktes worden afgewisseld door strandwallen. Deze hebben een besloten karakter. Dit karakter wordt gevormd door de dorpen, buitenplaatsen en bebossing op de strandwallen. De zanderijen zijn afgegraven wallen en kenmerken zich door openheid en bollenvelden, verkaveld in grote blokken.

De eerste stedelijke ontwikkeling van Sassenheim heeft

in de lengterichting van de strandwal plaatsgevonden, aan de Heereweg die over de wal loopt. Ook worden buitenplaatsen gesticht aan deze belangrijke as. Deze ontwikkeling is gestaag, en begint in de 18e eeuw. Latere bebouwing, in de 19e eeuw, heeft zich aan wegen en wetering dwars op de Heereweg ontwikkeld. Deze stroomversnelling in bebouwing kwam voort uit de florerende bollenteelt. Na de tweede wereldoorlog vindt een volgende groeispurt plaats, die tot vandaag de dag doorloopt. De ruimtes tussen de oude Heereweg (de huidige Hoofdstraat) en de dwarsassen worden opgevuld.

Een ander kenmerkend fenomeen in deze regio zijn de bollenschuren. De bollenschuren zijn ontstaan vanaf ±1850 en hebben zich door de jaren heen ontwikkeld. Door deze ontwikkeling zijn er 6 typologieën te onderscheiden die in de omgeving van Sassenheim terug te vinden zijn, zowel in de stedelijke structuur als in het buitengebied.

Ruïne van Teylingen

Waar de Ruïne vroeger meerdere connecties met de omgeving had, zoals kerken en andere buitens, is daar vandaag de dag weinig meer van over. Ook op lagere schaal is de connectie met het dorp Sassenheim verdwenen. Door allerlei (stedelijke) ontwikkelingen is het zicht vanuit de omgeving op de ruïne nagenoeg verdwenen.

De Teylingerlaan, de belangrijkste verbindings- en zichtas tussen de ruïne en het dorp, is in de 19e eeuw (volgens het hierboven beschreven principe) aan één zijde bebouwd met villa's van welvarende bollenkwekers. De fijnmazige verkaveling uit deze tijd is nog altijd te herkennen. Ook de rooilijn van deze woningen is sterk eenduidig en nog steeds aanwezig. De overzijde is pas na 1980 bebouwd. Hier is eveneens een duidelijke rooilijn aanwezig waarmee het zicht op de ruïne gewaarborgd blijvt. Echter, ondanks de afstand van de huizen ten opzichte van de weg, wordt door andere inrichtingselementen het zicht op de ruïne geblokkeerd. Rondom de ruïne zelf is minder gestructureerde bebouwing ontwikkeld na 1900. Hierdoor oogt de omgeving rommelig en is het zicht op de ruïne grotendeels verdwenen.

Stedenbouwkundige waardering

De Algemene Cultuurhistorische waarde van de Teylingerlaan is hoog gewaardeerd. Enerzijds omdat deze nog steeds de connectie vormt tussen de ruïne en de Hoofdweg, en daarmee onderdeel is van de reeks kastelen en buitenplaatsen die langs de Heerewegen zijn opgespannen. Anderzijds omdat de landschappelijke structuren nog steeds bepalend én herkenbaar zijn in de huidige verkavelingspatronen én als belangrijke structuren voor de begrenzing van stedenbouwkundige uitbreidingen gelden. De percelen ten zuiden van de ruïne aan weerszijden van de Teylingerlaan zijn niet als 'hoog' gewaardeerd vanwege het ernstig verstoorde zicht op de ruïne. Tevens is met de stedenbouwkundige invulling ten oosten van de ruïne nadrukkelijk afgeweken van het begrenzingsprincipe dat in Sassenheim herkenbaar is. Deze noordoostelijk gelegen percelen zijn dan ook indifferent gewaardeerd, vanwege de afwijkende ritmiek, korrelgrootte en fragmentatie.

De Ensemblewaarde van de Teylingerlaan is hoog gewaardeerd. Enerzijds zijn de kwekersvilla's aan de zuidwestzijde kenmerkend voor de Sassenheimse bouwtraditie, en anderzijds heeft de bollenschuur-collectie een samenhang met de regionale ontwikkeling. De latere toevoegingen van woningbouw aan de noordoost-zijde zijn indifferent door hun onsamenhangende bouwtypologie.

De Architectuurhistorische waarde is hoog en komt tot uiting in de kenmerkende overgangsarchitectuur met art nouveaustijl van de kwekersvilla's en de kenmerkende zakelijke architectuurstijl van de bollenschuren uit het begin van de twintiger jaren. De latere toevoegingen zijn indifferent omdat zij geen onderlinge samenhang hebben. Enkele bollenschuren die niet vermeld zijn in de regionale bollenschuur collectie zijn wel hoog gewaardeerd.

De Gebruikshistorische waarde is hoog vanwege de directe samenhang tussen bouwtypologie, locatie en situering nabij de bollenvelden en hun gebruik voor de kwekers in dit zanderij landschap.

Potenties

De omgeving van de ruïne biedt meerdere kansen om het landschap met een uitgebreid recreatief netwerk te verbinden. Het buitenplaatsen- en bollenlandschap vormt hiervoor een aanleiding en ook de sterke waterstructuur geeft aanknopingspunten voor een sterke connectie met de omliggende landschapsstructuren.

In de directe omgeving van de ruïne is het vooral belangrijk om zichten van en naar de ruine vrij te houden en eventueel uit te breiden. Met name het zicht en de connectie met Sassenheim is belangrijk. Een waardige entree naar de ruïne vanuit het dorp zou een positieve invloed kunnen hebben op wederzijdse verbinding. De karakteristieke Sassenheimse stedenbouwkundige ontwikkeling biedt tevens een kans voor het opwaarderen van de Teylingerlaan. Er kan gestreefd worden naar meer stedelijke samenhang, met name om de ruïne. De ruïne zelf moet al baken in het landschap herkenbaar zijn. Ook de bollenschuren verdienen aandacht binnen het geheel.

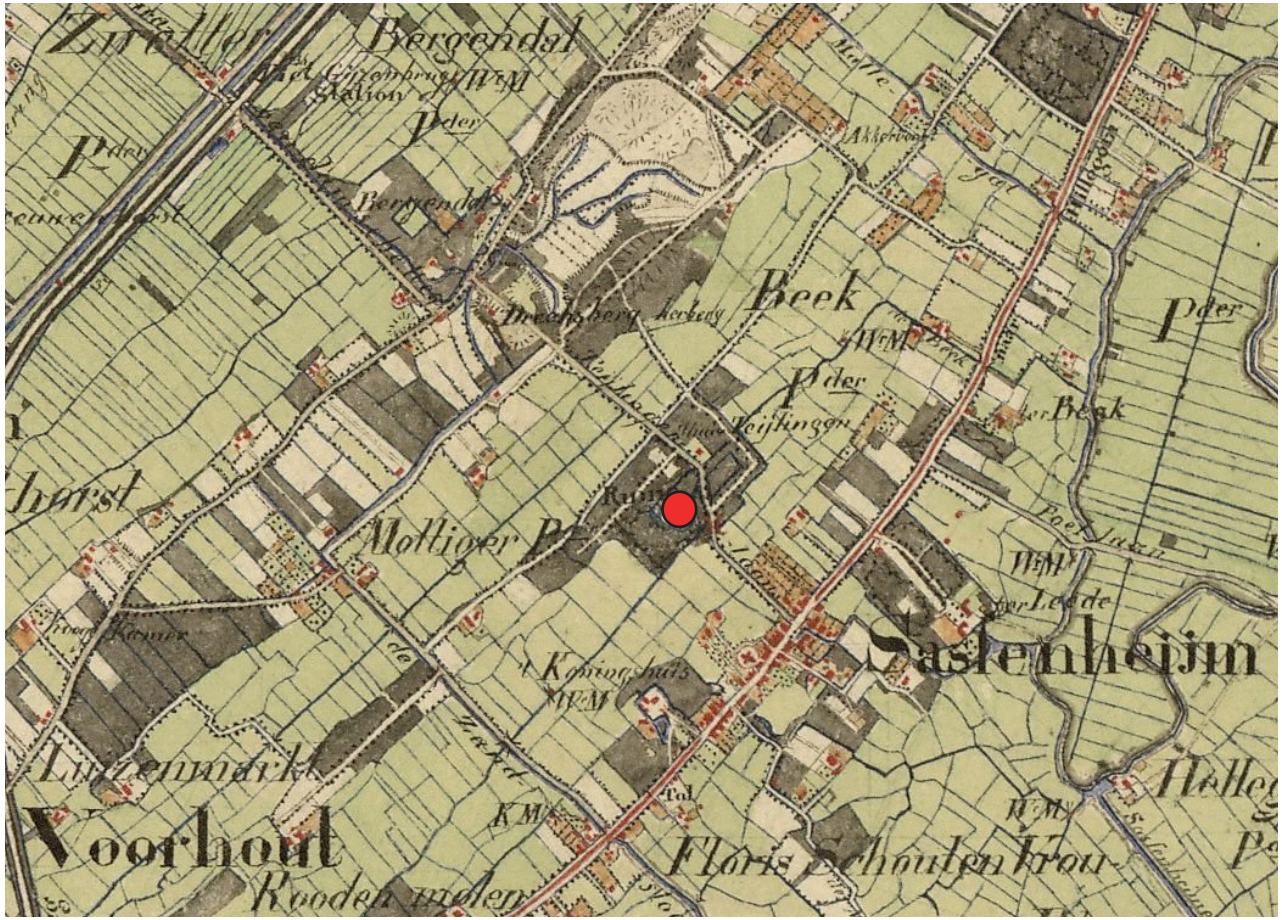
Ruïne van Teylingen ingesloten door 'bollenlanden' (Stichting Oud Sassenheim)

tot 1283	Leengoed van de Graaf van Holland, tot 1283 in leen bij geslacht Van Teylingen. Daarna werd Teylingen niet meer als een erfleen uitgegeven, maar steeds aan een bezitter voor het leven.
vanaf 1328	Als goed in beheer van opeenvolgende houtvesters van de Graaf van Holland. Deze hadden veelal eigen bezittingen en huizen en bewoonden slot Teylingen meestal niet.
1428-1437	Houtvesterinne Jacoba van Beieren (1401-1436).
	Meermaals herstellingen aan het slot en gebouwen op de voorburcht.
na 1477	Het houtvesterschap werd verbonden aan het stadhouderschap van Holland, met de stadhouder als opperhoutvester. Het feitelijke beheer werd opgedragen aan een luitenant-houtvester. Teylingen werd het ambtscentrum van de houtvesterij en het slot de ambtswoning.
1568-1648	De Nederlandse Opstand (Tachtigjarige Oorlog). De houtvesterij kwam onder de Staten van Holland.
1572	Verwoesting/zware beschadiging van slot Teylingen en kap van de bossen gedurende beleg van Haarlem.
1593	Opmetingen van onder andere: - **'boomgaerden'** - **'elstsingels'** - **tweetal 'waranden' (jachtterrein).**
1594-1610	Luitenant-houtvester was Johan van Wassenaar-Duivenvoorde Heer van Warmond (1547-1610); hij en zijn nazaten waren door een contract verzekerd van vijftien jaar vruchtgebruik.
vanaf 1597	Herstel van omliggende tuinen: - **opschonen van grachten** - **aanleg van boomgaarden, met onder andere 'Kerssen eñ Pruyme-bomen'** - **aanplant van 'dorn' voor heggen om de boomgaarden** - **aanplant van opgaand hout als 'Abeelen, Ypen, Linden, Eycken'** - het opmetselen van een muur 'omme den grooten Boomgaert vant Nederhof af te sluyten'. Ook kwam de vaart aan de oostzijde van de Teylingerlaan tot stand, van ter hoogte het slot tot de Heereweg in Sassenheim.
1596	Kaart 'des Graeffelickheijts huijse genomt Teylingen met sijne grachten, cingelen ende landen dear aen ende omme gelegen' met onder andere: - **verwoeste slot met zijn slotgracht en voorburcht met de toegangspoort** - **drie van de vier zijden met tot drie watergangen met windsingels omsloten** - **grote delen van Westlaen (Teylingerlaan) kennen laanbeplanting** - **ook 't Hoy Laentge (Frank van Borselenweg) en de Oostlaen staan ingetekend** - **op het terrein van de voorburcht staan veel bomen ingetekend, maar of er sprake is geweest van een siertuin komt niet naar voren; meer waarschijnlijk is een boomgaard.**
1609-1621	Twaalfjarig Bestand (vredesperiode in Nederlandse Opstand).
1610-1623	Luitenant-houtvester was Reinier van Oldebarnevelt (ca. 1588-1623), zoon van Johan van Oldenbarnevelt (1547-1619). Reinier woonde op Teylingen.
1614	Herstel van de slottoren (donjon kreeg nieuw dak) en bouw van een nieuwe houtvesterswoning op het voorburchtterrein.

CHRONOLOGIE EN BELANGRIJKSTE BEWONERS

1625-1647	Bewindsperiode stadhouder Frederik Hendrik van Oranje-Nassau (1584-1647).
1633-1660	Luitenant-houtvester was Johan Polyander van den Kerckhove (1594-1660), diplomaat, heer van Heenvliet en Sassenheim en ruwaard van Putten en een van de favorieten van stadhouder Frederik Hendrik.
1647-1648	Opmetingen waaruit blijkt dat - **slotterrein was uitgebreid** - **elstakkeren waren aangelegd** - **nieuwe lanen waren aangelegd en bestaande lanen verbreed.** De kaart *t'Hoogheymraedschap van Rhijnland* uit 1647 laat de terreinuitbreiding zien; de lanen zijn niet op de kaart weergegeven.
1647-1650	Bewindsperiode stadhouder Willem II van Oranje-Nassau (1626-1650).
1648	Vrede van Munster (einde Nederlandse Opstand).
1672-1702	Bewindsperiode Stadhouder Willem III van Oranje-Nassau (1650-1702).
circa 1677	Brand in de slottoren, hierna geen opbouw meer en bleef het slot als ruïne staan.
1727-1753	Adam Adriaan van der Duyn, heer van 's Gravenmoer (1683-1753).
1745	**Er was sprake van een 'Huis en Slot, met zyne Tuinen, Boomgaarden, Singels, Vyvers en Beplanting is omtrent 24 Morgen groot, en door den tegenwoordigen Luitenant Houtvester op nieuws in een goede en sierlyke orde aangelegd en beplant.'**
1750	Aankoop van 230 roeden land, 'tot verdere uijtbreijdinge van de Plantagie, aan den Huijse Teylingen'.
1768	**Er was sprake van een 'tot vermaak welaangelegde Wandelplaats doorsneden met verscheide breede wandellanen, waarvan eenigen in 't midde een starrenbosch uitmaken'.**
1795-1801	Bataafse Republiek, na omwenteling door patriotten gesteund door inval door de Fransen. Opheffing van de houtvesterij met Teylingen als 'centrum'.
Mei 1795	Teylingen kwam te huur.
1799-1800	Reparatie en onderhoud van de houtvesterswoning, andere gebouwen, hekken, bruggen enz.
1801	***Kaarte van het Jacht Huijs Teijlingen*. De kaart vormt een weergave van het hoogtepunt van de parkaanleg rond de ruïne en houtvesterswoning van Teylingen. Lanenstelsel (assen en dwarsassen), hakhoutbossen, boomgaarden, moestuinen e.d. zijn in detail vastgelegd.**
1801	Huurders werden niet gevonden, de gebouwen kwamen te koop; ter afbraak, met uitzondering van de ruïne; koper was Johannes Schouten; afbraak volgde in 1802. Ook het noordwestelijk deel van Teylingen werd verkocht (Klein Teylingen); koper was Matthias Temminck van het westelijker gelegen Berg en Daal.
1802	Advertentie met 'eenige Duizend Lasten PUYN; als mede een groote party AFBRAAK, van HET HUIS TER TYLINGEN'.
1803	Verkoop van de overige gronden; koper was Jacobus Bronkhuyzen van Lede en Oudeweerd.
1803	**Direct na de aankoop volgde verkoop van opgaande bomen, 'circa 800 Ipen, Beuke, Eiken, Abeele en Linde' en essen- en elzenhakhout.**

1805	Verkoop aan Agatha Wilhelmina Twent (1768-1838), gehuwd met Otto Anne graaf van Bylandt (1766-1857). Zij bezat al de buitenplaats Berg en Daal aan en op het westelijk gelegen Keukenduin.
voor 1840	**Delen bestaan uit jong plantsoen, elzen- en essenhakhout. Verder is sprake van eiken en beuken, en populieren die gekapt zullen worden ('wijkers').**
1857	Verkoop aan gebroeders Jhr. Hilvaart Theodorus van Teylingen (1780-1865), Heer van Hilvarenbeek en Jhr Mr Diederik Gregorius van Teylingen van Kamerik (1784-1872), Heer van Kamerik en de Houtdijken. Naast wei-, hooi- en bouwlanden, gronden met bossen met zware opgaande bomen en hakhout, en vijvers en water.
1857	**Direct volgde verkoop van opgaande bomen 'circa 800 Esschen Boomen van diverse dikte; vele Iepen Boomen … en een aantal Kastanje Boomen' en hakhout.**
1860-1870	**Regelmatig verkoop van berken-, eiken-, essen- en elzenhakhout, maar ook 'wilgenboomen' en 'Popeleboomen'.**
1873/75-1902	Jhr Mr Willem van Teylingen van Kamerik (1818-1892), getrouwd met Jkvr Dorothea Johanna Louise Melvill van Carnbée (1821-1902).
1880	Twee bouwlandjes in het bos werden vergroot en omgezet tot 'bollenland'. Mogelijk de aanzet tot commerciële bollenteelt op Teylingen. In deze periode werden aan de noordzijde van de Teylingerlaan meerdere bospercelen omgezet in bouwlanden.
1889	Schenking van 'Het slot Teylingen met het schiereilandje waarop hetzelve is gebouwd' aan de Staat.
1903	Verkoop aan de dan nog minderjarige Theodoor Willem Lodewijk baron van Heemstra (1883-1945). Zijn vader was Schelto baron van Heemstra (1842-1911). Naast allerlei ambtelijke functies bezat hij de bloembollenkwekerij Heemstra & Co en stimuleerde hij de bollenteelt in Sassenheim en omgeving.
1904	**De twee rechte grachtdelen ('haak') werden dichtgegooid en gehele terrein rondom de ruïne omgezet tot 'bollenland'. Twee nieuwe rechte grachtdelen (nieuwe 'haak') werden gegraven. De bocht in de Mottigervaart, ten oosten van de ruïne, werd rechtgetrokken en de bocht zelf dichtgegooid.**
1908	**Omzetting van de tuinen en het bos aan de noordzijde van de Teylingerlaan tot 'bollenland'.**
1919	Verkoop en opsplitsing van gronden en gebouwen van Teylingen.
1920-1930	Steeds meer panden verrijzen aan de Teylingerlaan, in de nabijheid van de ruïne.
1938	Aanleg van Carolus Clusiusweg als alternatief voor Teylingerlaan, deel tussen ruïne en Sassenheim.
circa 1970	Restant van de grachten wordt dichtgegooid.
1975	Oprichting van de Stichting Slot Teylingen.
1979	Aankoop van gronden om reconstructie van de burchtgracht mogelijk te maken.
1984	**Opnieuw uitgraven van de slotgrachten en bouw van een nieuwe toegangsbrug.**
1992	Aankoop van additionele gronden en realisatie van eigen aansluiting op Teylingerlaan.
2005/2006	Aankoop van additionele gronden.
2013	Oprichting Stichting Beheer Kasteel Teylingen.
2016	Overgang van Rijksvastgoedbedrijf naar Stichting Monumenten Bezit.

1850 Topografische Militaire Kaart (Nationaal Archief Den Haag 00013000389)

1. INLEIDING

R. UNIV.
BIBLIOTHEEK
LEIDEN
BOUWVALLEN VAN HET JACHTHUIS TEYLINGEN

OBJECTGEGEVENS

Grootte	circa 9370 m2
Toegankelijkheid	openbaar toegankelijk
Eigenaar	Stichting Monumenten Bezit
Status	Beschermd
Bescherming	Rijksmonument
Monumentnr	37983 Slot Teilingen
Kad. gemeente	Voorhout sectie B 2313 (overige kad.nr: 4462, 5891 en 5892 worden niet genoemd in redengevende omschrijving)

LIGGING

Het terrein ligt ten noordwesten van Sassenheim aan de rand van de bebouwde kom, nabij de uitvalsweg Teylingerlaan. De ruïne zelf ligt op een eiland, de omringende gracht sluit aan op de Mottigervaart. Een aan de noordwest zijde liggende brug geeft toegang tot het eiland en de ruïne. Een eigen weg ten westen van Teylingerlaan 15 vormt de verbinding tussen de Teylingerlaan en het bij de ruïne behorende voorterrein.

Het terrein grenst aan de west en zuidwest zijde aan landbouw-/bollengronden. De overige zijden grenzen aan bedrijfsgebouwen en woningen, al dan niet met bijbehorend groen.

Luchtfoto Google Maps met grondgebied van de ruïne Teylingen (rood kader)

OPGAVE

De Gemeente Teylingen en Stichting Monumenten Bezit hebben een gezamenlijke ambitie om een gedeelde visie te ontwikkelen voor de herbestemming van de Ruïne van Teylingen en het omliggende gebied. Voor het opstellen van een dergelijke visie is een historisch onderzoek met waardestelling als onderlegger vereist.

Van de oude parkaanleg van Slot Teylingen resteert sinds het begin van de twintigste eeuw vrijwel niets, alleen het hart, de Ruïne van Teylingen, is er nog. Toch zijn er meerdere structuur bepalende elementen die nog steeds aanwezig zijn. Het is van belang om deze oude structuren te onderkennen, ze kunnen als uitgangspunt voor toekomstige ontwikkelingen dienen. Voorliggende rapportage geeft inzicht in de historisch-ruimtelijke ontwikkeling en de ontwikkelingsgeschiedenis van slot/ruïne en omgeving. Een tuinhistorische waardestelling vormt de afsluiting van deze voorgaande hoofdstukken.

Het tweede deel van deze rapportage beschrijft een stedenbouwkundig ruimtelijke analyse. Eerdere studies naar de ontwikkelingsmogelijkheden in de directe omgeving van de ruïne, van zowel de voormalige tuinen als omliggende percelen zijn afgelopen jaren opgesteld. De gemeente Teylingen wenst nu inzicht te krijgen in de ruimtelijke mogelijkheden van deze aangrenzende gebieden. De historisch ruimtelijke analyse en stedenbouwkundige waardering vormt het vertrekpunt waar de aanknopingspunten en knelpunten liggen op ruimtelijk vlak. Deze rapportage wordt afgesloten met de verschillende kwaliteiten en potenties die ruimtelijke kaders bieden voor ontwikkelingen die recht doen aan de ruïne van Teylingen als bijzonder object in deze regio.

LEESWIJZER

Voorliggend rapport beschrijft de ontwikkelings-geschiedenis van de omgeving van Slot Teylingen en richt zich in het bijzonder op haar parkaanleg. Een beknopt chronologisch overzicht maakt de gebeurtenissen inzichtelijk en koppelt deze aan de bewoners en geschiedkundig relevante periodes.
Op basis van beschikbare literatuur, archiefonderzoek en kaartstudie is een Tuinhistorisch onderzoek opgesteld.

Hoofdstuk 1 geeft inzicht in de algemene object-gegevens, de ligging van het plangebied en de opdrachtomschrijving.

Hoofdstuk 2 schetst kort de huidige situatie.

Hoofdstuk 3 brengt de historisch-ruimtelijke ontwikkeling in tekst en met afbeeldingen en kaarten in beeld.

De *Kaarte van het Jacht Huijs Teijlingen* is het hoofdonderwerp in hoofdstuk 4. Deze kaart is dusdanig bijzonder en omvat zoveel details dat een bespreking in meer detail en analyse op zijn plaats is.

Hoofdstuk 5 geeft de ontwikkelingsgeschiedenis weer middels fasekaarten. Inzicht wordt gegeven in de ruimtelijke geleding, betekenis en hiërarchie van de parkonderdelen.

Aansluitend worden in hoofdstuk 6 de kernkwaliteiten van het object inzichtelijk gemaakt volgens de systematiek van de Richtlijnen Tuinhistorisch Onderzoek (2012). Voor de tuinhistorische waardering worden de van belang zijnde cultuurhistorische, tuinarchitectonische, ensemble en gebruikshistorische waarden verbeeld en beknopt samengevat.

In de bijlagen zijn relevante historische kaarten en met name ook kadastrale hulpkaarten en veldvelden van na 1832 opgenomen.

2. HUIDIGE SITUATIE

De Ruïne van Teylingen is gelegen op een terrein ten zuiden van de Teylingerlaan, aan de westelijke rand van Sassenheim, direct na de bocht in die Teylingerlaan. Langs deze weg staan bomen en huizen met omringend groen. Hierdoor is de ruïne vanaf de Teylingerlaan op slechts enkele plaatsen (zeer) beperkt zichtbaar, je rijdt er als het ware ‘zo aan voorbij’.

Een bord aan de Teylingerlaan verwijst naar de ruïne en parkeerplaats, maar de smalle toegangsweg van betonplaten geeft de indruk van een toegang tot een bedrijventerrein. Deze toegang is niet uitnodigend en geeft zelfs verwarring, ‘is dit de goede plek?’, ‘zal ik maar aan de Teylingerlaan parkeren?’.

HUIDIGE SITUATIE

Rijdend over de toegangsweg passeert men rechts een haag en vervolgens kassen en een bedrijfsinrit en links achtereenvolgens een woonhuis, een voormalige bollenschuur en een aantal bedrijfsgebouwen met er achter de ruïne. Van een werkelijke entree is geen sprake, het voelt meer als een ‘sluiproute over andermans terrein’.

De (zeer) beperkte zichtbaarheid van de ruïne vanaf verschillende locaties aan de Teylingerlaan leidt als het ware tot een onthulling van de ruïne net voor het einde van de toegangsweg van betonplaten; helaas kent het ‘podium’ een teleurstellende ‘aankleding’.

Aan het einde, rechts, van de toegangsweg zijn parkeerplaatsen in het gras en het einde van de toegangsweg zelf vormt een ‘pleintje’ om te keren en/ of te parkeren. Hier wordt ook de grote verrassing van de grote open ruimte ten zuiden en zuidwesten van de ruïne zichtbaar, een grootse overgang van dicht en rommelig naar open en uitgestrekt.
Langs de westzijde loopt een hoge haag. Het eerste deel van die haag schermt het bedrijfsterrein van de westelijke buurman af. Het tweede deel blokkeert uitzicht in westelijke richting, gelijktijdig worden hierdoor echter ook verder weg gelegen bedrijfsgebouwen aan de westzijde van de Frank van Borselenweg ´gecamoufleerd´.

Vervolgens betreedt men de voorburcht van de ruïne. Een bestraat pad voert naar de ruïne, er naast staan containers voor opslag, beheer e.d. Aan weerszijde van het pad zijn grasvelden en staan enkele bomen. Heesters en een aantal knotwilgen vormen de noordelijke en een heesterrand de zuidelijke begrenzing van dit terrein. Achter deze heesterrand ligt nog een strook gras die doorloopt aan de zuidzijde van de ruïnegracht. Beide terreinen worden voor allerlei activiteiten gebruikt, maar kennen geen bewuste bij de ruïne passende tuininvulling.

Het genoemde pad leidt naar de brug over de gracht naar het eiland met de ruïne. Aan de buitenzijde rondom de ruïne loopt een strook gras met enige wilgen (als camouflage van schijnwerpers ter verlichting van de ruïnemuren). In noordelijke richting, over de gracht en langs de ruïne, is zicht op de bebouwing langs de Teylingerlaan. In zuidelijke richting, opnieuw over de gracht en langs de ruïne, is zicht op de zuidelijke open ruimte. Aan de westzijde van de gracht, de buitenzijde, ligt de opgemetselde fundering van de oude bebouwing van de voormalige voorburcht. De invulling van het binnenterrein van de ruïne bestaat uit alleen gras.

Op momenten, gedurende perioden, dat de mogelijkheid bestaat om over de ruïnemuren heen te kijken is er naar het noorden en oosten uitzicht over de bebouwing langs de Teylingerlaan en die van Sassenheim. In zuid en zuidwestelijke richting is er uitzicht over de aldaar gelegen grote open ruimte en in westelijke richting zicht op en over de bedrijven langs en in de nabijheid van de Frank van Borselenlaan. Gedurende de bloeiperiode van de bolgewassen zijn de velden en de uitzichten dé trekpleister van Teylingen.

3. HISTORISCH-RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

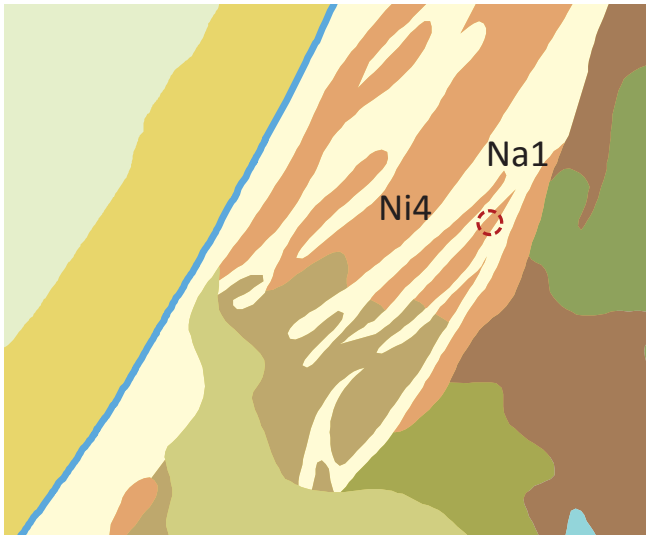

ONDERGROND

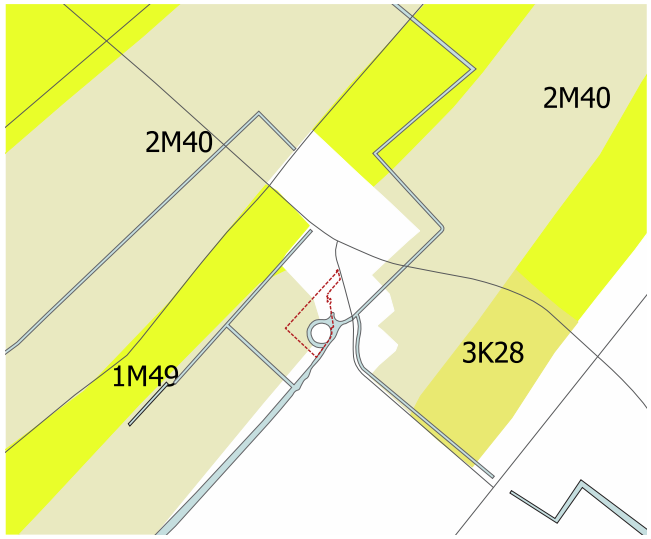
De ruïne van Teylingen ligt in het kustlandschap, in een gebied dat getypeerd wordt door duinen en duinontginningen.[1] Er wordt hier gesproken van een jong landschap, omdat er door rigoureuze zandafgraving en de bloembollenteelt weinig intact is gebleven van het oude cultuurlandschap op de strandwallen en strandvlaktes.[2]

Langs de westkust van Nederland strekken zich noord-zuid georiënteerde strandwallen uit, waardoor het achterland wordt afgeschermd van de zee. Door de voortdurende zeespiegelstijging na de laatste ijstijd ontwikkelde de kust zich eerst oostwaarts en toen de stijging afnam weer westwaarts. Bij die kustuitbreiding werden afwisselend strandvlaktes en strandwallen gevormd: bij storm en springvloed werden boven de vloedlijn zandruggen opgeworpen. Deze opgeworpen strandwallen sloten de brede stranden af van de zee, waardoor er strandvlaktes ontstonden. Als gevolg van de afsluiting trad er verzoeting op en ook door de zeespiegelstijging steeg het grondwaterniveau, waardoor er veenvorming kon optreden.

Op de strandwallen ontstonden onder invloed van de aanlandige wind lage duinen, tot een hoogte van maximaal circa 10 m +NAP. Deze duinen staan bekend als de Oude Duinen. Op die manier zijn, in de periode tussen 5000 en 2000 jaar geleden, langs de toenmalige kust enkele naast elkaar gelegen duinenrijen bovenop de strandwallen gevormd, waarvan de oudste het meest oostelijk en het laagst ligt, en de jongste het hoogste is en het meest westelijk ligt. Door de ontbossing in de Middeleeuwen kreeg de wind weer invloed op het zand en zette dit verder landinwaarts af.

geologische kaart

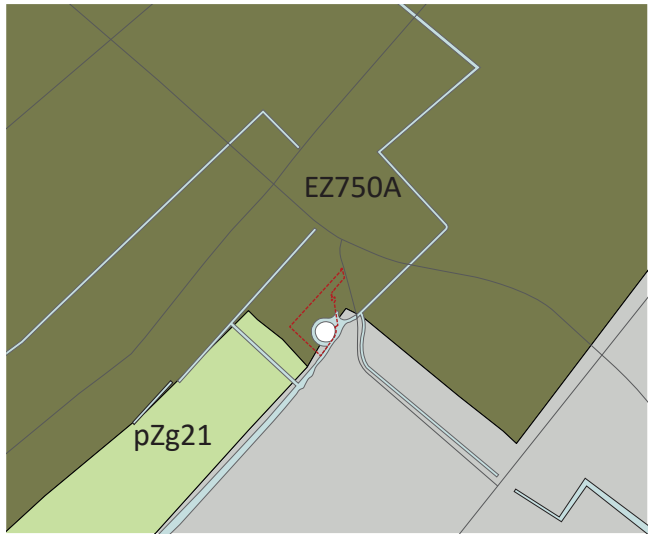
geomorfologische kaart

De geologische kaart van Nederland (1:50.000) geeft de afzettingen weer tot een diepte van circa vijf meter. In de omgeving van de Teylingen vindt men op de strandwallen laagpakketten van duinzand op strand- en strandwalafzettingen (Na1) en in de tussenliggende strandvlaktes vindt men veen van de formatie van Nieuwkoop (Ni4) bovenop het duin- en strandzand.

Op de geomorfologische Kaart van Nederland ziet men het patroon van strandwallen en strandvlaktes terug. Ter plaatse van de ruïne van Teylingen geeft de kaart een ingesloten strandvlakte (2M40) aan. De voormalige strandwallen (IM49) aan weerskanten zijn geëgaliseerd voor de bloembollenteelt. De voormalige 't Hoy Laentge of Agterweg, nu de Frank van Borselenlaan geheten, ligt op een smalle strandwal. De zanderij in de westelijk gelegen Keukenduinen lag op een brede strandwal en is volledig afgegraven voor de zandwinning.

1 H. Schoorl en F. Beekman, Duinlandschap, in: S. Barends e.a., *Het Nederlandse landschap. Een historisch-geografische benadering*, Utrecht 2005, p. 40-49.

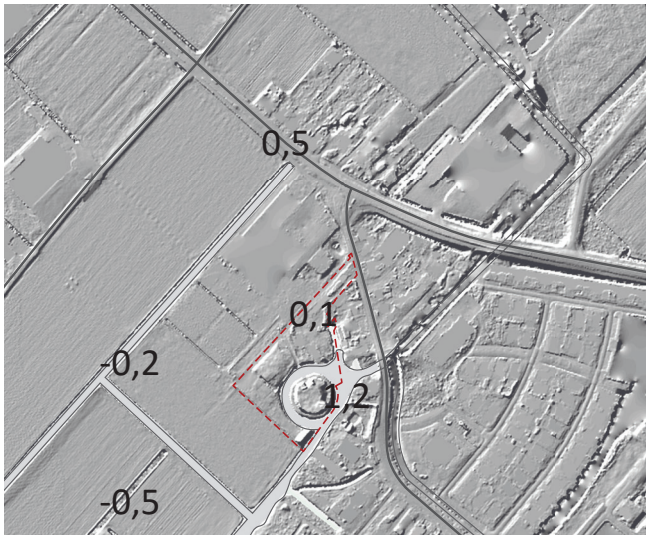
2 Frans Beekman, De binnenduinen van Holland en Zeeland, in: *Jonge landschappen 1800-1940*, Utrecht 1994, p. 98-105.

bodemkaart

grondwatertrap kaart

hoogtekaart

De bodemkaart geeft weer dat het verschil tussen strandvlakten, strandwallen en oude duinen nauwelijks meer te zien is. Zowel de strandwallen als de strandvlaktes rond de ruïne hebben een kalkhoudende enkeerdgrond van matig fijn zand. De oorspronkelijke strandwalbodem was in de loop der eeuwen tot een aanzienlijke diepte uitgespoeld en ontkalkt. Door het afgraven van de toplaag kwam een kalkrijke bodem aan de oppervlakte met een relatief hoge grondwaterstand, en daarmee gunstige omstandigheden voor de bloembollenteelt. Door deze bodem te verrijken met mest, afval van bollen en slootbagger, ontstond een donkerbruine tot zwarte bovenlaag: de eerdlaag. Ook op de strandvlaktes vond grondverbetering plaats, door middel van diepdelven, omspuiten en ophogen werd hier het kalkrijke zand naar de oppervlakte gehaald.

De wisselende grondwaterstand veranderde in een vast peil. In de omgeving van de ruïne is de grondwatertrap IIb. Dit duidt op natte gronden waarbij de gemiddeld hoogste grondwatertrap (GHG) wordt aangetroffen aan of nabij het maaiveld (GHG 25-40cm) en de gemiddeld laagste grondwatertrap (GLG) op een diepte tussen 50 en 80 cm -mv.

Ten zuidwesten, in het nattere gebied, is een beekeerdgrond gelegen met leemarm en zwak lemig fijn zand (pZg21). Hier ligt het gemiddeld hoogste grondwaterstand op minder dan 40cm diepte. (Grondwatertrap II).

De hoogtekaart laat zien dat het maaiveld van de strandvlakte rond de ruïne van Teylingen tegenwoordig op 0.2m-N.A.P ligt, vrijwel op dezelfde maaiveldhoogte als de zanderij in de voormalige Keukenduinen.
De strandvlakte loopt in zuidelijke richting af met ongeveer een halve meter verschil naar de nattere beekeerdgronden. De Teylingerlaan, de Frank van Borselenlaan en het terrein rond de ruïne steken net boven-0- NAP uit.

Bewoning
De strandwallen en strandvlaktes waren rond het begin van de jaartelling nog vrijwel geheel bebost. De oudste bewoning ontstond op de meest oostelijke strandwallen met bewoningsconcentraties rond riviermondingen, zoals die van de Rijn. Veel bewoningssporen op de strandwallen zijn verzwolgen door de zee of verdwenen door verstuiving, afgraving en recente bebouwing. Wat betreft Sassenheim duidt de toponymische aanduiding – heem op bewoning in de Vroege Middeleeuwen.[1]

Ontginning
De ontbossing van de strandwallen bereikte een hoogtepunt in de elfde en twaalfde eeuw. De langgerekte strandwallen werden vrijwel geheel in cultuur gebracht of begraasd. Akkercomplexen noemde men de 'geest', deze was omgeven door een houtwal. Vanaf het einde van de Vroege Middeleeuwen kwam ook de ontginning van de achterliggende strandvlaktes op gang. De wouden werden omgezet in grasland en er werden sloten en greppels gegraven haaks op de parallelle veenstromen.

Waterhuishouding
In de loop van de twaalfde eeuw stagneerde de natuurlijke afwatering via de veenstromen door de verzanding van de Rijnmond. De veenstromen zelf werden vergraven tot weteringen.
Op een kaart uit 1615 is te zien dat er ter plaatse van slot Teylingen twee parallelle weteringen elkaar naderen: de Woensdaegsch wateryng vanuit het noordwesten en de Scheysloot via de slotgracht. Deze weteringen sloten via de kronkelende loop van smalle veenstromen aan op het oostelijk gelegen merencomplex. Restanten daarvan zijn nog steeds te herkennen in de huidige Beekpolder.

De Scheysloot won aan belang toen de afwatering kon verlopen via molentochten naar de ringvaart van de in de zeventiende eeuw drooggemalen Lisser Poelpolder. Sassenheim kreeg een losplaats in het dorp. Rond 1800 nam de Scheysloot zelfs de naam van de Woensdagsche watering over.

De rigoureuze overstap naar de bollenteelt leidde tot een intensivering van het aloude slotenpatroon en een verbreding van de wateringen, zodat er stabiel peilbeheer en transport kon plaats vinden.

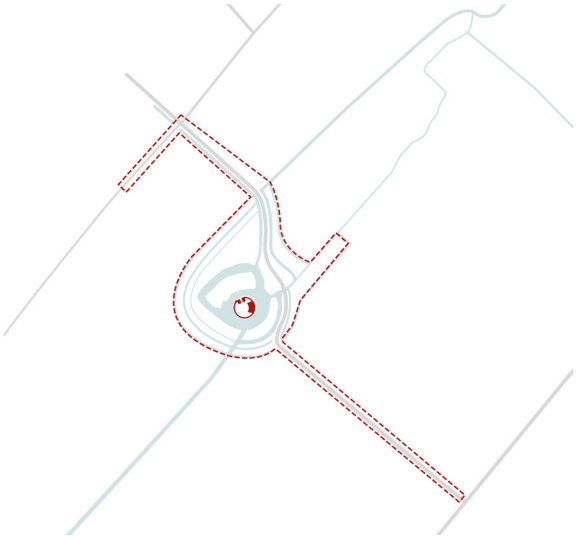
Wegen
Op de wegenkaart uit 1573 is te zien dat de oudste plaatsen en landwegen op de strandwallen liggen. Tussen deze parallelle noord-zuid routes lagen verbindingspaden en wegen.
De Teylingerlaan en de Westlaan tussen het dorp Sassenheim en de Keukenduinen zijn daar een voorbeeld van. Hier werd tol geheven.

Frappant is niet zo zeer de aanwezigheid van deze lanen door de drassige strandvlakte, maar het lange tijd ontbreken van een aansluitende, vaste dwarsverbinding door de Keukenduinen. Pas op kaarten uit het begin van de negentiende eeuw staat er een landweg aangegeven, maar het slotenpatroon ter plaatse laat zien dat de duinen toen al in een vergevorderd stadium van afgraving waren. Het zand werd per schuit afgevoerd via de Zandvaart langs de Nieuwe weg, tegenwoordig de Van de Berch van Heemstedeweg geheten.

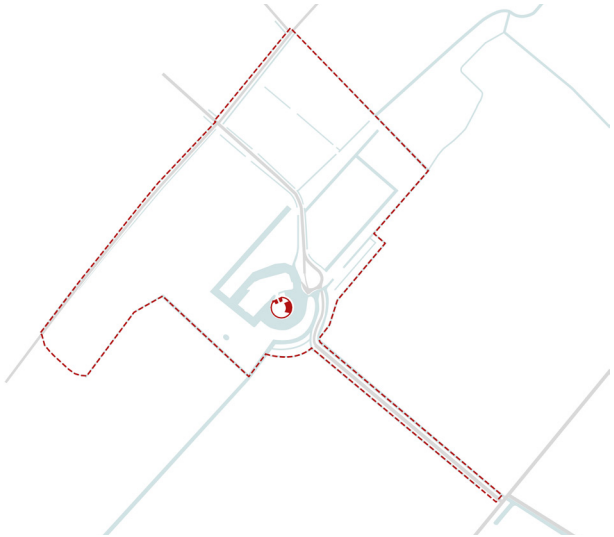
Buitenplaatsen en landgoederen
Vanaf de zestiende eeuw leidde de aanleg van buitenplaatsen en landgoederen tot een gedeeltelijke herbebossing van de strandwallen met opgaand loofbos en hakhoutbossen op de strandvlakte.

De houtvesterij op slot Teylingen speelde daar een belangrijke rol in. Alhoewel het slot omgeven was door water, gras en teeltland te midden van de strandvlakte, strekten bosgronden van de houtvesterij zich uit tot ver daar buiten.
In de zeventiende en achttiende eeuw werd het slotterrein uitgebreid door de aanleg van lanen, boomgaarden en percelen hakhout. Het hoogtepunt van de parkaanleg is weergegeven op de kaart uit 1801. Deze parkaanleg verdween door de afbraak van het Huis te Teylingen, het vergraven van sloten, de bollenteelt, versnippering van eigendom en het met bebouwing dichtslibben van de Teylingerlaan. Een smal perceel hakhoutbos nabij het slot, waarschijnlijk reeds aanwezig in 1615, heeft tot in de jaren '30-40 van de vorige eeuw kunnen bestaan. Wat rest is de ruïne, de globale tracé van wegen, de loop van sommige waterlopen en een enkele kadastrale begrenzing.

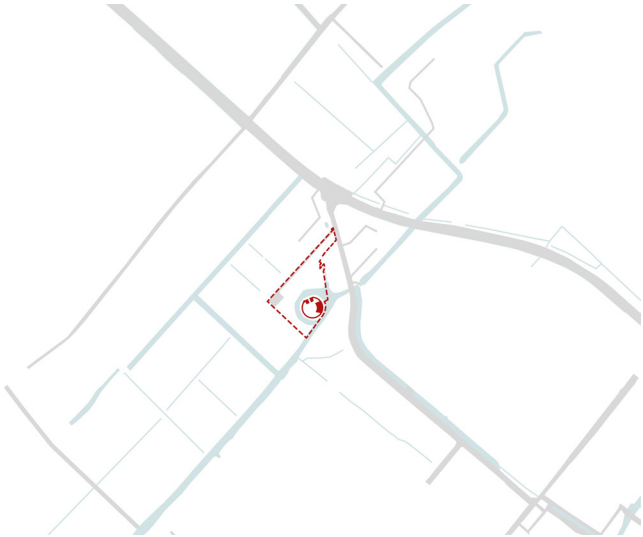
1 H. Schoorl en F. Beekman, Duinlandschap, in: S. Barends e.a., *Het Nederlandse landschap. Een historisch-geografische benadering*, Utrecht 2005, p. 40-49.

Begrenzing Teylingen anno 1596

Begrenzing Teylingen anno 1801

Begrenzing Teylingen anno 2016

Gegevens uit de eerste kaarten waarop Teylingen voorkomt en aanvullende archiefgegevens resulteren in een ‘parkaanleg’ bestaande uit het slot met voorburcht omringd door water en wallen, met groen bestaande uit boomgaarden en elzensingels op en rondom het slotterrein en laanbomen langs de Teylingerlaan en een klein deel van de Agterweg (huidige Frank van Borselenlaan).

Halverwege de zeventiende eeuw is sprake van uitbreiding van het slotterrein en is sprake van de aanleg van nieuwe en verbreding van bestaande lanen. Toen zal de basis zijn gelegd voor de parkaanleg in zijn maximale omvang.

Parkuitbreidingen resulteerden uiteindelijk in een parkaanleg met een omvang die naar voren komt op de uit 1801 daterende *Kaarte van het Jacht Huijs Teijlingen*.

De houtvesterij werd na de Bataafse Revolutie van 1795 opgeheven en de gebouwen kwamen in 1801 ter afbraak te koop. Ook de noordwesthoek werd toen verkocht (Klein Teylingen). In 1803 volgde verkoop van de gronden. In het kader van deze verkopen werd de kaart in 1801 vervaardigd.

Teylingen werd vervolgens onderdeel van de buitenplaats Berg en Dal en halverwege de negentiende eeuw weer afgesplitst.

De ruïne zelf was in 1889 door schenking staatsbezit geworden. De al eerder ingezette omzetting van de bijbehorende gronden tot ‘bollenland’ werd vol doorgezet in het eerste decennium van de twintigste eeuw. Vanaf de verkoop van 1919 raakten de gronden verder versnipperd. De splitsing van het voormalige slot en bijbehorende gronden was daarmee definitief.

Vanaf 1976 werd Teylingen weer iets vergroot door de aankoop van grond ten behoeve van het graven van een nieuwe gracht. Weer later werden grondaankopen gedaan ten behoeve van een ‘voorterrein’ en een eigen ontsluiting op de Teylingerlaan.

Teylingen in de landgoederenzone tussen Leiden en Haarlem

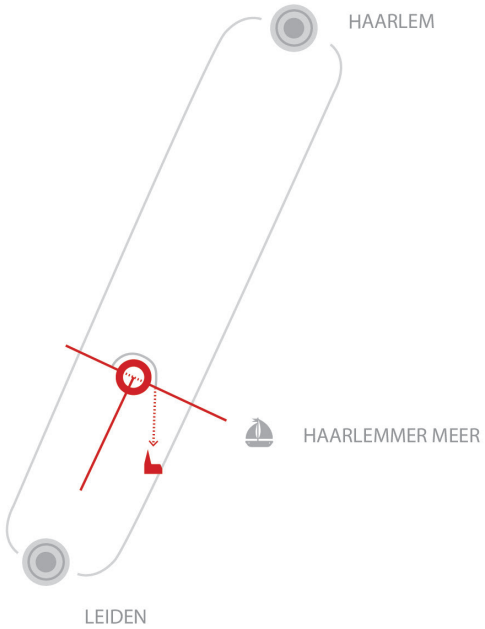
Teylingen met het assenkruis van Teylingerlaan en Schey sloot

De geologische en geomorfologische samenstelling van het landschap was bij uitstek bepalend als vestigingsplaats van middeleeuwse kastelen. De hoger gelegen zandgronden van de strandwallen en de lager gelegen strandvlaktes tonen een grote verzameling kastelen die naast elkaar in het gebied tussen Leiden en Haarlem gesitueerd waren. De kastelen waren hoofdzakelijk als riddermatige hofsteden met een juridische betekenis. Als versterkte huizen, omringd door een gracht met een ophaalbrug waren ze vooral te vinden op het toenmalige drassige strandvlakten. Het slot Teylingen werd ooit in de dertiende eeuw als waterburcht gebouwd om het gebied tegen de invallen van de West-Friezen te beschermen.[1] Mede door deze landschappelijke situatie liggen de kastelen keurig in de lengterichting van de strandwallenlandschap gepositioneerd.

De locatie van Teylingen is zeer strategisch gekozen, centraal gelegen aan de Teylingerlaan, een dwarsweg die de twee Heerewegen van Leiden naar Haarlem verbond. Opvallend is dat de kaart uit 1615 een geïdealiseerde weergave is van de toenmalige situatie. Er is als het ware een assenkruis opgezet waarbij slot Teylingen het centrale middelpunt vormt. De Teylingerlaan vormt de verbinding tussen de twee noord-zuid lopende Heerewegen. Op het midden van het slot uitgelijnd staat daar loodrecht op de Scheysloot weergeven. De Teylingerlaan vormt samen met de Scheysloot zo een assenkruis. De Teylingerlaan maakt een knik rondom het omgrachte terrein. Daarbij zicht de laan op een bepaald moment uit op de kerk van Sassenheim. Deze opmerkelijke compositie tussen kerk en kasteel zou gerelateerd kunnen zijn aan Italiaanse klassieke architectuurprincipes die door de architect Andrea Palladio in 1569 geïntroduceerd werden. Met rechte assenstelsels werd de symbolische verbintenis tussen landheer en Kerk geuit. Een principe dat vanaf begin zeventiende eeuw ook

1 H. Rijken, *De Leidse Lustwarande. Geschiedenis van tuinkunst bij kastelen en buitenplaatsen rond Leiden, 1600-1800*, Leiden 2005, p. 20-22.

door de Hollandse stadhouders veelvuldig werd toegepast.[2] Alhoewel dit een opmerkelijke weergave is, omdat dit een vroeg assenkruis is dat in Holland toegepast zou zijn, lijkt het een geïdealiseerde weergave op kaart te zijn. Op de latere kaarten blijkt de Scheysloot niet geheel in het midden te liggen, maar iets meer naar de rand van de ringburcht te liggen. De geïdealiseerde weergave is wel vermeldingswaardig en zegt veel over de prestige die de eigenaar met dit object wilde uitdrukken.

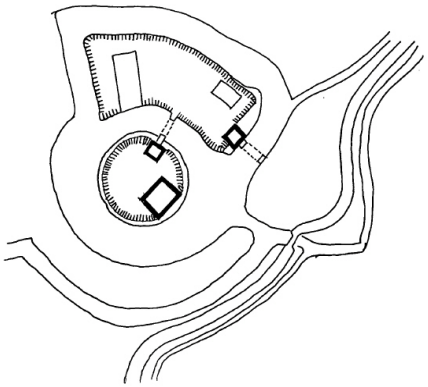

Teylingen met het assenkruis en het zicht op de kerk

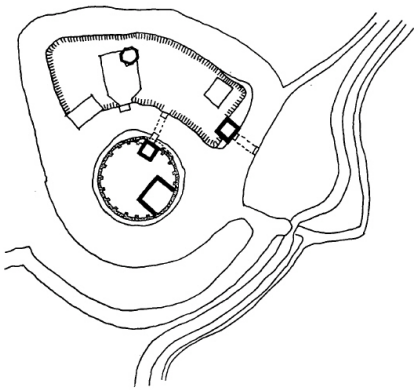
2 P. Debie, *Place-making with avenue systems, a Dutch planning design tradition*, IPHS 2016, Delft 2016.

4. ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS

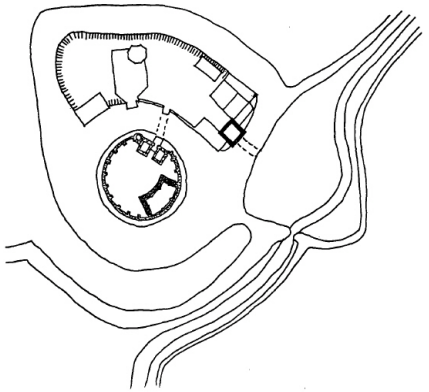

circa 1200, hypothetische bouwfase 1 (Annema 1994)

begin 13e eeuw, hypothetische bouwfase 2 (Annema 1994)

circa 1400, hypothetische bouwfase 4 (Annema 1994)

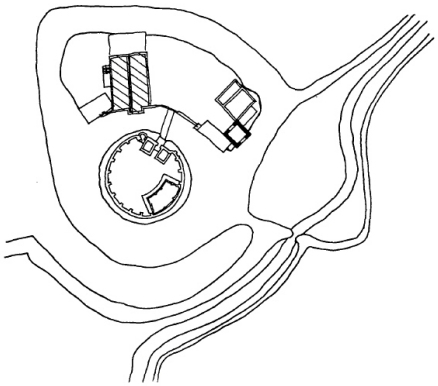
Annema en Kamphuis kwamen in hun bouwhistorisch onderzoek van slot Teylingen (1994) tot een vijftiental al dan niet hypothetische bouwfases.[1] In eerste instantie was volgens haar sprake van een torenachtige gebouw op een eiland met een poortgebouw naar de aan de noordwestzijde gelegen voorburcht. Deze voorburcht kende weer een toegangsgebouw vanaf de Teylingerlaan.

In het begin van de dertiende eeuw moet de stenen ringmuur zijn opgericht. Deze kreeg een diameter van tien Rijnlandse roeden (37,67 m.), was aan de binnenzijde versterkt met pijlers, kende een weergang op spaarbogen en een borstwering met kantelen. Een nieuwe grotere toren moet tot stand zijn gekomen in het midden van de dertiende eeuw. In de volgende fase werd het poortgebouw door een nieuw en groter gebouw vervangen. In de veertiende eeuw was vooral sprake van verbouwingen op de voorburcht.

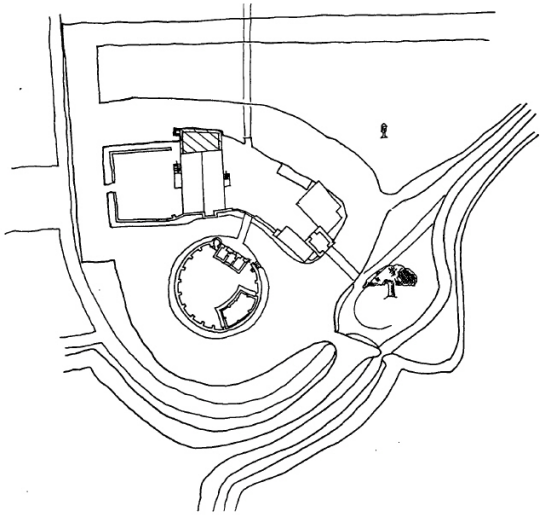
Omstreeks 1380 volgde een algehele verbouwing van de donjon en na 1400 volgden verbouwingen gericht op representatieve bewoonbaarheid van de voorburcht. Lopende de vijftiende eeuw werd het hoofdvertrek van de toren niet langer voor bewoning gebruikt. Vervolgens werd het gebouw in de eerste jaren van de Nederlandse Opstand in brand gestoken en gedeeltelijk afgebroken.[2]

1 W. Annema en J. Kamphuis, *Bouwhistorische documentatie en waardebepaling: Voorhout, Ruïne van Teylingen* deel 1, [Den Haag] 1994, p. IV-XII.

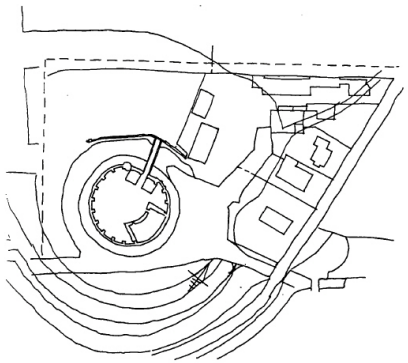
2 Nederlandse Opstand is de tegenwoordige benaming voor de Tachtigjarige Oorlog (1569-1648).

1614, bouwfase 8 (Annema 1994)

circa 1750, bouwfase 9 (Annema 1994)

1995, bouwfase 15 (Annema 1994)

Daaropvolgende herbouwplannen om te komen tot een residentie voor de opperhoutvester (Willem I) gingen niet door. Wel werd een woonhuis voor de bewaker opgericht en volgde vanaf 1600 herstel van boomgaarden, tuinen en de donjon. Dit laatste herstel werd echter niet doorgezet, in 1614 werd namelijk op de voorburcht als houtvesterswoning een nieuw tweebeukig woonhuis, in baksteen, in de Hollandse renaissancestijl gebouwd.

In het midden van de zeventiende eeuw was er veel aandacht voor de parkaanleg. De vierkante tuin achter de houtvesterswoning kwam tot stand en het grachtenstelsel werd omwille van een moestuin in noordwestelijke richting uitgebreid. In 1677 brandde het donjon uit; het werd niet meer opgebouwd. De houtvesterij werd na de Bataafse Revolutie in 1795 opgeheven. De gebouwen kwamen leeg te staan en werden te huur gezet. Huurders werden echter niet gevonden en verkoop ter afbraak volgde; de ringburcht mocht niet worden afgebroken, deze diende als monument behouden te blijven. De gronden en ruïne van Teylingen werden in 1805 onderdeel van de verder naar het westen gelegen buitenplaats Berg en Daal. Tachtig jaar later (1889) kwam de ringburcht op aandrang van Victor de Stuers als monument in handen van het Rijk.

Na 1900 zijn er in de directe omgeving veel veranderingen (velling van houtgewas, omvorming tot bloembollenland, versnippering van het terrein, bebouwing langs de Teylingerlaan) geweest. In 1976 werd de Stichting Slot Teylingen opgericht met als doel herstel van de landschappelijke context en het betrekken van de ruïne in het culturele leven van de streek. Aankoop van grond ten behoeve van het graven van een nieuwe gracht en latere aankopen ten behoeve van een ‘voorterrein’ en een eigen ontsluiting op de Teylingerlaan waren uitvloeisel van deze doelstelling.

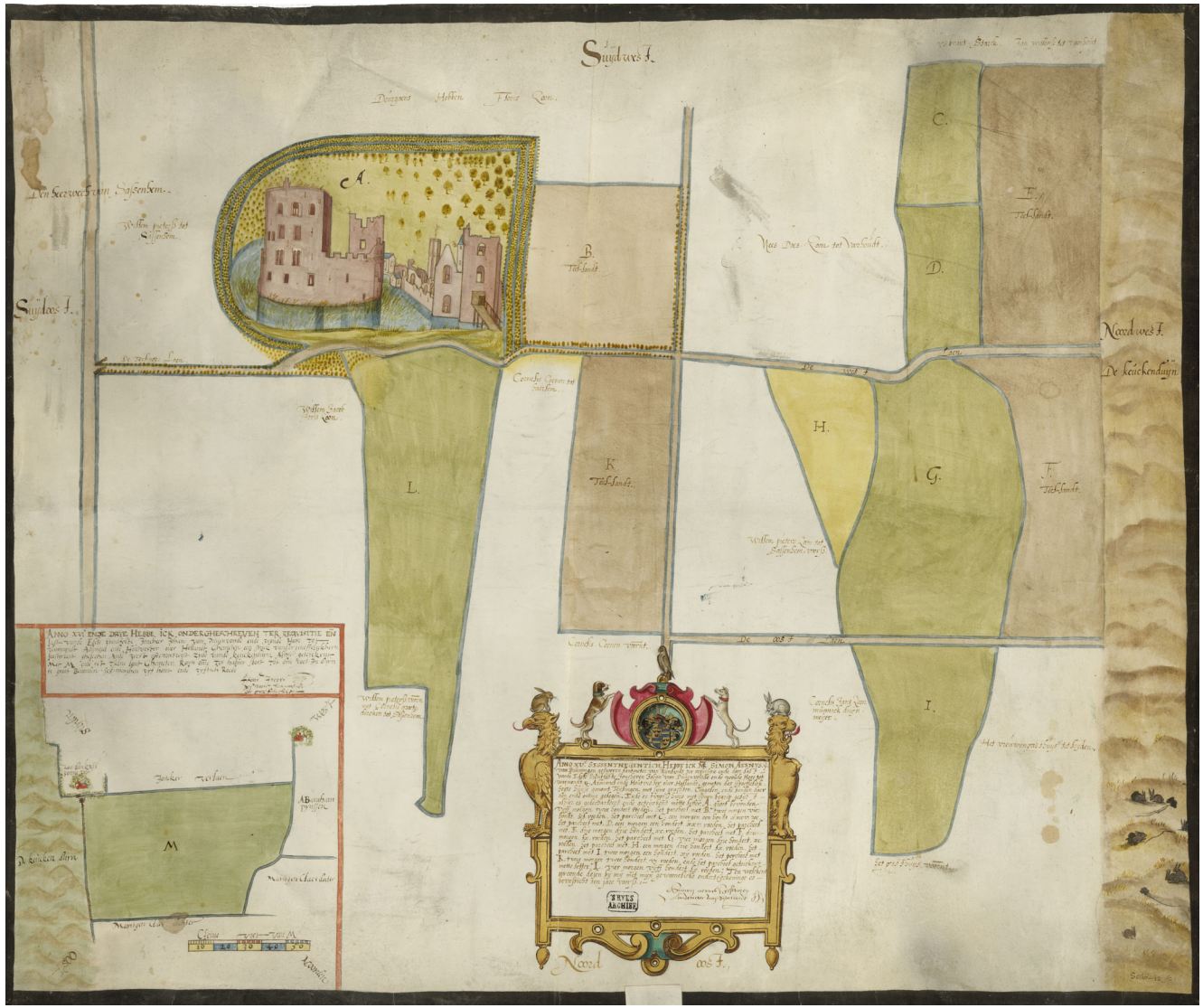
1605, uit Paulus Merula, Placaten ende ordonnancien op ‘t stuck vande Wildernissen *(Erfgoed Leiden PV87348)*

Willem van Teylingen (1198-1244) is de oudst bekende naam verbonden aan het leengoed Teylingen. Na het uitsterven van het geslacht Van Teylingen verviel het leengoed weer aan de Graaf van Holland en na 1283 werd Teylingen niet meer als een erfleen uitgegeven maar steeds aan een bezitter voor het leven.[3] Na 1328 werd het gebruikelijk dat het goed gegeven werd aan de houtvester van de Graaf van Holland. De opeenvolgende houtvesters hadden veelal eigen bezittingen en huizen en bewoonden slot Teylingen niet, meestal werd hiertoe een kastelein aangesteld.[4]

De meest bekende aan Teylingen verbonden naam uit deze periode is die van Jacoba van Beieren (1401-1436). Na een hoog oplopend meningsverschil met haar oom Jan en haar neef Filips van Bourgondië over de opvolging van haar vader, Willem VI, had ze in 1428 gedwongen afstand moeten doen van haar rechten op het graafschap. Ze kreeg het houtvestersambt toegewezen, en daarmee de Teylingse burcht. In eerste instantie verbleef ze slechts af en toe in Teylingen, maar vanaf 1434 tot 1436, het jaar waarin ze overleed, verbleef ze er permanent.[5]

Na 1477 werd het houtvesterschap verbonden aan het stadhouderschap van Holland, met de stadhouder als opperhoutvester. Het feitelijke beheer werd opgedragen aan een luitenant-houtvester. Teylingen werd het ambtscentrum van de houtvesterij en het slot de ambtswoning. In de eerste jaren van de Nederlandse Opstand werd het slot verwoest (vermoedelijk 1572/1573) en werden de bossen gekapt. Oude instituten zoals de houtvesterij bleven veelal bestaan, maar kwamen nu onder de Staten van Holland te vallen. Het opperhoutvesterschap bleef verbonden aan het ambt van stadhouder en het beheer bleef bij de luitenant-houtvester.

3 Bij een leengoed verwerft men slechts het vruchtgebruik over het betrokken goed en blijft (in hedendaagse termen uitgedrukt) het naakte eigendom steeds bij de leenheer.
4 De hedendaagse naamgeving zou kasteelbeheerder of rentmeester zijn. Slotvoogd, burchtvoogd en burggraaf zijn andere oude benamingen.
5 http://kasteelteylingen.nl/teylingen-in-de-periode-1400-1500/

*1596, k*aart 'des Graeffelickheijts huijse genomt Teijlingen met sijne grachten, cingelen ende landen dear aen ende omme gelegen' (Nationaal Archief NL-HaNA_4.VTH_2317)

ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS

Eind zestiende eeuw werd het beheer van Teylingen weer opgepakt, als blijkt uit opmetingen, een kaart en een overeenkomst tussen de toenmalige luitenant-houtvester Johan van Wassenaar-Duivenvoorde Heer van Warmond (1547-1610) enerzijds en de Houtvesterij Holland anderzijds.[6]

De kaart 'des Graeffelickheijts huijse genomt Teijlingen met sijne grachten, cingelen ende landen dear aen ende omme gelegen' uit 1596 toont het toenmalige Teylingen.[7] De kaart is bedoeld als weergave van het bezit, de ligging van de delen ten opzichte van elkaar, de begrenzingen ervan en namen van de buren. De kaart is niet op schaal (voor zijn doel niet nodig), maar de samenstellende onderdelen zijn allen op de latere kaarten te lokaliseren. De kaart toont het circa twintig jaar eerder deels verwoeste slot met zijn slotgracht, de voorburcht met de toegangspoort en aan drie van de vier zijden van het terrein tot drie watergangen met windsingels (A). Aan de zijde van de Teylingerlaan is geen singel, maar wel een klein bosje. Op het terrein van de voorburcht staan veel bomen ingetekend, maar of er sprake is geweest van een siertuin komt niet naar voren; een boomgaard is meer waarschijnlijk. Het burchtterrein is met veel grotere dan werkelijke afmetingen ingetekend, ongetwijfeld om op de kaart een aanzicht van de gebouwen mogelijk te maken, maar tevens de begrenzing van het burchtterrein in beeld te brengen. De Teylingerlaan tussen Sassenheim en het slot, die veel korter dan in werkelijkheid (dus indicatief) is weergegeven, kent laanbeplanting. De laan behoorde tot het goed zelf, de aangrenzende gronden niet. Aan het begin van de laan staan twee palen, de ene met een valk en de andere met een hazewindhond, als symbolen voor het Teylinger jachtrecht. De weg vervolgt langs het slot, in een kronkelig verloop (Annema spreekt

6 Annema 1994, deel 1, p. 10.

7 Nationaal Archief, Den Haag (hierna: NA), toeg.nr. 4.VTH Verzameling Binnenlandse Kaarten Hingman, 2317 Kaart van des graaflijkheids huis te Teilingenen de daarbij gelegene landen, met eene afteekening van het slot. 1596 en 1603.

*1596, detail k*aart 'des Graeffelickheijts huijse genomt Teijlingen met sijne grachten, cingelen ende landen dear aen ende omme gelegen' (Nationaal Archief NL-HaNA_4.VTH_2317)

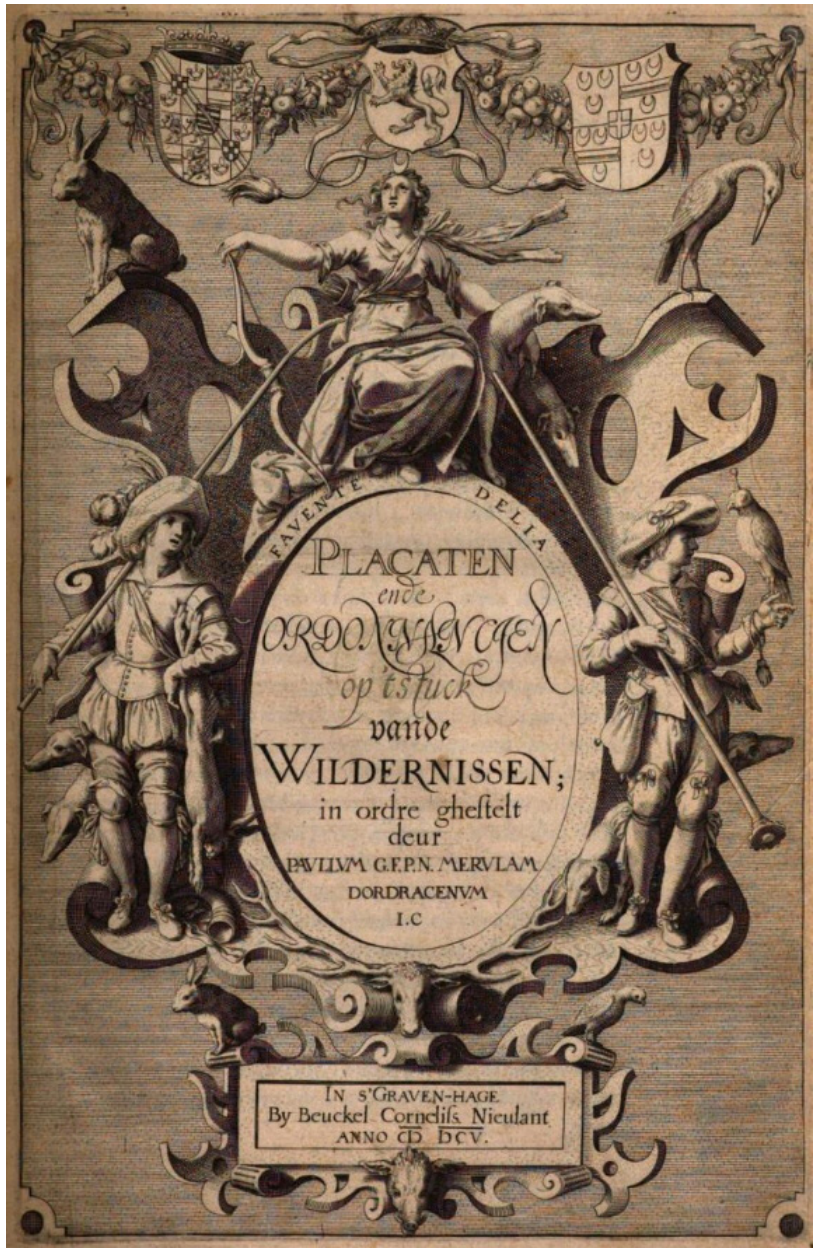
over 'de bajonet'), en gaat over op de Westlaen. Het eerste laandeel bij het slot kent eveneens laanbeplanting. Deze loopt tot de dwars op de Westlaen staande weg, 't Hoy Laentge (de latere Agterweg). Met een stuk laanbeplanting langs deze weg wordt een perceel aan drie zijden door beplanting omsloten (B). Ten noordoosten van de Westlaen (op de kaart rechtsonder) staat de rechte Oostlaen aangegeven. De naam duidt op een laan, maar laanbeplanting staat niet ingetekend. De eerdere beschrijving van opmetingen gedaan in 1593 is aanvullend.[8] Genoemd worden een perceel 'boomgaerden, elstsingels ende daer 't huys op staet met de wateren', oftewel het burchtterrein met daarop boomgaarden en windsingels van elzen (A op de kaart uit 1596), en ook een tweetal waranden wordt genoemd (E en F op de kaart uit 1596).[9]

Resumé

De kaart uit 1596 maakt duidelijk dat de hoofdstructuren die vervolgens nog eeuwen blijven bestaan (de meeste ook nu nog) dan al vast liggen: het slotterrein met omgrachting, de Teylingerlaan of Westlaan, de Oostlaan, 't Hoy Laentge (huidige Frank van Borselenlaan) en een kenmerkende perceelsvorm als die van perceel L.
Dezelfde kaart en het archiefstuk uit 1593 maken duidelijk dat er op het slotterrein in ieder geval sprake was van boomgaarden en om datzelfde terrein sloten lagen en elzensingels stonden.

8 NA, toeg.nr. 3.01.31, inv.nr. 165 Verslagen van den landmeter betreffende opmeting van land behoorende bij het huis Teylingen 1593 en 1643-1649. Annema 1994, deel 2, p. 149.

9 Door hekken, heggen of sloten omgeven (bosrijk) jachtterrein.

1605, Paulus Merula, Placaten ende ordonnancien op 't stuck vande Wildernissen

ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS

Johan van Wassenaar-Duivenvoorde, vanaf 1594 luitenant-houtvester, wilde wel investeren in het herstel, maar onder voorwaarde dat hij en zijn nazaten verzekerd waren van vijftien jaar vruchtgebruik (aangezien er in de eerste acht tot tien jaren nauwelijks sprake van opbrengst zou zijn). De overeenkomst spreekt over 'Boomgaerden ende Houtackeren wederte beplanten ende tot culture te brengen'. En plantmateriaal 'sal gelevert werden tot beplantinge van de Boomgaerden, omme den huyse van Teylingen voorsz alle **fruyt-bomen** ende 'topgaende hout als **Abeelen**, **Ypen**, **Linden**,**Eycken**, ende andere diergelijcke diemen aldaer begeeré sal geplant te hebben, mitsgaders den **Dorn** om **heggen** te maecken tot bevrijdinge vande voorsz Boomgaerden'. De invulling aan de kant van Van Wassenaar-Duivenvoorde had betrekking op 'preparatien ende toemaeckinghe van de selve Boomgaerden ende hout-ackeren, als te weten d'oude Boomgaerts te slechten, den ouden Vyver te stoppen, met sant aen te vullen, ende met swarteaerde te becleeden, deselve te doen omspitten, de canten ende wallen rontsomme op te doen halen, verhoghen, verbaggeren naer advenant de andere wercken, ende den eysch der selver, die grachten om den huyse eñ Boomgaerden te reynigen van Ruychte eñ andere opcomende vuylicheyt, de wallen rontsomme out Teylingen legghende, te effenen ende beflechten, eñ 'tselve gedaen met poort-aerde over te doen stroyen, datmen deselve bequamelijck sal mogen bepooten met **Kerssen** eñ **Pruyme-bomen**, alle de steen uyt de grachten ghecomen, te doen brengen op het voorhof, eñ daer een muyr van te doen metselen, omme den grooten Boomgaert vant Nederhof af te sluyten'. Ook de opbrengst van de eerste ronde hakhoutbeheer was voor Van Wassenaar-Duivenvoorde, maar hij diende wel zorg te dragen voor het inboeten.[10]

Een archiefstuk uit 1611 spreekt over de verhuur van allerlei Roerende Landen gelegen om Teylingen. Niet alleen

10 Paulus Merula, *Placaten* ende ordonnancien op 't stuck vande Wildernissen, Den Haag 1605, p. 251-252.

1646 de dan ca. 30 oude houtvesterswoning, Roeland Roghman (kastelen.nl)

Afb. ...:

1647 de dan ca. 30 oude houtvesterswoning van de andere zijde, Roeland Roghman (Teylersmuseum)

percelen worden verhuurd, maar ook allerlei wegen en lanen als S'gravendam, oost en westlaen, Duyndam, Robyns Laen, **Es**pelaen en ook 'den grooten boogaert met den singel' werd verhuurd.[11]

In 1605 werden voorzieningen getroffen tegen verder verval van het complex. En tijdens het Twaalfjarig Bestand werd de oude toren hersteld en van een dak voorzien, maar voor de woonbestemmming werd op het voorburchtterrein een nieuw tweebeukig woonhuis, in baksteen, in de Hollandse renaissancestijl gebouwd (1614). De toenmalige luitenant-houtvester was Reinier van Oldebarnevelt (ca. 1588-1623), zoon van Johan van Oldenbarnevelt (1547-1619), woonde op Teylingen (meer waarschijnlijk in het nieuwe huis). Vanaf 1620 staat een nieuwe luitenant-houtvester genoteerd, Reinier zal na de onthoofding van zijn vader in 1619, uit de gratie zijn geraakt.

Resumé
Uit bovengenoemde stukken komt iets betreffende het grondgebruik naar voren: boomgaarden en houtackeren (hakhout). En er worden boomsoorten genoemd: kersen, pruimen, abeel, iep, linde, eik en es. Tot slot wordt gesproken over het slechten van wallen rondom Teylingen. Dit is waarschijnlijk als volgt uit te leggen. Na de introductie van geschut boden kasteelmuren in geval van belegeringen onvoldoende bescherming. Kastelen werden vervolgens omringd door dikke lage aarden wallen en ook wel bastions. Bij meerdere wallen was vaak ook sprake van tussenliggende sloten, al dan niet met staken er in. De kaart van Floris Balthasars en zoon uit 1615 zou die wallen kunnen weergeven. Rondom het slotterrein staat lijnen getekend, maar er is geen sprake van inkleuring met blauw zoals bij de watergangen. Mogelijk dat hier wallen en greppels worden aangegeven.

11 NA, toeg.nr. 3.01.31 *Inventaris van het archief van de Houtvesterij van Holland en West-Friesland*, inv.nr. 164 *Aanteekeningen betreffende den verhuur van land behoorende bij het huis Teylingen door den houtvester., 1604-1625 en z.j.*

1615 slot Teylingen met rondom mogelijk wallen, Floris Balthasars samen met zijn zoon Balthasar Floriszoon van Berckenrode (Hoogheemraadschap van Rijnland A-4178)

1647, Jan Janszoon Douw en Steven Pieterszoon van Brouckhuijsen (Hoogheemraadschap van Rijnland A-4273)

Halverwege de zeventiende eeuw werden opnieuw metingen verricht die iets zeggen over terreinveranderingen. Waarschijnlijk hangen de activiteiten samen met de toen op handen zijnde rust door de aanstaande ondertekening van de Vrede van Munster (1648) en het einde van de langdurige oorlog met Spanje.

In 1647 was sprake van opmetingen met betrekking tot een tuin of boomgaard op een terrein dat onvoldoende was opgehoogd. Gezien het oppervlak zou dit het perceel ten zuidwesten van het slot kunnen zijn (perceel 516 op kadastraal minuut 1819).[12] In 1648 vonden opnieuw opmetingen plaats, van werken aan het terrein ten westen van het slot, ook dit was onvoldoende opgehoogd. Ook waren enige sloten gedempt. Van een sloot wordt aangegeven dat deze ten westen van het huis lag en een lengte van 48 roede en 2 voeten had (ca. 181 m).[13] Deze lengte komt overeen met de lengte van de oostgrens van het perceel ten westen van het slot. Dit zou een tuinuitbreiding in westelijke richting impliceren. Ook was er sprake van de aanleg van **els**takkeren aan weerszijden van de Westlaen, omgerekend over een lengte van 48 roeden en 2 voeten (2 roeden breed) aan de westzijde en 33 roeden (4 roeden breed) aan de oostzijde.
Ook was er sprake van de aanleg van nieuwe en verbreding van bestaande lanen. Locaties worden niet genoemd, alleen dat ze allemaal aansloten op de Westlaen. Het perceel ten oosten van de Westlaen en zuiden van 't Hoy Laentge / de Agterweg werd een **els**takker (K op de kaart uit 1596). Een volgend meetverslag meldt de 'afraaiing' (uitzetten) van een vaart aan de oostzijde van de Tellingerlaan, van ter hoogte het slot tot de Heereweg in Sassenheim. Financiering van dit alles was mogelijk na verkoop van twee percelen in 1647.[14]

Het lijkt opvallend dat de tuin- c.q. burchtterreinuitbreiding al op de in 1647 uitgegeven kaart t'Hoogheymraedschap van Rijnland van Jan Janszoon Douw en Steven Pieterszoon van Brouckhuijsen naar voren komt. Te meer daar zij de streek al tussen 1642 en 1646 in kaart hadden gebracht.[15] Maar de beschreven opmetingen betroffen al uitgevoerd werk. De burcht en slotgracht worden op de kaart uit 1647 met cirkels aangegeven en de westelijke en zuidelijke grenzen van de terreinuitbreiding zijn rechte lijnen gevormd door een dubbele pad en/of watergang en boomrijen.
De nieuwe lanen staan niet ingetekend. Ook niet op de bijgewerkte versies van de kaart uit respectievelijk 1687 en 1746. Bij de verschillende kaarten dient aangetekend te worden dat ze in opdracht en ten behoeve van het Hoogheemraadschap van Rijnland zijn gemaakt en dus niet waren bedoeld om het burchtterrein en zijn omringende aanleg gedetailleerd in kaart te brengen. Bovengenoemde speelde ten tijde van Johan Polyander van den Kerckhove (1594-1660), opper-jagermeester, groot-valkenier en luitenant-houtvester van Holland en West-Friesland (1633-1660). De diplomaat Kerckhoven was heer van Heenvliet en Sassenheim en ruwaard van Putten en een van de favorieten van stadhouder Frederik Hendrik. Van den Kerckhove was een van de luitenant-houtvesters die wel regelmatig verbleef op Teylingen.[16]

Resumé
Uit voorgaande gegevens en de kaart uit 1647 blijkt een uitbreiding van de aanleg in westelijke en zuidelijke richting. De begrenzing van beiden sluit in een rechte hoek op elkaar aan, er zijn lanen/paden en aan de westzijde is sprake van een rechte langwerpige waterpartij of brede watergang.

12 NA, toeg.nr. 3.01.31, inv.nr. 165. Annema 1994, deel 2, p. 156-157.
13 NA, toeg.nr. 3.01.31, inv.nr. 165. Annema 1994, deel 2, p. 156-157.
14 NA, toeg.nr. 3.01.31, inv.nr. 165. Annema 1994, deel 2, p. 156-157.

15 Hoogheemraadschap van Rijnland (beeldbank), toeg.nr. 30 *Kartografische documenten en technische tekeningen*, inv.nr. A-4273 *t'Hoogheymraedschap van Rhijnland : [Noordwijkerhout - Hillegom]*, 1647.
16 In 1627 had Van den Kerckhove de heerlijkheid Heenvliet met zijn tot ruïne verwoestte kasteel gekocht. Van later datum dateert een kaart van de heerlijkheid en een van de 'Bloem-Tuijn' achter het ambachts-herenhuis van Heenvliet. http://www.cascade1987.nl/ambachtsheren-huis-met-tuin-rond-slotruine-heenvliet/

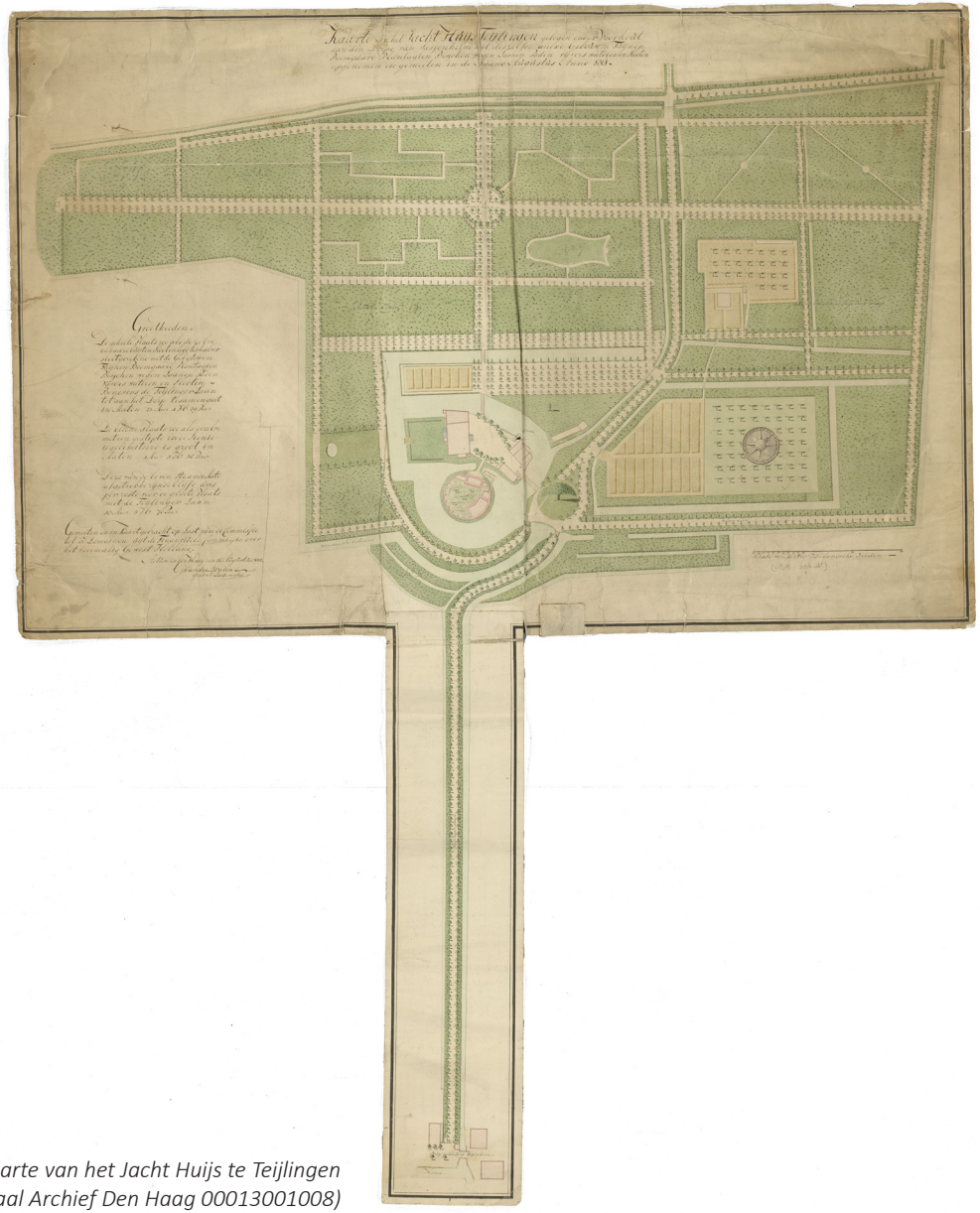
ROND 1750, VERDERE INVULLING VAN DE PARKAANLEG

1785 de houtvesterswoning met de kleine tuin of een bleekveld, Niels Rode (Rijksmuseum SK-A-639)

Een eerstvolgende opmerking met iets over het terrein werd in 1745 gemaakt, in de *Tegenwoordige staat der Vereenigde Nederlanden*: 'Dit Huis en Slot, met zyne Tuinen, Boomgaarden, Singels, Vyvers en Beplanting is omtrent 24 Morgen groot, en door den tegenwoordigen Luitenant Houtvester op nieuws in een goede en sierlyke orde aangelegd en beplant.'[17] Betreffende 'tegenwoordigen Luitenant Houtvester' was Adam Adriaan van der Duyn, heer van 's Gravenmoer (1683-1753). Een grondaankoop uit 1750 vormt een kleine aanvulling. In dat jaar kocht de 'Damainen van de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Holland ende Westvriesland' een strook van 230 roeden van het grotere perceel Liesveld 'tot verdere uijtbreijdinge van de Plantagie, aan den Huijse Teijlingen'.[18]
Een reisverslag van twintig jaar later geeft aanvulling. Vier vrienden maakten in 1768 een lentereis door Zuid- en Noord-Holland en een deel van het Sticht van Utrecht. Zij bezochten ook 'Slot of Huis te Teilingen´. In hun reisverslag valt het volgende te lezen: 'Wy bezagen dan dat ronde slot, 't welk thans dient tot eene gevangenis voor zulken, die tegen het jagtgericht misdreeven hebben, als ook het hierby gelegen en op nieuws verbeterde huis van den Luitenant Houtvester, benevens de tot vermaak welaangelegde Wandelplaats doorsneden met verscheide breede wandellanen, waarvan eenigen in 't midde een starrenbosch uitmaken, en in de Lente en Zomer met verscheidene rustbanken zyn voorzien; zo dat deeze plaats, door welkers midden een ryweg is, om aan de Haarlemmer Trekvaart te komen, voor de Inwoonders te Sassenheim, en den doorreiziger, die zich aldaar wat ophoudt, een alleraangenaamste wandeling kan verschaffen…'[19]

17 Thomas Salmon, Jan Wagenaar en Matthias Van Goch, *Tegenwoordige staat der Vereenigde Nederlanden. Zesde deels, eerste stuk*, Amsterdam 1745, p. 322.
18 EL, toeg.nr. 631 *Voorhout: Rechterlijke Archieven 1581-1811*, inv.nr. 15 *1744-1758*.
19 *Historische en natuurkundige lente-reis door Zuid-en Noord-Holland, en een gedeelte van het Sticht van Utrecht*, Amsterdam 1768, p. 85-86.

1801 Kaarte van het Jacht Huijs te Teijlingen (Nationaal Archief Den Haag 00013001008)

ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS

De midden achttiende eeuw gerealiseerde aanleg komt groots naar voren op de bekende *Kaarte van het Jacht Huijs Teijlingen* an geadmitteerd landmeter G. van der Linden uit 1801.[20] Deze kaart was ten behoeve van de verkoop in dat jaar gemaakt (zie hierna). De kaart brengt de gronden, de inrichting en het gebruik van 'Jacht Huijs Teijlingen' in beeld: de Teylingerlaan startend vanuit Sassenheim, gericht op de ruïne en er vervolgens omheen lopend; de gronden rondom en met name ten westen en noorden worden doorkruist door lanen; en in de er binnen vallende vakken zijn hakhoutpercelen, boomgaarden, moestuinen en grasvelden (meer details en analyse volgen in het deel na de fasekaarten).

20 NA, toeg.nr. 4.VTH, inv.nr. 2321, *Kaart van het huis te Teilingen, met de tuinen en boomgaarden en Teilingerlaan. 26 Augustus 1801*.

1792 de ruïne en de houtvesterswoning, Carel Lodewijk Hansen (Rijksmuseum RP-T-1897-A-3187)

Afb. ...:

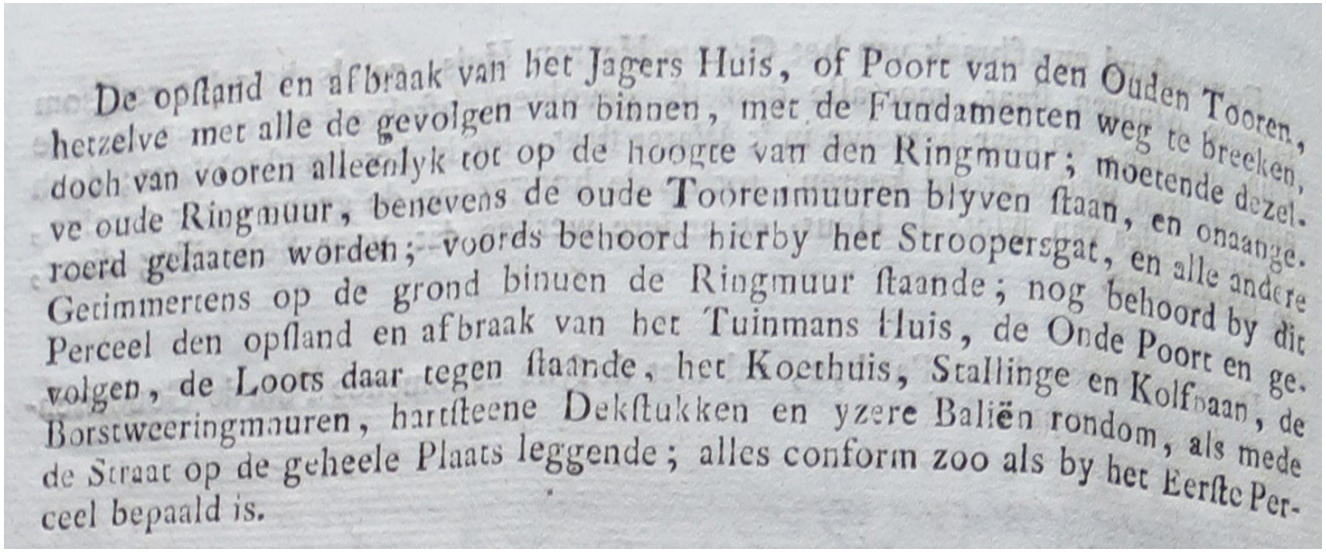

1792 de ruïne van de andere zijde, Carel Lodewijk Hansen (Rijksmuseum RP-T-1897-A-3188)

De houtvesterij met Teylingen als ambtscentrum werd na de Bataafse Revolutie in 1795 opgeheven. Vervolgens kwam in mei 1795 'Te Huur, om terstond te kunnen aanvaarden: Het zeer Aangenaame BUITENGOED, genaamd TYLINGEN, met deszelfs Gebouwen, Plantagien, Bosschen, Laanen, Vyvers, Tuinen en Boomgaard (...)'[21] De advertentie werd tot in ieder geval juli 1796 meermaals herhaald, maar een huurder werd niet gevonden.[22] Archiefstukken maken duidelijk dat er nog wel onderhoud werd gepleegd. Verschillende stukken in de periode 1799-1802 spreken over de controleur Van der Linden, dit zal de Van der Linden van de kaart uit 1801 zijn. In april 1799 hadden timmerman Guldemond en metselaar Van der Werff, beide uit Sassenheim, van hem een aanschrijving gekregen dat ze 'geenen verderen reparaatien ofte eenigen werkzaamheden aan dezen plaats en gevolgen meer [hadden] te doen dan op speciaalen last.' In de tweede helft van 1799 kregen beiden toch weer opdracht tot het uitvoeren van 'eenige volstrekte reparatien', begroot op 525 à 550 gulden. In 1800 volgde de daadwerkelijke uitvoering. Naast reparatie en onderhoud aan het Groote Huijs en verschillende andere gebouwen was er ook sprake van reparatie van hekken 'aan de bossen (...) en aan de landerijen'.[23]

In 1801 volgde een veiling door de Domeinen van Noord-Holland van: 'No. 1. Een alleraangenaamst gesitueerde BUITENPLAATS, gelegen binnen de Limiten van de van ouds gerenomeerde Plaats Teilingen, leggende onder Voorhout, aan den Dorpe Sassenheim, met deszelfs HEEREN-HUIZIGE en verdere Getimmerten, mitsgaders TUINEN, BOSSCHEN, LAANEN, PADEN, en derzelfs PLANTAGIEN, WATEREN en SLOOTEN, GROOT IN 'T GEHEEL 4 Mergen 513 Roeden. (...) No. 2. Den OPSTAND en AFBRAAK van het groote HEEREN-

21 *Oprechte Haarlemse courant* 19 mei 1795.
22 *Oprechte Haarlemse courant* 2 juli 1796.
23 NA, toeg.nr. 3.02.26 *Financiële Cie. Holland*, inv.nr. 130 *1801 december 1-30 [98-136 "Notulen", resoluties van de Financiële Commissie betreffende de domeinen, Minuten. Met bijlagen. 1799 april 1-1802 juni 20 33 pakken en 6 omslagen].*

De opſtand en afbraak van het Jagers Huis, of Poort van den Ouden Tooren, hetzelve met alle de gevolgen van binnen, met de Fundamenten weg te breeken, doch van vooren alleenlyk tot op de hoogte van den Ringmuur; moetende dezelve oude Ringmuur, benevens de oude Toorenmuuren blyven ſtaan, en onaangeroerd gelaaten worden; voords behoord hierby het Stroopersgat, en alle andere Getimmertens op de grond binnen de Ringmuur ſtaande; nog behoord by dit Perceel den opſtand en afbraak van het Tuinmans Huis, de Onde Poort en gevolgen, de Loots daar tegen ſtaande, het Koethuis, Stallinge en Kolfbaan, de Borſtweeringmauren, hartſteene Dekſtukken en yzere Baliën rondom, als mede de Straat op de geheele Plaats leggende; alles conform zoo als by het Eerſte Perceel bepaald is.

1801 'de oude Ringmuur, bevens de oude Toorenmuuren blyven staan, en onaangeroerd gelaaten worden' (Erfgoed Leiden 631-18)

Afb. ...:

1840-1850 de restanten na de afbraak in 1802 (Universiteitsbibliotheek Leiden P312_1N006)

HUIS, Stallinge, Koetshuis, Tuinmans-Huis en verdere Gebouwen en Gevolgen vandien (…) NB. De Verkooping van de verdere Landen aan Teilingen gehorende, zoo als ook van de Boomen en hakbaar Houtgewasch, zal nader worden geadverteerd.'[24]

Op 5 december 1801 werd vervolgens 'publiek en privaat verkocht' de noordwest hoek van Teylingen als separate buitenplaats; de hoek met Klein Teylingen, op de kaart uit 1801 met een rode stippellijn omkaderd. En, in drie percelen, 'den opstand en afbraak van het Groote Heerenhuis en verdere gebouwen op Teilingen (...)' Koper van het eerste was Matthias Temminck (1734-1814), die het westelijker gelegen Berg en Daal al bezat, en koper van de drie laatste percelen was Johannes Schouten. Bij de af te breken gebouwen op het sloteiland staat aangegeven 'moetende dezelve oude Ringmuur, benevens de oude Toorenmuuren blyven staan, en onaangeroerd gelaaten worden (...)'[25]

Van der Linden stelde de eerder genoemde Guldemond aan als toezichthouder namens de verkopende partij, 'ten eijnde toe te zien, dat aan s'lands verbleeve eijgendomme aldaar, byzonder het plantzoen als andersints geene schaade worde toegebracht (...)'[26] De afbraak moet vrijwel direct na de verkoop zijn gestart want in januari 1802 viel te lezen: 'UIT DE HAND TE KOOP eenige Duizend Lasten PUYN; als mede een groote party AFBRAAK, van HET HUIS TER TYLINGEN; die daar in gading hebben komen op Sassenheim Koopen en doen hun profyt.'[27]

24 *Oprechte Haarlemse courant* 27 oktober 1801.
25 EL, toeg.nr. 631 *Voorhout: Rechterlijke Archieven 1581-1811*, inv.nr. 18 *1793-1804*.
26 NA, toeg.nr. 3.02.26, inv.nr. 132 *1802 februari 1-26.*
27 *Leydse courant* 20 januari 1802.

Afb. ...:

1819 kadastraal minuutplan
(Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed MIN08218B03, MIN08218B04, MIN08181A01 en MIN08181A03)

Voorhout
sectie B, blad 03
646 weg als bosch
647 bosch
648 bosch
649 bosch
650 bouwland
651 laan als bosch
652 bosch
653 bosch
654 bosch
655 bouwland
656 watering
657 bosch
658 weiland
659 ruine van het huis te Teilingen als erf
600-

sectie B, blad 04
858 bosch
859 tuin
860 bosch
861 bosch
861 bis huis & erf
862 tuin
863 laan als bosch
864 bosch
865 bosch
866 laan als bosch
867 bosch

Sassenheim
sectie A, blad 03
626 erf
627 zomerhuis
628 water
629 bosch
630 bosch
631 bosch
801 bosch
802 bosch

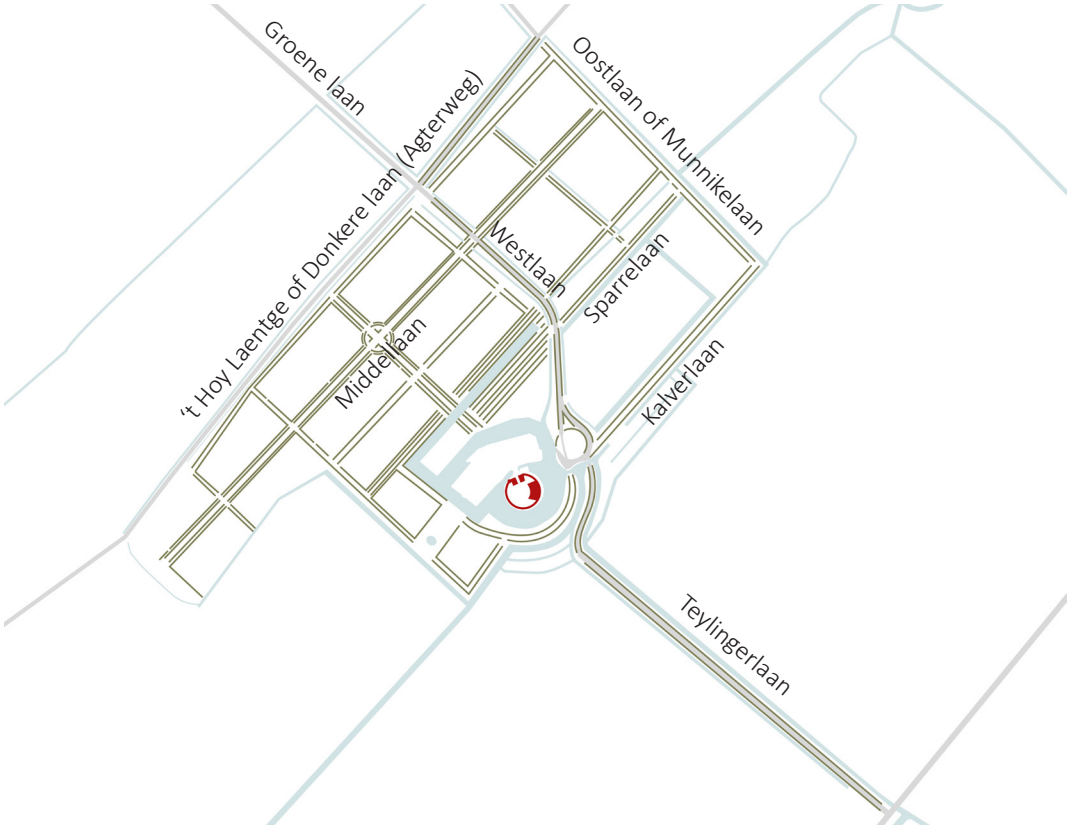
sectie A, blad 01
2 bosch

Ten behoeve van de verkoop in 1801 is de bekende kaart door geadmitteerd landmeter G. van der Linden gemaakt (ongetwijfeld dezelfde Van der Linden als eerder genoemde controleur). De kaart brengt de gronden, de inrichting en het gebruik van 'Jacht Huijs Teijlingen' in beeld. De Teylingerlaan startend vanuit Sassenheim, gericht op de ruïne en er vervolgens omheen lopend. De gronden rondom en met name ten westen en noorden worden doorkruist door lanen en in de er binnen vallende vakken zijn hakhoutpercelen, boomgaarden, moestuinen en grasvelden. De noordwesthoek (rechtboven) die onderdeel van de verkoop van 1801 was staat op de kaart met stippellijnen aangegeven (meer details en analyse volgen in het hoofdstuk met de fasekaarten).

In januari 1803 volgde de advertentie met de eerder al aangekondigde veiling: 'De gerenomeerde PLAATS TEILINGEN (…) bestaande in superbe Alleeën en Laanen, beplant met in haaren besten groei zynde schoone **Eike**, **Beuke**, **Ipe**, **Linde** en **andere Boomen**, mitsgaders Hakbosschen en Cingels, Tuin- en Boomgaard-Gronden, Vyvers en Wegen, te samen, met den Agterweg en Teilinger-Laan, groot 18 Morgen 570 Roeden. Wyders nog eenige Perceelen WEI- en TEELLAND, van ouds aan Teilingen behoord hebbende; alsmede de SCHRAVENDAMSCHE WEG, alles met de Beplantingen en Hout-Cingels om dezelve staande.'[28] In de bij de veiling behorende CONDITIEN en VOORWAARDEN is ook sprake van de Groene Laan, de Sparre Laan en de Munnike Laan. En: 'Verders word nog speciaal geconditioneert, dat de Oude Tooren en Ringmuur op de Plaats staande, tot een Monument zal moeten blyven, zonder dat het den Kooper zal gepermitteert zyn dezelve verder af te breeken.'[29]

Zoals na de aankoop van veel buitenplaatsen volgde na

28 *Oprechte Haarlemse courant* 6 januari 1803.
29 NA, toeg.nr. 2.04.13 *Ministerie van Binnenlandse Zaken: Afdeling Kunsten en Wetenschappen*, inv.nr. 1381 *Voorhout (Zuid-Holland): Slot Teylingen, (1803) 1877 - 1900, 1 omslag.*

Kaart met laantoponiemen

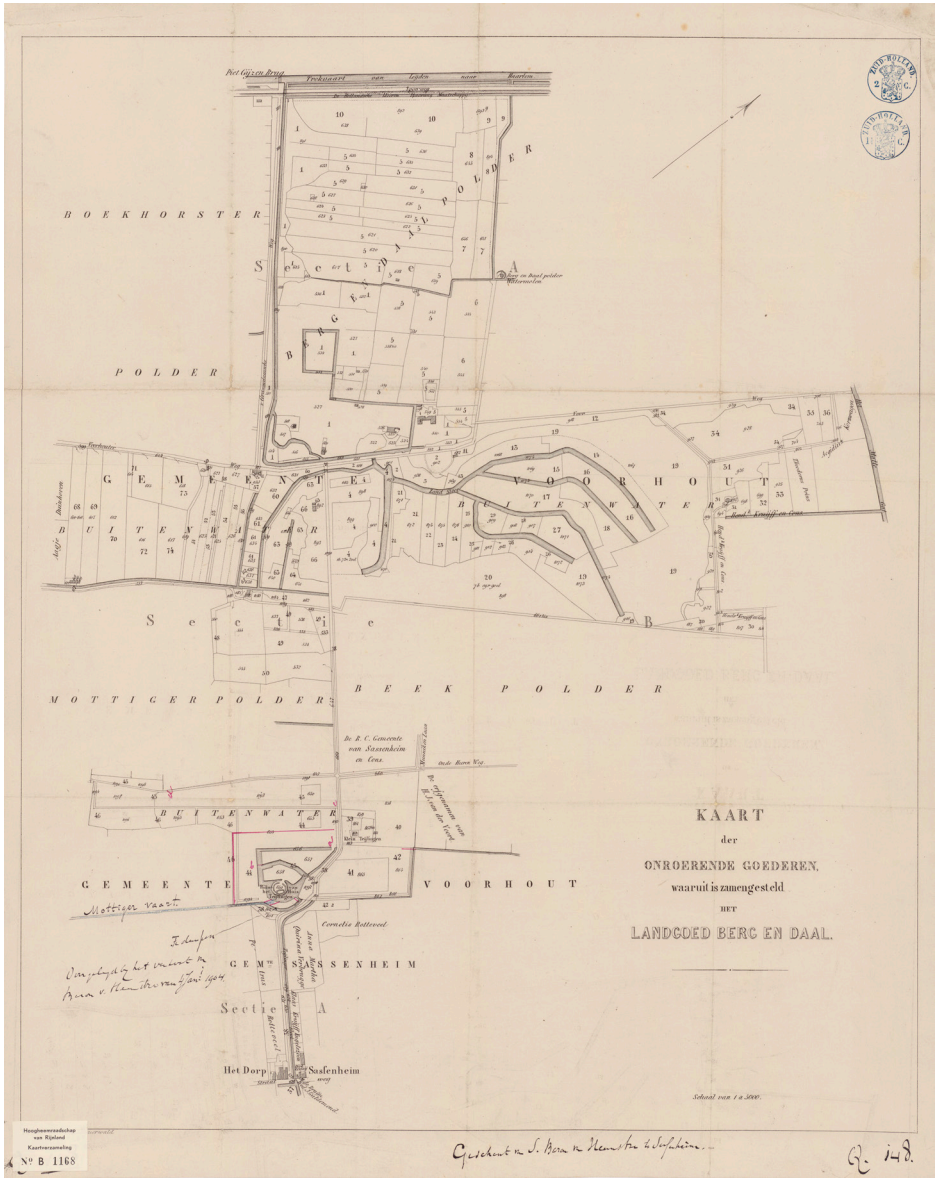
ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS

de verkoop ook hier een 'HOUTVERKOOPING (…) op de geamoveerde Plaats Teylingen: Van een mooije Party van circa 800 **Ipen**, **Beuke**, **Eiken**, **Abeele** en **Linde** opgaande BOOMEN, MEEST GESCHIKT TOT Werkhout en Barg-Roeden[30] ; een groote Party **Essen** en **Elsen** HAK-HOUT en TAKKEN, met nog een Party **VRUGTBOOMEN**, bekwaam om te verpooten, en kunnende alles zeer gemakkelyk te water en te land vervoerd worden.'[31]

Resumé
Na 1802 resteerden alleen de ringmuur en oude torenmuren, alle andere gebouwen waren afgebroken, maar ook alle bruggen, hekken, de kolfbaan e.d. Het kadastraal minuutplan uit 1819 laat rond de ruïne dan ook een 'lege omgeving' zien. Qua grondgebruik staan de meeste percelen met de aanduiding 'bosch', ondanks de verkoop van vele bomen, met soorten als iep, beuk, eik, abeel, linde, es en els. In het bos ten westen van de ruïne bevinden zich dan al twee bouwlanden. De bospercelen worden nog steeds begrenst door lanen of wegen met hakhout terwijl de bospercelen zelf een invulling met hakhout kennen. Latere verkoopadvertenties van dit hakhout laten frequente kap zien.

Uit de kaart en de verschillende archiefstukken komen de volgende namen voor lanen naar voren:
Teylingerlaan, Westlaan of Groene laan
Oostlaan of Munnikelaan
't Hoy Laentge of Donkere laan (Agterweg)
Middellaan
Schoutslaan
Sparrelaan
Kalverlaan
Robynslaen
Espelaen.

30 Stijlen of staanders waarlangs het dak van een barg (hooiberg) op en neer geschoven kan worden.
31 *Oprechte Haarlemse courant* 22 februari 1803.

1857 in de eerste helft van de achttiende eeuw maakt Teylingen deel uit van Berg en Daal (archief Rijnland B-1168)

In 1805 werd Teylingen aangekocht door Agatha Wilhelmina Twent (1768-1838), gehuwd met Otto Anne graaf van Bylandt (1766-1857).[32] Eerder had Twent al de westelijker gelegen buitenplaats Berg en Daal gekocht. Teylingen werd 'onderdeel' van deze buitenplaats, met het westelijke deel van de Teylingerlaan als verbinding tussen de twee. Met verdere grondaankopen werd het bezit nog verder uitgebreid. In de daaropvolgende decennia vinden er op Berg en Daal vele houtverkopingen plaats, met name van hakhout of zwaar tot buitengewoon zwaar hakhout, maar ook van opgaande bomen. Aangezien Teylingen dan tot deze buitenplaats behoort kunnen de verkopingen ook betrekking hebben op hout van of rond slot Teylingen.

In het bos in het hoek Teylingerlaan- Agterweg werden voor 1819 twee percelen bouwland vrij gekapt. Ongetwijfeld was het gekapte hout onderdeel van een van de voorgenoemde houtverkopingen. Het is ook denkbaar dat een veel grootschaligere kap plaats had gevonden waarna van herbebossing sprake is geweest, maar deze twee percelen vrij bleven. Herbebossing past namelijk bij een volgend citaat.
In 1841 verbleef en wandelde de Zeeuwse Mr. Marinus Verbrugge op Teylingen, hij schreef: 'had ik eene wandeling gedaan in de bevallige dreven, welke ten huidige dage het voormalige Teiligerhof versieren, en had mij verlustigd met op nieuw van nabij de overblijfsels van den ouden burg met belangstelling te beschouwen, toen ik, (…) , mij nederzette op eene bank , onder eenen bladerrijken **treuresch**, vanwaar ik een, voor mij althans, bekoorlijk uitzigt had. (...) Regt voor mij uit daarentegen was de weide meer van nabij begrensd door de boomen van Teylingen, die, hoog getopt en digt ineen gegroeid, een prachtig gordijn vormden; ter linkerzijde werd het uitzigt bepaald door een jong plantsoen van **elzen**- en **es**schenhout, met hier en daar verspreide

32 EL, toeg.nr. 631, Voorhout: Rechterlijke Archieven 1581-1811, inv. nr. 19 19, 1803-1808. Op 29 maart 1805 te Den Haag vastgelegd en op 1 maart 1808 te Voorhout bevestigd (daarmee zijn deze jaren die door elkaar worden gebruikt ook verklaard).

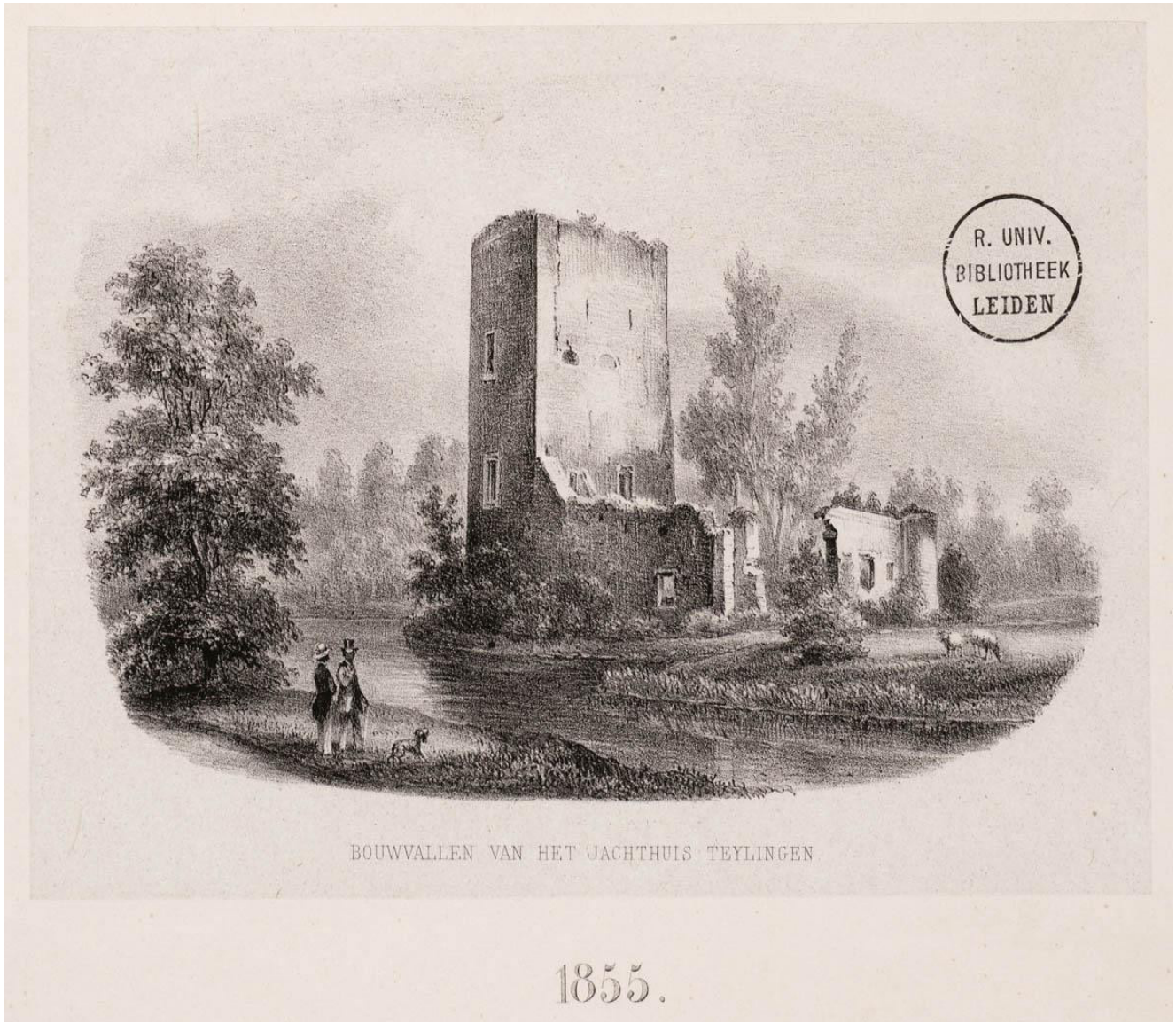

1850 Teylingen als onderdeel van het noordwestelijk gelegen Berg en Dal. De laatste met de steeds verder gaande zanderij en omzetting naar 'bollanden', Teylingen nog steeds omringd door lanen en bossen (Nationaal Archief 00013000389)

welig groeijende **eiken**- en **beuken**boomen, dezerzijds beplant met eene rij van **populieren**. Daar echter deze geheele aanleg nog maar weinig jaren telde, zoo staken de nu allengskens gerooid wordende hooge populieren, welke de laan van Teylingen omboorden, boven dat plantsoen uit, en bood zich de gelegenheid aan, om den majestueusen romp van het overoude slot Teylingen van dien kant te beschouwen, welke de buitenzijde van het rondeel vertoont (…)'[33] Die herbebossing past ook weer bij een citaat uit 1917: 'Zoo bleef het slot, wat men er voor een tiental jaren [ca. 1900] nog van kon zien temidden van prachtig elzen- en essenhout, **eiken**- en **beuken**bomen en **populieren** in statige rij, daar in 1840 door Graaf van Bylandt, die op 'Berg en Dal' aan den Loosterweg woonde (…) geplant.[34] Van der Aa schreef in 1846 de volgende aanvulling: ´Door den tegenwoordige bezitters zijn de bouwvallen van het huis in verband gebragt met aangename wandelpaden (...)´. En in een noot spreekt over ´te midden van met wandelingen doorsneden plantsoen.'[35]

Resumé
In de eerste helft van de negentiende eeuw maakte Teylingen onderdeel uit van het westelijk gelegen Berg en Dal. De omgeving van de ruïne bestond nog steeds uit bos en lanen, maar er was ook sprake van jonge aanplant. Eerder was al sprake van kap van bomen en hakhout. Naast elzen, essen, eiken en beuken was er bij de Teylingerlaan sprake van de toepassing van populieren als 'wijkers'. Deze gaven de laan al snel volume, maar werden gekapt op het moment dat de 'blijvers' het over moesten nemen. De ruïne zelf werd een 'decorstuk' in de parkaanleg, één met veel aantrekkingskracht voor de wandelaars en bezoekers.

33 Marinus Verbrugge, *Teylingen op het laatst der dertiende eeuw, De vriend des vaderlands* 16 (1842), p. 129-130.
34 J. Thijs Jr, De ruïne van Teylingen, Sassenheim 1917, p. 18.
35 C.P.E. Robidé van der Aa, *Oud-Nederland in de uit vroegere dagen, overgeblevene burgen en kasteelen*, Nijmegen 1846, z.p. Ook schreef hij: 'De hier geleverde teekening is gevolgd, naar eene schets door Jonkheer L.H. van Asch van Wijck, op de plaats zelve vervaardigd.´

1845-1855 Bouwvallen van het Jachthuis Teylingen, P.J. Lutgers (Universiteitsbibliotheek Leiden P335N158)

In juli 1857 volgde een 'voorloopige aankondiging' van een openbare veiling van 'LANDGOED BERG EN DAAL, met de BOUWMANSWONING, genaamd de Berg en Daal Woning; voorts de BOSSCHEN van Groot Teijlingen, de ruïne van het Huis Teijlingen, met de Teijlinger Laan (…) extra best en weltoegemaakte WEI- of HOOILANDEN, uitmuntende BOUWLANDEN, voor een groot gedeelte zeer geschikt voor de Bollenteelt (…)'[36] In september volgde de veiling van 'Het aanzienlijk en uitgestrekt LANDGOED BERG EN DAAL'. De 'RUINE van het Slot TEYLINGEN, met daarom loopende GRACHT' was onderdeel van deze veiling, net als de gronden: 'diverse WEI- of HOOILANDEN, extra beste BOUWLANDEN, waaronder eenige zeer geschikt voor de Bollenteelt, uitgestrekte BOSSCHEN, zoowel met zware opgaande BOOMEN, als mede welig HAKHOUT bezet, de TEYLINGERLAAN (…) vischrijke VIJVERS en WATER'.[37]

De veilingpercelen die betrekking hadden op Teylingen, de gronden als op de kaart van 1801, kwamen in handen van gebroeders Van Teylingen. Uitdrukkelijk aangetekend staat: 'Vóór den aanvang van de gunning (…) is (…) eene akte beteekend, waarbij de eventuele koopers geprevenieerd worden, dat de ruïne van het slot Teijlingen niet mogt worden afgebroken, maar als historisch monument moest blijven bestaan.'[38] De gebroeders waren Jhr. Hilvaart Theodorus van Teylingen (1780-1865), Heer van Hilvarenbeek en Jhr Mr Diederik Gregorius van Teylingen van Kamerik (1784-1872), Heer van Kamerik en de Houtdijken. Ook nu volgde een 'VERKOOPING van eene groote partij opgaande BOOMEN, bij de Ruine van Teylingen (…) bestaande in: Circa 800 **Es**schen Boomen van diverse dikte; vele **Iepen** Boomen … en een aantal **Kastanje** Boomen, alsmede eene groote partij different soort HAKHOUT.' In de jaren 60 van de negentiende eeuw was er frequent een 'houtverkooping' van **eiken**-, **essen**- en **elzen**hakhout, maar ook **berken**hakhout, '**wilgen**boomen'

36 *Dagblad van Zuidholland en 's Gravenhage* 26 juli 1857.
37 *Opregte Haarlemsche Courant* 27 augustus 1857.
38 *Opregte Haarlemsche Courant* 30 november 1857.

*** VERKOOPING van eene groote partij opgaande BOOMEN, bij de Ruïne van Teylingen, onder Voorhout en Sassenheym, op Vrijdag den 4den December 1857, des voormiddags ten 10 ure, bestaande in: Circa 800 Esschen Boomen van diverse dikte; vele Iepen Boomen, zeer geschikt voor *werkhout* en een aantal Kastanje Boomen; alsmede eene groote partij different soort van HAKHOUT. Kunnende alles zeer gemakkelijk ook te water worden vervoerd. Te betalen 27 Julij 1858.

Opregte Haarlemsche Courant 30 november 1857

*** VERKOOPING van different soort HAKHOUT, nabij de Ruïne van Teylingen, in de Gemeenten Sassenheim en Voorhout, op Donderdag den 2den December 1858, des voormiddags ten 10 ure.

Opregte Haarlemsche Courant 15 november 1858

en '50 **Popele**boomen' zijn in de advertenties te vinden.[39] Circa 1880 werden de eerder genoemde twee bouwlanden en stukken aangrenzend bos omgezet in 'bollenland'. De aanprijzing 'extra beste BOUWLANDEN, waaronder eenige zeer geschikt voor de Bollenteelt' uit 1857 kwam tot daadwerkelijke invulling.

In Craandijks zesde deel van W*andelingen door Nederland met pen en potlood* uit 1882 valt te lezen: 'De zijweg [Teylingerlaan] tusschen de jonge **eik**enstammen is niet zeer lang, maar de kruinen der boomen blijven den bouwval verbergen, totdat op eens de hooge, forsche steenklomp boven het omringend hout te voorschijn treedt.' 'Bruggen zijn er niet meer, zelfs geen planken of dammetjes, waarover het voorplein is te genaken. Maar er staat een arbeidershuisje bij den weg en er ligt een schuit in de gracht. Op ons verzoek zet wel iemand ons over.'[40]

Na de dood van Diederik Gregorius vererfde Teylingen op zijn zoon Jhr Mr Willem van Teylingen van Kamerik (1818-1892), getrouwd met Jkvr Dorothea Johanna Louise Melvill van Carnbée (1821-1902). In 1877 kocht Frans Julius Johan baron van Heemstra (1811-1878) de Teylingerlaan van Van Teylingen; bomen en houtgewas bleven aan Van Teylingen.[41] Van Heemstra (een kleinzoon werd bijna 30 jaar later eigenaar van totaal Teylingen) woonde op Huis ter Leede in Sassenheim. Mogelijk had hij eigen belang bij een goed onderhouden Teylingerlaan, als verbinding met het toenmalige (nu voormalige) station Piet Gijzenbrug in het westen.

39 *Opregte Haarlemsche Courant* 24 november 1860, 27 december 1862, 3 december 1864, 4 december 1867 en *Het nieuws van den dag* 28 november 1881.

40 J. Craandijk, *Wandelingen door Nederland met pen en potlood*. Deel 6, Haarlem 1882, p. 259-265.

41 EL, toeg.nr. 0660B *Gemeente Sassenheim (II, 1811-1920)*, inv.nr. 458 *Extract uit het register voor de woordelijke overschrijving der akten van eigendomsovergang inzake de overdracht van de Teylingerlaan met tolhuis en losplaats door jonkheer mr. D.G. van Teylingen van kamerik aan mr. F.J.J. baron van Heemstra*, 1877.

1886 een vroege foto van de ruïne van Teylingen, net voor de schenking aan het Rijk (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed OF-01756)

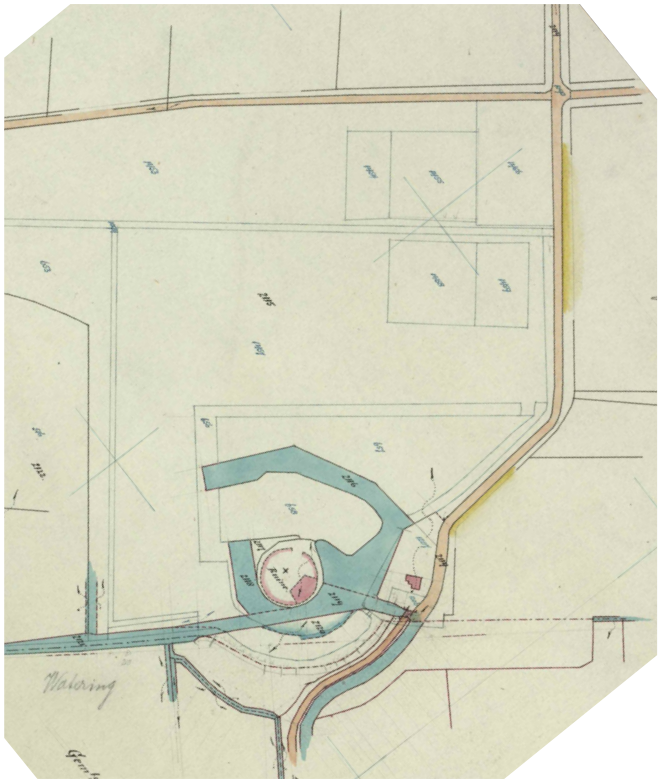
Ook de kern van het bezit kreeg een nieuwe eigenaar. In 1889 schonk Van Teylingen namelijk de ruïne en het (schier)eiland waarop het staat aan het Rijk. De ruïne en zeker de ruïnebezoekers kregen weer later te maken met een 'bedreiging'. In 1902 vroeg de gemeente Sassenheim bij de gemeente Voorhout vergunning tot oprichting van een kleine vuilnisbelt op de voormalige voorburcht van slot Teylingen. De gemeente Voorhout weigerde deze vergunning omdat de vuilnisbelt te kort op de publieke weg en slechts 25 m. van de ruïne die door 'talrijke vreemdelingen bezocht wordt' zou komen te liggen. Voor het alternatief aan de noordzijde van de Teylingerlaan, nu in de eigen gemeente Sassenheim, verleende de provincie Zuid-Holland toestemming, maar voor 'alleen straat- en huisvuil-geen faecalien'.[42] Op gezette tijden werd het (gecomposteerde) materiaal weer verwijderd.

Resumé

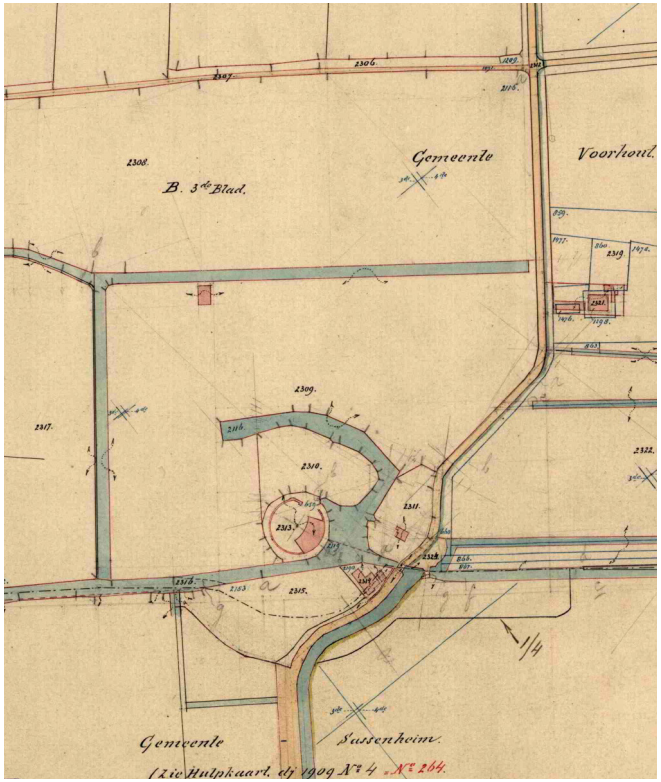
In de tweede helft van de negentiende eeuw was Teylingen bezit van de gebroeders van Teylingen en nazaten. Het overgrote deel van de gronden rondom de ruïne bleef steeds bos, maar het oude vrije zicht in zuidwestelijke richting werd bebost (de houtvesterswoning van waaruit het zicht was, was al afgebroken). Naast al bekende soorten als es, iep, eik, els en populier waren nu ook kastanje en wilg te vinden. En naast eiken-, essen- en elzenhakhout kwam nu ook het veel minder voorkomende berkenhakhout voor. De Teylingerlaan werd verkocht aan baron Van Heemstra uit Sassenheim (1877) en de ruïne werd geschonken aan het Rijk (1889). Na kap van de bestaande laanbeplanting werden nieuwe bomen aan de Teylingerlaan geplant.

42 EL, toeg.nr. 0660B, inv.nr. 392 *Stukken betreffende de oprichting van een vuilnisbelt aan de Teylingerlaan in 1903, 1902-1903*.

1904-1919, TEYLINGEN OMGEVORMD TOT ‘BOLLENLANDEN’

1905 de watergangen ten westen en zuiden zijn dichtgegooid, net als een deel van de gracht rond de ruïne (Kadaster archieven Voorhout Hulpkaart 172)

1909 verder naar het westen en zuiden zijn nieuwe watergangen gegraven, en een volgend deel van de gracht rond de ruïne is dichtgegooid (Kadaster archieven Voorhout Hulpkaart 217A)

Na de dood van Van Teylingen volgde verkoop aan Theodoor Willem Lodewijk Baron van Heemstra (1883-1945). Onder Van Heemstra werd in 1904 de gebogen oostelijke gracht rechtgetrokken, om een betere en gemakkelijkere aansluiting van de Mottingervaart op de Teylingervaart te creëren; de oude ‘bocht’ werd dichtgegooid. Ook de twee rechte watergangen aan de west- en zuidzijde van het burchtterrein werden dichtgegooid, en iets verder westelijk werd een nieuwe watergang gegraven. Daarnaast werd ook het westelijke deel van de slotgracht zelf dichtgegooid. De gronden tussen de nieuwe watergang en de ruïne kwamen in gebruik als ‘bollenland’; bollen tot bijna aan de voet van de ruïne. In 1908/1909 werd ook het zuidelijke deel van de slotgracht dichtgegooid. Vanaf 1908/1909 volgde verdere omzetting van de bouwlanden en bossen tot ‘bollenland’.
In 1915 bood de familie Van Heemstra de Teylingerlaan te koop aan de gemeenten Sassenheim en Voorhout. De onderhandelingen strandden op de overnamekosten voor de bermgronden.

Resumé
Al bij de verkoop in 1857 werd voor de gronden de geschiktheid voor bollenteelt genoemd. Na de volgende verkoop in 1904 volgde deze omzetting: lanen, bossen en bouwlanden werden omgezet tot ‘bollenlanden’. Door het dempen van de watergangen die als een ‘haak ‘ op elkaar aansloten en een deel van de slotgracht liepen de ‘bollenlanden’ zelfs door tot bijna aan de voet van de ruïne. Van de oude structuren resteerden alleen nog de ruïne op zijn (nu schier) eiland, een deel van het oude grachtenstelsel, een aantal oude wateringen, de Teylingerlaan en de Agterweg. Andere structurerende onderdelen als de overige lanen en oude grachtdelen en watergangen waren verdwenen, net als de oude invulling van de tussenliggende percelen.

1919 verkoop van de bloembollentuinen, uit Catalogus van de openbare verkoping van de bloembollentuinen 'Teylingen' en 'Sixenburg' (Erfgoed Leiden 0660B-254)

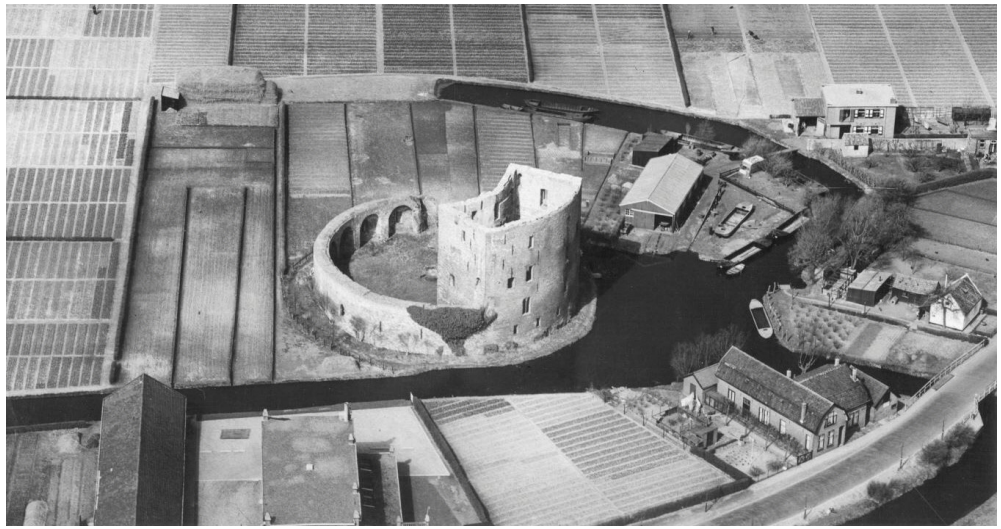
In 1918/1919 volgden nieuwe onderhandelingen, nu met succesvolle afronding.[43] Ongetwijfeld was het een verkoop onder enige druk, want later in 1919 verkocht de familie alle Teylinger-gronden aan beide zijden van de Teylingerlaan; bij alle percelen was sprake van bloembollenland.[44] De tol aan de Teylingerlaan in Sassenheim werd na de aankoop opgeheven. Het krantenbericht dat dit meldt vermeldt eveneens 'Spoedig zullen nu ook de eerste bomen op die laan worden gerooid.'[45] Er was sprake van circa 270 bomen.[46]
De strook land tussen de eerder genoemde nieuwe watergang en de Agterweg (toen (Oude) Heerenweg geheten) was al opgedeeld in een groot aantal stroken gescheiden door hagen, maar werd nu ook nog eens in meerdere percelen te koop aangeboden. Ook versnippering aan de noordzijde van de Teylingerlaan vond in deze periode plaats.

Resumé
De Teylingerlaan werd overgenomen door de gemeenten Sassenheim en Voorhout en de tol werd opgeheven. Snel daarna volgde kap van de laanbomen. Alle 'bollenlanden' werden in 1919 verkocht, waarmee de versnippering van het bezit in gang werd gezet. Visueel werd deze versnippering benadrukt door de vele smalle bollenvelden en lage tussenliggende hagen.

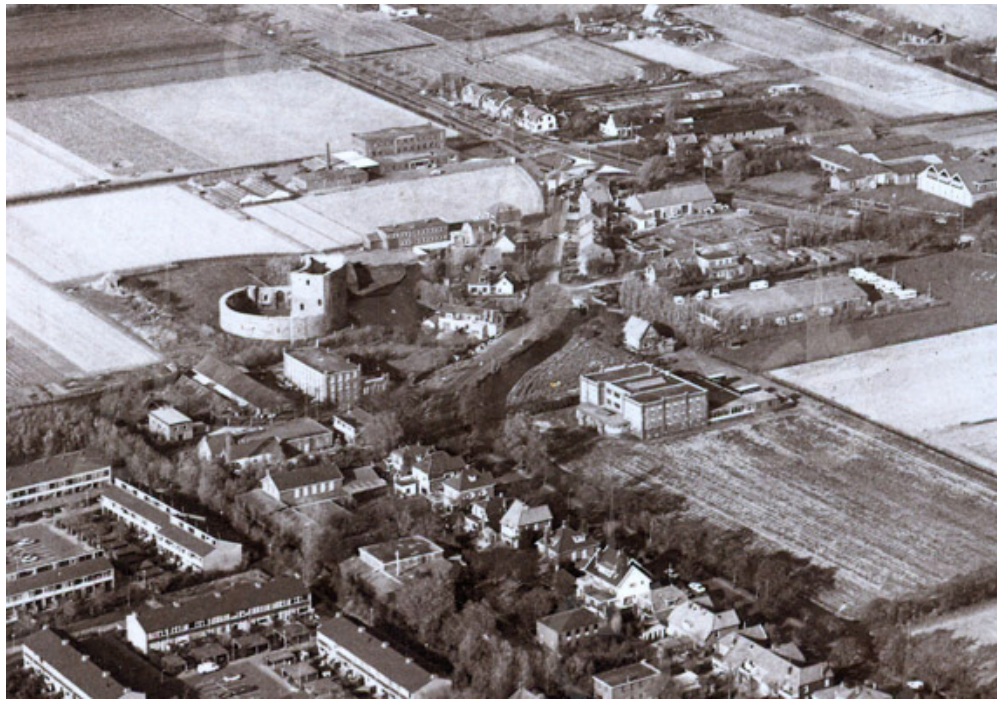
43 EL, toeg.nr. 0660B, inv.nr. 457 *Stukken betreffende de (opheffing van de) tolheffing op de Teylingerlaan, onder meer ten behoeve van de verbetering van deze laan,* 1915-1918.
44 EL, toeg.nr. 0660B, inv.nr. 254 *Catalogus van de openbare verkoping van de bloembollentuinen 'Teylingen' en 'Sixenburg' met drie woonhuizen en bloembollenschuur aan de Teylingerlaan en de Oude Heerenweg onder Voorhout, en van een woonhuis met erf en schuren aan de Oude Heerenweg te Voorhout, 1919. Met plattegrond.*
45 *Het Vaderland : staat- en letterkundig nieuwsblad*, 9 april 1920.
46 EL, toeg.nr. 0660B, inv.nr. 457.

ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS

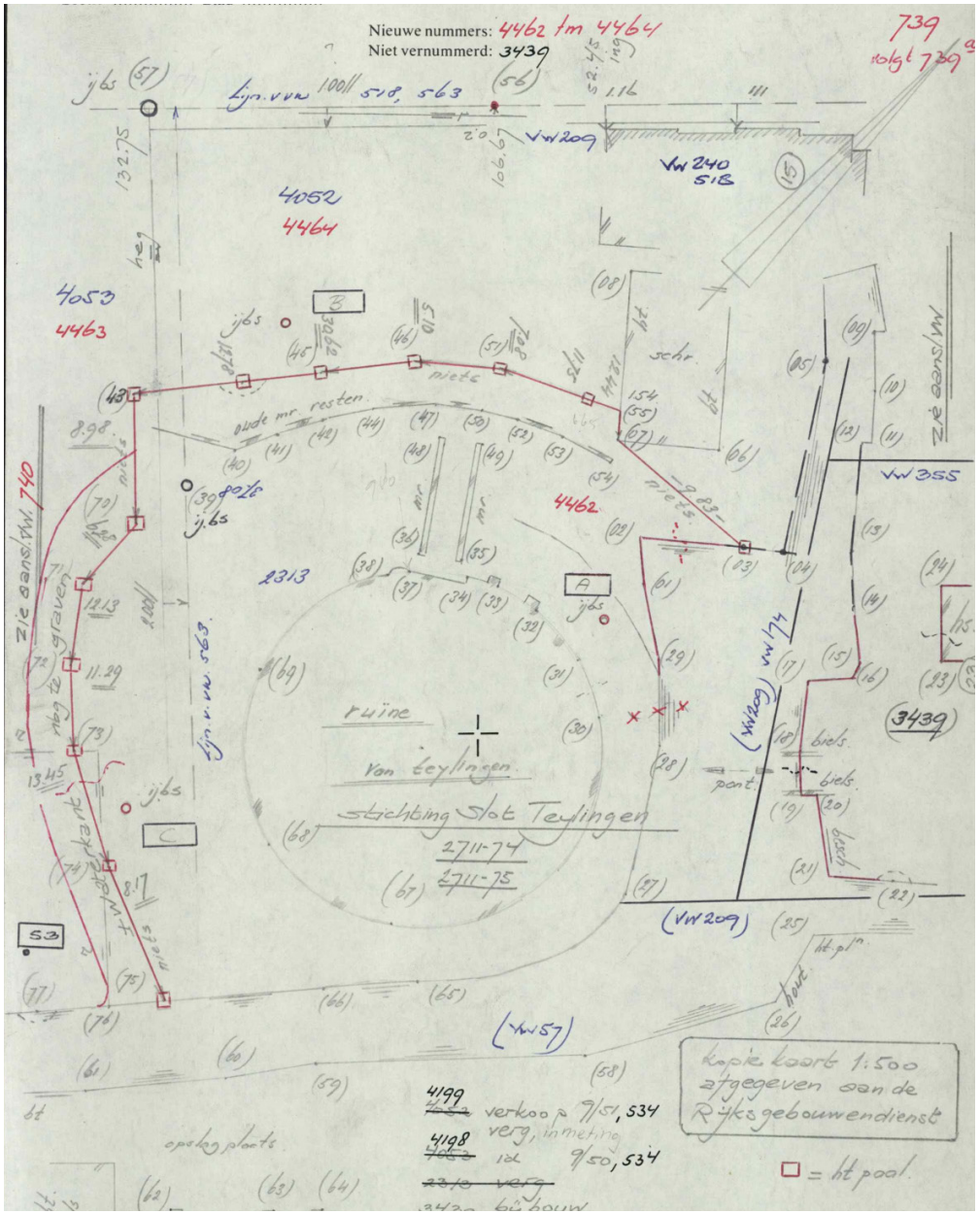
Omstreeks 1925 werd bochtige deel van de Teylingerlaan, ter hoogte van het slot, rechter getrokken en in de periode daaropvolgend werden meerdere woningen en bedrijfsgebouwen in de nabijheid van de ruïne, aan beide zijden van de Teylingerlaan gebouwd. De west- en oostzijde van de ruïne slibde langzaam dicht en het zicht op de ruïne raakte verbrokkeld tot onmogelijk. Zo ook het zicht in het verlengde van de Teylingerlaan (komend vanuit Sassenheim) op de ruïne. De aanleg van de Carolus Clusiuslaan vanaf 1938 resulteerde in een ontlasting van de Teylingerlaan. Maar deze nieuwe weg resulteerde echter wel in doorsnijding van de gronden aan de noordzijde van de Teylingerlaan.

1952 de ruïne met het restant van de grachten te midden van bloembollenvelden

19xx groeiende bebouwing langs de Teylingerlaan veroorzaakt het dichtslibben van de oost- en noordzijde van de ruïne

1983 inmeting van de dan in uitvoering zijnde uitgraving van de voormalige gracht (Kadaster archieven Voorhout Veldwerk 739)

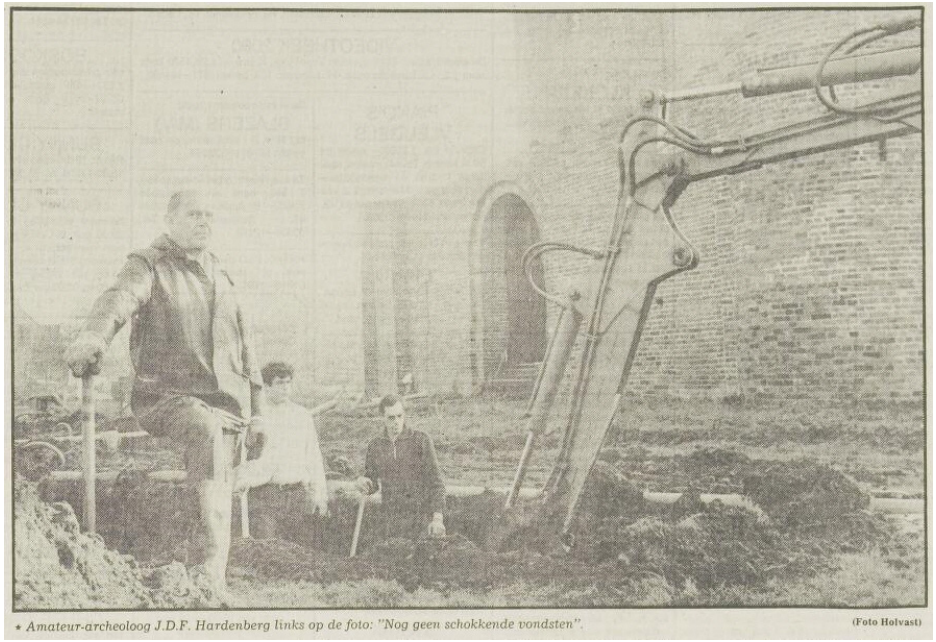
In 1970/1971 (moment van kadastrale inmeting) werd de gracht ten westen van de voormalige voorburcht dichtgegooid. Van het grachtenstelsel als al bekend van de kaart uit 1596 resteerde vervolgens nog maar zeer weinig.

In 1976 werd de Stichting Slot Teylingen opgericht met als doel herstel van de landschappelijke context en het betrekken van de ruïne in het culturele leven van de streek. In 1979 werd grond ten behoeve van het uitgraven van het begin twintigste eeuw dichtgegooide deel van de slotgracht aangekocht en 1983/1984 werd het werk uitgevoerd.

In de daar na volgende decennia volgden grondaankopen ten behoeve van een 'voorterrein' en een eigen ontsluiting op de Teylingerlaan.

De meest recente ontwikkeling is die van het afstoten van de ruïne van Teylingen door het Rijk en de overgang naar Stichting Monumenten Bezit.

Veranderingen in perceelgrootte en-grenzen en bouwing komen goed naar voren uit een flink aantal kadastrale veldwerken en hulpkaarten, met name wat de twintigste eeuwse veranderingen betreft. In geval van de ruïne van Teylingen zijn dit ook de veranderingen aan de waterpartijen en waterlopen. Betreffende kadastrale kaarten zijn uit de kadastrale archieven verkregen en vormen een bijlage die visuele ondersteuning biedt bij de voorgaande samengevatte veranderingen in het terrein.

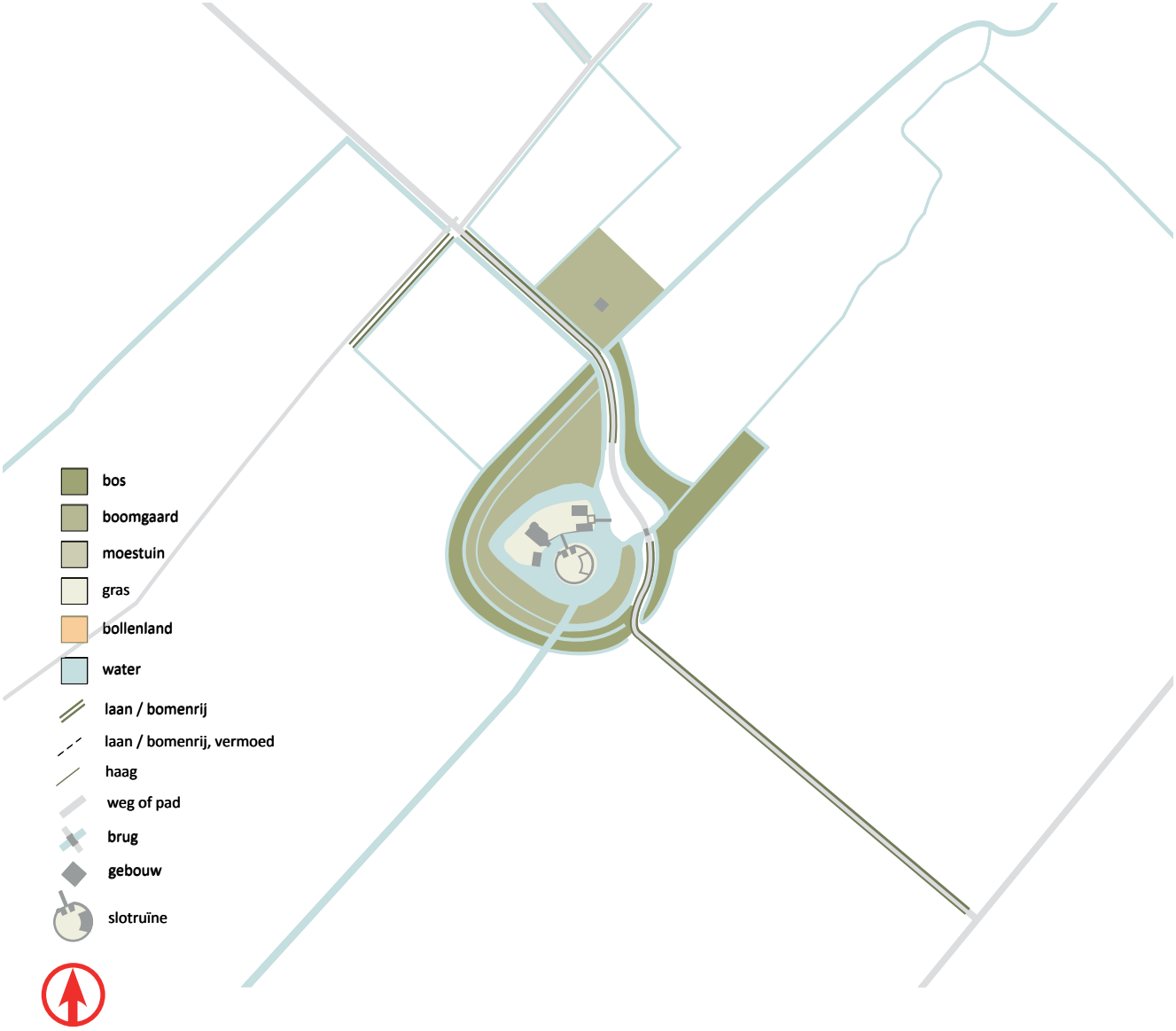

* Amateur-archeoloog J.D.F. Hardenberg links op de foto: "Nog geen schokkende vondsten". (Foto Holvast)

1983 Opgraven burchtgracht (Leidsch Dagblad 11 november 1983)

2011 Restauratie ringmuur

1596-1615

1596-1615

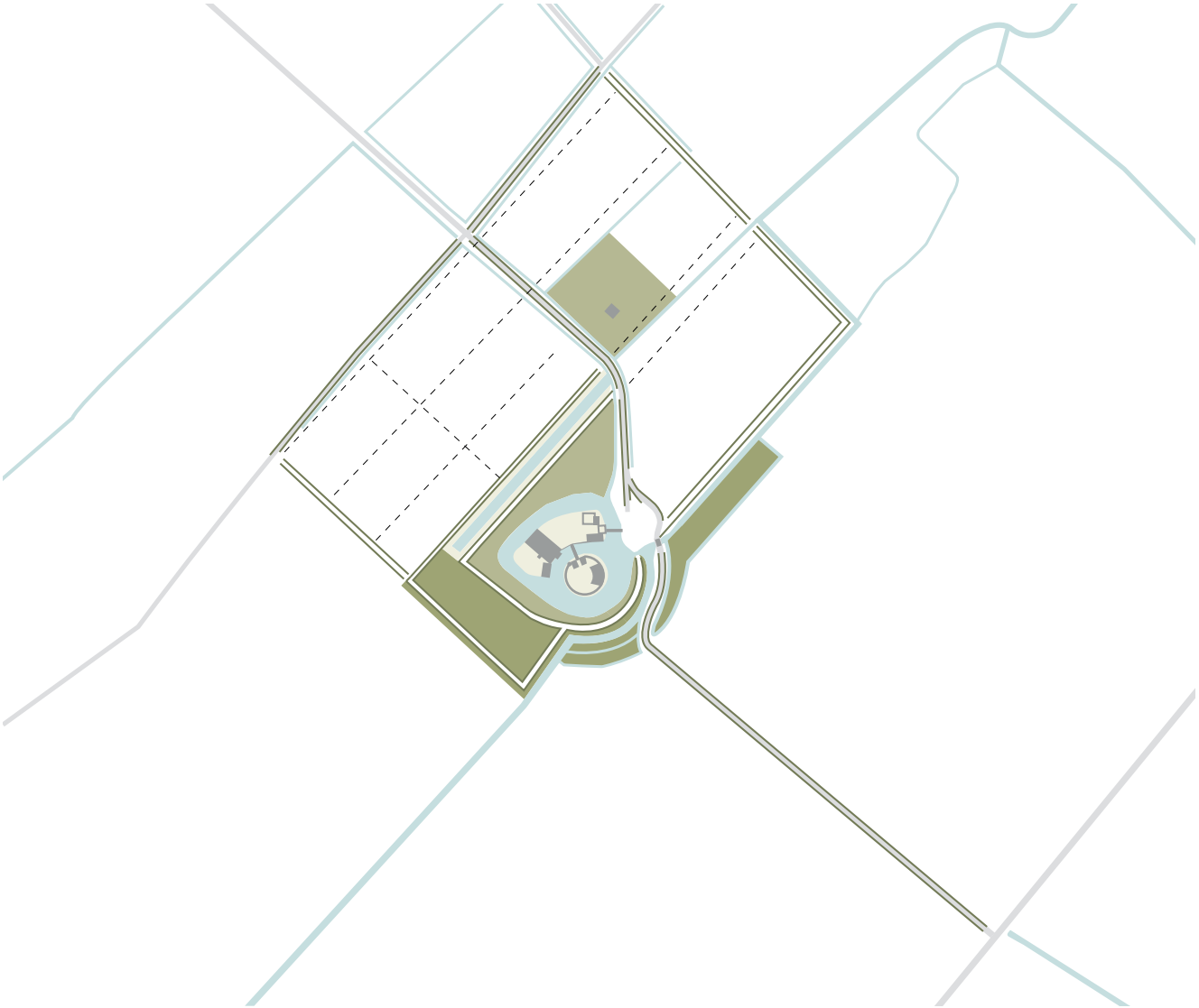
Op basis van kaarten uit 1596 en 1615 en andere archiefstukken bestond Teylingen in deze periode uit een ringburcht met een donjon en poortgebouw op een omgracht eiland. Ten noordwesten lag de voorburcht, eveneens omgracht, met een poortgebouw en toegang vanaf de Teylingerlaan en een woongebouw en andere bedrijfsgebouwen op datzelfde eiland. Om dit slotterrein lagen vermoedelijk meerdere wallen met daartussen sloten of greppels. Op en binnen deze wallen en op de voorburcht waren singels van elzen die de boomgaarden omzoomden. Boomsoorten die in de stukken genoemd worden zijn: fruitbomen (met in ieder geval kersen en pruimen), abeel, iep, linde, eik en es.

Het deel van de Teylingerlaan van Sassenheim naar het slot kende laanbeplanting, net als het vervolg in westelijke richting voorbij het slot (de Westlaan). Naast de Teylingerlaan waren de watergangen, ‘t Hoy Laentge (huidige Frank van Borselenlaan) met een stukje laanbeplanting en de Oostlaan structuur bepalende onderdelen. (zie ook de kaart met laantoponiemen op p. 43)

De centrale gerichtheid van de Teylingerlaan op het slot is een eerste aanzet van klassieke Italiaanse architectuurprincipes die tijdens de Hollandse Renaissance door het stadhouderlijk hof geïntroduceerd werden in parken. De andere lanen komen voort uit Middeleeuwse ontginningstructuren, er is nog niet echt sprake van een samenhangend geheel. De directe aanleg rond het slot is van functionele aard, in Hollands renaissancestijl, met boomgaarden en (hakhout)singels. De wijze van invulling lijkt bepaald te zijn door de wallen mogelijk als verdedigingsstructuren en is niet in eerste instantie van tuinarchitectonische aard.

ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS

1647

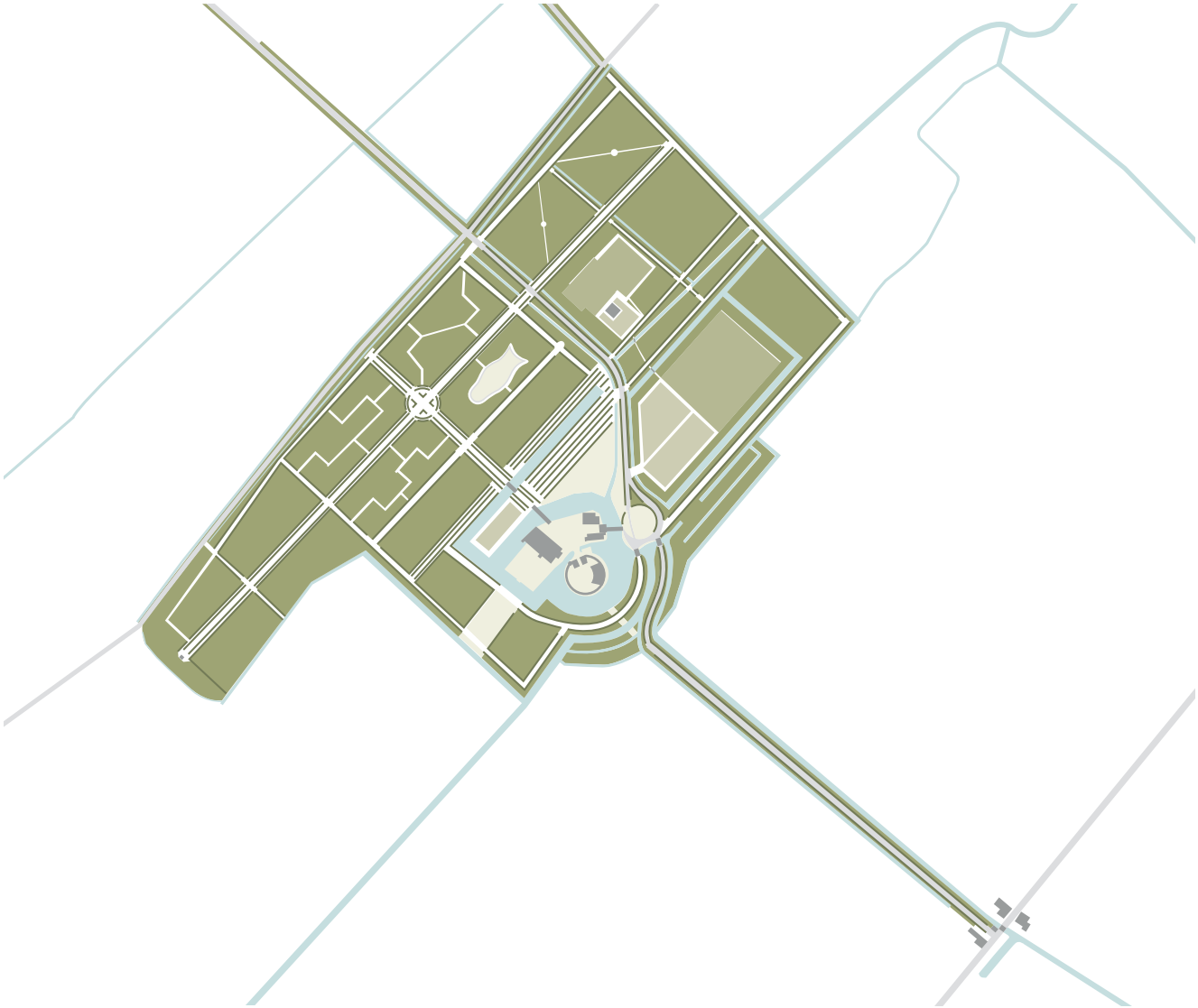

1647

Een kaart uit 1647 en archiefstukken uit die periode brengen een terreinuitbreiding in beeld. De wallen zijn deels geslecht, oude sloten gedempt, het terrein is aan de west- en zuidzijde uitgebreid en een nieuwe rechte watergang is aan de westzijde gegraven. Aan de kant van Sassenheim blijft iets van de oude wallen herkenbaar door de aanwezigheid van meerdere gebogen watergangen.

Uit dezelfde archiefstukken komt ook de aanleg van nieuwe lanen en de verbreding van bestaande lanen naar voren. Gegevens om deze te lokaliseren zijn niet bekend, maar de lanen sloten aan op de Westlaan (Teylingerlaan). Uit de eerdere fase waren de Oostlaan en laanbeplanting langs ‘t Hoy Laentge ook al bekend. Het voorkomen van de vaststaande en de niet gelokaliseerde lanen maakt aannemelijk dat toen al de basisstructuren van de latere aanleg tot stand zijn gekomen. Daarom zijn een aantal lanen uit de latere kaart uit 1801 overgenomen, maar door de onzekerheid betreffende de locatie zijn ze in de fasekaart als stippellijnen weergegeven.

De terreinuitbreidingen en nieuwe lanen resulteerden in de hoofdstructuur van een geometrische parkaanleg; van detailinvullingen binnen die hoofdstructuur is dan nog niets bekend. Het complex van gebouwen, dus ook het slot, vormden niet het middelpunt of ‘snijpunt’ van lijnen van de geometrische parkaanleg. Wel was de Teylingerlaan al gericht op het slot en kende de korte middenlaan (west-oost) in het westelijke park een gerichtheid op de voorburcht (maar niet het slot).

circa 1750

CIRCA 1750

Met een basis die een eeuw eerder was gelegd kwam in het tweede kwart van de achttiende eeuw een grootse aanleg tot stand die is weergegeven op de bekende *Kaarte van het Jacht Huijs Teijlingen* van geadmitteerd landmeter G. van der Linden uit 1801. De kaart was ten behoeve van de verkoop in dat jaar getekend en brengt de gronden, de inrichting en het gebruik van 'Jacht Huijs Teijlingen' in beeld: de Teylingerlaan startend vanuit Sassenheim, gericht op de ruïne en er vervolgens omheen lopend; de gronden rondom en met name ten westen en noorden doorkruist door lanen; en tenslotte hakhoutpercelen, boomgaarden, moestuinen en grasvelden in de er binnen vallende vakken (zie ook hoofdstuk 5).

De geometrische parkaanleg kende hier haar hoogtepunt. De oudere hoofdstructuur werd in zuidwestelijke richting uitgebreid om een balans in de westelijke parkaanleg te krijgen. Aldaar snijden de korte en lange middellaan elkaar op een 'plein', beide lange laandelen zijn even lang en de parkdelen aan weerszijde van de korte middellaan zijn grofweg gespiegeld, er is tot op zekere hoogte een balans. Alle bosvakken staan aangegeven als hakhout waarbij drie vakken rondom het 'plein' een eigen detailinvulling kennen met een asymmetrische hoekige padenstructuur; een vak kent een 'visvormige' plattegrond. Deze structuren zijn als rococo invullingen te duiden. Bij de lanen is in zekere zin ook sprake van een detailniveau. Op de kaart zijn ca. acht verschillende boomsoorten ingetekend. Verder is sprake van lanen met twee en met vier rijen en zelfs een boomplantage met zes rijen en drie boomsoorten. Aan vrijwel alle zijden (behalve bij de Teylingerlaan) is sprake van beslotenheid (t.o.v. de omgeving), daarmee is sprake van een 'ouderwetse' aanleg neigend naar de Hollands classicistisch tuinstijl.

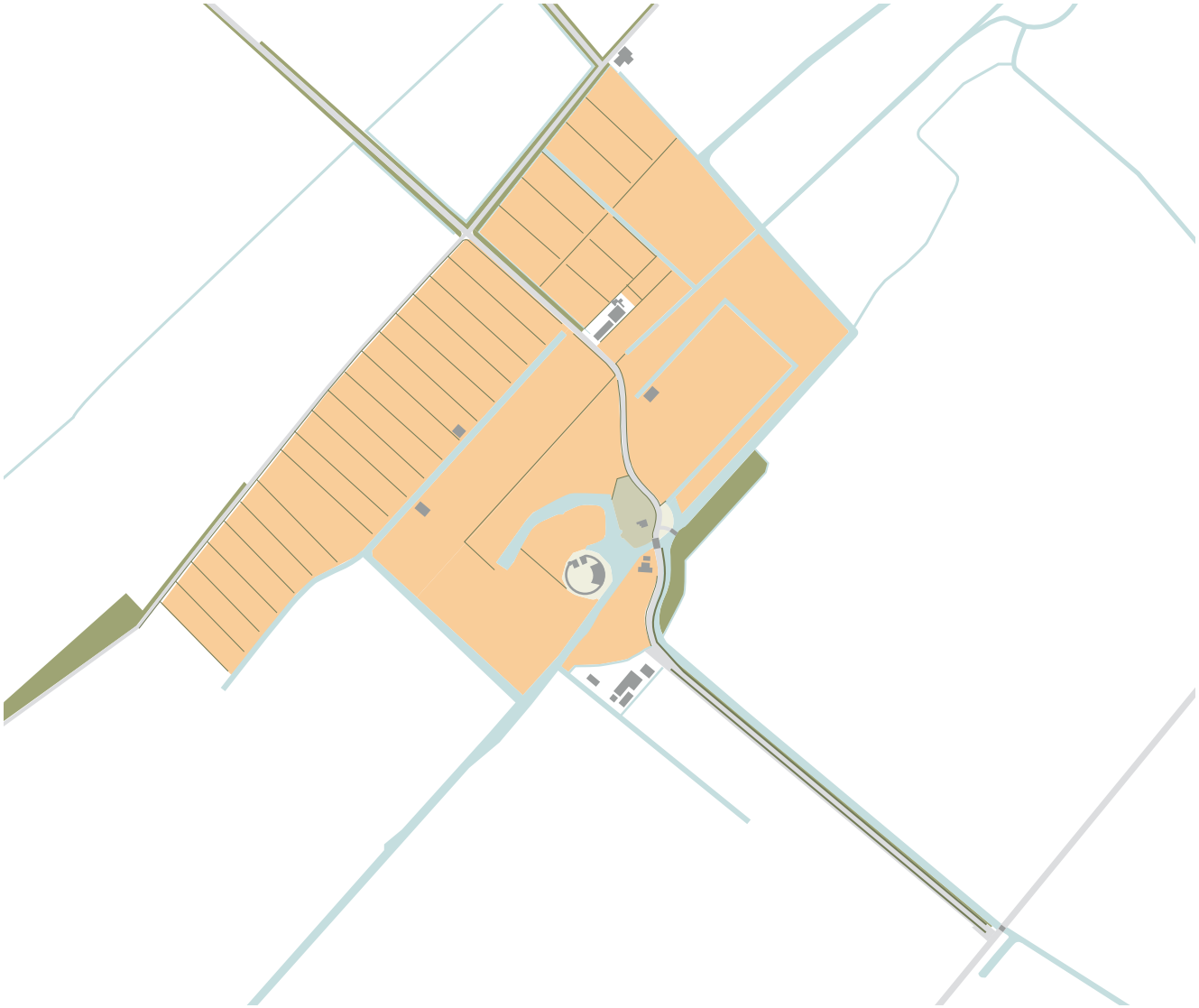
ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS

1919

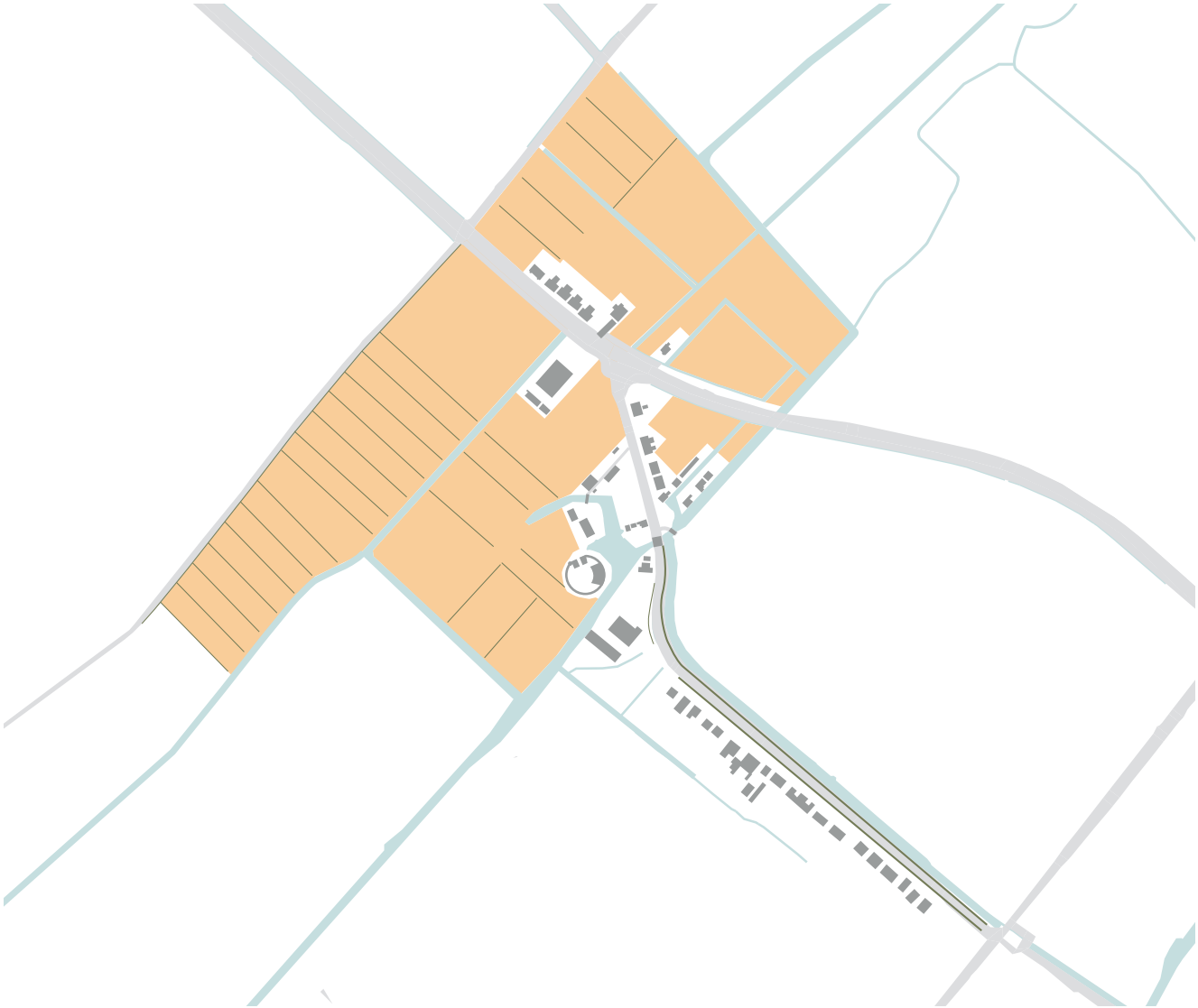
Al bij de verkoop in 1857 werd de geschiktheid van de gronden voor bollenteelt genoemd. Na de volgende verkoop in 1904 volgde deze omzetting: lanen, bossen en bouwlanden werden omgezet tot ‘bollenlanden’. Na het dempen van een deel van de slotgracht en de watergangen die als een ‘haak’ op elkaar aansloten liepen de ‘bollenlanden’ zelfs door tot bijna aan de voet van de ruïne. Meer westelijk werd een nieuwe watergang gegraven, deze sloot aan op een watergang aan de zuidelijke grens, waarmee een nieuwe ‘haak’ ontstond.

Van de oude hoofdstructuren resteerden in 1919 alleen nog de ruïne op zijn tot schiereiland omgevormde slotterrein, een deel van het oude grachtenstelsel, een aantal oude wateringen, de Teylingerlaan en de (Oude) Heerenweg (Agterweg). Overige structurerende onderdelen als andere lanen, oude grachtdelen en oude watergangen waren verdwenen, net als de oude invulling van de tussenliggende percelen. De totale omgeving was omgezet in ‘bollenland’.

Van een parkaanleg was niet langer sprake, slecht de laanbeplanting langs de Teylingerlaan en stroken hakhout en/of lanen langs de Heerenweg / latere Frank van Borselenweg, resteerden.

1919

1951

1951

Met de verkoop van alle ‘bollenlanden’ in 1919 werd de versnippering van het bezit in gang gezet. Visueel werd deze versnippering benadrukt door de vele smalle bollenvelden en lage tussenliggende hagen. Omstreeks 1925 werd het bochtige deel van de Teylingerlaan, ter hoogte van het slot, rechter getrokken en in de periode daaropvolgend werden meerdere woningen en bedrijfsgebouwen in de nabijheid van de ruïne, aan beide zijden van de Teylingerlaan gebouwd. De west- en oostzijde van de ruïne slibden vervolgens langzaam dicht en het zicht op de ruïne raakte verbrokkeld tot haast onmogelijk. De aanleg van de Carolus Clusiuslaan vanaf 1938 resulteerde in een ontlasting van de Teylingerlaan. Maar deze nieuwe weg resulteerde wel in doorsnijding van de gronden aan de noordzijde van de Teylingerlaan.

De parkaanleg was reeds decennia lang verdwenen en zelfs de eerder nog aanwezige stroken hakhout en/of lanen langs de Heerenweg / latere Frank van Borselenweg bestonden niet langer.

ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS

2016

2016

Lopende de tweede helft van de twintigste eeuw verdichte de bebouwing langs de Teylingerlaan. Ook was sprake van nog verder gaande opdeling en versnippering. In de directe nabijheid van de ruïne werd nog een deel van de voormalige gracht om de voorburcht dichtgegooid. Grondaankopen maakten het opnieuw uitgraven van de slotgracht mogelijk en nog eens latere aankopen resulteerden in een voorterrein en met een eigen toegang vanaf de Teylingerlaan.

'Nieuw' opgaand groen komt voor aan de oostzijde van de Mottingervaart. Zicht vanaf de Teylingerlaan op de ruïne en vice versa, is (zeer) beperkt mogelijk. Vrij zicht in zuidelijke richting, dus richting Voorhout, bestaat nog steeds. Zicht in westelijke richting is er ook nog steeds, al dateert dat zicht pas vanaf begin twintigste eeuw.

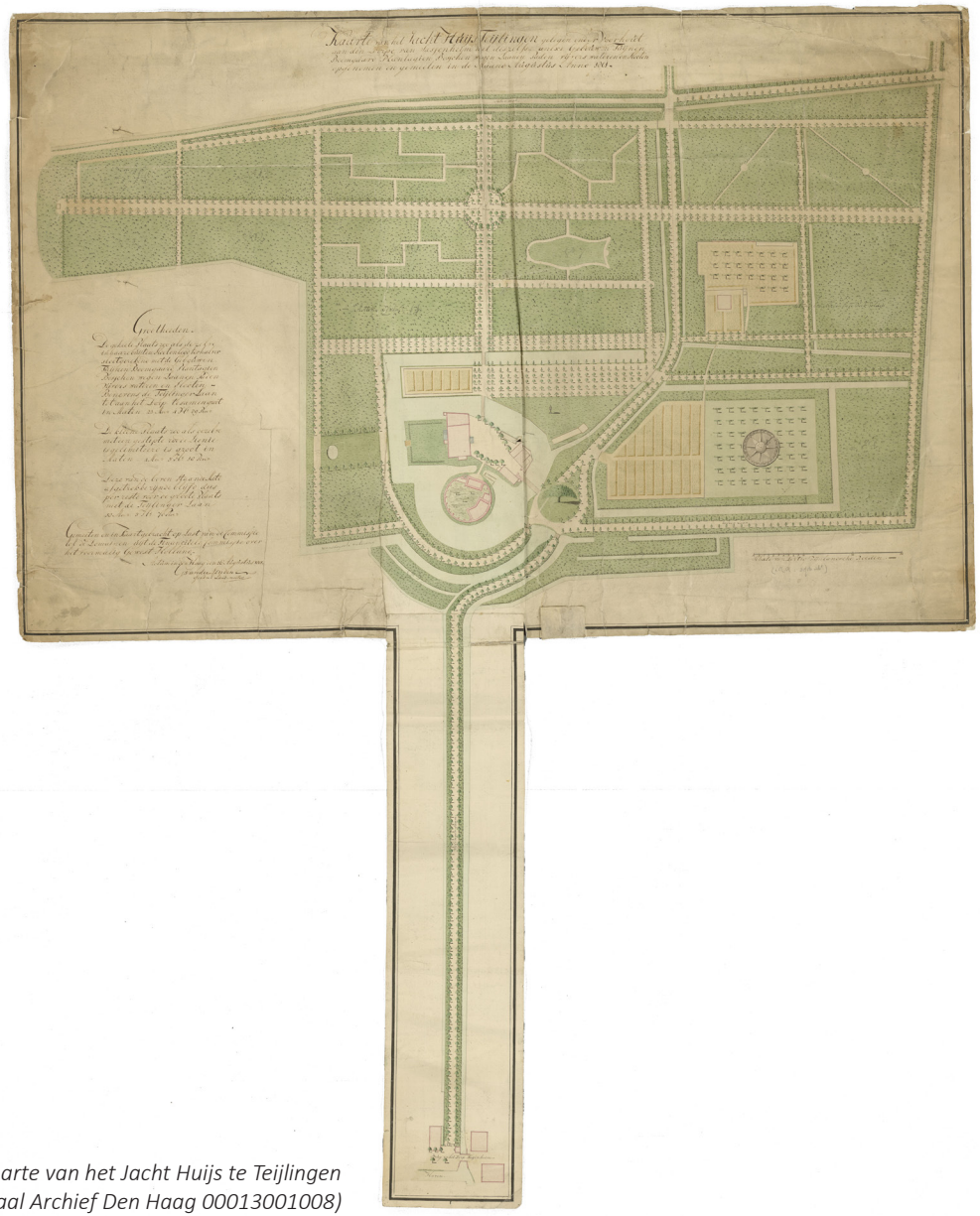
Veranderingen in perceelgrootte en-grenzen en bouwing komen goed naar voren uit een flink aantal kadastrale veldwerken en hulpkaarten, met name wat de twintigste eeuwse veranderingen betreft. In geval van de ruïne van Teylingen zijn dit ook de veranderingen aan de waterpartijen en waterlopen. Betreffende kadastrale kaarten zijn uit de kadastrale archieven verkregen en vormen een bijlage die visuele ondersteuning biedt bij de voorgaande samengevatte veranderingen in het terrein.

Groen op de voormalige gronden van de parkaanleg van Teylingen beperkt zich vandaag de dag nog steeds tot de laanbeplanting langs een gedeelte van de Teylingerlaan en het groen direct rondom de ruïne.

5. KAARTE VAN HET JACHT HUIJS TEIJLINGEN

R. UNIV.
BIBLIOTHEEK
LEIDEN

1801 Kaarte van het Jacht Huijs te Teijlingen (Nationaal Archief Den Haag 00013001008)

De *Kaarte van het Jacht Huijs Teijlingen* is dusdanig bijzonder en omvat zoveel details dat een analyse en bespreking in meer detail op zijn plaats is.

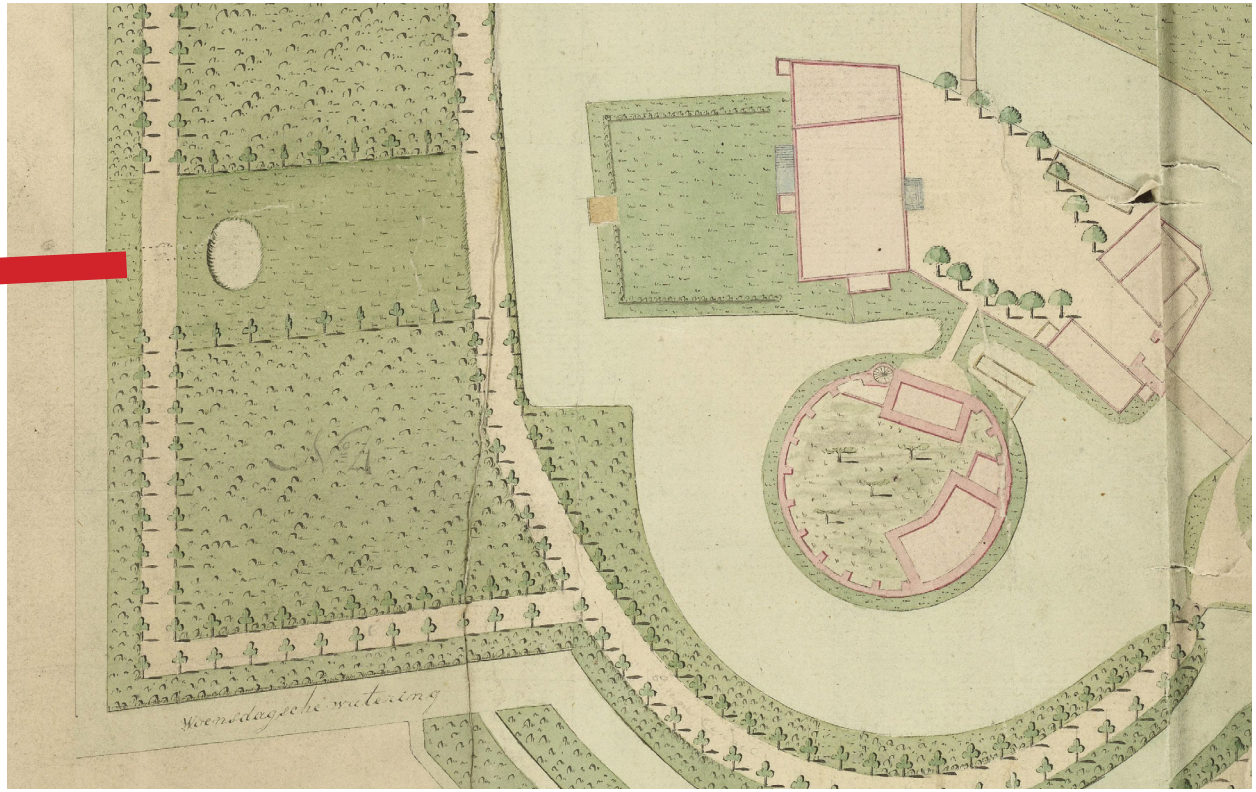
Het eerste deel van de titel van de kaart uit 1801 geeft in feite in het kort weer wat de parkaanleg van Teylingen omvatte: *Kaarte van het Jacht Huijs Teijlingen gelegen onder Voorhout aan den Dorpe van Sassenheijm met deszelfs anexe Gebouwen Tuijnen Boomgaard Plantagien Bosschen wegen Laanen Paden vijvers wateren en slooten (...)*.

Het stelsel van lanen komt nadrukkelijk naar voren. Alle lanenbomen zijn individueel ingetekend en staan in vierkantverband. Er zijn zes/zeven verschillende tekenwijzen voor de bomen. Iets wat passend is bij de verschillende boomsoorten die uit de archiefstukken naar voren komen.

Van oost naar west loopt de Teylingerlaan, deze gaat aan de westzijde over in de Groene Laan. De westelijke grens wordt gevormd door de Agterwegh, ook wel Donkere laan geheten. De noordgrens wordt gevormd door de Oostlaan of Munnikelaan. Aan de oostgrens, ten noorden van de Teylingerlaan ligt de Kalverlaan. Eveneens ten noorden, ongeveer halverwege, is de Sparrelaan. Dan is er nog de Middellaan, die over de grootste 'boslengte' van noord naar zuid loopt. Tot slot zijn er die niet gelokaliseerde namen: Schoutslaan, Robynslaen en Espelaen.

In archiefstukken uit 1647 komt de aanleg van nieuwe en verbreding van bestaande lanen naar voren. Locaties worden niet aangegeven, maar ze komen uit op de Teylingerlaan. Een indicatie dat de basisstructuren voor de parkaanleg toen al zijn gelegd.

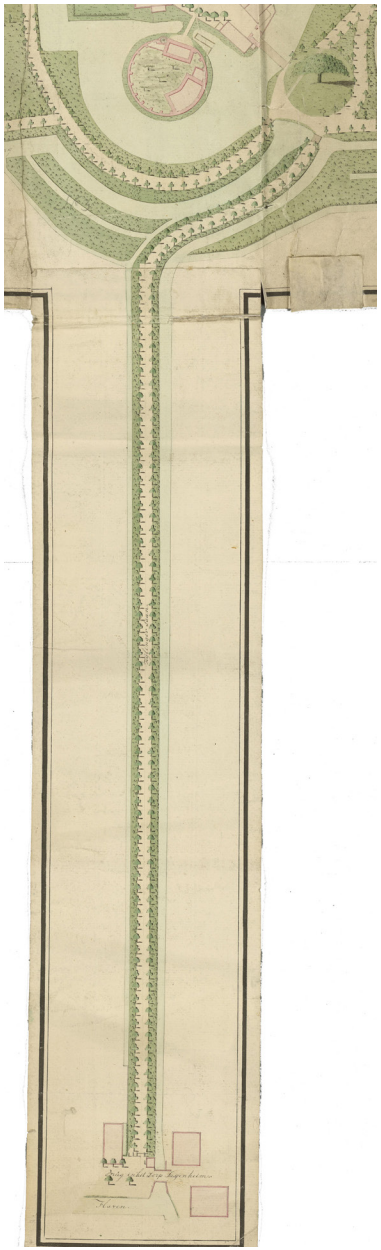
KAARTE VAN HET JACHT HUIJS TEIJLINGEN

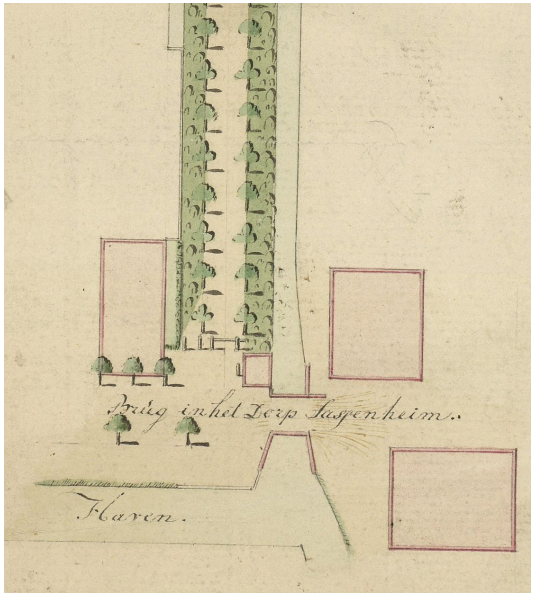

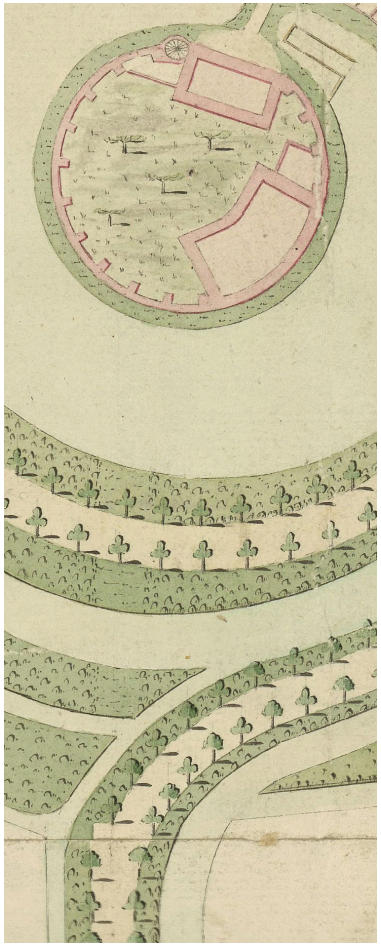
Uitsnede met slot, voorburcht met de huisvesterswoning en het vrije zicht in zuidelijke richting

Centraal op de tekening staat het slot met zijn ringmuur, donjon en poortgebouw; met op het binnenterrein een viertal fruitbomen in gras. Op de voorburcht staan de houtvesterswoning, het poortgebouw en overige gebouwen. Het plein tussen poortgebouw en houtvesterswoning wordt als het ware omzoomd door bomen.

Aan de zuidwestzijde van de houtvesterswoning ligt een kleine door hagen omzoomde tuin; er zijn geen bomen of sierwerk ingetekend, mogelijk was het slechts een bleekveld. De haag wordt midden tegenover de houtvesterswoning onderbroken, ter plekke ligt een vlonder op de overgang van oever en water. Op dat punt wordt aan de overzijde van de gracht het zicht vrijgehouden, een zicht in zuidwestelijke richting, op Roode Molen en Voorhout, en mogelijk zelfs tot Rijnsburg. Om dit mogelijk te maken worden aldaar twee kruisende lanen onderbroken en is er gras in plaats van hakhout. In het grasveld ligt een ovale vijver, stippellijnen geven de verbinding met de naastliggende watergang aan. Tot slot vormen boomrijen bestaande uit twee boomsoorten de scheiding tussen de grasstrook en het hakhout, maar ook een begeleiding van het zicht.

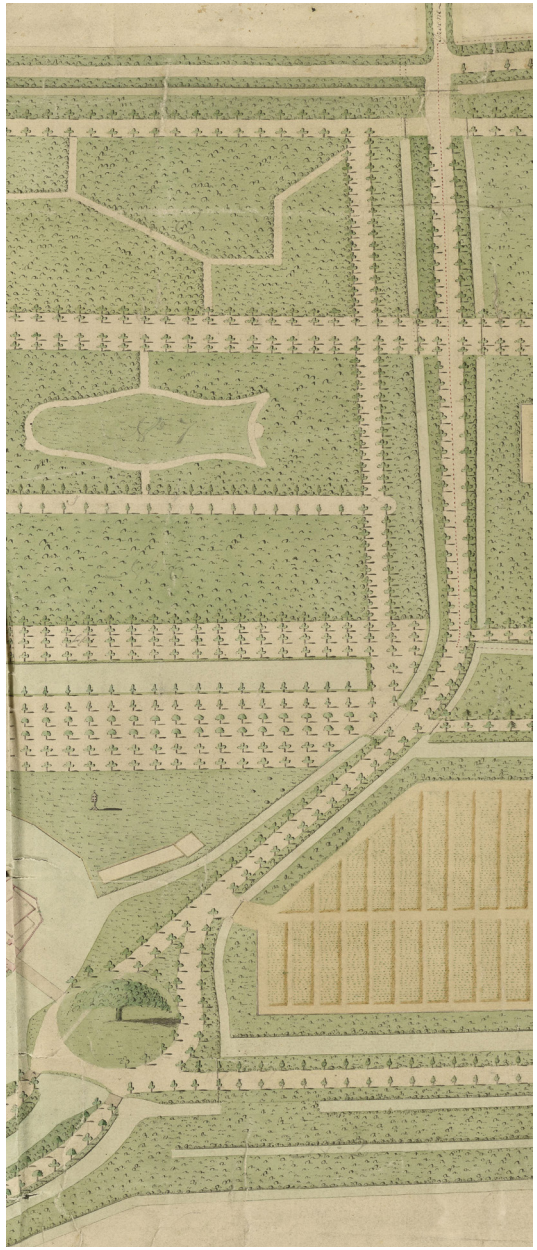

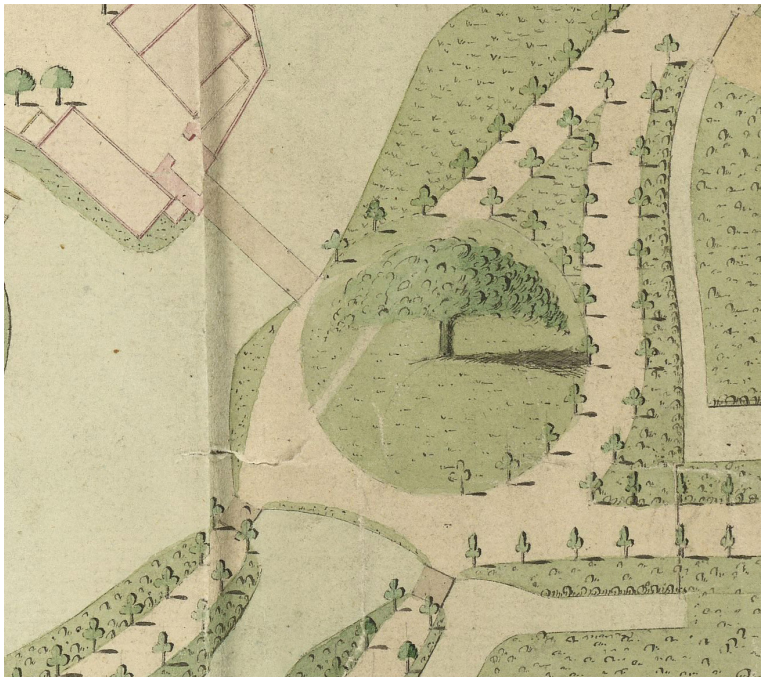

Vanaf het dorp Sassenheim start de Teylingerlaan, met aldaar de tol (een slagboom over de weg) en een tolhuisje. De laan met aan weerszijden een rij bomen met twee boomsoorten in hakhout is recht op de ruïne gericht, iets links van het midden. Parallel aan de laan, aan de noordzijde, loopt de Teylingervaart. Ten oosten van de ruïne buigt de laan in noordelijke richting om het slotterrein, maar het zicht loopt door tot de ruïne zelf. In hakhout is een zichtlijn vrijgehouden, de laanbomen van een kruisende laan staan echter wel in deze zichtlijn. Op dezelfde hoogte ligt een drietal gebogen watergangen, mogelijk restanten van en herinnerend aan de wallen die ooit om het slot lagen.

Uitsneden met respectievelijk de Teylingerlaan tussen Sassenheim en slot (links), de tol in Sassenheim en twee boomsoorten in de boomrijen (boven) en het vrijgehouden zicht in het verlengde van de Teylingerlaan op het slot (rechts).

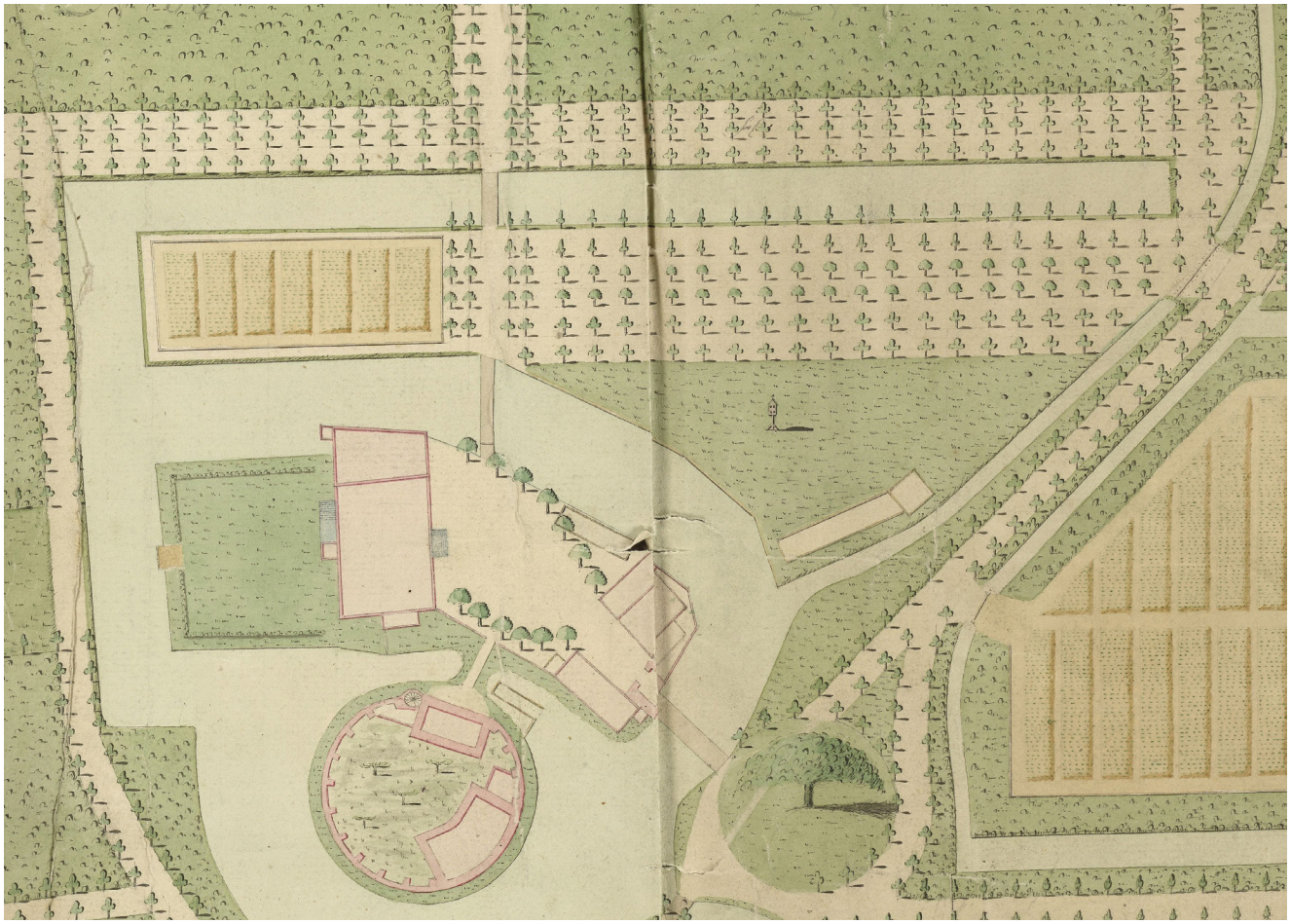

De Teylingerlaan vervolgt met een brug (over de Woensdagsche watering aansluitend op de Teylingervaart) naar een haast pleinvormige invulling voor de toegangsbrug tot de voorburcht. Hier staat een solitaire breed uitgelopen boom (treurboom?) die op een ‘eigen’ cirkelvormige grasveld staat dat op zijn beurt deels wordt omzoomd door een bomenrij in cirkelvorm. Mogelijk is hier sprake van een memorieboom die de herinnering aan Jacoba van Beieren levend houdt in de vorm van een treures. Een bezoeker zag in 1841 een treures, deze boom? Een afbeelding uit 1797 laat hier een boom met rondom een bank zien.

De Teylingerlaan vervolgt na een bocht als een rechte laan in westelijke richting, met aan weerszijden een rij bomen in één boomsoort in hakhout. Na de Agterwegh staat de naam Groene Laan ingeschreven.

Uitsneden met respectievelijk het tweede deel van de Teylingerlaan vanaf het slot tot de Agterwegh (uiterst links), de grote solitaire (memorie?)boom voor de toegang tot de voorburcht (linksboven) en een uitbeelding van bewuste boom, met rondom een bank (Erfgoed Leiden PV87305)

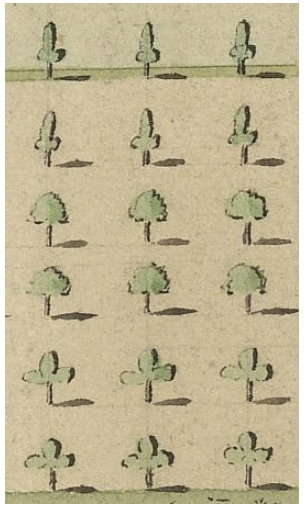

Uitsneden met de plantage ten westen van het slotterrein (boven), met drie boomsoorten in zes rijen (rechts)

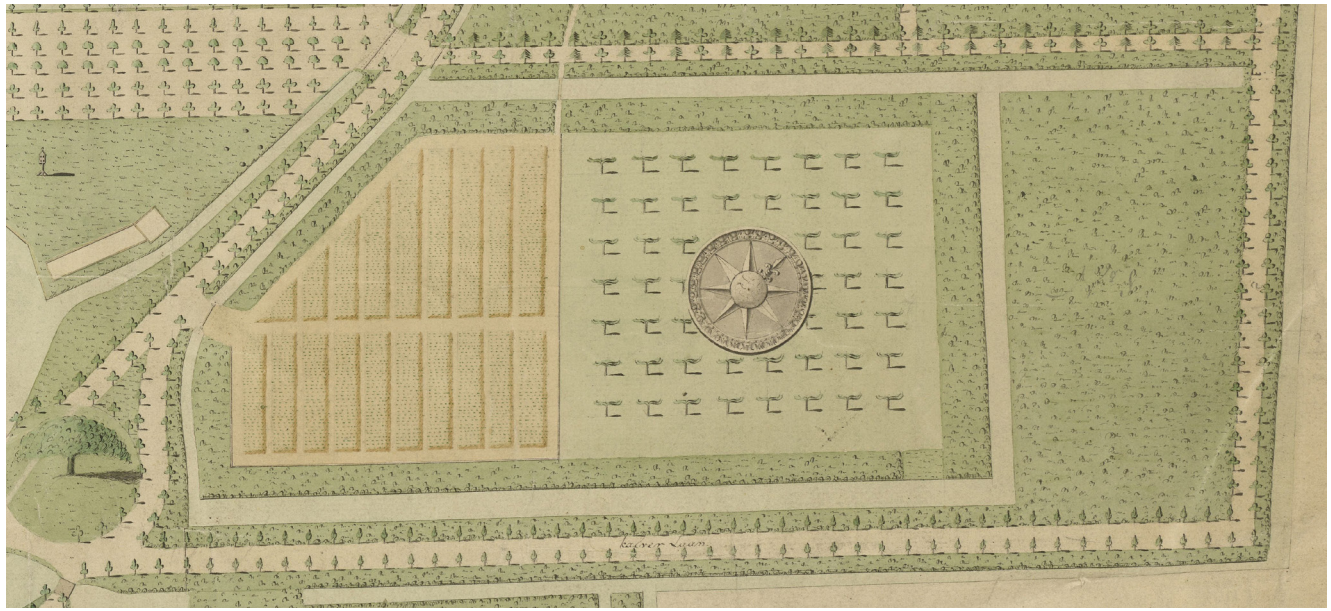
Ten westen van het slotterrein en ten zuiden van de Teylingerlaan (op de terreinuitbreiding uit 1647) bevindt zich een plantage met zes rijen bomen, bestaande uit drie maal twee rijen van dezelfde boomsoort (oftewel drie boomsoorten).

Naast de plantage ligt een weide met een duifhuis en mogelijk een vinkenbaan. In het verlengde van de plantage is een moestuin gelegen.

Een brug vormt de verbinding tussen de voorburcht en de plantage en in het verlegde daarvan is tweede brug naar het ten westen liggende parkbos.

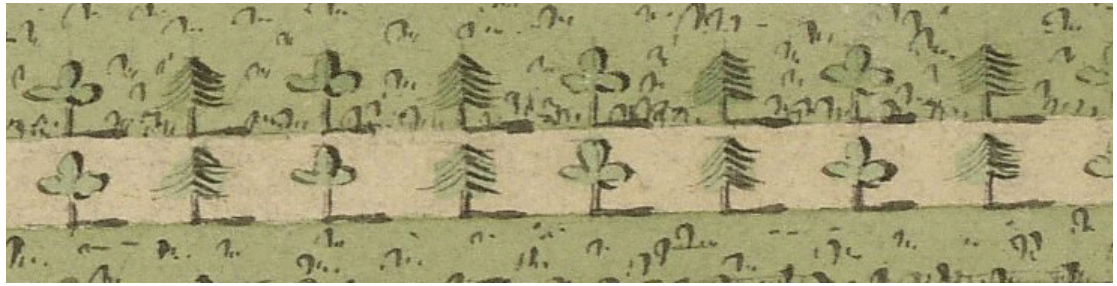

KAARTE VAN HET JACHT HUIJS TEIJLINGEN

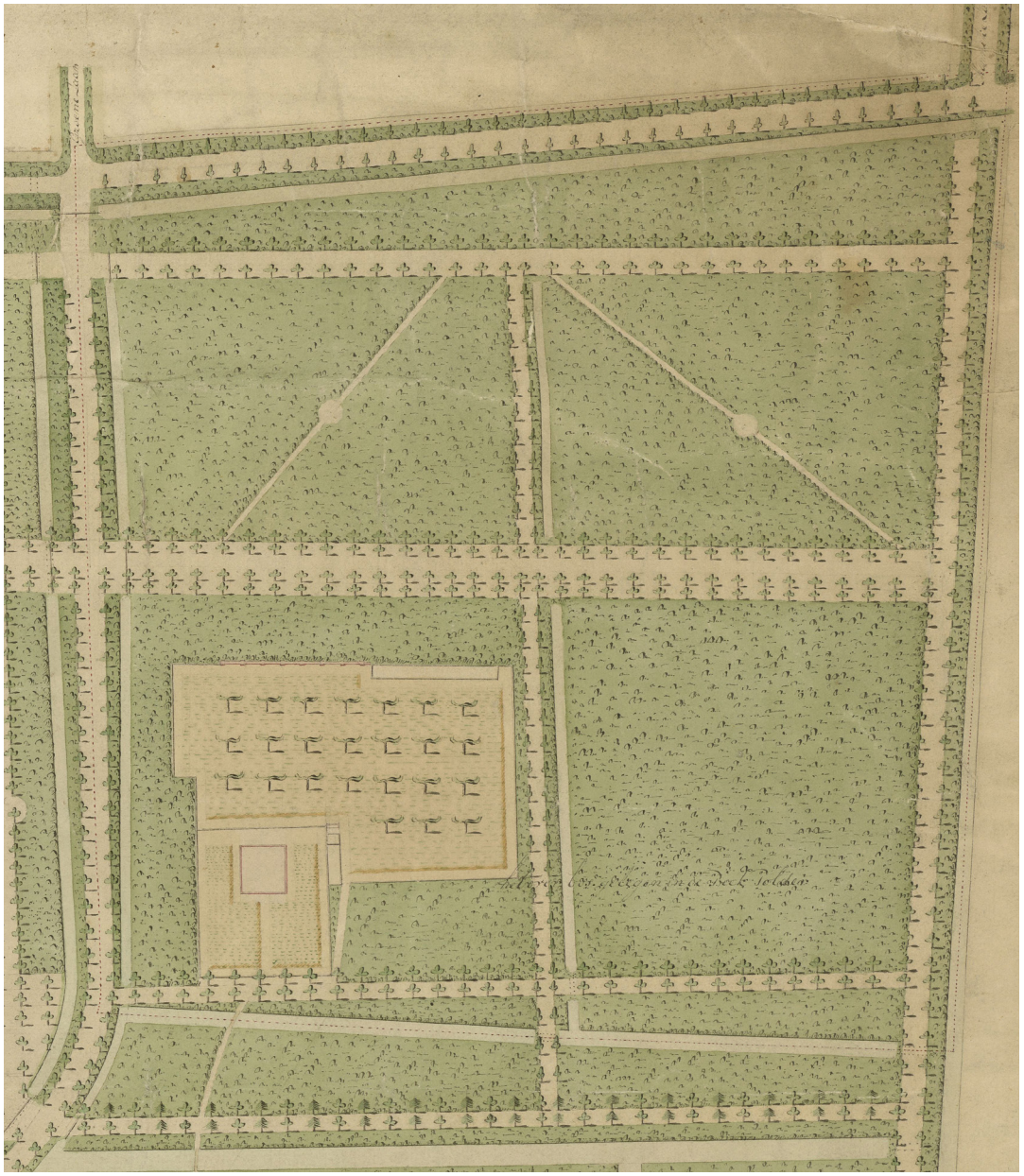
Aan de noordzijde van de Teylingerlaan, tegenover het slotterrein ligt eveneens een moestuin, met daarachter een boomgaard. Dit geheel wordt door watergangen omgracht. Vervolgens liggen rondom lanen. Aan de oostzijde de Kalverlaan, aan de noordzijde de Oostlaan of Monnikelaan en aan de westzijde de Sparrelaan. Alle drie de lanen staan met verschillende tekens voor de bomen ingetekend, opnieuw een bewuste weergave van de verschillende boomsoorten.

De Sparrelaan is een zogenaamde gemengde laan, een laan met om en om naald- en loofbomen. Dit type gemengde lanen is niet erg bekend en mogelijk niet veel voorkomend. Op Het Loo (Apeldoorn) werd in 1808 een laan met *hêtres et sapins* oftewel jonge beukenbomen en sparrenbomen aangelegd. En Beeckestijn (Velsen-Zuid) en Twickel (Delden) kenden er ook een.

Uitsneden met de moestuin en boomgaard ten noorden van het slotterrein (uiterst boven), de Sparrelaan als oostelijke begrenzing van dit parkdeel (boven) en gemengde laan (loof- en naaldhout) van Het Loo (Apeldoorn)

Vervolgens komt in de noordwest hoek van de parkaanleg het deel dat ook bekend stond als Klein Teylingen. De begrenzing wordt op de kaart met een rode stippellijn aangegeven; het zijn gronden die in 1801, dus twee jaar voor de overige gronden, werden verkocht. Dit parkdeel wordt begrensd door de Teylingerlaan (zuid), de Oostlaan of Monikkelaan (noord) en Agterwegh (west) en de schuine sloot aan de Sparrelaan (oost).

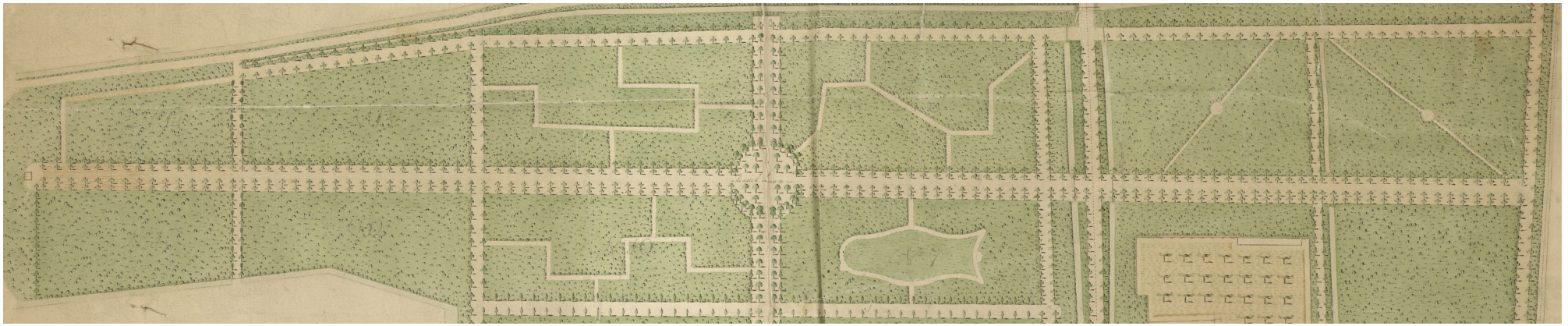
Door kruisende lanen wordt het parkdeel in vier kwarten verdeeld. De omringende lanen en de Middellaan hebben allemaal het zelfde teken voor de laanbomen. De oost-west lopende laan die met de Middellaan het terrein in kwarten verdeeld, heeft een afwijkend teken voor de bomen.

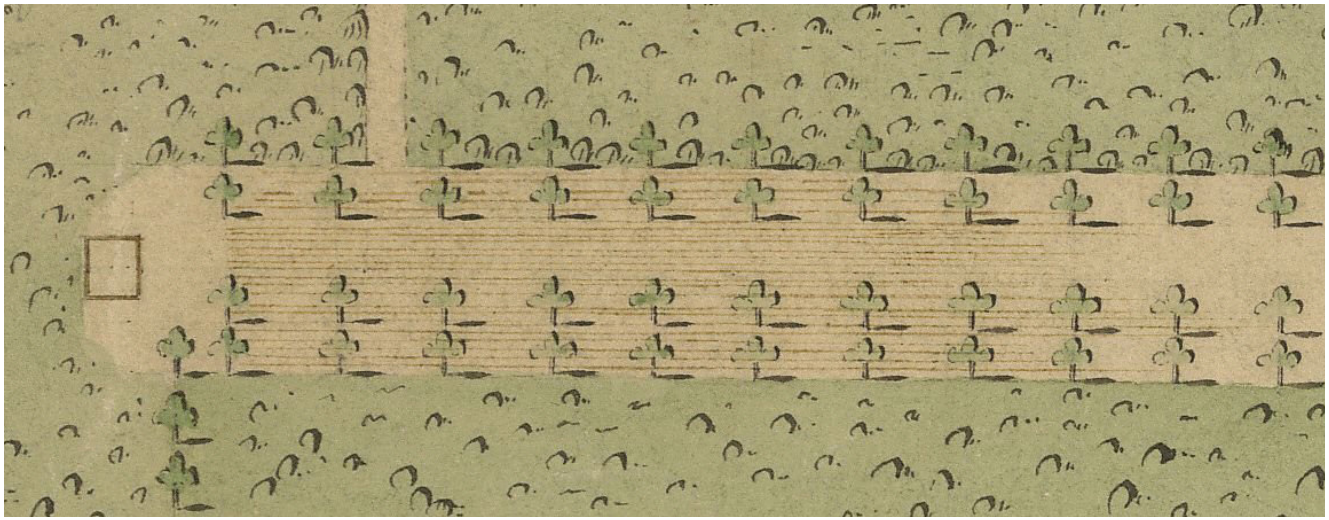
Een van de kwarten heeft een invulling met een woning met moestuin en broeibakken, en een boomgaard en muur voor leifruit. Dit complex wordt door hakhout omzoomd.

Hakhout is ook de invulling van de overige drie kwarten. De twee westelijke kwarten kennen een diagonaal pad met halverwege een klein ‘rond’. Deze diagonalen lopen niet van hoek naar hoek en komen aan de westzijde ook niet op één punt tezamen. Zou dit wel het geval zijn geweest, dan was er op dat punt sprake geweest van een ‘drieteen’ of ‘ganzenvoet’.

Uitsnede van de noordwest hoek van het park met Klein Teylingen, met de Teylingerlaan (zuid/links), de Sparrelaan (oost/onder), de Monnikelaan of Oostlaan (noord/rechts) en de Donkere laan of Agterwegh (west/boven)

KAARTE VAN HET JACHT HUIJS TEIJLINGEN

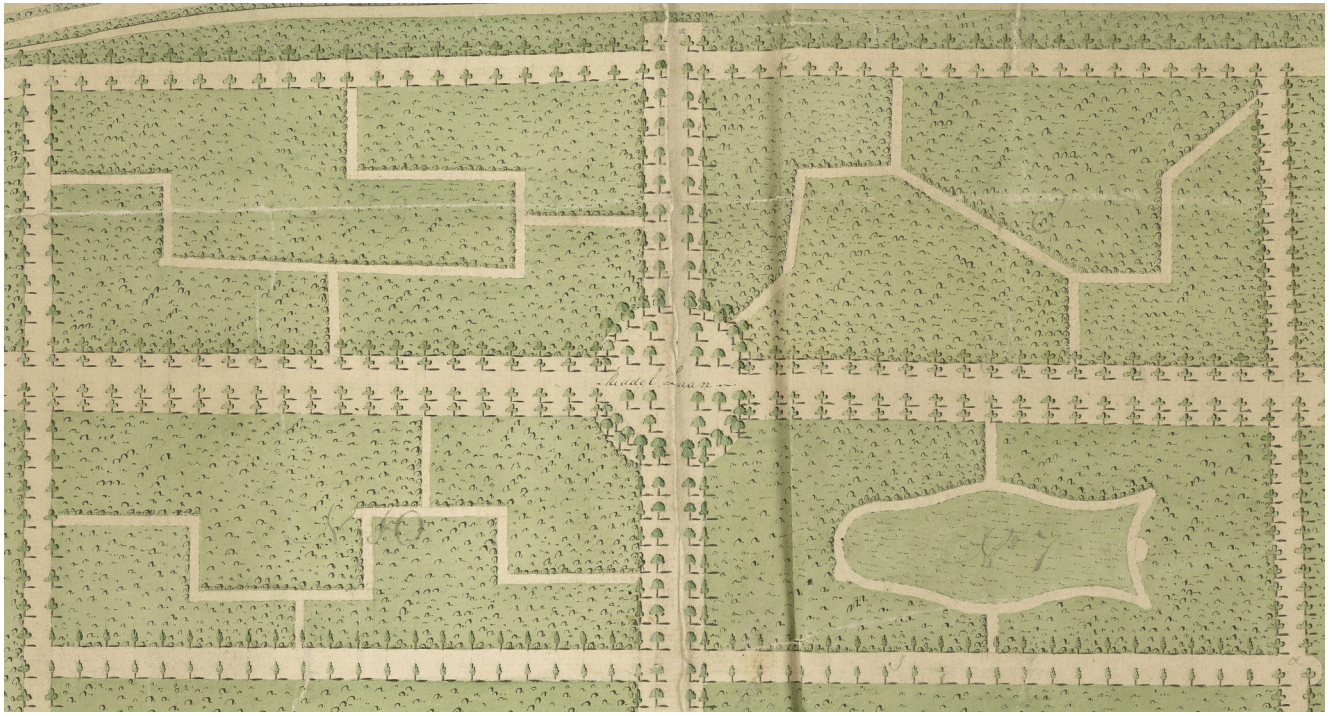

Uitsneden van de Middel Laan (uiterst boven) en het zuidelijke deel van die laan met mogelijk een tuingebouw boven aan een helling (boven)

In het westelijk parkbos ligt de Middel Laan, een laan met een dubbele laanbeplanting: vier boomrijen in één boomsoort. Daar waar een kruisende laan de Middel Laan snijdt is een ‘rond’. Vanaf het middelpunt van dit ‘rond’ zijn beide laandelen, die naar het noorden en die naar het zuiden, even lang.

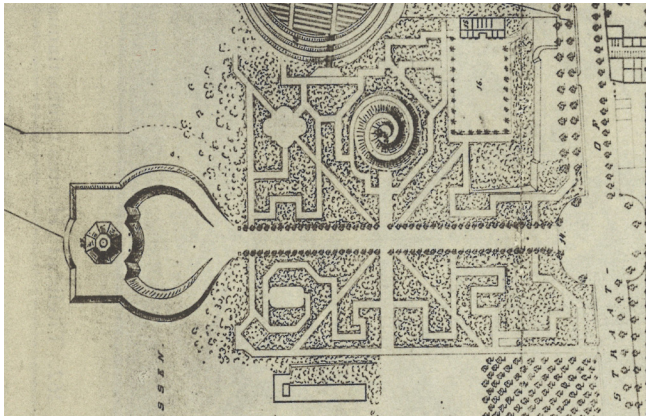
Het zuidelijke einde van de Middel Lijn laat intekende strepen zien en een vierkantje. Is hier sprake van een helling en een gebouwtje, bijvoorbeeld een theekoepel op een hoogte?

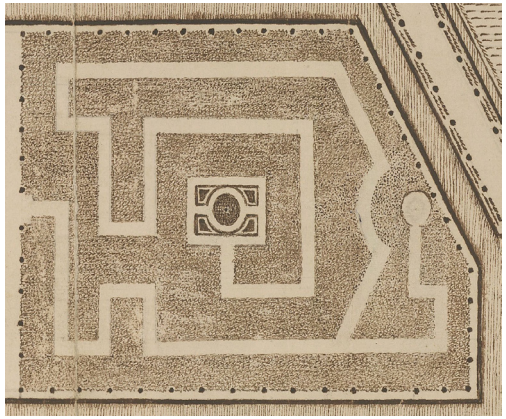

Drie van de vier bosvakken rond het ‘rond’ hebben een invulling met een asymmetrische hoekige padenstructuur die eerste helft achttiende eeuw ook op De Hartekamp (Heemstede, kaart 1737-1760) voorkwam. Ook een plattegrond van de tuinen rond kasteel Endegeest (Oestgeest, kaart ca. 1700) laat een hoek met dergelijke padenstructuren zien, maar dit heeft meer het karakter van een doolhof.

In het vierde bosvak ligt in het hakhout een grasveld met een ‘visvormige‘ plattegrond en een er omheen lopend pad.

Een van beide voorbeelden met de asymmetrische hoekige padenstructuur elders, dateert van circa 1700. Dit zou een indicatie kunnen zijn dat de invulling op dit detail voor Teylingen ook van oudere datum kan zijn. Nader onderzoek naar dit soort structuren maakt dit mogelijk duidelijk en wordt aanbevolen.

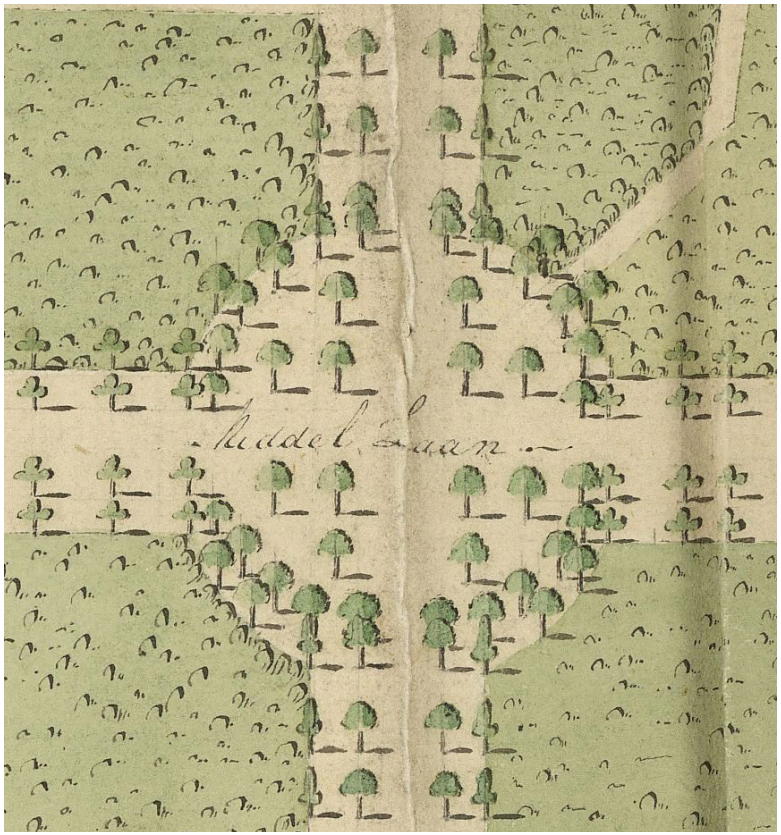

Uitsnede met het parkdeel met een asymmetrische hoekige padenstructuur (uiterst boven), een soortgelijke structuur op De Hartekamp (Heemstede), Endegeest (*Oestgeest) en Harderbos (Harderwijk). De laatste twee zijn doolhofvormen.*

Uitsneden met het ‘rond

Aan de westzijde van het burchtterrein, vanaf de brug, loopt een korte laan met vier boomrijen, de binnenste rijen zijn een andere loofhoutsoort dan de buitenste boomrijen. Loodrecht op deze korte laan lopen meerdere dwarslanen. De middelste hiervan, de Middel Laan, is opnieuw een met een dubbele laanbeplanting, nu vier boomrijen in één boomsoort, maar een andere soort dan de twee in de korte laan die het kruist. Daar waar de korte laan en de middelste dwarslaan elkaar snijden is een ‘rond’. Dit ‘rond’ wordt ‘omcirkelt’ met een eigen dubbele bomenrij, terwijl de snijding van beide lanen wordt geaccentueerd door vier maal drie bomen die als het ware de lijnen tussen de snijdende bomenrijen doortrekken.

Kaarte van het Jacht Huijs te Teijlingen (1801) geprojecteerd over de huidige kadastrale percelen (2016)

KAARTE VAN HET JACHT HUIJS TEIJLINGEN

6. TUINHISTORISCHE WAARDESTELLING

Waardestellingskaart

SAMENVATTING

Hoge waarde:

- Teylingen als onderdeel van de kenmerkende Leidse Lustwarande, het kustlandschap tussen Leiden en Haarlem;
- De strandwallenlandschap als kenmerkende vestingslocatie voor kastelen van de Leidse en Haagse elite en regenten;
- Het omgrachte slot als oudste element;
- Het ensemble van het omgrachte jachtslot met haar omliggend landschap;
- De relatie tussen het jachtslot met de Teylingerlaan en de Scheysloot als een ‘geïdealiseerd’ assenkruis waarlangs de aanleg is opgespannen;
- De subtiel verweven zichtrelatie tussen de kerk van Sassenheim met slot Teylingen via de Teylingerlaan;
- Het levend houden van de herinnering van Teylingen als jachthuis van hogere politieke bovenlaag in de stadhouderlijke kring tussen de 16e en 19e eeuw.

Positieve waarde:

- Het behoud van de oorspronkelijke percelering;
- De herkenbaarheid van een warande, een parkaanleg voor de jacht in de deels nog aanwezige percelering en slotenstructuur.

Indifferente waarde:

- De verdwenen padenstructuur en bijbehorende zichtassen;
- De verdwenen samenhang tussen de ruïne en de omgeving.

ALGEMENE CULTUURHISTORISCHE WAARDE

De Algemene Cultuurhistorische Waarden van de Ruïne van Teylingen zijn hoog gewaardeerd vanwege haar landschappelijke situering en ontstaansgeschiedenis.

Haar hoge culturele en sociaal-historische waarde komt voort uit haar strategische situering en directe verbondenheid met de ontwikkeling van de Leidse lustwarande als vestigingslocatie van haar en de stadhouderlijke kring van politieke adviseurs.

Typologisch is Teylingen hoog gewaardeerd; ten eerste omdat zij strategisch gepositioneerd was ten opzichte van het Kaager Meer en zo direct toegang had tot het Haarlemmermeer. Ten tweede omdat Teylingen op de kaart van 1615 (opmerkelijk vroeg) met een 'assenkruis' gevormd door de Scheysloot en de Teylingerlaan was aangegeven. Daarnaast is de geometrisch Hollandse classicistische aanleg die tussen 1647 en 1745 in het park plaats vond bijzonder. Ook de aankoop en opname van de ruïne als een zogenaamde folly voor Beek en Dal maakte dat Teylingen als pronkbezit voor haar eigenaren en hun zakelijke ontvangsten gezien worden.

De karakteristieke ronde slotgracht met ringmuur, burcht en binnenterrein en de voormalige toegangslaan, de Teylingerlaan met de Scheysloot zijn de oudste tastbare restanten van de geografisch landschappelijke locatie. Enerzijds omdat zij de eerste kenmerkende onderdelen van het kasteelterrein vormden. Anderzijds omdat zij onderdeel waren van de kenmerkende vestigingsfactor; het kustlandschap waarop alle omliggende kastelen waren gesticht.

ENSEMBLE WAARDE

Teylingen heeft een hoge ensemblewaarde met haar omgeving, de Leidse lustwarande die in het kustlandschap van strandwallen en strandvlaktes ten noorden van Leiden is ontstaan.

De hoge functionele samenhang tussen inrichting, verkaveling en voorzieningen komt allereerst tot uiting in haar strategische situering; als knooppunt op de verbinding van de twee Heerewegen tussen Leiden en Haarlem, met de Scheysloot en de Teylingerlaan als zichtassen die als een 'assenkruis' zijn vormgegeven. Opmerkelijk is de verbintenis met de kerk van Sassenheim die met de knik in de Teylingerlaan ter plaatse van slot Teylingen benadrukt wordt. Ten derde komt de hoge functionele samenhang tot uiting in de strategische uitbreidingen; in de lengterichting van de strandwal met de parkachtige uitbreidingen in noord-zuid richting ten westen van het slot.

Met de twintigste-eeuwse stedenbouwkundige uitbreidingen in de omgeving is de samenhang van de parkinrichting met historische karakteristieken van Teylingen vervaagt en indifferent geworden. De historische parkelementen zijn verdwenen, maar nog in de verkaveling terug te herleiden. Doorzichten vanaf de ruïne naar de omgeving en vice versa zijn deels verdwenen of dicht gebouwd. De waardevolle slotgracht heeft een sterke samenhang met de ruïne is en in gedeeltelijk gereconstrueerde vorm nog aanwezig. Het 'geïdealiseerde' assenkruis is met de Teylingerlaan en de Scheysloot nog aanwezig, en ten dele herkenbaar met aan de oostzijde de gedempte ronde grachtvorm, de voormalige lanen en slootstructuren zijn nog in de kadastrale percelering herkenbaar.

TUINHISTORISCHE WAARDE

De tuinhistorische waarden op Teylingen zijn indifferent. De afgraving en de omvorming van het park tot bloembollenteelland en de stedenbouwkundige wijzigingen van de laatste decennia doen geen recht aan de historisch-landschappelijke parkinrichting en zijn indifferent. De resterende structuren in het omliggende landschap zijn waardevol maar worden slechts positief gewaardeerd, omdat de relatie met de ruïne voor een 'leek' niet zichtbaar of beleefbaar is. Op objectniveau is het restant van de slotgracht hoog gewaardeerd.

De reputatie en nalatenschap van de betrokken eigenaren en bewoners is mede als stadhouderlijk bezit bijzonder hoog. Betrokkenheid van tuinontwerpers bij de totstandkoming van de fraaie zestiende-eeuwse inpassing en haar bijzondere zeventiende-eeuwse parkaanleg is niet in het onderzoek naar voren gekomen.

Belangrijke zichten zijn gewijzigd, maar deels nog vrij en positief gewaardeerd, de bijzondere padenstructuur, de specifieke laanbeplanting en omliggende bosvakken zijn verdwenen waardoor de huidige inrichting geen zeggingskracht meer heeft. De huidige ruimtelijke inrichting op het slotterrein sluit niet aan op de historische situatie en is indifferent gewaardeerd.

GEBRUIKSHISTORISCHE WAARDE

De samenhang tussen de inrichting, het historisch gebruik en de (jacht)traditie van Teylingen bepalen een hoge gebruikshistorische waarde. Deze is echter niet meer herkenbaar of beleefbaar, zodat de gebruikshistorische waarde indifferent is gewaardeerd.

De ruïne was exemplarisch als jachtverblijf voor de bestuurlijke hofkring. De ruïne en de omliggende fraaie geometrische inrichting hebben vanaf 1805 onderdeel uitgemaakt als een romantisch decor van de grotere buitenplaats Berg en Daal. Vanuit speculatieve overwegingen werden de gronden uiteindelijk omgevormd tot 'bollenlanden'. Het voormalige park heeft als dusdanig een hoge gebruikshistorische waarde.

De samenhang tussen de inrichting en het gebruik komt tot uiting in de resterende weg- en slootstructuren en de slotgracht. De verdwenen parkaanleg speelde een belangrijke rol als jachtwarande. Met het wijzigen van de geometrische parkinrichting naar de functionele bollenvelden is de samenhang met het unieke jachtslot verloren gegaan. Ondanks dat dit gebruik ook een belangrijke fase voor Teylingen betekende is de gebruikshistorische waarde van de omliggende gronden als indifferent gewaardeerd.

De ruïne Teylingen herinnert aan vele invloedrijke stadhouders, hoge regeringsfunctionarissen en regentenfamilies waarmee het huis een belangrijke status draagt en het een bijzonder waardevol cultuurhistorisch object is.

7. STEDENBOUWKUNDIGE ANALYSE

R. UNIV.
BIBLIOTHEEK
LEIDEN

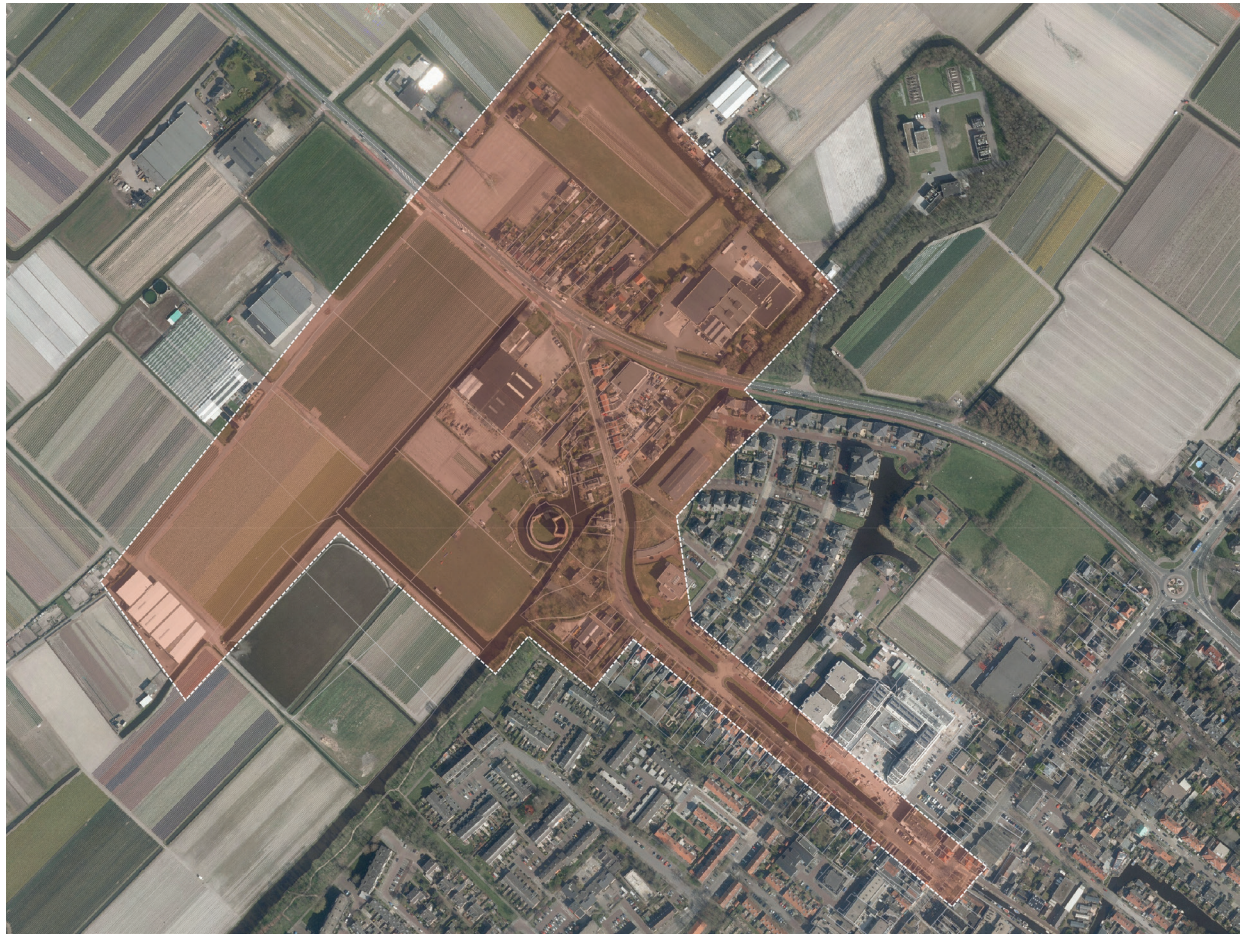

Onderzoeksgebied in de regio

7. STEDENBOUWKUNDIGE ANALYSE

INLEIDING

Voortbordurend op het tuinhistorisch onderzoek naar de ruïne van Teylingen, is in dit hoofdstuk een historisch ruimtelijk stedenbouwkundige analyse uitgevoerd. In deze analyse wordt de ruïne in haar landschappelijk-stedebouwkundige context bekeken. Enerzijds richt deze analyse zich op de ruïne zelf, anderzijds op haar omgeving. Het onderzoeksgebied is afgebakend op basis van de eigendoms situatie zoals weergegeven op de 'Kaarte van het Jacht Huijs te Teylingen' uit 1801. Dit alles om inzicht te krijgen voor de verankering in het landschap van dit bijzondere object.

Plangebied

N.B. In hoofdstuk 7 en 8 zal de richting van de afgebeelde kaarten volgens de noordpijl rechts zijn, tenzij anders vermeld.

- kasteelruïne
- kasteelruïne als folly

De Ruïne van Teylingen binnen de spreiding van ruïnes in Nederland

Ravesteyn, Heenvliet

Toutenburg, Vollenhove

Batenburg, Batenburg

Brederode, Santpoort-Noord

REGIONALE IDENTITEIT

Regio identiteit schematisch weergegeven| identiteitsvormende elementen zoals kastelen, buitenplaatsen, molens, musea et cetera zijn hier weergegeven om de recreatieve waarde van de nabije omgeving van de ruïne en het dorp Sassenheim te onderstrepen.

RUÏNE

Al honderden jaren is Teylingen als ruïne een markant bouwwerk in het landschap. Teylingen is niet de enige in zijn soort. Door heel Nederland zijn circa 70 kasteelruïnes te vinden. Sommige ruïnes staan op zichzelf, circa negen anderen vormen onderdeel van een complex en fungeren als folly bij een ander object. Ook zijn er ruïnes als restanten van muren, grachten of anderzins bewaard gebleven.

Met name in het Nederlandse rivierengebied zijn veel vervallen kastelen te vinden. Als een snoer zijn ze te volgen van het zuiden en het oosten, waar de rivieren de Maas en de Rijn Nederland binnenkomen, tot waar ze in het westen in de zee uitmonden. Teylingen zelf is redelijk uniek op zijn locatie. In de omgeving zijn slechts heel beperkt andere ruïnes te vinden; namelijk Brederode (Santpoort-Noord), Huis ter Kleef (Haarlem), en Heemstede (Heemstede).

GEBIEDSIDENTITEIT

Naast zijn functie als ruïne, draagt Teylingen ook bij aan de identiteit van het gebied. Tussen de bollenvelden, poldermolens, waterrecreatie en buitenplaatsen is Teylingen een bijzonder object. In een drukbevolkte omgeving met grote steden op korte afstand zijn er genoeg mogelijkheden om de ruïne onderdeel te laten zijn van een recreatief netwerk. Dit netwerk kan gebaseerd worden op de voorgaande elementen die elk een belangrijk onderdeel zijn van de regionale identiteit.

Dorpen

BEWONING

Sassenheim is net als de omliggende dorpen als lintdorp ontstaan langs de doorgaande noord-zuidlopende Heerewegen op de strandwal tussen Haarlem en Leiden. Deze wegen zijn nog steeds een markant onderdeel in de stedenbouwkundige structuur, en ook herkenbaar in de bebouwingsstructuur.

Zowel bij Sassenheim als bij Noordwijkerhout heeft er ook een ontwikkeling langs de verbindende dwarswegen plaats gevonden, waardoor de dorpen een sterk verbreed grondgebied hebben gekregen.

ONTSTAAN ONDERGROND

Eerder is al in detail uitgelegd hoe de ondergrond in de directe omgeving van Teylingen is ontstaan. Deze processen hebben reliëf gevormd, geomorfologische eenheden ontwikkeld, bodemvorming gestimuleerd en het watersysteem bepaald. Daarnaast heeft ook de mens zijn sporen achter gelaten. Al deze factoren samen hebben invloed op wat vandaag de dag zichtbaar is: het landschap.

Teylingen is gesitueerd op de strandwallen in het zanderij landschap. De hogere strandwallen liggen van noord-oost naar zuid-west, parallel aan de Nederlandse kust. Deze richting is nog steeds kenmerkend voor het gebied, ondanks dat een groot deel van de strandwallen zijn afgegraven voor zandwinning. De oude Heerewegen lopen over deze strandwallen en zijn vandaag de dag nog steeds belangrijke doorgaande wegen. Door de lager gelegen strandvlakten, het nattere polderlandschap, stroomden weteringen. Vroeger waren dit veengebieden, die door middel van de weteringen ontwaterd werden.

Richtingen

Huidige + verdwenen kastelen en buitenplaatsen

UITERLIJK LANDSCHAP

Er zijn enkele wegen of waterlopen als dwarsassen in het gebied aanwezig die de twee Heerewegen met elkaar verbonden. Teylingen is gesitueerd op het knooppunt van een wetering die door de strandwal liep (genaamd de Woensdagse wetering) en zo'n oude dwarsweg.

De dorpen zijn als lineaire structuren grotendeels op de hogere strandwallen langs deze doorgaande wegen ontwikkeld. Sassenheim ontwikkelde zich langs de Herenstraat. Belangrijke structuren zoals waterwegen en dwarsverbindingen die aanwezig waren, zijn later belangrijke begrenzingen geworden voor dorpen zoals Sassenheim. De zuidzijde van het dorp grenst aan de A44. De noordzijde wordt begrensd door de Mottigervaart.

Ook kastelen en buitenplaatsen hebben hun plek gevonden in het strandwallenlandschap. Het reliëf en de aanwezigheid van water en goede transport-mogelijkheden waren redenen om een kasteel juist hier te bouwen. Rijke stedelingen hebben gebruik gemaakt van kastelen en kasteelplaatsen voor hun zeventiende eeuwse buitenplaatsen, of hebben een nieuwe locatie op de strandwallen gevonden. Van de 26 omliggende kastelen en buitenplaatsen zijn slechts negen bewaard gebleven waarvan meer dan de helft uit de middeleeuwen stamde. Het feit dat Teylingen als middeleeuwse ruïne bewaard is gebleven is dan ook een bijzonder gegeven.

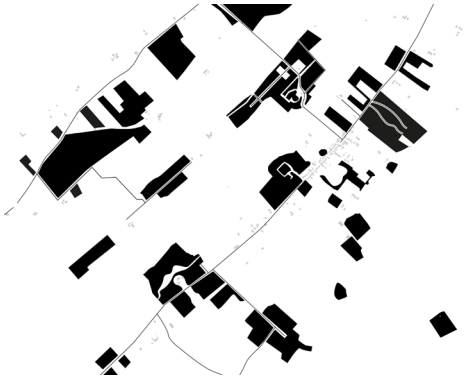
Het verdwijnen van de kastelen en buitenplaatsen heeft grote invloed gehad op de groene uitstraling van het gebied. In drie kaartjes is de ontwikkeling van de groenmassa te zien. De omgeving ontwikkelde zich van een afwisselend coulisselandschap, naar een open ontginningslandschap

Ruimte-massa

dat met de productie van bloembollen, weliswaar een kleurrijk beeld heeft, maar waarin de parken rondom de buitenplaatsen langzaam verdwenen zijn en de resterende groenmassa steeds verder gefragmenteerd raakt tot het slechts enkele kleinschalige restanten van groengebieden in een stedenbouwkundige sterk verdicht gebied. De oorspronkelijk statige verankering die slot Teylingen via de Teylingerlaan en haar laanbeplanting met de Heereweg (Hoofdstraat) had, is daarbij verdwenen.

De bebouwing en de bossen op de strandwallen (met hun bijbehorende buitenplaatsen) vormen de massa in deze omgeving. Openheid is te vinden in de van oorsprong lager gelegen strandvlakten, rondom de Kagerplassen en de droogmakerijen.

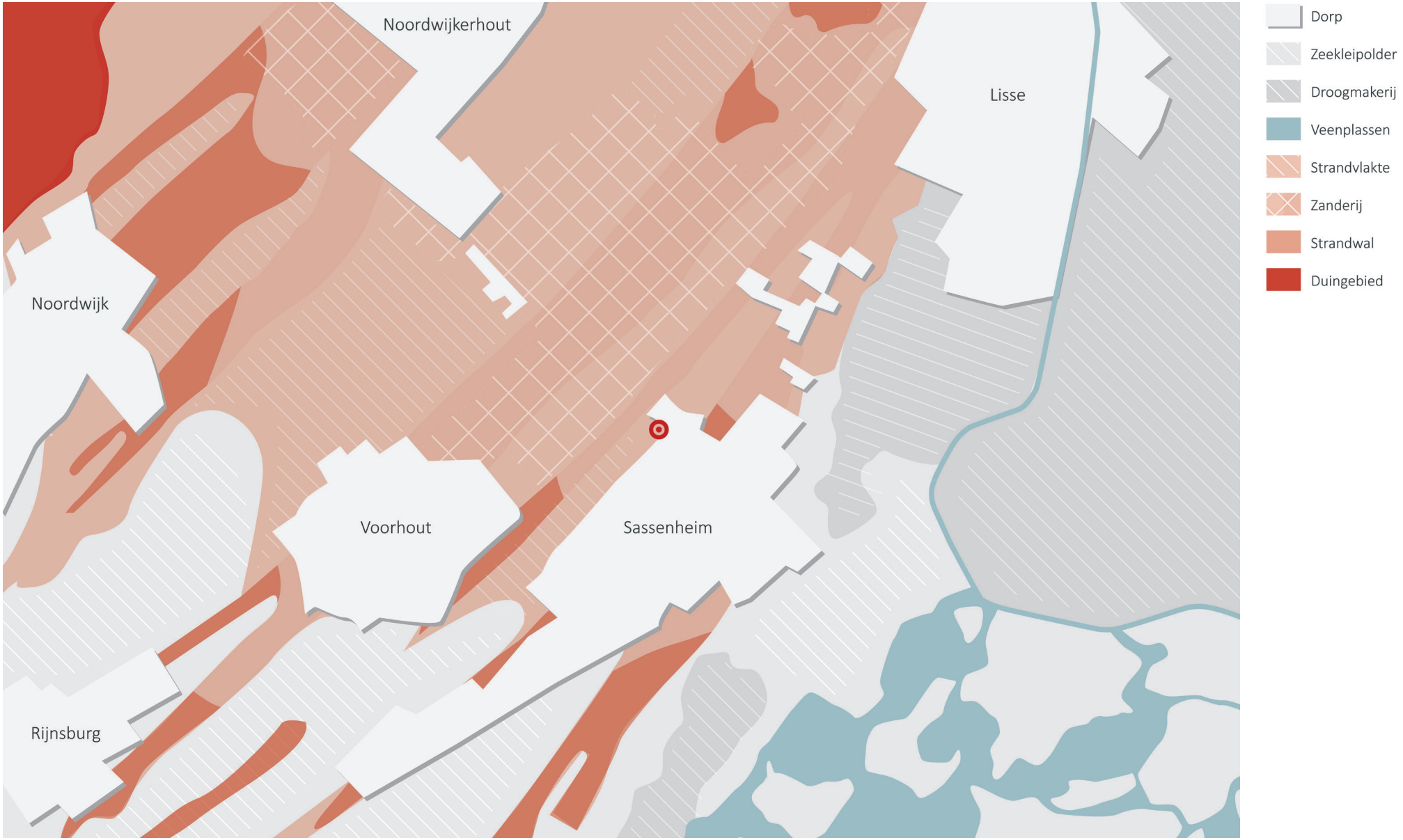
groenmassa (in zwart) - 1850

groenmassa - 1945

groenmassa - 2016

Landschaps-DNA

Zanderij | strandvlakte

Strandwal

Droogmakerij

Duingebied

SAMENVATTEND | LANDSCHAPS-DNA

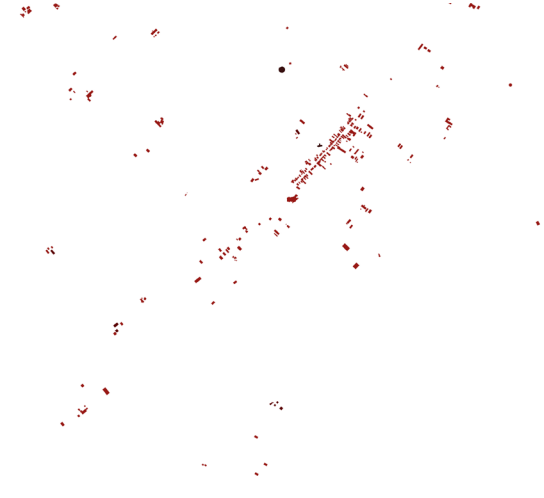
Deze elementen zijn, samen met de conclusies over ondergrond en landschap uit het tuinhistorisch onderzoek, weergegeven in de landschaps-DNA kaart. De dorpen met hun kern zijn in eerste instantie aan de doorgaande wegen in lineaire richting ontwikkeld, en later uitgebreid op meer willekeurige wijze. De afgegraven strandwallen zijn nu in grote blokken verkavelde, open bollenvelden. De overgebleven strandwallen hebben een besloten karakter door bebossing. De polders zijn fijnmaziger, met sloten haaks op de lange structuur van voormalig strandwallen en oude wegen. Meer naar het zuiden zijn er kleiige polders te vinden. In het oosten liggen de droogmakerijen: strak verkaveld en als duidelijke eenheid herkenbaar door de omliggende dijk en ringvaart. Ook de Kagerplassen zijn in deze omgeving te vinden.

Teylingen zelf verknoopt een aantal van deze elementen:

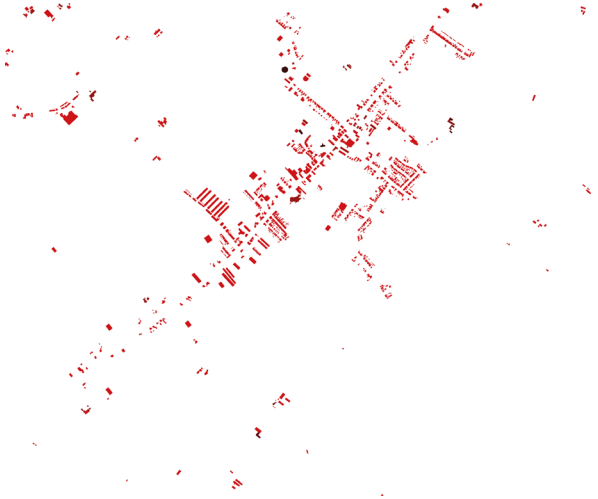
- De **open, fijnmazige strandvlakte** ten zuid-westen;
- Een **besloten strandwal** in de vorm van Sassenheim in het oosten;
- De **in grote blokken verkavelde, open zanderijen** in het noorden.

1750

1900

1945

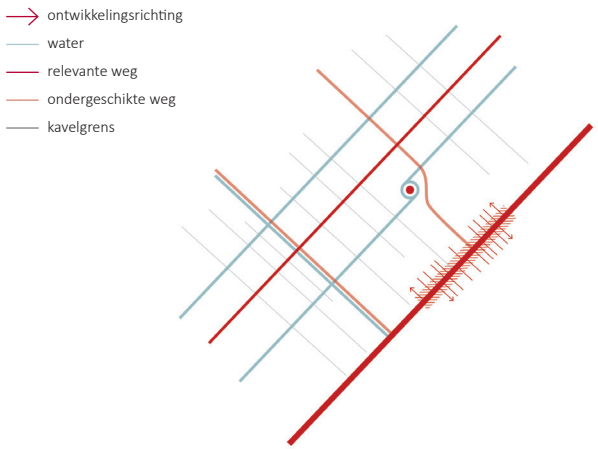

1990

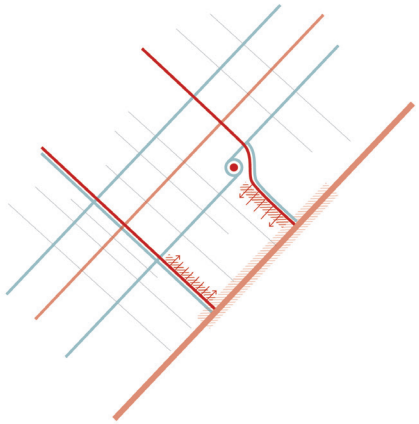

2016

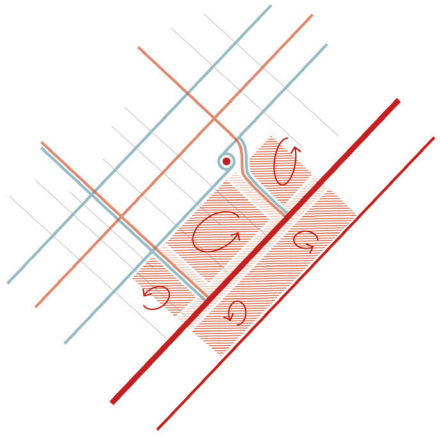
Schematische weergave van de stedenbouwkundige groei van Sassenheim en omgeving

1) - ontwikkeling vanaf de Heereweg (1819)

2) - ontwikkeling vanaf de haakse (water)wegen (1915)

3) - ontwikkeling van vlakken begrensd door landschappelijke structuren (2016)

STEDENBOUWKUNDIGE ONTWIKKELING

Om inzicht te krijgen in de opbouw en structuur van de omgeving van Teylingen, is de stedenbouwkundige structuur geanalyseerd.

Als eerste is de ontwikkeling door de jaren heen geïnventariseerd. Middeleeuws Sassenheim bestond uit niet veel meer dan een kerk (12e eeuw) en wat arbeidershuizen en boerderijen langs de Heereweg (de huidige Hoofdstraat). Op enkele plekken lagen boerderijen, door middel van een dwarsweg verbonden met de doorgaande hoofdweg. In de honderden jaren die daarop volgen zet deze ontwikkeling zich slechts langzaam voort. In eerste instantie ontstaat bebouwing aan de hoofdweg op de strandwal. Meer buitens en statige huizen, zoals Rusthoff en Het Oude Koningshuis, worden gesticht aan de hoofdweg.

In de tweede helft van de 19e eeuw komt het gebied in een stroomversnelling. Bollenteelt was al langer aanwezig in het gebied, maar werd vanaf die tijd op grotere schaal toegepast op de afgegraven zanderij gronden en had een beperkte dorpsuitbreiding tot gevolg.

Een eerste grootschalige ontwikkeling vanaf eind 19e eeuw is aan de Teylingerrlaan ontstaan. Onder de architect J.P. Oudshoorn wordt een stedenbouwkundig plan uitgevoerd waarbij voor de grote bollentelers statige kwekersvilla's met bollenschuren gebouwd worden. De gronden van de voormalige buitenplaats Ter Weegen worden opgeofferd aan de bollencultuur. Om de arbeiders te huisvesten zijn rond 1900 kleinere huisjes gebouwd, als kleinschalige dorpsuitbreidingen, die haaks op de Heereweg, aan één zijde van de vaart, werden gesitueerd. Aan de andere kant liggen de bollenpercelen, die zodoende makkelijk toegankelijk zijn voor transport over de waterlopen.

Andere buitenplaatsen zoals Ter Leede, worden, nadat ze gesloopt zijn, vanaf 1928 verkaveld voor kleinschalige uitbreidingsplannen. De aanwezige landschappelijke structuren blijven in deze plannen herkenbaar. Bollenschuren worden uiteindelijk dichter bij de bollenvelden in het buitengebied gebouwd. (bron: Stenvert 2004 Monumenten in Nederland, Zuid-Holland)

Na de Tweede Wereldoorlog vindt als gevolg van de wederopbouw een grote groeispurt plaats en verdicht de omgeving tussen de A44 en de Mottigervaart, structuren die het huidige dorp begrenzen. De lineaire structuur van het dorp is door deze uitbreidingen grotendeels verdwenen.

Deze kenmerkende ontwikkeling is in **drie fases** samengevat:

- de ontwikkeling vanaf de **Heereweg**;
- de ontwikkelingen aan de **haakse (water)wegen**;
- de **opvulling** van open percelen daartussen die begrensd worden door landschappelijke hoofdstructuren van de Woensdagse wetering en de snelweg A44.

STEDENBOUWKUNDIGE KARAKTERISTIEK

De Sassenheimse bouwtraditie heeft een rijk geschakeerd beeld opgeleverd van statige kwekersvilla's en arbeiderwoningen.

type 0 | Bollenzolders en -boerderijen

type 1 | Houten bollenschuur

type 2 | Bakstenen bollenschuur

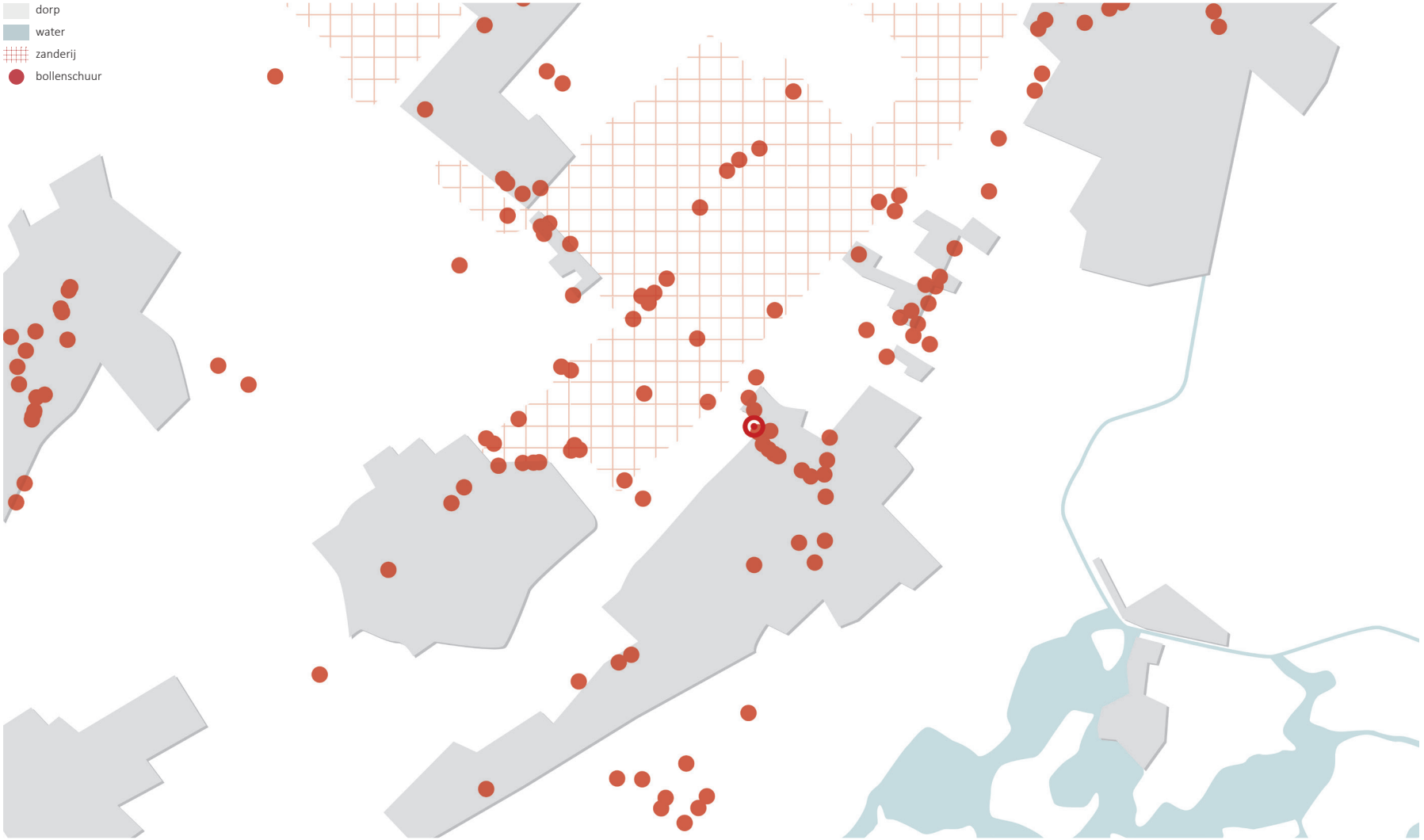
type 3 | Zakelijke stijl met plat dak

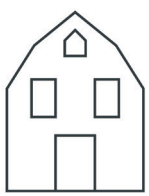
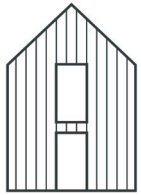
type 4 | Expressionistisch-zakelijke stijl

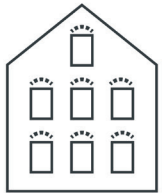
type 5 | afwijkende architectonische vorm

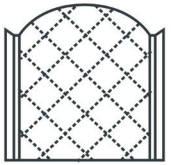
spreiding van bollenschuren (rode stippen) in de regio

type 0 | Bollenzolders en -boerderijen
type 1 | Houten bollenschuur

type 2 | Bakstenen bollenschuur
type 3 | Zakelijke stijl met plat dak

type 4 | Expressionistisch-zakelijke stijl
type 5 | afwijkende architectonische vorm

TYPOLOGIE

Een ander markant bouwkundig fenomeen in Sassenheim zijn de bollenschuren. In de omgeving stonden ooit meer dan 1000 exemplaren. Zij vormen een unieke erfenis van een rijk verleden dat onlosmakelijk verbonden is met het zanderij landschap, de bollenvelden, en haar kaarsrechte zandsloten en beschermende hagen. Van deze grote rijkdom aan bollenschuren zijn nog slechts circa 394 stuks in de directe omgeving bewaard gebleven.

Van de 23 genoemde bollenschuren in Sassenheim zijn twee als Rijksmonument vermeld en zijn zes van belang voor de Regionale Bollenschuur Collectie.

Beide Rijksmonumenten liggen aan de Teylingerlaan (resp. nr. 69 en 70). De bollenschuur aan de Teylingerlaan 69 is gebouwd in de zakelijke stijl, en Teylingerlaan 69b is een tot bollenschuur verbouwde woning. Beide zijn van belang voor de Regionale Bollenschuur Collectie. De bollenschuur aan de Teylingerlaan 15 (aan het huidige toegangspad naar de ruïne) is gebouwd als sobere versie in de zakelijke stijl (type 4), maar is niet opgenomen in de Regionale collectie.

De uiterlijke kenmerken van bollenschuren houden direct verband met de wijze van gebruik. De ontwikkeling van ventilatie is bepalend geweest in hun architectonische vorm. Hun architectonische waarde komt dan ook voort uit het feit dat vorm en functie samen vallen.

(Bron: *Bollenschuren op de kaart gezet*, 2009 en Een Regionale Collectie Bollenschuren met een Regionaal Bollenschurenbeleid 2005)

De bollenschuren zijn onderverdeeld in de volgende **typen**:

0) tot bollenschuur verbouwde boerderij of woning met droogruimte voor bloembollen,

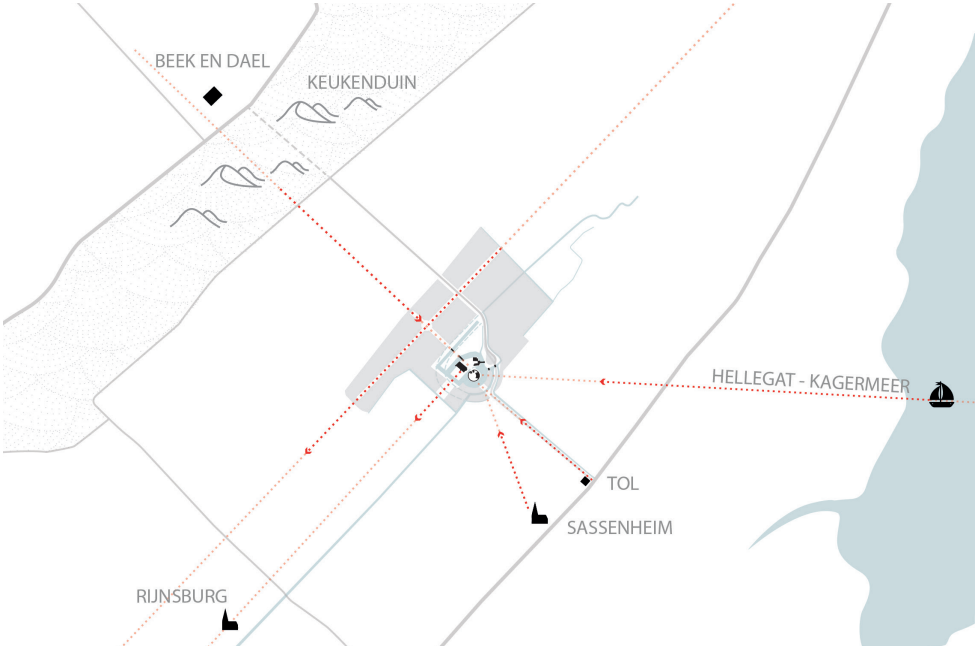
1) houten schuur van 1 of 2 bouwlagen met zadel- of mansardedak en natuurlijke ventilatie (1850-1890),

2) stenen schuur van 2 bouwlagen met zadel- of mansardedak en natuurlijke ventilatie (1890-1900),

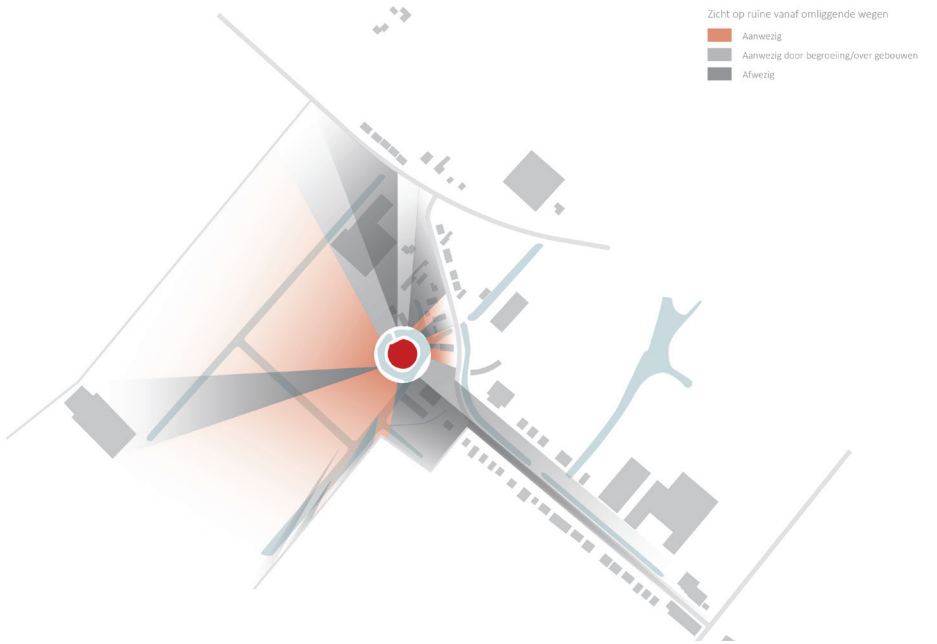
3) stenen schuur (zakelijke stijl) van 2, 3 of 4 bouwlagen met plat dak en natuurlijke ventilatie (1925-1950)

4) stenen schuur (expressionistische-zakelijke stijl) in meerdere bouwlagen met plat dak en mechanische ventilatie (1925-1950)

5) stenen schuur met afwijkende architectonische vorm en mechanische ventilatie (1945-1965).

huidige en verdwenen zichtrelaties

zichtbaarheid vanuit directe omgeving

RUIMTELIJKE CONNECTIES

Zoals eerder beschreven hadden de middeleeuwse kastelen een sterke onderlinge samenhang door hun situering langs de Heerewegen tussen Leiden en Haarlem. Teylingen was via de Teylingerlaan nadrukkelijk als zichtas verbonden met deze hoofdweg waarbij de toegang met het tolhuis werd gemarkeerd.

De kastelen waren ook ruimtelijk verbonden met hun omgeving middels zichten naar: het strandwallenlandschap en het Keukenduin, waterwegen en naar de dorpen Sassenheim en Rijnsburg met hun kerken.

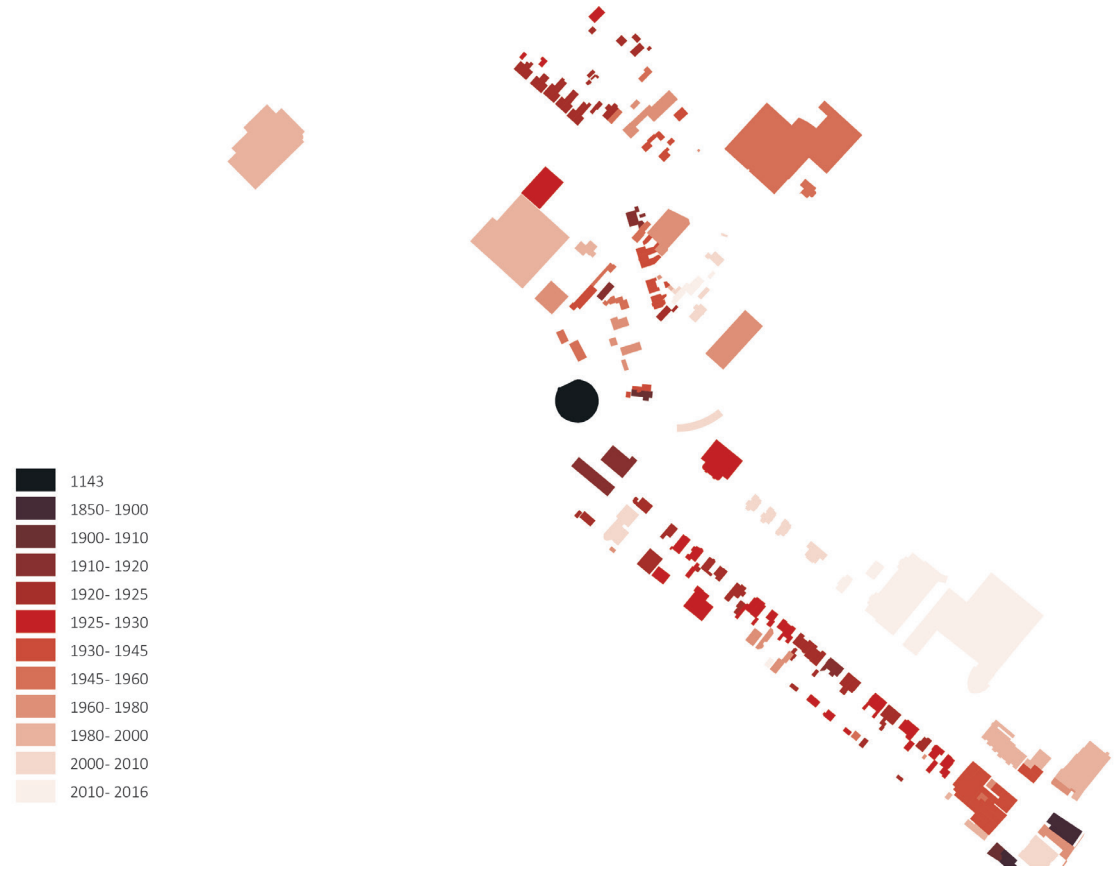
De connectie met deze elementen is enerzijds gemaakt door de **positionering** van de gebouwen. De middeleeuwse donjon was gericht op het zogenaamde Hellegat van het Kagermeer. Binnenkomende en uitvarende schepen waren vanaf deze locatie in het vroeger opener landschap goed zichtbaar.

Anderzijds werd een connectie gemaakt door de subtiele integratie van de landschapsstructuren in het omliggende park met **zichtlijnen** van lanen en waterlopen. Teylingen vormt hierop geen uitzondering.

Door de positonering van de houtvesterswoning achter de donjon met ringmuur was het zicht op de zuidelijk gelegen kerk van Sassenheim verdwenen. Vermoedelijk is mede om die reden de later gebouwde houtvesterswoning (1614) gedraaid en gericht op de in het zuid-westen gelegen 12e eeuwse kerktoren van Rijnsburg.

Momenteel heeft de ruïne slechts op enkele plekken connectie met de omgeving. Storende factoren zijn:

- de **onsamenhangende stedenbouwkundige verdichting** rondom de ruïne, waardoor de ruïne in de entree naar Sassenheim geen betekenis heeft;
- de **onduidelijk toegang naar de ruïne** vanwege de verwilderde bossages en onlogisch ontsluiting via een achterpad;
- de **verdwenen zichten** op de ruïne waardoor de ruïne is geïsoleerd en geen ruimtelijke samenhang meer heeft met haar omgeving.

ontwikkeling Teylingerlaan

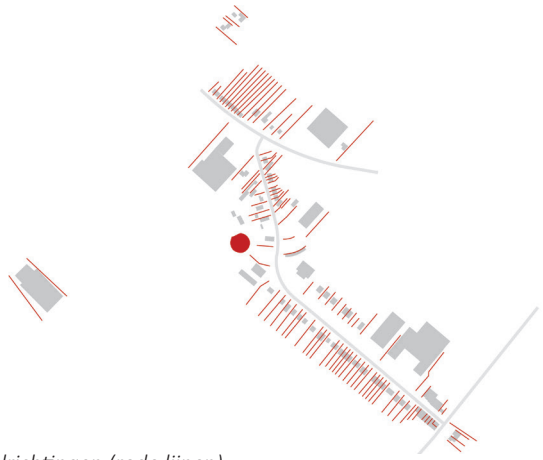
Teylingerlaan- aanzicht vanuit het noord-oosten

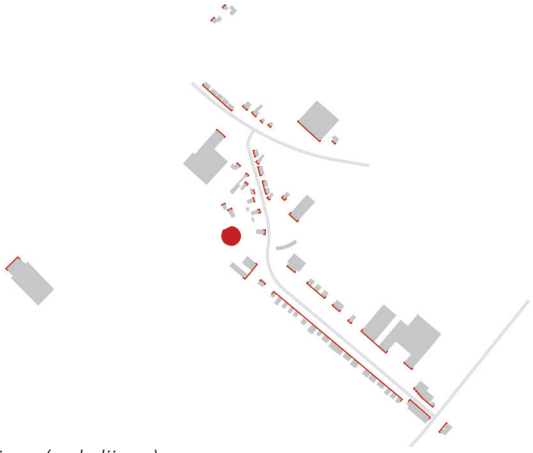
Teylingerlaan- aanzicht vanuit het zuid-westen

10 m.

doorsnedes sequentie

kavelrichtingen (rode lijnen)

rooilijnen (rode lijnen)

ritme

STEDENBOUWKUNDIGE OPBOUW

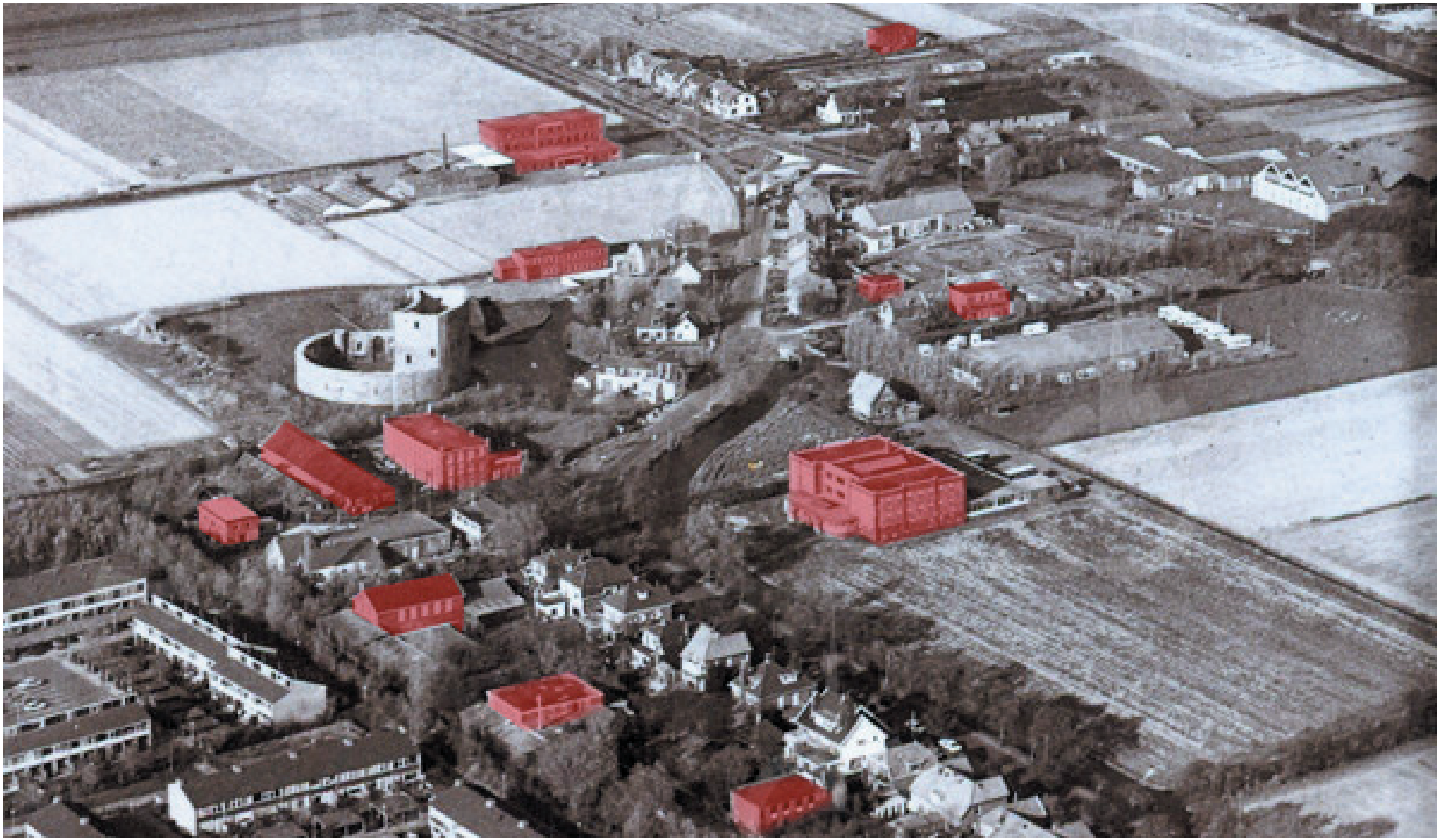
De bebouwing langs de Teylingerlaan heeft zich pas ná 1900 ontwikkeld. De bebouwing is volgens de Sassenheimse bouwtraditie aan één zijde in één typologisch beeld neergezet, tegenover hun bijbehorende bollenvelden. Dit heeft geresulteerd in een rijke schakering van kwekersvilla's in de zogenaamde overgangsarchtectuur met art nouveau kenmerken aan de zuidzijde van de Teylingerlaan. De zuidelijke zijde van de Teylingerlaan wordt dan ook meer als één ruimtelijke eenheid ervaren.

De ontwikkeling aan de noordzijde is pas vanaf de tachtiger jaren in gang gezet. In relatie tot de omliggende kleinschalige bebouwing vallen de bouwblokken uit deze periode uit de toon door hun afwijkende schaal, maatvoering en bouwhoogte. Daarnaast is, sinds het interbellum, aan de noord-oostzijde van de ruïne aan weerszijden van de Tyelingerlaan een bouwkundig onsamenhangende verdichting ontstaan. In de schematische straatprofiel is de variatie in kappen en platte daken goed zichtbaar.

De verkaveling vertoont aan de zuidzijde een gelijkmatige en fijnmazige ritmiek, maar sluit aan de noordzijde niet daar op aan. Met name het deel direct ten oosten van de ruïne vertoont een ongestructureerd beeld door de veranderende richtingen en korrelgrootte.

De rooilijnen zijn aan de zuidzijde op circa 17,5 meter vanaf de Teylingerlaan gesitueerd, aan de noordzijde is deze afstand door de tussenliggende vaart circa 26 meter. Met deze brede maat is een goede zichtlijn mogelijk naar de ruïne. Echter door de verwilderde beplanting op het perceel Teylingerlaan 69 is er geen zicht meer vanaf de zuidzijde op de ruïne.

Op historische foto's is zichtbaar dat de zichtlijnen van en naar de ruïne een belangrijk kenmerk waren. Opvallend is dat de situering van de bollenschuur ten zuiden van de ruïne strategisch is geplaatst om de zichtlijn over de Teylingerlaan niet verder te verstoren. Ook de omliggende bollenschuren staan strategisch langs waterwegen of wegen gesitueerd.

circa 1975 - luchtfoto met de bollenschuren (in rood) in hun oorspronkelijke context

Teylingerlaan 69

Teylingerlaan 70

Teylingerlaan 17

Teylingerlaan 13

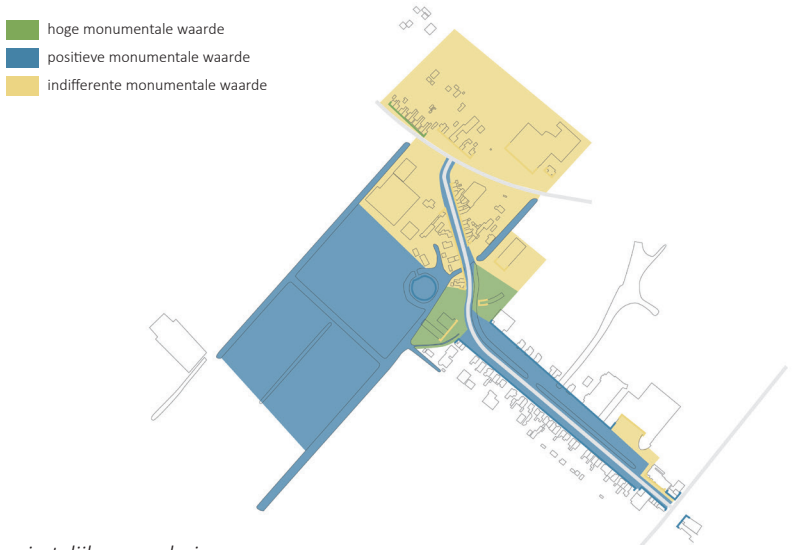

bollenschuren (in rood) geïntegreerd in stedelijk weefsel

BOLLENSCHUREN ALS KENMERK

Naast de kenmerkende structuur en samenstelling van de bebouwing aan de Teylingerlaan, zijn de bollenschuren belangrijke eenheden binnen dit geheel. De gebouwen gaan een connectie aan met de omgeving: landschappelijke richtingen, met het omliggende gebied en in relatie met de bebouwing. De bollenschuurtypologie die eerder benoemd is, is terug te vinden aan de Teylingerlaan. Verschillende typen bollenschuren zijn gebouwd. Daarnaast is er een onderscheid te vinden tussen op zichzelf staande grote eenheden en kleinere eenheden behorend bij een huis.

Samenvattend heeft de Teylingerlaan de volgende stedenbouwkundige kenmerken:

- De oorspronkelijk **éénzijdige opzet** van de straat, pas na 1980 werd de overzijde bebouwd;
- De fijnmazige, regelmatige **verkaveling** enerzijds, en de grovere, verspringende verkaveling anderzijds;
- **Rooilijnen** op afstand van de weg, zicht op de ruïne wordt echter vertroebeld door inrichting van de openbare ruimte;
- **Minder gestructureerde opzet** van bebouwing nabij de ruïne;
- **Bollenschuren** als kenmerkende elementen in de stedelijke structuur.

ruimtelijke waardering

stedenbouwkundige waardering

WAARDERING

Verschillende ruimtelijke en stedenbouwkundige onderdelen bepalen de uniciteit van Teylingen en worden verduidelijkt met onderstaande waardering:

De **Algemene Cultuurhistorische waarde van de Teylingerlaan is hoog gewaardeerd.** Enerzijds omdat deze nog steeds de connectie vormt tussen de ruïne en de Hoofdweg, en daarmee onderdeel is van de reeks kastelen en buitenplaatsen die langs de oude herenwegen zijn opgespannen. Anderzijds omdat de landschappelijke structuren nog steeds bepalend én herkenbaar zijn in de huidige verkavelingspatronen én als belangrijke structuren voor de begrenzing van stedenbouwkundige uitbreidingen gelden.

De percelen (groen gekleurd) ten zuidoosten van de ruïne, aan weerszijden van de Teylingerlaan, zijn ruimtelijk slechts 'positief' gewaardeerd vanwege het verminderde zicht en de matige samenhang met de ruïne. De stedenbouwkundige verdichting ten oosten van de ruïne wijkt nadrukkelijk af van de Sassenheimse bouwprincipe en begrenzing. Deze noordoostelijk gelegen percelen zijn dan ook indifferent gewaardeerd (geel gekleurd), vanwege de afwijkende ritmiek, korrelgrootte en fragmentatie.

De **Ensemblewaarde van de Teylingerlaan is hoog gewaardeerd.** Enerzijds zijn de kwekersvilla's aan de zuidwestzijde kenmerkend voor de Sassenheimse bouwtraditie, en anderzijds heeft de bollenschuur-collectie een samenhang met de regionale ontwikkeling. De latere toevoegingen van woningbouw aan de noordoost-zijde zijn indifferent door hun onsamenhangende bouwtypologie.

De **Architectuurhistorische waarde is hoog** en komt tot uiting in de kenmerkende overgangsarchitectuur met art nouveau van de kwekersvilla's en de kenmerkende zakelijke architectuurstijl van de bollenschuren uit het begin van de twintiger jaren. De latere toevoegingen zijn indifferent omdat zij geen onderlinge samenhang hebben. Enkele bollenschuren die niet vermeld zijn in de regionale bollenschuur collectie zijn wel hoog gewaardeerd.

De **Gebruikshistorische waarde is hoog** vanwege de directe samenhang tussen bouwtypologie, locatie en situering nabij de bollenvelden en hun gebruik voor de kwekers in dit zanderij landschap.

SAMENGEVAT

LANDSCHAPPELIJKE CONCLUSIES

Omgeving

- Teylingen verknoopt een aantal **landschapstypen** die rondom Sassenheim voorkomen: de strandvlaktes, strandwallen en zanderijen;
- de **zichtrelaties** van de ruine van Teylingen met belangrijke punten in de omgeving (kerken, meren, buitenplaatsen) zijn verdwenen

Teylingen/Teylingerlaan

- Er heeft een **ruimtelijke verdichting** nabij de ruïne plaats gevonden (die nauw gerelateerd is aan stedelijke ontwikkeling), waardoor de ruïne geisoleerd is;
- de Teylingerlaan was een belangrijke **zichtas** van Sassenheim naar de ruïne, maar deze is om verschillende redenen vertroebeld;
- de Teylingerlaan diende als **entree** vanaf Sassenheim, maar is als zodanig momenteel niet meer herkenbaar;
- de **verdwenen zichten** vanuit en naar het omliggende landschap (zanderijen, strandvlakte) door voorgaande ontwikkelingen.

STEDENBOUWKUNDIGE CONCLUSIES

Omgeving

- De **ontwikkeling van Sassenheim is in drie fases** samen te vatten: ontwikkeling vanaf de Heereweg, ontwikkeling haaks op de (water)wegen en opvulling van de open vlakken daartussen.

Teylingen/Teylingerlaan

- De oorspronkelijk **éénzijdige opzet** van de straat, die pas na 1980 aan de overzijde werd bebouwd;
- een fijnmazige, regelmatige **verkaveling** enerzijds, en de grovere, verspringende verkaveling anderzijds;
- de **Rooilijnen** op afstand van de weg, voor zicht richting de ruïne (wordt alsnog vertroebeld door andere redenen);
- **minder gestructureerde opzet** van bebouwing nabij de ruïne waardoor de locatie van de ruïne is **geïsoleerd**;
- er worden op enkele plekken duidelijke bebouwingstypologieën toegepast aan de Teylingerlaan, zodat aansluiting op het **stedenbouwkundig en architeconisch ensemble** aansluiting gevonden kan worden;
- **de bollenschuren** dienen als belangrijke elementen binnen de stedelijke structuur gewaarborgd worden.

8. ONTWIKKELINGSVISIE

ANALYSE PARKMODELLEN

Een goede ruimtelijke aansluiting van de ruïne met de directe omgeving is een belangrijk uitgangspunt voor toekomstige stedenbouwkundige ontwikkelingen. Vice versa hangt het toekomstperspectief voor de ruïne van Teylingen samen met de stedenbouwkundige ontwikkelingen in het aangrenzende gebied. Men is tot elkaar uitverkoren.

In opdracht van de Provincie Zuid-Holland en de gemeente Teylingen is in 2015 gezocht naar een toekomstperspectief voor de Ruïne van Teylingen. De resultaten van dit proces zijn opgesteld in de participatierapportage 'Toekomst van de Ruïne van Teylingen' (dd. maart 2015). De ideeën van burgers voor de toekomst van de ruïne en het ruïneterrein zijn vertaald naar vier modellen en kaartbeelden.

De vier modellen hebben een thematisch uitgangspunt. Naar gelang de terreinomvang, is er gezocht naar een passend thema als basis voor de ruimtelijke invulling met groen, grachten, bebouwing en paden, telkens binnen de contouren van het terrein.

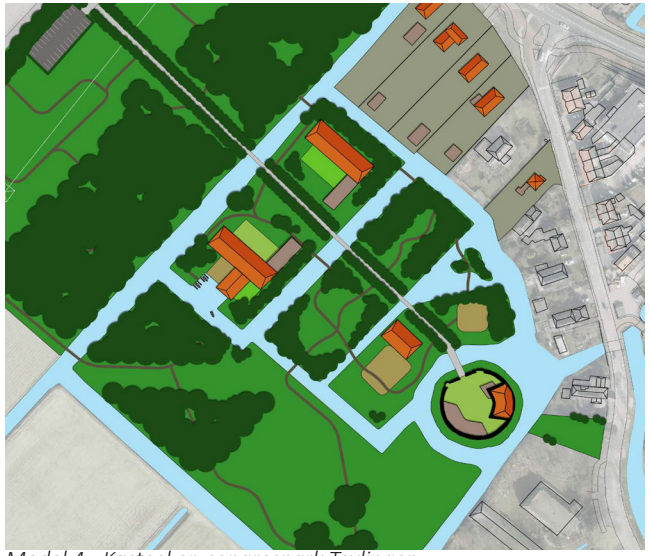
Model 1 - Heerlijkheid Teylingen
bron: 'Toekomst van de Ruïne van Teylingen' (dd. maart 2015)

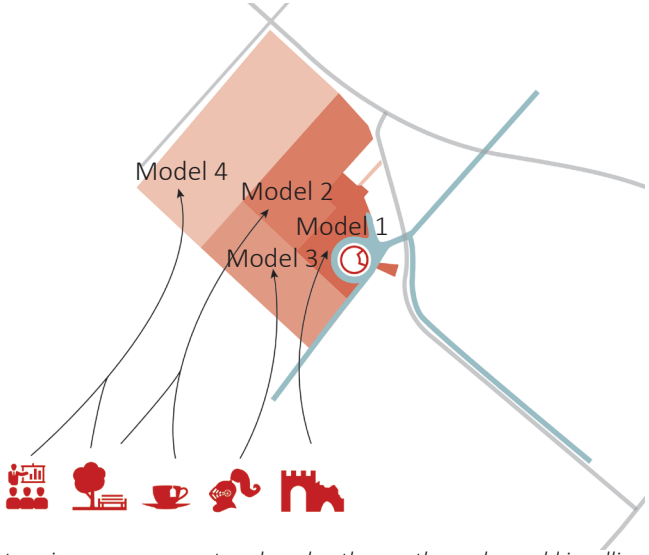
Model 2 - Ruïnetuin Teylingen

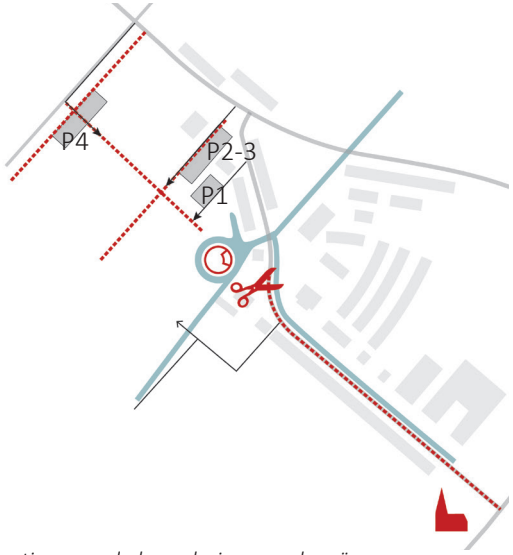
Model 3 - Middeleeuws bouwspektakel

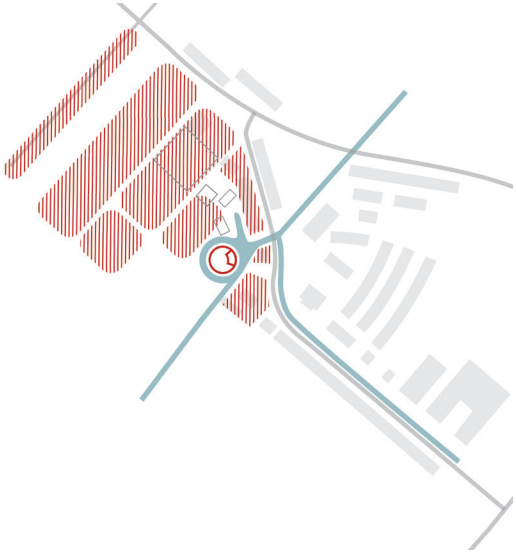
Model 4 - Kasteel en congrespark Teylingen

terreinomvang en contour bepalen thema; thema bepaald invulling

verschillende opties voor de benadering van de ruïne

voorgestelde massa

VIER MODELLEN

De modellenstudie getuigt van een zoektocht naar nieuwe thematische functies voor het ruïneterrein. Deze functies bepalen in hoge mate de voorkeur voor het historische tijdsbeeld binnen de contouren van het terrein.

In alle modellen is een doorkijk vanaf de Teylingerlaan en een route via een steeg en een brug over de Molensloot opgenomen.

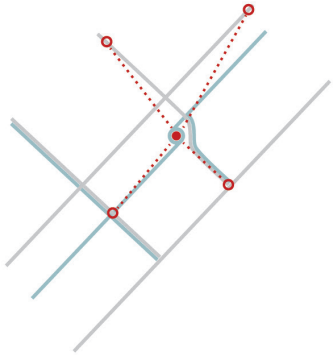
De entrees in model 2, 3 en 4 komen verder van het dorp te liggen dan de huidige entree en zijn gericht op de N443. De entree in model 2 en 3 is een mogelijke verbetering ten opzichte van de huidige situatie wat betreft herkenbaarheid en beleving. Dit vanwege de ruimte die vrijkomt na sloop op de nabijgelegen Bollenburcht en de sloop van de loodsen rond de ruïne, waaronder een voormalige kleine bollenschuur. Deze sloop biedt een oplossing voor het huidige rommelige karakter rond de ruïne en er komt ruimte vrij om de slotgracht rond de oude voorburcht te herstellen. Wel komt er in model 2, 3 en 4 nieuwe bebouwing voor in de plaats.

Wat betreft park en landschap is er in elk model aandacht voor een groene invulling. De voorgestelde invulling varieert van ‘gemaakt’ landschap, zoals een moestuin of bloemperk, tot meer natuurlijk ogende parkstructuur met bebossing. Ook wordt er aandacht besteed aan laanbeplanting. In model 1 en 3 wordt de oude waterstructuur opgepakt. In model 2 en 4 krijgt deze zelfs nieuwe toevoegingen.

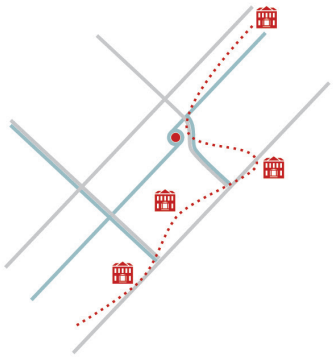
AANBEVELINGEN

De vier modellen geven een eerste beeld van wat de opties zijn en geven aanleiding tot vervolgstappen. Aanbevelingen voor vervolgstudies, naar aanleiding van deze modellen, kunnen zijn:

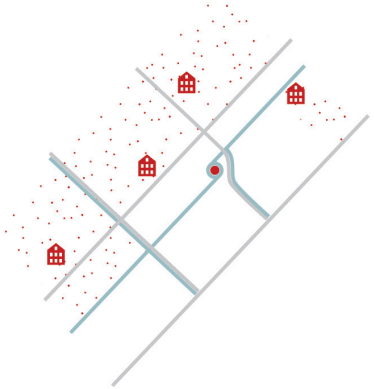
- De ruïne in **context** bekijken: niet alleen binnen, maar ook buiten de grenzen van het perceel kijken;
- De **connectie** met het dorp onderzoeken en integreren, zowel visueel als recreatief;
- Verder kijken dan enkel functies en thematische invullingen, maar een verbinding zoeken met de **bestaande en historische structuurdragers** (waterlopen, lanen en zichtlijnen);
- De **openheid en zichtbaarheid** van de ruïne onderzoeken en bekijken hoe deze behouden en te ontwikkelen is.

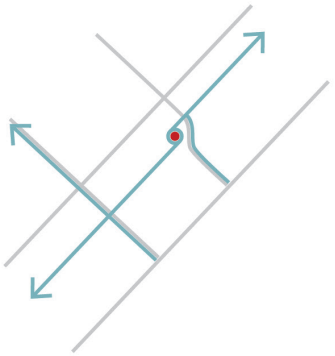
zichtrelaties vanuit de omgeving

buitenplaatsenkarakter

bollenlandschap

sterke waterstructuren

zichtrelaties vanuit de omgeving - sterke waterstructuren

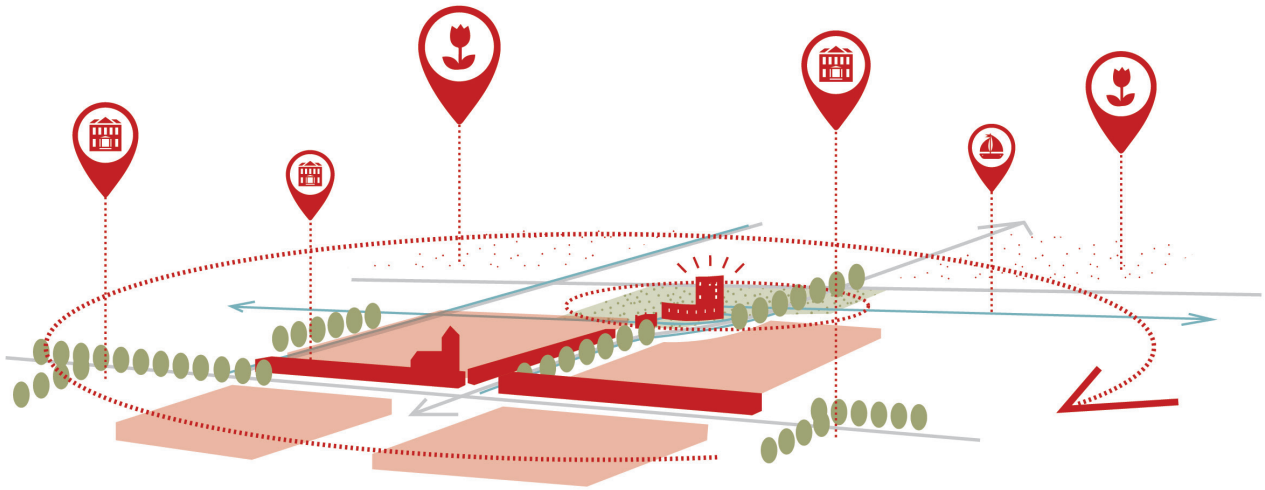

buitenplaatsenkarakter

open bollenlandschap

POTENTIES OMGEVING

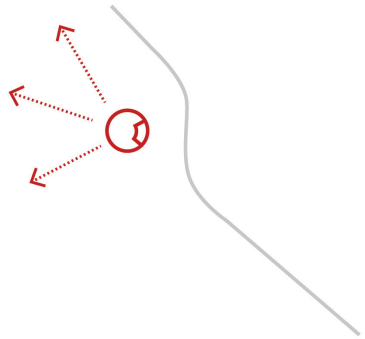

potenties voor heldere structuren in een bollenlandschap

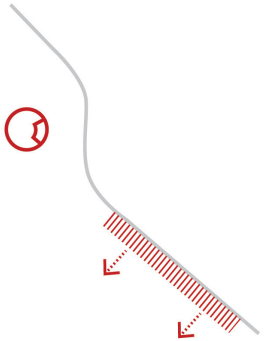
Om de Ruïne van Teylingen te ontwikkelen zijn er meerdere opties mogelijk op grotere schaal. Zoals eerder genoemd kan de ruïne deel uitmaken van een groter **recreatief netwerk**. Veel opties en aanleidingen zijn te vinden in de directe omgeving, zoals omliggende, maar ook verder weg gelegen weteringen. Ook op de hogere schaal van Sassenheim is hier op aan te sluiten. Zo kunnen **zichten vanuit de omgeving** aangezet worden om de focus op de ruïne te krijgen. Een connectie kan gezocht worden met de (voormalig) **buitenplaatsen** in en rondom Sassenheim. Ook de **bollenvelden met bijbehorende bollenschuren** kunnen een culturele trekker zijn die ook Teylingen een positieve 'boost' kunnen geven. Daarnaast is de omliggende, **sterke waterstructuur** een potentie om ook vanaf die zijde het recreatief waternetwerk op te pakken.

Zowel het te ontwikkelen park als de Teylingerlaan stijgen uit naar een **grotere schaal** en takken aan op grotere **landschapsstructuren**, waarin de ruïne weer een stralende middelpunt vormt.

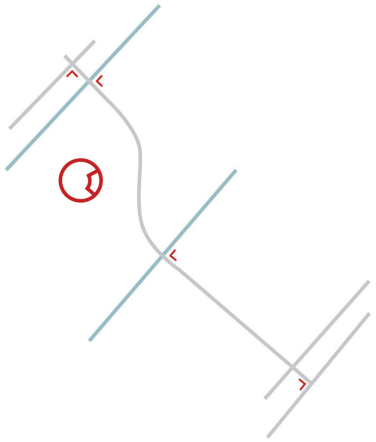
kwaliteiten in schema's

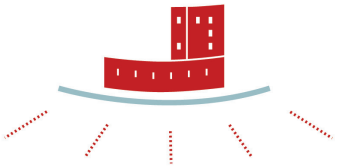
open zicht naar polder

karakteristieke ontwikkeling Teylingerlaan

haakse structuur

Teylingen als baken

bollenschuren als karakteristiek

KWALITEITEN

De omgeving van Teylinger zit vol kwaliteiten. Zo is er volop zicht van en naar het omliggende landschap aan de noord-west zijde. Ook de statige kwekersvilla's en geschakelde arbeidershuizen, met hun kenmerkende eenzijdige positionering langs wegen en waterlopen, zijn waardevol. De rechtlijnige, haaks gepositioneerde assen in het landschap zijn een potentie. Ze geven inspiratie en aanknopingspunten voor ontwikkeling, zoals deze vroeger ook hebben gedaan.

Daarnaast is de ruïne van Teylingen zelf een baken in het landschap, wat als zodanig benadrukt moet worden. De karakteristieke bollenschuren zijn een kwaliteit en kan meegenomen worden in toekomstige ontwikkeling.

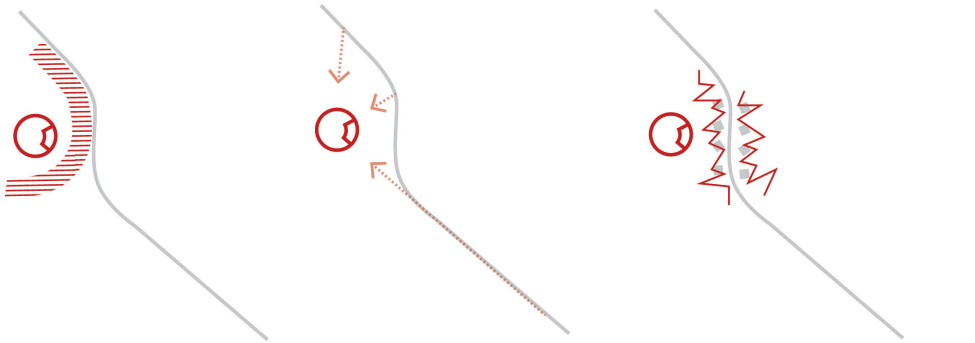

Teyingen als baken - open in het landschap

karakteristieke ontwikkeling Teylingerlaan

kansen in schema's

zoeken naar minder verdichting

nieuwe zichten en een waardige entree vormen

streven naar meer samenhang in stedenbouwkundige ontwikkelingen

KANSEN

De Teylingerlaan vormt enerzijds vanaf de noordzijde dé entree naar Sassenheim. Van een markante toegang is echter nu geen sprake. Het imposante bouwwerk ligt verborgen achter rommelige bebouwing waardoor dit unieke object bij de entree naar Sassenheim wordt gemist. De later toegevoegde bebouwing langs de Teylingerlaan (in de bocht en aan de oostzijde) vertroebelt de oorspronkelijk heldere opzet. Anderzijds is de Teylingerlaan een krachtig element dat de ruïne met de Hoofdstraat verbindt en zo een belangrijke zichtas vormt. De terug springende rooilijn aan de oostzijde is zeker een positief gegeven en kan benadrukt worden. De landschappelijke dragers van de Teylingerlaan zijn onvoldoende herkenbaar; versnipperde of verdwenen laanbeplanting bepalen een ontbrekende ruimtelijke eenheid.

verdwenen zicht

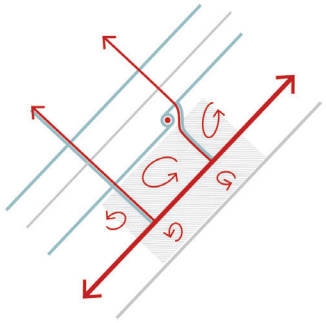

verdichting en onsamenhangende ontwikkelingen

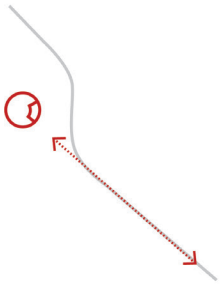

rommelige inrichting en verdichting

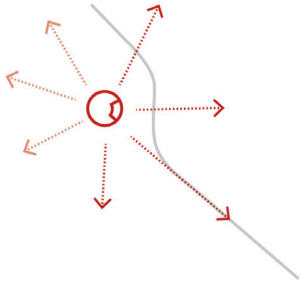
STEDENBOUWKUNDIGE ONTWIKKELING

De bouwtypologie als inspiratie voor nieuwe bebouwing rondom Teylingen

Teylingerlaan als belangrijke as

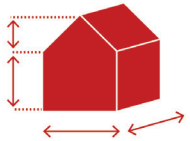
connectie met zichtlijnen

Teylingen als middelpunt

waardering voor de bollenschuur

goed doordachte maat en verhouding, niet boven boomkronen

KADERS EN UITGANGSPUNTEN

Op schaal van de Teylingerlaan is er potentie voor kleinschalige nieuwbouw. Deze zal zorgvuldig ingepast moeten worden. De volgende uitgangspunten gelden:

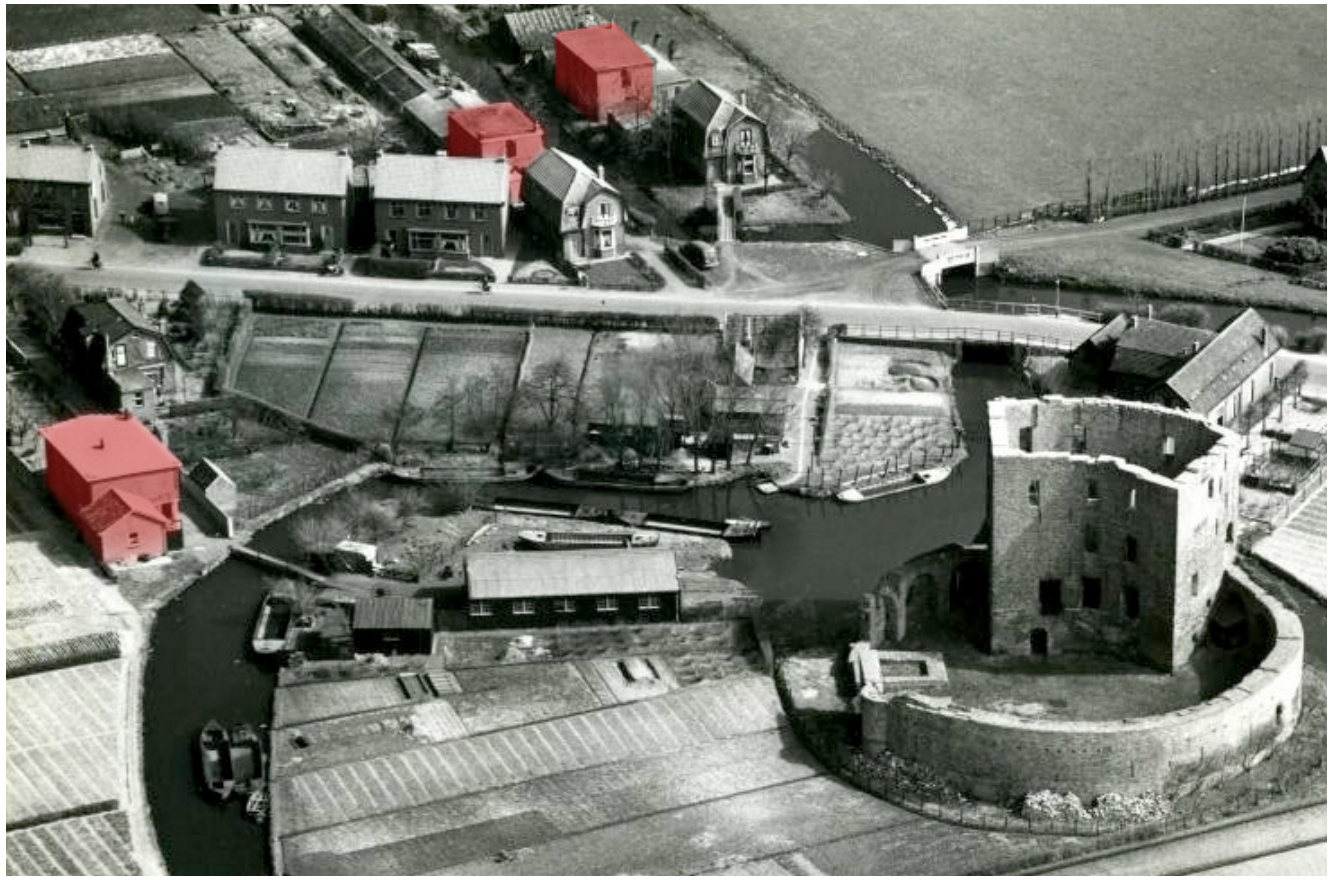
- Het verdient de voorkeur om aan te sluiten op de **bouwtraditie van Teylingen**, waarbij eerst langs de oude Heerenweg werd gebouwd, daarna aan dwars daarop liggende (water-)wegen en de latere opvulling van tussenliggende vlakken. De sterke natuurlijke begrenzingen dienen daarbij gerespecteerd te worden;
- het **zicht vanaf de Teylingerlaan** wordt een vereiste;
- het **uitbreiden van andere zichten** is van belang voor de connectie met de omgeving;
- de **Ruïne van Teylingen** zelf zal het hoogtepunt zijn;
- de **bollenschuur** zal met liefde worden behouden;
- de bebouwing zelf zal doordacht zijn; **maat en verhouding** moeten passen bij de traditie en de omgeving.

INSPIRATIE

IMPRESSIES TEYLINGERLAAN

huidig geblokkeerd zicht op ruïne

vrij zicht op ruïne

nieuwe laanbomen

laanbomen aan andere kant vaart in verbrede groenzone

BRONNEN

BOUWVALLEN VAN HET JACHTHUIS TEYLINGEN

Archieven (bezocht op)
Erfgoed Leiden, Leiden (3 juni 2016)

Kadaster Archief, Arnhem (17 mei 2016)

Nationaal Archief, Den Haag (24 mei 2016)

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (18 mei 2016)

Literatuur

anoniem, *Historische en natuurkundige lente-reis door Zuid-en Noord-Holland, en een gedeelte van het Sticht van Utrecht*, Amsterdam 1768.

anoniem, *Toekomst van de Ruïne van Teylingen. Ideeën van burgers, vertaald in 4 modellen*, Sassenheim / Voorhout / Warmond 2015.

K. Anderson, *Weerstand- en booronderzoek bij slot Teylingen te Voorhout*, Amsterdam 1993.

W. Annema en J. Kamphuis, *Bouwhistorische documentatie en waarde-bepaling: Voorhout, Ruïne van Teylingen* 2 delen, [Den Haag] 1994.

J. Craandijk, *Wandelingen door Nederland met pen en potlood*. Deel 6, Haarlem 1882.

P. Debie, *Place-making with avenue systems, a Dutch planning design tradition*, IPHS 2016, Delft 2016.

E. den Hartog (hoofdred.), R.H.M. van Immerseel en A. Coops, *De ruïnes van Teylingen en Brederode verbeeld*, Haarlem 2005.

A.M. Hulkenberg, *'t Seer heerlijk Sassenheim & Voorhout*, Alphen aan den Rijn 1972.

A.M. Hulkenberg, *Teylingen*, Alphen aan den Rijn 1984.

P. Merula, *Placaten ende ordonnancien op 't stuck vande Wilder-nissen*, Den Haag 1605.

Projectgroep Behoud en Herbestemming Bollenschuren, *Een Regionale Collectie Bollenschuren met een Regionaal Bollenschurenbeleid*, Lisse 2005

H. Rijken, *De Leidse Lustwarande. Geschiedenis van tuinkunst bij kastelen en buitenplaatsen rond Leiden, 1600-1800*, Leiden 2005.

C.P.E. Robidé van der Aa, *Oud-Nederland in de uit vroegere dagen, overgeblevene burgen en kasteelen*, Nijmegen 1846.

B. Rink-Ensink, *Monumenten in Sassenheim*, Hilversum 2007.

T. Salmon, J. Wagenaar en M. van Goch, T*egenwoordige staat der Vereenigde Nederlanden*. Zesde deels, eerste stuk, Amsterdam 1745.

R. Stenvert, *Monumenten in Nederland, Zuid-Holland*, Zwolle 2004.

J. Stover, *Kastelen en buitenplaatsen in Zuid-Holland*, Zutphen 2000.

J. Thijs, *De ruïne van Teylingen*, Sassenheim 1917.

M. Verbrugge, Teylingen op het laatst der dertiende eeuw, *De vriend des vaderlands* 16, 1842.

H.J.N. Verhoef en J.E. van Teylingen, *Sassenheim in grootmoeders tijd*, Zaltbommel 1995.

G. Verschoor, *Sassenheim in oude ansichten*, Zaltbommel 1985.

Websites

http://www.archieven.nl

http://beeldbank.cultureelerfgoed.nl

http://www.cascade1987.nl

http://www.delpher.nl

https://www.erfgoedleiden.nl

http://www.gahetna.nl

http://www.geheugenvannederland.nl

http://kasteelteylingen.nl

http://kastelen.nl

https://www.rijksmuseum.nl

http://stichtingoudsassenheim.smugmug.com

http://topotijdreis.nl

http://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/landschap

R. UNIV.
BIBLIOTHEEK
LEIDEN
DEBIE & VERKUIJL

Raadsvoorstel Besluitvormend

(Geamendeerde)

Ontwikkeling en toekomst Ruïne van Teylingen tot icoon

aan:	de raad van de gemeente Teylingen
zaaknummer:	Z-17-005396
datum voorstel:	14 augustus 2017
datum collegevergadering:	22 augustus 2017
datum raadsvergadering:	28 september 2017
agendapunt:	0
portefeuillehouder:	Dhr. Van Velzen
behandelend ambtenaar:	Helma Matthijssen
e-mailadres:	H.Matthijssen@hltsamen.nl

Wij stellen voor:

1. Bekrachtig op grond van artikel 55 Gemeentewet juncto artikel 10 Wob de bij collegebesluit van 22 augustus opgelegde geheimhouding op het raadsvoorstel 'Ontwikkeling en toekomst Ruïne van Teylingen tot icoon' van 28-09-2017 (commissievergadering BFT 13-09-2017) met bijbehorend bijlagen en al hetgeen hierover is besproken in de vergadering(en) en op alle stukken die volgen c.q. voortvloeien uit de vergadering(en), omdat openbaarmaking het financieel belang van de gemeente schaadt.
2. Stem in met de uitgangspunten zoals vastgelegd in de brief van de Stichting Monumenten Bezit d.d. 13 maart 2017 om te komen tot een integraal plan voor de Ruïne en het gebied er omheen.
3. Stem in met de globale visie en het concept 'Tuinen van Teylingen' als basis voor een verder uit te werken realisatie-plan ('business case') voor de ontwikkeling van de Ruïne en het gebied er omheen.

Inleiding

Inwoners en gemeenteraad van Teylingen willen voor de Ruïne van Teylingen een toekomstbestendige functie en uitstraling die deze icoon voor Teylingen verdient.
Ook regionaal is dit als speerpunt opgenomen in de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin en Bollenstreek (2009, herzien 2016): de ontwikkeling van het aantal toeristische aantrekkingspunten waaronder de Ruïne van Teylingen.

Motie gemeenteraad november 2012
De gemeenteraad van Teylingen heeft het college opgeroepen om:
"Het als verantwoordelijkheid van de gemeente Teylingen te zien om het nationaal cultureel erfgoed Ruïne van Teylingen als een icoon voor Teylingen te behouden en het als een inspanningsverplichting te zien de Ruïne als een aansprekend stuk cultureel erfgoed toegankelijk en herkenbaar te houden …. "

Raadsprogramma
In het raadsprogramma 2014-2018 staat dat behoud van cultureel erfgoed in belangrijke mate bijdraagt aan de identiteit en het karakter van onze dorpen. Cultureel erfgoed vormt, samen met de monumenten die onze gemeente rijk is, een extra aantrekkingskracht voor toeristen en recreanten. Aan de Ruïne van Teylingen moet een toekomstbestendige functie en uitstraling worden gegeven die moet worden gewaarborgd.

Participatie
Eind 2014 is er een participatietraject doorlopen om advies te geven aan de nieuwe eigenaar. Dit traject is afgerond met het raadsbesluit van 25 juni 2015 (zie bijlage 1: overzicht stappen en besluiten rondom de Ruïne van Teylingen 2009 – 2017).
Vanaf januari 2016 is de Stichting Monumenten Bezit de nieuwe eigenaar.

Historisch onderzoek
De Stichting Monumenten Bezit liet daarna, samen met de gemeente Teylingen een uitgebreid historisch onderzoek doen naar de ontwikkelingsgeschiedenis van de ruïne en het omliggende landschap. Dit onderzoek is uitgevoerd door het tuin, park en landschapsarchitectenbureau Debie en Verkuijl. De resultaten zijn opgenomen in de rapportage "Historisch ruimtelijke analyse Ruïne van Teylingen" (bijlage 2).

In samenspraak met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en het Bureau Cultuur en Vrije Tijd van de Provincie Zuid Holland zijn op basis van de historische analyse de algemene uitgangspunten voor ontwikkeling van de Ruïne verder uitgewerkt. Deze uitwerking bevat 13 punten die leidend zijn voor het ontwikkelen van een integraal plan voor de Ruïne en het gebied daaromheen. De Stichting Monumenten Bezit heeft het college van burgemeester en wethouders van Teylingen in de brief van 13 maart 2017 gevraagd om gezamenlijk deze uitgangspunten voortvarend ter hand te nemen (bijlage 3).

Globale visie
Aan Debie en Verkuijl is opdracht gegeven om een globale, integrale visie te schetsen die als basis kan dienen voor het deelproject voor het openbaar groen zoals opgenomen in het uitvoeringsprogramma Leidse Ommelanden (bijlage 4).

Onderdeel van de opdracht aan Debie en Verkuijl om een globale visie te schetsen is in elk geval draagvlak bij de eigenaar, de Stichting Monumenten Bezit, en draagvlak bij (lokale) ondernemers met bereidheid om te investeren. Het resultaat van deze opdracht wordt gepresenteerd in de globale visie "Tuinen van Teylingen" (bijlage 5).

Aan de gemeenteraad wordt nu gevraagd om in te stemmen met deze globale visie en het concept "Tuinen van Teylingen". De raad wordt hiermee geïnformeerd over de uitgevoerde stappen en de raad kan met deze informatie vroegtijdig de richting en daarmee het kader voor verdere uitwerking vaststellen. Vaststellen van richting en kader zijn nodig om gericht aan de slag te gaan met de uitwerking van een concreet stappenplan op weg naar een gedragen en exploitabel realisatieplan ('business-case') voor de Ruïne van Teylingen (zie motie raad nov. 2012).

De eerste stappen in dat vervolg zijn verder onderzoek naar de mogelijkheden om gronden te verwerven (waaronder mogelijke toepassing van de Wet Voorkeursrecht gemeenten) en consultatie over de globale visie bij stakeholders. Een eerste inzicht in de mogelijke financiële gevolgen bij het verwerven van gronden zijn opgenomen in de rapportage "Quick scan gronden rondom de ruïne van Teylingen" (bijlage 6).

Bestaand kader en context

1. De Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (december 2009, herzien juli 2016).

2. De motie van de raad van Teylingen aangenomen op 8 november 2012.

3. Het regionale uitvoeringsprogramma Groen en Recreatie voor de Leidse Ommelanden 2014-2020 (raad Teylingen, 25 november 2014).

4. Het raadsbesluit van 25 juni 2015 'Toekomst Ruïne van Teylingen' als afsluiting van het participatietraject: ideeën van burgers vertaald in 4 modellen.

5. De Economische Agenda Duin- en Bollenstreek (raad Teylingen 22 maart 2016).

6. Het Duin en Bollenstreek groen en recreatie Gebiedsprogramma 2016-2020 'B(l)oeiende Bollenstreek' (college Teylingen, 31 mei 2016).

Beoogd effect

1. Het realiseren van de wens van inwoners en raad van de gemeente Teylingen: de ruïne van Teylingen krijgt een toekomstbestendige functie en uitstraling die deze icoon voor Teylingen verdient.
2. Het daartoe kunnen zetten van volgende stappen op weg naar een gedragen en integraal exploitatieplan ('business-case') voor de Ruïne van Teylingen zoals door de raad gevraagd in november 2012. Eerste stappen in dat vervolg zijn onderzoek naar grondverwerving en vertrouwelijke consultatie over de globale visie 'Tuinen van Teylingen' bij stakeholders.
3. Het hebben van een basis (zie visie "Tuinen van Teylingen" p. 25-44) om een concreet maatregelenpakket op te stellen voor het deelproject 'herinrichten directe omgeving / openbaar groen' in het kader van het uitvoeringsprogramma Leidse Ommelanden.

Argumenten

1.1 *Geheimhouding mag alleen worden opgelegd als er een uitzonderingsgrond van artikel 10 Wob aan de orde is.*
Bij de voorliggende visie worden gronden rondom de Ruïne (in particulier eigendom) bij de planvorming betrokken in de verwachting dat daarmee een business case kan worden gerealiseerd. Op dit moment is het niet gewenst dat dit openbaar wordt. Juist aan de gemeenteraad is het als eerste om deze richting als kader vast te stellen.

1.2 Bij het doen van onderzoek naar en het in gesprek gaan over de mogelijkheden om gronden te verwerven zijn de economische en financiële belangen van de gemeente in het geding.
Op basis van het onderzoek naar verwerven van gronden gaat de gemeente haar samenwerkingspositie met de relevante partijen bekijken. Het gaat hierbij ook om de mogelijkheid om als gemeente gronden te verwerven. Door bekendheid van de visie en de bijlagen wordt de onderhandelingspositie van de gemeente geschaad. Bij het onderzoek zal ook de mogelijke toepassing van de Wet voorkeursrecht gemeenten worden betrokken

2.1 De uitgangspunten zijn een uitwerking van de door de raad vastgestelde uitgangspunten (zie raadsbesluit juni 2015).

2.2 *De Ruïne staat niet los van haar omgeving*.
Een integraal plan voor de Ruïne en haar directe omgeving is nodig om te komen

tot een Ruïne die beter zichtbaar, beleefbaar, en aantrekkelijker is voor bewoners van de gemeente en recreanten en toeristen.

3.1 *Het is een uitdaging voor de nieuwe eigenaar om te komen tot een exploitabel voorstel voor de Ruïne.* De gemeenteraad heeft het college om een inspanningsverplichting gevraagd om te komen tot het op een zo verantwoord mogelijke manier te (laten) exploiteren van de ruïne. Daarom werkt de gemeente graag samen met de nieuwe eigenaar.

3.2 *Draagvlak in de samenleving is belangrijk.*
Als de raad instemt met deze globale visie kunnen stakeholders worden geconsulteerd en, in een latere fase, ook inwoners en andere betrokkenen.

3.3 *De gemeente Teylingen wil een toekomstbestendige functie en uitstraling voor de Ruïne.* Dit vraagt samenwerking tussen eigenaar, gemeente, potentiële investeerders en deskundige adviseurs als rijk en provincie.

Kanttekeningen

1.3 *Het is de bevoegdheid van de gemeenteraad om de door het college opgelegde geheimhouding te bekrachtigen. Als de gemeenteraad dit niet doet worden de stukken openbaar.*

3.4 *Bij het uitwerken van het concept 'Tuinen van Teylingen' zijn diverse partijen betrokken.* Dit maakt het tot een ingewikkeld en mogelijk moeizaam proces. Voor de uiteindelijke realisering zijn financiële middelen en grondverwerving van en medewerking van derden nodig. Hierin zijn de gemeente en de nieuwe eigenaar afhankelijk van derden. Samenwerking met verschillende partijen vraagt om een breed draagvlak. Hiermee wordt bestendigheid voor de toekomst vergroot.

Financiële consequenties

De mogelijkheden voor grondverwerving door de gemeente om partijen te faciliteren en actief te ondersteunen om het concept 'Tuinen van Teylingen' te gaan realiseren moeten verder worden onderzocht. De bijlage "quick scan gronden rondom de ruïne van Teylingen" geeft een eerste inzicht in de mogelijke financiële gevolgen voor de gemeente.

Aanpak, uitvoering en participatie

Eerste stappen voor het vervolg zijn verder onderzoek naar grondverwerving en vertrouwelijke consultatie van stakeholders. Zodra er meer duidelijkheid is over verwerven van gronden en de omstandigheden het toelaten zal de raad worden gevraagd de opgelegde geheimhoudingsplicht op te heffen.

In vertrouwelijkheid zal de globale gebiedsvisie "Tuinen van Teylingen" verkennend worden besproken met stakeholders als de Dienst Cultureel Erfgoed, de provincie Zuid Holland Bureau Cultuur en Vrije Tijd, het Hoogheemraadschap van Rijnland, de Stichting Oud Sassenheim, de Historische Kring Voorhout, de Stichting Beheer Kasteel Teylingen, de monumentencommissie van Teylingen, de directeur van de GOM en de provincie Zuid Holland afdeling Ruimte en Mobiliteit.

Zodra de geheimhouding door de raad wordt opgeheven zullen inwoners en ondernemers uit Teylingen, met name zij die eerder betrokken zijn geweest bij de participatie, worden uitgenodigd voor een volgende informatieve bijeenkomst. Ook om hier suggesties en aanvullende ideeën voor het concept "Tuinen van Teylingen" op te halen.

Voor het deelproject 'herinrichten van de directe omgeving van de Ruïne van Teylingen ter ondersteuning van het toekomstig beheer' zal een maatregelenpakket worden opgesteld passend bij deze globale visie. Dit 'groen-plan' wordt volgens de gebruikelijke communicatie rondom herinrichtingen van het openbaar groen met omwonenden gedeeld.

Duurzaamheid

Doel is lange termijn behoud van belangrijk cultureel erfgoed.

In het herinrichting van de directe omgeving en het (openbaar) groen rondom de ruïne

krijgt behoud en vergroten van biodiversiteit specifieke aandacht. Bij deze herinrichting wordt aangesloten bij de 'tijdgeest van toen' zodat het geheel een meerwaarde krijgt voor cultuur en natuur.

Hillegom-Lisse-Teylingen (HLT)
De Ruïne staat in de gemeente Teylingen en heeft uitstraling op de hele streek. De Ruïne is vanuit de historie nauw verbonden met Keukenhof. De naam Keukenhof is immers afgeleid van het Keukenduin dat behoorde tot Slot Teylingen. In de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin en Bollenstreek is de Ruïne benoemd als te ontwikkelen toeristisch aantrekkingspunt. Ook binnen de regionale samenwerking op gebied van Economie en Recreatie & Toerisme is het versterken van toeristische parels en het verbinden van bloemen- en cultuur toerisme een doelstelling.

Urgentie
De raad heeft met haar motie van 8 november 2012 opgeroepen om zo snel mogelijk met een concreet stappenplan te komen om duidelijkheid te verschaffen over de toekomst van de ruïne. De nieuwe eigenaar de Stichting Monumenten Bezit wil graag aan de slag met "quick wins" in haar eigen inrichtingsgebied (en hier ook fondsen voor verwerven) maar wacht daar mee tot de grotere contouren duidelijk zijn. De gemeente Teylingen heeft in de samenwerking binnen de Leidse Ommelanden het project "herinrichten van de directe omgeving van de ruïne van Teylingen ter ondersteuning van het toekomstig beheer" in het uitvoeringsprogramma 2014-2020 opgenomen. Ook hiervoor geldt dat we eerst een landschappelijke gebiedsvisie voor het gehele gebied willen zodat de inrichtingsmaatregelen die vervolgens worden voorgesteld het toekomstig gebruik en beheer ondersteunen.

Evaluatie
Het opheffen van de geheimhoudingsplicht is een bevoegdheid van de raad. De resultaten van het onderzoek naar verwerven van gronden worden met de raad gedeeld. Ook om zo nodig de Wet Voorkeursrecht Gemeenten van toepassing te laten zijn.
Daarnaast rapporteert het college via de geëigende planning en control cyclus rapporteren aan de raad over de voortgang. Tussentijdse (financiële) stappen die instemming van de raad behoeven legt het college op gebruikelijke wijze aan de raad ter besluitvorming voor.

Bijlage en achtergrondinformatie
1. Overzicht stappen en besluiten rondom de Ruïne van Teylingen 2009 – 2017.
2. Historisch-Ruimtelijke analyse Ruïne van Teylingen 16 januari 2017
3. Brief Stichting Monumenten Bezit d.d. 13 maart 2017
4. Projectvoorstel (Rotik-formulier) Leidse Ommelanden d.d. 29 maart 2017
5. Globale gebiedsvisie & concept 'Tuinen van Teylingen' d.d. 02 augustus 2017
6. Quick Scan Grond rondom de Ruïne van Teylingen augustus 2017

namens het college van burgemeester en wethouders,

Dhr. J.J.G. Covers	Mevr. C.G.J. Breuer
secretaris	Burgemeester

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Teylingen,

gelezen het collegebesluit van 22 augustus en het voorstel aan de raad van 28 september,

gelet op artikel 25 (juncto artikel 10 Wob), artikel 55 (juncto artikel 10 Wob), artikel 86 (juncto artikel 10 Wob) en artikel 108 van de Gemeentewet,

besluit:

1. Bekrachtig op grond van artikel 55 Gemeentewet juncto artikel 10 Wob de bij collegebesluit van 22 augustus opgelegde geheimhouding op het raadsvoorstel 'Ontwikkeling en toekomst Ruïne van Teylingen tot icoon' van 28-09-2017 (commissievergadering BFT 13-09-2017) met bijbehorend bijlagen en al hetgeen hierover is besproken in de vergadering(en) en op alle stukken die volgen c.q. voortvloeien uit de vergadering(en), omdat openbaarmaking het financieel belang van de gemeente schaadt.

2. Het college te verzoeken om op basis van de gepresenteerde concept-ontwikkelrichtingen de gesprekken met grondeigenaren aan te gaan en een realisatieplan (business case) uit te werken. Eventuele (voorlopige) overeenkomsten die uit deze gesprekken voortvloeien kunnen alleen worden aangegaan met een nadrukkelijke ontbindende voorwaarde van openbare beleidsvorming en besluitvorming in de gemeenteraad over de visievorming Ruïne van Teylingen.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 28 september 2017,

Robert van Dijk
griffier

Carla.G.J. Breuer
voorzitter

Bijlage 1) Overzicht stappen en besluiten rondom ontwikkeling Ruïne van Teylingen (2009 – 2017).

December 2009
Vaststelling Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek (herzien juli 2016); met op p. 50 en 51 als concrete doelstelling de ontwikkeling en versterking van toeristische knooppunten en openluchtrecreatie 1. Keukenhof, 2. Ruïne van Teylingen, 3. Tespelduyn, 4. Oosterduinse Meer, 5. Valkenburgse Meer.

November 2012
De raad van Teylingen neemt de motie aan waarin het college wordt opgeroepen tot:
- het als verantwoordelijkheid van de gemeente Teylingen te zien om het nationaal cultureel erfgoed Ruïne van Teylingen als een icoon voor Teylingen te behouden en het als een inspanningsverplichting te zien de ruïne als een aansprekend stuk cultureel erfgoed toegankelijk en herkenbaar te houden voor haar inwoners en voor bezoekers en de ruïne op een zo verantwoord mogelijke manier te (laten) exploiteren, met bijzondere aandacht daarbij voor de educatieve doelen, voor de mogelijke ontwikkelingskansen in de directe omgeving van de ruïne en voor participatie van de inwoners van Teylingen.
- Hierbij het aflopen van contracten en subsidies als natuurlijk momentum aan te grijpen om duidelijkheid te verschaffen over de toekomst van de ruïne van Teylingen en hiertoe op zo kort mogelijke termijn een concreet stappenplan aan de raad te presenteren, waarbij tevens inzage wordt gegeven in het recente en toekomstige beheer.

November 2014
Op 25 november 2014 stelde de raad van Teylingen het uitvoeringsprogramma Groen en Recreatie voor de Leidse Ommelanden 2014-2020 vast; met o.a. het deelproject: "herinrichten van de directe omgeving van de ruïne van Teylingen ter ondersteuning van het toekomstig beheer".

December 2014 – juni 2015
Met de dag van de ruïne startte op 10 december 2014 een participatietraject met de inwoners van Teylingen om te komen tot een "advies van Teylingen" aan de nieuwe toekomstige eigenaar. Op 25 juni 2015 nam de raad kennis van de rapportage "Toekomst van de Ruïne van Teylingen; ideeën van burgers vertaald in 4 modellen".

Op basis hiervan stelde de raad de uitgangspunten vast voor de door de gemeente te voeren gesprekken met de nieuwe eigenaar over de toekomst van de Ruïne:

1) De Ruïne van Teylingen is een belangrijk symbool van de gemeente. Veel inwoners en ondernemers voelen een sterke verbondenheid met de ruïne. Betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij planvorming, maar ook bij uitvoering van de plannen is voor de gemeente dan ook een randvoorwaarde.

2) De ruïne in de huidige staat laten is geen optie. Minimaal moeten bereikbaarheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid vergroot worden. Het terrein rond de ruïne moet openbaar toegankelijk zijn. Wandel- en fietsroutes in de regio leiden langs de ruïne.

3) De gemeente vindt het belangrijk dat de monumentale waarde van de ringburcht behouden blijft. Dat wil zeggen dat de functies die uiteindelijk een plaats krijgen in een gereconstrueerde ruïne moeten passen bij deze monumentale waarde. De gemeente hecht veel belang aan het herstellen van de zichtlijnen op de ruïne. Eventuele planvorming voor (kosten dragende) bouwpercelen in de nabije omgeving wordt hieraan getoetst.

4) De uiteindelijke keuze van een model is mede afhankelijk van fondsen en investeerders. De gemeente is bereid de Stichting Monumenten Bezit actief te ondersteunen bij het zoeken naar

fondsen en het faciliteren van gesprekken met andere overheden, onderwijsinstellingen en lokale ondernemers/investeerders.

Januari 2016
Vanaf 16 januari 2016 is de Stichting Monumenten Bezit die nieuwe eigenaar.
De nieuwe eigenaar is als eerste gestart met vooronderzoek voor de restauratie / consolidatie van de donjon. Het voorwerk en onderzoek hiervoor is inmiddels afgerond en de vergunning voor het uitvoeren van de werkzaamheden is verleend in nauw overleg met de gemeente en ook de monumentencommissie van Teylingen. Deze werkzaamheden zorgen voor toekomstbestendigheid en behoud van de Ruïne zelf; hetgeen wat er nu nog over is van de vroegere donjon. Deze werkzaamheden lopen tot medio 2018.

Januari 2016 – Januari 2017
De Stichting Monumenten Bezit liet, samen met de gemeente Teylingen, een uitgebreid historisch onderzoek doen naar de ontwikkelingsgeschiedenis van de ruïne en het omliggende landschap. Dit onderzoek is uitgevoerd door het tuin, park en landschapsarchitectenbureau Debie en Verkuijl.
Zie rapportage "Historisch ruimtelijke analyse Ruïne van Teylingen".

Maart 2016
Vaststelling door de raad van de regionale Economische Agenda Duin en Bollenstreek
met o.a. als doelstelling om te komen tot:
- het vernieuwen en versterken van het toeristisch knooppunt Keukenhof in de breedste zin van het woord (*Flower Attraction*)
- het vernieuwen en verbreden van het toeristische product door innovatie en nieuwe product-marktcombinaties; het bloementoerisme kan slimmer verbonden worden met zowel het kusttoerisme in de regio als met cultuurtoerisme in Amsterdam en andere historische binnensteden. Verlenging van het seizoen is hierbij de uitdaging.

Mei 2016
Vaststelling door het college van het regionale groen en recreatie gebiedsprogramma 2016-2020 voor de Duin en Bollenstreek: B(l)oeiende Bollenstreek.
Een 4-jarig uitvoeringsprogramma met focus op het versterken van de parels van de Bollenstreek, zoals de ruïne van Teylingen, als visitekaartje van de Bollenstreek en deze parels beter zichtbaar, beter toegankelijk en beter beleefbaar te maken voor het publiek.

Januari 2017 – maart 2017
In samenspraak met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en het Bureau Cultuur en Vrije Tijd van de Provincie Zuid Holland zijn op basis van de historisch ruimtelijke analyse de algemene uitgangspunten voor ontwikkeling van de Ruïne verder uitgewerkt. Deze uitwerking bevat 13 punten die leidend zijn voor het maken van een integraal plan voor de Ruïne en het gebied daaromheen. De Stichting Monumenten Bezit heeft het college van burgemeester en wethouders van Teylingen in de brief van 13 maart 2017 gevraagd om gezamenlijk deze uitgangspunten voortvarend ter hand te nemen.

Maart 2017 – heden
Aan Debie en Verkuijl is vanuit het deelproject Leidse Ommelanden voor herinrichting van het groen rondom de ruïne opdracht gegeven om een globale, integrale visie te schetsen die als basis kan dienen voor het deelproject voor het openbaar groen. Een globale visie met in elk geval draagvlak bij de eigenaar, de Stichting Monumenten Bezit, en met draagvlak bij (lokale) ondernemers met bereidheid om te investeren. Het resultaat van deze opdracht wordt gepresenteerd in de globale visie "Tuinen van Teylingen".

ONTVANGEN

17 MRT 2017

NO:

stichting monumenten bezit

Daam Fockemalaan 22
3818 KG Amersfoort
Postbus 2641
033 20 35 075

info@monumentenbezit.nl
www.monumentenbezit.nl

KvK: 60983248
Bank: NL71SNSB0902393081
BTW: NL 854148899B01

Aan het college van B&W van de
gemeente Teylingen
Postbus 149
2215 ZJ Voorhout

Datum	Betreft	Referentienummer
13 maart 2017	Landschapsherinrichting gebied Ruïne van Teylingen	20162400-1

Geacht College,

Sinds 15 januari 2016 zijn wij de trotse eigenaar van de ruïne van Teylingen in de gemeente Teylingen. Reeds voor deze bijzondere overdracht is er door de gemeente Teylingen een participatieproces opgestart om te komen tot ontwikkelingsvoorstellen voor de ruïne en het naastgelegen gebied. Dit proces is vastgelegd in de rapportage "Toekomst van de Ruïne van Teylingen" door bureau Terra Incognita , stedenbouw en landschapsarchitectuur uit Utrecht.
Naast de gepresenteerde modellen voor ontwikkelingsmogelijkheden is uit de rapportage duidelijke op te maken dat de omwonenden trots zijn op de ruïne en haar karakteristiek vinden voor de omgeving. Daardoor werkt de ruïne mee aan de versterking van de lokale identiteit. Een dergelijke vaststelling is letterlijk te lezen in een onderzoek van de Nederlandse Kastelenstichting "Een kasteelruïne om de hoek" door Maaike Feltmann uit 2011.

Op basis van de uitkomsten van de bewonersparticipatie is een overleg opgestart tussen de gemeente Teylingen en Stichting Monumenten Bezit. Vastgesteld werd dat de Ruïne van Teylingen een hoeksteen is van de lokale identiteit en als zodanig ook een betere positie dient te krijgen is haar gehele landschappelijke context.
Mede daarom is dan ook besloten om onderzoek te doen naar de historisch landschappelijk context voor het gebied rondom de ruïne en welke rol de ruïne daarin heeft gespeeld. Het onderzoek is uitgevoerd door Debie & Verkuijl uit Renswoude en heeft een interessante kijk op de aanwezige informatie opgeleverd. Zo is op basis van oude kaarten aangetoond dat er een duidelijke verbinding te zien tussen de ruïne en het stedelijke gebied.

In samenspraak met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en de provincie Zuid Holland, bureau Cultuur en Vrije Tijd, zijn 13 uitgangspunten geformuleerd op basis van de eerdere onderzoeken, zie hiervoor bijgevoegd document. Wij zouden dit document graag samen met de gemeente Teylingen voortvarend ter hand willen nemen. Gezamenlijk kunnen wij tot specifieke inrichtingsmaatregelen komen en een uitspraak doen over toekomstig gebruik en beheer van het totale gebied.

Als eigenaar zien wij kansen om de ruïne in een sfeervolle plek haar verhaal te laten vertellen. Wij willen de gemeente dan ook vragen om ons hierin bij te staan, met ons dit gehele traject vorm te geven en uiteindelijk ook gezamenlijk te realiseren.

Wij zien uit naar een voorzetting van de samenwerking op cultureel gebied en hopen te komen tot een positieve ontwikkeling en toekomst te komen voor niet alleen de ruïne maar ook het gebied er omheen.

Hartelijke groet,

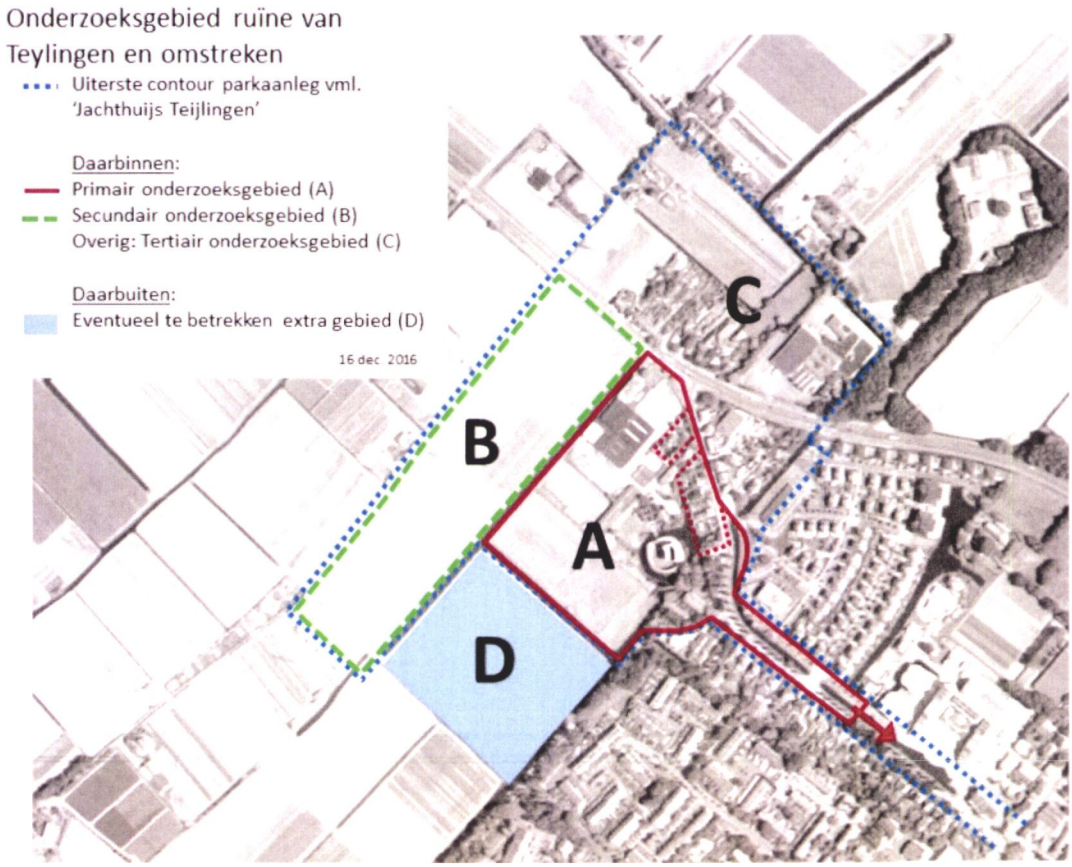
M.T.C. (Mark) van den Bos,
directeur Stichting Monumenten Bezit

Tussen de gemeente Teylingen en de nieuwe eigenaar van de Ruïne van Teylingen, de Stichting Monumenten Bezit, is regelmatig overleg om verdere ontwikkeling van de Ruïne van Teylingen te stimuleren en tot stand te brengen. Eigenaar en gemeente worden hierin begeleid en geadviseerd door de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed en de Provincie Zuid Holland Bureau Cultuur en VrijeTijd. Dit heeft geleid tot een onderzoek naar de ontwikkelingsgeschiedenis van de ruïne en het omringende landschap. Op basis van de resultaten van dit onderzoek zijn door de Stichting Monumenten Bezit en de gemeente Teylingen de hieronder opgenomen 13 uitgangspunten leidend voor het vervolg. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Provincie Zuid Holland zijn als adviseur nauw betrokken geweest bij het tot stand komen van deze uitgangspunten.

Uitgangspunten verdere ontwikkeling Ruïne van Teylingen

1. Ruïne blijft ruïne.
2. Er zijn eventueel mogelijkheden voor medegebruik en/of herbestemming van de ruïne. Een bouwkundige toevoeging in/aan de ruïne is daartoe niet uitgesloten. Ruïne blijft ruïne betekent dat er GEEN wens is om historiserend na te bouwen.
3. Ruïne meer zichtbaarheid geven, nu te verstopt.
   Dat kan door zo veel mogelijk openheid rondom of met meer 'doorkijkjes'.
4. Betere toegang, via huidige entree of elders.
5. Plek voorburcht: identiteit geven; contouren zichtbaar maken (fundamenten blootleggen of een patroon leggen). Nieuwe bebouwing op locatie voorburcht is niet gewenst.
6. De 'kaasschuur' is als gebouw niet persé waardig tot behoud. Voorlopig kan deze wel benut worden voor bijv. pop-up horeca (pannenkoekenrestaurant) en als activiteitenschuur.
7. Zichtbaar maken van aanwezige of eenvoudig te herleiden landschappelijke structuren uit de lange geschiedenis van het gebied (zie kaart 1801 met contouren van Jachthuijs Teylingen).
8. Mogelijkheden/kansen dichtbij ruïne zijn belangrijker dan verder weg.
   Waarbij het uitgangspunt is om te focussen op een integraal plan voor de percelen direct rondom de ruïne (gebied A). Zo mogelijk worden de gebieden B en D aangehaakt.
   Voor gebied C worden vooralsnog geen of zeer beperkt voorstellen gedaan.
   Zie de kaart met onderzoeksgebied.
9. De ruïne in de omgeving verankeren vanuit een 360 ^{o} visie. De verbinding naar het dorp en naar de omliggende velden zijn beiden belangrijk. Waarbij de aanhechting naar het dorp met begeleidende groenstructuur en zichtlijnen ook onderdeel is van die 360 ^{o} visie.
10. Ook de ontsluiting over water en de gewenste waterverbindingen horen in die 360 ^{o} visie.
11. De Ruïne is het centrale ijkpunt in de gebiedsontwikkeling.
    Passende toe te voegen (commerciële) functies, bijvoorbeeld horeca, staan in het teken van de ruïne. De ruïne is ruimtelijk gezien de drager van het gebied. Aanvullende commerciële functies mogen daar ook in functie en gebruik geen afbreuk aan doen.
12. Tijdsbeeld: zichtbaar maken of houden van diverse tijdlagen, m.n. de functies als vestingwerk, landschapstuin (kaart 1801) en bollencultuur. Hedendaagse toevoegingen hebben respect voor de historie en laten de ruïne de ruimtelijke drager van het gebied.
13. Voor de monumentale bollenschuur Teylingerlaan 69 geldt dat de bollenschuur en de ruïne elkaar niet in de weg staan. Beiden zijn symbolisch voor 2 tijdsfasen met elk hun eigen landschappelijke referenties ('2 verhalen').

Bijlage: kaart met onderzoeksgebied

Programma Leidse Ommelanden VERTROUWELIJK

ROTIKFORMULIER 2017

Naam project	Ruïne van Teylingen; masterplan / gebiedsvisie ter voorbereiding van groen en landschapsherinrichting rondom de Ruïne.
Naam opsteller	Helma Matthijssen
Datum	29-03-2017
Versie nummer	2017.3

Projectbe-schrijving	**Projectbeschrijving** De Ruïne van Telingen kan als cultuur-historisch erfgoed beter zichtbaar en beter beleefbaar gemaakt worden. Landschappelijke herinrichting van de omgeving en het groen kan hier zorgen voor een kwaliteitsimpuls. De ambities voor het herinrichten van de directe omgeving van de ruïne zijn: - Beter Bereikbaar - Beter Zichtbaar - Beter Beleefbaar Met als aanvullende opgave: - Het herinrichten van de directe omgeving van de Ruïne moet ondersteunend zijn voor toekomstig gebruik en beheer; - Het groen rondom de Ruïne zou beter moeten aansluiten bij 'de tijdgeest van toen'; - De zichtbaarheid van de Ruïne vanuit de omgeving en vanuit het landschap te verbeteren (360 graden visie; ook vanaf het water). De Ruïne van Teylingen is al langere tijd een speerpunt voor de gemeente en de regio als een te ontwikkelen recreatief cultuur-historisch aantrekkingspunt. Het is een rijksmonument en de Stichting Monumenten Bezit is vanaf 2016 de nieuwe eigenaar. In de regio rond Sassenheim en Voorhout kan prettig worden gewandeld, gefietst en gevaren. De oude wegen waaraan ook de alleroudste bebouwing staat zijn hiervoor aantrekkelijk. Er zijn al diverse lokale en regionaal fiets- en wandel routes en sinds kort ook een sloepennetwerk. De Ruïne van Teylingen als point of interest kan een mooi doel zijn om naar toe te varen, fietsen of wandelen voor een kort of langer verblijf. Het fietsknooppuntensysteem leidt nu al langs de Ruïne van Teylingen. Ook andere fietsroutes/paden lopen langs de Ruïne. In de inrichting rondom de Ruïne moet de Ruïne voor passerende fietsers beter zichtbaar worden en zo aanspreken en uitnodigen tot verblijf. Ook het wandelroutenetwerk loopt langs de Ruïne. Waarbij er al wens is om middels een boerenlandpad en/ of een trekpontje een wandelommetje rondom de Ruïne te creëren. De Ruïne heeft al een – weliswaar smalle - open water verbinding naar de Zandsloot met een aansluiting op de Kagerplassen en daarmee op het sloepennetwerk. Juist de slotgracht rondom de Ruïne maken het een bijzonder object om al varend te kunnen bezoeken. De Ruïne ligt op vaarafstand van Leiden, De Kaag en de passantenhaven die bij NS Station Sassenheim wordt gerealiseerd. Verbindingen en netwerken van Leiden naar buitengebied en verbindingen en netweren in de Duin- en Bollenstreek geven een stimulans voor de diverse mogelijkheden om recreatief te beleven. Juist interessant cultuur historisch erfgoed zoals de Ruïne zijn essentieel onderdeel als 'point of interest'. Zo wordt ook verbinding gelegd tussen de verschillend culturele erfgoedlijnen van de provincie waarvan met name de Historische Trekvaart en de Oude Landgoederenzone met mooie parels als Kasteel Oud Poelgeest, Huys te Warmont, Ruïne van Teylingen, Huys Dever en Kasteel Keukenhof. Onderdeel van het vergroten van de aantrekkingskracht van de Ruïne is om te zorgen dat dit cultuurhistorisch erfgoed beter bereikbaar, beter zichtbaar en beter beleefbaar wordt. Landschappelijke herinrichting van de omgeving en het groen kan hier zorgen voor een kwaliteitsimpuls.

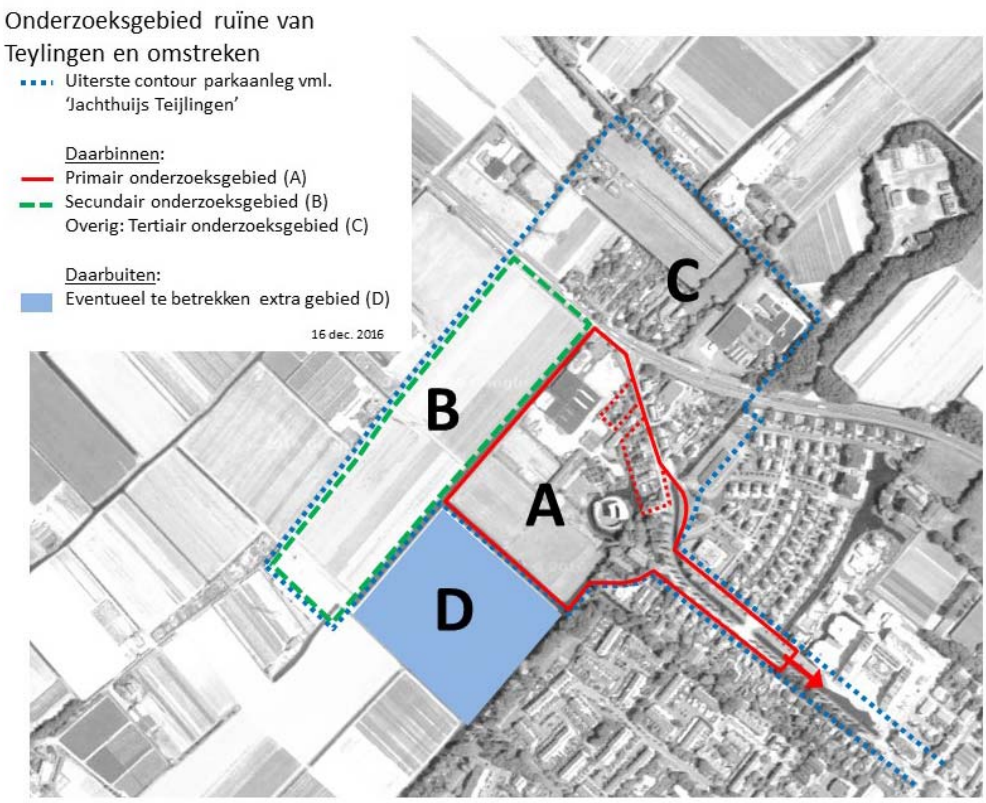
	In 2016 is uitgebreid historische onderzoek uitgevoerd naar de ontwikkelingsgeschiedenis van de ruïne en het omringende landschap. Voor de verdere ontwikkeling van de Ruïne is gekozen om een integraal masterplan / gebiedsvisie te maken voor het plangebied rondom de ruïne. Een gebiedsvisie die moet zorgen voor contouren en kaders die de Ruïne in de omgeving verankeren vanuit een 360 □ visie. Bij de heinrichting van het groen wordt bij de 'tijdgeest van toen' aangesloten zodat het geheel een meerwaarde krijgt voor cultuur en natuur. Zie ook bijlage (vertrouwelijk): Plangebied uitgangspunten, functies & gebruik, stakeholders
R Resultaat	**Resultaat** • Een gebiedsvisie voor het plangebied rondom de Ruïne met een verbeelding van gewenste en niet gewenste ontwikkelingen. • Een uitvoeringsplan voor inrichtingsmaatregelen inclusief begroting en planning in de tijd Een landschappelijke gebiedsvisie voor het gehele gebied rondom de Ruïne moet zorgen dat inrichtingsmaatregelen die op basis van zo'n visie worden voorgesteld het toekomstig gebruik en beheer ondersteunen. Aansluitend op de uitgangspunten zoals vastgesteld door de nieuwe eigenaar samen met de gemeente. Met deskundig advies van de Dienst voor Cultureel Erfgoed en de Provincie Zuid Holland Bureau Cultuur en Vrije Tijd. Het plangebied voor deze gebiedsvisie concentreert zich op het gebied direct rondom de ruïne (gebied A). Zo mogelijk worden de gebieden B en D aangehaakt. Voor gebied C worden geen of zeer beperkt voorstellen gedaan. Mogelijkheden en kansen dichtbij de ruïne zijn hierbij belangrijker dan kansen en mogelijkheden verder weg. De gebiedsvisie moet zorgen voor contouren en kaders die de ruïne in de omgeving verankeren vanuit een 360 º visie. De verbinding naar het dorp en naar de omliggende velden zijn beiden belangrijk. De aanhechting naar het dorp met begeleidende groenstructuur en zichtlijnen is ook onderdeel van die 360 º visie. Ook de ontsluiting over water en de gewenste waterverbindingen horen daarbij.
O Organisatie	**Organisatie** <u>Projecttrekker:</u> Gemeente Teylingen Bestuurlijk opdrachtgever: Kees van Velzen Ambtelijk Opdrachtgever: Marcel Schuring (Ruimte) Gedelegeerd Ambtelijk Opdrachtgever: Hendrik de Vries (Beleid & Advies) Ambtelijk Opdrachtnemer: Helma Matthijssen (Recreatie / Toerisme) Project team: Josephine Braam (RO) Carol Bekker (Erfgoed) …. (Groen) Nicky Struiker – Boudier (communicatie) Afstemming gemeenten Ommelanden: Regiegroep Leidse Ommelanden Afstemming Duin- en Bollenstreek: Regiegroep Duin- en Bollenstreek
T Tijd	**Tijd** 1) Inventarisatie van eerder gemaakte schetsen en plannen – april / mei 2017 2) Inventarisatie wensen en ideeën van stakeholders – juni 2017 3) Concept visie met verbeelding van gewenste en niet gewenste ontwikkelingen – aug. 2017 4) Participatie – september 2017 5) Inventarisatie mogelijke inrichtingsmaatregelen, overleg met betrokken partijen, uitwerken maatregelenpakket – september / oktober 6) Voorbereiding besluitvorming voor uitvoering maatregelenpakket – november 2017 (College, Raad, Leidse Ommelanden)
I Informatie	**Informatie** Er wordt actief gecommuniceerd over het project via de gemeentelijke website, sociale media en persberichten. Belangrijke stakeholders worden direct benaderd en betrokken. Deelnemers aan eerdere participatie rondom de ontwikkelingen van de Ruïne worden ook weer betrokkenen.

	Afdeling Communicatie is actief lid in de projectgroep.
K Kosten	**Kosten** Kosten voor inhuur deskundigen bij het opstellen van visie en maatregelenpakket € 30.000 Totaal: 50% Provincie Zuid-Holland Uitvoeringsprogramma Groen € 15.000,- 25% Gemeente Teylingen € 7.500,- 25% Stichting Monumenten Bezit € 7.500,-
Risico's	**Afbreukrisico** Er is draagvlak voor de uitgangspunten bij de eigenaar (Stichting Monumenten Bezit), de gemeente Teylingen, Provincie Zuid Holland Bureau Cultuur & Vrije Tijd en de Dienst voor Cultureel Erfgoed. Rondom de Ruïne zijn diverse particuliere partijen betrokken. Zij hebben elk hun eigen belang. In de gemeente voelen veel inwoners zich betrokken bij 'hun' Ruïne als cultureel historisch erfgoed.
Wet- en regelgeving	**Relevante wet- en regelgeving** Bestemmingsplan, Monumenten en erfgoed wet- en regelgeving (nationaal en lokaal)
Beheer en onderhoud	**Beheer en onderhoud** In het op te stellen pakket aan inrichtingsmaatregelen wordt ook de (praktische) voorziening voor beheer en onderhoud meegenomen
Plangebied + uitgangspunten	**Zie onder** De denktank biodiversiteit wordt betrokken bij visievorming en ontwerp met als doel de biodiversiteit in het uitwerkingsplan te versterken en borgen
Uitvoering	Start 2018. Van klein naar groot. Daar beginnen waar we zelf invloed hebben; groen in openbare ruimte en groen direct rondom de ruïne in eigendom van de Stichting Monumenten Bezit, In het pakket aan uitvoeringsmaatregelen komen zowel korte termijn "quick wins" als langere termijn grotere maatregelen. Voor directe uitvoeringsmaatregelen is al € 45.000 opgenomen in de meerjarenplanning van de Leidse Ommelanden. Gemeente Teylingen heeft hiervoor budget voor cofinanciering voor uitvoering van maatregelen in het openbaar groen. Begin 2018 kan dan ook al met kleine maatregelen in de openbare ruime worden gestart. Voor de grotere maatregelen en maatregelen op particulier terrein zal meer voorbereidingstijd nodig zijn. Veel betrokken stakeholders willen graag duidelijkheid en zijn bereid tot meedenken in uitvoeringsoplossingen.

Plangebied en uitgangspunten

Er heeft uitgebreid historische onderzoek plaats gevonden naar de ontwikkelingsgeschiedenis van de ruïne en het omringende landschap. De resultaten van dit onderzoek hebben geleid tot 13 uitgangspunten waarbij het plangebied is ingekaderd. De eigenaar van de Ruïne – de Stichting Monumenten Bezit – heeft samen met de gemeente Teylingen en inhoudelijk geadviseerd door de Dienst voor Cultureel Erfgoed en de Provincie Zuid Holland Bureau Cultuur en Vrije Tijd deze uitgangspunten vastgesteld voor verdere ontwikkeling.

Het plangebied is de directe omgeving van de Ruïne van Teylingen; gelegen in de gemeente Voorhout op de grens van het dorp Sassenheim.

Figuur: Plangebied Rondom Ruïne

Uitgangspunten voor verdere ontwikkeling:

1. Ruïne blijft ruïne.
2. Er zijn eventueel mogelijkheden voor medegebruik en/of herbestemming van de ruïne. Een bouwkundige toevoeging in/aan de ruïne is daartoe niet uitgesloten. Ruïne blijft ruïne betekent dat er GEEN wens is om historiserend na te bouwen.
3. Ruïne meer zichtbaarheid geven, nu te verstopt.
   Dat kan door zo veel mogelijk openheid rondom of met meer 'doorkijkjes'.
4. Betere toegang, via huidige entree of elders.
5. Plek voorburcht: identiteit geven; contouren zichtbaar maken (fundamenten blootleggen of een patroon leggen). Nieuwe bebouwing op locatie voorburcht is niet gewenst.
6. De 'kaasschuur' is als gebouw niet persé waardig tot behoud. Voorlopig kan deze wel benut worden voor bijv. pop-up horeca (pannenkoekenrestaurant) en als activiteitenschuur.
7. Zichtbaar maken van aanwezige of eenvoudig te herleiden landschappelijke structuren uit de lange geschiedenis van het gebied (zie kaart 1801 met contouren van Jachthuijs Teylingen).
8. Mogelijkheden/kansen dichtbij ruïne zijn belangrijker dan verder weg.
   Waarbij het uitgangspunt is om te focussen op een integraal plan voor de percelen direct rondom de ruïne (gebied A). Zo mogelijk worden de gebieden B en D aangehaakt.
   Voor gebied C worden vooralsnog geen of zeer beperkt voorstellen gedaan.
   Zie de kaart met onderzoeksgebied.
9. De ruïne in de omgeving verankeren vanuit een 360 º visie. De verbinding naar het dorp en naar de omliggende velden zijn beiden belangrijk. Waarbij de aanhechting naar het dorp met begeleidende groenstructuur en zichtlijnen ook onderdeel is van die 360 º visie.
10. Ook de ontsluiting over water en de gewenste waterverbindingen horen in die 360 º visie.

11. De Ruïne is het centrale ijkpunt in de gebiedsontwikkeling.
    Passende toe te voegen (commerciële) functies, bijvoorbeeld horeca, staan in het teken van de ruïne. De ruïne is ruimtelijk gezien de drager van het gebied. Aanvullende commerciële functies mogen daar ook in functie en gebruik geen afbreuk aan doen.
12. Tijdsbeeld: zichtbaar maken of houden van diverse tijdlagen, m.n. de functies als vestingwerk, landschapstuin (kaart 1801) en bollencultuur. Hedendaagse toevoegingen hebben respect voor de historie en laten de ruïne de ruimtelijke drager van het gebied.
13. Voor de monumentale bollenschuur Teylingerlaan 69 geldt dat de bollenschuur en de ruïne elkaar niet in de weg staan. Beiden zijn symbolisch voor 2 tijdsfasen met elk hun eigen landschappelijke referenties ('2 verhalen').

Functies en gebruik
De directe omgeving van de Ruïne bestaat uit woningen en bedrijven. Om bij de Ruïne zelf te komen is er nu feitelijk slechts 1 toegangsweg die gebruikt kan worden langs de Teylingerlaan nr. 15.

Voor toekomstig gebruik en beheer is het wenselijk dat de ruïne vrij toegankelijk is om er naar toe en omheen te kunnen wandelen, fietsen en varen. Ook een rustplek met bijvoorbeeld een picknick bank en een informatiebord kan de belevingswaarde van de Ruïne op eenvoudige manier vergroten.
Om uitgenodigd te worden om de naar de Ruïne te willen wandelen, fietsen of varen moet de Ruïne vanaf de verschillende gezichtshoeken beter zichtbaar zijn.

Voor het stimuleren en tot stand brengen van de verdere ontwikkeling van de Ruïne van Telingen gaat de Stichting Monumenten Bezit als nieuwe eigenaar aan de slag. De gemeente Teylingen faciliteert de nieuwe eigenaar.

Om te zorgen dat ontwikkelingen in het gebied rondom de Ruïne een integraal geheel gaan vormen is het nodig om ter voorbereiding van mogelijke uitvoeringsplannen te komen tot een gebiedsvisie met duidelijke contouren en kaders voor gewenste en ook niet gewenste ontwikkelingen. Een landschappelijke gebiedsvisie die vervolgens vertaald kan worden naar concrete inrichtings-maatregelen voor betrokken private en publieke partijen.

Voorgestelde inrichtingsmaatregelen kunnen dan worden uitgewerkt in een concreet maatregelenpakket voor een landschappelijke herinrichting van de openbare ruimte en het groen rondom de Ruïne. Waarbij zoveel als mogelijk ook particuliere eigenaren worden betrokken om maatregelen op privé terrein ook te kunnen uitvoeren, dan wel te stimuleren of te faciliteren.

Stakeholders
Voor het opstellen van een gebiedsvisie om te komen tot een maatregelenpakket voor een landschappelijke herinrichting rondom de ruïne zijn er diverse stakeholders en betrokkenen, waaronder:
- Gemeente Teylingen
- Stichting Monumenten Bezit
- Samenwerkende gemeenten Leidse Ommelanden & Duin- en Bollenstreek
- Stichting Vrienden van Kasteel Teylingen
- Grondeigenaren rondom de Ruïne
- Omwonenden en bedrijven rondom de Ruïne
- Dienst Cultureel Erfgoed en Provincie Zuid Holland Bureau Cultuur en Vrije Tijd
- Cultuur Historische verenigingen

DE TUINEN VAN TEYLINGEN

VISIE

augustus 2017

DEBIE & VERKUIJL

j.s.m. Ben Kuipers
landschapsarchitect

COLOFON

VISIE
'De Tuinen van Teylingen'
Teylingerlaan 15a
2215 RT Voorhout (gemeente Teylingen)

PROJECTTEAM
Patricia Debie (Debie & Verkuijl)
Jaap Dirk Tump (Debie & Verkuijl)
Ben Kuipers (Ben Kuipers landschapsarchitect)

Kenmerk: 2016-0176
d.d. augustus 2017

OPDRACHTGEVER
Gemeente Teylingen
Postbus 149
2215 ZJ Voorhout

Contactpersoon: mevr. Helma Matthijssen
(t) 06 11700930
(e) H.Matthijssen@hltsamen.nl

OPDRACHTNEMER
Debie & Verkuijl tuin park landschap
Dorpsstraat 1a
3927 BA RENSWOUDE
(i) http://www.debieenverkuijl.nl

Contactpersoon: mevr. drs. ing. P.H.M. Debie BNT
(t) 0318 570690
(e) patricia@debieenverkuijl.nl

IN SAMENWERKING MET
Ben Kuipers landschapsarchitect
Hoefijzersteeg 6
2611 NP DELFT
(i) http://www.benkuipers.nl

Contactpersoon: dhr ir. B. Kuipers BNT
(t) 015 2147035
(e) info@benkuipers.nl

DEBIE & VERKUIJL
tuin | park | landschap

ir. Ben Kuipers
Landschapsarchitect
Strategie, ontwerp en advies voor stad en land

© 2017, Debie & Verkuijl tuin park landschap, Renswoude.

Ruïne
van
Teylingen
bij
Sassenheim
(Verblijf van
Jacoba van
Beieren)

INHOUDSOPGAVE

COLOFON 3
1. INLEIDING 7
2. AMBITIE 11
3. VISIE 19
4. STRATEGIE 27
5. IMPRESSIES 45

1. INLEIDING

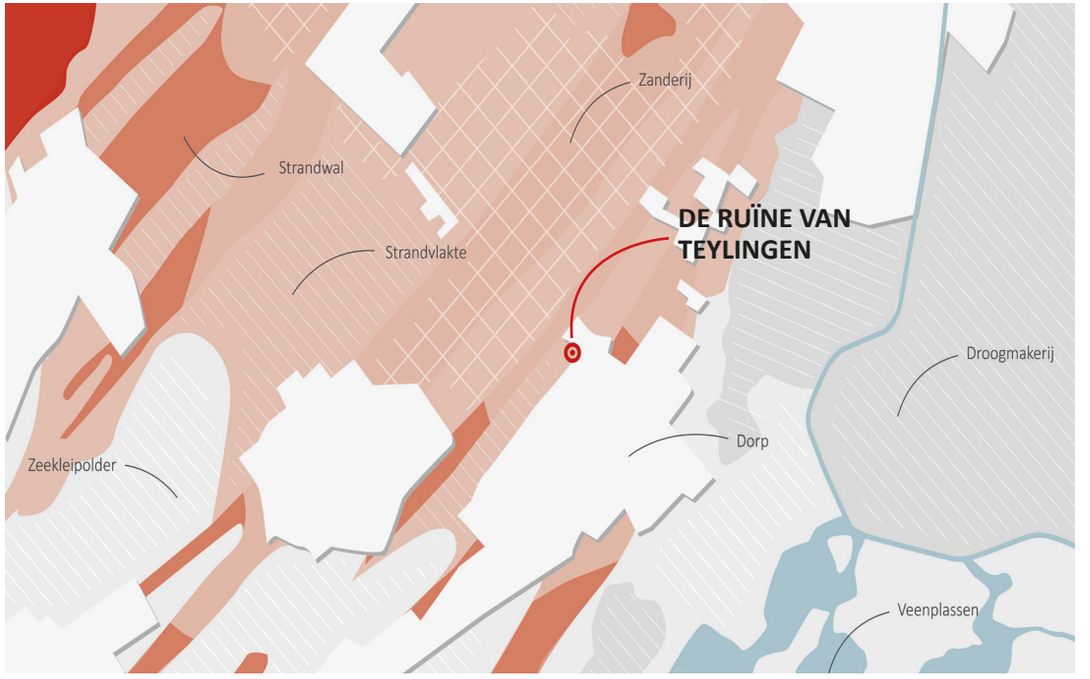
OPGAVE

De ruïne van Teylingen getuigt van een rijk verleden, op een strategische plek in het oude graafschap Holland, waar ooit Jacoba van Beieren haar intrek heeft genomen. Eeuwenlang is de ruïne gekoesterd, als restant van de middeleeuwse burcht, als een markant en betekenisvol teken in het landschap. De onstuimige groei van Sassenheim in de afgelopen decennia heeft er echter toe geleid dat de aanwezigheid van de ruïne steeds minder beleefbaar is. Woningbouw en bedrijfsgebouwen rondom hebben het zicht op en vanuit de ruïne in grote mate ontnomen. De gemeente wil haar naamgever een nieuwe toekomst geven en de ruïne weer de plek geven die het verdient. Tegelijkertijd heeft de regio behoefte aan een economische boost, aan een trekker die de bollenstreek weer op de kaart zet. Het project ‘de Tuinen van Teylingen’ verbindt deze twee opgaven in één ambitieus én realistisch plan.

In dit rapport zal kort de karakteristiek van de locatie benoemd worden. Aan de hand daarvan is de landschappelijke en stedenbouwkundige visie voor het gebied opgesteld. Met een strategie wordt de invulling van het het gebied uitgerold in heldere stappen die leiden tot een betekenisvolle invulling van het landschap rondom de ruïne die niet allen van meerwaarde zullen zijn voor Sassenheim, maar ook voor de regio van toegevoegde waarde zijn. Tot slot wordt deze visie vertaald naar referentiebeelden.

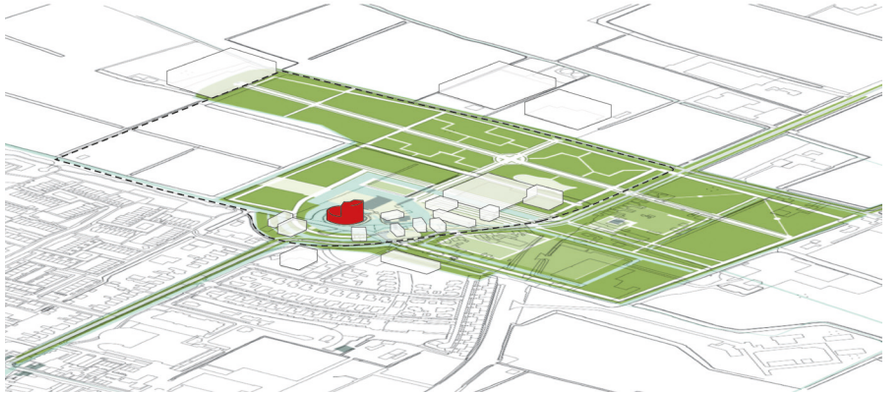
2. AMBITIE

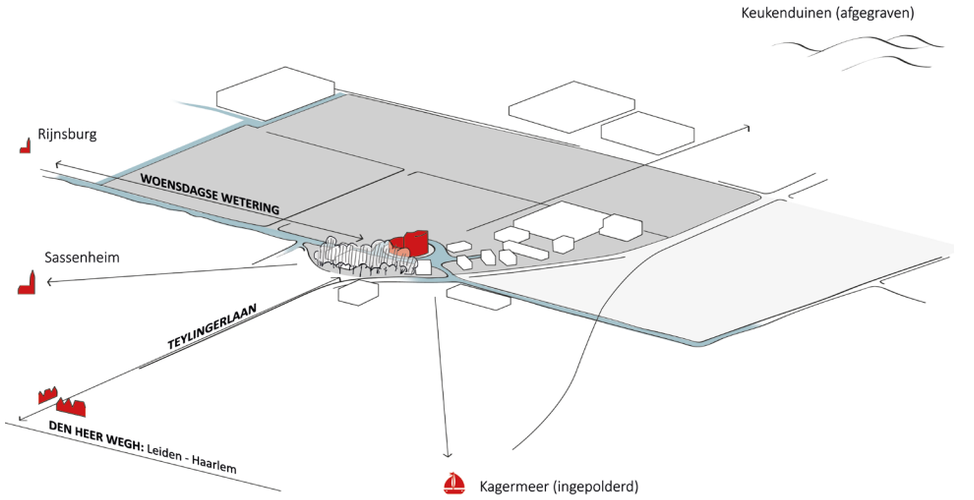
landschaps-DNA

iconische trekker in touristisch netwerk

Historisch 17e eeuws parkontwerp geprojecteerd op het plangebied

Huidige situatie toont een vervaagde samenhang met haar omgeving

DE AMBITIE

De nieuwe eigenaar SMB (Stichting Monumenten Bezit), de gemeente Teylingen en een grote lokale ondernemer in de bloembollenhandel willen Teylingen weer een centrale plaats geven door de ruïne te verbinden met een nieuw te ontwikkelen iconische publiekstrekker. De grootse tuin die tussen 1647 en 1745 bij de ruïne was aangelegd biedt daarvoor inspiratie. De ambitie is een permanente expo van Nederlandse sierteelt en tuinkunst van hoog niveau te realiseren, dat jaarrond bezoekers naar de bollenstreek trekt. Het motto dat daarbij wordt gehanteerd is ‘haute couture’: uniek, indrukwekkend én verfijnd, met hoge kwaliteit van ontwerp én materiaal. Daarbij wordt een wederzijds profijt nagestreefd van de ruïne en de expo. De expo ontleent identiteit en prestige aan de ruïne en de ruïne krijgt een entourage waardoor hij weer beleefbaar wordt. Met respect en aandacht voor de historische betekenis en verbinding met de lokale gemeenschap. Het ontwerp moet leiden tot een ruimtelijk, functioneel en wat exploitatie betreft samenhangend geheel. Voor de realisatie wordt de benodigde grond verworven in de nabijheid van de ruïne.

STATIGE ICONEN

LANDELIJKE SETTING

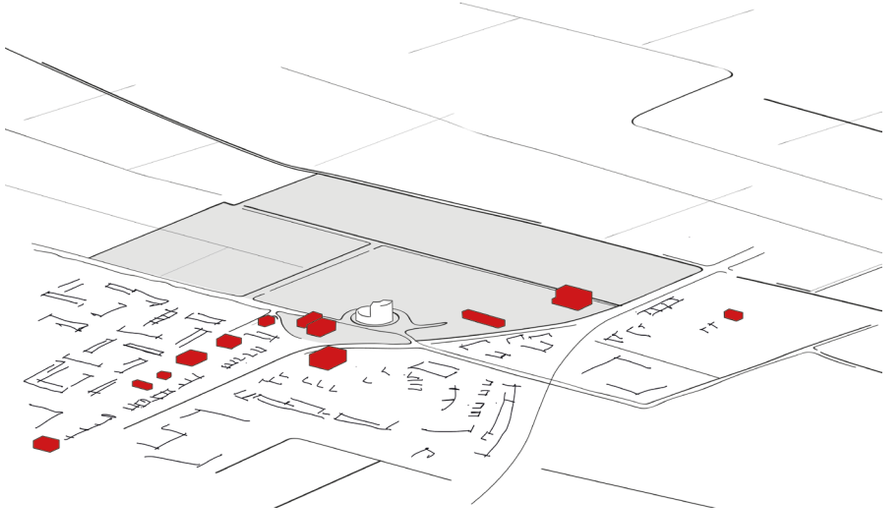

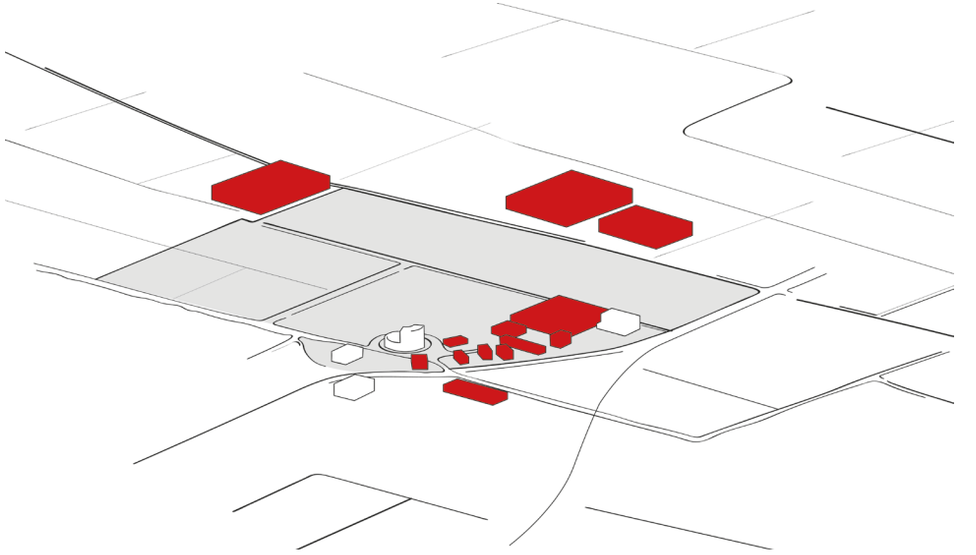
KNELLENDE STEDELIJKE ONTWIKKELING

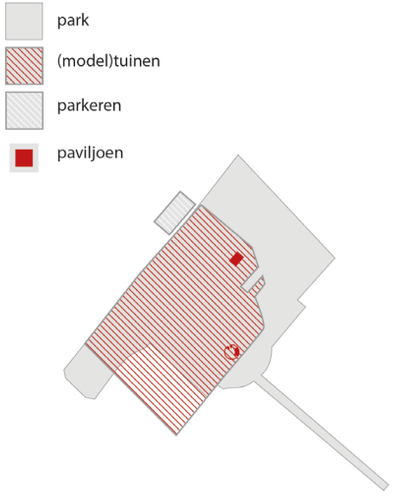
Streekeigen bebouwing met een passende korrelgrootte

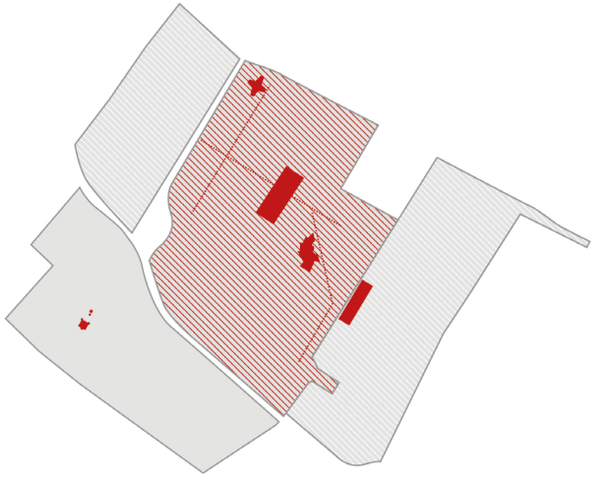
Storende bebouwing; verdichting rondom de ruïne en grootschalige korrelgrootte in het landschap die zichtvelden blokkeren

VERGANE GLORIE VAN STREEKEIGEN ICONEN

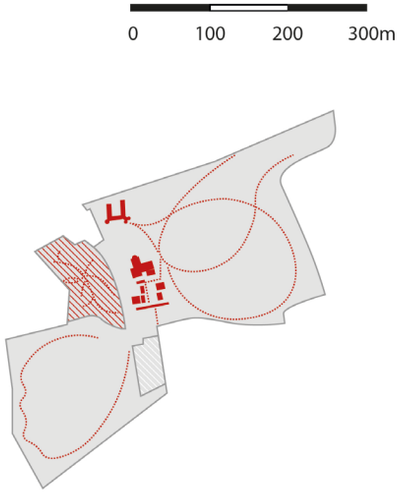
Door de eeuwen heen is de sfeer rondom de ruïne sterk veranderd. Tot de 19e eeuw overheerste de geometrische parkaanleg, begeleid door kaarsrechte lanen en waterwegen gebaseerd op al aanwezig ontginningsstructuren. Vanaf 1850 doet de bollencultuur zijn intrede, waardoor veel zanderijen omgevormd worden tot bollenvelden. Vandaag de dag resteren uit deze periode weliswaar diverse bollenschuren en kwekershuizen als streekeigen iconen, maar wordt het beeld verstoord en is de omgeving vertroebeld door de recente verstedelijking waardoor de connectie met de oorspronkelijke inbedding in het landschap is verdwenen. Oude ontginningsassen zijn niet langer leidend, zichten zijn verdwenen en verstedelijking slokt de omgeving rond de ruïne op. De samenhang die de ruïne vormde tussen het landschap en de kern van Sassenheim is vervaagd.

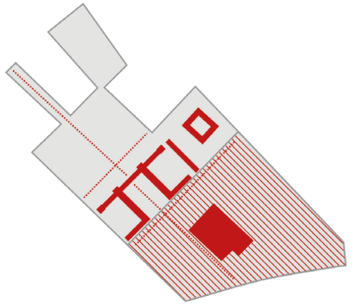
Tuinen van Teylingen, Sassenheim
met voormalige parkaanleg in grijs en toekomstig terreinoppervlak in rood

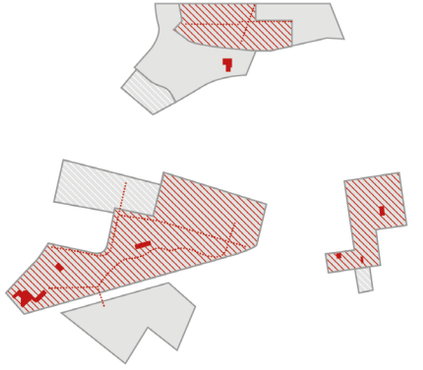
Keukenhof, Lisse
met kasteelpark en parkings

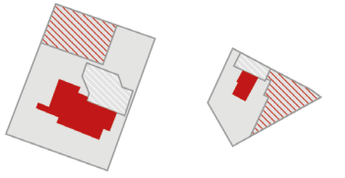
Festival International des Jardins,
Château de Chaumont (Fr)

Chelsea flower show,
Royal Hospital Chelsea (GB)

Modeltuinen Makeblijde, Houten (boven)
Tuinen van Appeltern (onder L)
Tuinen Mien Ruys (onder R)

Modeltuinen tuincentra ZO Beemster en Dwingeloo

schaalvergelijking

Keukenhof (NL)

Chaumont sur Loire (FR)

Tuinen van Appeltern (NL)

Chelsea (GB)

excelent

indrukwekkend

futoristisch

ONDERSCHEIDEND IN AANBOD

Voor een goede afweging voor het gewenste programma als expo-terrein zijn enkele bekende (inter)nationale tuinen-expo's in grootte en aanbod vergeleken.

Het beschikbare terrein voor de tuinen-expo voor Teylingen ligt aan de westzijde van de Teijlingerlaan. De voormalige oostelijke parkaanleg is door de stedenbouwkundige uitbreidingen niet meer realiseerbaar.

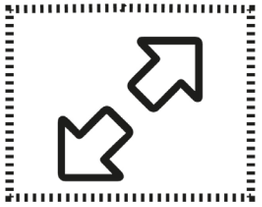
De grootte van het beschikbare terrein kan zich goed meten met de internationale tuinen-expo's, zoals de Keukenhof in Lisse (NL), Festival International des Jardin in Chaumont (Fr.) en de Chelsea Flower Show (GB). Deze terreinen kennen een jaarlijks wisselende tuininrichting. De kleinere tuin-expo's zoals de Tuinen van Appeltern of de Tuinen van Mien Ruys in Dedemsvaart, Makeblijde in Houten of de siertuinen in Zuid-Oost Beemster en Dwingeloo bevatten een vast scala van modeltuinen.

Wil Teylingen zich onderscheiden met een tuinen-expo, dan moet zij een bijzonder of uniek programma presenteren. Kernwoorden daarin zijn; excellent, indrukwekkend en futuristisch. Met een ambitieniveau van 'haute couture'.

3. VISIE

PROGRAMMA

TERREINGROOTTE
120.000 m2

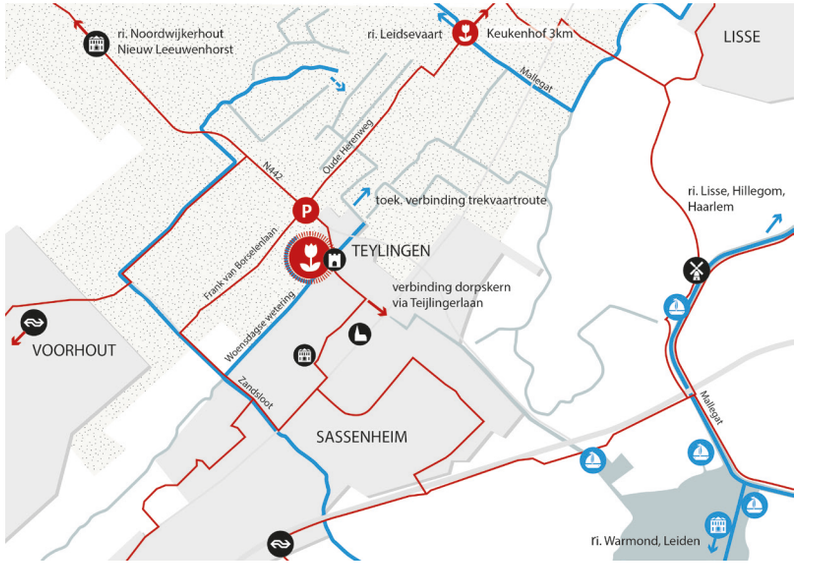
BEZOEKERS - SEIZOEN
100.000 - jaarrond

PARKEREN
5.000 m2 / 400 auto's + 25 bussen

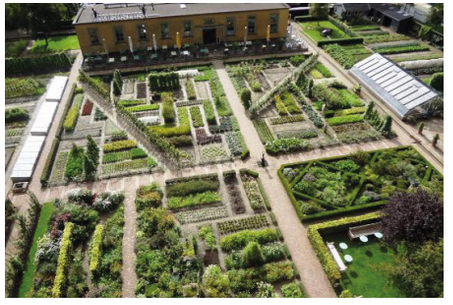

WATERTAXI
5 aanlegplekken

aansluiten op regionaal recreatief netwerk

REFERENTIES

Villa Augustus - Dordrecht

De Kas - Amsterdam

INZET HUIDIGE BVO

RUÏNE
ERFGOED + VIEW

1.500 m2 BVO

BOLLENSCHUUR 69
ERFGOEDLOGIES
HORECA + TERRAS
EDUCATIE

1.150 m2 BVO

BOLLENSCHUUR 13
TICKET + SHOP
HORECA + TERRAS
MUSEUM + OPSTAPPUNT

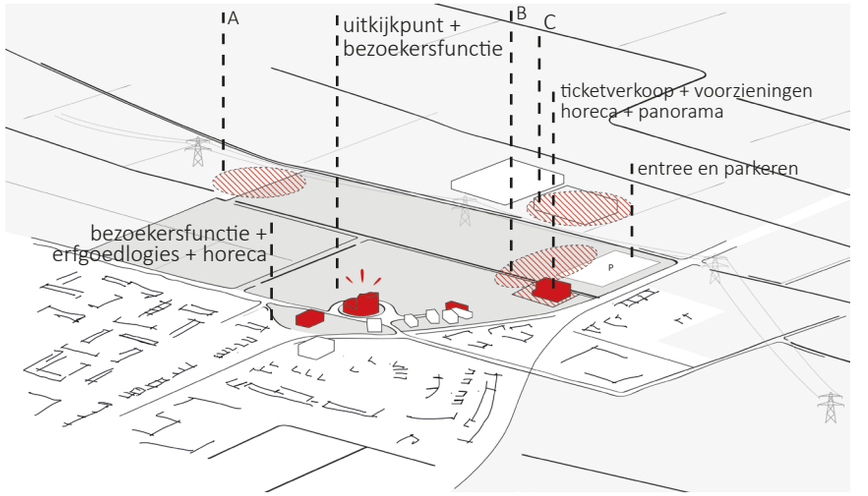
2.000 m2 BVO
700 m2 BVO nieuw

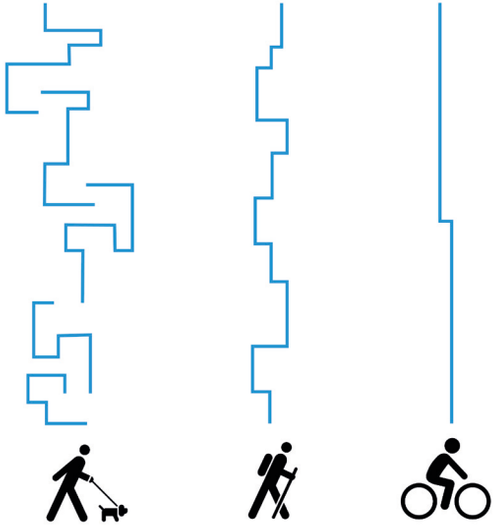
EXPO-GEBOUW
SHOP + EDUCATIE

1.500 m2 BVO nieuw

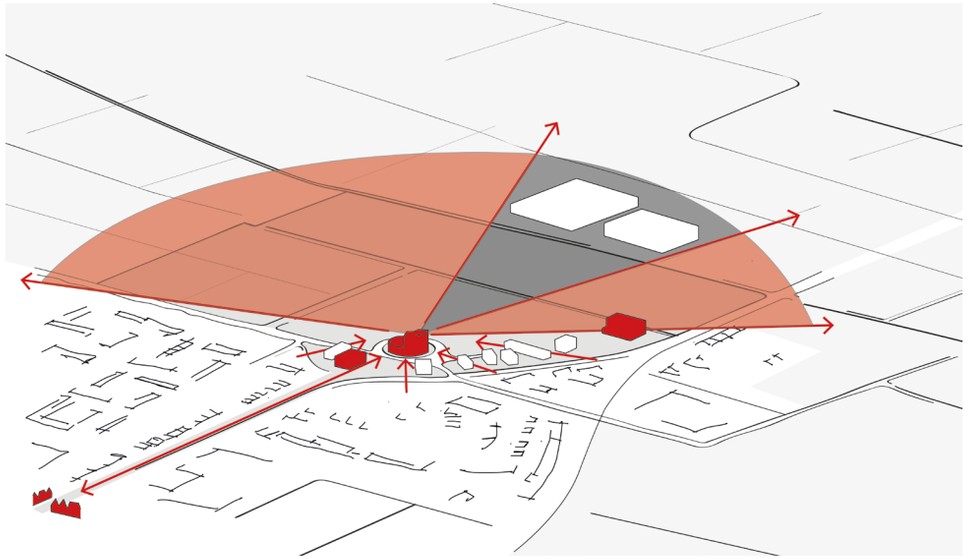
ZOEKLOCATIES

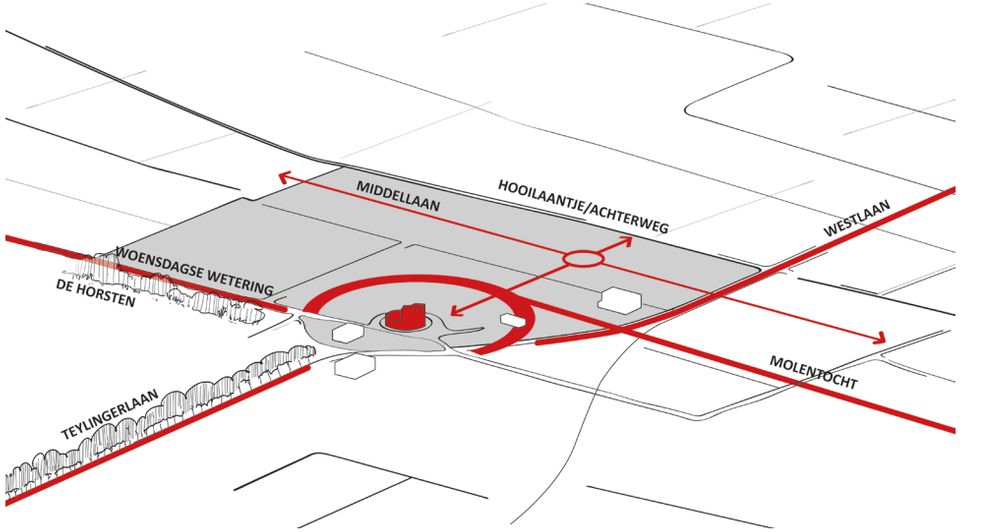
TUINEN ALS DWAALHOF

herstel van de zichtrelaties

verankering van historische structuren

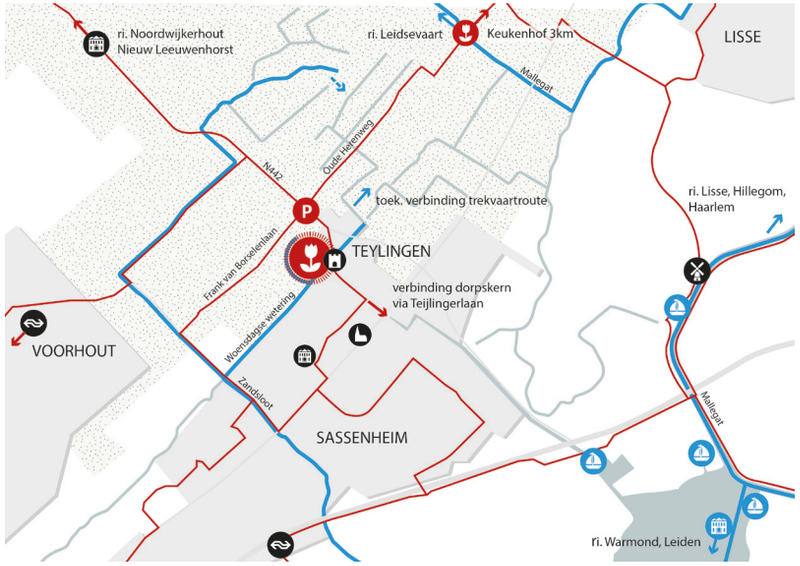
- STRATEGISCH ZICHT

Zicht op de ruïnetoren is essentieel - vanuit de omgeving en vanuit de toren naar de omgeving - en dient mogelijk te worden gemaakt door sloop van storende objecten. Aangezien dit ook een kostbare ingreep is, zal hier gericht en gefaseerd worden gehandeld om de exploitatie realistisch te maken. De top van de toren zelf wordt toegankelijk gemaakt, zodat van het uitzicht over het landschap en de Tuinen kan worden genoten.

In de directe omgeving van de ruïne wordt ruimte gemaakt om de toren van een vrij zichtveld te voorzien vanwaaruit de ruïne kan worden bewonderd en ook weer zichtbaar wordt voor de voorbijganger. Dit vereist sloop van een deel van de bebouwing rondom de ruïne en het verwijderen van te dichte beplanting. De percelen met de bollenschuren Teijlingerlaan 69 (Stol) en 13 (Westerbeek) en Teijlingerlaan 13a en Teijlingerlaan 15 (kaaspakhuis) zijn bepalend. Sloop is gewenst voor de storende bijgebouwen op deze percelen. Daarnaast biedt Teijlingerlaan 17 en 21 nu mogelijkheden vanwege hun huidige verkoopstatus.

Op enige afstand van de ruïne is sloop van de bedrijfshallen (Matze) nodig om de zichtbaarheid op en vanuit het landschap mogelijk te maken.

Vervolgens stelt het belang van zicht ook eisen aan de inrichting van het te realiseren expo-gebied. Dit zal het zicht op en vanuit de toren niet mogen blokkeren. Ook zicht vanuit het expo-gebied op de toren is belangrijk, terwijl het expo-gebied een aantrekkelijke achtergrond moet bieden voor wandelaars rond de ruïne.

regionale routes waarin het expo-terrein in opgenomen zal worden

expo ingang met allure (Counts Studio)

- VERBINDING VAN DORP MET LANDSCHAP

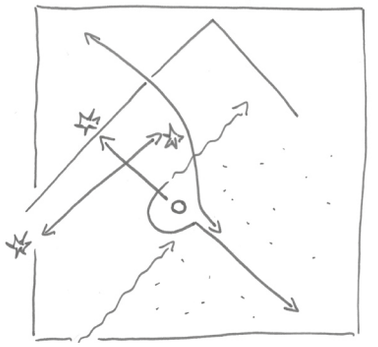
Naast de visuele relatie is aansluiting op de routenetwerken en groen- en waterstructuren van groot belang. Wandelpaden, fietspaden en vaarwegen worden verbonden en waar nodig uitgebreid. Om de Tuinen van Teylingen voor een (inter)nationaal publiek toegankelijk te maken wordt voorzien in een aansluiting op het Provinciale wegennet aan de westelijke zijde, waardoor de directe omgeving niet door de toename van autoverkeer wordt gehinderd.

- ZONERING VAN TOEGANKELIJKHEID

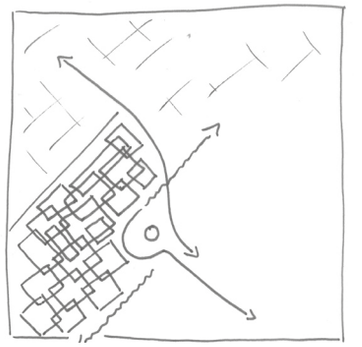
Iedereen moet de ruïne vrij kunnen beleven, zonder entree te hoeven betalen. Voor de exploitatie van de expo-tuinen is afsluitbaarheid en entreegeld vereist. Om beide mogelijk te maken en wederzijds voordeel te behalen wordt een zonering ingevoerd met verschillende vormen van toegankelijkheid.

- De ruïne zelf met de toren is voor een klein bedrag toegankelijk. Uit oogpunt van veiligheid en beheer moet de toren afgesloten kunnen worden.
- De directe omgeving van de ruïne, waaronder de voorburcht, is vrij toegankelijk als wandelroute en parkje met uitzicht op de ruïne en de Tuinen.
- Een voorziening-eiland met de bollenschuur 69 (Westerbeek) vormt de verbindende schakel tussen het vrij toegankelijke gebied en het expo-terrein. Hier bevindt zich horeca die voor bezoekers van het gehele gebied toegankelijk is, de entreeloketten voor de tuinen-expo en eventuele andere recreatieve voorzieningen.
- Het expo-terrein is toegankelijk tegen betaling. Hier bevindt zich ook een (betaald) parkeerterrein. Het terrein is omsloten met brede watergangen in plaats van hekken en dichte beplanting, zodat doorzicht mogelijk is.

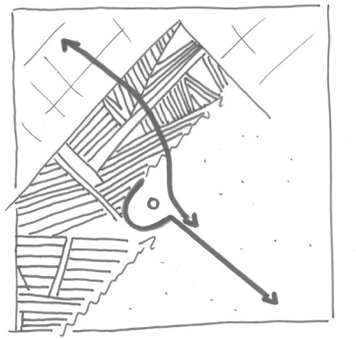

IDENTITEIT

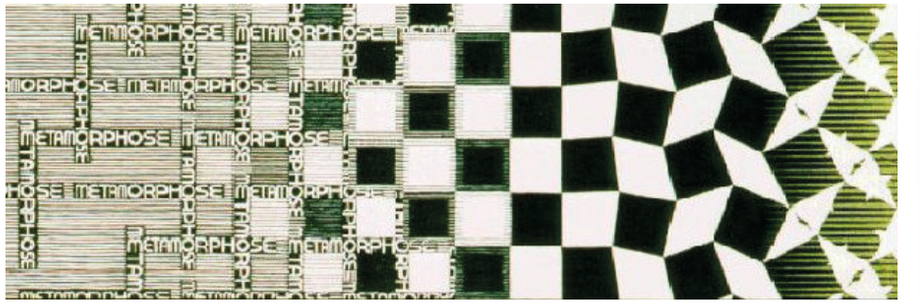

ROUTING

SAMENHANG

ONTWERPVISIE

Om het expo-terrein meer betekenis te geven dan slechts 'een verzameling modeltuinen', worden nieuwe verbindingen met de omgeving gezocht. De ruïne wordt gezien als verbindende schakel binnen een stedenbouwkundig, landschappelijk en recreatief netwerk dat in de aantrekkelijke regio aanwezig is.

De huidige landschappelijke structuren zijn leidend in de nieuwe visie voor het expo-terrein. Het formele parkontwerp dat al in de 17e eeuw geïntroduceerd is bij Teylingen zal inspiratie zijn voor het schetsontwerp voor het expo-terrein. Het maken van heldere gebaren en sprekende ruimtes door middel van water, paden en groen zijn het uitgangspunt.

De bestaande en nieuwe bebouwing wordt naadloos ingebed in het attractiepark, met de Ruïne en de bollenschuren als middelpunten. Als uitgangspunt zijn drie principes voor de inrichting van het expo-terrein genomen;

• identiteit

Herstel van de historische hoofdstructuren rondom de ruïne zorgen voor een verankering van het expoterrein met het landschap en verbindt deze met het dorpskern van Sassenheim, waarbij de ruïne het centrale knooppunt vormt.

• routing

De Hollandse polderkarakteristiek vormt de inspiratie voor een nieuw vormgegeven layout. Analoog met de Hollandse sloten en vaarten wordt de routing vormgegeven als een raster en transformeert geleidelijk zoals de ets 'Metamorphosis ' van Escher verbeeld. Dit informele raster van paden biedt de mogelijkheid voor zeer veel verschillende individuele wandelroutes langs de tuinen.

• samenhang

De Hollandse teeltcultuur komt tot uiting in de wisselende polderpatronen. Nieuwe poldervakken, refererend aan de bollenvelden, zorgen voor een eigen karakteristiek die als onderlegger samenhang in het expo-terrein brengt.

4. STRATEGIE

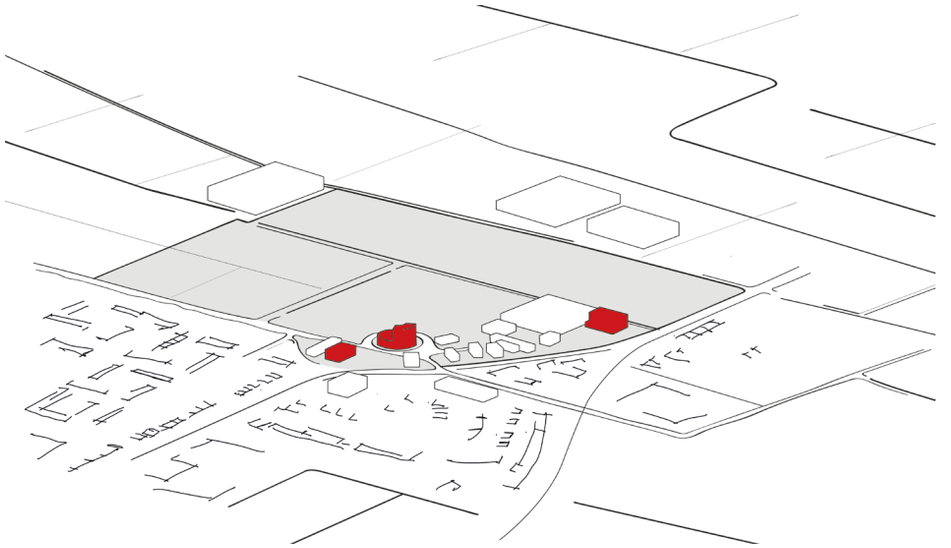
huidige toestand - zicht op de ruïne vanuit de Teylingerlaan

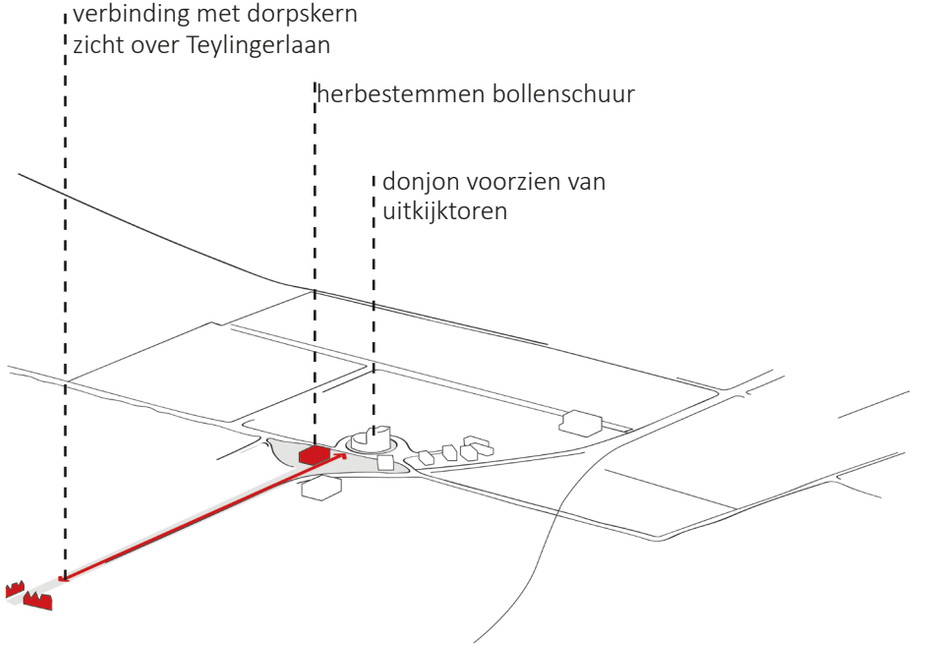
toekomstbeeld (visual) - vrij zicht op de ruïne met een aanplant van nieuwe laanbomen

DE DEELGEBIEDEN

Per deelgebied zijn de ingrepen toegelicht die worden voorgesteld om de gewenste situatie te bereiken. De gebieden die uitgewerkt worden zijn; de ruïnetoren, de directe omgeving rondom de ruïne, een voorzieningen-eiland en de expo-tuinen.

uitgangspunt plangebied: potenties huidige situatie

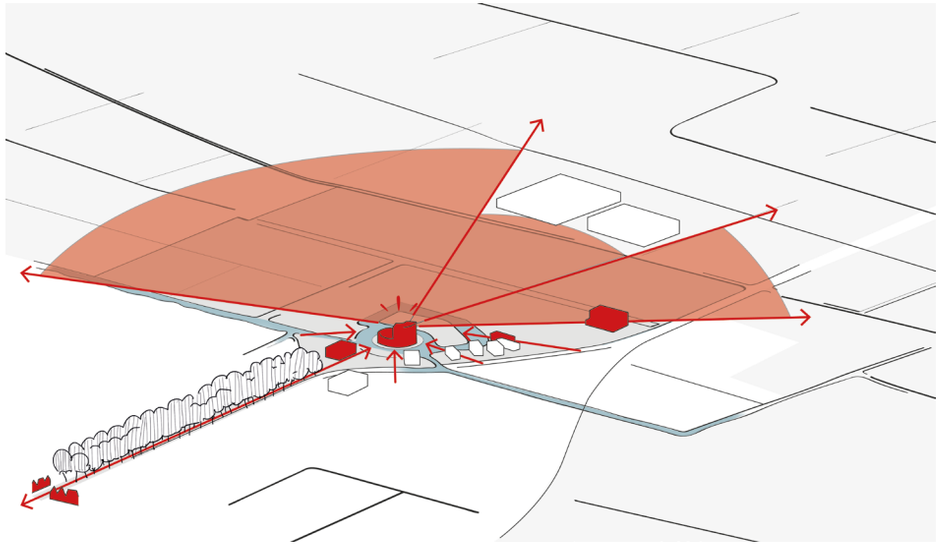
herstel stedenbouwkundige verankering

1. DE RUÏNETOREN

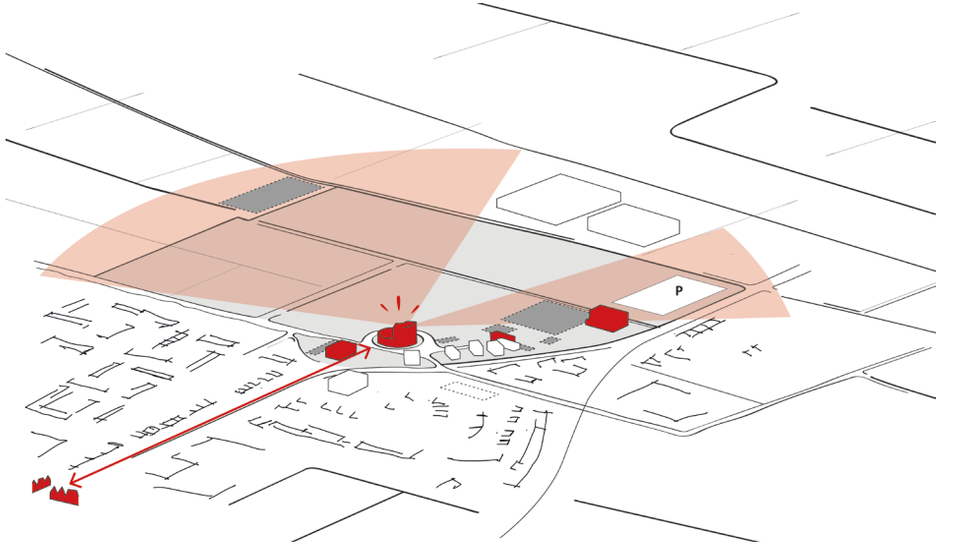
De ruïnetoren heeft door haar authentieke bouwvorm een hoge belevingswaarde die gekoesterd wordt. De ruïne wordt geconsolideerd zodat haar oorspronkelijke bouwvorm beleefbaar blijft. Het huidige tentoonstellingspaviljoen in de burcht wordt verwijderd zodat de rondlopende muren vanuit de binnenruimte goed zichtbaar zijn.

De toegang tot de ruïne is tegen betaling. Hiervoor krijgt de bezoeker de meest unieke ervaring van Teylingen terug; een spectaculaire ervaring om de donjon - van binnen en het uitzicht bovenop - te beleven. HIervoor wordt een nieuwe uitkijktoren in de donjon gebouwd. Deze eigentijdse architectonische toevoeging zal met respect voor de historische bouwvorm een spannend contrast vormen zonder de monumentale waarden van de ruïne te verstoren. Het oorspronkelijke monument blijft leesbaar, en de ingreep reversibel.

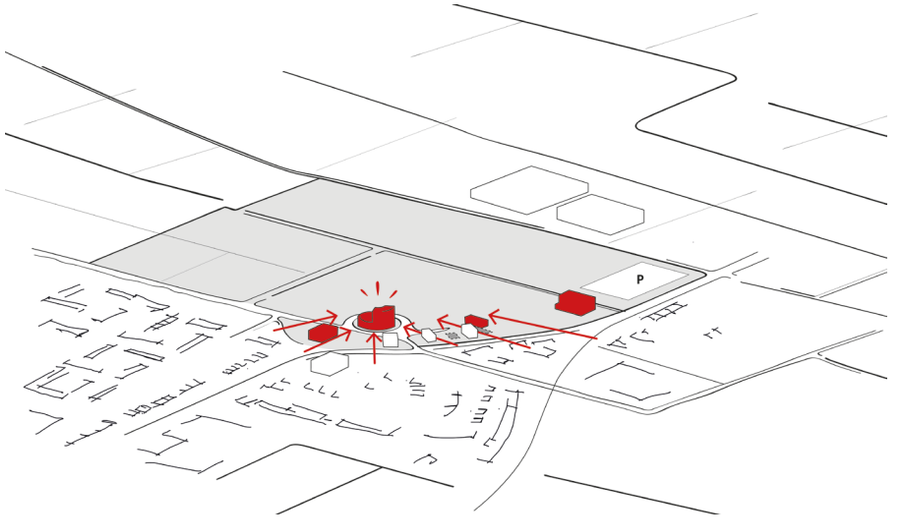
Openstelling van het ruïneterrein vindt gecontroleerd plaats via een draaihek. Na openingstijden kan eventueel aanvullend met een ophaalbrug de ruïne veilig gesteld worden.

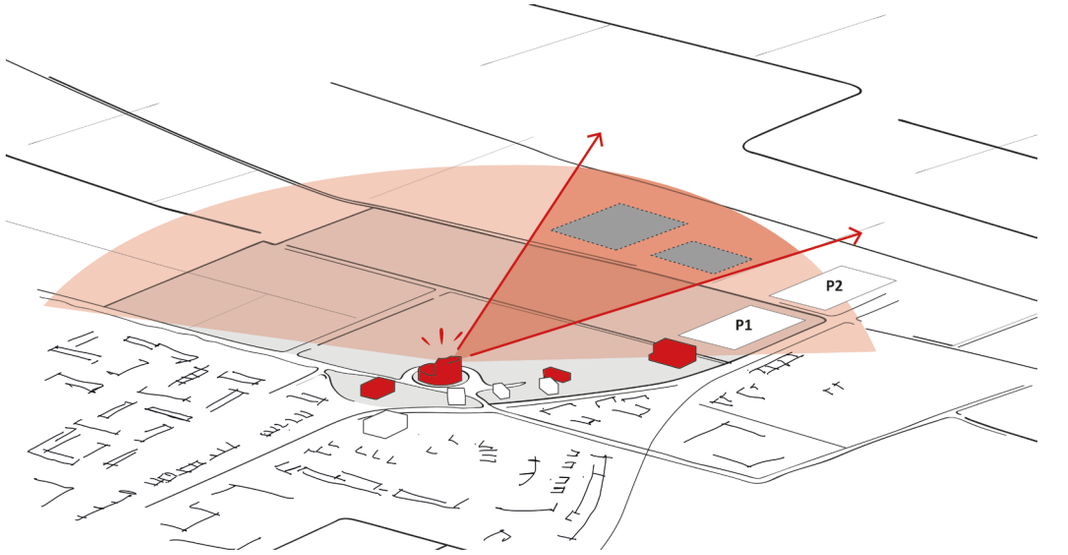
gewenst herstel landschappelijke zichtrelaties

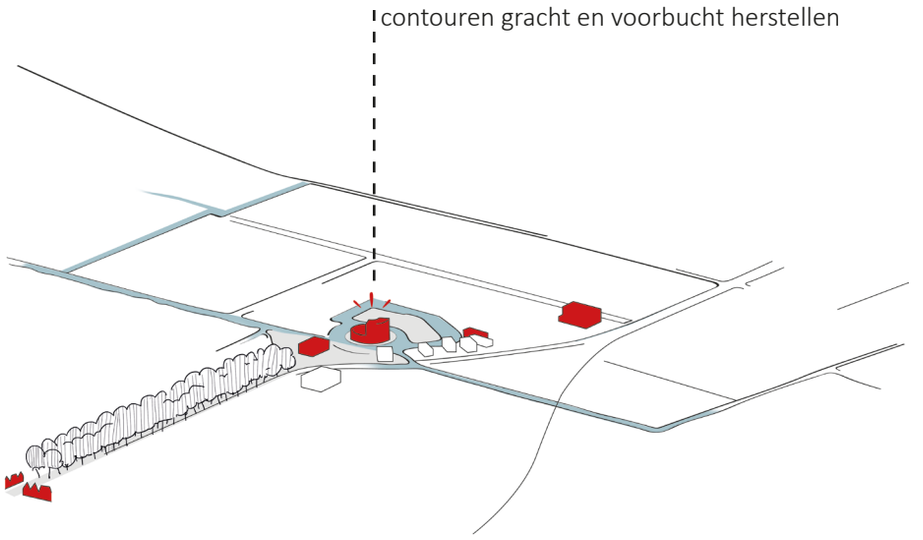
fase 1

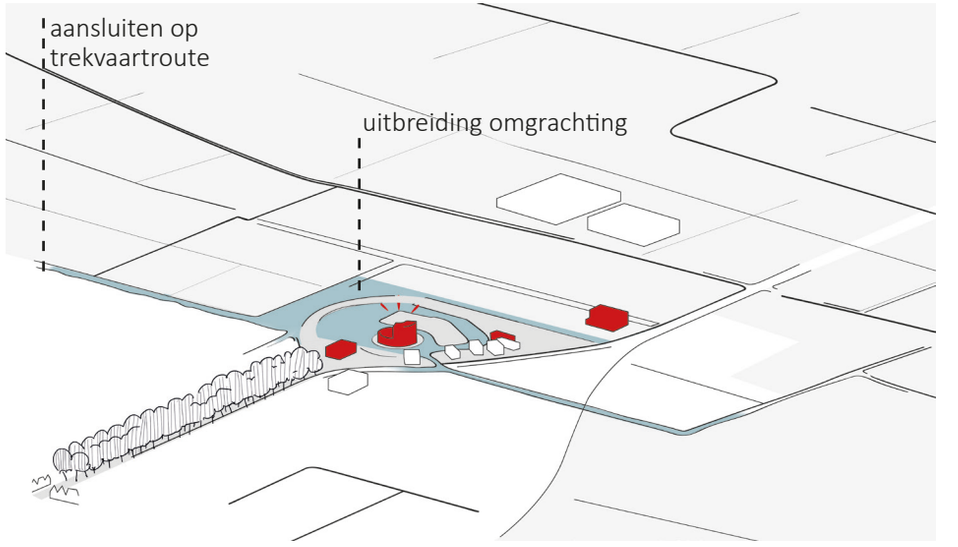
fase 2

fase 3

herstel historische context

waarborgen vrij zichtveld burcht

2. DE DIRECTE OMGEVING VAN DE RUÏNE

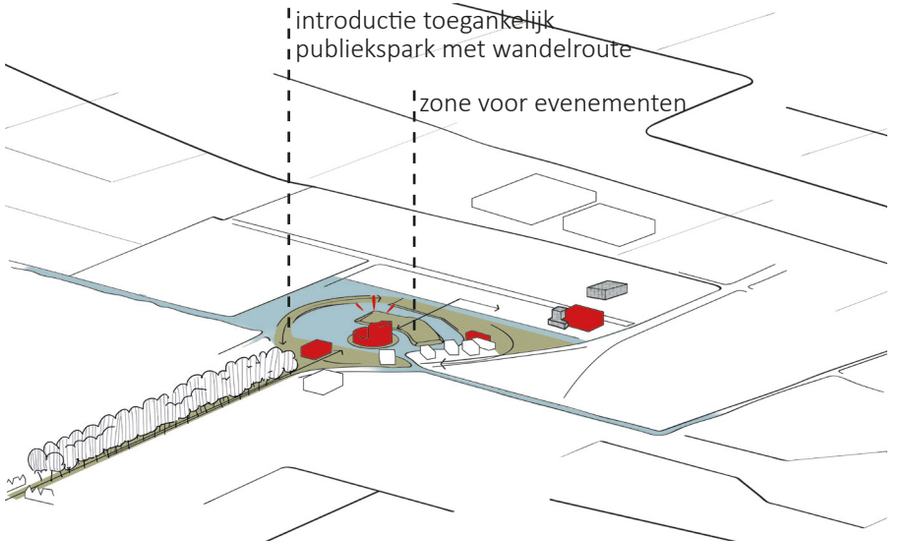
De historische contouren van de voorburcht zijn sinds 1914 aangetast. De waterlopen zijn in het verleden gefaseerd gedempt voor het toegenomen gebruik van de bollenteelt. Door herstel van het oorspronkelijk omgrachte perceel ontstaat er weer een voornaam voorterrein dat recht doet aan de locatie.

Om de ruïne in de toekomst voor verdere verdichting te behoeden wordt niet alleen de historische omgrachting hersteld, maar wordt de gracht aan de noordoostzijde zelfs sterk uitgebreid. Daarnaast wordt het tevens mogelijk om de Woensdagse wetering aan te sluiten op de trekvaartroute met een extra overstappunt bij de ruïne.

De ruïne maakt met de bollenschuur en haar terrein aan de zuidzijde (Teijlingerlaan 69) via de Teylingerlaan een belangrijke connectie met het dorp. De unieke ligging aan de voet van de ruïne maakt het mogelijk de bollenschuur te voorzien met nieuwe functies, zoals kwaliteitshoreca of erfgoedlogies, waardoor een nieuwe koppeling met het dorp wordt gerealiseerd. Het heringerichte terrein rondom de bollenschuur zal een ruimtelijke eenheid vormen die een samenhang heeft met de voorburcht. Een vrij zicht van en naar de ruïne is hierin essentieel. Hiervoor dient de doorgeschoten beplanting op het terrein verwijderd te worden.

Met een nieuwe wandelroute vormt Teylingen een belangrijke schakel in Sassenheim. Hiermee wordt een rondwandeling mogelijk vanaf de dorpszijde en biedt de ontwikkeling van de ruïne ook voor de lokale bevolking nieuwe recreatiemogelijkheden.

De voorburcht wordt als vrij toegankelijk openbaar parkje ingericht met bankjes en een wandelpad. Een gemodelleerd gazon markeert op een subtiele wijze de historische contouren van de voormalige bebouwing. Het parkmeubilair krijgt een aantrekkelijke en herkenbare huisstijl, die het

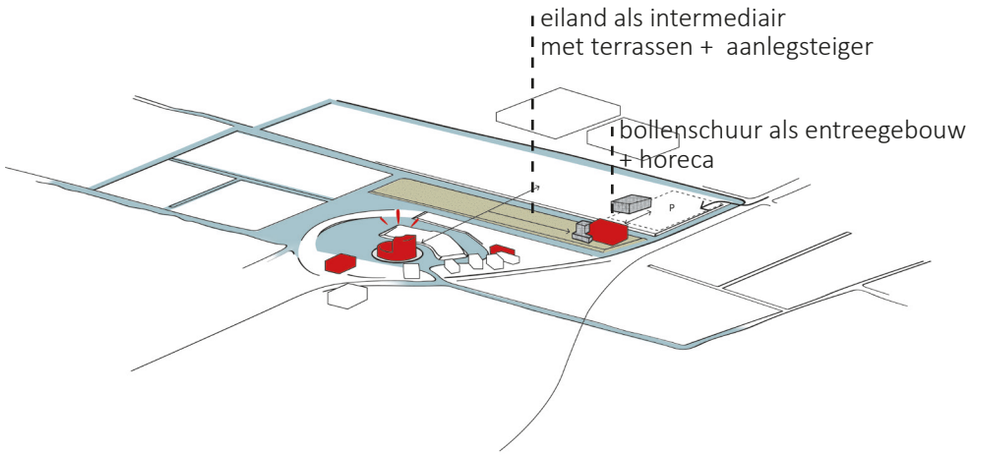
heldere zonering - publiek gedeelte

bijzondere karkater van de Tuinen van Teylingen weergeeft. De inrichting van de voorburcht biedt ruimte aan het gebruik voor kleine evenementen.

Voor de fietsers en voetgangers worden twee overzichtelijke entrees aan de Teylingerlaan gecreëerd; één via het terrein van de bollenschuur aan de zuidzijde en één tussen de bollenschuur Westerbeek en het kaaspakhuis. Met de ruimtelijke inzet van Teylingerlaan 13, 13a (het terrein van de bollenschuur Westerbeek en de voormalige bedrijfswoning) en nr. 15 (het kaaspakhuis eigendom van SMB) voor het plangebied, kan het gewenste landschappelijke doorzicht zo optimaal mogelijk aan de noordoostzijde worden gemaakt. Daarnaast kunnen eventueel met de twee te koop staande kavels (nr. 17 en 21) nog enkele waardevolle doorzichten extra in het verdichte lint aan de oostzijde mogelijk worden gemaakt .

Het kaaspakhuis wordt vanwege haar ligging benut als facilitaire voorziening, bijvoorbeeld als fietsenstalling en ten behoeve van terreinbeheer.

De burcht aan de oostzijde volledig vrij van bebouwing te maken is niet realistisch. Met de sloop van enkele cruciale panden kan wel een enorme kwaliteitsverbetering worden bewerkstelligd. De sloop van nr. 13a (bedrijfswoning) is essentieel voor het herstel van de voorbucht én de entree voor voetgangers en fietsers en biedt de grootste winst. Aanvullend kan een kwaliteitsverbetering nagestreefd worden door nr. 17 en eventueel nr. 21 (twee te koop staande woningen) te slopen. Bij een succesvolle exploitatie kan het expo-terrein in een latere fase uitgebreid worden aan de noordzijde door aankoop van Frank van Borselenlaan 15. Hier kan aanvullend een tuinuitbreiding met tweede parking worden gerealiseerd.

voorzieningen eiland als intermediair

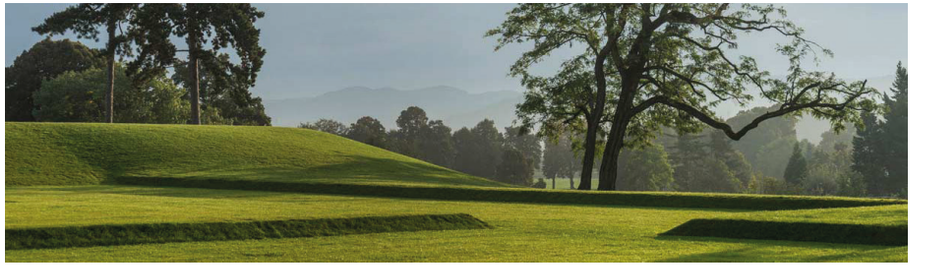
3. HET VOORZIENINGEN EILAND

De bollenschuur Westerbeek is een markant bouwwerk dat met haar ligging aan de provinciale Teylingerlaan (N443) uitstekend als ontvangstpaviljoen een zichtfunctie vervult. Na renovatie kan de entree met ticketverkoop, horeca, museum panorama ed. hier een plek krijgen. Vanwege de huidige slechte staat van de bollenschuur is renovatie gecombineerd met een architectonische eigentijdse toevoeging voor de horeca de inzet om een aantrekkelijke blikvanger te creëren.

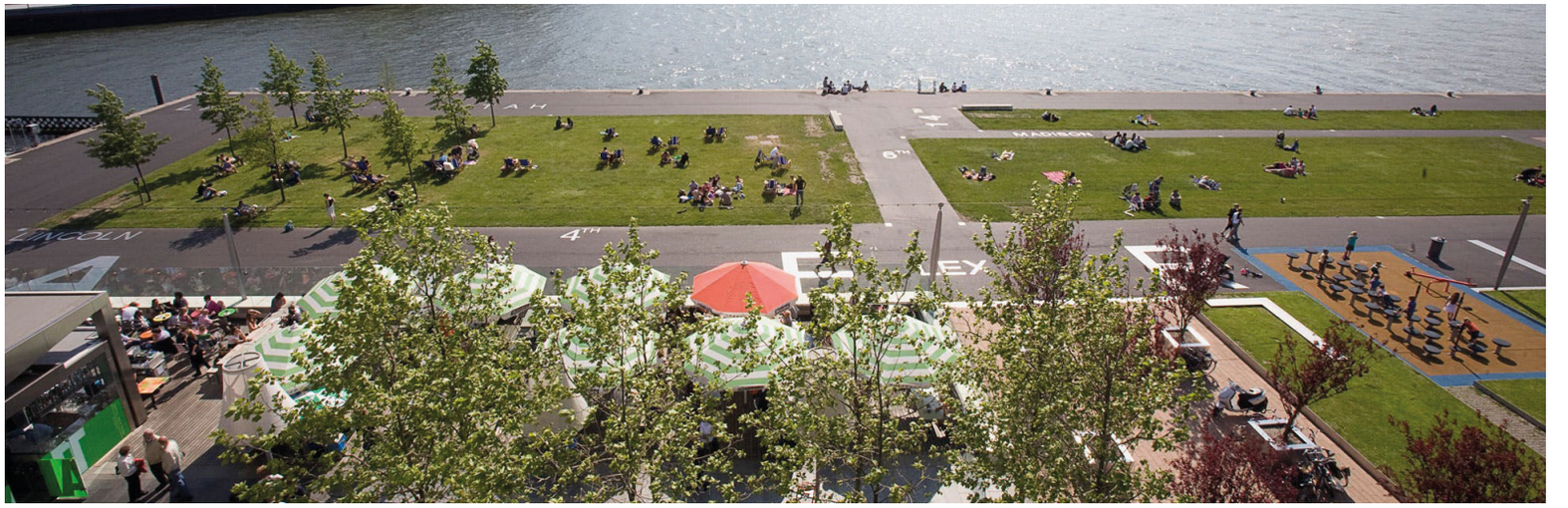
De entree van de bollenschuur 13 lag oorspronkelijk aan de zuidzijde. Aan deze zijde wordt dan ook de uitbouw voor de horeca gelegd. De terrassen worden voor de bezonning aan de zuidwest zijde gesitueerd, waardoor optimaal van het zicht op de ruïne en de aanlegsteiger voor het opstappunt voor de trekvaartroute wordt geprofiteerd.

Op het circa twee hectare grootte eiland krijgen ingepaste recreatieve voorzieningen een plaats. Te denken valt aan een speeltuin, pluktuin, fruittuin e.d.. Vanuit het eiland wordt met pasjes en toegangspoortjes de toegang naar de expo-tuinen gefaciliteerd.

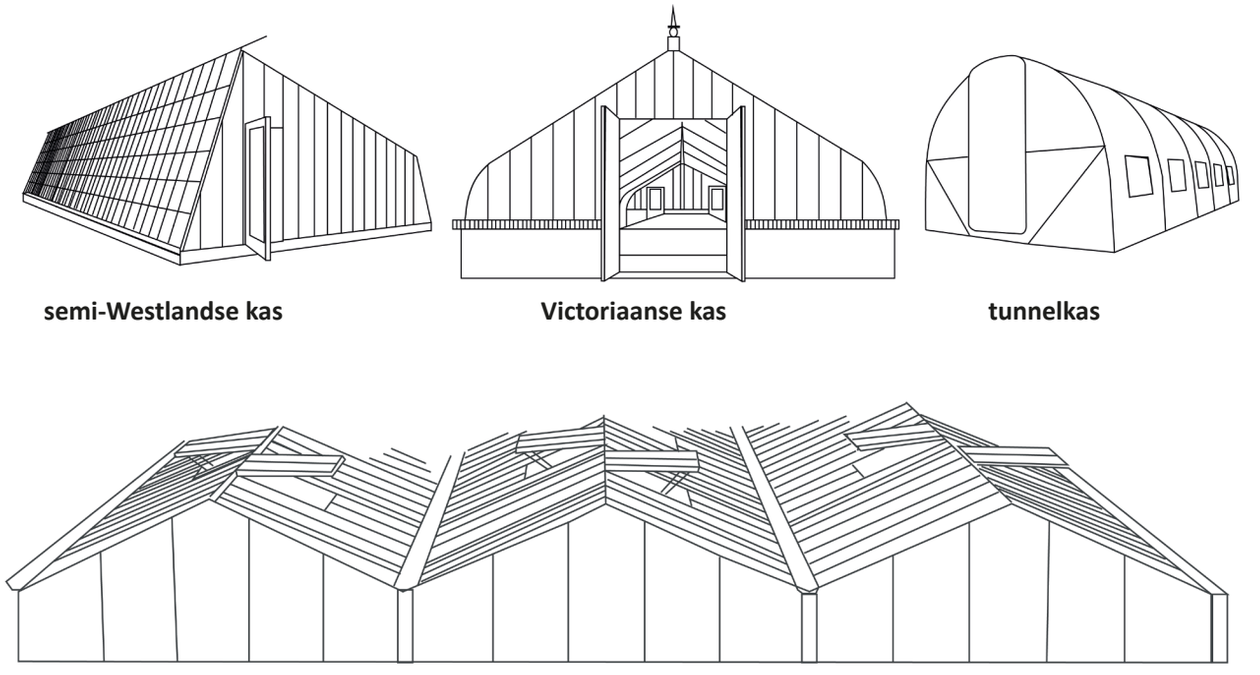

LINCOLN
4TH
MADISON

typologie streekkassen

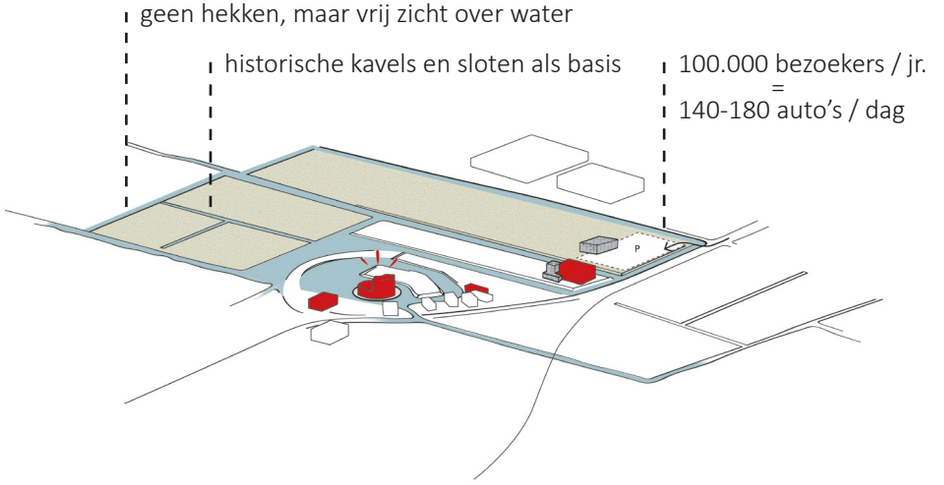

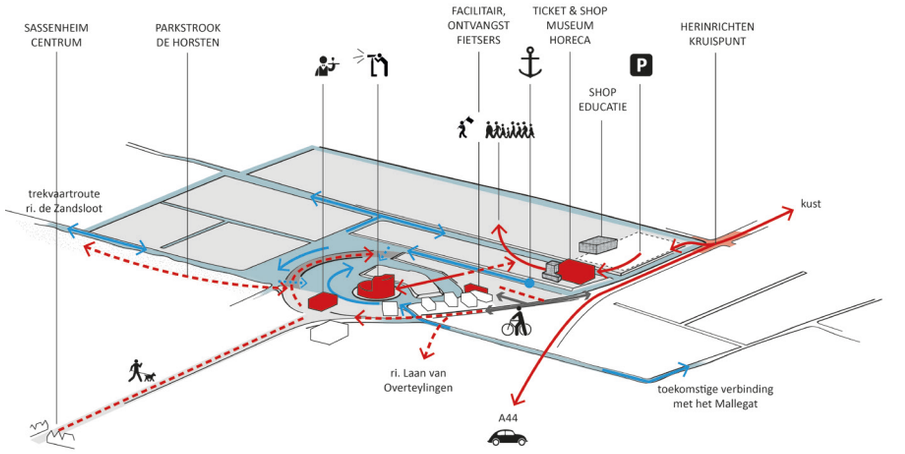

attractietuin met entreeprijs

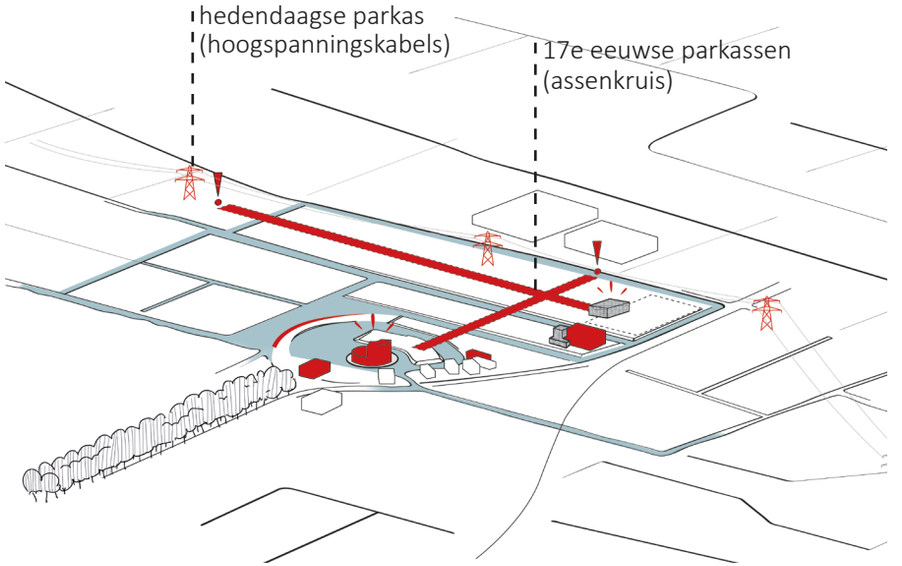
heldere routing afstemmen op nieuwe functies

4. DE EXPO-TUINEN

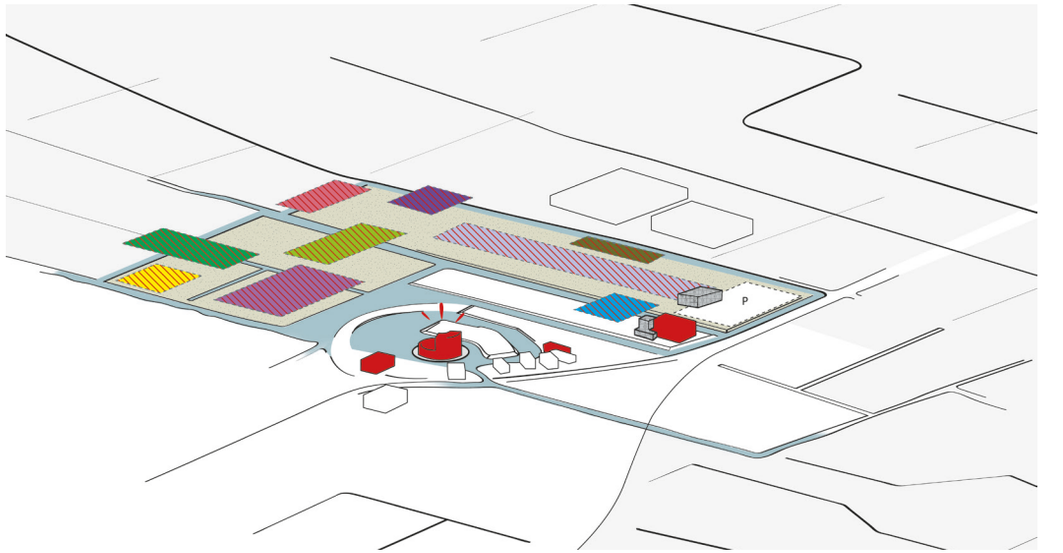
Een belangrijke kwaliteit van het expo-terrein is de samenhang met het omliggende landschap. Het historische patroon van kavels en sloten vormen de basis voor de terreininrichting. Om een vloeiende overgang naar het omliggende landschap te waarborgen worden de omkaderende sloten verbreed, waardoor er geen hekwerken of beplantingsranden nodig zijn. Een vrij zicht is essentieel voor haar landschappelijke inpassing. Met de sloop van de westelijk gelegen bedrijfsgebouwen Matze wordt ook de zichtrelatie met de Roodemoolenpolder hersteld.

Een goede zichtbaarheid van de parking is belangrijk voor een vlotte verkeersafwikkeling. Het parkeerterrein wordt op een logistiek makkelijk toegankelijke locatie ingepast en wordt met een inrit aan de Frank van Borselenlaan gelegd. Het kruispunt Frank van Borselenlaan-N443 zal aangepast worden om het verkeer in goede banen te begeleiden naar de afrit. De voorzieningen worden afgestemd op circa 100.000 bezoekers/jaar die het jaarrond worden verwacht. Dit betekent dat gemiddeld 140-185 auto's per dag te verwachten zijn. De parkeerplaats wordt ingericht voor 400 auto's en 25 bussen.

De heldere planstructuur maakt dat de ruïne met zijn directe omgeving en het expo-terrein een onderling samenhang en ensemble vormen. De tuinen-expo dient als schakel tussen het dorp en het landschap en zal een belangrijke recreatieve functie vervullen. Door de introductie van de historische 17e eeuwse parkassen, het zogenaamde assenkruis, maakt het park weer een connectie naar haar omgeving door de wijdse zichten in en door het park. De hoogspanningsmast vormt een hedendaagse parkas en kan als verticale tuin, geverfd, met lichtaccenten of begroeid met klimplanten, als bijzonder element opgenomen worden in het park.

krachtige structuurlijnen

spectaculair landschap

De historische kavels en sloten vormen zoals eerder gezegd de basis voor deze bijzondere attractietuin. Dit 'uitvergrote' kavelpatroon vertegenwoordigt het Hollandse landschap in een notendop.

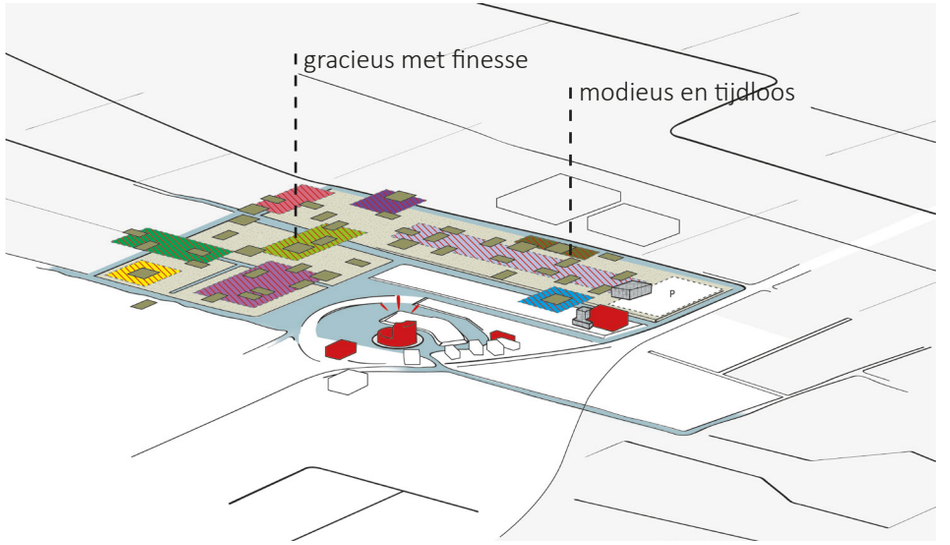
Om de Hollandse teeltcultuur nadrukkelijk zichtbaar te maken worden met nieuwe poldervakken ‘spectaculaire landschappen’ gecreëerd. Deze bevinden zich niet alleen op het expo-terrein, maar schuiven ook het omliggende landschap in.

– the ordinary extra ordinary –

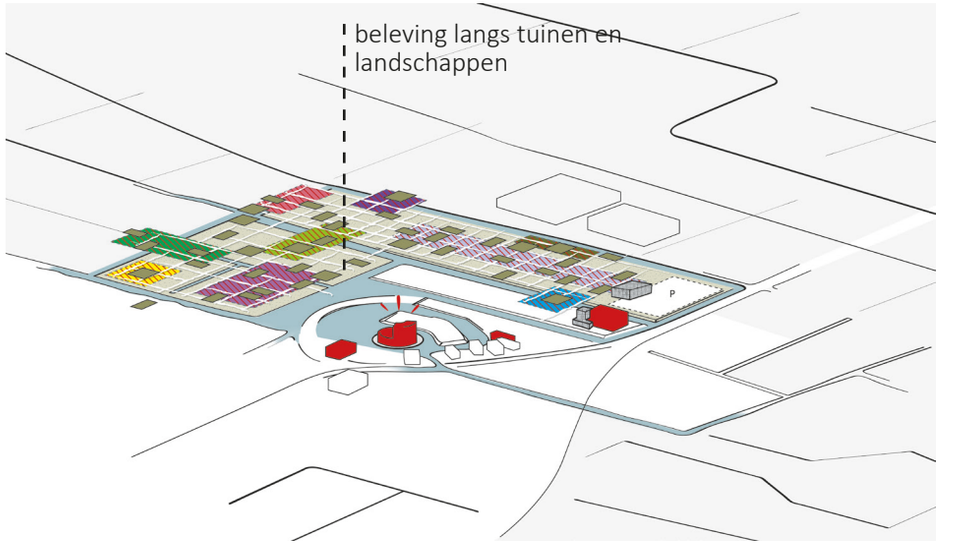
Met een massa-effect worden specifieke beplantings-kenmerken, zoals herfstkleur, bloei, twijg- of bladkleur benadrukt. Te denken valt aan geaccentueerde elementen zoals blauwe regen-tunnels, seringenheuvels, forsythia-velden of een gouden regenbos.

Over dit XL-plantenlandschap wordt een patchwork van tuinen in verschillende thema’s gestrooid. Deze tuinen zijn gracieus en hebben finesse, zijn modieus en tijdloos. Specifieke elementen uit het Hollandse landschap worden als ontwerpthema uitvergroot, zoals een vestingwal, de kruising van sloten, het hoogteverschil van polderpeilen e.d.. Duurzaam en klimaat adaptief zijn daarin de sleutelwoorden.

Een padennetwerk maakt dolen over het expo-terrein mogelijk. Hierbij bepaalt een planten-app. een route naar thema, zoals de rozenroute of de geurende bladroute. Bij het infocentrum kan deze app met het ticket gekocht worden. Door de keuzevrijheid wordt de aandacht in de tuinen bij elk bezoek weer verlegd en zijn meerdere bezoeken aantrekkelijk.

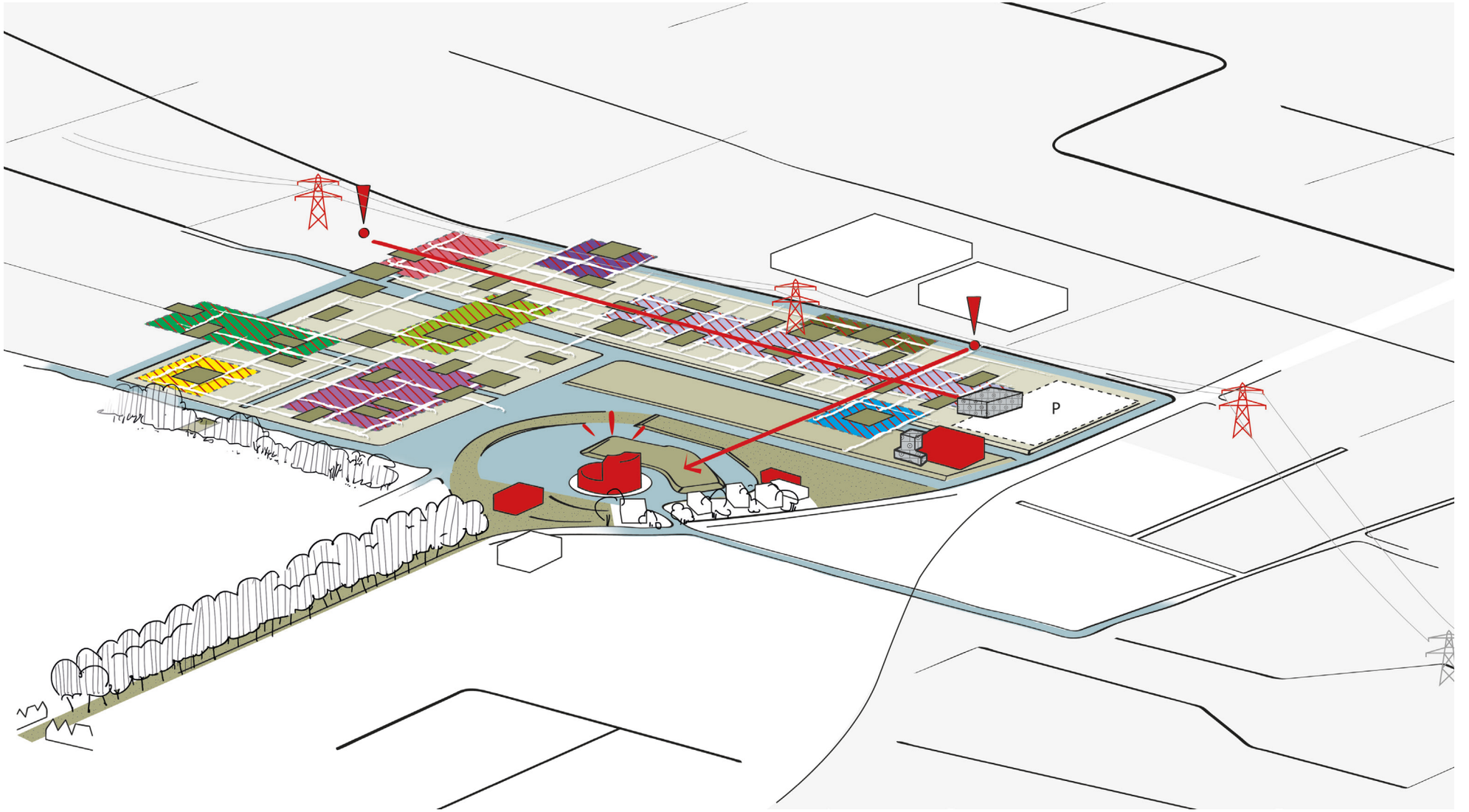
patchwork van Dutch Design

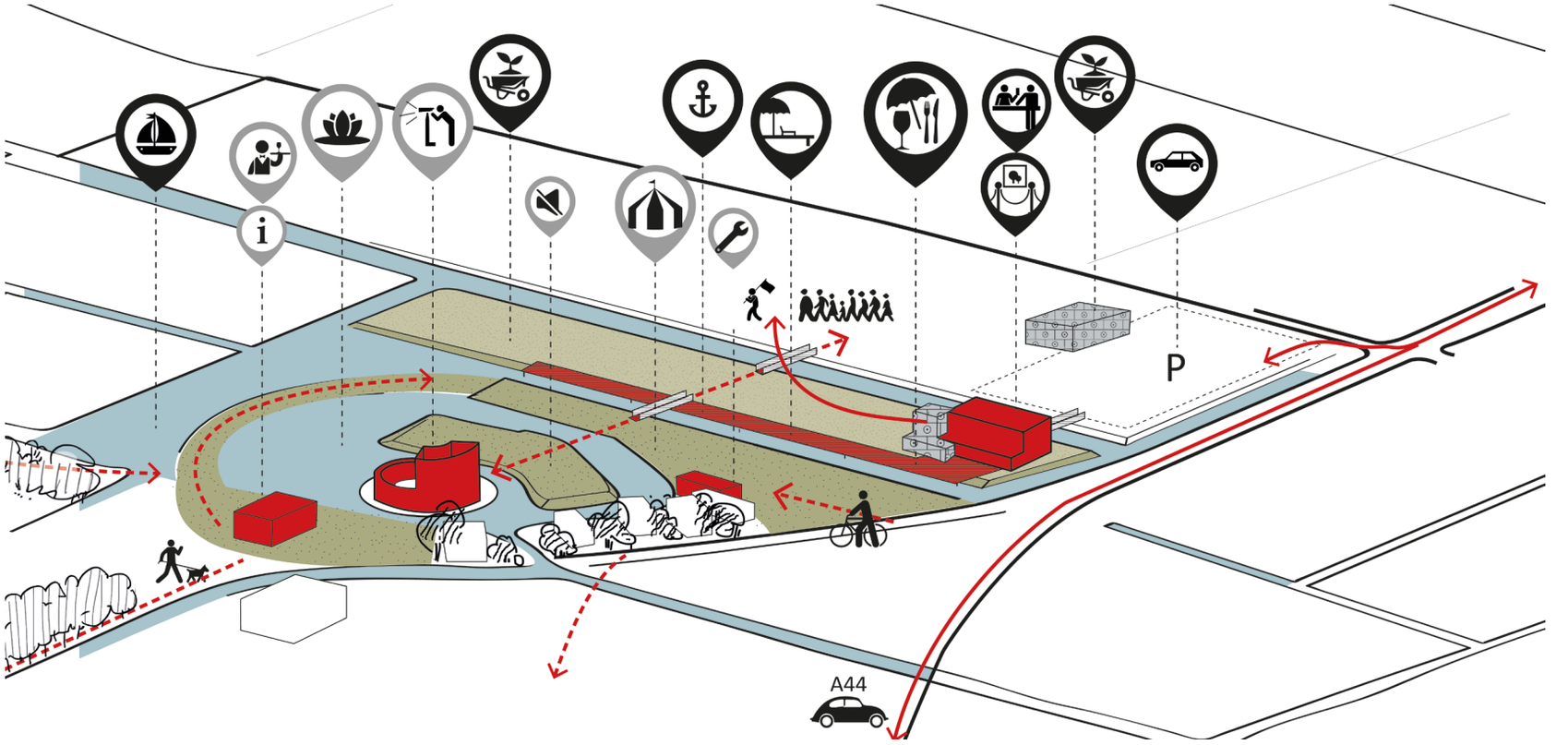

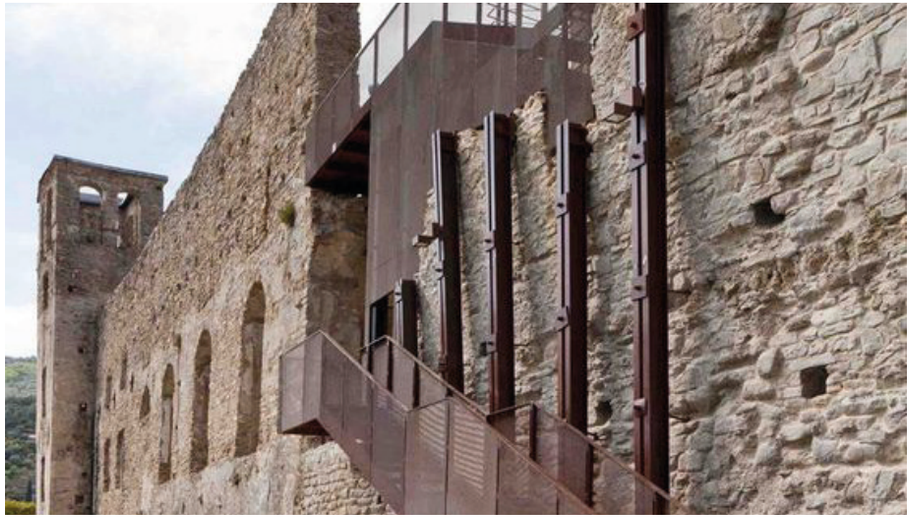
dwaalroute door tuinen van verwondering

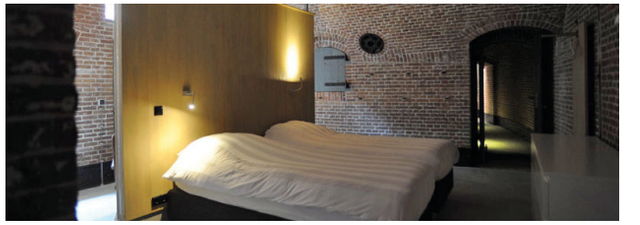
Naast de dag-openstelling is het ook mogelijk om avondopenstellingen te organiseren met lichtshows of speciale belichtingseffecten. Door de feeërieke achtergrond van de ruïne is er een prachtig decor voor allerlei activiteiten denkbaar zoals een avondtheater, light projection of een lampjeswandeling.

TOTAALVISIE

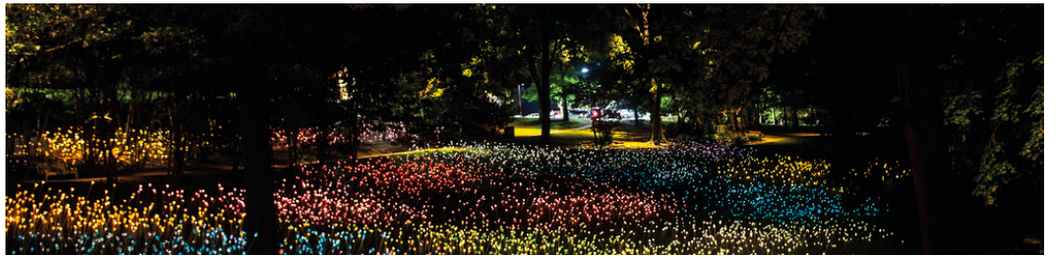

P
A44

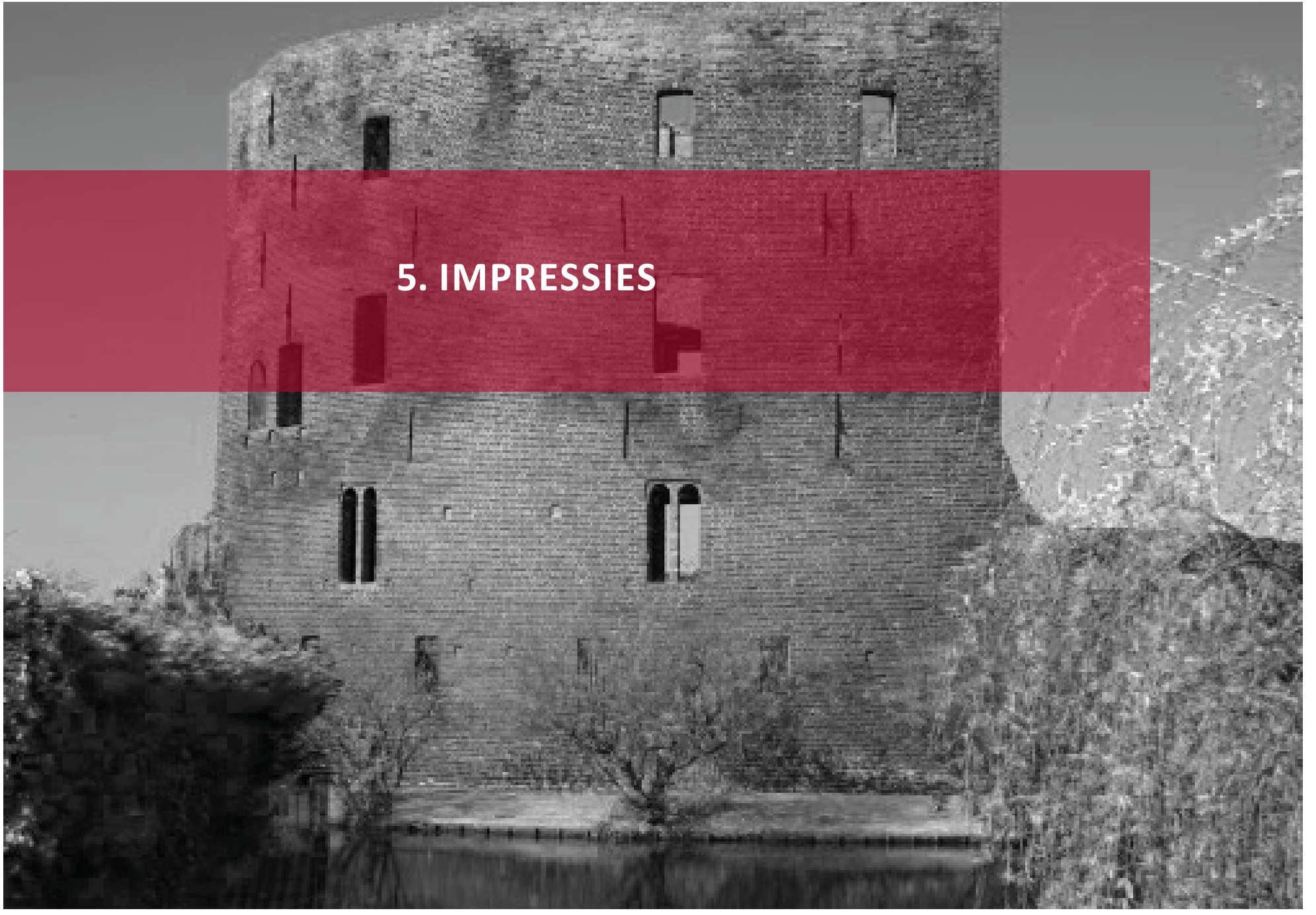

RUIMTELIJKE UITWERKING

Wanneer op de kern rondom de ruïne wordt ingezoomd, is duidelijk te zien dat de locatie voorzien van diverse nieuwe functies die elkaar aanvullen en versterken. De krachtige waterstructuur verankert de ruïne in het landschap en haar omgeving. De architectonische toevoegingen, zoals de uitkijktoren, de horeca uitbouw en de nieuwe route over/door het water zullen met hun vormgeving een spannende dialoog aangaan met de historische objecten.

In het ontwerp vormt het rondlopende hoofdpad een krachtig frame die het publieke gebied goed beleefbaar maakt. Daaromheen sluit een mooi netwerk van paden aan die het expo-terrein ontsluit. Met de toegevoegde functies vormt de historische bebouwing een samenhangend geheel. De nieuwe functies in de bollenschuren profiteren van de aanwezigheid van de ruïne, maar ook andersom profiteert de ruïne van de bezoekers van de bollenschuren. Erfgoedlogies, horeca, zicht en uitzicht en waterpret geven het gebied een nieuwe dynamiek. Ook de groenstructuur toont een helder opgezet karakter en vormt aantrekkelijke open ruimtes die voor iedere bezoeker toegankelijk zijn. Deze publieke zone is een enorme meerwaarde voor de inwoners van Teylingen.

5. IMPRESSIES

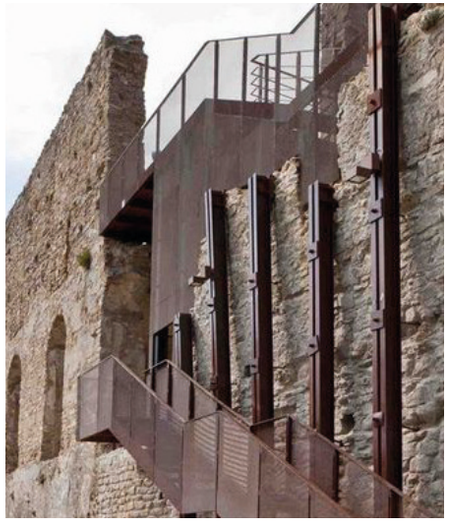

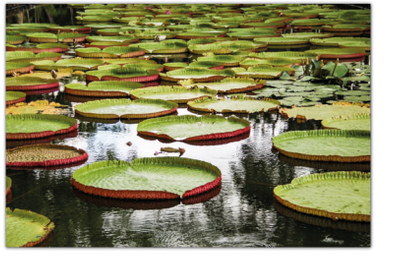

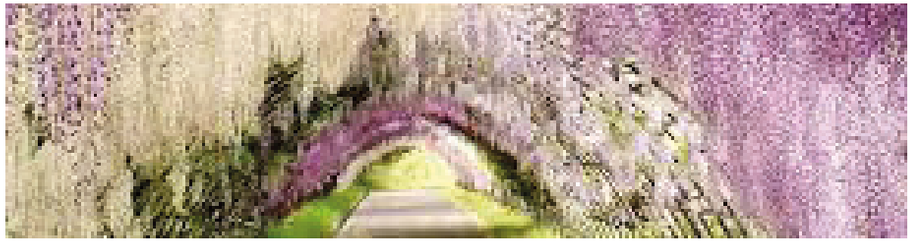

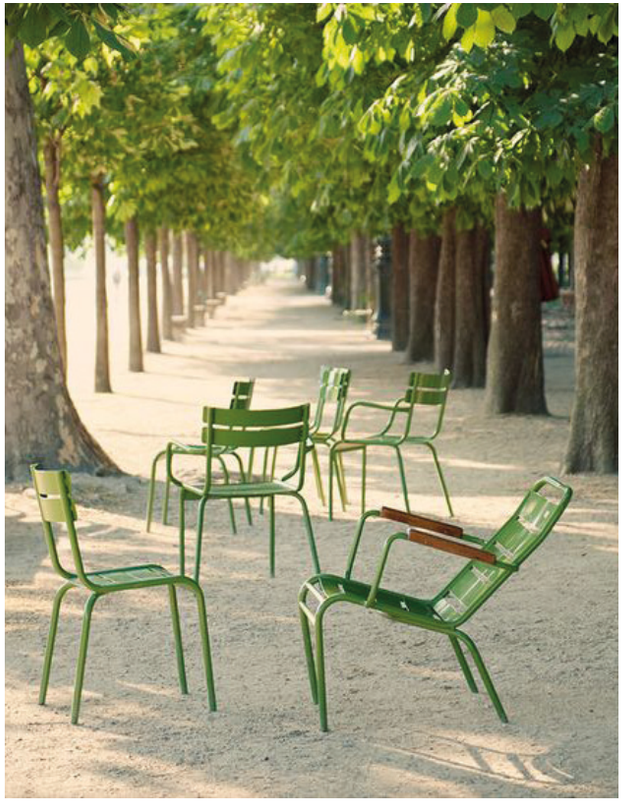

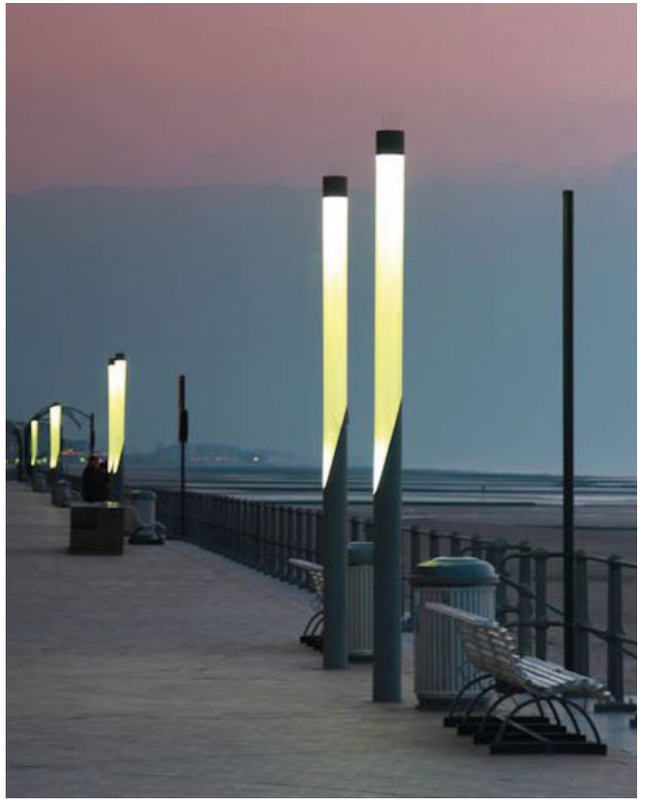

huidige situatie - het zicht op de ruïne en het landschap wordt geblokkeerd door bijgebouwen van de Teijlingerlaan 13 en 13a, de entree naar Sassenheim is rommelig en niet uitnodigend.

toekomstvisie - de bollenschuur 13 (Westerbeek) wordt herbestemd als ontvangspaviljoen voor het expo-terrein. Het voorzieningen-eiland vormt een intermedair tussen het publiekspark rond de ruïne en het expo-terrein. Het park maakt een connectie met de entree van Sassenheim en vormt een fraai doorzicht naar het landschap.

huidige situatie - de ruïne verscholen achter doorgeschoten beplantingen is niet zichtbaar.

toekomstvisie - de beplanting rondom de bollenschuur 69 wordt gerooid zodat zicht op en vanaf de ruïne mogelijk wordt vanaf de Teylingerlaan.

toekomstvisie - de Teylingerlaan wordt weer met laanbomen beplant. Door laanbomen aan de andere zijde van de sloot te planten is een vrij zicht op de ruïne gegarandeerd. Het straatprofel wordt heringericht zodat er een lommerijke route ontstaat die de verbinding met de dorpskern voor langzaam verkeer aantrekkelijker maakt.

DEBIE & VERKUIJL
i.s.m. Ben Kuipers
landschapsarchitect

MOTIE (artikel 33 RvO)
(Ieder lid kan ter vergadering en motie indienen)

gemeente TEYLINGEN

Van (naam raadslid of fractie)	CDA
Aan	De voorzitter
Onderwerp:	Ruïne van Teylingen
Datum raad in openbare vergadering bijeen:	5 juli 2018

De fractie van CDA,

Stelt de raad voor de volgende motie aan te nemen:

Overwegende, dat:

- de ruïne van Teylingen tot een van de meest aansprekende historische plekken van Teylingen behoort en bovendien haar naam aan onze gemeente heeft geleend;
- in reactie op een unaniem aangenomen CDA-motie in november 2012 de gemeente het als haar verantwoordelijkheid ziet dit nationaal cultureel erfgoed als een icoon voor Teylingen te behouden en op een zo verantwoord mogelijke manier te (laten) exploiteren, met bijzondere aandacht daarbij voor de educatieve doelen en voor participatie van de inwoners van Teylingen;
- plannen aan de Raad zijn gepresenteerd op welke wijze aan het vorenstaande uitvoering zou kunnen worden gegeven;

Roept het college op:

- met voortvarendheid te werk te gaan om bedoelde plannen tot realisatie te brengen en daartoe zo nodig ook gelden beschikbaar te stellen;
- de Raad tijdig voor de behandeling van de begroting 2019-2022 te informeren over de stand van zaken van de plannen en de omvang van de eventueel benodigde gelden

en gaat over tot de orde van de dag.

Besluit raad:
21 stemmen voor
0 stemmen tegen

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad van 5 juli 2018

De griffier, De burgemeester,

Robert van Dijk Caria G.J. Breuer

Raadsvoorstel Besluitvormend

Opheffen geheimhouding Raadsvoorstel 28 september 2017 Ontwikkeling en toekomst Ruïne van Teylingen tot icoon

aan:	de raad van de gemeente Teylingen
zaaknummer:	Z-17-005396
datum voorstel:	14 augustus 2018
datum collegevergadering:	21 augustus 2018
datum raadsvergadering:	27 september 2018
agendapunt:	0
portefeuillehouder:	Dhr. A.L. Van Kempen
behandelend ambtenaar:	Helma Matthijssen
e-mailadres:	H.Matthijssen@hltsamen.nl

Wij stellen voor:

1. De geheimhouding, opgelegd op het raadsvoorstel met bijlagen "Ontwikkeling en toekomst Ruïne van Teylingen tot icoon" (Starten onderhandelingen voor eventuele grondaankoop) en bekrachtigd bij raadsbesluit d.d. 28 september 2017 op te heffen; met uitzondering voor de bijlage 6 "Quick Scan Grond rondom de Ruïne van Teylingen augustus 2017" bij het genoemde raadsvoorstel omdat hier privacy gevoelige gegevens in staan.

Inleiding
In de raadsvergadering van 28 september 2017 heeft de raad het besluit genomen geheimhouding op te leggen en het college verzocht om op basis van de gepresenteerde concept-ontwikkelrichtingen voor de Ruïne van Teylingen de gesprekken met grondeigenaren aan te gaan en een realisatieplan (business case) uit te werken. In diezelfde vergadering heeft de raad aangegeven graag zo snel als mogelijk in de openbaarheid over deze plannen en concept-ontwikkelrichtingen te willen praten om te komen tot openbare beleids- en besluitvorming. Omwille van de economische positie van de gemeente zijn er vertrouwelijk, verkennende gesprekken gevoerd met grondeigenaren en mogelijke investeerders. Deze gesprekken zijn afgerond en worden waar mogelijk bekrachtigd in een principeovereenkomst met recht tot eerste koop of pacht. Dit is een lopend en gefaseerd proces sterk afhankelijk van derden. Aan de business case wordt gewerkt. Verdere uitwerking van deze business case is mede afhankelijk van het draagvlak bij de raad, inwoners van Teylingen en andere betrokken partijen.

Bestaand kader en context
Artikel 55 Gemeentewet juncto artikel 10 Wob

Beoogd effect
Het opheffen van de geheimhouding.

Argumenten
Het is de bevoegdheid van de Raad een besluit te nemen om de opgelegde geheimhouding op te heffen. De raad heeft in september 2017 aangegeven graag zo snel mogelijk in openbaarheid beleids- en besluitvorming over de visievorming Ruïne van Teylingen te willen laten plaats vinden.

Kanttekeningen
-

Financiële consequenties
n.v.t.

Aanpak, uitvoering en participatie
De opgelegde en bekrachtigde geheimhouding blijft in stand totdat deze door middel van een raadsbesluit weer wordt opgeheven. Met het opheffen van de geheimhouding middels dit voorstel wordt het voorstel met bijlagen met uitzondering van bijlage 6 openbaar. Direct na het opheffen wordt een video gepresenteerd die kort samenvat welke stappen er eerder door de gemeente Teylingen zijn genomen om te komen tot een ontwikkeling voor de Ruïne. Commissie en raadsleden worden in het najaar uitgenodigd voor een bezoek aan de Ruïne. Voordat de globale visie in commissie en raad worden besproken wordt de globale visie aan omwonenden en andere belanghebbenden (cultuurhistorische verenigingen) voorgelegd om hun reacties te peilen zodat deze kunnen worden meegenomen in de bespreking en besluitvorming over de concept-ontwikkelrichtingen.

Duurzaamheid
n.v.t.

Hillegom-Lisse-Teylingen (HLT)
n.v.t.

Urgentie
De raad heeft zelf aangegeven tijdens haar vergadering in september 2017 graag zo snel als mogelijk in de openbaarheid over deze plannen en concept-ontwikkelrichtingen te willen praten om te komen tot openbare beleids- en besluitvorming.

Evaluatie
Niet van toepassing

Bijlagen en achtergrondinformatie
Raadsbesluit van 28 september 2017

namens het college van burgemeester en wethouders,

Dhr. J.J.G. Covers	Mevr. C.G.J. Breuer
secretaris	burgemeester

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Teylingen,

gelezen het collegebesluit van 21 augustus 2018,

gelet op artikel 108 van de Gemeentewet,

besluit:

1. De geheimhouding, opgelegd op het raadsvoorstel met bijlagen "Ontwikkeling en toekomst Ruïne van Teylingen tot icoon" (Starten onderhandelingen voor eventuele grondaankoop) en bekrachtigd bij raadsbesluit d.d. 28 september 2017 op te heffen; met uitzondering voor de bijlage 6 "Quick Scan Grond rondom de Ruïne van Teylingen augustus 2017" bij het genoemde raadsvoorstel omdat hier privacy gevoelige gegevens in staan.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 27 september 2018,

Dhr. R. van Dijk
griffier

Mevr. C.G.J. Breuer
voorzitter

Toekomst Ruïne van Teylingen

Commissie Duurzaamheid, Economie en Bestuur,
17 oktober 2018

gemeente TEYLINGEN

Proces

gemeente TEYLINGEN

2015: Dag van de Ruïne / van ingrediënten naar modellen

MODEL 1
Heerlijkheid Teylingen
De Ruïne blijft zoals hij nu is, met een betere bescherming tegen verder verval. De omgeving wordt opgeknapt waardoor hij beter tot zijn recht komt.

MODEL 2
Ruïnetuin Teylingen
De Ruïne wordt in een staat gebracht waarin hij trots in een historische en tevens levendige tuinomgeving staat. Er is een museum en er is kleinschalige horeca.

MODEL 3
Middeleeuwse bouwplaats Teylingen
De bijzondere geschiedenis van de Ruïne wordt langzaam beleefbaar gemaakt door haar te reconstrueren. Dat gebeurt op een middeleeuwse manier in een historisch bouwproces.

MODEL 4
Kasteel en congrespark Teylingen
De Ruïne wordt omgevormd tot middeleeuws kasteel met een hedendaagse functie. Zelfvoorzienend maar met respect voor 800 jaar geschiedenis.

De vergaarde ideeën van betrokkenen uit Teylingen zijn gebruikt om modellen samen te stellen die de breedte van mogelijkheden voor de toekomst van de Ruïne laten zien. Deze modellen zijn geprojecteerd op de huidige situatie.
Bron: Rapport Toekomst van de Ruïne van teylingen, maart 2015

gemeente TEYLINGEN

Raadsbesluit 25 juni 2015 – punt 2 uitgangspunten voor gesprek met NMo

-> Ruïne is belangrijk als symbool van de gemeente. Inwoners en ondernemers voelen sterke verbondenheid. Betrokkenheid van inwoners en ondernemers bij planvorming en uitvoering is randvoorwaarde

-> De Ruïne in de huidige staat laten is geen optie. Minimaal moeten bereikbaarheid, zichtbaarheid en toegankelijkheid vergroot worden. Het terrein rondom de Ruïne moet openbaar toegankelijk zijn. Wandel- en fietsroutes in de regio leiden langs de ruïne

-> Monumentale waarde ringburcht moet behouden
Veel belang bij herstellen van zichtlijnen. Bij eventuele planvorming dit als toets voor – mogelijk kostendragende - bouwpercelen in de nabije omgeving.

-> De uiteindelijke keuze van een model zal mede afhankelijk zijn van fondsen en investeerders. De gemeente is bereid de Nmo actief te ondersteunen bij het zoeken naar fondsen en het faciliteren van gesprekken met andere overheden, onderwijsinstellingen en lokale ondernemers/investeerders.

gemeente TEYLINGEN

verkenning

-> scenario’s uit participatie

-> historisch perspectief (onderzoek)

-> passend bij de bollenstreek

-> haalbaarheid

-> overwegingen eigenaar Ruïne,
Stichting Monumentenbezit

gemeente
TEYLINGEN

Globale gebiedsvisie

gemeente TEYLINGEN

AMBITIE : HAUTE COUTURE !!

SPECTACULAIR LANDSCHAP
kwekersland XL

DEBIE & VERKUIJL

Keukenhof (NL)

Chaumont sur Loire (FR)

Tuinen van Appeltern (NL)

excelent

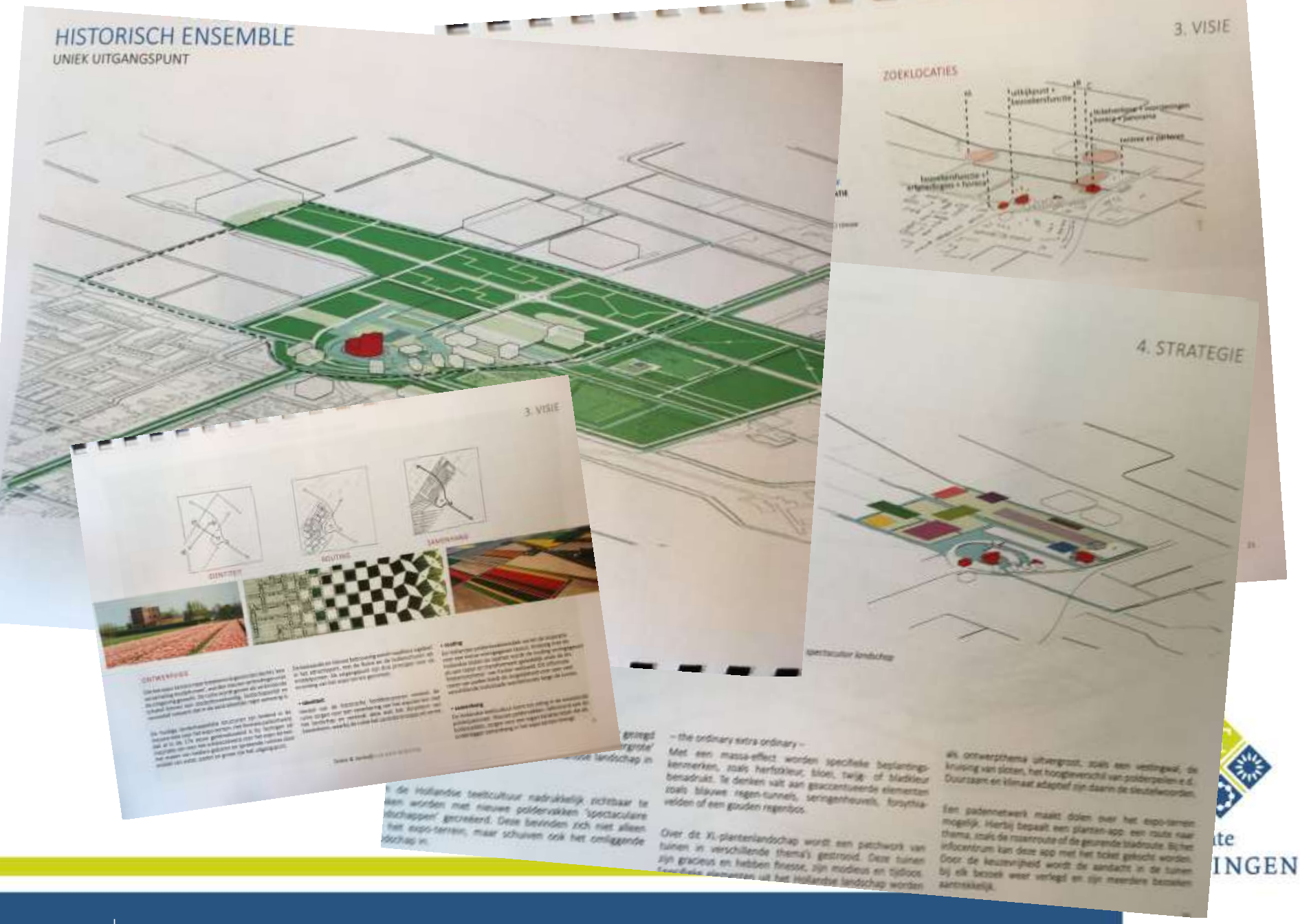

indrukwekkend

futoristisch

SAMENHANG

ONDERSCHEIDEND IN AANBOD

gemeente TEYLINGEN

HISTORISCH ENSEMBLE
UNIEK UITGANGSPUNT
3. VISIE
ZOEKLOCATIES
3. VISIE
4. STRATEGIE

Proces

-> 2015:
vier modellen Ruïne

-> 2016:
Historisch Onderzoek

-> 2017:
van verkenning naar globale visie

-> najaar 2018:
verzamelen reacties

-> 2019: Afronden fase beeldvorming

Cie. 16/01

-> Februari / Maart 2019

oordeelsvorming over te maken hoofdkeuzes

hoofdkeuzes te formuleren bij afsluiting beeldvorming

Cie. 10/04

-> April / Mei 2019

Cie. 19/06

Raad 11/07

gemeente TEYLINGEN

Raadsvoorstel Besluitvormend

Integraal Huisvestingsplan Teylingen 2019-2022

aan:	de raad van de gemeente Teylingen
zaaknummer:	Z-18-061729
datum voorstel:	19 november 2018
datum collegevergadering:	4 december 2018
datum raadsvergadering:	31 januari 2019
agendapunt:	0
portefeuillehouder:	Arno van Kempen
behandelend ambtenaar:	Esther Loos
e-mailadres:	E.Loos@hltsamen.nl

Wij stellen voor:

1. Het Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP) 2019-2022 vast te stellen.
2. €25.000,- onderzoeksbudget beschikbaar te stellen ten laste van de post onvoorzien en bijbehorende begrotingswijziging vast te stellen.

Inleiding
Gemeenten en schoolbesturen zijn samen verantwoordelijk voor de kwaliteit van schoolgebouwen. De verordening voorzieningen huisvesting onderwijs is hierbij leidend, echter deze verordening voorziet niet in een meerjarenplanning. Het IHP geeft de mogelijkheid om een lange termijn planning te maken, waarbij de diverse ontwikkelingen rondom verschillende scholen op elkaar afgestemd worden. Ook biedt het IHP de mogelijkheid om een koppeling te maken met andere voorzieningen, zoals kinderopvang. In 2017 en 2018 zijn door de schoolbesturen in samenwerking met de gemeente spreidingsplannen opgesteld voor Sassenheim en Voorhout. Deze spreidingsplannen vormen een belangrijke basis van dit IHP.

Bestaand kader en context
Wet op het Primair Onderwijs (WPO)
Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO)
Wet op de Expertisecentra (WEC)
Integraal Huisvestingsplan Teylingen 2009 - 2012

Beoogd effect
Uitvoering geven aan de zorgplicht rond onderwijshuisvesting.
Standpunt innemen rond een aantal beleidsontwikkelingen.
Een strategische planning rond nieuwbouw en renovatie van schoolgebouwen vaststellen.

Argumenten
1.1 Het IHP bevat een langetermijnvisie op onderwijshuisvesting

In het IHP worden de belangen van gemeente en schoolbesturen samengebracht op het gebied van onderwijshuisvesting, met als doel een gedeelde visie op het scholenlandschap van de toekomst. Daarnaast bevat het IHP een uitvoeringsprogramma. Hiermee wordt richting gegeven aan het onderwijshuisvestingsbeleid van de komende jaren.

1.2 Het IHP is gebaseerd op afspraken die met de schoolbesturen zijn gemaakt
Het IHP is onder meer gebaseerd op spreidingsplannen die door de schoolbesturen zijn opgesteld. De gemeente onderschrijft deze spreidingsplannen. Daarom is het nu de wens om de uitwerking van deze spreidingsplannen vast te leggen in het Integraal Huisvestingsplan van de gemeente Teylingen.

1.3 *Het IHP geeft een overzicht van de planning van nieuwbouw- en renovatieprojecten van scholen.*
De verordening onderwijshuisvesting werkt met jaarlijkse toekenning van de nieuwbouw- en renovatieplannen. Nieuwbouw en renovatie vragen echter grote investeringen, zowel financieel als in menskracht. Daarom is het prettig om verder vooruit te kunnen kijken.

Kanttekeningen
1.1 Het gewenste kwaliteitsniveau kan invloed hebben op de investeringsbedragen
Indien het gewenste kwaliteitsniveau (bijvoorbeeld met betrekking tot duurzaamheid) voor scholen hoger ligt dan de uitgangspunten die op dit moment gehanteerd worden bij het vaststellen van een investeringsbudget bij scholen, dan heeft dit invloed op de investeringsbedragen. Om die reden wordt de raad per project gevraagd het investeringsbedrag vast te stellen door middel van een apart raadsvoorstel.

Financiële consequenties
De financiële consequenties van het IHP staan beschreven in hoofdstuk 5 van het IHP. Het onderzoek naar de mogelijkheden van uitbreiding van het pand aan de Antoniuslaan in Sassenheim kost naar verwachting 15.000 euro. Daarnaast is er een onderzoeksbudget nodig voor de visieontwikkeling IKC en het opstellen van een kwaliteitskader voor onderwijshuisvesting. Hiervoor wordt 10.000 euro gevraagd. In totaal vragen we 25.000 euro onderzoeksbudget. Dit bedrag is nog niet meegenomen in de begroting daarom vragen wij u bijgaande begrotingswijziging ten laste van de post onvoorzien vast te stellen. De stand van de post onvoorzien is na deze onttrekking nihil.

Aanpak, uitvoering en participatie
Dit IHP is tot stand gekomen met input van de schoolbesturen, door middel van de spreidingsplannen. Na vaststelling zal het definitieve IHP gedeeld worden met de schoolbesturen. Het IHP geldt voor vier jaar. De raad zal jaarlijks op de hoogte gehouden worden van de ontwikkelingen door middel van een stand van zaken notitie.

Duurzaamheid
Het IHP bevat een paragraaf duurzaamheid, waarin onder meer voorgesteld wordt tot een duurzaamheidskader te komen voor onderwijshuisvesting.

Hillegom-Lisse-Teylingen (HLT)
Dit IHP is alleen voor de gemeente Teylingen.

Urgentie
Er is op dit moment geen IHP voor de gemeente Teylingen. Het is echter wel wenselijk een langetermijnvisie op onderwijshuisvesting te hebben.

Evaluatie
Het IHP geldt voor vier jaar. De raad zal jaarlijks op de hoogte gesteld worden van de ontwikkelingen omtrent onderwijshuisvesting door middel van een stand van zaken notitie.

Bijlagen en achtergrondinformatie

1. Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) 2019-2022
2. Begrotingswijziging
3. Spreidingsplan Voorhout
4. Spreidingsplan Sassenheim

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Teylingen,

gelezen het collegebesluit van 4 december 2018 met als onderwerp ‘Integraal huisvestingsplan onderwijs 2019-2022’,

gelet op artikel 108 van de gemeentewet,

besluit:

1. Het Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP) 2019-2022 vast te stellen.
2. €25.000,- onderzoeksbudget beschikbaar te stellen ten laste van de post onvoorzien en bijbehorende begrotingswijziging vast te stellen.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 31 januari 2019,

Robert van Dijk
griffier

Carla G.J. Breuer
voorzitter

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2019-2022

gemeente TEYLINGEN

Versie: 17-12-2018
Opsteller: Esther Loos en Babs Barnhoorn

Inhoudsopgave

Inleiding

1. Wettelijke taken gemeente
   1.1 Wettelijke zorgplicht gemeente: huisvesting
   1.2 Wettelijke zorgplicht gemeente: overige zaken
   1.3 Wijzigingen sinds 1 januari 2015

2. Ontwikkelingen en vertaling daarvan naar Teylingen
   2.1 Spreidingsplannen Voorhout en Sassenheim
   2.2 BVO schoolgebouwen
   2.3 Renovatieregeling
   2.4 Duurzaamheid
   2.5 Kwaliteitsniveau schoolgebouwen
   2.6 Financiële positie van het basisonderwijs in de regio
   2.7 Doordecentralisatie
   2.8 Gymnastiekonderwijs
   2.9 Integrale Kindcentra (IKC) en maatschappelijk gebruik van schoolgebouwen
   2.10 Asbest
   2.11 Ontwikkeling leerlingenaantal
   2.12 Onderwijs aan anderstaligen (PO en VO)
   2.13 Symbioseonderwijs
   2.14 Speciaal onderwijs
   2.15 Voortgezet onderwijs
   2.16 Gebruik en verhuur schoolgebouwen

3. Leerlingenprognose
   3.1 Basisonderwijs
   3.2 Voortgezet onderwijs
   3.3 Gymnastieklokalen

4. De gevolgen van de prognose voor de onderwijsvoorzieningen in Teylingen
   4.1 Basisonderwijs
   4.2 Voortgezet onderwijs

5. Financiële consequenties

Bijlagen

A. Spreidingsplan Sassenheim
B. Spreidingsplan Voorhout

Inleiding

De laatste nota Integraal Huisvestingplan Onderwijs (IHP) Teylingen dateert van 2009 – 2012. Voor de afgelopen periode is geen IHP opgesteld omdat hier geen aanleiding voor was. Vanwege allerlei actuele ontwikkelingen is het nu wel wenselijk een IHP op te stellen. Voor u ligt daarom het IHP 2019 - 2022.

In dit IHP worden de diverse actuele ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting behandeld. Tegelijk wordt ook een inzicht gegeven in de actuele staat van de schoolgebouwen in de gemeente Teylingen en de behoefte aan uitbreidingen, renovaties en nieuwbouw en de financiële consequenties daarvan.

De zorgplicht van de gemeente rond onderwijshuisvesting is aan verandering onderhevig. Sinds 1 januari 2015 is het buitenonderhoud van schoolgebouwen in het basis- en speciaal onderwijs overgeheveld naar de schoolbesturen. Het thema duurzaamheid speelt een belangrijke rol in relatie tot onderwijshuisvesting en de rol / verantwoordelijkheid daarin van de gemeente.

Dit IHP is opgebouwd volgens de volgende indeling.

- Wettelijk Kader en relevant beleid
- Visie en doelstelling
- Beleidsuitwerking en maatregelen

Het Integraal Huisvestingsplan bestaat uit 6 hoofdstukken. Hoofdstuk 1 beschrijft de wettelijke kaders. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op beleidsontwikkelingen en hoe de gemeente hiermee omgaat. In hoofdstuk 3 en 4 vindt de verdere beleidsuitwerking plaats door per school in te gaan op de toekomstplannen. In hoofdstuk 5 wordt een overzicht gegeven van de financiële consequenties en tot slot worden in Hoofdstuk 6 de aandachtspunten voor de komende jaren geschetst.

1. Wettelijke taken gemeente

De gemeente heeft op grond van artikel 91 WPO en artikel 76b WVO een zorgplicht ten aanzien van de huisvesting van de scholen die zich op het grondgebied van de gemeente bevinden. Het gaat hierbij om scholen van het basis-, voortgezet en het speciaal onderwijs. De gemeente moet er zorg voor dragen dat de scholen kunnen beschikken over voldoende capaciteit in relatie tot het leerlingenaantal. De voorzieningen moeten 'adequaat' zijn, oftewel ze moeten voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. De lokale basis voor deze regelgeving is de Verordening Voorzieningen Onderwijs gemeente Teylingen 2015 (hierna: de Verordening).

1.1 Wettelijke zorgplicht gemeente: huisvesting

Onder de voorzieningen in de huisvesting (zoals beschreven in genoemde Verordening) vallen de volgende onderwerpen:

1. Nieuwbouw, verplaatsing, terreinen;
2. Eerste aanschaf van onderwijsleerpakketten en meubilair;
3. Uitbreiding van de onder 1 en 2 genoemde voorzieningen;
4. Medegebruik van een ruimte die geschikt is voor het onderwijs;
5. Herstel van constructiefouten in het gebouw (inclusief het noodzakelijk verwijderen van asbest), alsmede herstel en vervanging in verband met schade aan het gebouw, onderwijsleerpakket en meubilair in geval van bijzondere omstandigheden (zoals brand, inbraak of vandalisme).

1.2 Wettelijke zorgplicht gemeente: overige zaken

Het eigendom van schoolgebouwen is geregeld in de onderwijswetgeving (WPO en WVO). Uitgangspunt is dat het schoolbestuur juridisch eigenaar is van het schoolgebouw op grond van artikel 103 WPO, danwel artikel 76n WVO, en de gemeente heeft het economisch claimrecht op grond van artikel 110 WPO, dan wel artikel 76u WVO.

Het juridisch eigendom houdt in dat het schoolbestuur eigenaar is van het terrein en de opstallen voor zolang het schoolgebouw de functie van school heeft. Schoolgebouw en terrein zijn dan ook overgedragen aan het schoolbestuur. Zodra de onderwijsfunctie komt te vervallen, komen opstellen en terrein weer terug bij de gemeente. Dat is het economisch claimrecht. De achterliggende gedachte van deze constructie is dat de gemeente de realisatie van schoolgebouwen financiert. Bij terug levering van het schoolgebouw en terrein worden afspraken gemaakt over de staat waarin het terug geleverd dient te worden. De gewenste staat van terug levering van het schoolgebouw is sterk afhankelijk van de herbestemming van het schoolgebouw en terrein. Indien het schoolgebouw en terrein een nieuwe herbestemming krijgt voor een andere school dan worden er andere eisen gesteld aan de staat van teruglevering dan wanneer het schoolgebouw gesloopt zal worden of een andere bestemming (bijv. een woonbestemming).

Het economisch eigendom van de gemeente beperkt het juridisch eigendom van het schoolbestuur in die zin dat het schoolbestuur het gebouw niet mag vervreemden, of, zonder toestemming van de gemeente, het gebouw mag bezwaren met een zakelijk recht.

Het is verder gebruikelijk dat de (toekomstig) juridisch eigenaar van het schoolgebouw ook optreedt als bouwheer bij nieuwbouw of uitbreiding. De gemeente neemt als financier in de regel wel deel aan het projectteam en of stuurgroep. Het schoolbestuur kan op haar verzoek afzien van het bouwheerschap, maar dient hier wel overeenstemming over te bereiken met de gemeente. Het bouwheerschap komt dan bij de gemeente te liggen. Na oplevering van het gebouw wordt het juridisch eigendom aan het schoolbestuur overgedragen.

Voor het in stand houden van het schoolgebouw en de zorg voor de veiligheid van de leerlingen, leerkrachten en ouders is de juridisch eigenaar verantwoordelijk. Deze verantwoordelijkheid staat los van de vraag wie verantwoordelijk is voor het bekostigen van een voorziening.

Bovenstaande rolverdeling leidt tot de volgende aanvullende taken voor de gemeente op het gebied van onderwijshuisvesting:

1. De gemeente verzekert gebouw en inboedel en draagt de daarbij horende premie;
2. De gemeente is verantwoordelijk voor betaling van de OZB voor zowel het eigenaars- als gebruikersdeel;
3. De gemeente is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van voldoende accommodaties ten behoeve van het bewegingsonderwijs.

1.3 Wijzigingen sinds 1 januari 2015

Als gevolg van een wetswijziging is met ingang van 1 januari 2015 het volledige budget voor buitenonderhoud en aanpassing van schoolgebouwen in het primair en speciaal onderwijs overgeheveld van gemeenten naar schoolbesturen. Met deze overheveling zijn schoolbesturen verantwoordelijk geworden voor het gehele onderhoud van de schoolgebouwen, met uitzondering van constructiefouten (waaronder in sommige gevallen verwijdering van asbest valt).

Doordat de schoolbesturen verantwoordelijk zijn geworden voor het binnen- en buitenonderhoud, krijgen ze meer ruimte voor eigen keuzes en planning van het onderhoud van hun gebouwen, maar gemeente en schoolbesturen blijven op elkaar aangewezen. De verordening verschaft meer duidelijkheid over de nieuwe onderlinge verhoudingen. De verordening en de overheveling buitenonderhoud heeft de gemeente Teylingen opgepakt samen met de gemeenten Hillegom, Lisse, Katwijk, Noordwijk en Noordwijkerhout. Daarbij is zoveel mogelijk de rijksregeling gevolgd. Dit behelste een ‘koude overdracht’: overdracht van de taken zonder dat de gemeente hiervoor aanvullende middelen beschikbaar stelt. Het Rijk heeft gezorgd voor een overgangsregeling voor kleine schoolbesturen en voor scholen met oude gebouwen, maar de gemeente staat hier dus buiten. Gemeente Teylingen heeft altijd meerjaren onderhoudsplannen voor de scholen opgesteld en heeft onderhoudsaanvragen nooit afgekeurd. De overheveling kon daarom zonder problemen plaatsvinden.

2 Ontwikkelingen en de vertaling daarvan naar Teylingen

De Verordening is het juridisch kader hoe om te gaan met onderwijshuisvesting in de gemeente. Daarnaast is er de mogelijkheid als gemeente lokaal (aanvullend) beleid te voeren. Tot slot is er een aantal open einden binnen de huidige regels waarbij het zelfs noodzakelijk is gemeentelijk lokaal aanvullend beleid te voeren. In dit hoofdstuk worden diverse actuele ontwikkelingen benoemd. Er wordt bovendien een vertaling gemaakt naar de lokale situatie in Teylingen.

2.1 Spreiding locaties basisonderwijs Voorhout, Sassenheim en Warmond

Voorhout

In de kern Voorhout zijn vijf basisscholen op negen locaties gehuisvest. In de periode 2011 – 2017 is het leerlingenaantal met 23,7% afgenomen. En hebben daarnaast verschuivingen plaatsgevonden tussen de verschillende scholen, locaties en schoolbesturen.

Uit de leerlingenprognoses blijkt dat voor de jaren 2018 tot en met 2027 een lichte groei van het aantal leerlingen te verwachten is in Voorhout, een toename van 7,5%.

Op basis van de verwachte leerlingenontwikkeling blijft in Voorhout sprake van een ruimteoverschot. Dit ruimteoverschot speelt voornamelijk in Voorhout-Oost. De situatie verschilt echter per school. Met name op de basisscholen Andreasschool, Emmaus en De Achtbaan-Distelweg ontstaat er een normatief ruimtetekort. Wanneer dit ruimtetekort gedurende minstens vier jaar, maar korter dan vijftien jaar wordt verwacht is er recht op een uitbreiding met een voor tijdelijk gebruik bestemde voorziening (bijvoorbeeld een noodlokaal). Toont de prognose aan dat dit ruimtetekort voor meer dan vijftien jaar kan worden verwacht, dan bestaat recht op een permanente uitbreiding.

Daarbij wordt de kanttekening geplaatst dat de eventuele toestroom van leerlingen uit de nog te bouwen woningen in Nieuw Boekhorst nog niet zijn meegerekend.

Stichting Openbaar Basisonderwijs Duin- en Bollenstreek (OBODB) verzorgt in Voorhout onderwijs op drie basisscholen (waarvan twee dislocaties). Het gaat om basisscholen de Achtbaan, locatie Distelweg, Beukenrode en het Cluster. De leerlingendaling in de afgelopen jaren heeft voor het schoolbestuur geleid tot het sluiten van een vierde locatie. Door deze sluiting is geen sprake meer van een groot ruimteoverschot. Met het oog op stabilisatie van het aantal leerlingen voorziet het bestuur geen problemen meer op dit gebied en behoud OBODB de flexibiliteit om bij een ruimtetekort in één van haar schoolgebouwen leerlingen te verwijzen naar een van de andere twee locaties. Hoewel OBODB het in het kader van de bekostiging als ongunstig acht dat er sprake is van meerdere locaties, is de instandhouding van de drie huidige locaties van De Achtbaan wenselijk vanwege de spreiding over Voorhout.

Stichting Sophia Scholen heeft in Voorhout vijf scholen, op vier locaties. Dit zijn Basisscholen de Regenboog, Antonius, Andreas en Emmaus. Het schoolbestuur zal de komende periode verder onderzoeken of het aanbod in Voorhout in balans is met de vraag in het licht van leerlingenprognoses voor de komende jaren en op basis van de spreiding van de locaties. Voor de Andreasschool ervaart het schoolbestuur druk vanwege een toegenomen aantal leerlingen. Hier is behoefte aan extra lokalen. Op de Emmaus is ook sprake van ruimtetekort, maar daar is een inpandige oplossing gevonden.

Uit de analyse van het spreidingsplan komt naar voren dat er bij het Clustergebouw sprake is van een formeel ruimteoverschot. De schoolbesturen ervaren dit echter niet. Dit heeft te maken met functionele keuzes die gemaakt zijn in het ontwerp van het gebouw met betrekking tot de indeling van de ruimten per school en onderling tussen de scholen. De twee schoolbesturen zijn in overleg met elkaar over de huidige gebouwindeling en laten onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om over te gaan tot een herverdeling en/of herindeling van de ruimten.

De gemeente ziet vanwege het aantal dislocaties in Voorhout bij voorkeur een herschikking van de verschillende dislocaties om te komen tot sterkere (uni)locaties. De gemeente ziet mogelijkheden voor het versterken van de voorzieningen door middel van een uitruil van schoolgebouwen. Daarnaast is de staat van de schoolgebouwen en de spreiding van het aantal locaties over Voorhout ook een punt van aandacht waar de gemeente naar wil kijken, met het ook op de ontwikkelingen in Hooghkamer en toekomstige ontwikkelingen in Nieuw Boekhorst.

Op basis van de huidige situatie zien de schoolbesturen en de gemeente op dit moment echter geen aanleiding om over te gaan tot maatregelen om tot een andere spreiding van de schoolgebouwen te komen. Er zijn nog teveel ontwikkelingen waarvan de uitkomsten onzeker zijn.

In het spreidingsplan Voorhout is nog geen rekening gehouden met de toekomstige nieuwbouw ontwikkelingen van Nieuw Boekhorst. Op basis van deze nieuw ontwikkelingen (extra woningen / toename van het aantal inwoners) is het advies om in het kader van duurzame gebiedsontwikkeling rekening te houden met ruimte ten behoeve van maatschappelijk voorzieningen (onderwijs, sport, welzijn en recreatie).

Basisschool	**Locatie**	**Hoofdlocatie/dislocatie**
De Achtbaan	Distelweg	Hoofdlocatie
De Achtbaan	Beukenrode	Dislocatie
De Achtbaan	Het Cluster	Dislocatie
De Regenboog	Distelweg	Hoofdlocatie
De Regenboog	Het Cluster	Dislocatie
Antonius	Het Cluster	Hoofdlocatie
Emmaus	Bonekruidstraat	Hoofdlocatie
Andreas	Rembrandtlaan	Hoofdlocatie

Sassenheim

In Sassenheim staan 6 basisscholen met in totaal 7 locaties. Stichting OBODB heeft één basisschool in Sassenheim op twee locaties; het Bolwerk. Sophia Scholen heeft vijf basisscholen in Sassenheim: De Startbaan, De Kinderburg, De Rank, De Overplaats en De Springplank.

Het aantal leerlingen in Sassenheim is de afgelopen jaren afgenomen met 12%. Wel hebben er de afgelopen jaren wat verschuivingen plaatsgevonden. In 2016 is de dislocatie van De Rank aan de Diligence gesloten en is de school verder gegaan op de hoofdlocatie aan de Sint Antoniuslaan. OBS Het Bolwerk is de afgelopen jaren gegroeid en paste niet meer in het gebouw aan de Menneweg. Uitbreiding aan de Menneweg was niet mogelijk en om die reden is het gebouw aan de Diligence voor een aantal schooljaren aan het schoolbestuur beschikbaar gesteld om de groei van Het Bolwerk op te vangen.

In de periode 2018 tot en met 2027 wordt in Sassenheim een stabiel aantal leerlingen verwacht. Op basis van de leerlingenprognoses daalt het aantal leerlingen met 0,7%.

In Sassenheim is er sprake van een formeel ruimtetekort. Het tekort tekent zich met name af op Het Bolwerk en De Kinderburg. Dit tekort wordt opgevangen door gebruik te maken van een aantal noodlokalen en een dislocatie.

De afgelopen jaren was de groei van het aantal leerlingen op Het Bolwerk groter dan verwacht en ook voor de komende jaren verwacht OBODB geen krimp. Het schoolbestuur zoekt naar een permanente huisvestingsoplossing, bij voorkeur op een centraal in Sassenheim gelegen unilocatie. Wanneer dit niet haalbaar is, gaat de voorkeur van het schoolbestuur uit naar een centraal gelegen (hoofd)locatie en een locatie in kwadrant west.

Sophia Scholen wil in alle kwadranten in Sassenheim onderwijs aan kunnen bieden. Het schoolbestuur is voornemens om de scholen De Kinderburg en De Rank onder te brengen in één schoolgebouw en bij voorkeur te laten huisvesten op de huidige locatie van De Kinderburg.

Besluitvorming hierover heeft nog niet plaatsgevonden. In kwadrant west bevinden zich momenteel twee basisscholen: De Startbaan en de dislocatie van Het Bolwerk. De Startbaan kende de afgelopen jaren een teruglopend leerlingenaantal. Het schoolbestuur vraagt zich af of er wel plek is voor twee scholen in het kwadrant west.

De gemeente ziet bij voorkeur een goede spreiding van het basisonderwijs in Sassenheim volgens de verdeling in kwadranten. De huisvesting van De Kinderburg en De Rank op de locatie van De Kinderburg past in dit beeld. Daarnaast wil de gemeente zo efficiënt mogelijk gebruik maken van de bestaande onderwijscapaciteit in Sassenheim. De gemeente ziet de vestiging van Het Bolwerk op de locatie Diligence echt als tijdelijke oplossing. Een permanente en ruimtelijke oplossing voor Het Bolwerk zal elders moeten plaatsvinden. De gemeente ziet bij voorkeur een integrale aanpak middels het uitwerken van een zogenaamd carrousel. Het carrousel betreft een stappenplan van volgtijdelijke acties waardoor er een verschuiving van scholen plaats kan vinden.

Toelichting stappenplan:

1. Inpassingsstudie naar mogelijkheden nieuwbouw De Kinderburg en De Rank op de locatie van De Kinderburg.
2. Op basis van de resultaten van de inpassingsstudie en de keuze die vervolgens gemaakt wordt tijdelijke huisvesting realiseren voor De Kinderburg.
3. Realiseren van nieuwbouw van De Kinderburg en mogelijk De Rank op de locatie van De Kinderburg.
4. Verlengen van de overeenkomst met Het Bolwerk betreffende het gebruik van de dislocatie Diligence.
5. Onderzoeken of en welke locatie in het centrum van Sassenheim geschikt is om alle leerlingen van Het Bolwerk in te huisvesten, conform de wens van het schoolbestuur om in relatie tot een optimale spreiding een unilocatie te realiseren voor Het Bolwerk in het centrum van Sassenheim.
6. Uiteindelijk op basis van de resultaten van bovenstaande onderzoeken en realisatie van nieuwbouw/verbouw van onderwijslocaties keuzes maken over de herbestemming van de leegkomende schoolgebouwen.

Voor een verdere toelichting en uitwerking van het stappenplan, zie bijlage: spreidingsplan Sassenheim[1].

Basisschool	**Locatie**	**Hoofdlocatie/Dislocatie**
Het Bolwerk	Menneweg	Hoofdlocatie
Het Bolwerk	Diligence	Dislocatie
De Startbaan	Smirnoffstraat	Hoofdlocatie
De Kinderburg	Knorrenburgerlaan	Hoofdlocatie
De Rank	Antoniuslaan	Hoofdlocatie
De Overplaats	Willibrorduslaan	Hoofdlocatie
De Springplank	Kagerplein	Hoofdlocatie

Warmond

Sinds 1 augustus 2017 is er nog één school in Warmond: basisschool De Buitenplaats. De Buitenplaats is een fusieschool van de Waaier en het Landtgoed. De Buitenplaats valt onder Sophia Scholen. De Buitenplaats is gehuisvest in Brede School ’t Kloppend Hart, waar ook peuterschool de Woezel en kinderopvang Het Ooievaarsnest gehuisvest zijn. Tevens wordt gebruik gemaakt van de faciliteiten in het Trefpunt en de bibliotheek.
Aangezien er één school in Warmond is, is er geen spreidingsplan opgesteld voor Warmond.

[1] Het spreidingsplan Sassenheim is opgesteld eind 2017/begin 2018. Tijdspad stappenplan is vanwege o.a. participatietraject gewijzigd.

2.2 BVO schoolgebouwen

Het aantal vierkante meters BVO (bruto vloeroppervlakte) van een schoolgebouw is de basis voor het toepassen van de Verordening. In 2017 is van alle schoolgebouwen het BVO volgens de normen opgemeten. De manier om op een juiste en onafhankelijke manier het BVO van een gebouw vast te stellen, is via de NEN 2580 norm. De bruto vloeroppervlakte wordt dan bepaald aan de hand van het meten van de plattegronden. Vervolgens wordt de maatvoering op deze plattegronden ter plaatse gecontroleerd of ingemeten. Bij het inmeten moet bovendien rekening gehouden worden met incourante vierkante meters (bijvoorbeeld onder schuine daken) en mogelijk ook met de mate van flexibiliteit van het gebouw.
De resultaten van de metingen zijn besproken met de schoolbesturen in het kader van het spreidingsplan en de schoolbesturen hebben daarbij de resultaten van de metingen geaccordeerd zodat dit het uitgangspunt wordt van het aantal vierkante meters BVO vanaf 2017.

Uit de resultaten van de metingen blijkt dat er over het algemeen voldoende BVO beschikbaar is in Teylingen, maar dat er onvoldoende effectieve lesruimten beschikbaar zijn. De verhouding BVO ten opzichte van het aantal leerlingen is niet in balans. In het verleden zijn er bepaalde keuzes gemaakt, o.a. het realiseren van brede gangen, grotere leslokalen dan de norm, waardoor scholen nu een kort hebben aan lesruimten. Een voorbeeld is het Clustergebouw in Voorhout. Het clustergebouw beschikt op basis van het aantal leerlingen over voldoende BVO, maar vanwege de indeling van de verschillende scholen is er onvoldoende lesruimte beschikbaar.
De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de inrichting van de schoolgebouwen, er wordt op dit moment in opdracht van de schoolbesturen onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om het clustergebouw anders in te richten.

2.3 Renovatieregeling

De gemeenteraad heeft in december 2014 een renovatieregeling vastgesteld voor de renovatie van schoolgebouwen. Aanleiding was dat in de wet niets is geregeld op het gebied van renovatie van schoolgebouwen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor nieuwbouw en uitbreiding en het schoolbestuur is verantwoordelijk voor het onderhoud. In die zin valt renovatie onder de verantwoordelijkheid van het schoolbestuur. Aan de andere kant stel een grote renovatie nieuwbouw uit en heeft de gemeente daar voordeel van.

Het Rijk laat het aan gemeenten en schoolbesturen over om hier afspraken over te maken. Omdat dit in sommige gemeenten ertoe leidde dat gemeente en schoolbestuur tegenover elkaar kwamen te staan, hebben de VNG, PO-Raad en VO-raad een wetsvoorstel voor onderwijshuisvesting aan het ministerie van Onderwijs overhandigd in mei 2018. Daarin wordt onder meer voorgesteld dat renovatie die de levensduur van een gebouw verlengt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente komt te vallen. In Teylingen is dit in de renovatieregeling van 2014 als zodanig geregeld. Gezien deze landelijke ontwikkelingen ligt het voor de hand de renovatieregeling in stand te houden.

In Teylingen hebben twee scholen gebruik gemaakt van deze renovatieregeling: Basisschool de Springplank in Sassenheim en De Achtbaan Beukenrode in Voorhout. De levensduur van beide scholen is verlengd met minimaal 25 jaar en de scholen voldoen aan het programma van eisen Frisse Scholen.

2.4 Duurzaamheid

Uitgangspunt is dat de normvergoeding zoals die is opgenomen in de Verordening voldoende zou moeten zijn om een ‘sobere doch doelmatige’ huisvesting te realiseren. Echter, de eisen die je aan een schoolgebouw dient te stellen op het gebied van o.a. binnenmilieu en duurzaamheid worden

telkens hoger. Ook wet- en regelgeving conform het bouwbesluit wijzigt regelmatig. Nu bovendien de bouwsector weer is aangetrokken, wordt het steeds lastiger binnen het normbudget een schoolgebouw te realiseren dat voldoet aan alle wensen en eisen van deze tijd.

De afgelopen jaren heeft de gemeente Teylingen bij onderwijshuisvestingsvraagstukken het informele uitgangspunt gehanteerd dat de normvergoeding voor de bouwkosten met 15% wordt verhoogd ten behoeve van duurzaamheid. Deze verhoging is toegepast bij de Andreasschool (nul op de meterschool) en het Kloppend Hart in Warmond. Duurzaamheid zit ook in enige mate verwerkt in de renovatieregeling bij de verordening onderwijshuisvesting. Deze regeling stelt namelijk dat bij renovatie het energielabel van het schoolgebouw minimaal twee niveaus omhoog gaat. Dit is toegepast bij de renovatie van de Springplank en de Achtbaan Beukenrode.

Tot op heden werd niet vooraf vastgesteld aan welke eisen duurzaamheidsmaatregelen precies moesten voldoen. Wel is achteraf vastgesteld dat het budget is besteed aan duurzaamheid, zoals het aanbrengen van zonnepanelen of een warmte koude opslag bij zowel de Andreasschool als het Kloppend Hart. Met ingang van dit IHP willen we dat in overleg met de schoolbesturen per project gekeken wordt naar het ambitieniveau betreffende duurzaamheid, toetsend aan de duurzaamheidsambitie van de gemeente. Na vaststelling van de duurzaamheidsambitie en de specifieke duurzaamheidsmaatregelen wordt door de gemeente een krediet beschikbaar gesteld en worden afspraken gemaakt tussen de gemeente en het schoolbestuur over de (gedeeltelijke) verrekening van deze investering. Deze afspraken maken onderdeel uit van de overeenkomst die altijd wordt gesloten tussen gemeente en schoolbestuur bij renovatie, uitbreiding of nieuwbouw.

2.5 Kwaliteitsniveau schoolgebouwen

Op dit moment is het vaststellen van het budget voor nieuwbouw, uitbreiding of renovatie van scholen voornamelijk norm- en kostengedreven. Het budget is voldoende om een sober en doelmatig gebouw neer te zetten. Het is echter wenselijk om samen met de schoolbesturen te verkennen welk kwaliteitsniveau wij voor onze schoolgebouwen nastreven; welke extra kwaliteit kunnen en willen we toevoegen? Waaraan moet een toekomstbestendig schoolgebouw ten minste voldoen? Welke duurzaamheidseisen stellen we? Welk financieel plaatje past daarbij en zijn gemeente en schoolbesturen in staat hieraan te voldoen? Of moet het gewenste kwaliteitsniveau naar beneden bijgesteld worden om het betaalbaar te houden? Voorgesteld wordt om in de komende periode deze vragen te onderzoeken en te komen tot een kader voor een gewenst kwaliteitsniveau voor schoolgebouwen. Dit is van belang, omdat de wettelijke eisen die de komende jaren gesteld gaan worden aan nieuwbouw (maar ook voor bestaande gebouwen), omhoog zullen gaan. Hierbij kunnen ervaringscijfers en voorbeeldprojecten (renovaties en nieuwbouw) in de regio worden betrokken, maar ook initiatieven als de nieuwbouwkostenconfigurator van HEVO. Bovendien speelt deze vraag op regionaal niveau waardoor we deze vragen op HLT (Hillegom, Lisse, Teylingen) niveau kunnen verkennen met de schoolbesturen. Het kader zal worden voorgelegd aan de gemeenteraad samen met de jaarlijkse notitie over de stand van zaken. Dergelijk kader voor onderwijsgebouwen zal onderdeel uit gaan maken van het nog op te stellen ‘Algemeen kader Duurzame Gebiedsontwikkeling’.

2.6 Schoolbesturen

Twee grote schoolbesturen in de Duin- en Bollenstreek, Sophia Scholen en stichting Protestants Christelijk Primair Onderwijs (PCPO) raakten drie jaar geleden in de financiële problemen. Sophia Scholen kreeg de situatie in korte tijd weer onder controle, maar bij Stichting PCPO leidde dit tot sluiting van twee schoolgebouwen in Noordwijkerhout en Sassenheim (dislocatie de Rank / Diligence), ontslag van veertig medewerkers (20 Fte) en stond zelfs het voortbestaan op het spel. Dit heeft ertoe geleid dat uit de twee stichtingen per 1 november 2016 een personele unie is gevormd.

In 2017 heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden voor een fusie tussen de beide stichtingen, waarbij de financiële haalbaarheid van de fusie uitgebreid is onderzocht en getoetst en intensief overleg heeft plaatsgevonden met alle betrokken, waaronder de gemeenten.

In 2017 heeft de gemeenteraad van Teylingen besloten een positief advies te geven op de voorgenomen fusie tussen de twee stichtingen (conform de Wet fusietoets) en hebben ze besloten garant te staan voor een bedrag van maximaal € 247.650 om de fusie tussen de stichtingen te stimuleren.

Op 30 mei 2017 is het besluit genomen tot een fusie van stichting PCPO en de Sophia Stichting per 1 januari 2018. De fusie tussen de twee stichtingen biedt een nieuw perspectief. Inhoudelijk biedt de samenwerking kansen op versterking van de kwaliteit van het onderwijs. Ook het maatschappelijk belang is met deze fusie gediend.

In de Meerjarenbegroting voor 2018-2022 van Sophia Scholen ontstaat meer financiële ruimte voor innovatie. In 2018 is Sophia Scholen gestart met het opstellen van een nieuw koersplan voor de komende jaren en wordt de inhoudelijke ontwikkeling van de scholen verder gestimuleerd en ondersteund.

Formeel heeft de gemeente geen rol in de financiële positie van het bijzonder onderwijs. In de praktijk heeft een eventueel faillissement van een schoolbestuur ook voor de gemeente grote gevolgen: het onderwijs voor deze kinderen moet immers doorgang vinden en de scholen zijn gevestigd in gebouwen waarvan de gemeente het economisch claimrecht bezit. Bovendien kunnen schoolbesturen besluiten locaties samen te voegen of te sluiten. Het is daarom van groot belang dat de schoolbesturen de gemeente actief blijven informeren over hun financiële positie.

Uit het jaarverslag van 2017 van de Sophia Scholen blijkt dat de financiële positie van de nieuwe stichting toegroeit naar het gewenste niveau en er weer ruimte ontstaat om te innoveren en te investeren in het onderwijs.

De fusie is aanleiding geweest voor het opstellen van de spreidingsplannen van onderwijslocaties in Hillegom, Lisse en Teylingen. Het initiatief hiervoor lag bij de schoolbesturen, maar de gemeenten zijn hierin partners geweest o.a. vanwege de verantwoordelijk van gemeenten als het gaat om huisvesting van het onderwijs. De spreidingsplannen van Voorhout en Sassenheim vormen, samen met de gegevens van De Buitenplaats in Warmond, de onderleggers van dit IHP.

2.7 Doordecentralisatie

In de onderwijswetten is de mogelijkheid opgenomen om (een deel van) de verantwoordelijkheid voor de onderwijshuisvesting te verleggen naar het schoolbestuur. Dit verleggen wordt aangeduid met de term doordecentralisatie.

De mogelijkheid tot doordecentralisatie is in artikel 111 WPO en artikel 76v WVO vastgelegd:

"De gemeenteraad kan met het bevoegd gezag van een niet door de gemeente in stand gehouden school, onder door de gemeenteraad te stellen voorwaarden, overeenkomen dat de gemeenteraad aan het bevoegd gezag ten behoeve van de door het bevoegd gezag op het grondgebied van die gemeente in stand gehouden school een jaarlijks bedrag voor huisvestingskosten verschaft". De gemeenteraad neemt een besluit in overeenstemming met het bevoegd gezag".

Als gemeenteraad en bevoegd gezag overeenstemming bereiken, zijn de bepalingen uit de wet niet meer van toepassing. Het schoolbestuur neemt taken en verantwoordelijkheden van de gemeente over. In de wet zijn geen bepalingen opgenomen waaraan een doordecentralisatieovereenkomst moet voldoen. Dus over de voorwaarden en de hoogte van de vergoeding kunnen gemeente en schoolbesturen eigen afspraken maken. Het maken van (onderbouwd) onderscheid, is dus toegestaan.

Doordecentraliseren kan op vele verschillende manieren, maar het belangrijkste is dat de te kiezen manier past bij de lokale situatie. Beide partijen, zowel schoolbestuur als gemeente, moeten zich in de resultaten kunnen vinden. Je kunt ervoor kiezen onderscheid te maken tussen basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs. Je kunt er ook voor kiezen doordecentralisatie regionaal op te pakken. Ook is het mogelijk per schoolbestuur door te decentraliseren of juist een organisatie in het leven te roepen die de doordecentralisatiemiddelen ontvangt.

De middelen voor het voortgezet onderwijs in Teylingen zijn al doorgedecentraliseerd aan de betreffende schoolbesturen (voor de KTS aan Stichting Fioretti Teylingen en voor het RLS aan de Stichting het Rijnlands Lyceum).

Op basis van de lokale situatie heeft het voor zowel de gemeente als de schoolbesturen geen prioriteit om snel te starten met een onderzoek naar de mogelijkheid om over te gaan tot doordecentralisatie in het primair onderwijs. Indien schoolbesturen aangeven het onderwerp doordecentraliseren verder willen verkennen, is de voorkeur om dit te doen in HLT-verband of zelfs in Bollen 5 verband.

2.8 Bewegingsonderwijs

Basisscholen hebben conform de Verordening op basis van het leerlingenaantal recht op een aantal uren bewegingsonderwijs per week. Het behoort tot de zorgplicht van de gemeente dat voor die uren bewegingsonderwijs een voorziening beschikbaar is. De basisscholen in Teylingen maken gebruik van de gemeentelijke binnensportvoorzieningen. De binnensportvoorzieningen worden beheerd en onderhouden door STIWA.

Basisscholen zijn niet verplicht om een minimum aantal uren per week bewegingsonderwijs aan te bieden. De norm voor het bewegingsonderwijs ligt rond de 1,5 uur per week, bij voorkeur verdeeld over twee momenten van 45 minuten. De scholen in Teylingen voldoen aan deze norm. Een aantal scholen biedt echter op één moment in de week bewegingsonderwijs aan, vanwege de afstand tussen de school en de binnensportvoorzieningen. De wens om twee uur per week bewegingsonderwijs te bieden werd in 2014 vastgelegd in het bestuursakkoord, waarin een minimum van twee uur bewegingsonderwijs werd afgesproken en scholen beloofden te streven naar drie uur. Uit onderzoeken is gebleken dat de scholen in de afgelopen jaren niet meer uur bewegingsonderwijs hebben aangeboden. De reden hiervan is dat het niet verplicht is gesteld via het curriculum en niet bekostigd wordt en het aan de school zelf is om te bepalen hoeveel uur bewegingsonderwijs ze willen geven.

Teylingen heeft voldoende voorzieningen om het bewegingsonderwijs te faciliteren, uitgaande van twee lesuren bewegingsonderwijs per groep per school. De afstand tussen de schoolgebouwen en de binnensportvoorzieningen zijn vooral in de kern Sassenheim niet optimaal, waardoor de basisscholen er bewust voor kiezen om slechts 1x per week bewegingsonderwijs aan te bieden. Daarnaast beschikt niet iedere school over een eigen gymleerkracht.

De gemeente heeft in 2018 een behoefteonderzoek uitgevoerd naar de binnensportaccommodaties. Uit dit onderzoek kwam onder andere naar voren dat de spreiding van de binnensportaccommodaties vooral ten behoeve van het bewegingsonderwijs niet optimaal is.

Om te kunnen voorzien in de spreidingsbehoefte van het onderwijs wordt nader onderzocht of er extra gymcapaciteit gerealiseerd kan worden in de nabijheid van een aantal basisscholen in Sassenheim.

Verder wordt in het kader van duurzame gebiedsontwikkeling altijd de vraag gesteld welke maatschappelijke voorzieningen nodig zijn in dat (deel)gebied rekening houdend met de behoefte van de inwoners.

Om het belang van bewegingsonderwijs te stimuleren wordt in de eerste helft van 2019 een plan van aanpak opgesteld in samenwerking met de scholen en de Combibrug om uitvoering te geven aan de nieuwe Brede regeling combinatiefuncties. Mogelijk dat de nieuwe regeling bij kan dragen aan het faciliteren van meer bewegingsonderwijs. Hier is echter de inzet en bereidheid van de basisscholen van groot belang.

2.9 Integrale Kindcentra (IKC) en maatschappelijk gebruik van schoolgebouwen

De gemeente stimuleert al enige tijd het realiseren van brede scholen en integrale kindcentra (IKC). In bestaande schoolgebouwen wordt gestimuleerd dat leegstand (functioneel of volgtijdelijk) wordt ingezet voor sociaal-cultureel gebruik. Bij nieuwbouw geeft de gemeente bovendien de mogelijkheid extra meters te realiseren ten behoeve van kinderdagopvang of buitenschoolse opvang. Een voorbeeld hiervan is het Kloppend Hart in Warmond, waar naast een school ook een peuterspeelzaal, kinderopvang en BSO gehuisvest zijn. De gemeente financiert deze meters dan voor en ontvangt de investering terug doormiddel van verhuur. Ook is het denkbaar dat een CJG, jeugdzorgorganisatie of welzijnswerk hierbij geïntegreerd worden

Sinds enkele jaren is er een trend om kinderopvang, peuterspeelzalen en het basisonderwijs te integreren in kindcentra. De term Integrale Kindcentra (IKC) omvat meer dan slechts gedeelde huisvesting. Kindcentra kennen één pedagogisch-didactische visie, één team en één aansturing. Er wordt gezorgd voor een ononderbroken ontwikkelingslijn voor kinderen. Dit gaat dus verder dan de brede scholen, waarin het vooral om samenwerking gaat.

Gemeenten kunnen een sturende rol op zich nemen om voorzieningen te integreren in het belang van optimale ontwikkeling van kinderen. Hierbij kan gekeken worden naar diverse gebieden uit het sociaal domein, denk aan huisvesting, onderwijsachterstanden, preventieve jeugdzorg. Gemeenten dienen te zorgen voor een duidelijk beleidskader met een door lokale partners gedragen visie. In 2019 wordt gestart met de ontwikkeling van een gemeentelijke visie op het IKC. In 2020 dient de nota IKC Teylingen te worden vastgesteld in de gemeenteraad.

2.10 Asbest

In 1993 werd het gebruik van asbest verboden. Dit betekent dat in ieder geval in schoolgebouwen die na deze datum zijn gerealiseerd geen asbest aanwezig is. In 2012 heeft de gemeente Teylingen asbestinventarisaties gedaan. In vier scholen is toen asbest aangetroffen. Het gaat om de Emmaus, Kinderburg, Overplaats en Startbaan. Voor zover er sprake was van een risicovolle situatie is daar direct actie ondernomen.

De aanwezigheid van asbest op zich is geen reden om de asbest te verwijderen. De noodzaak tot het verwijderen van asbest doet zich voor op het moment dat de schoolbesturen onderhoudswerkzaamheden uitvoeren of besluiten tot een renovatie van het schoolgebouw. De kosten die te maken hebben met het verwijderen van het asbest komen op dat moment volledig voor rekening van de gemeente, de aanwezigheid van asbest wordt namelijk gezien als een constructiefout. Wil het schoolbestuur het asbest als voorzorgsmaatregel verwijderen, dan komen deze kosten niet voor vergoeding in aanmerking.

2.11 Ontwikkeling leerlingenaantal

Uit de leerlingenprognoses horende bij het spreidingsplan komt naar voren dat het leerlingenaantal in Teylingen redelijk stabiel blijft, met uitzondering van Voorhout. In Voorhout zal het aantal leerlingen stijgen met 7,5%. Hierin is echter de nieuwbouw ontwikkeling Nieuw Boekhorst en een deel van de woningen in Hooghkamer niet meegenomen. De verwachting voor Voorhout is dat het

aantal leerlingen zal stijgen en dat goed gekeken moet worden of de spreiding van de verschillende schoollocatie in Voorhout wel optimaal is. Daarbij zal ook gekeken moeten worden of de toestroom van het aantal leerlingen het rechtvaardigt om een nieuwe school te stichten. De stichtingsnorm voor een nieuwe school is in Teylingen 253 leerlingen. Mogelijk kan ook een oplossing gevonden worden in het verplaatsen van een school naar de nieuw te ontwikkelen wijk.

Op dit moment zijn er voor de besturen en gemeente nog teveel ontwikkelingen gaande waarvan de uitkomsten onzeker zijn. De besturen en gemeente willen de ontwikkelingen dan ook actief blijven volgen, en wanneer hier aanleiding toe is, weer met elkaar in overleg treden over de spreiding van onderwijsvoorzieningen in Voorhout.

2.12 Onderwijs aan anderstaligen (PO en VO)

Onderwijs aan anderstaligen is in regionaal verband geregeld. De taalklassen (PO) zijn sinds 2014 gevestigd in Noordwijkerhout. Deze taalklassen horen bij de Victorschool en vallen daarmee onder het bestuur van Sophia Scholen. De taalklassen bedienen kinderen uit Hillegom, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout en Teylingen. Wanneer de kinderen doorstromen is afhankelijk van het niveau. De meeste kinderen blijven één jaar op de taalklas en stromen daarna door naar een reguliere basisschool in de buurt.

Sinds oktober 2018 hebben de taalklassen beschikking over vier klaslokalen. Dit maakt het mogelijk uit te breiden naar vier taalklassen indien noodzakelijk. Er mogen daarmee geen wachtlijsten meer ontstaan voor anderstalige kinderen in het PO.

De Internationale Schakelklassen (ISK) zijn sinds 2016 georganiseerd in Bollen6-verband. De ISK biedt onderwijs aan leerlingen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar, die nog maar kort in Nederland wonen en de Nederlandse taal nog niet beheersen. De kinderen blijven maximaal 2 jaar op de ISK. Hierna stromen de leerlingen door naar het regulier VO of MBO onderwijs.

De ISK is gehuisvest in Katwijk aan de Nolenstraat. Dit pand is tot augustus 2019 beschikbaar voor de ISK, op het moment van schrijven wordt gezocht naar een nieuwe huisvesting voor de ISK. De ISK zijn een nevenvestiging van de KTS en vallen daarmee onder het bestuur van Stichting Fioretti Teylingen. Zij hebben naar verwachting de komende jaren 8 tot 10 lokalen nodig.
In Bollen6-verband wordt overleg gevoerd over de nieuwe locatie voor de ISK. Op moment van schrijven hebben de gemeenten een locatie in Lisse op het oog.

2.13 Symbioseonderwijs

De gemeente Teylingen heeft geïnvesteerd in extra lokalen voor symbioseonderwijs bij de KTS in Voorhout. Er zijn vier lokalen voor symbiose onderwijs gerealiseerd. Van symbiose is sprake als een leerling is ingeschreven op een (v)so-school en lessen volgt op een andere school. In dit geval gaat het om kinderen met een ondersteuningsvraag op zowel onderwijskundig als sociaal-pedagogisch gebied die de basisondersteuning overstijgt. Betrokkenen twijfelen tussen een plaats in het speciaal of regulier onderwijs. Als de toeleverende en plaatsende school er van overtuigd zijn dat het behalen van een diploma vmbo realistisch en haalbaar is met de mogelijkheden van basisondersteuning in de symbioseklas en er is een toelaatbaarheidsverklaring van het samenwerkingsverband VO, dan wordt het kind geplaatst. Dit symbioseonderwijs wordt verzorgd door het Teylingen College, locatie KTS. De doelstelling is leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften een kans te bieden op het behalen van een regulier vmbo diploma van de basis- of kaderberoepsgerichte leerweg. Leerlingen uit de Duin- en Bollenstreek hebben altijd voorrang op een plek in de symbioseklas.

2.14 Speciaal Onderwijs

In Teylingen is één school voor speciaal onderwijs (SO). De Burcht, gevestigd in jeugdgevangenis Teylingereind. Alle kinderen die in deze gesloten justitiële inrichting zijn opgenomen krijgen onderwijs op De Burcht. De Burcht is verbonden aan de Aloysius Stichting.

Wij zijn als gemeente verantwoordelijk voor de huisvesting van deze school, maar wij hebben als gemeente niets te zeggen over vestiging, vertrek of uitbreiding van deze school. Het ministerie van Justitie bepaalt het aantal plaatsen op Teylingereind en daarmee op de Burcht.

2.15 Voortgezet Onderwijs

In Teylingen zijn twee scholen voor Voortgezet Onderwijs. Het Rijnlands Lyceum in Sassenheim, voor vwo, tweetalig vwo, havo en mavo en de KTS in Voorhout voor vmbo basis, vmbo kader en technomavo. Beide scholen zijn doorgedecentraliseerd en dus volledig verantwoordelijk voor hun eigen huisvesting inclusief nieuwbouw en uitbreiding.

2.16 Gebruik en verhuur schoolgebouwen

Bij leegstand in een schoolgebouw dat in eigendom is van het schoolbestuur, kan het schoolbestuur overgaan tot het in gebruik geven van lokalen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen verhuur en medegebruik.

Van medegebruik is sprake als het lokaal in gebruik gegeven wordt aan een organisatie met culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden. Ook kan een lokaal in gebruik gegeven worden aan een andere school. Als hier niet aan voldaan is dan is sprake van verhuur. Voor medegebruik is geen toestemming nodig van het college. Wel dient de in medegebruik gegeven ruimte altijd beschikbaar te zijn voor het huisvesten van een school mocht dit nodig zijn. Het huisvesten van een school gaat vóór medegebruik door een niet-school.
Bij medegebruik wordt geen huurvergoeding in rekening gebracht door de gemeente. Wel kan het schoolbestuur een gebruiksvergoeding vragen, als dekking van de exploitatiekosten.

Voor verhuur is wel toestemming van het college nodig. Het college bekijkt daarbij of de ruimte niet nodig is voor het onderwijs. Het college kan toestemming weigeren als het college van mening is dat de ruimte nodig is voor het huisvesten van een andere school, de ruimte gebruikt gaat worden als woon- of bedrijfsruimte of als het gebruik van de ruimte zich niet verdraagt met het onderwijs aan de in het gebouw gevestigde school.
Als er sprake is van verhuur mag het college een vergoeding vragen voor de investeringslasten. De investeringslasten hebben betrekking op de jaarlijkse lasten die het gevolg zijn van het realiseren van de voorziening. Dit wordt ook wel de kapitaallasten genoemd, bestaande uit rente en afschrijving.

In Teylingen werd tot op heden geen bijdrage in de kapitaallasten gevraagd bij verhuur van schoolgebouwen. Het is echter om meerdere redenen wenselijk om dit wel te gaan doen. Enerzijds vanwege de Wet Markt en Overheid, het achterwege laten van een huurvergoeding aan een commerciële instelling betekent verkapte staatssteun en draagt bij aan oneerlijke concurrentie. Daarnaast is het in strijd met de lijn die de gemeente op wil in relatie tot het accommodatiebeleid en het Toetsingskader Maatschappelijke Activiteiten, het niet rekenen van huur zorgt voor oneerlijke concurrentie in relatie tot de tarieven die worden gerekend in de gemeentelijke maatschappelijke accommodaties.

3 Leerlingenprognose

3.1. Basisonderwijs

In Teylingen zijn 12 basisscholen met in totaal 15 vestigingen. De Achtbaan heeft 3 locaties (Distelweg, Beukenrode en Cluster) en de Regenboog heeft 2 locaties (Distelweg en Cluster). Het Bolwerk heeft 3 groepen op een tweede locatie gehuisvest, maar dit geldt niet als aparte locatie.

In de tabel hieronder is te zien welke scholen er zijn en hoe de scholen over de diverse dorpen zijn verspreid. Ook is aangegeven onder welk schoolbestuur de school valt plus het aantal leerlingen dat op 1 oktober 2017 en 1 oktober 2018 daadwerkelijk op school zat. Tot slot wordt een prognose gegeven van het aantal leerlingen in 2022, 2027 en 2032.

Sassenheim				**Prognose**		
School	**Schoolbestuur**	**1-10-2017**	**1-10-2018**	**2022**	**2027**	**2032**
Het Bolwerk	OBODB	230	253	245	248	252
De Rank	Sophia	175	129	145	147	149
De Startbaan	Sophia	176	180	171	172	175
De Overplaats	Sophia	232	252	215	216	220
De Kinderburg	Sophia	245	254	251	253	257
De Springplank	Sophia	257	240	222	224	227
Totaal Sassenheim		1.315	1.308	1.249	1.260	1.280
						- 2,1%
Voorhout				**Prognose**		
School	**Schoolbestuur**	**1-10-2017**	**1-10-2018**	**2022**	**2027**	**2032**
De Achtbaan	OBODB	592	586	591	597	595
De Regenboog	Sophia	283	234	252	255	254
Andreas	Sophia	241	249	299	301	301
Emmaus	Sophia	151	186	195	195	196
Antonius	Sophia	146	131	133	135	135
Totaal Voorhout		1.432	1.386	1.470	1.483	1.481
						+ 6,4%
Warmond				**Prognose**		
School	**Schoolbestuur**	**1-10-2017**	**1-10-2018**	**2022**	**2027**	**2032**
De Buitenplaats	Sophia	287	278	276	263	261
Totaal Warmond		287	278	276	263	261
						- 6,1 %
Totaal Teylingen		3034	2.972	2995	3006	3022

Conclusies:

- Op de korte termijn daalt het leerlingenaantal maar op de langere termijn is de verwachting dat het leerlingenaantal weer terug is op het huidige aantal, over heel Teylingen gezien.
- In Voorhout wordt op de lange termijn groei verwacht.
- In Sassenheim en Warmond wordt op de lange termijn een kleine krimp verwacht.
- De opheffingsnorm voor Teylingen is 152 leerlingen, basisschool de Rank en de Antonius komen en blijven op termijn daar onder.

Deze conclusies worden meegenomen in hoofdstuk 4 bij de bepaling van de toekomst van de schoolgebouwen (renovatie, nieuwbouw, uitbreiding of inkrimping).

3.2. Voortgezet onderwijs

In Teylingen zijn twee scholen voor voortgezet onderwijs, de KTS en het RLS. De KTS is een school voor VMBO en het RLS biedt Mavo, Havo en VWO.

Voortgezet onderwijs						
School	**Schoolbestuur**	**1-10-2017**	**1-10-2018**	**2020**	**2021**	**2022**
KTS	Teylingen College/Fioretti	873	834	842	810	800
Rijnlands Lyceum Sassenheim	Stichting het Rijnlands Lyceum	1.499	1.524	1.463	1.454	1.393

Conclusie:

- Het leerlingenaantal daalt langzaam, door een lager leerlingenaantal in de regio.
- Krimp of groei van een school voor Voortgezet Onderwijs is afhankelijk van de dynamiek van het onderwijs in de regio.

3.3. Voorzieningen bewegingsonderwijs

In Teylingen worden de volgende voorzieningen voor het basisonderwijs gebruikt:

- Sporthal De Wasbeek
- Sporthal de Korf
- Rijnlandszaal de Wasbeek
- De Schans
- Sporthal de Tulp
- Het Cluster
- Sporthal de Geest

Voor de basisscholen zijn er op dit moment voldoende voorzieningen beschikbaar. De spreiding van de voorzieningen is echter punt van aandacht voor de komende jaren.

4 De gevolgen van de prognose voor de onderwijsvoorzieningen in Teylingen

4.1. Basisonderwijs

In onderstaande tabel staan de scholen gesorteerd naar bouwjaar. Tussen haakjes staat er achter in welk jaar de scholen zijn uitgebreid of aangepast.

School	Bouwjaar	25 jaar oud	40 jaar oud
De Springplank	1971 (2015)	2041	2056
De Achtbaan, Beukenrode	1974 (1995) (2017)	2042	2057
De Kinderburg	1980	-	2020
De Overplaats	1984 (2010)	2035	2050
De Startbaan	1988	-	2028
Emmaus	1988	-	2028
De Achtbaan, Distelweg	1989	-	2029
De Regenboog, Distelweg	1989	-	2029
Het Bolwerk	1997	2022	2037
De Rank	2000	2025	2040
De Achtbaan, Cluster	2000	2025	2040
De Regenboog, Cluster	2000	2025	2040
Antonius	2000	2025	2040
Andreas	2015	2040	2055
De Buitenplaats	2016	2041	2056

In onderstaande tabellen staat per school per dorp wat de capaciteit is en wat de benodigde capaciteit is in de toekomst. Onder iedere tabel staat per school benoemd wat de ideeën voor de toekomst voor deze locatie zijn. Voor ieder genoemd investeringsbedrag geldt dat dit een inschatting is op basis van huidig en toekomstig leerlingenaantal en een ingeschatte indexatie. Een definitief krediet moet in overleg met het schoolbestuur en op basis van de verordening onderwijshuisvesting, dit IHP en een mogelijk op te stellen normenkader bepaald worden.

Sassenheim

School	Aanwezige capaciteit	Benodigde capaciteit			
	Lokalen/m² BVO	2018	2022	2027	2032
Het Bolwerk	8/1.069	10/1.387	10/1.427	11/1.452	11/1.485
De Rank	8/1.324*	6/1.002	6/936	6/946	6/956
De Startbaan	8/1.311*	8/1.065	7/1.055	7/1.070	7/1.115
De Overplaats	10/1.449	10/1.312	9/1.276	9/1.292	9/1.356
De Kinderburg	10/1.340	11/1.477	11/1.458	11/1.478	11/1.518
De Springplank	11/1.597*	10/1.394	9/1.318	9/1.333	10/1.355

**incl. noodlokalen en/of kinderopvang*

Sassenheim Noord

<u>De Rank</u>

De Rank is gevestigd in een gebouw uit 2002 en heeft een permanente capaciteit van 8 lokalen, verdeeld over 1.132 m2 bvo. In het pand is ook een BSO/KDV met een capaciteit van 118 m2 bvo. Op het terrein staat ook nog een noodlokaal van 69m2 bvo. De behoefte is op dit moment 6 lokalen en dat zal in de toekomst naar verwachting zo blijven. Dit maakt dat er een formele leegstand is van 187 m2 bvo. Het noodlokaal is niet meer nodig. Onderzocht wordt of het mogelijk is de Kinderburg en de Rank te huisvesten op de plaats waar de Kinderburg nu staat, zodat het gebouw van de Rank aan de Antoniuslaan vrijgespeeld wordt.

De Overplaats

De Overplaats is gevestigd in een gebouw uit 1984 dat in 2010 volledig is gerenoveerd. De Overplaats heeft 10 lokalen verdeeld over 1.449m2 en ruimte voor BSO van 44 m2. Dit betekent dat de Overplaats te maken heeft met een overschot van één lokaal of 157 m2 bvo in 2027. Aangezien de overcapaciteit zeer beperkt is, is het niet nodig hier actie op te ondernemen.

Sassenheim Centrum/Oost

Het Bolwerk

Het Bolwerk is gehuisvest in een gebouw van 1997 met een permanente capaciteit van 8 lokalen. Er is sprake van een tekort van 2 lokalen, wat oploopt naar een tekort van 3 lokalen. Tot en met het schooljaar 2018/2019 maakt Het Bolwerk gebruik van het gebouw aan de Diligence. Na 2018/2019 is er nog steeds sprake van een tekort. De afgelopen jaren was de groei van het aantal leerlingen op Het Bolwerk groter dan verwacht. Het schoolbestuur heeft een voorkeur uitgesproken voor huisvesting in een centraal gelegen unilocatie. Wanneer het pand aan de Antoniuslaan vrijgespeeld wordt, komt deze locatie in aanmerking als unilocatie voor het Bolwerk. Onderzocht moet worden of het mogelijk is het pand aan de Antoniuslaan uit te breiden naar de benodigde 1.450 m2 bvo.

De Springplank

De Springplank is gehuisvest in een gebouw van 1971 dat in 2015 volledig is gerenoveerd. Het gebouw heeft 11 lokalen, verdeeld over 1.520 m2 bvo. Op termijn zijn 9 a 10 lokalen nodig, dit betekent dat er 1 á 2 lokalen overcapaciteit ontstaat, tot een leegstand van 134 m2 bvo in 2027. Aangezien de overcapaciteit beperkt is, is het niet nodig hier actie op te ondernemen.

Sassenheim West

De Startbaan

De Startbaan is gevestigd in een gebouw uit 1988 en heeft 8 permanente lokalen en 2 noodlokalen. Er is sprake van een overschot van 3 lokalen. De startbaan is in 2028 40 jaar oud en dan aan de beurt voor nieuwbouw. In overleg met het schoolbestuur moet bepaald worden wat het beste moment voor nieuwbouw is en op welke manier de capaciteit in overeenstemming met de werkelijke ruimtebehoefte gebracht kan worden. Ook dient door middel van een locatieonderzoek onderzocht te worden of de huidige locatie of de locatie aan de Diligence zich het beste leent voor nieuwbouw van de school.

Sassenheim Zuid

De Kinderburg

De Kinderburg is gehuisvest in een gebouw uit 1980. Het gebouw heeft 10 lokalen verdeeld over 1.340 m2 bvo en stevent af op een structureel ruimte tekort. Op 28 juni 2018 heeft de gemeenteraad besloten een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen om te onderzoeken of nieuwbouw van basisschool de Kinderburg en basisschool De Rank past op de locatie van De Kinderburg. Indien dit locatieonderzoek een positief resultaat oplevert dient tijdelijke huisvesting voor de Kinderburg gerealiseerd worden.

Voorhout

School	Aanwezige capaciteit	Benodigde capaciteit			
	Lokalen/m² BVO	2018	2022	2027	2032
De Achtbaan, Beukenrode	8/1.047	6/689	6/677	6/692	6/692
De Achtbaan, Distelweg	9/1.060	8/1.157	8/1.140	8/1.161	8/1.161
De Achtbaan, Cluster	11/1.383*	11/1.361	11/1.336	11/1.366	11/1.366
De Regenboog, Distelweg	9/1.159	5/743	5/712	5/727	5/727
De Regenboog, Cluster	6/1.031*	7/790	6/745	6/766	6/766
Andreas	10/1.563	12/1.603	13/1.694	13/1.724	13/1.724
Emmaus	8/1.087	8/1.075	8/1.171	8/1.191	8/1.191
Antonius	6/1.144*	6/899	6/869	6/884	6/884

** Incl. gebruik van wissellokalen*

De Achtbaan Distelweg

De Achtbaan heeft in Voorhout drie locaties. De Distelweg is de hoofdlocatie. Het pand aan de Distelweg stamt uit 1989 en heeft 9 lokalen verdeeld over 1.159 m2 bvo. De Achtbaan heeft op locatie Distelweg een klein tekort.

De Achtbaan Beukenrode

De Achtbaan Beukenrode is een dislocatie van de Achtbaan Distelweg. Het pand aan de Beukenrode stamt oorspronkelijk uit 1974 en is deel herbouwd in 1995 na een grote brand. De gehele school is in de zomer van 2017 gerenoveerd en voldoet daarmee aan de eisen voor frisse scholen. De Achtbaan Beukenrode heeft 8 lokalen verdeeld over 912 m2. Het leerlingen aantal op de Achtbaan-Beukenrode blijft naar verwachting stabiel. Er is hier sprake van een ruimteoverschot van 350m2 bvo. Het schoolbestuur zet dit overschot in door bij ruimtetekort in één van haar gebouwen leerlingen te verwijzen naar Achtbaan Beukenrode.

De Regenboog Distelweg

Basisschool de Regenboog heeft twee locaties in Voorhout. De Distelweg is de hoofdlocatie. Het pand stamt uit 1989 en heeft 9 lokalen verdeeld over 1.159 m2 bvo. Volgens de prognoses zijn in 2027 5 lokalen met 727 m2 nodig. De Regenboog heeft dus een fors overschot op locatie Distelweg, echter eventuele toestroom van leerlingen uit de nieuwbouwwijk Nieuw Boekhorst is nog niet meegerekend hierin. Het pand van de Regenboog Distelweg komt in 2029 in aanmerking voor vervanging. Het is van belang dat tegen die tijd wordt bekeken hoeveel ruimte nodig is en hoe nieuwbouw of renovatie het beste vorm gegeven kan worden.

Het Cluster – Antonius, Regenboog en Achtbaan

In Het Cluster zijn drie scholen gehuisvest.

Regenboog
De Regenboog locatie Cluster is een dislocatie van De Regenboog Distelweg. De Regenboog maakt gebruik van 1.031 m2 in het Cluster. Het overschot in het Cluster bedraagt circa 270 m2 bvo. De Regenboog maakt geen gebruik van de wissellokalen.

Achtbaan
De Achtbaan locatie Cluster is een dislocatie van de Achtbaan Distelweg. De Achtbaan maakt gebruik van 1.383 m2 in het Cluster. Hieronder vallen 5 van de 6 wissellokalen.

Antonius
De Antonius maakt gebruik van 1.144 m2 in het Cluster. Daarbij is op dit moment sprake van een ruimteoverschot van 280 m2 bvo. De verwachting is dat dit in de toekomst ook ongeveer het geval zal zijn. De Antonius heeft met ingang van schooljaar 2018-2019 haar wissellokaal ingeleverd.

Het Cluster stamt uit 2000 en biedt huisvesting aan drie scholen. Het Cluster heeft in totaal 24 lokalen, waarvan elke school 6 lokalen in gebruik heeft en de overige 6 lokalen zijn zogenaamde wissellokalen. Deze lokalen zijn per jaar wisselend in gebruik, afhankelijk van de ruimtebehoefte bij de scholen. Ten tijden van het schrijven van dit IHP heeft de Achtbaan 5 van de 6 wissellokalen in gebruik.

Uit analyse van het Cluster-gebouw komt naar voren dat er sprake is van een formeel ruimteoverschot, dat de besturen niet zo ervaren. Dit heeft te maken met keuzes in het ontwerp van het gebouw. De gebruikers hebben besloten met elkaar in overleg te gaan over de huidige gebouwindeling en een mogelijk herverdeling van ruimtes.

Andreas

De Andreas is gevestigd in een gebouw uit 2014. Het gebouw beschikt over 10 lokalen verdeeld over 1.563m2 bvo. Momenteel is er sprake van een ruimte tekort. Naar verwachting zal dit toenemen en aanhouden in de toekomst. Sophia Scholen heeft daarom een aanvraag ingediend voor tijdelijke en permanente uitbreiding. Tijdelijke uitbreiding wordt vormgegeven in de vorm van noodlokalen op het sportveld bij de Andreas. In de tussentijd wordt onderzocht of permanente uitbreiding met vier lokalen mogelijk is, bovenop het huidige pand.

Emmaus

Het gebouw van de Emmaus stamt uit 1988 en heeft 8 lokalen verdeeld over 1.087 m2 bvo. Enkele jaren geleden zijn een lokaal en twee noodlokalen onttrokken aan de onderwijscapaciteit. Deze noodlokalen zijn verkocht aan de Historische Kring. Door verwachtte groei in het leerlingenaantal ontstaat op termijn een tekort. De Emmaus komt in 2028 in aanmerking voor vervanging. Het is van belang dat tegen die tijd wordt bekeken hoeveel ruimte nodig is en hoe nieuwbouw of renovatie het beste vorm gegeven kan worden.

Warmond

School	**Aanwezige capaciteit**	**Benodigde capaciteit**			
	Lokalen/m² BVO	**2018**	**2022**	**2027**	**2032**
De Buitenplaats	14/1.769	12/1.498	14/1.588	13/1.522	13/1.512

De Buitenplaats

Basisschool de Buitenplaats is een fusieschool van de Waaier en het Landtgoed en is gehuisvest in ’t Kloppend Hart in Warmond. Het Kloppend Hart is gebouwd in 2016. Het gebouw heeft 14 lokalen verdeeld over 1.769 m2 bvo. Daarnaast huisvest het gebouw een peuterspeelzaal en een kinderopvang van 122,5 m2. De ruimtebehoefte is de komende jaren 13 of 14 lokalen. Dit betekent dat de capaciteit overeenkomt met de behoefte.

4.2. Voortgezet onderwijs

Rijnlands Lyceum

Het Rijnlands Lyceum heeft afgelopen jaar in samenwerking met de gemeente gekeken of het mogelijk is een tijdelijke uitbreiding door middel van noodlokalen te realiseren. Het bleek echter ruimtelijk gezien niet mogelijk om op het terrein van de school nog lokalen bij te plaatsen. Het Rijnlands heeft er toen voor gekozen twee lokalen te huren, bij de Korf en de scouting. Daar de middelen voor het Rijnlands Lyceum doorgecentraliseerd zijn, is het Rijnlands Lyceum volledig verantwoordelijk voor haar huisvesting. De gemeente speelt hierin alleen nog een rol op het gebied van ruimtelijke ordening. Vorig jaar heeft het Rijnlands Lyceum haar gehele pand gerenoveerd.

Daarbij is ook extra onderwijscapaciteit gecreëerd, er is ruimte voor maximaal 1.500 leerlingen. Aangezien de prognoses van het Rijnlands de komende jaren weer een lichte daling laten zien, is de verwachting dat op korte termijn geen capaciteitsproblemen zullen ontstaan. Als er op de langere termijn toch weer groei zichtbaar wordt, is het zaak na te denken op welke manier uitbreiding ruimtelijk gezien mogelijk is.

KTS

De KTS heeft in de afgelopen jaren een flinke groei doorgemaakt. Daarom is er in 2015 een vleugel bijgebouwd op het terrein van de KTS. Deels zijn hierin lokalen gerealiseerd voor symbioseonderwijs en deels om de groei van de KTS op te vangen. Daar de middelen voor de KTS doorgecentraliseerd zijn, is stichting Fioretti Teylingen volledig verantwoordelijk voor de huisvesting van de KTS. De gemeente heeft echter wel een bijdrage gedaan voor het realiseren van de lokalen voor symbioseonderwijs. De verwachting is dat de KTS met de recente uitbreiding de komende jaren voldoende capaciteit heeft.

5. Financiële consequenties

In de programmabegroting 2019-2022 zijn de onderstaande budgetten opgenomen. Op basis van de resultaten van o.a. de inpassingsstudie mogelijkheden nieuwbouw Kinderburg/Rank zal de raad gevraagd worden het gereserveerde budget beschikbaar te stellen. Datzelfde geldt voor het budget voor de permanente uitbreiding Andreasschool. Uit onderzoek moet blijken of uitbreiding op de bestaande locatie (uitbreiding met vier lokalen op de eerste verdieping Andreasschool) mogelijk is. Op basis van de onderzoeksresultaten zal een raadsvoorstel worden voorbereid.

Voorgestelde investeringen

School	Jaar	Budget	Opmerking
Permanente uitbreiding Andreas	2019	€ 1.500.000	
Nieuwbouw Kinderburg	2019	€ 2.370.000	In startnotitie nieuwbouw Kinderburg/Rank wordt gesproken over een budget van € 5.280.000 (excl. aanvullende voorzieningen en duurzaamheidsambitie)[2]
Uitbreiding Rank t.b.v. Bolwerk	2022	-	Nog geen budget gereserveerd o.a. afhankelijk van uitkomsten inpassingsstudie nieuwbouw Kinderburg/Rank

Eenmalige uitgaven

Onderwerp	Jaar	Budget	Opmerking
Tijdelijke huisvesting Andreas	2018	€ 80.000	Opgenomen in 2de tussentijdse rapportage 2018
Onderzoek mogelijkheden uitbreiding Rank	2019	€ 15.000	Onderzoeksbudget wordt via raadsvoorstel bij dit IHP aangevraagd.
Onderzoeksbudget uitvoeringsprogramma	2019	€ 10.000	o.a. voor visieontwikkeling IKC en kwaliteitskader. Onderzoeksbudget wordt via raadsvoorstel bij dit IHP aangevraagd.

Concluderend

De benodigde investeringen moeten in samenspraak met de schoolbesturen en verschillende afdelingen binnen de gemeente concreet gemaakt worden. Ook kan de uitwerking van maatregelen uit dit IHP (zoals het opstellen van het gewenste kwaliteitsniveau) invloed hebben op de benodigde investering. Per project wordt een kadernotitie aan de raad aangeboden met daarin waar mogelijk verschillende opties, keuzemogelijkheden en de financiële consequenties. Met andere woorden: door het instemmen met dit IHP liggen de investeringen nog niet definitief vast. De raad krijgt per project de mogelijkheid zich hierover uit te spreken, zoals ook de afgelopen jaren gebruikelijk was.

[2] Op dit moment is € 2.270.000 gereserveerd voor de nieuwbouw van alleen de Kinderburg voor 1.450m2 BVO uitgaande van een investering van ongeveer € 1.400/m2 BVO. De ervaring leert dat om aan het huidige bouwbesluit en BENG (wettelijke eis vanaf 2020) te kunnen voldoen de benodigde investering € 2.400/m2 BVO nodig is. Wij vragen in dit IHP nog niet in te stemmen met de verhoging van het bouwbudget, hiervoor komen wij terug bij de raad als er meer zekerheden zijn over de daadwerkelijke realisatie van het schoolgebouw.

6. Uitvoeringsprogramma

Dit IHP geldt voor de komende vier jaar. Toch is het wenselijk om tussentijds bij te kunnen sturen en in te springen op nieuwe ontwikkelingen. Jaarlijks leveren we de raad daarom een stand van zaken notitie aan, waarin de laatste ontwikkelingen worden beschreven. Daarin besteden we naast aandacht voor nieuwe ontwikkelingen ook aandacht aan de volgende aandachtspunten.

Woningbouwontwikkelingen in Voorhout

De gemeente Teylingen houd de komende jaren contact met de schoolbesturen omtrent de woningbouwontwikkelingen in Voorhout. Wanneer uit de prognoses blijkt dat de toenemende woningbouw in een bepaalde wijk krapte in de scholen op gaat leveren, wordt daarop ingesprongen.

Carrousel Sassenheim

Hoe de verschuiving van de scholen in Sassenheim er precies uit zal komen te zien is sterk afhankelijk van de uitkomsten van de inpassingsstudie nieuwbouw Kinderburg/ Rank op de locatie Knorrenburgerlaan, de mogelijkheden van het schoolgebouw aan de Antoniuslaan en de mogelijkheden van de overige leegkomende schoolgebouwen. Eind 2018 wordt de raad geïnformeerd over de uitkomsten van de inpassingsstudie, stap 1 van de carrousel. Verder wordt de raad middels de jaarlijkse stand van zaken notitie IHP geïnformeerd over de vervolgstappen van de carrousel.

Herinrichting Het Cluster

De schoolbesturen hebben inmiddels aangevangen met een onderzoek naar de mogelijkheden van herverdeling en/of herinrichting van Het Cluster. Zodra dit onderzoek is afgerond treden zij in overleg met de gemeente om de mogelijkheden te bekijken.

Duurzaamheidsmaatregelen en kwaliteitsniveau schoolgebouwen

In ieder nieuwbouwproject zal in overleg met schoolbesturen een duurzaamheidsambitie worden vastgesteld, maar ook bestaande schoolgebouwen zullen op termijn aan duurzaamheidseisen moeten voldoen. Het is daarom zaak tot een kwaliteitskader voor onderwijsgebouwen te komen, waarin ook aandacht is voor duurzaamheidseisen.

Onderzoek doordecentralisatie

Wanneer schoolbesturen of gemeente aanleiding zien om het onderwerp doordecentraliseren van primair onderwijs te onderzoeken, zal hiertoe worden overgegaan.

Onderzoek Binnensportaccommodaties

Op basis van de rapportages 'Behoefteonderzoek Binnensportaccommodaties' en 'Ruimte voor Binnensport Teylingen'' wordt onderzocht welke oplossingsrichtingen er zijn betreffende het:
- realiseren van een betere spreiding van de voorzieningen ten behoeve van het bewegingsonderwijs;
- uitbreiden van de trainingsfaciliteiten voor de breedtesport, en;
- optimaliseren van de voorzieningen ten behoeve van de topsport.

Visieontwikkeling IKC

In 2019 wordt gestart met de ontwikkeling van een gemeentelijke visie op het IKC. In deze visie wordt onder meer de verbinding tussen de beleidsterreinen onderwijs, kinderopvang, sport, welzijn en zorg in relatie tot onderwijshuisvesting gelegd. De visie wordt conform het collegewerkprogramma 2018-2022 in 2020 verankerd in het IHP.

Nieuwe locatie ISK

Per 1 augustus 2019 moet de ISK verhuizen naar een nieuwe locatie. Op dit moment wordt overleg gevoerd over een nieuwe locatie in Lisse.

Notitie Verhuur en Medegebruik Schoolgebouwen

In Teylingen werd tot op heden geen bijdrage in de kapitaallasten gevraagd bij verhuur van schoolgebouwen. Het is echter om meerdere redenen wenselijk om dit wel te gaan doen. Om dit te kunnen doen is een grondslag nodig. Deze grondslag zal worden gecreëerd in een notitie verhuur en medegebruik schoolgebouwen.

Bijlagen

- Spreidingsplan Sassenheim

- Spreidingsplan Voorhout

Gemeente Teylingen	Raming van baten en lasten	Provincie Zuid- Holland	Begrotingsjaar	2019
			nummer	3

Integraal huisvestingsplan Teylingen 2019-2022

De raad van de gemeente Teylingen

besluit:

de raming van baten en lasten voor het dienstjaar 2019 als volgt te wijzigen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 31 januari 2019

, de burgemeester , de griffier

Produkt-nummer Lasten		Nieuwe of verhoging raming	verlaging raming	2020	2021	2022
	Raming van baten en lasten					
	Programma 1					
6.423.101	Huisvesting en inrichting bijzonder basisonderwijs					
34.308	Advies-en onderzoekskosten	25.000				
	Algemene dekkingsmiddelen					
6.922.101	Algemene baten en lasten					
00.010	Onvoorzien		25.000			
	Totaal exploitatie	**25.000**	**25.000**	**-**	**-**	**-**
	Totaal investeringen	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**

Produkt-nummer	Omschrijving	Nieuwe of verhoging raming	verlaging raming			
Baten				**2020**	**2021**	**2022**
	Raming van baten en lasten					
	Totaal exploitatie			**-**	**-**	**-**
	Investerings- en financieringsstaat					
	Totaal investeringen			**-**	**-**	**-**

Spreidingsplan basisonderwijs Voorhout

Werkdocument

Opdrachtgever	Gezamenlijke schoolbesturen en gemeenten in de Duin- en Bollenstreek
Opgesteld door	Folkert Jongsma en Marieke Stevering-Rutten
Kenmerk	U18085 - werkdocument
Datum	1 maart 2018

Postbus 2145 | 7302 EM Apeldoorn | T (055) 538 66 90 | info@pentarho.nl | www.pentarho.nl | KvK-nr. 08169718 | Btw-nr. NL8189.60.115.B01

Inhoudsopgave

1 Aanleiding 3
1.1 Algemeen 3
1.2 Voorhout 3

2 Situatiebeschrijving 4
2.1 Leerlingenontwikkeling 2011-2017 6
2.2 Resumé 7

3 Verwachte ontwikkelingen 8
3.1 Leerlingenprognoses 2018-2027 8
3.2 Normatieve ruimtebehoefte en onderwijscapaciteit 9
3.3 Resumé 14

4 Visies/vraagstukken schoolbesturen 15
4.1 OBODB 15
4.2 Sophia 15
4.3 Gemeente Teylingen 15

5 Conclusies en vervolg 17
5.1 Conclusies 17
5.2 Vervolg 17

6 Bijlagen 18

Bijlage 1: leerlingenaantallen 2011-2017 19

Bijlage 2: herkomst leerlingen 20

Bijlage 3: voedingsgebieden scholen 21

Bijlage 4: leerlingenprognoses 2018-2027 22

Bijlage 5: spreiding kinderen geboren in periode 2013-2017 23

1 Aanleiding

1.1 Algemeen

In de regio Duin- en Bollenstreek is er op gemeente- en/of op dorpsniveau behoefte aan een spreidingsplan waardoor vraag naar en aanbod van onderwijs op de korte en lange(re) termijn beter in balans kunnen worden gebracht. Deze behoefte is in sommige dorpen ontstaan als gevolg van leerlingendaling en in andere dorpen als gevolg van groei. De deelnemende partijen kiezen ervoor om per dorp een plan te maken en om waar nodig de verbinding te maken met de dorpen in de nabije omgeving.

De schoolbesturen Sophia Scholen[1] en Stichting OBODB hebben met ondersteuning van de vijf gemeenten in de Duin- en Bollenstreek de bijzondere bekostiging procesbegeleiding leerlingendaling aangevraagd en toegekend gekregen. Met deze bijzondere bekostiging worden samenwerkende schoolbesturen en gemeenten in een regio in staat gesteld om onder leiding van een onafhankelijk procesbegeleider de effecten van leerlingen in kaart te brengen en aan te pakken. De procesbegeleider werkt niet alleen voor de aanvragende schoolbesturen, maar ook voor de overige schoolbesturen in deze regio. PentaRho vervult in de Duin- en Bollenstreek deze rol van onafhankelijk procesbegeleider.

1.2 Voorhout

In de kern Voorhout zijn vijf basisscholen op negen locaties gehuisvest. In de afgelopen jaren is het leerlingenaantal behoorlijk gedaald. Er hebben daarnaast verschuivingen plaatsgevonden tussen de verschillende scholen en schoolbesturen.

De schoolbesturen hebben behoefte aan een spreidingsplan voor het onderwijs in de kern Voorhout, met als doel vraag en aanbod met elkaar in balans te brengen.

De schoolbesturen en de gemeente hebben de volgende vraagstukken geformuleerd voor de kern Voorhout:

- Op welke manier kan de vraag naar en aanbod van onderwijs voor de toekomst beter met elkaar in balans gebracht worden?
- Op welke manier kan worden geanticipeerd op de effecten van woningbouw in de toekomstige wijk Nieuw Boekhorst?

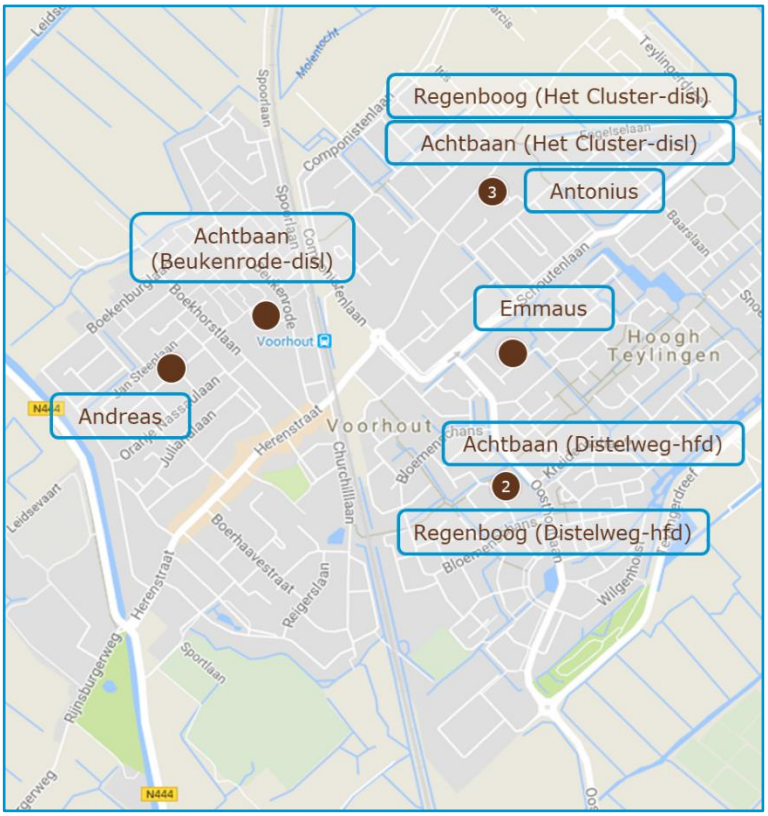
[1] Sophia Scholen is per 1 januari 2018 ontstaan uit een fusie tussen Sophia Stichting en Stichting PCPO Duin- en Bollenstreek.

2 Situatiebeschrijving

In dit hoofdstuk wordt de huidige situatie van het primair onderwijs in de kern Voorhout beschreven.

In Voorhout zijn vijf scholen (BRIN-nummers) voor regulier basisonderwijs, met in totaal negen vestigingen en vallend onder twee schoolbesturen, gevestigd. De stichting Sophia Scholen (hierna Sophia) en Stichting OBODB (hierna OBODB) voorzien respectievelijk in zes en drie vestigingen in het gebied.

De scholen zijn op onderstaande kaart en in navolgende tabel weergegeven.

Scholen BO in Voorhout				
School	Bestuur	Den.	Capaciteit*	Bouwjr (verb/reno.)
BO				
Antonius	Sophia Scholen	Rk	909	
*Aandeel gezamenlijke ruimten Het Cluster 2017***			*236*	2000
Totaal 2017			*1.144*	
Andreas	Sophia Scholen	Rk	1.563	2014
Emmaus	Sophia Scholen	Rk	1.087	1988/1999
De Regenboog - Het Cluster	Sophia Scholen	Pc	854	
*Aandeel gezamenlijke ruimten Het Cluster 2017***			*177*	2000
Totaal 2017			*1.031*	
De Regenboog - Distelweg	Sophia Scholen	Pc	1.159	1990
De Achtbaan - Beukenrode	St. OBODB	Obo	1.047	1974/1995 (2017)
De Achtbaan - Het Cluster	St. OBODB	Obo	912	
*Aandeel gezamenlijke ruimten Het Cluster 2017***			*471*	2000
Totaal 2017			*1.383*	
De Achtbaan - Distelweg	St. OBODB	Obo	1.060	1988
Overige capaciteit				
Noodgebouw Distelweg			221	1997

**) Formele permanente onderwijscapaciteit (gemeente Teylingen).*
De Emmaus beschikt daarnaast over 138,2 tijdelijke m².
De Achtbaan-Distelweg maakt gebruik van een noodlokaal aan de Distelweg 58.
***) Scholen in het Cluster kunnen gebruik maken van wissellokalen en maken daarnaast gebruik van overige gezamenlijke ruimten. Zie navolgende specificatie.*

Drie schoolgebouwen hebben de leeftijd van ongeveer 30 jaar. Dit zijn de gebouwen van de Emmausschool, De Achtbaan-Distelweg en De Regenboog-Distelweg. Hoewel het gebouw van De Achtbaan-Beukenrode oorspronkelijk uit 1974 stamt, is het pand na een brand in 1995 grotendeels herbouwd. Het overige deel van de school is in 2017 gerenoveerd. Op geen van de andere schoolgebouwen is sprake geweest van renovatie.

Het gebouw van Het Cluster kent naast de ruimten voor de scholen ook een gezamenlijk deel ten behoeve van onderwijs, waaronder zes wissellokalen. Iedere school heeft in principe recht op twee wissellokalen. Momenteel maakt De Achtbaan-Het Cluster echter gebruik van vijf van deze lokalen en heeft basisschool Antonius één wissellokaal in gebruik. Binnen het gebouw zijn ook een zestal zogenoemde schoolwoningen. De gemeente Teylingen heeft deze zes schoolwoningen aan de onderwijscapaciteit onttrokken en brengt deze in de verkoop.

Verdeling gezamenlijke ruimten Het Cluster				
Totaal gezamenlijke ruimte	883	m² bvo		
- waarvan 6 wissellokalen	352	m² bvo		
- waarvan overige ruimten	531	m² bvo		
Gebruik gezamenlijke ruimte in 2017	Aantal lok.	m² bvo	Overig*	Totaal
De Achtbaan - 5 wissellokalen	5	294	177	471
Antonius - 1 wissellokaal	1	59	177	236
De Regenboog - 0 wissellok.	0	0	177	177

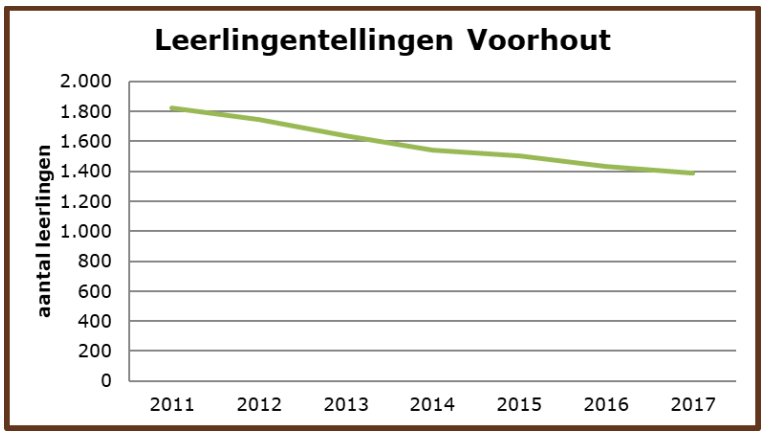
**) Uitgangspunt: Elke school maakt voor een gelijk deel gebruik van overige ruimten. Deze theoretische verdeling kan afwijken van de werkelijkheid.*

Overige vormen van onderwijs
Naast het regulier basisonderwijs is er in de kern Voorhout ook voorgezet onderwijs te vinden. In Voorhout staat het Teylingen College – KTS, school voor vmbo. In Voorhout is geen speciaal basisonderwijs of (voortgezet) speciaal onderwijs gevestigd.

2.1 Leerlingenontwikkeling 2011-2017

Het aantal leerlingen in het basisonderwijs in de kern Voorhout is de afgelopen jaren gedaald. Het leerlingenaantal is met 433 leerlingen gedaald van 1.822 leerlingen in 2011 naar 1.389 leerlingen in 2017. Het leerlingenaantal is in deze periode met 23,7% afgenomen.

In navolgende grafiek is het verloop in de afgelopen jaren weergegeven.

In bijlage 1 is een tabel opgenomen met het aantal leerlingen per school en per bestuur voor de jaren 2011 tot en met 2017.

Deelnamepercentages

In navolgende tabel zijn de deelnamepercentages per school en per bestuur in de afgelopen de afgelopen zeven jaren weergegeven. Het deelnamepercentage geeft weer hoeveel procent van de in de kern Voorhout schoolgaande leerlingen een bepaalde school binnen Voorhout bezoekt.

Deelnamepercentages basisscholen Voorhout 2011-2017

						%						
nr best.	**naam bestuur**	**brin**	**naam school**	**den.**	**soort**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
40967	Sophia Scholen	04IQ00	Antonius	rk	bo	13%	12%	12%	12%	11%	10%	10%
40967	Sophia Scholen	07HL00	Andreas	rk	bo	11%	12%	13%	14%	15%	17%	18%
40967	Sophia Scholen	22LN00	Emmaus	rk	bo	6%	7%	7%	8%	9%	11%	12%
40967	Sophia Scholen	22LM00	PC De Regenboog	pc	bo	27%	25%	25%	23%	22%	20%	17%
Verhoudingen over de locaties			*locatie Het Cluster*								*59%*	*59%*
			locatie Distelweg								*41%*	*41%*
					subtotaal Sophia	*57%*	*56%*	*56%*	*57%*	*57%*	*57%*	*57%*
41362	St. OBO Duin- en B	22LO00	De Achtbaan	obo	bo	43%	44%	44%	43%	43%	43%	43%
Verhoudingen over de locaties			*locatie Amadeus*	*obo*	*bo*				*10%*	*0%*	*0%*	*0%*
			locatie Beukenrode	*obo*	*bo*				*25%*	*24%*	*22%*	*22%*
			locatie Het Cluster	*obo*	*bo*				*37%*	*45%*	*46%*	*45%*
			locatie Distelweg	*obo*	*bo*				*28%*	*31%*	*32%*	*33%*
Totaal Voorhout						100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Uit de tabel blijkt dat er een verschuiving heeft plaatsgevonden in de deelname-percentages op bijna alle scholen, met uitzondering van De Achtbaan. OBODB is daardoor stabiel gebleven. Het deelnamepercentage van Sophia is ook stabiel gebleven ten opzichte van 2011. Binnen de scholen van het bestuur is name het deelnamepercentage van protestants-christelijke basisschool De Regenboog afgenomen. Van de rooms-katholieke scholen binnen het bestuur kende enkel basisschool Antonius een afname van het deelnamepercentage. De percentages op de overige scholen zijn gegroeid.

Leerlingenstromen
De schoolbesturen hebben aangegeven inzicht te willen krijgen in de leerlingenstromen in het gebied. De reden hiervoor is dat een aantal scholen veel leerlingen uit een andere kern of gemeente trekt en dat cijfers deze aanname kunnen ondersteunen, dan wel ontkrachten.

Uit een analyse op basis van de postcodegegevens van DUO blijkt dat voor de meeste scholen geldt dat in 2016 98% of meer van het totaal aantal leerlingen in de gemeente Teylingen woont. 95% van de leerlingen op de scholen in Voorhout komt ook uit Voorhout. In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de herkomst van het aantal leerlingen per school op postcode- en gemeenteniveau.

Nader onderzoek, waarbij gebruikt is gemaakt van de cijfers en letters van de postcodes van de adressen van de leerlingen, wijst uit dat de scholen centraal in hun voedingsgebied liggen. Het voedingsgebied van de scholen Andreas, Antonius, Emmaus en de locaties van De Regenboog en De Achtbaan betreft met name het deel van de kern waarin de scholen staan. In Voorhout worden door de betrokkenen geen grote barrières ervaren, die ouders en kinderen ervan kunnen weerhouden om scholen in andere delen van Voorhout te bezoeken. Ouders baseren hun keuze vooral op basis van denominatie en (nabije) ligging van de school. Laatstgenoemde blijkt ook uit de centrale ligging van de scholen in hun voedingsgebied.
In bijlage 3 zijn de voedingsgebieden van de scholen op kaart weergegeven.

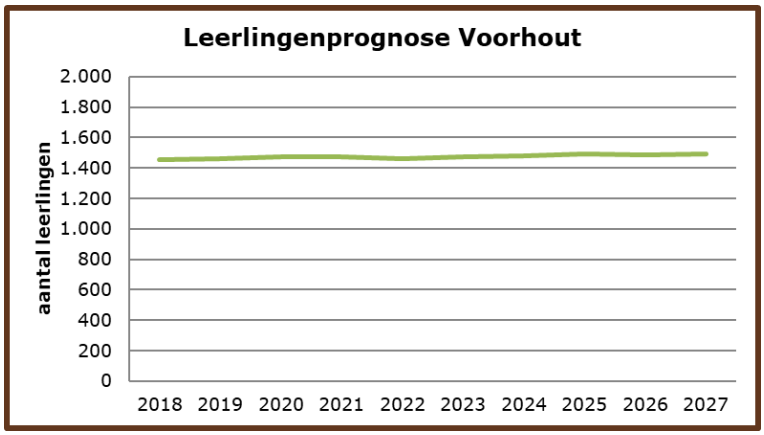
2.2 Resumé

- De kern Voorhout kende een daling van het aantal leerlingen in 2011-2017.
- Deelnemingspercentage 2011-2017: OBODB en Sophia zijn stabiel gebleven. Er is wel sprake geweest van verschuivingen van deelnamepercentages op locatieniveau.
- De scholen trekken voornamelijk leerlingen uit Voorhout zelf aan. Het voedingsgebied betreft met name het deel van de kern waarin de scholen zijn gesitueerd.
- De oudste schoolgebouwen in de kern Voorhout zijn circa 30 jaar oud.

3 Verwachte ontwikkelingen

3.1 Leerlingenprognoses 2018-2027

De gemeente Teylingen heeft in 2017 leerlingenprognoses op laten stellen door Pronexus. In onderstaande grafiek zijn de prognoses voor de basisscholen in Voorhout voor de jaren 2018 tot en met 2027 weergegeven. In deze periode wordt in de gemeente Teylingen een stabilisatie van het aantal leerlingen verwacht. Voor de kern Voorhout wordt uitgegaan van een lichte groei. Ten opzichte van het werkelijke aantal leerlingen op 1 oktober 2017 gaan de prognoses uit van een groei van 104 leerlingen naar een totaal van 1.493 in 2027. Ten opzichte van 2017 is dit een toename van 7,5%.

In bijlage 4 is de bijbehorende tabel opgenomen.

Deelnamepercentages

In onderstaande tabel zijn de te verwachten deelnamepercentages per school en per bestuur weergegeven op basis van de prognoses van Pronexus. De prognosecijfers van Pronexus zijn geëxtrapoleerd naar de verschillende locaties van De Achtbaan en De Regenboog op basis van de verdeling van het aantal leerlingen over deze locaties in de afgelopen jaren.

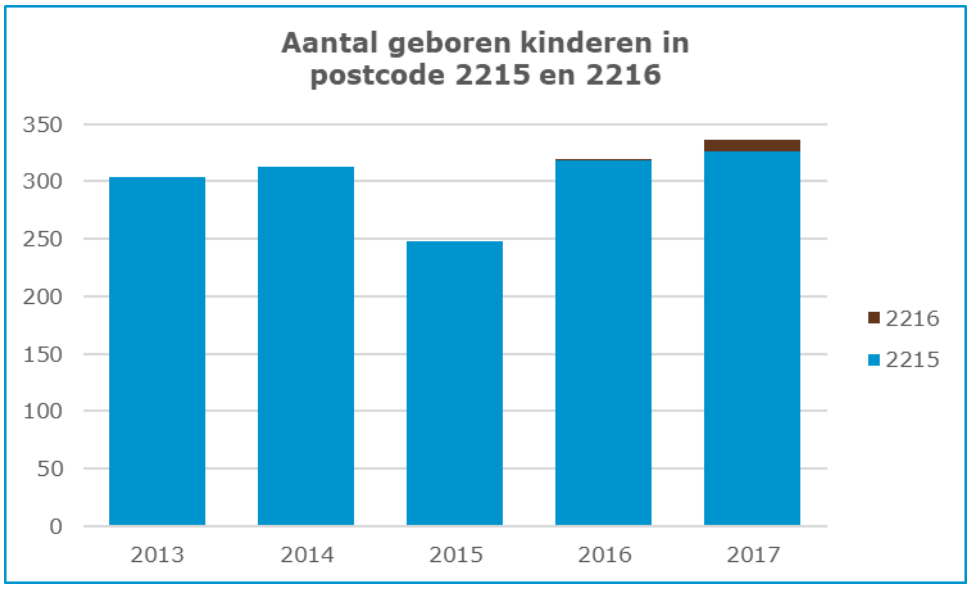
Deelnamepercentages basisscholen 2018-2027 Voorhout o.b.v. Pronexus-prognoses (2017)															
						prognoses									
nr best.	naam bestuur	brin	naam school	den.	soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
40967	Sophia Scholen	04IQ00	Antonius	rk	bo	10%	9%	9%	9%	9%	9%	9%	9%	9%	9%
40967	Sophia Scholen	07HL00	Andreas	rk	bo	19%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%
40967	Sophia Scholen	22LN00	Emmaus	rk	bo	12%	13%	13%	13%	13%	13%	13%	13%	13%	13%
40967	Sophia Scholen	22LM00	PC De Regenboog	pc	bo	18%	18%	17%	17%	17%	17%	17%	17%	17%	17%
Verhoudingen over de locaties o.b.v. ver			*locatie Het Cluster*			59%	59%	59%	59%	59%	59%	59%	59%	59%	59%
afgelopen jaren.			*locatie Distelweg*			41%	41%	41%	41%	41%	41%	41%	41%	41%	41%
						59%	*59%*	*60%*	*60%*	*60%*	*60%*	*60%*	*60%*	*60%*	*60%*
41362	St. OBODB	22LO00	De Achtbaan	obo	bo	41%	41%	40%	40%	40%	40%	40%	40%	40%	40%
Verhoudingen over de locaties o.b.v. ver			*locatie Beukenrode*	*obo*	*bo*	*23%*	*23%*	*23%*	*23%*	*23%*	*23%*	*23%*	*23%*	*23%*	*23%*
afgelopen jaren.			*locatie Het Cluster*	*obo*	*bo*	*45%*	*45%*	*45%*	*45%*	*45%*	*45%*	*45%*	*45%*	*45%*	*45%*
			locatie Distelweg	*obo*	*bo*	*32%*	*32%*	*32%*	*32%*	*32%*	*32%*	*32%*	*32%*	*32%*	*32%*
Totaal Voorhout						100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Naar verwachting zullen de deelnamepercentages tussen de schoolbesturen en op de scholen ongeveer stabiel blijven. Dit heeft te maken met de systematiek die Pronexus hanteert, waarbij deelnamepercentages van de afgelopen jaren input vormen voor de totstandkoming van de prognosecijfers en daarmee ook de deelnamepercentages voor de komende jaren.

Woningbouw
In de prognoses is rekening gehouden met de bouw van nieuwe woningen aan de noordzijde van de kern Voorhout in het nieuwbouwgebied Hooghkamer. Voor het nieuwbouwgebied zijn in de prognoses de belangstellingspercentages gebruikt die van toepassing zijn op de kern Voorhout (o.b.v. een totale deelname van 95%). Het gebied is sinds 2013 in ontwikkeling.

Aan de noordwestzijde van Voorhout is een nieuwe ontwikkeling gepland: de nieuwbouwwijk Nieuw Boekhorst. Momenteel wordt uitgegaan van 300-600 woningen op deze locatie. De planvorming bevindt zich in een vroeg stadium en het exacte aantal is nog niet bekend. Een definitieve uitwerking naar omvang en woningentypen moet nog plaatsvinden. Pas als er meer bekend is, kunnen de gevolgen voor de leerlingenontwikkeling in Voorhout nader onderzocht worden. Aannemelijk is dat de scholen in de nabijheid van de wijk zullen profiteren van de woningbouw. De meest nabijgelegen scholen zijn de Andreasschool, De Achtbaan-Beukenrode en de scholen in Het Cluster.

Spreiding en aantal geboren kinderen 2013-2017
In Voorhout (postcodegebied 2215) zijn in de periode 2013-2017 jaarlijks gemiddeld meer dan 300 leerlingen geboren. In bijlage 5 is per jaar een kaart met de postcodes van de adressen van de kinderen uit dat jaar toegevoegd. Op basis van de postcodegegevens kan vastgesteld worden dat de spreiding van geboortes gelijkmatig over het postcodegebied verdeeld is. Pas sinds 2015 is er sprake van de eerste bewoning in postcodegebied 2216. Vanaf 2016 zijn de eerste geboortecijfers bekend.

3.2 Normatieve ruimtebehoefte en onderwijscapaciteit

Op basis van de onderwijscapaciteiten, die zijn aangeleverd door de gemeente Teylingen, de leerlingenprognoses van Pronexus en op basis van de wettelijke ruimtenormen is doorgerekend wat de ruimtevraag op de scholen in de gemeente is.
Met het dalen of stijgen van het aantal leerlingen daalt of stijgt ook de ruimtebehoefte op de scholen.

In navolgende tabellen is voor Voorhout de omvang van de formele leegstand dan wel het ruimteoverschot voor de periode 2017 tot en met 2027 in beeld gebracht. Hierin is onder

2017 het telcijfer vermeld. Voor de jaren 2018-2027 is de berekening uitgevoerd op basis van de prognosecijfers. Er is rekening gehouden met gewichten van leerlingen.

Voorhout											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	1.389	1.455	1.461	1.472	1.470	1.460	1.470	1.482	1.494	1.483	1.493
ruimtebehoefte (incl. weging)	7.987	8.319	8.349	8.404	8.394	8.344	8.394	8.454	8.515	8.459	8.510
capaciteit permanent	9.474	9.474	9.474	9.474	9.474	9.474	9.474	9.474	9.474	9.474	9.474
overschot (+) / tekort (-)	1.487	1.155	1.125	1.070	1.080	1.130	1.080	1.019	959	1.014	964

Op kernniveau is de conclusie dat er sprake is van een ruimteoverschot in permanente capaciteit. Dit ruimteoverschot neemt richting 2027 af vanwege een toenemend aantal leerlingen. De vraag is echter of de capaciteit op de juiste plek staat. De situatie verschilt per school.

In voorgaande tabel is enkel uitgegaan van de permanente vierkante meters die toegekend zijn aan de scholen. Enkele scholen maken gebruik van tijdelijke ruimten. Dit wordt verderop toegelicht. De scholen in Het Cluster maken gebruik van gezamenlijke ruimten (waaronder wissellokalen). De capaciteit hiervan is meegerekend als permanente onderwijscapaciteit.

Antonius
Basisschool Antonius van Sophia maakt gebruikt van ruimten in Het Cluster. De school beschikt hier over 909 m² bvo. Daarnaast maakt de school gebruik van gezamenlijke ruimten, waaronder ook de wissellokalen vallen. Iedere school in Het Cluster heeft naast de permanente capaciteit in principe recht op twee wissellokalen. Dit jaar maakt basisschool Antonius echter gebruik van één wissellokaal. De Achtbaan-Het Cluster gebruikt vijf van deze lokalen. De totale capaciteit van basisschool Antonius bedraagt in 2017 1.144 m² bvo. Momenteel is sprake van een formeel ruimteoverschot van 280 m² bvo. De verwachting is dat – bij een constante capaciteitsomvang - dit in de toekomst ook ongeveer het geval zal zijn, vanwege een nagenoeg stabiel leerlingenaantal.

Antonius											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	132	139	136	134	133	133	134	135	136	135	136
ruimtebehoefte (incl. weging)	864	899	884	874	869	869	874	879	884	879	884
capaciteit permanent	909	909	909	909	909	909	909	909	909	909	909
cap. gezam.+wissellok. (2017)	236	236	236	236	236	236	236	236	236	236	236
overschot (+) / tekort (-)	280	245	260	270	275	275	270	265	260	265	260

Andreas
Basisschool Andreas van Sophia is gevestigd in een gebouw uit 2014. Het gebouw beschikt over 1.563 m² bvo permanente onderwijscapaciteit. Op basis van deze capaciteit is er vanaf volgend jaar sprake van een normatief ruimtetekort. Naar verwachting neemt dit tekort toe vanwege een toename van het aantal leerlingen richting 2027. Het tekort bedraagt dan 161 m² bvo.
De school maakt momenteel aanvullend gebruik van 110 m² bvo aan ruimten die oorspronkelijk bestemd waren voor kinderopvang. Los van de vraag of het gebruik van deze ruimten wenselijk is, lukt het om met deze ruimten het tekort op de korte termijn op te vangen. Vanaf 2020 ontstaat er volgens onderstaande doorrekening op basis van de prognoses opnieuw een ruimtetekort. Vanaf dan zijn de ruimten van de kinderopvang niet meer van voldoende omvang om de ruimtebehoefte op te lossen.

Andreas											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	252	279	289	300	299	297	298	301	303	301	303
ruimtebehoefte (incl. weging)	1.468	1.603	1.654	1.709	1.704	1.694	1.699	1.714	1.724	1.714	1.724
capaciteit permanent	1.563	1.563	1.563	1.563	1.563	1.563	1.563	1.563	1.563	1.563	1.563
overschot (+) / tekort (-)	95	-40	-91	-146	-141	-131	-136	-151	-161	-151	-161

Emmaus
Het gebouw van basisschool Emmaus van Sophia stamt oorspronkelijk uit 1988 en heeft een permanente onderwijscapaciteit van 1.087 m² bvo. Enkele jaren geleden zijn een lokaal en twee noodlokalen onttrokken aan de onderwijscapaciteit (62+138 m² bvo). De school heeft momenteel een beperkt normatief ruimteoverschot . Naar verwachting groeit het leerlingenaantal en ontstaat een tekort.
In 2027 bedraagt het tekort circa 100 m² bvo. Het bestuur verwacht zelf dat het aantal leerlingen zal toenemen naar en stabiliseren op circa 225. In dat geval is sprake van een groter ruimtetekort.

Emmaus											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	172	174	184	195	195	193	194	195	197	195	197
ruimtebehoefte (incl. weging)	1.065	1.075	1.126	1.181	1.181	1.171	1.176	1.181	1.191	1.181	1.191
capaciteit permanent	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087	1.087
overschot (+) / tekort (-)	22	12	-39	-94	-94	-84	-89	-94	-104	-94	-104

De Achtbaan
Basisschool De Achtbaan van OBODB heeft in Voorhout drie locaties. De hoofdlocatie zit aan de Distelweg, de nevenvestigingen zitten in Het Cluster en aan de Beukenrode. De capaciteiten op deze locaties zijn respectievelijk 1.060, 912 en 1.047 m² bvo. Daarnaast maakt De Achtbaan in Het Cluster voor 471 m² gebruik van gezamenlijke ruimten. De totale capaciteit van De Achtbaan-Het Cluster bedraagt daarmee 1.383 m² bvo. In onderstaande tabel is de leerlingenprognose en de bijbehorende ruimtebehoefte afgezet tegen de gezamenlijke onderwijscapaciteit. Momenteel is er sprake van een ruimteoverschot van circa 300 m² bvo. Het overschot neemt af naar circa 270 m² bvo in 2027.

De Achtbaan											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
totaal aantal leerlingen	595	598	594	591	591	587	591	596	601	597	600
ruimtebehoefte (incl. weging)	3.193	3.208	3.188	3.173	3.173	3.153	3.173	3.198	3.223	3.203	3.218
totale capaciteit permanent	3.019	3.019	3.019	3.019	3.019	3.019	3.019	3.019	3.019	3.019	3.019
cap. gezam.+wissellok. (2017	471	471	471	471	471	471	471	471	471	471	471
overschot (+) / tekort (-)	297	282	302	317	317	337	317	292	267	287	272

In onderstaande tabellen is ook de verwachte ontwikkeling op locatieniveau weergegeven. De prognosecijfers van Pronexus zijn geëxtrapoleerd naar de drie locaties op basis van de verdeling van het aantal leerlingen over de locaties in de afgelopen jaren.
Op de locatie Distelweg is momenteel sprake van een tekort in de permanente onderwijscapaciteit. Het tekort blijft naar verwachting stabiel. De school maakt momenteel gebruik van een noodlokaal aan de Distelweg om het tekort op te vangen.
De Achtbaan-Het Cluster maakt op dit moment gebruik van vijf wissellokalen. In combinatie met de permanente capaciteit en haar aandeel in de overige gezamenlijke ruimten bedraagt de totale capaciteit in 2017 1.383 m² bvo.
Het leerlingenaantal op De Achtbaan-Beukenrode blijft naar verwachting stabiel. Er is hier sprake van een ruimteoverschot van ruim 350 m² bvo.

De Achtbaan - Distelweg (hoofdlocatie)											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
totaal aantal leerlingen	193	190	189	188	188	187	188	190	191	190	191
ruimtebehoefte (incl. weging)	1.171	1.157	1.151	1.146	1.146	1.140	1.146	1.154	1.162	1.156	1.161
capaciteit permanent	1.060	1.060	1.060	1.060	1.060	1.060	1.060	1.060	1.060	1.060	1.060
overschot (+) / tekort (-)	-111	-97	-91	-86	-86	-80	-86	-94	-102	-96	-101

De Achtbaan - Het Cluster (geen vaste voet)											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
totaal aantal leerlingen	266	271	269	267	267	266	267	270	272	270	271
ruimtebehoefte (incl. weging)	1.338	1.361	1.352	1.345	1.345	1.336	1.345	1.356	1.368	1.359	1.366
capaciteit permanent	912	912	912	912	912	912	912	912	912	912	912
cap. gezam.+wissellok. (2017)	471	471	471	471	471	471	471	471	471	471	471
overschot (+) / tekort (-)	45	22	31	38	38	47	38	26	15	24	17

De Achtbaan - Beukenrode (geen vaste voet)											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	133	137	136	135	135	135	135	137	138	137	138
ruimtebehoefte (incl. weging)	669	689	685	681	681	677	681	687	693	688	692
capaciteit permanent	1.047	1.047	1.047	1.047	1.047	1.047	1.047	1.047	1.047	1.047	1.047
overschot (+) / tekort (-)	378	358	362	366	366	370	366	360	354	359	355

De Regenboog

Ook basisschool De Regenboog van Sophia heeft meerdere locaties in de kern Voorhout. De school is gevestigd in Het Cluster en aan de Distelweg. Onder het BRIN-nummer van De Regenboog vallen de enige twee protestants-christelijke vestigingen in de kern. De beschikbare permanente onderwijscapaciteit op beide locaties bedraagt respectievelijk 854 en 1.159 m² bvo. Daarnaast maakt De Regenboog in Het Cluster voor 177 m² gebruik van gezamenlijke ruimten. Op dit moment maakt de school geen gebruik van wissellokalen. Met inbegrip van dit gezamenlijke deel bedraagt de totale capaciteit voor De Regenboog-Het Cluster in 2017 1.031 m² bvo. In onderstaande tabel is de leerlingenprognose en de ruimtebehoefte afgezet tegen de gezamenlijke onderwijscapaciteit. Voor De Regenboog is er momenteel sprake van een aanzienlijk ruimteoverschot van bijna 800 m² bvo. Vanwege een verwachte groei van het aantal leerlingen neemt het ruimteoverschot iets af naar circa 700 m² bvo in 2027.

De Regenboog											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
totaal aantal leerlingen	238	265	258	252	252	250	253	255	257	255	257
ruimtebehoefte (incl. weging)	1.397	1.533	1.498	1.468	1.468	1.458	1.473	1.483	1.493	1.483	1.493
totale capaciteit permanent	2.013	2.013	2.013	2.013	2.013	2.013	2.013	2.013	2.013	2.013	2.013
cap. gezam.+wissellok. (2017)	177	177	177	177	177	177	177	177	177	177	177
overschot (+) / tekort (-)	793	657	692	722	722	732	717	707	697	707	697

In navolgende tabellen is ook de verwachte ontwikkeling voor De Regenboog op locatieniveau in beeld gebracht. De prognosecijfers van Pronexus zijn geëxtrapoleerd naar beide locaties op basis van de verdeling van het aantal leerlingen over de locaties in de afgelopen jaren. Op beide locaties blijft het leerlingenaantal naar verwachting stabiel en is er sprake van een ruimteoverschot. Het overschot van De Regenboog-Distelweg bedraagt op termijn circa 430 m² bvo en het overschot in het gebouwdeel van De Regenboog-Het Cluster bedraagt dan circa 270 m² bvo. De Regenboog in Het Cluster maakt gezien het ruimteoverschot geen gebruik van wissellokalen.

De Regenboog - Het Cluster (geen vaste voet)											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
totaal aantal leerlingen	144	157	153	149	149	148	150	151	152	151	152
ruimtebehoefte (incl. weging)	724	790	769	751	751	745	754	760	766	760	766
capaciteit permanent	854	854	854	854	854	854	854	854	854	854	854
cap. gezam.+wissellok. (2017)	177	177	177	177	177	177	177	177	177	177	177
overschot (+) / tekort (-)	307	241	262	280	280	286	277	271	265	271	265

De Regenboog - Distelweg (hoofdlocatie)											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
totaal aantal leerlingen	99	108	105	103	103	102	103	104	105	104	105
ruimtebehoefte (incl. weging)	698	743	729	716	716	712	718	723	727	723	727
capaciteit permanent	1.159	1.159	1.159	1.159	1.159	1.159	1.159	1.159	1.159	1.159	1.159
overschot (+) / tekort (-)	461	416	430	443	443	447	441	436	432	436	432

Verdeling in West en Oost
In navolgende tabellen is een verdeling van de scholen gemaakt naar Voorhout-West en -Oost. Het spoor vormt hierbij de scheidslijn. Hierbij moet opgemerkt worden dat voor de scholen met dislocaties (De Regenboog en De Achtbaan) de vaste voet enkel is meegerekend met het deel van Voorhout waarin de hoofdvestiging is gelegen. Voor De Regenboog geldt dat beide locaties in Oost zijn gelegen. Voor De Achtbaan geldt dat de locaties zijn verspreid over het oostelijke en westelijke deel. De hoofdvestiging ligt in Voorhout-Oost.

Voorhout-Oost - De Regenboog (Cluster en Distelweg), De Achtbaan (Cluster en Distelweg), Antonius, Emmaus											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	1.001	1.039	1.036	1.037	1.036	1.028	1.037	1.044	1.053	1.045	1.052
ruimtebehoefte (incl. weging)	5.835	6.026	6.010	6.014	6.009	5.973	6.014	6.053	6.098	6.057	6.094
capaciteit permanent	5.981	5.981	5.981	5.981	5.981	5.981	5.981	5.981	5.981	5.981	5.981
cap. gezamenlijk Het Cluster	883	883	883	883	883	883	883	883	883	883	883
overschot (+) / tekort (-)	1.029	838	854	850	855	891	850	811	766	807	770

Voorhout-West - De Achtbaan (Beukenrode), Andreas											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	385	416	425	435	434	432	433	438	441	438	441
ruimtebehoefte (incl. weging)	2.137	2.293	2.339	2.390	2.385	2.371	2.380	2.401	2.417	2.402	2.416
capaciteit permanent	2.610	2.610	2.610	2.610	2.610	2.610	2.610	2.610	2.610	2.610	2.610
overschot (+) / tekort (-)	473	317	271	220	225	239	230	209	193	208	194

Uit bovenstaande tabellen blijkt dat er op basis van de huidige capaciteiten en leerlingenprognoses op korte termijn sprake is van een ruimteoverschot in Voorhout-Oost van meer dan 1.000 m² bvo. Dit overschot neemt af tot circa 770 m² in 2027.
In Voorhout-West is er ook sprake van een ruimteoverschot van ruim 400 m². Dit overschot neemt af tot een beperkt overschot van 200 m² in 2027.

Bij de scholen in Het Cluster is naar verwachting sprake van een ruimteoverschot. In onderstaande tabel is de gezamenlijke ruimtebehoefte en capaciteit met elkaar vergeleken voor de periode 2017-2027.

Ruimtebehoefte in Het Cluster											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
ruimtebehoefte scholen	2.926	3.050	3.005	2.970	2.965	2.950	2.973	2.996	3.018	2.998	3.016
totaal capaciteit permanent	2.675	2.675	2.675	2.675	2.675	2.675	2.675	2.675	2.675	2.675	2.675
totaal cap. gezamen. ruimten.	883	883	883	883	883	883	883	883	883	883	883
overschot (+) / tekort (-)	632	508	553	588	593	608	585	562	540	560	542

3.3 Resumé

- In tegenstelling tot voorgaande jaren wordt voor in elk geval het komende decennium gerekend op een toename van het aantal leerlingen in Voorhout met 7,5%/104 leerlingen.
- De deelnamepercentages op bestuur- en BRIN-niveau blijven naar verwachting gelijk.
- Op basis van de verwachte leerlingenontwikkeling blijft in Voorhout sprake van een ruimteoverschot. Dit ruimteoverschot speelt voornamelijk in Voorhout-Oost.
- De situatie verschilt echter per school. Met name op de basisscholen Andreas, Emmaus, en De Achtbaan-Distelweg ontstaat er een normatief ruimtetekort.
- De grootste overschotten zijn te vinden op De Regenboog-Distelweg en De Achtbaan-Beukenrode. Ook in Het Cluster is nu en in de toekomst naar verwachting sprake van een fors ruimteoverschot.
- De eventuele toestroom van leerlingen uit nieuwbouwwijk Nieuw Boekhorst is nog niet meegerekend. Exacte omvang en planning van de nieuwbouwwijk zijn nog niet bekend en cruciaal bij de visievorming.

4 Visies/vraagstukken schoolbesturen

In dit hoofdstuk komen per kern de visies van schoolbesturen en de gemeente Noordwijk aan bod. De uit te werken vraagstukken zijn een afgeleide van deze visies.

4.1 OBODB

OBODB verzorgt in Voorhout onderwijs op drie basisscholen (waarvan twee dislocaties). De scholen vallen onder één BRIN-nummer en directie. De leerlingendaling in de afgelopen jaren in Voorhout heeft voor het bestuur geleid tot het sluiten van een vierde dislocatie. Door deze sluiting is geen sprake meer van een groot ruimteoverschot. Met het oog op de stabilisatie van het aantal leerlingen voorziet het bestuur geen problemen meer op dit gebied en behoud OBODB flexibiliteit om bij een ruimtetekort in één van haar gebouwen leerlingen te verwijzen naar één van de andere twee locaties.
Hoewel OBODB het in het kader van de bekostiging het ongunstig acht dat er sprake is van meerdere dislocaties, is de instandhouding van de drie huidige locaties van De Achtbaan wenselijk vanwege de spreiding over het dorp.
Het formele ruimteoverschot in Het Cluster-gebouw wordt door het schoolbestuur niet zo ervaren. Dit heeft te maken met de functionele opzet van het gebouw en de ontwerpkeuzes die hierin zijn gemaakt. Er zijn relatief weinig leslokalen ten opzichte van ‘overige ruimten’.

4.2 Sophia

Sophia heeft in de kern Voorhout vijf scholen, onder vier BRIN-nummers. Het bestuur onderzoekt of het aanbod in Voorhout in balans is met de vraag binnen hun eigen bestuur.
Voor basisschool Andreas ervaart het bestuur druk vanwege een toegenomen aantal leerlingen. Het concept van de school heeft hier naar verwachting aan bijgedragen. Hier is behoefte aan extra lokalen. Momenteel huurt het bestuur aanvullende ruimten die oorspronkelijk voor het kinderdagverblijf waren bedoeld. Het bestuur verwacht 250-260 leerlingen op de Andreas over circa vier jaar.
Basisschool Emmaus is momenteel gevestigd in een verouderd gebouw, waarin volgens het bestuur nog ruimte is om te groeien. Formeel is er echter sprake van een ruimtetekort.
Net als OBODB ervaart Sophia het ruimteoverschot op Het Cluster niet in de mate van het formele ruimteoverschot uit voorgaande analyse. Volgens het bestuur heeft dit te maken met de functionele opzet van het gebouw.

4.3 Gemeente Teylingen

De gemeente ziet vanwege het aantal dislocaties in de kern bij voorkeur een herschikking van de verschillende dislocaties om te komen tot sterkere (uni)locaties. Zo zitten De Achtbaan en De Regenboog beide én op de Distelweg én in Het Cluster. Bij voorkeur ziet de gemeente één van de scholen uit Het Cluster weggaan, zodat er mogelijkheden zijn voor versterking van de voorziening. De gemeente ziet mogelijkheden voor het versterken van de voorzieningen door middel van een uitruil van schoolgebouwen.
De gemeente ziet hierin kansen voor het gebouw van de Emmausschool. Qua afstand is deze school dicht bij Het Cluster gelegen. Door bij Het Cluster een school weg te halen en een school bij de Emmaus te betrekken, kan een sterkere voorziening worden gecreëerd.
De gemeente ziet het gebouw van basisschool Emmaus als een constructief goed gebouw; er wordt daarom niet direct gedacht aan nieuwbouw.

In het gebouw Het Cluster zijn vorig jaar de schoolwoningen afgestoten. De gemeente is momenteel bezig met het verkooptraject van de woningen.

In het noordwesten van Voorhout ontwikkelt de gemeente de wijk Nieuw Boekhorst. Momenteel is er nog onzekerheid over de woningbouweffecten van de wijk op de huidige scholen.

De schoolbesturen en de gemeente hebben de volgende vraagstukken geformuleerd voor de kern Voorhout:

- Op welke manier kan de vraag naar en aanbod van onderwijs voor de toekomst beter met elkaar in balans gebracht worden?
- Op welke manier kan worden geanticipeerd op de effecten van woningbouw in de toekomstige wijk Nieuw Boekhorst?

5 Conclusies en vervolg

5.1 Conclusies

De scholen in de kern Voorhout kenden een dalend aantal leerlingen in de periode 2011-2017. Niet op alle scholen is sprake geweest van een daling, de scholen Andreas en Emmaus zijn in deze periode gegroeid. Op bestuursniveau is het deelnamepercentage van Sophia en OBODB stabiel gebleven. Er zijn wel verschuivingen op schoolniveau. Het deelnamepercentage is met name gegroeid op de Andreas en de Emmaus en met name afgenomen op De Regenboog. De oudste schoolgebouwen in de gemeente zijn circa 30 jaar oud.
De komende jaren is er in tegenstelling tot voorgaande jaren naar verwachting een groei van het leerlingenaantal. De scholen in Voorhout betrekken met name kinderen uit de kern zelf, en met name uit de directe omgeving van de school.

Op basis van de verwachte leerlingenontwikkeling blijft er in Voorhout sprake van een ruimteoverschot, dat zich met name in Voorhout-Oost uit. De grootste overschotten zijn te verwachten op De Regenboog-Distelweg en De Achtbaan-Beukenrode. Met name op de Andreas en Emmaus ontstaat er echter een ruimtetekort. Een kleiner tekort op De Achtbaan-Distelweg wordt opgevangen middels een noodlokaal.

Op basis van de visies van besturen en gemeente in voorgaande analyse, gaat de voorkeur uit naar een situatie waarin sprake is van sterke voorzieningen met een goede spreiding over de kern. De gemeente heeft een voorkeur voor versterking van de scholen door het clusteren van de verschillende vestigingen. Voor OBODB is het behoud van de huidige spreiding van de locaties van De Achtbaan echter wenselijk. Sophia onderzoekt of binnen haar bestuur vraag en aanbod in balans zijn.

Het is nog onbekend wanneer en in welke exacte omvang de wijk Nieuw Boekhorst wordt gerealiseerd. De woningbouw zal naar verwachting zorgen voor een leerlingenstroom richting de nabijgelegen scholen (Andreas, De Achtbaan-Beukenrode en scholen in Het Cluster).

5.2 Vervolg

Uit de analyse van Het Cluster-gebouw komt naar voren dat er sprake is van een formeel ruimteoverschot, dat de besturen niet zo ervaren. Dit heeft te maken met functionele keuzes in het ontwerp van het gebouw. In Het Cluster-gebouw hebben de besturen vraagtekens bij de verdeling van de ruimten onder de scholen. De gebruikers hebben besloten met elkaar in overleg te gaan over de huidige gebouwindeling en een mogelijke reshuffeling.

Met het oog op het ruimtetekort op basisschool Andreas dient Sophia op korte termijn een aanvraag voor uitbreiding van het gebouw nodig. Bij de bouw is al rekening gehouden met een uitbreiding. De kans bestaat dat er op lange termijn nog meer capaciteit benodigd is, vanwege een toename van het aantal leren vanuit Nieuw Boekhorst.

Op basis van de huidige situatie zien de schoolbesturen op dit moment geen aanleiding om over te gaan tot maatregelen om tot een andere spreiding van onderwijsvoorzieningen over de kern Voorhout te komen. Op dit moment zijn er voor de besturen en gemeente nog teveel ontwikkelingen gaande waarvan de uitkomsten onzeker zijn. De besturen en gemeente willen de ontwikkelingen dan ook actief blijven volgen, en wanneer hier aanleiding toe is, weer met elkaar in overleg treden over de spreiding van onderwijsvoorzieningen in Voorhout.

6 Bijlagen

Bijlage 1: leerlingentellingen 2011-2017
Bijlage 2: herkomst leerlingen
Bijlage 3: leerlingenprognoses 2018-2027
Bijlage 4: voedingsgebieden scholen
Bijlage 5: spreiding kinderen geboren in periode 2013-2017

Bijlage 1: leerlingenaantallen 2011-2017

In onderstaande tabel zijn de leerlingenaantallen in de periode 2011-2017 van de scholen in het regulier basisonderwijs in Voorhout weergegeven.

Leerlingentellingen basisonderwijs gemeente Teylingen 2011-2017													
							tellingen						
nr best.	naam bestuur	brin	naam school	plaats	den.	soort	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
40967	Sophia Scholen	04IQ00	Antonius	VOORHOUT	rk	bo	233	218	195	180	166	146	132
40967	Sophia Scholen	07HL00	Andreas	VOORHOUT	rk	bo	192	205	207	220	222	241	252
40967	Sophia Scholen	22LN00	Emmaus	VOORHOUT	rk	bo	115	116	110	123	142	151	172
40967	Sophia Scholen	22LM00	PC De Regenboog	VOORHOUT	pc	bo	495	444	407	356	333	283	238
			locatie Het Cluster		*pc*	*bo*						*168*	*144*
			locatie Distelweg		*pc*	*bo*						*115*	*99*
						subtotaal Sophia	*1.035*	*983*	*919*	*879*	*863*	*821*	*794*
41362	St. OBO Duin- en Bollenstreek	22LO00	De Achtbaan	VOORHOUT	obo	bo	787	765	721	660	638	611	595
			locatie Amadeus	*VOORHOUT*	*obo*	*bo*				*67*	*0*	*0*	*0*
			locatie Beukenrode	*VOORHOUT*	*obo*	*bo*				*166*	*153*	*136*	*133*
			locatie Het Cluster	*VOORHOUT*	*obo*	*bo*				*241*	*288*	*279*	*266*
			locatie Distelweg	*VOORHOUT*	*obo*	*bo*				*186*	*197*	*196*	*193*
Totaal Voorhout							1.822	1.748	1.640	1.539	1.501	1.432	1.389

Bijlage 2: herkomst leerlingen

Deze bijlage is separaat toegevoegd en maakt onlosmakelijk onderdeel uit van dit rapport.
In de bijlage is voor 2016 per school in de gemeente Teylingen de herkomst van de leerlingen naar postcode en gemeente weergegeven.

Bijlage 3: voedingsgebieden scholen

Deze bijlage is separaat toegevoegd en maakt onlosmakelijk onderdeel uit van dit rapport. In de bijlage is per school in de kern Voorhout de herkomst van de leerlingen op basis van de cijfers en letters van de postcodes van de leerlingen op kaart weergegeven. Opmerking: het programma waarmee de kaarten zijn gemaakt kent een maximum van 250 postcodes. Voor scholen met meer dan 250 leerlingen zijn de aantallen zo gelijkmatig mogelijk aangepast naar de voorkomende postcodes.

Bijlage 4: leerlingenprognoses 2018-2027

In onderstaande tabel is de leerlingenprognoses uit Pronexus voor de scholen in het regulier basisonderwijs in de kern Voorhout weergegeven. De prognoses van Pronexus zijn op basis van de tellingen op locatieniveau geëxtrapoleerd ten behoeve van een verdeling over de diverse vestigingen. In de tabel is dit in de grijze regels weergegeven.

Leerlingenprognoses Pronexus (2017) basisonderwijs Voorhout 2018-2027															
						prognoses									
nr best.	naam bestuur	brin	naam school	den.	soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
40967	Sophia Scholen	04IQ00	Antonius	rk	bo	139	136	134	133	133	134	135	136	135	136
40967	Sophia Scholen	07HL00	Andreas	rk	bo	279	289	300	299	297	298	301	303	301	303
40967	Sophia Scholen	22LN00	Emmaus	rk	bo	174	184	195	195	193	194	195	197	195	197
40967	Sophia Scholen	22LM00	De Regenboog	pc	bo	265	258	252	252	250	253	255	257	255	257
Verhoudingen over de locaties o.b.v. verhouding			*locatie Het Cluster*	pc	bo	157	153	149	149	148	150	151	152	151	152
afgelopen jaren.			*locatie Distelweg*	pc	bo	108	105	103	103	102	103	104	105	104	105
					subtotaal Sophia	*857*	*867*	*881*	*879*	*873*	*879*	*886*	*893*	*886*	*893*
41362	St. OBODB	22LO00	De Achtbaan	obo	bo	598	594	591	591	587	591	596	601	597	600
Verdeling o.b.v. verhoudingen afgelopen jaren			*locatie Beukenrode*	*obo*	*bo*	*137*	*136*	*135*	*135*	*135*	*135*	*137*	*138*	*137*	*138*
			locatie Het Cluster	*obo*	*bo*	*271*	*269*	*267*	*267*	*266*	*267*	*270*	*272*	*270*	*271*
			locatie Distelweg	*obo*	*bo*	*190*	*189*	*188*	*188*	*187*	*188*	*190*	*191*	*190*	*191*
Totaal Voorhout						1.455	1.461	1.472	1.470	1.460	1.470	1.482	1.494	1.483	1.493

Bijlage 5: spreiding kinderen geboren in periode 2013-2017

Op onderstaande kaarten is op postcodeniveau afgebeeld waar de kinderen wonen die zijn geboren in de jaren 2013, 2014, 2015, 2016 en 2017. De markers zijn een weergave voor de spreiding van de kinderen, niet voor het aantal.

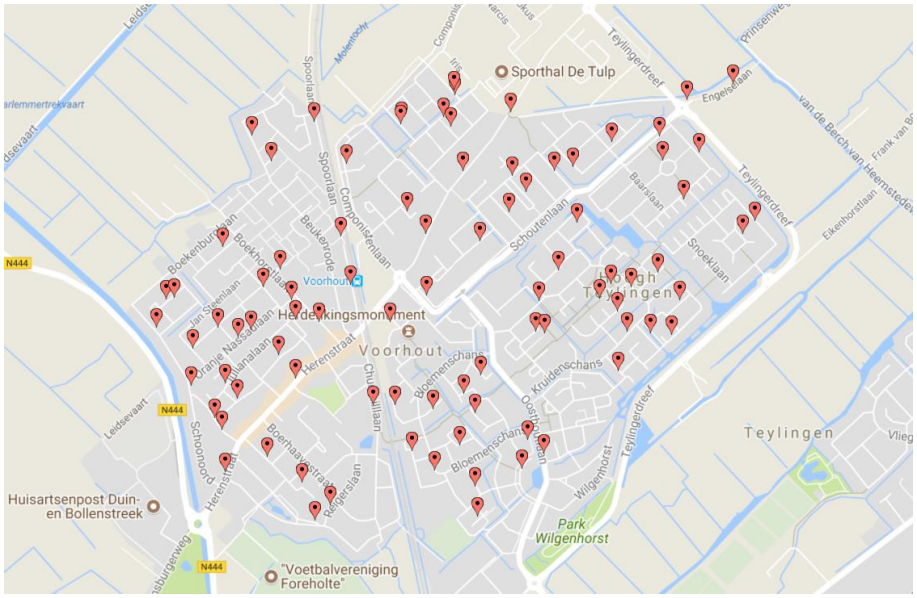
2013

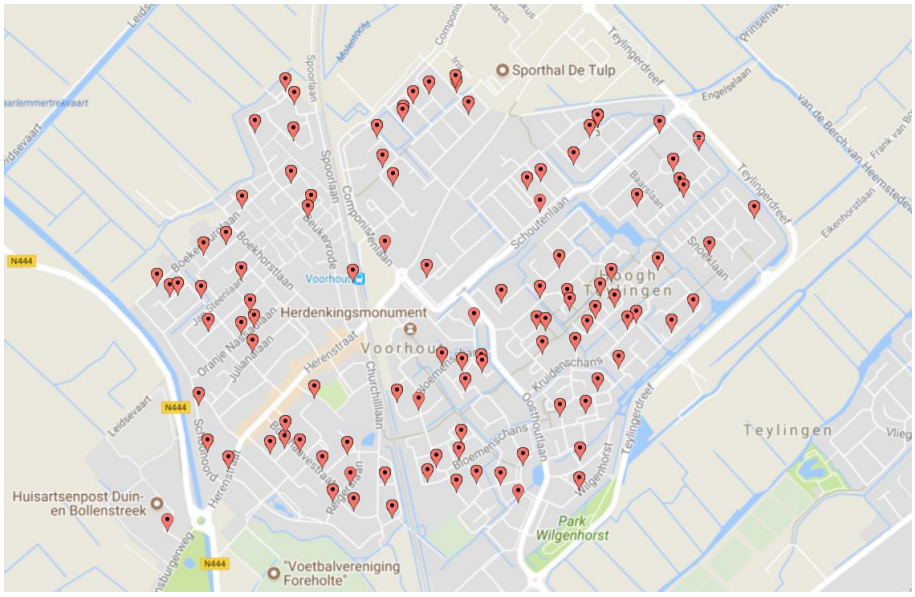
2014

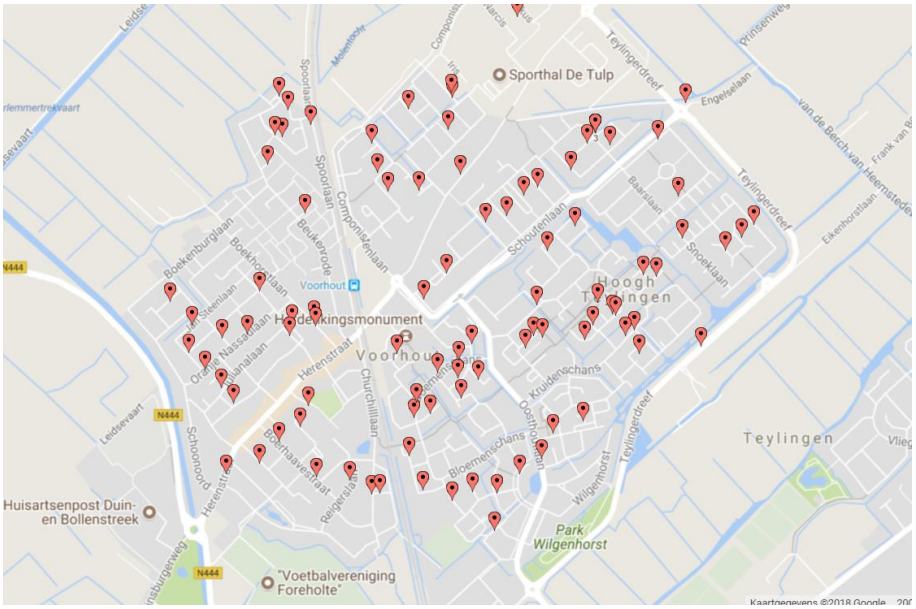
2015

Sporthal De Tulp
Herdenkingsmonument
Voorhout
Teylingen
Huisartsenpost Duin- en Bollenstreek
"Voetbalvereniging Foreholte"
Park Wilgenhorst
Leidsevaart
N444
Teylingerdreef
Herenstraat
Spoorlaan
Componistenlaan
Schoutenlaan
Kruidenschans
Bloemenschans
Oosthoutlaan
Wilgenhorst
Churchilllaan
Julianalaan
Oranje Nassaulaan
Boerhaavestraat
Reigersdaal
Schoonoord
Boekenburglaan
Boekhorstlaan
Beukenrode
Baarslaan
Snoeklaan
Engelselaan
Eikenhorstlaan

2016

Sporthal De Tulp
Herdenkingsmonument
Voorhout
Teylingen
Huisartsenpost Duin- en Bollenstreek
"Voetbalvereniging Foreholte"
Park Wilgenhorst
Leidsevaart
N444
Teylingerdreef
Herenstraat
Spoorlaan
Componistenlaan
Schoutenlaan
Kruidenschans
Bloemenschans
Oosthoutlaan
Wilgenhorst
Churchilllaan
Julianalaan
Oranje Nassaulaan
Boerhaavestraat
Reigersdaal
Schoonoord
Boekenburglaan
Boekhorstlaan
Beukenrode
Baarslaan
Snoeklaan
Engelselaan
Eikenhorstlaan

2017

Sporthal De Tulp
Voorhout
Herdenkingsmonument
Voorhout
Hoogh Teylingen
Teylingen
Huisartsenpost Duin- en Bollenstreek
"Voetbalvereniging Foreholte"
Park Wilgenhorst
N444
Leidsevaart
Teylingerdreef
Engelselaan
Spoorlaan
Componistenlaan
Beukenrode
Boekenburglaan
Boekhorstlaan
Herenstraat
Churchilllaan
Kruidenschans
Dostenhorst
Wilgenhorst
Schoonoord
Reigersstraat
Baanlaan
Snoeklaan
Eikenhorstlaan
Kaartgegevens ©2018 Google

Spreidingsplan basisonderwijs Sassenheim

gemeente Teylingen

Opdrachtgever	Gezamenlijke schoolbesturen en gemeenten in de Duin- en Bollenstreek
Opgesteld door	Folkert Jongsma en Marieke Stevering-Rutten
Kenmerk	U17418
Datum	26 januari 2018

Postbus 2145 | 7302 EM Apeldoorn | T (055) 538 66 90 | info@pentarho.nl | www.pentarho.nl | KvK-nr. 08169718 | Btw-nr. NL8189.60.115.B01

Inhoudsopgave

1 Aanleiding 3
1.1 Algemeen 3
1.2 Sassenheim 3

2 Situatiebeschrijving 4
2.1 Leerlingenontwikkeling 2011-2017 4
2.2 Resumé 6

3 Verwachte ontwikkelingen 7
3.1 Leerlingenprognoses 2018-2027 7
3.2 Normatieve ruimtevraag en -aanbod 7
3.2.1 Sassenheim West 8
3.2.2 Sassenheim Noord 8
3.2.3 Sassenheim Centrum/Oost 9
3.2.4 Sassenheim Zuid 10
3.3 Resumé 10

4 Visies schoolbesturen en gemeente 11
4.1 Sophia/PCPO 11
4.2 OBODB 11
4.3 Gemeente Teylingen 11

5 Scenario-ontwikkeling 12
5.1 Huisvestingsmogelijkheden fusieschool De Kinderburg-De Rank 12
5.2 Huisvestingsmogelijkheden Het Bolwerk 13
5.3 Uitwerking vraagstukken middels carrousel 15

6 Spreidingsplan Sassenheim 17
6.1 Conclusies 17
6.2 Aanbevelingen spreidingsplan 17

7 Bijlagen 18

Bijlage 1: leerlingentellingen 2011-2017 19

Bijlage 2: herkomst leerlingen 20

Bijlage 3: voedingsgebieden scholen 21

Bijlage 4: leerlingenprognoses 2018-2027 22

1 Aanleiding

1.1 Algemeen

In de regio Duin- en Bollenstreek is er op dorpsniveau behoefte aan een spreidingsplan waarmee de vraag naar en het aanbod van onderwijs voor korte en lange termijn beter in balans kunnen worden gebracht. Deze behoefte is in sommige dorpen ontstaan als gevolg van leerlingendaling en in andere dorpen als gevolg van groei. De deelnemende partijen kiezen ervoor om per dorp een plan te maken en om waar nodig de verbinding te maken met de dorpen in de nabije omgeving.

De schoolbesturen Sophia Stichting, Stichting PCPO en Stichting OBODB hebben met ondersteuning van de vijf gemeenten in de Duin- en Bollenstreek de bijzondere bekostiging procesbegeleiding leerlingen aangevraagd en toegekend gekregen. Met deze bijzondere bekostiging worden samenwerkende schoolbesturen en gemeenten in een regio in staat gesteld om onder leiding van een onafhankelijk procesbegeleider de effecten van leerlingen in kaart te brengen en aan te pakken. De procesbegeleider werkt niet alleen voor de aanvragende schoolbesturen, maar ook voor de overige schoolbesturen in deze regio.

1.2 Sassenheim

In de kern Sassenheim in de gemeente Teylingen staan 6 basisscholen met in totaal op dit moment 7 locaties. Sinds 2011 is het aantal leerlingen in het basisonderwijs afgenomen met 12%.

De afgelopen jaren hebben er reeds verschuivingen plaatsgevonden in de onderwijshuisvesting. Zo is in 2016 de dislocatie van De Rank aan de Diligence gesloten en is de school verder gegaan op de hoofdlocatie aan de Sint Antoniuslaan. OBS Het Bolwerk is de afgelopen drie jaar gegroeid en paste niet meer in het gebouw aan de Menneweg. Het bestuur heeft gevraagd om uitbreiding van de capaciteit van de school. Op de hoofdlocatie was dat niet mogelijk. De gemeente heeft besloten om het gebouw aan de Diligence voor drie schooljaren (2016/2017 tot en met 2018/2019) beschikbaar te stellen aan het bestuur om de groei van Het Bolwerk op te kunnen vangen. De termijn van drie jaar is overeengekomen met de andere schoolbesturen. Gedurende deze drie jaar moet blijken of er een permante uitbreiding van Het Bolwerk noodzakelijk is en vervolgens waar deze gevonden kan worden.

Op basis van het bovenstaande hebben de schoolbesturen en gemeente de volgende vraagstukken geformuleerd voor de kern Sassenheim

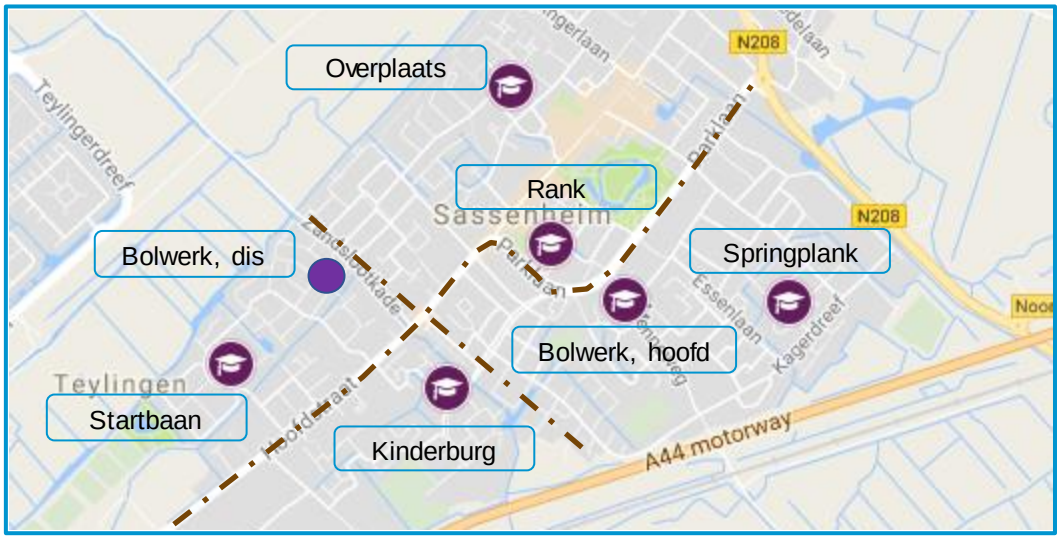
- Sophia/PCPO heeft aangegeven Basisschool De Rank en Basisschool De Kinderburg te willen fuseren. De gemeente wil hieraan meewerken en wil nieuwe huisvesting realiseren op de locatie Kinderburg, Knorrenburgerlaan;
- Het Bolwerk blijft ook de komende jaren groeien. Hiermee ontstaat de behoefte aan een permanente uitbreiding van de capaciteit van de school. Een gegeven is dat dit op de huidige locatie niet mogelijk is. De kavel waarop het gebouw staat is niet groot genoeg om de uitbreiding te realiseren.

2 Situatiebeschrijving

In dit hoofdstuk wordt de huidige situatie van het primair onderwijs in het dorp Sassenheim (gemeente Teylingen) beschreven.

In Sassenheim zijn zes scholen voor regulier basisonderwijs onder het bestuur van drie schoolbesturen gevestigd. De Sophia Stichting (hierna Sophia) heeft vier scholen, Stichting PCPO (hierna PCPO) heeft één school en Stichting OBODB (hierna OBODB) heeft ook één basisschool in het dorp.

De scholen zijn op onderstaande kaart en in onderstaande tabel weergegeven.

Het dorp is opgedeeld in vier kwadranten: Noord, Centrum/Oost, Zuid en West.

Scholen BO in Sassenheim			
School	Bestuur	Capaciteit*	Bouwjr (renov.)
De Overplaats	St. Sophia	1.449	1984 (2010)
De Springplank	St. Sophia	1.467	1971 (2015)
De Kinderburg	St. Sophia	1.306	1980
De Startbaan	St. Sophia	1.046	1988
Het Bolwerk (hoofdlocatie)	St. OBODB	1.071	1997
Het Bolwerk (dislocatie)	St. OBODB	963	1985
De Rank	St. PCPODB	1.118	2002

**) Formele onderwijscapaciteit o.b.v. BVO-bepaling volgens NEN 2580 (gemeente Teylingen)*

Vier schoolgebouwen hebben de leeftijd van circa 30 jaar. Eén schoolgebouw is ouder dan 40 jaar. Twee van deze gebouwen, de gebouwen van De Overplaats en De Springplank, zijn gerenoveerd in 2010 en 2015.
De dislocatie van Het Bolwerk aan de Diligence in West betreft een tijdelijke locatie tot en met schooljaar 2018/2019.

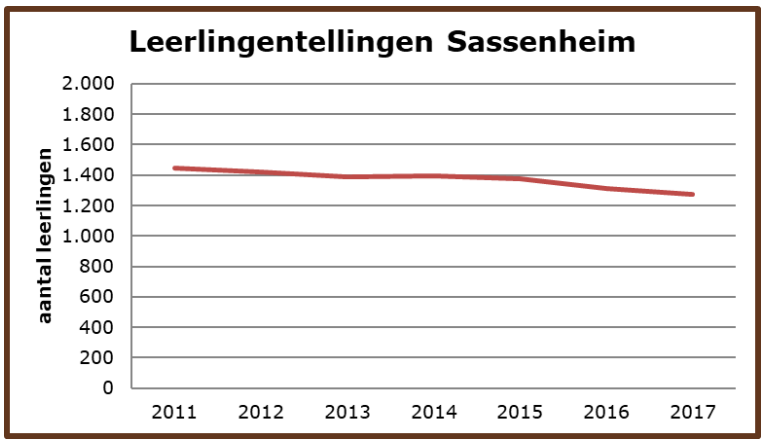
Overige vormen van onderwijs
Naast het regulier basisonderwijs zijn er in Sassenheim ook andere vormen van onderwijs. In Sassenheim staat het Rijnlands Lyceum, een school voor voortgezet onderwijs voor mavo, havo en (tweetalig) vwo. In Sassenheim zijn ook twee scholen voor voortgezet speciaal onderwijs, namelijk het Vaart College en De Burcht.

2.1 Leerlingenontwikkeling 2011-2017

Het basisonderwijs in Sassenheim is de afgelopen jaren gedaald. In de periode 2011 tot en met 2017 is het leerlingenaantal op de basisscholen in Sassenheim gedaald met 12%.

Op de teldatum 1 oktober 2017 gingen er 1.274 leerlingen naar een school voor regulier basisonderwijs in Sassenheim.

In onderstaande grafiek is het verloop in de afgelopen jaren weergegeven.

In bijlage 1 is een tabel opgenomen met het aantal leerlingen per school en bestuur voor de jaren 2011 tot en met 2017.

Deelnamepercentages
In onderstaande tabel zijn de deelnamepercentages per school en per bestuur in de afgelopen zes jaren in beeld gebracht. Het deelnamepercentage geeft weer hoeveel procent van de in Sassenheim schoolgaande basisschoolleerlingen een bepaalde school bezoekt.

Deelnamepercentages basisscholen 2011-2017

nr best.	naam bestuur	brin	naam school	woonplaats	% 2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
40967	Sophia Stichting	10PW00	De Overplaats	SASSENHEIM	16%	16%	16%	17%	17%	18%	17%
40967	Sophia Stichting	11ER00	De Springplank	SASSENHEIM	18%	18%	18%	18%	18%	20%	20%
40967	Sophia Stichting	11QW00	De Kinderburg	SASSENHEIM	16%	17%	18%	17%	17%	19%	20%
40967	Sophia Stichting	21QV00	De Startbaan	SASSENHEIM	14%	14%	14%	14%	13%	13%	13%
				subtotaal Sophia	*64%*	*64%*	*66%*	*66%*	*66%*	*69%*	*70%*
41362	St. OBO Duin- en Bollenstreek	05YE00	Het Bolwerk	SASSENHEIM	13%	13%	12%	14%	16%	18%	19%
41366	PCPO Duin- en Bollenstreek	10EO00	De Rank	SASSENHEIM	23%	23%	22%	20%	18%	13%	11%
Totaal Sassenheim					100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Uit de tabel blijkt dat in de deelnamepercentages op de scholen een verschuiving heeft plaatsgevonden in de periode 2011-2017. Het deelnamepercentage van Sophia is de afgelopen jaren met 6 procentpunt toegenomen naar 70%. Binnen het bestuur is alleen het deelnamepercentage op De Startbaan afgenomen, de overige scholen kenden een procentuele toename. Het Bolwerk van OBODB kent een toename van het deelnamepercentage met eveneens 6 procentpunt naar 19%. Het deelnamepercentage op De Rank van PCPO is afgenomen van 23% naar 11%. In bijlage 1 zijn de absolute aantallen af te lezen.

Leerlingenstromen
De schoolbesturen hebben aangegeven inzicht te willen in de leerlingenstromen in het gebied. De reden hiervoor kan zijn dat een bepaalde school veel leerlingen uit een andere kern of gemeente trekt.

Uit een analyse op basis van de postcodegegevens van DUO blijkt dat voor de meeste scholen geldt dat in 2016 circa 90% of meer van het totaal aantal leerlingen in

Sassenheim woont. Geen van de scholen trekt een groot aantal leerlingen uit andere kernen of gemeenten.

In bijlage 2 is een totaaloverzicht van de scholen in de gemeente Teylingen opgenomen wat betreft de herkomst van het aantal leerlingen per school op postcode- en gemeenteniveau.

Nader onderzoek waarbij gebruik is gemaakt van de cijfers en letters van de postcodes wijst uit dat de meeste scholen de leerlingen uit hun eigen wijk/kwadrant trekken. Dit geldt voor De Startbaan, De Overplaats, De Springplank en De Kinderburg. Het Bolwerk en De Rank trekken verspreid over het hele dorp leerlingen. Deze twee scholen zijn de enige in hun denominatie, respectievelijk openbaar en protestants-christelijk, in Sassenheim.
Voor Het Bolwerk geldt dat er een verschuiving heeft plaatsgevonden in het voedingsgebied in de afgelopen jaren. Sinds september 2016 maakt Het Bolwerk gebruik van een schoolgebouw aan de Diligence. Tot het voorjaar van 2016 was dit schoolgebouw in gebruik door De Rank. De grotere reikwijdte van het voedingsgebied van Het Bolwerk is al te zien vanaf 2015. Waar de school in 2014 het grootste deel van haar leerlingen nog uit het oostelijke en centrale gedeelte van het dorp haalde, komen er sinds 2015 ook meer leerlingen uit het westen van het dorp, voordat de dislocatie hier opende. Het is aannemelijk dat de aanwas op Het Bolwerk uit deze delen van Sassenheim niet slechts te maken heeft met de fysieke aanwezigheid in het gebied.

In bijlage 3 zijn de voedingsgebieden van de scholen op kaart toegevoegd.

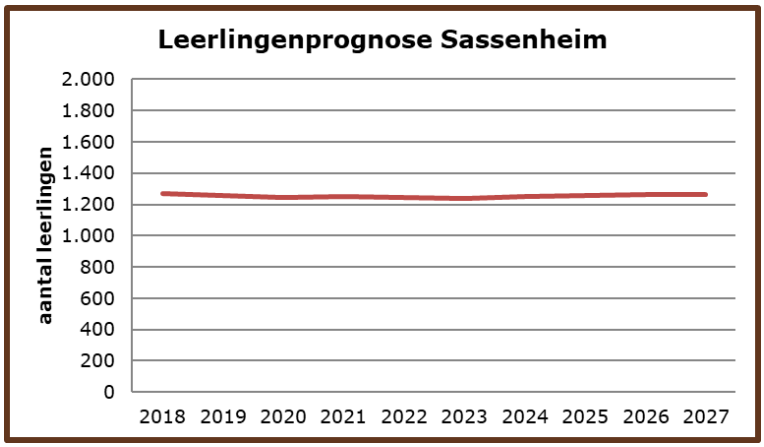
2.2 Resumé

- Sassenheim kende een dalende leerlingenontwikkeling in de periode 2011-2017.
- Deelnemingspercentage 2011-2017: PCPO daalde in deelnamepercentage en het percentage van OBODB en Sophia nam toe.
- De scholen trekken in 2016 met name kinderen uit de gemeente Teylingen en met name uit Sassenheim zelf (minimaal ca. 90%).
- De meeste scholen trekken leerlingen uit het kwadrant waar ze staan. Het Bolwerk en De Rank trekken uit een groter deel van het dorp leerlingen.

3 Verwachte ontwikkelingen

3.1 Leerlingenprognoses 2018-2027

De gemeente Teylingen heeft in 2017 leerlingenprognoses op laten stellen door Pronexus. In de onderstaande grafiek zijn de prognoses voor de basisscholen voor de jaren 2018 tot en met 2027 weergegeven. In deze periode wordt in Sassenheim een stabiel aantal leerlingen verwacht. Ten opzichte van het werkelijke aantal leerlingen op 1 oktober 2017 gaan de prognoses uit van een daling van 5 leerlingen naar een totaal van 1.265 in 2027. Ten opzichte van 2017 is dit een daling van 0,7%.

In bijlage 4 is de bijbehorende tabel opgenomen.

3.2 Normatieve ruimtevraag en -aanbod

Op basis van de onderwijscapaciteiten uit de BVO certificaten die de gemeente Teylingen voor de scholen in Sassenheim heeft laten opstellen, de leerlingenprognoses van Pronexus en wettelijke normen voor het bepalen van de ruimtebehoefte is doorgerekend wat de ruimtevraag is op de scholen in het dorp Sassenheim. Met het dalen of stijgen van het aantal leerlingen daalt of stijgt ook de ruimtebehoefte op de scholen. Dit heeft een direct gevolg voor de bekostiging die scholen ontvangen.

In onderstaande tabellen is voor Sassenheim de formele leegstand dan wel het overschot over de periode 2017 tot en met 2027 in beeld gebracht.

Sassenheim	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	1.274	1.270	1.255	1.245	1.249	1.245	1.239	1.253	1.258	1.260	1.265
ruimtebehoefte (incl. weging)	7.617	7.597	7.521	7.471	7.491	7.471	7.441	7.511	7.536	7.546	7.571
capaciteit permanent	7.457	7.457	7.457	7.457	7.457	7.457	7.457	7.457	7.457	7.457	7.457
overschot (+) / tekort (-)	-160	-140	-64	-14	-34	-14	16	-54	-79	-89	-114

Op kernniveau is te concluderen dat er een blijvend tekort is aan ruimte in Sassenheim. Hierbij moet opgemerkt worden dat in bovenstaande berekening geen rekening is gehouden met de noodlokalen bij De Startbaan en De Rank en dat ook geen rekening is gehouden met de capaciteit van de Diligence. Wanneer dit wordt meegenomen in de berekening, is het tekort opgelost.

In navolgende tabel is af te lezen wat het ruimteoverschot dan wel -tekort is, wanneer ook de capaciteit van het gebouw aan de Diligence wordt meegerekend:

Sassenheim, incl. locatie Diligence											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	9.541	9.546	9.536	9.516	9.506	9.516	9.526	9.500	9.490	9.485	9.475
ruimtebehoefte (incl. weging)	7.617	7.597	7.521	7.471	7.491	7.471	7.441	7.511	7.536	7.546	7.571
capaciteit permanent	7.457	7.457	7.457	7.457	7.457	7.457	7.457	7.457	7.457	7.457	7.457
capaciteit Diligence	963	963	963	963	963	963	963	963	963	963	963
capaciteit totaal	8.420	8.420	8.420	8.420	8.420	8.420	8.420	8.420	8.420	8.420	8.420
overschot (+) / tekort (-)	803	824	899	949	929	949	979	909	884	874	849

Op dit moment maakt Het Bolwerk gebruik van het gebouw aan de Diligence. OBODB is met de gemeente een gebruik van drie van de zes lokalen overeengekomen tot en met schooljaar 2018/2019. Bovenstaande capaciteitsgegevens van Het Bolwerk omvatten echter het hele gebouw. De omvang van de daadwerkelijk te gebruiken onderwijscapaciteit in Sassenheim ligt dus genuanceerder.

Sassenheim is onder te verdelen in vier kwadranten: West, Noord, Centrum/Oost en Zuid. Deze kwadranten worden gescheiden door de Hoofdstraat/Parklaan en Zandslootkade. Zie ook de scholenkaart in het begin van dit hoofdstuk.

3.2.1 Sassenheim West

In het kwadrant West bevinden zich op dit moment twee basisscholen: De Startbaan van Sophia en een dislocatie van Het Bolwerk in het gebouw aan de Diligence. Laatstgenoemde is een tijdelijke oplossing tot en met schooljaar 2018/2019.

De Startbaan is gevestigd in een gebouw uit 1988 en heeft een gering tekort aan permanente capaciteit. Dit wordt opgelost door het gebruik van een noodvoorziening met een capaciteit van in totaal 133 m² bruto vloeroppervlakte (bvo). Formeel is er sprake van een overschot.

De Startbaan											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	170	172	170	170	171	170	169	171	172	172	173
ruimtebehoefte (incl. weging)	1.055	1.065	1.055	1.055	1.060	1.055	1.050	1.060	1.065	1.065	1.070
capaciteit permanent	1.046	1.046	1.046	1.046	1.046	1.046	1.046	1.046	1.046	1.046	1.046
overschot (+) / tekort (-)	-9	-19	-9	-9	-14	-9	-4	-14	-19	-19	-24

Het gebouw aan de Diligence heeft een capaciteit van 963 m². op dit moment gebruikt Het Bolwerk drie lokalen in dit gebouw. Het gebouw beschikt over een totaal van zes lokalen.

3.2.2 Sassenheim Noord

In het kwadrant Noord staan twee scholen, De Overplaats van Sophia en De Rank van PCPO.

De Overplaats is gevestigd in een gebouw uit 1984 dat in 2010 volledig is gerenoveerd. De Overplaats heeft een permanente capaciteit van 1.449 m² bvo. Daarnaast is er een ruimte voor BSO van 44 m² bvo. De Overplaats heeft te maken met een formeel overschot in van 157 m² bvo in 2027.

De Overplaats											
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	219	221	217	214	215	214	213	215	216	216	217
ruimtebehoefte (incl. weging)	1.302	1.312	1.292	1.276	1.281	1.276	1.271	1.281	1.286	1.286	1.292
capaciteit permanent	1.449	1.449	1.449	1.449	1.449	1.449	1.449	1.449	1.449	1.449	1.449
overschot (+) / tekort (-)	147	137	157	173	168	173	178	168	163	163	157

De Rank is gevestigd in een gebouw uit 2002 en heeft een permanente capaciteit van 1.118 m² bvo. In het gebouw is ook een BSO/KDV met een capaciteit van 191 m² bvo. Op het terrein van de school staat ook nog een noodlokaal van 69 m² bvo.
Op basis van de permante capaciteit is er nu een formele leegstand van 187 m² bvo die oploopt naar 172 m² bvo in 2027. Het noodlokaal is op basis van de normatieve ruimtebehoefte niet meer nodig.
Op 1 oktober 2016 was sprake van een schoolgewicht van 5. Dit gewicht is aangehouden in onderstaande berekeningen.

De Rank	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	144	158	151	145	145	145	144	146	146	147	147
ruimtebehoefte (incl. weging)	931	1.002	967	936	936	936	931	941	941	946	946
capaciteit permanent	1.118	1.118	1.118	1.118	1.118	1.118	1.118	1.118	1.118	1.118	1.118
overschot (+) / tekort (-)	187	116	151	182	182	182	187	177	177	172	172

3.2.3 Sassenheim Centrum/Oost

In Sassenheim Centrum/Oost staan twee scholen, namelijk De Springplank van Sophia en Het Bolwerk van OBODB.

De Springplank is gehuisvest in een gebouw van 1971 en is in 2015 volledig gerenoveerd. Het gebouw heeft een capaciteit van 1.467 m² bvo. Op dit moment is er sprake van een gering tekort aan capaciteit. Op korte termijn ontstaat formele leegstand, tot 134 m² bvo in 2027. Op 1 oktober 2016 was sprake van een schoolgewicht van 1. Dit gewicht is aangehouden in onderstaande berekeningen.

De Springplank	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	253	237	229	222	222	222	221	223	224	224	225
ruimtebehoefte (incl. weging)	1.474	1.394	1.353	1.318	1.318	1.318	1.313	1.323	1.328	1.328	1.333
capaciteit permanent	1.467	1.467	1.467	1.467	1.467	1.467	1.467	1.467	1.467	1.467	1.467
overschot (+) / tekort (-)	-7	73	114	149	149	149	154	144	139	139	134

Het Bolwerk is gehuisvest in een gebouw van 1997 met een permanente capaciteit van 1.071 m² bvo. Er is sprake van een tekort van bijna 300 m² bvo dat oploopt naar een tekort van bijna 400 m² bvo. Tot en met het schooljaar 2018/2019 maakt Het Bolwerk gebruik van het gebouw aan de Diligence in het kwadrant West. Na 2018/2019 is er nog steeds sprake van een tekort. Hiervoor moet een permanente oplossing worden gezocht.

Het Bolwerk	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	239	236	240	244	245	244	243	246	247	248	249
ruimtebehoefte (incl. weging)	1.402	1.387	1.407	1.427	1.432	1.427	1.422	1.437	1.442	1.447	1.452
capaciteit permanent	1.071	1.071	1.071	1.071	1.071	1.071	1.071	1.071	1.071	1.071	1.071
overschot (+) / tekort (-)	-331	-316	-336	-356	-361	-356	-351	-366	-371	-376	-381

3.2.4 Sassenheim Zuid

In Sassenheim Zuid staat op dit moment één school, De Kinderburg van Sophia. De Kinderburg is gehuisvest in een gebouw uit 1980. Het gebouw heeft een capaciteit van 1.306 m² bvo. Er is sprake van een structureel tekort aan ruimte op deze school. Op dit moment wordt dat inpandig opgelost.

De Kinderburg	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
aantal leerlingen	249	246	248	250	251	250	249	252	253	253	254
ruimtebehoefte (incl. weging)	1.452	1.437	1.447	1.458	1.463	1.458	1.452	1.468	1.473	1.473	1.478
capaciteit permanent	1.306	1.306	1.306	1.306	1.306	1.306	1.306	1.306	1.306	1.306	1.306
overschot (+) / tekort (-)	-146	-131	-141	-152	-157	-152	-146	-162	-167	-167	-172

3.3 Resumé

- In Sassenheim is sprake van een formeel ruimtetekort, ook op termijn.
- Het tekort tekent zich met name af op Het Bolwerk en De Kinderburg.
- Momenteel wordt echter gebruik gemaakt van een aantal noodlokalen en een dislocatie. Wanneer deze ruimte mee wordt gerekend is er geen sprake meer van een tekort. De dislocatie aan de Diligence is echter tot en met 2018/2019 beschikbaar. Daarna is er opnieuw sprake van een tekort.

4 Visies schoolbesturen en gemeente

4.1 Sophia/PCPO

Sophia/PCPO wil in alle kwadranten in Sassenheim onderwijs aan kunnen bieden. Het bestuur is voornemens om de scholen De Kinderburg en De Rank te laten fuseren en bij voorkeur te laten huisvesten op de huidige locatie van De Kinderburg.
In kwadrant West bevinden zich momenteel twee basisscholen: De Startbaan en de dislocatie van Het Bolwerk. De Startbaan kende de afgelopen jaren een teruglopend leerlingenaantal en is niet blij met de vestiging van Het Bolwerk in nabijheid van de school. Eerder is hier een vestiging van De Rank van PCPO vertrokken. Het bestuur vraagt zich af of er wel plek is voor twee scholen in het kwadrant.

4.2 OBODB

De afgelopen jaren was de groei van het aantal leerlingen op Het Bolwerk groter dan verwacht. Ook voor de komende jaren verwacht OBODB geen krimp. Het bestuur zoekt naar een permanente huisvestingsoplossing, om ook na de gebruikstermijn van de dislocatie aan de Diligence haar doelgroep goed te kunnen huisvesten. Bij voorkeur ziet OBODB dit gebeuren op een centraal in Sassenheim gelegen unilocatie.
Wanneer dit niet haalbaar is, gaat de voorkeur van het bestuur uit naar een centraal gelegen (hoofd)locatie en een locatie in West, waar nu ook een groot deel van haar leerlingen vandaan komt.

4.3 Gemeente Teylingen

De gemeente ziet bij voorkeur een goede spreiding van onderwijs volgens de verdeling in kwadranten. De huisvesting van de fusieschool De Kinderburg-De Rank op de locatie De Kinderburg past in dit beeld. Daarnaast wil de gemeente zo efficiënt mogelijk gebruik maken van de bestaande onderwijscapaciteit in het dorp.
De gemeente ziet de vestiging van Het Bolwerk in op de locatie Diligence specifiek als tijdelijke oplossing. Een ruimtelijke oplossing van Het Bolwerk zal elders moeten plaatsvinden.
De gemeente ziet bij voorkeur een integrale aanpak.

Uit te werken vraagstukken

- Wat zijn de mogelijkheden voor huisvesting van de fusieschool De Kinderburg-De Rank op de locatie van De Kinderburg?
- Wat zijn de mogelijkheden voor permanente huisvesting voor het ruimtetekort van Het Bolwerk?
- Hoe kunnen beide vraagstukken integraal worden aangepakt?

5 Scenario-ontwikkeling

In dit hoofdstuk worden de vraagstukken uit het vorige hoofdstuk uitgewerkt.

5.1 Huisvestingsmogelijkheden fusieschool De Kinderburg-De Rank

Alle partijen zijn het eens over huisvesting van De Kinderburg en de Rank op locatie De Kinderburg. Tijdens de bouw is er ruimte nodig om de kinderen van De Kinderburg onder te brengen.

Op basis van het aantal leerlingen heeft De Kinderburg recht op ongeveer 1.450 m² bvo. In het gebouw van De Rank is sprake van een beperkte leegstand (circa 250 m² bvo). In het gebouw aan de Diligence is ook sprake van leegstand (door Het Bolwerk zijn drie van de zes lokalen in gebruik). Echter heeft Het Bolwerk inmiddels bij de gemeente een verzoek tot uitbreiding van de capaciteit gedaan. Dit verzoek is door de gemeente afgewezen. De leegstand in deze gebouwen samen is sowieso onvoldoende om alle leerlingen van De Kinderburg gedurende een jaar op te vangen. De optie om de kinderen van De Kinderburg in deze leegstand te huisvesten valt daarom af.

Een alternatief is het verkennen van de mogelijkheden voor het realiseren van de nieuwe school op een ander deel van de kavel, zodat het bestaande gebouw deels of geheel kan blijven staan tijdens de bouw. Het bouwvlak binnen het bestemmingsplan is een bijna rechthoekig vlak rondom de huidige gebouwcontouren (zie afgebeelde uitsnede uit het bestemmingsplan). Er is onvoldoende ruimte om binnen het bouwvlak te bouwen. Er is daarmee geen mogelijkheid om het hele gebouw te laten staan tijdens de bouw van de nieuwe school.

Het is te overwegen of een deel van de huidige school afgebroken kan worden zodat het nieuwe gebouw gerealiseerd kan worden. Dit is echter geen ideale situatie (bouwactiviteiten versus schoolactiviteiten: geluid, veiligheid, etc.). Deze optie vergt nader onderzoek.

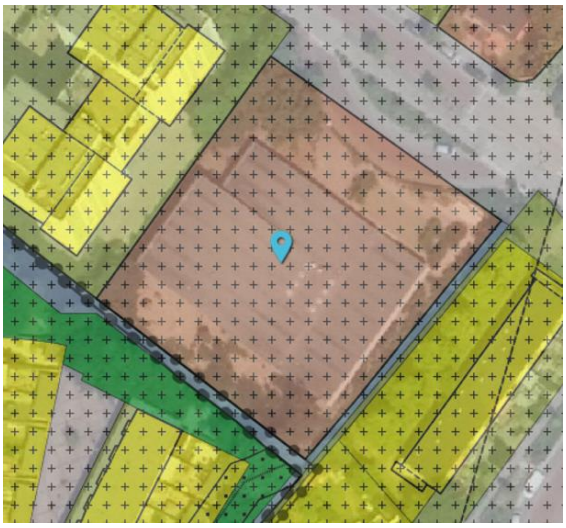
Wanneer ook laatstgenoemde optie niet mogelijk blijkt, is het nodig elders huisvesting te vinden voor De Kinderburg. Dat kan middels tijdelijke huisvesting in een ander gebouw. Mogelijk biedt het voormalig schoolgebouw waar ook de Volksuniversiteit ruimte om de school te huisvesten om zo het tekort op te lossen, dan wel middels het plaatsen van noodhuisvesting op een nader te bepalen plek in Sassenheim. Nadere informatie van de gemeente is hiervoor benodigd.
Op het Rijnlands Lyceum in Sassenheim is geen capaciteit beschikbaar. Eventuele tijdelijke huisvesting voor De Kinderburg is hier dan ook niet mogelijk.

5.2 Huisvestingsmogelijkheden Het Bolwerk

Met betrekking tot de permanente huisvesting van Het Bolwerk zijn er meerdere scenario's te schetsen:

- De uitbreiding van de hoofdlocatie.
- Een permanente oplossing middels een dislocatie.
- Een verplaatsing van de school naar het vrijkomende gebouw van De Rank.

De uitbreiding van de hoofdlocatie

Het bestemmingsplan ter plaatse van de hoofdlocatie biedt met het oog op de geringe omvang van de kavel en een globale verkenning van het bestemmingsplan op het eerste gezicht beperkt mogelijkheden voor uitbreiding (zie de uitsnede uit het bestemmingsplan hiernaast). Het maximum bebouwingspercentage van de kavel bedraagt 40%. Formeel zou er nu circa 110 m² uitbreidingsmogelijkheid zijn. De maximum bouwhoogte bedraagt zes meter. Het toepassen van een tweede laag op het gebouw is niet mogelijk. Nader onderzocht moet worden hoe binnen de contouren van het bestaande bestemmingsplan een uitbreiding van het gebouw aan de Menneweg kan worden gerealiseerd. Mogelijk kan dit gerealiseerd worden via aanwijzing op een kruimellijst.

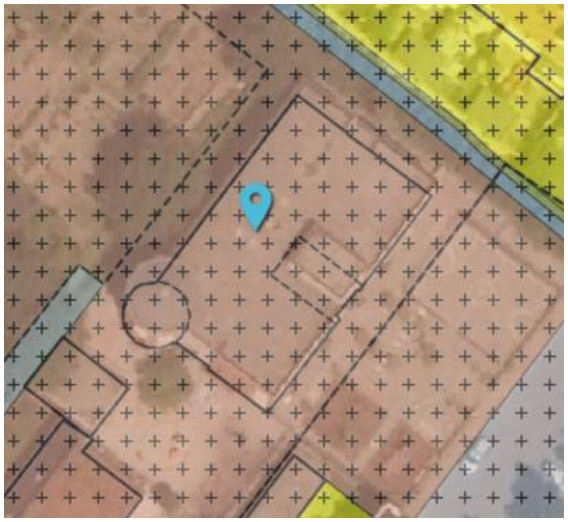
Een permanente oplossing middels een dislocatie

Voor het bestuur is het behoud van een locatie in West, naast de hoofdlocatie in het midden van Sassenheim, een optie. Het gebouw aan de Diligence is verouderd en zou moeten worden aangepakt. De gemeente ziet geen oplossing in het behoud van de Diligence als onderwijslocatie. Deze oplossing is ook niet wenselijk voor Sophia-PCPO. Als alternatief zou, na het vertrek van De Rank, de dislocatie van Het Bolwerk op het gebouw aan de Sint Antoniuslaan kunnen worden gevestigd. OBODB ziet hierin geen oplossing: er is het nadeel van hebben van twee locaties, maar niet het voordeel van spreiding over het dorp. Het Bolwerk en De Rank zijn op korte afstand (hemelsbreed op circa 250 meter) van elkaar gelegen.

Een permanente oplossing middels verhuizing naar De Rank

Een alternatief is het verhuizen van de hoofd- en dislocatie van Het Bolwerk naar het vrijkomende gebouw van De Rank aan de Sint Antoniuslaan. Op deze manier ontstaat er een unilocatie voor De Bolwerk, centraal in Sassenheim.

De permanente onderwijscapaciteit op De Rank bedraagt op dit moment 1.118 m² bvo. Daarnaast is er nog een noodlokaal van 69 m² bvo. De BSO/KDV maakt gebruik van eigen ruimten in het permanente gebouw met een bvo van 191 m².
Om het gebouw geschikt te maken voor permanente huisvesting voor Het Bolwerk is er ook permanente uitbreiding nodig. Permanent beschikt het gebouw over circa 1.310 m² bvo, inclusief de ruimten die nu voor BSO/KDV zijn bestemd. Om aan de ruimtevraag te voldoen is uitbreiding noodzakelijk. Eén van de mogelijkheden is het permanent maken het noodlokaal en het fysiek te verbinden met het hoofdgebouw.

Op de hiernaast afgebeelde uitsnede uit het bestemmingsplan zijn het hoofdgebouw (met blauwe marker) en het noodgebouw (rechthoek linksonder) afgebeeld. Het bouwvlak komt ongeveer overeen met de huidige gebouwcontouren. De maximum bouwhoogte ter plaatse van het permanente gebouw bedraagt 7,5 meter. De bouwhoogte ter plaatse van de noodlokalen bedraagt 3 meter. Een uitbreiding binnen de huidige gebouwcontouren is daarmee niet mogelijk. Vanwege de uitvoering van het onderwijs is het wenselijk om een uitbreiding van de onderwijscapaciteit aan het gebouw te koppelen. Het bestemmingsplan biedt op basis van deze globale verkenning beperkt mogelijkheden voor het uitbreiden van het gebouw van De Rank. Nader onderzocht moet worden hoe binnen de contouren van het bestaande bestemmingsplan een uitbreiding van het gebouw aan de St. Antoniuslaan kan worden gerealiseerd.

Ook kunnen de mogelijkheden voor een inpandige verbouwing nader worden onderzocht. Op dit moment is er een vide in het gebouw. Is het gebouw dusdanig te verbouwen/anders in te delen dat er meer vierkante meters voor onderwijs kunnen worden benut?

Algemene afwijkingsregels bestemmingsplannen Teylingen
In het bestemmingsplan Sassenheim-Centrum zijn de algemene afwijkingsregels voor het bestemmingsplan verwoord. Hierin staat dat in sommige gevallen het bevoegd gezag een omgevingsvergunning kan verlenen op basis van afwijkingsregels. De overschrijdingen mogen in dat geval echter ten hoogste 3 meter bedragen en het bouwvlak mag met ten hoogste met 10% worden vergroot.
Een combinatie van een inpandige verbouwing en een uitbreiding via de afwijkingsregels kan mogelijk op deze manier voldoende vierkante meters creëren om aan de ruimtebehoefte te voldoen.

De uitbreidingen van de vierkante meters ten behoeve van een unilocatie voor Het Bolwerk in een van de huidige schoolgebouwen in het centrum van Sassenheim (Menneweg of St. Antonius) moeten nader worden onderzocht. Naast de ruimtelijke inpassing speelt dat een aanpassing van het gebouw ook moet leiden tot functionele en technische passende huisvesting voor Het Bolwerk.

Indien een unilocatie van Het Bolwerk in een van beide gebouwen (aan de Sint Antoniuslaan of Menneweg) ruimtelijk, functioneel en technisch mogelijk is, is dit voor alle partijen een optie. Het Bolwerk krijgt hiermee de gewenste centrale unilocatie en de verhuizing biedt De Startbaan mogelijkheden tot herstel van stabilisatie/herstel van haar leerlingenaantal.

5.3 Uitwerking vraagstukken middels carrousel

Voor de integrale uitwerking van deze van deze ontwikkelingen zien wij een zogenaamde carrousel, een stappenplan van volgtijdelijke acties waardoor de verschuiving van scholen plaats kan vinden. In onderstaande tabel zijn deze stappen in tijd weggezet.

Carrousel Sassenheim - stappenplan		
Stap	Periode	Uitwerking
1	2018	Onderzoek mogelijkheden tijdelijke huisvesting op De Kinderburg
2	2020	Realiseren tijdelijke huisvesting De Kinderburg
3	2020-2021	Realiseren nieuwbouw fusieschool De Kinderburg/De Rank
4	2019-2021	Verlengen tijdelijke huisvesting Het Bolwerk op locatie Diligence
5	2019-2021	Realiseren unilocatie in het centrum (St. Antonius/Menneweg) voor Het Bolwerk
6	2021 e.v.	Herbestemmen leegkomende gebouwen

Hieronder worden de stappen verder toegelicht en uitgewerkt:

Stap 1
Om op de locatie Kinderburg een nieuwe school te realiseren voor de fusieschool Kinderburg/De Rank is het noodzakelijk om gedurende een jaar tijdelijke huisvesting te realiseren voor De Kinderburg.
Het onderzoek naar de tijdelijke huisvesting van de Kinderburg moet in 2018 uitgevoerd worden.

Stap 2
De uitkomst van het onderzoek naar tijdelijke huisvesting is bepalend voor de vervolgstap. De volgende stap is het realiseren van deze tijdelijke huisvesting. De tijdelijke huisvesting moet gerealiseerd zijn voordat gestart wordt met de bouw van de nieuwe huisvesting van de fusieschool.

Stap 3
In maart 2018 wordt de gemeenteraad van Teylingen gevraagd om in te stemmen met het verlenen van een voorbereidingskrediet voor de nieuwbouw (en tijdelijke huisvesting) van de fusieschool Kinderburg-De Rank. Nadat dit krediet is verleend (en bepaald is wie de bouwheer is) kan gestart worden met de voorbereiding van de nieuwbouw. Voor de voorbereiding en bouw (binnen bestemmingsplan) is twee jaar nodig. Dit kan uitgevoerd worden in de jaren 2019-2021, waarbij de daadwerkelijke bouw in 2020 start.

Naar verwachting zullen er ongeveer 400 leerlingen op de fusieschool zijn. Hierbij past een normatieve ruimtebehoefte van ruim 2.200 m² bvo.

Stap 4
Het voorstel is om permanente huisvesting te realiseren voor Het Bolwerk op een unilocatie in het centrum van Sassenheim. Een van de bestaande schoolgebouwen (Menneweg of St. Antoniuslaan) zal hiervoor moeten worden aangepast en uitgebreid. Hiervoor is het noodzakelijk dat Het Bolwerk tot die tijd gebruik kan maken van het gebouw aan de Diligence. De huidige afspraak voor dit gebouw geldt tot en met het schooljaar 2018/2019. Dit betekent dat deze afspraak verlengd moet worden tot en met het schooljaar 2020/2021.

Stap 5
Om Het Bolwerk volledig onder te brengen in een van de bestaande schoolgebouwen in het centrum van Sassenheim is een uitbreiding noodzakelijk. Een mogelijke uitbreiding moet getoetst worden aan het bestemmingsplan. Nader moet worden onderzocht op

welke manier binnen de contouren van het bestemmingsplan – eventueel via de algemene afwijkingsregels of aanwijzing op een kruimellijst – een uitbreiding mogelijk kan worden gemaakt. De gemeente heeft aangegeven in principe mee te willen werken aan de uitbreiding van een schoolgebouw. Het voorstel is om hier dan in 2019 direct mee te starten. De daadwerkelijke uitvoering is afhankelijk van de uitbreidingsmogelijkheden op de genoemde centrumlocaties. Voor de locatie St. Antoniuslaan geldt daarnaast dat gestart kan worden met het aanpassen en uitbreiden van het gebouw nadat de fusieschool De Kinderburg-De Rank haar intrek neemt in het nieuwe gebouw (naar verwachting 2020/2021). Eind 2021 kan dan ook Het Bolwerk een aangepast schoolgebouw in gebruik nemen. Bij geschiktheid van de locatie aan de Menneweg kan dat mogelijk eerder.

Het is dit hoofdstuk beschreven stappenplan houdt geen rekening met de situatie op korte termijn. Op korte termijn ervaart OBODB een ruimtetekort voor Het Bolwerk. Dit heeft te maken met een groeiende instroom in de onderbouw. Volgens bovenstaand stappenplan is er pas in 2021 sprake van een permanente oplossing voor basisschool Het Bolwerk. Uitbreiding van de capaciteit op korte termijn acht OBODB zeer wenselijk. Het bestuur is hierover in overleg met de gemeente.

Stap 6
Nadat de carrousel volgens bovenstaand stappenplan is afgerond, zijn er een of meerdere schoolgebouwen die naar verwachting niet meer nodig voor onderwijs. Deze gebouwen vallen dan terug aan de gemeente Teylingen.

6 Spreidingsplan Sassenheim

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste conclusies uit voorgaande analyse en aanbevelingen voor het spreidingsplan voor Sassenheim weergegeven.

6.1 Conclusies

De scholen in Sassenheim kenden een dalend aantal leerlingen in de periode 2011-2017. Niet op alle scholen is er sprake geweest van een daling, deze heeft met name plaatsgevonden bij De Rank en De Startbaan. De andere scholen kennen juist een stabilisatie of groei. Op bestuursniveau is het deelnamepercentage van PCPO afgenomen. Het deelnamepercentage van OBODB en Sophia nam in deze periode toe. De komende jaren treedt naar verwachting een stabilisatie van het leerlingenaantal op.

De scholen betrekken met name kinderen uit de gemeente Teylingen en met name uit de kern Sassenheim zelf (minimaal ca. 90%). Op de meeste scholen komen kinderen uit het kwadrant waar de school staat. Het Bolwerk en De Rank vormen hierop een uitzondering, beide scholen trekken uit een groter deel van het dorp leerlingen.

Op kernniveau is er in Sassenheim sprake van een formeel ruimtetekort, nu en op termijn. Dit tekort wordt momenteel opgevangen door middel van een aantal noodlokalen en het voormalige schoolgebouw van de dislocatie van De Rank. Het Bolwerk van OBODB lost met een dislocatie haar ruimteoverschot op deze locatie op, waar ze tijdelijk gebruik van kan maken. Een permanente oplossing is nodig. Voor de toekomstige fusieschool De Rank-De Kinderburg van Sophia-PCPO is permanente huisvesting nodig op bij voorkeur de locatie van De Kinderburg.

Op basis van voorgaande analyse gaat de voorkeur uit naar een situatie waarin eerst maatregelen worden getroffen voor permanente huisvesting De Rank-De Kinderburg. Een definitieve oplossing van het ruimtetekort op Het Bolwerk vindt bij voorkeur plaats op een unilocatie in het centrum van Sassenheim; in het schoolgebouw aan de St. Antoniuslaan of in het schoolgebouw aan de Menneweg.

6.2 Aanbevelingen spreidingsplan

Om bovenstaande spreiding uit te voeren bevelen we de uitvoering van de carrousel zoals deze is verwoord in het voorgaande hoofdstuk aan. Door middel van deze herpositionering van scholen wordt aan de wensen van besturen en gemeente voldaan; een goede spreiding van onderwijs over de kwadranten, een centrale unilocatie voor het openbaar onderwijs en een spreiding van het PC/RK-onderwijs over alle kwadranten.

Een aantal randvoorwaardelijke zaken vergen aandacht bij de uitvoering van de carrousel:

- De mogelijkheden voor tijdelijke huisvesting voor de kinderen van De Kinderburg.
- De mogelijkheden voor uitbreiding van de onderwijscapaciteit van het schoolgebouw aan de Sint Antoniuslaan, dan wel van het schoolgebouw aan de Menneweg.
- De mogelijkheden en gevolgen van het weghalen van kindvoorzieningen (KDV/BSO) in De Rank t.b.v. de onderwijscapaciteit.
- Het verlengen van de huisvesting van de dislocatie van Het Bolwerk aan de Diligence.
- De mogelijke effecten van de carrousel op de leerlingenstromen in Sassenheim.

7 Bijlagen

Bijlage 1: leerlingentellingen 2011-2017
Bijlage 2: herkomst leerlingen
Bijlage 3: voedingsgebieden scholen
Bijlage 4: leerlingenprognoses 2018-2027

Bijlage 1: leerlingentellingen 2011-2017

In onderstaande tabel zijn de leerlingentellingen in de periode 2011-2017 van de scholen in het regulier basisonderwijs in Sassenheim weergegeven.

Leerlingentellingen basisonderwijs gemeente Teylingen 2011-2017													
							tellingen						
nr best.	naam bestuur	brin	naam school	woonplaats	den.	soort	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
40967	Sophia Stichting	10PW00	De Overplaats	SASSENHEIM	rk	bo	225	222	223	233	234	232	219
40967	Sophia Stichting	11ER00	De Springplank	SASSENHEIM	rk	bo	257	256	256	250	253	257	253
40967	Sophia Stichting	11QW00	De Kinderburg	SASSENHEIM	rk	bo	230	234	244	243	237	245	249
40967	Sophia Stichting	21QV00	De Startbaan	SASSENHEIM	rk	bo	209	200	193	189	180	176	170
						subtotaal Sophia	*921*	*912*	*916*	*915*	*904*	*910*	*891*
41362	St. OBO Duin- en Bollenstreek	05YE00	Het Bolwerk	SASSENHEIM	obo	bo	191	180	173	201	225	230	239
41366	PCPO Duin- en Bollenstreek	10EO00	De Rank	SASSENHEIM	pc	bo	336	326	302	276	245	174	144
Totaal Sassenheim							1.448	1.418	1.391	1.392	1.374	1.314	1.274

Bijlage 2: herkomst leerlingen

Deze bijlage is separaat toegevoegd en maakt onlosmakelijk onderdeel uit van dit rapport.
In de bijlage is voor 2016 per school in de gemeente Teylingen de herkomst van de leerlingen naar postcode en gemeente weergegeven.

Bijlage 3: voedingsgebieden scholen

Deze bijlage is separaat toegevoegd en maakt onlosmakelijk onderdeel uit van dit rapport.
In de bijlage is voor 2016 per school in de Sassenheim de herkomst van de leerlingen op basis van de cijfers en letters van de postcodes van de leerlingen op kaart weergegeven. Opmerking: het programma waarmee de kaarten zijn gemaakt kent een maximum van 250 postcodes. Voor scholen met meer dan 250 leerlingen zijn de aantallen zo gelijkmatig mogelijk aangepast naar de voorkomende postcodes.

Bijlage 4: leerlingenprognoses 2018-2027

Leerlingenprognoses Pronexus (2017) basisonderwijs gemeente Teylingen 2018-2027															
							prognoses								
nr best.	naam bestuur	brin	naam school	woonplaats	den.	soort	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
40967	Sophia Stichting	10PW00	De Overplaats	SASSENHEIM	rk	bo	221	217	214	215	214	213	215	216	216	217
40967	Sophia Stichting	11ER00	De Springplank	SASSENHEIM	rk	bo	237	229	222	222	222	221	223	224	224	225
40967	Sophia Stichting	11QW00	De Kinderburg	SASSENHEIM	rk	bo	246	248	250	251	250	249	252	253	253	254
40967	Sophia Stichting	21QV00	De Startbaan	SASSENHEIM	rk	bo	172	170	170	171	170	169	171	172	172	173
						subtotaal Sophia	*876*	*864*	*856*	*859*	*856*	*852*	*861*	*865*	*865*	*869*
41362	St. OBO Duin- en Bollenstreek	05YE00	Het Bolwerk	SASSENHEIM	obo	bo	236	240	244	245	244	243	246	247	248	249
41366	PCBO Duin- en Bollenstreek	10EO00	De Rank	SASSENHEIM	pc	bo	158	151	145	145	145	144	146	146	147	147
Totaal Sassenheim							1.270	1.255	1.245	1.249	1.245	1.239	1.253	1.258	1.260	1.265

Raadsvoorstel Besluitvormend

Verbreding Regeling Huishoudelijke Hulp Toelage

aan:	de raad van de gemeente Teylingen
zaaknummer:	Z-18-062401
datum voorstel:	10 december 2018
datum collegevergadering:	18 december 2018
datum raadsvergadering:	31 januari 2019
agendapunt:	0
portefeuillehouder:	Arno van Kempen
behandelend ambtenaar:	Heleen Doelman-van Geest
e-mailadres:	h.doelman@hltsamen.nl

Wij stellen voor:

1. het beschikbare budget voor de Regeling Huishoudelijke Hulp Toelage voor mantelzorgers breder in te zetten dan alleen voor huishoudelijke hulp, door individuele ondersteuning of andere projecten te financieren gericht op verlichting van mantelzorg.

Inleiding
De Regeling Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) voor mantelzorgers, biedt mantelzorgers de mogelijkheid om gebruik te maken van hulp bij het huishouden. Zij kunnen per kalenderjaar voor 52 uur huishoudelijke hulp krijgen. De mantelzorger kan hierdoor ontlast worden. De gewijzigde Regeling HHT (de nieuwe naam van de regeling is 'regeling Ondersteuning Mantelzorgers') geeft ruimte het budget breder in te zetten om (over)belasting van mantelzorgers te voorkomen, door individuele ondersteuning of door andere projecten gericht op verlichting van mantelzorg.

In september 2018 is met de mantelzorgadviseurs van Welzijn Teylingen gesproken over de uitvoering van de Regeling HHT voor mantelzorgers. Hieruit bleek dat de regeling zeer beperkt wordt gebruikt. Een bredere toepassing sluit meer aan bij de behoeften van mantelzorgers.

In de vergadering van 28 september 2017 heeft de raad van de gemeente Teylingen besloten om resterende middelen uit het rijksbudget HHT voor 2015 en 2016 in te zetten om de regeling HHT voor mantelzorgers uit te voeren in de periode 2018-2019. Op basis van het beperkte gebruik van deze regeling en besteding van budget tot dusver, ligt dit raadsvoorstel voor.

Bestaand kader en context
- Raadsbesluit 2 juni 2016 (Opties Hulp bij het Huishouden)
- Raadsbesluit 28 september 2017 (Regeling Huishoudelijke Hulp Toelage voor mantelzorgers)
- Kadernota Wet maatschappelijke ondersteuning 2015-2018

- Transformatieagenda 2017-2018
- Doelenboom mantelzorg (outcometraject MOVISIE).

Beoogd effect
Het ontlasten van mantelzorgers door hulp te bieden die aansluit bij hun behoefte.

Argumenten

1.1 Mantelzorgers hebben beperkt gebruik gemaakt van de Regeling HHT.
De Regeling HHT voor mantelzorgers is tot dusver in Teylingen zeer beperkt aangevraagd en toegekend, namelijk twaalf keer. Dit is weinig gezien het feit dat er ongeveer 500 mantelzorgers geregistreerd zijn bij Welzijn Teylingen en uitgebreid aandacht is geweest voor deze regeling via lokale media, social media, nieuwsbrieven en in de contacten die mantelzorgadviseurs hebben met mantelzorgers, zowel individueel als tijdens bijeenkomsten. Dit betekent dat van het in totaal voor Teylingen beschikbare budget (€237.217,-) nog maar €13.500,- is gebruikt voor de huishoudelijke hulp aan mantelzorgers. Er is €15.000,- gereserveerd voor uitvoeringskosten voor de periode 2018-2019 voor Welzijn Teylingen en €1.066,67 voor communicatie.

1.2 Welzijn Teylingen voert de Regeling HHT uit en signaleert dat een bredere regeling beter aansluit bij de behoefte van mantelzorgers.
Bij de uitvoering van hun werk signaleren de mantelzorgadviseurs dat verlichting van mantelzorgtaken maatwerk is en dat mantelzorgers in veel gevallen behoefte hebben aan andere vormen van ondersteuning dan huishoudelijke hulp.

1.3 Verbreden van de toekenning sluit aan bij het Raadsprogramma 2018-2022.
In het Raadsprogramma 2018-2022 staat: 'we hebben grote waardering voor mantelzorgers. We zorgen ervoor dat zij de ondersteuning van hulpbehoevenden adequaat kunnen uitvoeren en op gezette tijden worden ontlast van hun zware activiteiten. We ondersteunen hun werk met bijvoorbeeld opleiding of met andere opties, zoals respijtzorg'. Deze vormen van hulp kunnen uit het HHT-budget worden betaald.

1.4 Verbreden van de toekenning sluit aan de Doelenboom Mantelzorg.
In 2017 hebben mantelzorgers, professionals en ambtenaren gezamenlijk een doelenboom opgesteld voor de mantelzorgondersteuning. De belangrijkste doelen die zijn geformuleerd in de doelenboom mantelzorg: 'mantelzorgers kunnen balanceren tussen zorg, werk en tijd voor zichzelf' en 'mantelzorgers worden serieus genomen door professionals van zorg- en welzijnsorganisaties, gemeenten en andere betrokken instanties'. Uit de gesprekken die gevoerd zijn bij het opstellen van de doelenboom bleek ook dat ondersteuning van mantelzorgers maatwerk vergt.

1.5 Positieve ervaringen met de bredere toepassing in een andere gemeente.
Dezelfde regeling wordt in Hillegom al breder toegepast. De ervaringen zijn positief. De mantelzorgers worden op deze manier vraaggericht ondersteund. Hierdoor ontstaat meer inzicht in waaraan mantelzorgers behoefte hebben. In Hillegom waren in het eerste half jaar van 2018 26 aanvragen (in Teylingen in het eerste half jaar zes aanvragen). Naast aanvragen voor huishoudelijke hulp waren er in Hillegom bijvoorbeeld aanvragen voor respijtzorg aan huis, een aanvraag voor hulp van een hoveniersbedrijf, het volgen van een EHBO-cursus of een ontspanningsactiviteit.

Kanttekeningen
Niet van toepassing.

Financiële consequenties
De verruiming van het beleid kan binnen het beschikbare budget worden opgevangen, omdat hier budgetruimte voor aanwezig is.

Aanpak, uitvoering en participatie
Het voorstel voor verbreding van de Regeling HHT voor mantelzorgers is opgesteld in overleg met de mantelzorgadviseurs van Stichting Welzijn Teylingen. De uitvoering van de regeling is in handen van Stichting Welzijn Teylingen.

Nadat de gemeenteraad heeft ingestemd met verbreding van de Regeling HHT, treedt de nieuwe regeling in werking en start de communicatie. De bestaande folder wordt aangepast en breed verspreid onder welzijnsorganisatie en hulpverleners. Daarnaast zorgen we voor een reeks van communicatie-uitingen via de website, lokale media, social media en nieuwsbrieven van gemeente en Welzijn Teylingen. Verder geven de mantelzorgadviseurs in hun gesprekken met mantelzorgers en tijdens bijeenkomsten aandacht aan de vernieuwde regeling. Op deze manier bereiken we zowel de groep die we in beeld hebben als de groep die we niet in beeld hebben.

De regeling is bedoeld om te onderzoeken of huishoudelijke hulp of andere vormen van verlichting van mantelzorg leiden tot vermindering van overbelasting van mantelzorgers. Na evaluatie van de regeling (eind 2019) wordt beslist over het al dan niet voortzetten van de regeling. Bij een positieve evaluatie komen we terug bij de raad voor budget hiervoor.

Duurzaamheid
Ondersteuning van mantelzorgers draagt bij aan sociale duurzaamheid. Sociale duurzaamheid gaat uit van interacties binnen de gemeenschap (zorgen voor een ander).

Hillegom-Lisse-Teylingen (HLT)
Dit voorstel wordt in dezelfde vorm aangeboden aan de gemeenteraad van Lisse.
In Hillegom kent de Regeling HHT al een brede toepassing.

Urgentie
De regeling HHT loopt op dit moment tot uiterlijk 31 december 2019.

Evaluatie
Gedurende de looptijd van de regeling wordt twee keer per jaar met de mantelzorgadviseurs van Welzijn Teylingen overlegd over de uitvoering van de regeling.

Eind 2019 worden de mantelzorgers benaderd die gebruik hebben gemaakt van de regeling met de vraag naar hun ervaringen en of het respijt heeft opgeleverd.

Bijlagen en achtergrondinformatie
Nieuwe Regeling Huishoudelijke Hulp Toelage/Regeling Ondersteuning Mantelzorgers
Doelenboom Mantelzorg

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Teylingen,

gelezen het collegebesluit van 18 december 2018 met als onderwerp 'Verbreding Regeling Huishoudelijke Hulp Toelage',

gelet op Artikel 2.2.2 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en Afdeling 4.1 Algemene wet bestuursrecht (subsidies),

besluit:

1. het beschikbare budget voor de Regeling Huishoudelijke Hulp Toelage voor mantelzorgers breder in te zetten dan alleen voor huishoudelijke hulp, door individuele ondersteuning of andere projecten te financieren gericht op verlichting van mantelzorg.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 31 januari 2019,

Robert van Dijk griffier	Carla G.J. Breuer voorzitter

Regeling Ondersteuning Mantelzorgers

Burgemeester en wethouders van Teylingen:
Overwegende dat:

- de gemeenteraad van de gemeente Teylingen op *28 september 2017* heeft besloten om de middelen Huishoudelijke Hulp Toelage 2015 en 2016 in te zetten voor het leveren van huishoudelijke hulp ter ontlasting van de mantelzorger.

- De gemeenteraad van de gemeente Teylingen op *31 januari 2019* besloten heeft om de resterende middelen breder in te zetten dan voor huishoudelijke hulp om (over)belasting van mantelzorgers te voorkomen, door individuele ondersteuning of door andere projecten te financieren gericht op verlichting van mantelzorg.

Gelet op:

- Artikel 2.2.2 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
- Afdeling 4.1 Algemene wet bestuursrecht (subsidies).

Besluiten vast te stellen de regeling Ondersteuning Mantelzorgers.

Hoofdstuk 1. Algemeen

Artikel 1. Onderwerp van de regeling
Het budget van de decentralisatie-uitkering Huishoudelijke Hulp Toelage 2015 en 2016 is in de jaren 2017 en 2018 ingezet voor huishoudelijke hulp om mantelzorgers te ontlasten. Vanaf 2019 wordt het budget ingezet voor de verlichting van (over)belasting van mantelzorgers. Het doel van de regeling is het ontlasten van mantelzorgers. Dit kan door individuele ondersteuning en projecten. De individuele ondersteuning voor mantelzorgers is in deze regeling neergelegd.

Mantelzorgers kunnen op grond van deze regeling gebruik maken van huishoudelijke hulp, vervangende hulp thuis (gezelschap thuis, hulp bij koken, boodschappen of administratie, klussen in en om het huis) of maatwerk gericht op respijt op indicatie van de mantelzorgadviseur.

Het College kan de middelen die beschikbaar zijn voor de regeling, naast de individuele ondersteuning voor mantelzorgers, aanwenden voor projecten voor verlichting van mantelzorg.

Artikel 2. Uitvoering van de regeling

De regeling wordt uitgevoerd door Stichting Welzijn Teylingen.

Hoofdstuk 2. De voorwaarden voor gebruik van de regeling

Artikel 3. Voorwaarden voor gebruik van de regeling

Om voor de regeling in aanmerking te komen, moet zijn voldaan aan de volgende voorwaarden:

1. De zorgvrager of de mantelzorger moet een inwoner zijn van de gemeente Hillegom, Lisse, Teylingen of Noordwijk, waarbij minstens een van de twee personen woonachtig is in de gemeente Teylingen.
2. De mantelzorger verleent voor tenminste acht uur per week over een periode van drie maanden zorg aan de zorgvrager.
3. De mantelzorger is geregistreerd bij de mantelzorgadviseur in de eigen gemeente of geeft toestemming voor registratie.
4. De mantelzorger biedt hulp aan een naaste die woont op een woonadres.
5. In geval van inzet van huishoudelijke hulp en vormen van vervangende hulp thuis kan dit bij zowel de zorgvrager als de mantelzorger worden ingezet.
6. De mantelzorger kan per kalenderjaar een aanvraag doen vanuit de regeling, aanvraag is mogelijk tot het maximale bedrag van 52 x het actuele uurtarief huishoudelijke hulp, zoals vastgesteld door de ISD. De aanvraag is in de regel voor een vorm van ondersteuning. Op indicatie van de mantelzorgadviseur is een combinatie van verschillende vormen van ondersteuning mogelijk.

Hoofdstuk 3. Doelgroep

Artikel 4. Doelgroep van de regeling

Mantelzorgers zijn mensen die langdurig en onbetaald zorgen voor personen uit de directe omgeving, waarbij de zorgverlening voortkomt uit de sociale relatie. De mantelzorger verleent minstens acht uur per week gedurende drie maanden mantelzorg.

Hoofdstuk 4. Toegang tot de regeling

Artikel 5. Toegang tot de regeling

1. De mantelzorger doet een aanvraag voor de regeling bij de mantelzorgadviseur en gebruikt daarvoor het aanvraagformulier.
2. De aanvraag wordt in behandeling genomen door de mantelzorgadviseur.
3. De mantelzorgadviseur controleert of de mantelzorger al geregistreerd is als mantelzorger of registreert de mantelzorger.
4. De mantelzorgadviseur voert een gesprek met de mantelzorger om de behoeften, persoonskenmerken en voorkeuren te onderzoeken en informeert de mantelzorger over de regeling.
5. Komt de mantelzorger op basis van artikel 3 in aanmerking voor de regeling, dan zorgt de mantelzorgadviseur voor de afhandeling van de aanvraag.

Hoofdstuk 5. Tarief van de regeling en nadere afspraken

Artikel 6. Subsidieplafond

Voor de duur van de regeling is een maximum bedrag van € 237.217,- vastgesteld (subsidieplafond).

Artikel 7. Tarief van de regeling

1. De mantelzorger betaalt maximaal € 5,- per uur eigen bijdrage voor de huishoudelijke zorg aan de zorgaanbieder.
2. In geval van vervangende hulp thuis of andere vormen van ondersteuning betaalt de mantelzorger geen eigen bijdrage.
3. Het tarief voor respijtzorg is afhankelijk van de afspraken tussen Stichting Welzijn Teylingen en aanbieders van respijtzorg.

Artikel 8. Aantal uren

De mantelzorger kan maximaal 52 uur huishoudelijke hulp per kalenderjaar voor mantelzorgers toegekend krijgen. Uitgangspunt is het actuele tarief voor huishoudelijke hulp dat de ISD hanteert. Tot het maximumbedrag dat voor huishoudelijke hulp geldt, kan de mantelzorger vervangende hulp thuis of andere vormen van ondersteuning ontvangen op indicatie van de mantelzorgadviseur.

Hoofdstuk 6. Wijze van declareren van de regeling

Artikel 9. Declaratie

De zorgaanbieders declareren de kosten voor de geboden ondersteuning aan mantelzorgers bij Stichting Welzijn Teylingen.

Artikel 10. Inwerkingtreding regeling

1. De regeling treedt in werking een dag na bekendmaking onder gelijktijdige intrekking van de regeling Huishoudelijke Hulp Toelage voor mantelzorgers 2017-2019.
2. De regeling vervalt op 31 december 2019 of totdat het subsidieplafond is bereikt.
3. De regeling kan worden aangehaald als: regeling Ondersteuning Mantelzorgers.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 18 december 2018.

De secretaris	de burgemeester
Juul J.G. Covers	Carla G.J. Breuer

Toelichting

Aanleiding

De gemeenten in de Bollenstreek hebben voor 2015 en 2016 rijksbudget gekregen voor het inzetten van de Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT). De HHT was een compensatie voor zorgaanbieders in gemeenten die de huishoudelijke hulp tot algemene voorziening hebben gemaakt. Zorgaanbieders verwachtten een grote terugloop in het aantal cliënten en met de regeling werd de werkgelegenheid in de sector op peil gehouden. In de 2015 en 2016 is nauwelijks gebruik gemaakt van de HHT en de verwachting was dat dit, met de herinvoering van de maatwerkvoorziening hulp bij het huishouden, niet meer ging gebeuren.

Het ondersteunen en waarderen van mantelzorgers is een belangrijke taak van de gemeenten. Het niet bestede budget van 2015 en 2016 wilden de gemeenten gebruiken om mantelzorgers te ontlasten door hen huishoudelijke werkzaamheden uit handen te nemen.

Op basis van het beperkte gebruik van deze regeling HHT voor mantelzorgers in 2017 en 2018, beperkte besteding van budget tot dusver en vanuit de visie dat verlichting van mantelzorg maatwerk is, wordt de regeling verbreed naar meerdere vormen van ondersteuning van mantelzorg.

Artikelsgewijs

Artikel 1. Onderwerp van de regeling

Toelichting op de vormen van individuele ondersteuning die op basis van de regeling mogelijk zijn:

Huishoudelijke hulp
Geen toelichting nodig.

Vervangende hulp thuis
Het gaat om gezelschap thuis, hulp bij koken, boodschappen of administratie, klussen in en om het huis door professionals, werkzaam bij organisaties die respijtzorg aan huis bieden.

Maatwerk
Op indicatie van de mantelzorgadviseur kan een mantelzorger gebruik maken van een vorm van ondersteuning naar wens, bijvoorbeeld een cursus of een ontspanningsactiviteit gericht op respijt.

Artikel 2. Uitvoering van de regeling

De Stichting Welzijn Teylingen sluit contracten met de zorgaanbieders voor het verlenen van de ondersteuning en beoordeelt en verzorgt de afhandeling van de aanvragen.

Artikel 3. Voorwaarden voor gebruik van de regeling

Voorwaarde 1.

De gecontracteerde zorgaanbieders kunnen niet verplicht worden om hulp te verlenen buiten de regio.

Voorwaarde 2.

Geen toelichting nodig.

Voorwaarde 3.

Geen toelichting nodig.

Voorwaarde 4.

De hulp kan niet worden ingezet in een woning die niet geldt als hoofdverblijf of als sprake is van commercieel gebruik van de woning, bijvoorbeeld een hotel/pension of kamerverhuur. De zorgvrager is niet woonachtig in een specifiek op gehandicapten of ouderen gericht woongebouw als bedoeld in de Wet langdurige zorg.

Voorwaarde 5.

Geen toelichting nodig.

Voorwaarde 6.

Geen toelichting nodig.

Artikel 4. Doelgroep van de regeling

Geen toelichting nodig.

Artikel 5. Toegang tot de regeling

Geen toelichting nodig.

Artikel 6. Subsidieplafond

Het principe ‘op is op’ geldt, dat wil zeggen dat geen aanvragen voor de regeling meer in behandeling worden genomen als dit subsidieplafond bereikt is.

Artikel 7. Tarief van de regeling

De eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp voor de mantelzorgers staat vast op € 5,- per uur.

Artikel 8. Aantal uren

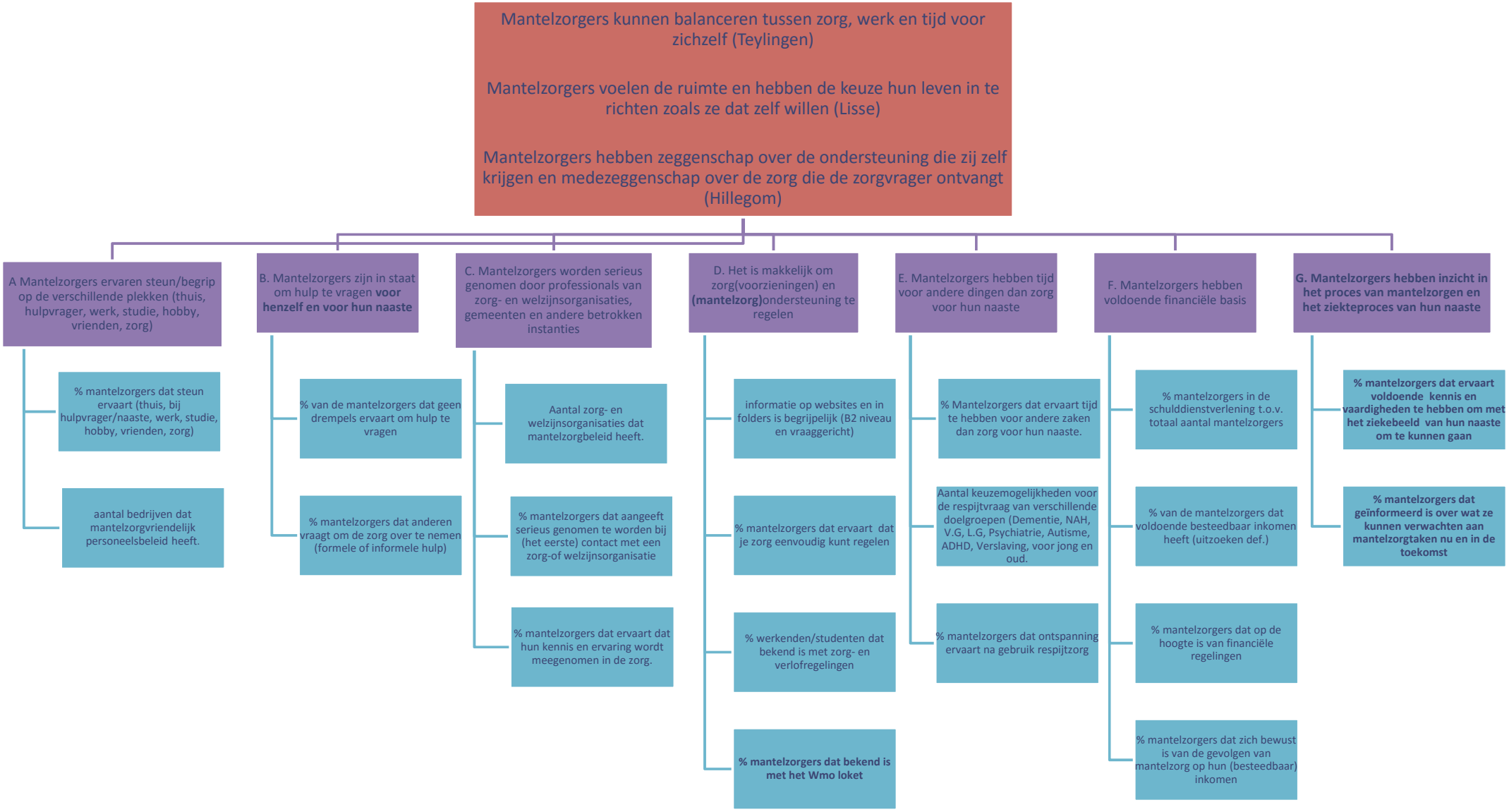
Mantelzorgers ontvangen maximaal 52 uur huishoudelijke hulp per kalenderjaar of het aantal uur vervangende hulp dat binnen hetzelfde budget past. De inzet van deze uren bepaalt de mantelzorger in overleg met de zorgaanbieder.

Artikel 9. Declaratie

Geen toelichting nodig.

Artikel 10. Inwerkingtreding regeling

Geen toelichting nodig.

HLT samen
Hillegom Lisse Teylingen

MOVISIE
kennis en aanpak van sociale vraagstukken

Raadsvoorstel Besluitvormend

Raadsvoorstel tot wijziging van de Verordening maatschappelijke ondersteuning 2018

aan:	de raad van de gemeente Teylingen
zaaknummer:	Z-18-062894
datum voorstel:	20 november 2018
datum collegevergadering:	18 december 2018
datum raadsvergadering:	31 januari 2019
agendapunt:	0
portefeuillehouder:	Arno van Kempen
behandelend ambtenaar:	Bram Danen
e-mailadres:	B.Danen@HLTsamen.nl

Wij stellen voor:

1. De wijziging van de Verordening maatschappelijke ondersteuning 2018 met terugwerkende kracht tot 1-1-2019 vast te stellen.

Inleiding
In het regeerakkoord 2017-2021 is een pakket maatregelen aangekondigd om de stapeling van eigen betalingen in de zorg en ondersteuning te verminderen.
Een van de maatregelen is het aanpassen van de eigen bijdrage regeling Wmo 2015. Bij een algemene maatregel van bestuur (hierna AMvB) wordt met ingang van 1 januari 2019 het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 gewijzigd op de volgende punten:

- een vaste maximale bijdrage per bijdrage periode (abonnementstarief) voor maatwerkvoorzieningen en persoonsgebonden budgetten, met uitzondering van beschermd wonen en opvang.
- halvering van de vermogensinkomensbijtelling (VIB) voor de eigen bijdragen Wmo 2015 (van 8% naar 4% van het vermogen)
- verkorten van de termijn waarover het CAK met terugwerkende kracht een eigen bijdrage mag opleggen van drie jaar naar één jaar.

Het abonnementstarief houdt in dat iedereen die beroep doet op de Wmo standaard 17,50 euro per vier weken zelf betaalt. Dit om de stapeling van eigen betalingen te voorkomen. De halvering van de vermogensinkomensbijtelling van 8% naar 4% pakt financieel gunstiger uit voor bestaande en nieuwe klanten in beschermd wonen (zorg in natura) en maatschappelijke opvang.

Voor de invoering van het abonnementstarief is een wetswijziging nodig, die pas in 2020 volledig ingevoerd kan worden. Daarom wordt nu het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 gewijzigd, zodat het abonnementstarief per 1-1-2019 in kan gaan. Deze maatregel geldt dan tot de wetswijziging.

In de vergadering van het Dagelijks Bestuur van de ISD Bollenstreek van 25 oktober jl. is besloten het Uitvoeringsbesluit Maatschappelijke ondersteuning ISD Bollenstreek 2018 aan te passen en een voorstel voor aanpassing van de verordeningen voor te leggen aan de gemeenteraden.

Daarnaast wil het Dagelijks Bestuur van de ISD nadenken over de mogelijkheden om de stijging van de kosten te beperken door bijvoorbeeld strenger te zijn aan de poort en een onderzoek te doen naar algemene voorzieningen in plaats van maatwerkvoorzieningen.

Bestaand kader en context

- Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
- Verordening maatschappelijke ondersteuning 2018

Beoogd effect

1. Voldoen aan de landelijke eis voor gemeenten om het abonnementstarief te verwerken.

Argumenten

1. Veel mensen die een beroep doen op de Wmo, krijgen nu te maken met een 'stapeling' van eigen betalingen. Die zijn veelal afhankelijk van inkomen en gebruik. Het Rijk stelt dat met de invoering van het abonnement en de verlaging van de VIB de hulp goedkoper voor mensen wordt.

Kanttekeningen

1. De invoering van het abonnementstarief en de verlaging van de VIB gaat gemeenten extra geld kosten. Het verwerken van het abonnementstarief in de verordening maatschappelijke ondersteuning is echter verplicht. We moeten deze maatregel dus doorvoeren.

Financiële consequenties

De invoering van het abonnementstarief heeft vooral financiële consequenties. In de Duin- en Bollenstreek zijn relatief veel mensen die een hoge eigen bijdrage betalen. De verwachting is dat de invoering van het abonnementstarief ook een aanzuigende werking heeft op het aantal aanvragen op grond van de Wmo. De financiële consequenties daarvan zijn op dit moment nog niet in te schatten. Bij de halfjaarcijfers 2019 is er meer inzicht in de financiële effecten van het abonnementstarief.

Hoe hoog uiteindelijk de inkomsten zijn die gemeenten ontvangen uit de eigen bijdrage is uiteindelijk afhankelijk van inkomen en vermogen van de klanten en de inningsgraad. De Bollenstreek kent veelal mensen met een inkomen boven 120% minimumloon en met vermogen. Daarnaast is de inningsgraad hoog. De maatregel kost de ISD Bollenstreek gemeenten naar verwachting € 699.000 per jaar. Vanuit het Gemeentefonds zal naar verwachting maximaal € 500.000 worden gecompenseerd.

Daarnaast bestaat er de mogelijkheid dat de uitgaven stijgen door de aanzuigende werking van de maatregel.

De financiële consequenties zijn op dit moment alleen indicatief in beeld te brengen.
In onderstaande tabel zijn de financiële consequenties per gemeente vermeld:

gemeente	Begroting 2019 eigen bijdrage 1	Indicatief abonnements tarief eigen bijdrage 2	Indicatief verwacht nadeel eigen bijdrage	Indicatief compensatie Rijk voor tekort eigen bijdrage 3	Indicatief verwacht nadeel eigen bijdrage 4
Hillegom	261.000	117.000	-144.000	104.000	-40.000
Lisse	282.000	120.000	-162.000	116.000	-46.000
Teylingen	262.000	152.000	-110.000	77.000	-33.000
Noordwijkerhout	190.000	74.000	-116.000	83.000	-33.000
Noordwijk	298.000	131.000	-167.000	120.000	-47.000
Totaal	1.293.000	594.000	-699.000	500.000	-199.000

1 bron : begroting 2019 ISD
2 bron : indicatieve berekening ISD o.bv. landelijke model
3 bron : indicatieve maximale berekening ISD voor totaal van 5 gemeenten: berekening naar individuele gemeente op basis van het verwacht nadeel eigen bijdrage.
4 indicatief verwacht nadeel eigen bijdrage per individuele gemeente is exclusief extra kosten voorzieningen door aanzuigende werking

ISD zal gedurende 2019 over de gevolgen van de invoering van het abonnementstarief periodiek rapporteren aan de deelnemende gemeenten.

Aanpak, uitvoering en participatie

Na vaststelling zal deze op de gebruikelijke wijze door MO en Communicatie worden gepubliceerd.

De WMO-adviesraden zullen op de hoogte gesteld worden van de werkwijze rondom de nieuwe WMO-verordening.

Duurzaamheid
De Wmo is belangrijk onderdeel van de ‘sociale duurzaamheid’ waarbij we samen met de inwoners en maatschappelijke instellingen een goede leefomgeving voor onze inwoners creëren.

Hillegom-Lisse-Teylingen (HLT)
De gemeenteraden van Hillegom, Noordwijk, Noordwijkerhout en Lisse behandelen hetzelfde voorstel.

Urgentie
Gezien de urgentie is het van belang om de wijziging van de Verordening maatschappelijke ondersteuning 2018 zo spoedig mogelijk vast te stellen.

Evaluatie
Bij de halfjaarcijfers 2019 zal de ISD de financiële effecten van het abonnementstarief evalueren. Op basis van deze rapportage(s) van de ISD zal dit worden meegenomen in de rapportages van de gemeenten.

Bijlagen en achtergrondinformatie
Wijzigingsbesluit Verordening maatschappelijke ondersteuning 2018

namens het college van burgemeester en wethouders,

Dhr. J.J.G. Covers	Mevr. C.G.J. Breuer
secretaris	burgemeester

Raadsbesluit

De raad van de gemeente Teylingen,

gelezen het collegebesluit van 18 december 2018 met als onderwerp aanpassing verordening maatschappelijke ondersteuning 2018,

gelet op artikel 2.1.2. van de Wet maatschappelijke ondersteuning,

besluit:

1. De wijziging van de Verordening maatschappelijke ondersteuning 2018 met terugwerkende kracht tot 1-1-2019 vast te stellen.

Aldus besloten in de raadsvergadering van 31-1-2019,

Robert van Dijk griffier	Carla G.J. Breuer voorzitter

Wijzigingsbesluit verordening maatschappelijke ondersteuning Teylingen 2018

De raad van de gemeente Teylingen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 18 december 2018 ;

gelet op artikel 2.1.2. van de Wet maatschappelijke ondersteuning

besluit vast te stellen de Verordening tot wijziging van de Verordening maatschappelijke ondersteuning 2018:

Artikel I

De Verordening maatschappelijke ondersteuning wordt als volgt gewijzigd:

A. De titel wordt gewijzigd van Verordening maatschappelijke ondersteuning Teylingen 2018 naar Verordening maatschappelijke ondersteuning Teylingen 2019

B. Hoofdstuk 5 Artikel 8a Maatwerkvoorziening wordt gewijzigd in Hoofdstuk 5 Artikel 8 Maatwerkvoorziening

C. De tekst van Artikel 8, lid 1, 2, 3 en 5 wijzigt als volgt ten opzichte van Artikel 8a, lid 1, 2, 3 en 5:

Huidige Artikel 8a Maatwerkvoorziening	Nieuw Artikel 8 Maatwerkvoorziening
1. Een cliënt is een bijdrage in de kosten verschuldigd voor een maatwerkvoorziening dan wel pgb, zolang de cliënt van de maatwerkvoorziening gebruik maakt of gedurende de periode waarvoor het pgb wordt verstrekt, en afhankelijk van het inkomen en vermogen (artikel 3.1. eerste lid en artikel 1.2. en 3.4. Uitvoeringsbesluit Wmo 2015)	1. Een cliënt is een bijdrage in de kosten verschuldigd voor een maatwerkvoorziening, zolang de cliënt van de maatwerkvoorziening gebruik maakt of gedurende de periode waarvoor het pgb wordt verstrekt, en afhankelijk van het inkomen en vermogen van de cliënt en zijn echtgenoot.

2.De bijdrage, dan wel het totaal van de bijdragen, is gelijk aan de kostprijs, tenzij overeenkomstig hoofdstuk 3 van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 een lagere bijdrage is verschuldigd.	2. In afwijking van het eerste lid kan het Dagelijks Bestuur bij nadere regels vaststellen voor welke maatwerkvoorziening geen eigen bijdrage verschuldigd is.
3. Voor **inwoners van de gemeente Teylingen** geldt dat voor alle categorieën personen, genoemd in artikel 3.8, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 de genoemde inkomensgrenzen worden verhoogd van 120% naar 150% van het sociaal minimum. 5. Voor de kosten voor het gebruik van het collectief vervoer is de cliënt een bijdrage verschuldigd ter hoogte van: De ritbijdragen voor het gebruik van het cvv voor personen jonger dan 65 bedraagt € 1,00 per zone + 1 opstapzone De ritbijdragen voor het gebruik van het cvv voor personen ouder dan 65 bedraagt € 0,70 per zone + 1 opstapzone	3. De bijdrage, bedoeld in artikel 3.1, tweede lid, van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 dan wel het totaal van de bijdragen, is gelijk aan de kostprijs, tot aan ten hoogste € **17,50** per bijdrageperiode voor de cliënt of de gehuwde cliënten tezamen, uitgezonderd beschermd wonen zorg in natura of maatschappelijke opvang, tenzij overeenkomstig hoofdstuk 3 van het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015 geen of een lagere bijdrage is verschuldigd. Cliënten die gebruik maken van beschermd wonen zorg in natura of maatschappelijke opvang blijven de huidige inkomensafhankelijke eigen bijdrage betalen, met dien verstande dat de vermogensinkomensbijtelling van 8% naar 4% gaat. 5. Voor de kosten voor het gebruik van het collectief vervoer is de cliënt een bijdrage verschuldigd ter hoogte van: De ritbijdragen voor het gebruik van het cvv voor personen jonger dan 65 bedraagt € 1,07 per zone + 1 opstapzone De ritbijdragen voor het gebruik van het cvv voor personen ouder dan 65

	bedraagt € 0,75 per zone + 1 opstapzone

D. De tekst van Hoofdstuk 4 Artikel 7, lid 4g wijzigt als volgt:

Huidig Artikel 7, lid 4g	Nieuw Artikel 7, lid 4g
kortdurend verblijf- en respijtzorg 1.Uitgevoerd door een daartoe opgeleid persoon in dienst van een zorgaanbieder: op basis van het toepasselijke tarief per etmaal dat hiervoor zou worden gehanteerd door een door de ISD Bollenstreek gecontracteerde aanbieder, zogenoemde Zorginstellingstarief. 2.Uitgevoerd door een daartoe (niet) opgeleide persoon niet in dienst van een zorgaanbieder of door een persoon uit het sociale netwerk: op basis van het toepasselijke tarief per etmaal dat hiervoor zou worden gehanteerd door een door de ISD Bollenstreek gecontracteerde aanbieder met een korting van 20%	kortdurend verblijf- en respijtzorg en tijdelijk verblijf LVB 18+ 1.Uitgevoerd door een daartoe opgeleid persoon in dienst van een zorgaanbieder: op basis van het toepasselijke tarief per etmaal dat hiervoor zou worden gehanteerd door een door de ISD Bollenstreek gecontracteerde aanbieder, zogenoemde Zorginstellingstarief. 2.Uitgevoerd door een daartoe (niet) opgeleide persoon niet in dienst van een zorgaanbieder of door een persoon uit het sociale netwerk: op basis van het toepasselijke tarief per etmaal dat hiervoor zou worden gehanteerd door een door de ISD Bollenstreek gecontracteerde aanbieder met een korting van 20%

Artikel II

Deze verordening treedt een dag na publicatie met terugwerkende kracht tot 1-1-2019 in werking.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 31 januari 2019.

De voorzitter,

De griffier,

Raadsmemo

Programmabegroting jeugdhulp 2019

aan:	de raad van de gemeente Teylingen
zaaknummer:	Z-18-063374
portefeuillehouder:	Dhr. A.L. van Kempen
behandelend ambtenaar:	Anne Kooistra

Inhoud mededeling

13 gemeenten binnen Holland Rijnland hebben in het kader van de transitie van de jeugdzorg afgesproken gezamenlijk de jeugdhulp te contracteren en de hiervoor bestemde budgetten in te zetten.

De gemeenten Alphen aan den Rijn en Kaag en Braassem voeren, conform de afspraken over lokale inkoop, zelf de inkoop Jeugdhulp uit. Zij sluiten voor inkoop veiligheid, gesloten jeugdhulp en enkele regionale diensten (Veilig Thuis, CIT, JPT) aan bij de elf gemeenten. (Voorschoten is voor de inkoop Jeugdhulp aangesloten bij de regio Haaglanden).

Als onderdeel van de gemeentebegroting is de begroting voor jeugdhulp op 8 november 2018 door de raad goedgekeurd.

Door een aantal ontwikkelingen is de begroting Jeugdhulp voor 2019 aangepast. Dit heeft ook consequentie voor de programmabegroting 2019 van Teylingen.

Een van deze ontwikkelingen is het gedeeltelijk loslaten van het solidariteitsprincipe. Daar waar vanaf 2015 de gemeenten volledige een solidariteit op de jeugdhulp hadden afgesproken, zal in 2019 op basis van de gemeentelijke realisatie van de afgelopen drie jaar (2015, 2016 en 2017) de begroting en realisatie over de gemeenten worden verdeeld. De consequenties van deze regionale beleidskeuze voor nieuwe verdeelsleutels zijn in de programmabegroting 2019 opgenomen.

Wijzigingen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting zijn onder meer veroorzaakt door:

- De daadwerkelijke realisatie van de voorgaande drie jaren (2015-2017) als verdeelsleutel te hanteren; hiermee wordt het solidariteitsprincipe dat voorheen werd toegepast deels losgelaten maar de pieken en dalen in de kosten nog wel in solidariteit gecompenseerd.
- Autonome ontwikkelingen die tot verhoging hebben geleid van de begroting:
  - Verhoging van de tarieven van de Gecertificeerde Instellingen;

- Extra instroom van jonge kinderen met een (licht) verstandelijke beperking in kinderdagcentra en verblijf. De kosten zijn voor de gemeenten doordat deze kinderen niet meer onder de WLZ vallen.

- Ontwikkelingen die tot verlaging van de begroting hebben geleid door andere werkwijze ten aanzien van nieuwe aanbieders en herschikking van middelen binnen de begroting
- Het Tijdelijk Fonds jeugdhulp 2019 – bestemd voor transformatie - niet verder aan te vullen en in te zetten ter dekking van de begroting. Dit fonds heeft nog een omvang van € 500.000. Ook is om de vernieuwing van het jeugdhulpstelsel een extra impuls te geven door het Rijk een Transformatiefonds opgericht waarvan voor Holland Rijnland in de periode 2018 tot en met 2020 onlangs over drie jaar € 3,4 miljoen is toegekend.

De consequenties van deze wijzigingen resulteren in de HLT gemeenten in alle gevallen in een minder hoge bijdrage aan de programmabegroting 2019.

Voor Teylingen betekent dit dat het bedrag van € 8.131.773,- dat in de op 8 november goedgekeurde begroting 2019 Teylingen is opgenomen nu € 8.071.879 wordt. Een voordeel van € 59.894

Programmabegroting Jeugdhulp 2019 **Teylingen**	**2019**
Oorspronkelijke begroting	8.131.773
Begroting obv nieuwe verdeelsleutel (2019v1)	8.071.879
Verschil (lagere bijdrage)	-59.894

Bijlagen:

1. Programmabegroting Jeugdhulp 2019 (incl prognose 2018 en Meerjarenbegroting
2. Toelichting op de Programmabegroting

Bijlage 1 - Prognose Jeugdhulp 2018 HR - per gemeente

	2018 v1.3 (nov 2017)	2018 v2 (mrt 2018)	2018 prognose (okt 2018)	Alphen a/d Rijn	Hillegom	Kaag en Braassem	Katwijk	Leiden	Leiderdorp	Lisse	Nieuwkoop	Noordwijk	Noordwijker-hout	Oegstgeest	Teylingen	Zoeterwoude
Jeugd- en gezinsteam																
Jeugd- en gezinsteam	9.530.516	9.865.870	9.865.870	-	599.052	-	1.698.942	3.175.513	679.397	521.456	527.092	548.902	419.352	503.436	972.119	220.610
Compensatie VO (resulteert in meer/minder bijdrage)		7.487	7.487	-27.209	13.062	34.695	10.054	-69.535	11.399	149	37.490	9.498	-7.104	-38.066	17.357	15.696
Jgt bijdrage per gemeente (incl. VO-compensatie)	9.538.002	9.873.357	9.873.357	-27.209	612.114	34.695	1.708.996	3.105.977	690.796	521.604	564.582	558.401	412.248	465.370	989.476	236.306
Inzet flexibel budget coöperatie	325.756	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Jgt inzet Kwadraad en MEE (geen jeugdhulpbudget)	4.176.166	4.176.166	4.176.166	-	241.080	-	740.474	1.468.935	145.080	227.957	217.620	217.620	217.620	217.620	409.620	72.540
Totaal Jeugd- en gezinsteam	**14.039.925**	**14.049.523**	**14.049.523**	**-27.209**	**853.194**	**34.695**	**2.449.470**	**4.574.912**	**835.876**	**749.561**	**782.202**	**776.021**	**629.868**	**682.990**	**1.399.096**	**308.846**
Regionale Jeugdhulp																
Regionale jeugdhulp	50.085.393,22	50.675.584,93	50.443.984,88	-	3.062.939	-	8.686.657	16.236.329	3.473.741	2.666.192	2.695.010	2.806.526	2.144.140	2.574.056	4.970.422	1.127.973
Landelijk transitie arrangement	1.790.000,00	1.300.000,00	1.300.000,00	-	78.935	-	223.865	418.429	89.522	68.711	69.454	72.327	55.257	66.336	128.094	29.069
Vervoer	135.000,00	100.000,00	100.000,00	-	6.072	-	17.220	32.187	6.886	5.285	5.343	5.564	4.251	5.103	9.853	2.236
Expertteam (organisatie)	40.000,00	40.000,00	21.600,00	-	1.312	-	3.720	6.952	1.487	1.142	1.154	1.202	918	1.102	2.128	483
Gesloten jeugdhulp	3.747.000,00	3.700.000,00	3.700.000,00	891.617*	162.402	133.762*	460.580	860.876	184.183	141.366	142.894	148.806	113.686	136.481	263.540	59.807
Toeleiding gesloten jeugdhulp (organisatie)	130.000,00	130.000,00	130.000,00	31.327*	5.706	4.700*	16.183	30.247	6.471	4.967	5.021	5.228	3.994	4.795	9.260	2.101
Jeugdbescherming en jeugdreclassering	6.415.000,00	6.400.000,00	6.600.000,00	1.590.452*	289.690	238.603*	821.576	1.535.617	328.543	252.166	254.892	265.439	202.791	243.452	470.098	106.683
VeiligThuis (RDOG subsidie Leiden)	1.744.269,00	1.731.479,00	1.731.479,00	417.247	75.999	62.596	215.537	402.862	86.192	66.155	66.870	69.637	53.201	63.868	123.328	27.988
JPT	307.845,81	394.604,81	394.604,81	95.091	17.320	14.266	49.121	91.812	19.643	15.077	15.240	15.870	12.125	14.556	28.106	6.378
CIT	491.894,03	491.894,03	491.894,03	118.535	21.590	17.783	61.232	114.449	24.486	18.794	18.997	19.783	15.114	18.144	35.036	7.951
Vulling transformatie fonds 2018	1.581.644,00	1.581.644,00	1.581.644,00	-	96.037	-	272.365	509.081	108.917	83.597	84.501	87.997	67.228	80.708	155.845	35.367
Project "Gezin aan zet" (geen jeugdhulpbudget)	16.500,00	16.500,00	16.500,00	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269
Totale regionale jeugdhulp	**66.484.546**	**66.561.707**	**66.511.707**	**3.145.538**	**3.819.271**	**472.980**	**10.829.325**	**20.240.110**	**4.331.343**	**3.324.720**	**3.360.642**	**3.499.648**	**2.673.974**	**3.209.870**	**6.196.979**	**1.407.306**
Persoonsgebonden budget																
Persoonsgebonden budget	5.200.000	5.200.000	5.200.000	-	315.742	-	895.461	1.673.716	358.089	274.843	277.814	289.310	221.028	265.346	512.374	116.277
Persoonsgebonden budget - bestedingen (verwachte realisatie)				-	545.635	-	1.046.765	1.247.039	230.537	190.483	452.174	372.064	145.087	449.504	392.537	128.175
Persoonsgebonden budget - solidariteitsbijdrage Pgb				-	-229.893	-	-151.304	426.677	127.552	84.361	-174.360	-82.755	75.941	-184.158	119.837	-11.899
Totaal persoonsgebonden budget begroting	**5.200.000**	**5.200.000**	**5.200.000**	**-**	**315.742**	**-**	**895.461**	**1.673.716**	**358.089**	**274.843**	**277.814**	**289.310**	**221.028**	**265.346**	**512.374**	**116.277**
Regionale uitvoeringskosten																
Regionale uitvoeringskosten	1.600.000	1.600.000	1.650.000	397.613	72.422	59.651	205.394	383.904	82.136	63.041	63.723	66.360	50.698	60.863	117.524	26.671
Jeugdbeschermingstafel	208.195	208.195	208.195	50.170	9.138	7.527	25.916	48.441	10.364	7.954	8.040	8.373	6.397	7.680	14.829	3.365
Ter info kostenverhogende component doorschuif Btw	*336.001*	*336.000*	*390.000,00*	*80.938*	*14.751*	*12.143*	*41.837*	*78.204*	*16.732*	*12.837*	*12.981*	*13.517*	*10.325*	*12.389*	*23.909*	*5.435*
Totaal regionale uitvoeringskosten	**1.808.195**	**1.808.195**	**1.858.195**	**447.783**	**81.561**	**67.177**	**231.310**	**432.345**	**92.500**	**70.996**	**71.763**	**74.733**	**57.095**	**68.543**	**132.354**	**30.036**
Lokale budgetten jeugdhulp																
Huisvestingskosten JGT	309.100	309.100	309.100	-	18.770	-	53.235	99.510	21.291	16.334	16.518	17.200	13.138	15.765	30.423	6.916
Lokale uitvoeringskosten	195.732	195.732	195.732	-	11.886	-	33.710	63.013	13.482	10.343	10.460	10.891	8.320	9.983	19.265	4.379
Toaal lokale budgetten jeugdhulp	**504.832**	**504.832**	**504.832**	**-**	**30.656**	**-**	**86.945**	**162.523**	**34.773**	**26.677**	**26.978**	**28.091**	**21.458**	**25.748**	**49.689**	**11.295**
Totaal kosten	**88.037.498**	**88.124.257**	**88.124.257**	**3.566.113**	**5.100.424**	**574.852**	**14.492.511**	**27.083.606**	**5.652.581**	**4.446.798**	**4.519.399**	**4.667.803**	**3.603.422**	**4.252.496**	**8.290.492**	**1.873.759**
Baten jeugdhulp																
Baten jeugdhulp begroting 2018	83.844.832	83.931.591	83.931.591	3.210.260	4.879.205	580.174	13.810.694	25.725.410	5.530.196	4.235.964	4.319.102	4.468.275	3.399.324	4.051.364	7.913.891	1.807.731
Extra middelen Project "gezin aan zet" (13/10/2015 PHO Maatschappij)	16.500	16.500	16.500	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269
Inbreng gemeenten inkoop Kwadraad en MEE	4.176.166	4.176.166	4.176.166	-	241.080	-	740.474	1.468.935	145.080	227.957	217.620	217.620	217.620	217.620	409.620	72.540
Totaal baten	**88.037.498**	**88.124.257**	**88.124.257**	**3.211.529**	**5.121.554**	**581.444**	**14.552.437**	**27.195.614**	**5.676.545**	**4.465.191**	**4.537.991**	**4.687.164**	**3.618.213**	**4.270.253**	**8.324.781**	**1.881.541**
Saldo tov begroting 2018 v2	**-**	**-**	**0**	**-354.584**	**21.130**	**6.591**	**59.926**	**112.008**	**23.964**	**18.393**	**18.592**	**19.361**	**14.792**	**17.757**	**34.289**	**7.781**
Totaal integratie uitkering jeugdhulp (circ. sept 2017) (dec/mrt geen wijzigingen)																
2018		89.216.623	89.216.623	21.499.199	3.915.933	3.225.359	11.105.793	20.757.963	4.441.139	3.408.696	3.445.540	3.588.112	2.741.259	3.290.901	6.354.628	1.442.101
		13 gemeenten	13 gemeenten	24,1%	4,4%	3,6%	12,4%	23,3%	5,0%	3,8%	3,9%	4,0%	3,1%	3,7%	7,1%	1,6%
		11 gemeenten	11 gemeenten		6,1%		17,2%	32,2%	6,9%	5,3%	5,3%	5,6%	4,3%	5,1%	9,9%	2,2%

**) Berekening zonder rekening te houden met de specifieke regeling omtrent de solidariteit van Alphen aan den Rijn en Kaag & Braassem. Gezien de realisatie 2017 is verdeling van de kosten volgens de reguliere verdeelsleutel het meest realistisch.*

Bijlage 2a - Programmabegroting Jeugdhulp 2019 HR - per gemeente - incl vulling fonds 2019

	2019 v1	2019 v2	Alphen a/d Rijn	Hillegom	Kaag en Braassem	Katwijk	Leiden	Leiderdorp	Lisse	Nieuwkoop	Noordwijk	Noordwijker-hout	Oegstgeest	Teylingen	Zoeterwoude
Jeugd- en gezinsteam															
Jeugd- en gezinsteam	14.038.680	14.042.513	-	811.657	-	2.405.483	5.087.603	822.891	631.913	727.402	608.041	595.403	735.828	1.363.528	252.765
Compensatie VO (resulteert in meer/minder bijdrage)	7.487	7.487	-27.209	13.062	34.695	10.054	-69.535	11.399	149	37.490	9.498	-7.104	-38.066	17.357	15.696
Totaal Jeugd- en gezinsteam	**14.046.166**	**14.050.000**	**-27.209**	**824.720**	**34.695**	**2.415.536**	**5.018.067**	**834.291**	**632.062**	**764.892**	**617.539**	**588.298**	**697.762**	**1.380.885**	**268.461**
Regionale Jeugdhulp															
Regionale jeugdhulp	50.892.032	51.485.096	-	2.960.393	-	9.921.178	16.243.548	3.562.769	2.636.037	3.537.026	2.682.374	2.033.661	2.574.255	4.654.253	679.603
Landelijk transitie arrangement	1.300.000	1.300.000	-	74.750	-	250.510	410.150	89.960	66.560	89.310	67.730	51.350	65.000	117.520	17.160
Vervoer	100.000	100.000	-	5.750	-	19.270	31.550	6.920	5.120	6.870	5.210	3.950	5.000	9.040	1.320
Expertteam (organisatie)	40.000	40.000	-	2.300	-	7.708	12.620	2.768	2.048	2.748	2.084	1.580	2.000	3.616	528
Gesloten jeugdhulp	3.700.000	3.700.000	488.400	150.590	170.570	520.220	808.080	80.290	101.010	113.590	46.250	194.620	143.190	814.740	68.450
Toeleiding gesloten jeugdhulp (organisatie)	130.000	130.000	17.160	5.291	5.993	18.278	28.392	2.821	3.549	3.991	1.625	6.838	5.031	28.626	2.405
Jeugdbescherming en jeugdreclassering	6.400.000	7.300.000	2.027.940	398.580	286.890	967.980	1.665.130	355.510	219.730	300.030	267.910	178.120	210.240	378.870	43.070
Jeugdbeschermingstafel	200.000	200.000	55.560	10.920	7.860	26.520	45.620	9.740	6.020	8.220	7.340	4.880	5.760	10.380	1.180
Vulling transformatie fonds 2019	936.898	936.898	-	53.872	-	180.540	295.591	64.833	47.969	64.365	48.812	37.007	46.845	84.696	12.367
Project "Gezin aan zet" (geen jeugdhulpbudget)	16.500	16.500	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269
Totale regionale jeugdhulp	**63.715.430**	**65.208.494**	**2.590.329**	**3.663.715**	**472.582**	**11.913.473**	**19.541.950**	**4.176.880**	**3.089.312**	**4.127.419**	**3.130.604**	**2.513.276**	**3.058.590**	**6.103.009**	**827.353**
PGB															
PGB	5.200.000	5.200.000	-	463.840	-	1.022.320	1.160.120	295.880	198.120	440.440	380.120	143.000	447.720	518.960	129.480
Totaal Jeugd- en gezinsteam	**5.200.000**	**5.200.000**	**-**	**463.840**	**-**	**1.022.320**	**1.160.120**	**295.880**	**198.120**	**440.440**	**380.120**	**143.000**	**447.720**	**518.960**	**129.480**
TWO															
TWO	1.800.000	Begr. HR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal kosten (excl TWO)	**84.761.596**	**84.458.494**	**2.563.121**	**4.952.275**	**507.278**	**15.351.330**	**25.720.138**	**5.307.051**	**3.919.494**	**5.332.751**	**4.128.263**	**3.244.574**	**4.204.072**	**8.002.855**	**1.225.294**
Saldo tov begr. 2019 v1 (vorige verdeelsleutel) excl TWO		1.496.898	369.861	31.597	78.597	1.446.080	-181.934	-262.079	-345.651	983.169	-383.342	-178.796	496.390	39.230	-596.222
Saldo tov begr. 2019 v1 (huidige verdeelsleutel) excl TWO		1.496.898	250.020	83.463	35.370	234.280	393.791	85.095	57.627	77.932	64.095	45.549	55.774	100.695	13.207
Baten jeugdhulp															
Jeugdhulp		80.265.828	2.561.851	4.709.925	506.008	14.609.587	24.249.933	5.160.702	3.690.268	5.113.862	3.909.374	3.025.685	3.985.183	7.591.965	1.151.484
Extra middelen Project "gezin aan zet" (13/10/2015 PHO Maatschappij)		16.500	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269
Inbreng gemeenten inkoop Kwadraad en MEE		4.176.166	-	241.080	-	740.474	1.468.935	145.080	227.957	217.620	217.620	217.620	217.620	409.620	72.540
Totaal baten		**84.458.494**	**2.563.121**	**4.952.275**	**507.278**	**15.351.330**	**25.720.138**	**5.307.051**	**3.919.494**	**5.332.751**	**4.128.263**	**3.244.574**	**4.204.072**	**8.002.855**	**1.225.294**

Verdeelsleutels 2019		JGT		5,78%		17,13%	36,23%	5,86%	4,50%	5,18%	4,33%	4,24%	5,24%	9,71%	1,80%	voorlopig: realisatie 2019 is definitieve sleutel
		Jeugdhulp		5,75%		19,27%	31,55%	6,92%	5,12%	6,87%	5,21%	3,95%	5,00%	9,04%	1,32%	Realisatie driejarig gemiddelde (2015-2016-2017)
		Gesloten jeugdhulp	13,20%	4,07%	4,61%	14,06%	21,84%	2,17%	2,73%	3,07%	1,25%	5,26%	3,87%	22,02%	1,85%	Realisatie driejarig gemiddelde (2015-2016-2017)
		JB/JR en JBT	27,78%	5,46%	3,93%	13,26%	22,81%	4,87%	3,01%	4,11%	3,67%	2,44%	2,88%	5,19%	0,59%	Realisatie driejarig gemiddelde (2015-2016-2017)
		Pgb		8,92%		19,66%	22,31%	5,69%	3,81%	8,47%	7,31%	2,75%	8,61%	9,98%	2,49%	Realisatie driejarig gemiddelde (2015-2016-2017)
		TWO (in begr. HR)	4,88%	5,42%	0,68%	18,20%	29,80%	6,54%	4,83%	6,48%	4,92%	3,73%	4,73%	8,54%	1,25%	Op basis van verdeelsl. Jeugdhulp & afspraken AadR/K&B

Bijlage 2b - Programmabegroting Jeugdhulp 2019 HR - per gemeente - excl vulling fonds 2019

	2019 v1	2019 v2b	Alphen a/d Rijn	Hillegom	Kaag en Braassem	Katwijk	Leiden	Leiderdorp	Lisse	Nieuwkoop	Noordwijk	Noordwijker-hout	Oegstgeest	Teylingen	Zoeterwoude
Jeugd- en gezinsteam															
Jeugd- en gezinsteam	14.038.680	14.042.513	-	811.657	-	2.405.483	5.087.603	822.891	631.913	727.402	608.041	595.403	735.828	1.363.528	252.765
Compensatie VO (resulteert in meer/minder bijdrage)	7.487	7.487	-27.209	13.062	34.695	10.054	-69.535	11.399	149	37.490	9.498	-7.104	-38.066	17.357	15.696
Totaal Jeugd- en gezinsteam	**14.046.166**	**14.050.000**	**-27.209**	**824.720**	**34.695**	**2.415.536**	**5.018.067**	**834.291**	**632.062**	**764.892**	**617.539**	**588.298**	**697.762**	**1.380.885**	**268.461**
Regionale Jeugdhulp															
Regionale jeugdhulp	50.892.032	51.485.096	-	2.960.393	-	9.921.178	16.243.548	3.562.769	2.636.037	3.537.026	2.682.374	2.033.661	2.574.255	4.654.253	679.603
Landelijk transitie arrangement	1.300.000	1.300.000	-	74.750	-	250.510	410.150	89.960	66.560	89.310	67.730	51.350	65.000	117.520	17.160
Vervoer	100.000	100.000	-	5.750	-	19.270	31.550	6.920	5.120	6.870	5.210	3.950	5.000	9.040	1.320
Expertteam (organisatie)	40.000	40.000	-	2.300	-	7.708	12.620	2.768	2.048	2.748	2.084	1.580	2.000	3.616	528
Gesloten jeugdhulp	3.700.000	3.700.000	488.400	150.590	170.570	520.220	808.080	80.290	101.010	113.590	46.250	194.620	143.190	814.740	68.450
Toeleiding gesloten jeugdhulp (organisatie)	130.000	130.000	17.160	5.291	5.993	18.278	28.392	2.821	3.549	3.991	1.625	6.838	5.031	28.626	2.405
Jeugdbescherming en jeugdreclassering	6.400.000	7.300.000	2.027.940	398.580	286.890	967.980	1.665.130	355.510	219.730	300.030	267.910	178.120	210.240	378.870	43.070
Jeugdbeschermingstafel	200.000	200.000	55.560	10.920	7.860	26.520	45.620	9.740	6.020	8.220	7.340	4.880	5.760	10.380	1.180
Vulling transformatie fonds 2019	936.898	voorstel laten vervallen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Project "Gezin aan zet" (geen jeugdhulpbudget)	16.500	16.500	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269
Totale regionale jeugdhulp	**63.715.430**	**64.271.596**	**2.590.329**	**3.609.843**	**472.582**	**11.732.933**	**19.246.359**	**4.112.047**	**3.041.343**	**4.063.054**	**3.081.792**	**2.476.269**	**3.011.745**	**6.018.314**	**814.986**
PGB															
PGB	5.200.000	5.200.000	-	463.840	-	1.022.320	1.160.120	295.880	198.120	440.440	380.120	143.000	447.720	518.960	129.480
Totaal Jeugd- en gezinsteam	**5.200.000**	**5.200.000**	**-**	**463.840**	**-**	**1.022.320**	**1.160.120**	**295.880**	**198.120**	**440.440**	**380.120**	**143.000**	**447.720**	**518.960**	**129.480**
TWO															
TWO	1.800.000	Begr. HR	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal kosten (excl TWO)	**84.761.596**	**83.521.596**	**2.563.121**	**4.898.403**	**507.278**	**15.170.790**	**25.424.546**	**5.242.218**	**3.871.525**	**5.268.386**	**4.079.451**	**3.207.567**	**4.157.227**	**7.918.159**	**1.212.927**
Saldo tov begr. 2019 v1 (vorige verdeelsleutel) excl TWO		560.000	369.861	-22.275	78.597	1.265.540	-477.526	-326.912	-393.620	918.804	-432.154	-215.803	449.545	-45.466	-608.590
Saldo tov begr. 2019 v1 (huidige verdeelsleutel) excl TWO		560.000	250.020	29.591	35.370	53.740	98.199	20.261	9.658	13.567	15.282	8.541	8.929	16.000	840
Baten jeugdhulp															
Jeugdhulp		79.328.930	2.561.851	4.656.054	506.008	14.429.046	23.954.342	5.095.868	3.642.299	5.049.497	3.860.562	2.988.677	3.938.338	7.507.270	1.139.117
Extra middelen Project "gezin aan zet" (13/10/2015 PHO Maatschappij)		16.500	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269	1.269
Inbreng gemeenten inkoop Kwadraad en MEE		4.176.166	-	241.080	-	740.474	1.468.935	145.080	227.957	217.620	217.620	217.620	217.620	409.620	72.540
Totaal baten		**83.521.596**	**2.563.121**	**4.898.403**	**507.278**	**15.170.790**	**25.424.546**	**5.242.218**	**3.871.525**	**5.268.386**	**4.079.451**	**3.207.567**	**4.157.227**	**7.918.159**	**1.212.927**

Verdeelsleutels 2019		JGT		5,78%		17,13%	36,23%	5,86%	4,50%	5,18%	4,33%	4,24%	5,24%	9,71%	1,80%	voorlopig: realisatie 2019 is definitieve sleutel
		Jeugdhulp		5,75%		19,27%	31,55%	6,92%	5,12%	6,87%	5,21%	3,95%	5,00%	9,04%	1,32%	Realisatie driejarig gemiddelde (2015-2016-2017)
		Gesloten jeugdhulp	13,20%	4,07%	4,61%	14,06%	21,84%	2,17%	2,73%	3,07%	1,25%	5,26%	3,87%	22,02%	1,85%	Realisatie driejarig gemiddelde (2015-2016-2017)
		JB/JR en JBT	27,78%	5,46%	3,93%	13,26%	22,81%	4,87%	3,01%	4,11%	3,67%	2,44%	2,88%	5,19%	0,59%	Realisatie driejarig gemiddelde (2015-2016-2017)
		Pgb		8,92%		19,66%	22,31%	5,69%	3,81%	8,47%	7,31%	2,75%	8,61%	9,98%	2,49%	Realisatie driejarig gemiddelde (2015-2016-2017)
		TWO (in begr. HR)	4,88%	5,42%	0,68%	18,20%	29,80%	6,54%	4,83%	6,48%	4,92%	3,73%	4,73%	8,54%	1,25%	Op basis van verdeelsl. Jeugdhulp & afspraken AadR/K&B

Bijlage 3 - Meerjarenbegroting Jeugdhulp 2019-2022 HR

				mrt 2018	okt 2019						
	2015 realisatie (bewerkt)	**2016 realisatie (bewerkt)**	**2017 realisatie**	**2018 begroting (v2)**	**2018 prognose**	**2019 begroting (v1)**	**2019 begroting (v2)**	**2020 begroting**	**2021 begroting**	**2022 begroting**	**2023 begroting**
Jeugd- en gezinsteam											
Jeugd- en gezinsteam	9.970.150	9.218.432	9.466.651	9.873.357	9.873.357	14.046.166	14.050.000	14.050.000	14.050.000	14.050.000	14.050.000
Inzet flexibel budget coöperatie	-	-	64.616	-		-	-	-	-	-	-
LOT-gelden	-	25.531	485.237	-		-	-	-	-	-	-
Jgt inzet Kwadraad en MEE (geen jeugdhulpbudget)	lokaal	lokaal	lokaal	4.176.166	4.176.166						
Totaal Jeugd- en gezinsteam	**9.970.150**	**9.243.963**	**10.016.504**	**14.049.523**	**14.049.523**	**14.046.166**	**14.050.000**	**14.050.000**	**14.050.000**	**14.050.000**	**14.050.000**
Regionale Jeugdhulp											
Regionale jeugdhulp	48.033.158	47.365.578	47.430.937	50.675.585	50.443.985	50.892.032	51.485.096	50.883.577	49.527.107	48.784.201	48.052.438
Landelijk transitie arrangement	779.334	810.164	1.289.854	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000	1.300.000
Vervoer	in regionale jeugdhulp	134.344	92.731	100.000	100.000	100.000	100.000	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*
Expertteam (organisatie)	in regionale jeugdhulp	in regionale jeugdhulp	81.600	40.000	21.600	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
Gesloten jeugdhulp	2.975.093	3.576.013	3.864.994	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000	3.700.000
Toeleiding gesloten jeugdhulp (organisatie)	in JB/JR	in JB/JR	122.611	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000	130.000
Jeugdbescherming en jeugdreclassering	6.646.728	6.015.774	6.354.056	6.400.000	6.600.000	6.400.000	7.300.000	7.300.000	7.300.000	7.300.000	7.300.000
VeiligThuis (RDOG subsidie Leiden)	1.881.105	1.833.761	2.026.160	1.731.479	1.731.479	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*
JPT	250.000	250.000	250.000	394.605	394.605	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*
CIT	400.000	400.000	400.000	491.894	491.894	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*
Nagekomen kosten 2015 - buiten voorziening		460.398									
Voorziening na te betalen jeugdhulp 2015		248.062	108.795								
Voorziening na te betalen jeugdhulp 2016		1.572.297	517.698								
Voorziening na te betalen jeugdhulp 2017			1.470.081								
Transformatie fonds 2018 en verder				1.581.644	1.581.644	936.898	*voorstel laten vervallen*				
Project "Gezin aan zet" (geen jeugdhulpbudget)	in regionale jeugdhulp	in regionale jeugdhulp	*in HR jaarrekening	16.500	16.500	16.500	16.500	Fin. bijdrage project stopt			
Totale regionale jeugdhulp	**60.965.418**	**62.666.391**	**64.009.517**	**66.561.707**	**66.511.707**	**63.515.430**	**64.071.596**	**63.353.577**	**61.997.107**	**61.254.201**	**60.522.438**
Persoonsgebonden budget											
Persoonsgebonden budget	5.440.908	4.972.496	5.910.092	5.200.000	5.200.000	5.200.000	5.200.000	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*
Regionale uitvoeringskosten											
Regionale uitvoeringskosten	1.258.270	1.800.347	2.051.475	1.600.000	1.650.000	1.600.000	*HR begroting*	*HR begroting*	*HR begroting*	*HR begroting*	*HR begroting*
Inkoopteam jeugdhulp 2020						200.000	*HR begroting*				
Jeugdbeschermingstafel	160.000	213.982	181.251	208.195	208.195	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
Totaal regionale uitvoeringskosten	**1.418.270**	**2.346.542**		**1.808.195**	**1.858.195**	**2.000.000**	**200.000**	**200.000**	**200.000**	**200.000**	**200.000**
Lokale budgetten jeugdhulp											
Voortgezet onderwijscompensatie - extra inzet JGT	701.538	701.538	701.538	*regionaal*	*regionaal*	*regionaal*	*regionaal*	*regionaal*	*regionaal*	*regionaal*	*regionaal*
Huisvestingskosten JGT	310.716	306.911	309.100	309.100	309.100	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*
Lokale uitvoeringskosten	383.177	515.086	195.732	195.732	195.732	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*	*gem. begroting*
Onvoorzien lokaal	632.375	-		-		-	-	-	-	-	-
Toaal lokale budgetten jeugdhulp	**2.027.807**	**1.523.536**	**1.206.370**	**504.832**	**504.832**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Totaal kosten Jeugdhulp	**79.822.553**	**80.752.928**	**83.375.209**	**88.124.257**	**88.124.257**	**84.761.596**	**83.521.596**	**77.603.577**	**76.247.107**	**75.504.201**	**74.772.438**
Ter info: Totaal kosten Jeugdhulp - vergelijkbaar 2019	**78.998.793**	**78.598.475**	**80.990.877**	**81.819.803**	**81.769.803**	**81.924.698**	**83.521.596**	**82.920.077**	**81.463.607**	**80.720.701**	**79.988.938**
Ter info: jeugdbijdrage VT, CIT, JPT (via BPI)						2.394.000	2.394.000	2.394.000	2.394.000	2.394.000	2.394.000
Ter info: jeugdbijdrage Lokale budgetten						505.000	505.000	505.000	505.000	505.000	505.000
Ter info: regionale uitvoeringskosten						1.800.000	1.800.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000
Ter info: Niet jeugdhulpbudget in begroting (MEE, Kwadraad en Gezin aan zet)	4.176.166	4.176.166	4.176.166	4.192.666	4.176.166	4.192.666	4.192.666	4.176.166	4.176.166	4.176.166	4.176.166
Ter info: JPT en CIT gemeentelijke ophoging (niet jeudhulpbudget)				236.499	236.499						

Versiebeheer 2019

1.0 Primaire begroting
Meerjarenbeeld begroting 2019 v2 en prognose 2018 toegevoegd

Prognose realisatie Jeugdhulp 2018
Programmabegroting 2019 - 2e versie
Meerjarenbegroting 2020 - 2023
Regionale Jeugdhulp Holland Rijnland
Toelichting op de begroting voor de regionale jeugdhulp

TWO Jeugdhulp Holland Rijnland

15 oktober 2018

Inhoudsopgave

Inleiding....3
1 Prognose Jeugdhulp 2018....7
1.1 Ontwikkelingen met financiële gevolgen - overbesteding....7
1.2 Ontwikkelingen met financiële gevolgen - onderbesteding....7
1.3 Ontwikkelingen zonder financiële gevolgen....8
2 Programmabegroting Jeugdhulp 2019....8
2.1 Ontwikkelingen met financiële gevolgen – verhoging van de begroting....9
2.2 Ontwikkelingen met financiële gevolgen – verlaging van de begroting....10
2.3 Ontwikkelingen zonder financiële gevolgen....11
3 Meerjarenbegroting Jeugdhulp 2020 - 2023....13
4 Risicoparagraaf....14
5 Bijlagen....15
Bijlage 1: *Prognose Jeugdhulp 2018, oktober 2018 (losse bijlage)*....15
Bijlage 2: *Programmabegroting Jeugdhulp 2019 v2 (losse bijlage)*....15
Bijlage 3: *Meerjarenbegroting 2020 - 2023 (losse bijlage)*....15
Bijlage 4: *Notitie Risicoverevening Jeugdhulp v3.0 (losse bijlage)*....15
Bijlage 5: Tarieven GI's....15

Inleiding

Deze meerjarenbegroting 2019 en de meerjarenbegroting 2020 – 2023 staat in een bredere context van de ontwikkelingen rondom de jeugdhulp in de regio Holland Rijnland. Het financieel kader van de begroting 2019, en daarmee ook de meerjarenbegroting 2020 – 2023, vloeit voort uit de uitgangspunten welke bij de meerjarenbegroting 2018 zijn vastgelegd. Het doel blijft de komende jaren om de inkomsten en uitgaven van de jeugdhulp verder in balans te brengen, zonder afbreuk te doen aan de uitgangspunten en doelen uit het beleidsplan 'Hart voor de Jeugd'.

De begroting is de vertaalslag van de vastgestelde inkoopstrategie en het inkoopplan Jeugdhulp Holland Rijnland 2017 - 2019. Het is niet mogelijk al vooruit te lopen op de uitkomst van de verschillende processen en beleidsontwikkelingen. Vaststelling van de Meerjarenbegroting Jeugdhulp 2020 - 2023 houdt daarmee nog geen afweging in over de inkoop, beleidsontwikkelingen en de keuzes in het kader van de regionale samenwerking in deze periode. Het geeft gemeenten het meerjarenperspectief voor de uitgaven voor de jeugdhulp bij doorzetting van het huidige beleid. Waarmee in de gemeentelijke meerjarenbegroting rekening kan worden gehouden.

De gemeenten in Holland Rijnland zetten zich gezamenlijk in voor het beleid, de inkoop en de uitvoering van de jeugdhulp.

Doorontwikkeling beleid
De gemeenten hebben in 2018 stappen gezet om de sturing op de jeugdhulp te intensiveren. Het regionale beleidsteam jeugd (beleidsteam) heeft samen met de TWO Jeugdhulp Holland Rijnland (TWO) regionale opgaven opgepakt die geformuleerd staan in het Sturingsplan 2018 - 2019. In het verlengde daarvan is elke gemeente aan de slag met de lokale opgaven. Heldere afspraken over wat gemeenten lokaal regelen, helpen regionaal het gewenste effect te bereiken (en vice versa), namelijk: goede en betaalbare jeugdhulp voor jeugdigen en gezinnen in de regio.

In 2018 heeft het beleidsteam de prioriteit vooral gelegd bij de doorontwikkeling JGT's; de samenwerking met het onderwijs; en de analyse van het zorglandschap, zowel regionaal als lokaal. Daarnaast is, samen met de regio Hollands Midden en onder leiding van de GGD, een programma ingezet voor het versterken van het gebruik van 1G/1P/1R. De investeringen op de samenwerking met de huisartsen wordt vooral lokaal vorm gegeven. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een onderzoek dat is gedaan naar de huisarts als verwijzer, welk in het voorjaar van 2018 is gepresenteerd.

Ook hoog op de agenda staan het ontwikkelen van een lokaal integraal preventieplan (integraliteit problemen alle leefgebieden) en het ontwikkelen van alternatieven voor verblijfszorg en woonbehoeften om kinderen die in te zware vormen van verblijf een alternatief te kunnen bieden, bevorderen, doorstroom.

Ontwikkeling bekostigingssystematiek
Op 1 januari 2018 eindigde de DBC systematiek in het kader van de jeugd-GGZ. In 2017 is, samen met de aanbieders, een nieuwe bekostigingssystematiek ontworpen. Deze is op 1 januari 2018 ingegaan voor alle diensten binnen de ambulante jeugd GGZ. De belangrijkste uitgangspunten voor de nieuwe systematiek waren:

- Beter faciliteren 'doen wat nodig is'. Onder andere door het financieren van de daadwerkelijke inzet;
- Drempels wegnemen tot samenwerking rondom de cliënt. Bijvoorbeeld het parallel laten lopen van een traject jeugd-GGZ en begeleiding;
- Bevorderen van inzicht in de benodigde jeugdhulp, de ontwikkeling van budgetten en de cliëntstromen;
- De nieuwe bekostiging verloopt budgetneutraal. Monitoring hierop vindt plaats met onder andere de gemiddelde kostprijs per cliënt en het aantal cliënten met een hulptraject ten opzichte van de besteedde middelen;
- Het verminderen en uniformeren van het aantal diensten.

Samen met de aanbieders is een monitor vorm gegeven. De eerste cijfers wijzen, met de nodige voorzichtigheid omkleed, tot de conclusie dat het lukt de jeugd-GGZ binnen de bovengenoemde kaders uit te voeren.

In 2018 is intensief overlegd met de overige aanbieders van ambulante jeugdhulp en de aanbieders van jeugdhulp met verblijf. De nieuwe bekostiging, die is gebaseerd op de zelfde uitgangspunten, gaat in op 1 januari 2019.

Inkoop Jeugdhulp 2020
De huidige resultaatovereenkomsten eindigen op 31 december 2019. Een projectgroep, samengesteld uit het beleidsteam en de TWO bereidt de inkoop jeugdhulp 2020 voor. Dit project kent diverse fasen. Op verzoek van het portefeuillehoudersoverleg Maatschappij (PHO Maatschappij) heeft de projectgroep fase 1 uitgevoerd. Naar aanleiding daarvan bepalen de gemeente vervolgens de lokale wensen met betrekking tot het inkoopproces. De colleges hebben nog geen besluiten genomen. De begroting die hier voor ligt gaat uit van ongewijzigd beleid in 2019. Na de besluitvorming over de inkoopstrategie Jeugdhulp 2020 volgt mogelijk een wijziging van de programmabegroting 2019 en de Meerjarenbegroting 2020 - 2023, waarmee de cijfers worden aangepast aan de gemaakte keuzes.

Regionale samenwerking - risicoverevening
Het PHO Maatschappij heeft besloten de colleges het voorstel te doen om de financiële solidariteit los te laten met ingang van 1 januari 2019. Dit heeft geen invloed op de meerjarenbegroting 2019 en verder. Het heeft alleen invloed op de verdeelsleutel, die de kosten over de gemeente verdeeld. Het PHO Maatschappij heeft gekozen voor een model waarin de gemeente de kosten dragen voor de jeugdhulp geleverd in de eigen gemeente, maar door de wijze van kostenverdeling over meerdere jaren, worden de pieken en dalen gedempt. De besluitvorming over de risicoverevening heeft plaatsgevonden op basis van de beschreven modellen in de Notitie Risicoverevening Jeugdhulp – versie 3.0. Die notitie is als bijlage 4 bij deze toelichting gevoegd.

Evaluatie TWO Jeugdhulp
De gemeenten hebben aangegeven dat zij tevreden zijn met de wijze waarop de TWO Jeugdhulp Holland Rijnland zijn opdracht vervult. Dit heeft geleid tot het verlengen van de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Holland Rijnland tot en met 31 december 2020. Hiermee is het accountmanagement in het kader van de huidige resultaatovereenkomsten gewaarborgd, alsmede de voorbereidingen voor de inkoop 2020. De hiervoor aan te passen DVO wordt in november 2019 door de colleges vastgesteld.

De lobby in het kader van het objectief verdeelmodel
Al enige tijd voert de regio Holland Rijnland een regionale lobby voor meer budget jeugdhulp. In de algemene ledenvergadering van de VNG heeft de regio – bij monde van Arno van Kempen – haar tegenstem laten horen over het fonds tekortgemeenten sociaal domein. De gemeenten in Holland Rijnland lijken geen van allen in aanmerking te komen voor een bijdrage uit het fonds tekortgemeenten, vanwege de te hoge drempel. De ALV stemde uiteindelijk voor het instellen van het fonds.

Wel nam de ALV, met 99,51% van de stemmen, de motie “IBP en stevige structurele afspraken in het sociaal domein” aan. Deze motie diende onze regio samen met andere regio’s en gemeenten in. Feit blijft dat Holland Rijnland structureel minder geld ontvangt voor de jeugdhulp dan de uitgaven rechtvaardigen.

Het APE-onderzoek toont overduidelijk dat de gemeenten in Holland Rijnland worden benadeeld door het objectieve verdeelmodel jeugd. Ongeveer de helft van het totale tekort in 2017 is te verklaren uit verdeelstoornissen in het objectieve verdeelmodel. Op ambtelijk niveau is hierover gesproken met VWS en BZK, maar toonden de ambtenaren van het Rijk zich niet overtuigd.

Goed nieuws is dat het Rijk voor de periode 2018 tot en met 2020 jaarlijks € 36 miljoen beschikbaar stelt voor de transformatie van de jeugdhulp. Voor de regio Holland Rijnland komt dit neer op € 1.146.572,- per jaar, gedurende drie jaar (totaal € 3,4 miljoen). Holland Rijnland heeft inmiddels een aanvraag ingediend om deze bijdrage te ontvangen.

Ook de miljoenennota voor 2019 laat geen structurele oplossing zien voor de jeugdhulptekorten. Eerder spraken de VNG en het Rijk af toe te werken naar een herziening van de verdeelmodellen sociaal domein per 2021. De gemeenten zijn gevraagd hier aan deel te nemen.

Omdat het verdeelmodel jeugd pas met ingang van 2021 wordt herzien, is de VNG (net als wij) van mening dat een financiële tussenoplossing nodig is voor de jaren 2019 en 2020, om te voorkomen dat de nadeelgemeenten financieel in de knel komen. Dit is onderwerp van gesprek in het bestuurlijk overleg Financiële Verhoudingen dat op 8 oktober plaatsvindt tussen leden van de VNG-commissie Financiën en met minister Ollongren (BZK).

Inmiddels heeft minister Hugo de Jonge (VWS) een nader onderzoek aangekondigd, dat hij wil doen in samenwerking met de VNG. Het onderzoek richt zich op de achtergronden van de volumegroei; een kwalitatieve benchmark; en een analyse van de onderbouwingen uit de aanvragen van de gemeenten voor de 'stroppenpot'. Geen enkele gemeente uit Holland Rijnland heeft een aanvraag ingediend voor een bijdrage uit dit fonds.

Begrotingsproces (P&C-cyclus)
Gedurende het jaar ontvangen gemeenten informatie over de financiële gang van zaken jeugdhulp. Hieronder is weergegeven op welke momenten u geïnformeerd wordt in 2019:

P&C kalender 2019	Begroting 2019	Begroting 2020
December 2018	3e Prognose realisatie 2018	Herziene Programmabegroting 2019 (indien noodzakelijk)
April 2019	Herziening Programmabegroting 2019 (indien noodzakelijk)	Programmabegroting 2020 en Meerjarenbegroting 2020 - 2024
Juni/juli 2019	1e Prognose realisatie 2019	
Oktober 2019	2e Prognose realisatie 2019 Herziening Programmabegroting 2019 (indien noodzakelijk)	Herziene Programmabegroting 2020
December 2019	3e Prognose realisatie 2019	2e Herziene Programmabegroting 2020 (indien noodzakelijk)

De wens van gemeenten is om de 2e prognose en herziening van de programmabegroting eerder in het jaar te ontvangen. Het is echter niet mogelijk om over voldoende gegevens te beschikken waarmee voor de zomer gestart kan worden met het maken van een prognose.

1 Prognose Jeugdhulp 2018

Bij dit hoofdstuk hoort bijlage 1: Prognose Jeugdhulp 2018, oktober 2018

Er zijn een aantal ontwikkelingen die van invloed zijn op de realisatie 2018. In de volgende paragrafen lopen we deze ontwikkelingen puntsgewijs langs. De realisatie van de afgelopen 9 maanden en de nieuwe ontwikkelingen laten zien dat realisatie 2018 op het niveau van de begroting 2018 zit. Waarbij voorzichtigheidshalve vermeld wordt dat soms plotseling een grote fluctuatie kan zijn in de besteding. Een niet geprognosticeerde opname in een gesloten setting, of een groot gezin dat per direct hulp nodig heeft, kan de financiële balans alsnog doen doorslaan.

1.1 Ontwikkelingen met financiële gevolgen - overbesteding

1.1.1 Overbesteding begeleiding

De prognose geeft aan dat een aantal bestaande aanbieders voor begeleiding in 2018 iets minder besteed hebben dan oorspronkelijk begroot. Dit heeft onder andere te maken met een herverdeling tussen bestaande en nieuwe aanbieders. Ook in 2018 zijn een aantal nieuwe aanbieders toegetreden, waarvan enkele met een specifieke deskundigheid, waar onder de begeleiding van thuiszitters, waar vraag naar was in onze regio. Gebaseerd op een voorzichtige prognose wordt een kleine overbesteding verwacht door een groei in het totale volume cliënten met een begeleidingsvraag.

Verwachte overbesteding van € 200.000

1.1.2 Overbesteding zeer specifieke niet gecontracteerde jeugdhulp (Expertteam)

In enkele gevallen is behoefte aan niet gecontracteerde jeugdhulp. Hiervoor is een apart budget beschikbaar gesteld. De vraag naar bijzondere jeugdhulp is in 2018 echter hoger dan hiervoor is begroot.

Verwachte overbesteding van € 230.000

1.1.3 Overbesteding uitvoeringskosten TWO Jeugdhulp 2018

In de vorige begroting is aangekondigd dat de begroting 2018 en 2019 voor de TWO jeudghulp aangepast wordt op basis van de daadwerkelijke realisatie van de afgelopen jaren. Er blijkt nu een klein tekort in de begroting 2018 te zijn. Dit tekort komt voornamelijk voort uit het meebetalen aan de overheadkosten van Holland Rijnland vanaf 2017 en enkele facturen uit 2017 die in het 3e kwartaal 2018 ontvangen zijn.

Verwachte overbesteding van € 50.000 (excl. Btw)

1.2 Ontwikkelingen met financiële gevolgen - onderbesteding

1.2.1 Onderbesteding Jeugd- en opvoedhulp (incl. gesloten)

Er is een daling in de realisatie van jeugd- en opvoedhulp. Dit heeft onder andere te maken met de sluiting van een locatie voor gesloten jeugdhulp (De Vaart), waardoor deze jeugdigen volgens het woonplaatsbeginsel niet meer tot de regio behoren.

Verwachte onderbesteding van € 480.000

1.3 Ontwikkelingen zonder financiële gevolgen

1.3.1 GGZ extra inzet op wachttijden

Bij de GGZ-instellingen is op het moment een onderbesteding zichtbaar. Dit heeft voornamelijk te maken met de krapte op de arbeidsmarkt. Het lukt de aanbieders van specialistische GGZ onvoldoende jeugdigen te behandelen, omdat er niet voldoende gekwalificeerd personeel is aan te trekken. Dit resulteert in (ongewenst lange) wachttijden. De verwachte onderbesteding houden we de komende maanden beschikbaar voor de GGZ voor een extra inspanning op het verkorten van de wachttijden. Er zijn gecontracteerde aanbieders, waaronder enkele vrijgevestigden, die vanuit de historie een relatief lage omzet hebben in Holland Rijnland. Hier lijkt nog wel capaciteit te zijn om jeugdigen die wachten te behandelen. Het beschikbaar houden van de onderbesteding maakt actieve sturing op het verkorten van de wachttijden in de specialistische GGZ mogelijk.

1.3.2 Inzet specifieke reserve ivm verhoging tarieven gecertificeerde instellingen

Zie paragraaf 2.1.1 en bijlage 5 voor de toelichting.

In de begroting 2018 is een reservering gemaakt om de resultaten van het landelijke kostprijsonderzoek te compenseren in 2018. Besluitvorming over dit onderwerp volgt bij het voorstel voor het vaststellen van de tarieven voor 2019. In het PHO Maatschappij op 21 november 2018 en het DB Holland Rijnland op 22 november 2018 ligt dat voorstel voor.

1.3.3 Persoonsgebonden budgetten, Pgb's

De prognose voor de jeugdhulp in Pgb komt uit op hetgeen begroot is.

1.3.4 Veilig Thuis, JPT en CIT

De prognose komt uit op de begroting. 2018 is het laatste jaar dat deze kosten in de Programmabegroting Jeugdhulp zijn opgenomen.

1.3.5 Tijdelijk Fonds Jeugdhulp

Het Tijdelijk Fonds Jeugdhulp heeft op dit moment nog een omvang van € 500.000. Deze middelen blijven ook voor transformatieplannen in 2019 beschikbaar. Dit past ook bij het feit dat enkele plannen een langere doorlooptijd hebben.

2 Programmabegroting Jeugdhulp 2019

Bij dit hoofdstuk hoort bijlage 2: Programmabegroting Jeugdhulp 2019 v2a en v2b

In maart 2018 is de initiële Programmabegroting Jeugdhulp 2019 vastgesteld. In deze begroting is een daling van jeugdhulpkosten ten opzichte van de begroting 2018 ingecalculeerd. Er spelen een aantal ontwikkelingen die bij het opstellen van die eerste begroting nog niet bekend waren. In totaal betekenen deze ontwikkelingen een verhoging van de programmabegroting 2019 met circa € 1,51 miljoen.

Indien wordt gekozen om het Tijdelijk Fonds Jeugdhulp in 2019 niet aan te vullen, zie paragraaf 2.2.2, dan is het voorstel om de begroting met € 560.000 te verhogen.

Hieronder lopen we deze ontwikkelingen puntsgewijs langs:

2.1 Ontwikkelingen met financiële gevolgen – verhoging van de begroting

2.1.1 Nieuwe tarieven gecertificeerde instellingen (GI's)

In de begroting is rekening gehouden met een stijging van de kosten voor de uitvoering van de maatregelen in het kader van de jeugdbescherming en jeugdreclassering. Deze kostenverhoging wordt niet ingegeven door een groei van deze zorgvorm, maar door de hogere tarieven en afspraken daarover met de betrokken GI's. De hogere tarieven zijn de uitkomst van een in opdracht van de VNG landelijk uitgevoerd kostprijsonderzoek bij alle GI's. Zie voor een uitgebreide toelichting bijlage 5: Tarieven GI's.

Verhoging van de begroting met € 900.000 (structureel). Gemeenten ontvangen een indexatie over de algemene uitkering. Echter betreft het hier een verhoging van de tarieven die niet gelijke tred heeft met de indexatie.

2.1.2 Toenemend aantal jeugdigen gehandicaptenzorg

De groei van het aantal jeugdigen in de gehandicaptenzorg is (landelijk) bekend. Niet zozeer omdat meer kinderen met een verstandelijke beperking geboren worden, maar door de beperkte toegang tot de Wet Langdurige Zorg. Dit is te verklaren vanuit het volgende:

- De mogelijkheden tot goede diagnostiek bij jonge kinderen zijn toegenomen. Hierdoor wordt eerder dan voorheen passende hulp ingezet.
- Voor 2015 kwamen kinderen onder de leerplichtige leeftijd niet in aanmerking voor hulp op een kinderdagcentrum. Na invoering van de Jeugdwet stromen kinderen jonger in bij een KinderDagCentrum (KDC) doordat deze strikte regel is komen te vervallen.
- Tot het 8e levensjaar komen kinderen vrijwel niet in aanmerking voor vergoeding van hulp op basis van de Wet Langdurige Zorg. Voor bekostiging van de zorg en ondersteuning zijn zij daarom aangewezen op de gemeente.
- Ook voor oudere kinderen (8+) wordt een stringent toelatingsbeleid gevoerd door het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ). Minder kinderen dan verwacht kunnen een beroep doen op de WLZ, waardoor zij voor financiering van de hulp, afhankelijk blijven van de gemeente.

Hierdoor is de druk op de financiën gegroeid. De verwachting is dat bovenstaande effecten vanaf 2020 langzaamaan stabiliseren. Pas dan ontstaat een stabiel beeld van in- en uitstroom in jeugdhulp voor kinderen met een verstandelijke beperking.

De wachttijden voor verblijfsvoorzieningen voor jeugdigen met een verstandelijk beperking zijn te lang. De vraag neemt toe, en de mogelijkheden van door- en uitstroom zijn te gering. De zorg aan jeugdigen wordt langer dan nodig, ook na hun 18e nog bekostigd vanuit jeugdhulp, omdat een Wmo voorziening vaak net niet passend is. Ook voor jongere jeugdigen zijn te weinig uitstroomvoorzieningen. Het komt steeds vaker voor dat jeugdigen na een behandelsetting niet terug naar huis kunnen. Dit vraagt om een investering in de reguliere verblijf en behandelvoorziening om de beschikbare capaciteit beter op orde te krijgen.

Anderzijds vraagt het een investering die leidt tot betere uitstroommogelijkheden vanuit de verblijf- en behandel setting.

Meer ruimte voor KDC's vraagt om een verhoging van de begroting met € 340.000 (structureel). De VNG is bezig met een lobby om de hogere jeugdhulpkosten voor deze doelgroep in de bepaling van het macrobudget mee te nemen.

Meer ruimte voor verblijf en het ontwikkelen van alternatieve vormen van verblijf vraagt een verhoging van de begroting met € 400.000 (structureel).

2.1.3 Pleegzorg tot 21 jaar

Landelijk is afgesproken de pleegzorg standaard tot het 21ste levensjaar te laten doorlopen. Dit betekent dat er meer jeugdigen van deze vorm van jeugdhulp gebruik zullen maken. In het PHO van 26 september 2018 is ingestemd met de verhoging van de begroting 2019.

Verhoging van de begroting met € 235.000 (structureel). Gemeenten ontvangen voor deze bredere jeugdhulp doelgroep ook aanvullende Rijksmiddelen in de algemene uitkering (voorheen integratie uitkering sociaal domein).

2.1.4 Jeugd- en gezinsteams

De Coöperatie Jeugd- en gezinsteams heeft een begroting 2019 voorgelegd die hoger is dan de vooraf afgesproken financiële ruimte. De verhoging heeft te maken met de indexering van loon- en bedrijfsvoeringskosten en de gemiddeld hoge Fte-kosten van de medewerkers. Er is een nadere onderbouwing gevraagd aan de coöperatie.

Verhoging van de begroting met P.M.

2.2 Ontwikkelingen met financiële gevolgen – verlaging van de begroting

2.2.1 Nieuwe aanbieders en herschikking

In 2018 is binnen de begroting budgettaire ruimte opgenomen voor nieuwe aanbieders. Vanaf 2019 wordt dit budget niet meer als separate post in de begroting opgenomen, maar toegevoegd aan de deelbegrotingen voor Jeugd en Opvoedhulp, (L)VB, Begeleiding en GGZ. Hierdoor wordt nog meer dan voorheen het budget voor nieuwe aanbieders in samenhang met de overige ontwikkelingen in de sector gebracht. Voorts is het mogelijke een aantal herschikkingen binnen de begroting door te voeren. Dit leidt samen tot een verlaging van de begroting.

Verlaging van de begroting met € 365.000 (structureel).

2.2.2 Voorstel: in 2019 geen dotatie aan het Tijdelijk Fonds Jeugdhulp (TFJ)

Om de vernieuwing van het jeugdhulpstelsel een extra impuls te geven, hebben VNG en Rijk een Transformatiefonds opgericht. Voor de periode 2018 tot en met 2020 is landelijk € 108 miljoen beschikbaar aan transformatiebudget. Voor Holland Rijnland is dat over drie jaar € 3,4 miljoen. Het regionaal beleidsteam jeugd heeft vijf regionale vraagstukken in ontwikkelvoorstellen uitgewerkt. Zij dragen bij aan de transformatie van de jeugdhulp.

Het TFJ heeft op dit moment nog een omvang van € 500.000. Deze middelen blijven ook voor transformatieplannen in 2019 beschikbaar. Dit past ook bij het feit dat enkele plannen een langere doorlooptijd hebben. Voorstel is dat additionele transformatieplannen – binnen de vijf ontwikkellijnen – vanuit het Transformatiefonds bekostigd worden. Hierdoor is het mogelijk om de dotatie aan het TFJ in 2019 achterwege te laten.

Voorstel: Verlaging van de begroting 2019 met € 940.000 (incidenteel)

2.3 Ontwikkelingen zonder financiële gevolgen

2.3.1 Zorgcoördinatie

In het kader van 1-gezin-1-plan-1-regisseur is het noodzakelijk gebleken de zorgcoordinatie te versterken. In de bekostiging is het mogelijk gemaakt de inzet op zorgcoördinatie afzonderlijk te declareren. Dit verlaagt voor aanbieders de drempel de coördinatie rol op te pakken. Contractueel is deze taak nu ook al bij de jeugdhulpaanbieders belegd. Betere zorgcoördinatie zal tot gerichtere inzet van jeugdhulp leiden. In 2019 wordt de inzet op zorgcoördinatie gemonitord.

Budgetneutraal

2.3.2 Indexering tarieven GGZ en EED

Bij het instellen van een nieuwe bekostigingssystematiek voor de GGZ zijn in 2018 voor de GGZ realistische tarieven vastgesteld. De tarieven EED zijn in 2016 vastgesteld en tussentijds niet verhoogd. In de resultaatovereenkomsten is aangegeven dat de tarieven jaarlijks worden geïndexeerd. Gezien de loonontwikkelingen ligt het dan ook voor de hand de tarieven 2019 te indexeren. In de Programmabegroting 2019 is geen rekening gehouden met een mogelijke indexering. De inzet is dat deze verhoging binnen de huidige budgetten wordt opgevangen. Hierin is een opgave voor efficiency en transformatie vervat voor de aanbieders.

Budgetneutraal, de aanbieders worden aangesproken op de verantwoordelijkheid om efficiënter te werken. Gemeenten ontvangen een index op de algemene uitkering ter compensatie van de stijgende kosten (voorheen integratie uitkering sociaal domein).

2.3.3 Mogelijke gevolgen overgang naar jeugdhulp aan kinderen in COA-locaties

Per 1 januari 2019 gaat de jeugdhulp aan kinderen in COA-locaties van het COA naar gemeenten. In onze regio is in Katwijk een AZC gevestigd. Op dit moment wordt door Katwijk nagedacht hoe zij deze jeugdhulp willen organiseren en of de TWO Jeugdhulp hier een rol in krijgt. Het gaat om een relatief klein aantal jeugdigen (inschatting is 4 tot 6 per jaar) waarvoor de gemeente aanvullende middelen ontvangt.

Daarnaast wordt op dit moment extra capaciteit aan het JGT Katwijk toegevoegd die zich specifiek met deze doelgroep bezig houdt. Deze capaciteit wordt in 2018 niet uit de regionale jeugdhulpbegroting bekostigd.

De overgang is op dit moment nog niet in de begroting verwerkt. Mocht de TWO Jeugdhulp een rol in deze contractering gaan spelen, dan wordt hiervoor een separaat voorstel incl. financiële paragraaf gemaakt.

2.3.4 Financiering van het academisch centrum (Curium)

Onder de landelijke inkoop van de VNG valt de universitaire kinder- en jeugdpsychiatrie bij het UMC Utrecht, het Erasmus MC en in Maastricht en Groningen, en ook de academische kinder- en jeugdpsychiatrie bij Curium, Accare, Karakter en de Bascule. De zorg die deze aanbieders leveren is gekoppeld aan onderwijs, opleiding en onderzoek. Dat is een taakopdracht binnen het 'UMC model' waar Nederland voor heeft gekozen. Dat is een model om de kennis en opleidingsinstituten te verbinden met de zorg. Deze essentiële functie moet op adequate wijze worden bekostigd. Er wordt vanaf 2019 gekozen om deze functie apart te financieren.

Vanaf 2019 ontvangen de gemeenten waarin de academische centra zich bevinden een uitkering om deze taak van onderwijs, opleiding en onderzoek apart te financieren. In deze regio ontvangt de gemeente Leiden € 750.000. Leiden verstrekt Curium een subsidie ter hoogte van dit bedrag. De TWO Jeugdhulp is betrokken bij de inhoudelijke gesprekken in het kader van het accountmanagement.

Geen invloed op de regionale begroting.

2.3.5 Gemeentelijke vertaling van de regionale begroting

Daar waar in de eerste drie jaar de gemeenten volledige solidariteit op de jeugdhulp hadden afgesproken, zal in 2019 op basis van de gemeentelijke realisatie van de afgelopen drie jaar (2015, 2016 en 2017) de begroting en realisatie over de gemeenten worden verdeeld. Deze regionale beleidskeuze resulteert in een grote verschuiving tussen de gemeenten. In de programmabegroting 2019 zijn de verdeelsleutels opgenomen. Bijlage 4 betreft de Notitie Risicoverevening Jeugdhulp v3.0 waarin de modellen beschreven zijn, en waarop de besluitvorming heeft plaatsgevonden.

Bij de eerste versie van de begroting werden de kosten voor de JGT's - inclusief MEE en Kwadraad - ook op basis van de verdeelsleutel solidariteit verdeeld. Dit gaf bij enkele gemeenten grote nadelen. Met de nieuwe verdeelsleutel JGT (volledig profijtbeginsel) is deze scheefheid niet meer aanwezig.

Geen invloed op de regionale begroting.

2.3.6 Kosten TWO Jeugdhulp in de begroting Holland Rijnland

Er wordt op twee manieren tot vaststelling van de begroting en realisatie van de kosten van de TWO besloten en verantwoord: de P&C-cyclus van Holland Rijnland en de Jeugdhulp P&C-cyclus. Deze dubbeling zorgt voor onduidelijkheid in het besluitvormingsproces. Voorstel is de regionale uitvoeringskosten uit de jeugdhulpbegroting te halen en volledig onder te brengen in de besluitvorming van Holland Rijnland. De jeugdbeschermingstafel blijft wel in beide begrotingen zichtbaar.

Verlaging van de regionale begroting jeugdhulp. De kosten worden in de begroting Holland Rijnland opgenomen – per saldo blijven de bijdragen van de gemeente gelijk.

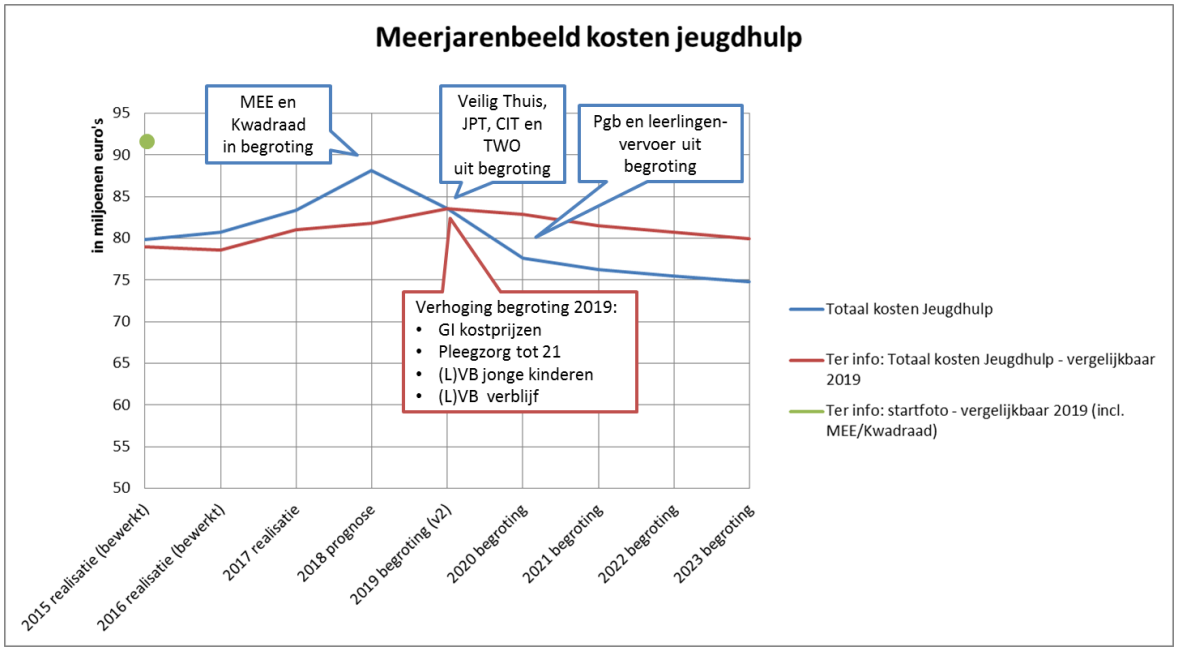
3 Meerjarenbegroting Jeugdhulp 2020 - 2023

Bij dit hoofdstuk hoort bijlage 3: Meerjarenbegroting 2020 - 2023

De meerjarige begroting die voorligt is gebaseerd op het huidige beleid en de huidige werkwijze. De eerder afgesproken meerjarige daling is opnieuw berekend op basis van de verwachtte hogere uitgaven 2019.

De Meerjarenbegroting Jeugdhulp 2020 - 2023 houdt dus nog geen afweging in over de vorm, duur en voorwaarden van de regionale samenwerking in die periode. Het is niet mogelijk nu al vooruit te lopen op de mogelijke wijziging in de inkoop jeugdhulp 2020.

De realisatie en programmabegrotingen van 2015 tot 2023 fluctueren sterk. Dit is in enkele gevallen vanuit beleidsmatige keuzes voortgekomen om bepaalde kosten wel of niet in de begroting jeugdhulp onder te brengen. In onderstaand figuur is in de blauwe lijn deze schommelende begroting zichtbaar. In de rode lijn is echter het beeld weergegeven, hoe het beeld zou zijn als de jaren 2015-2023 hetzelfde pakket aan jeugdhulp in de programmabegroting 2019 is opgenomen, was opgenomen.[1] Dit beeld laat zien dat de kosten van de jeugdhulp ten opzichte van de realisatie 2015 stijgen. Ten opzichte van de startfoto 2014 zijn de kosten overigens lager. Hiervoor zijn in deze toelichting op de prognose en begroting enkele verklaringen gegeven. Ook is zichtbaar dat meerjarig de dalende lijn wordt ingezet.

In het PHO Maatschappij is in beginsel afgesproken dat met ingang van 2020 de onderdelen Pgb en vervoer niet meer onder de risicoverevening vallen. Gevolg hiervan is dat deze bedragen dan niet langer in de regionale begroting hoeven worden opgenomen. Vervoer gaat overigens over het zittend ziekenvervoer dat in 2018 is ondergebracht bij het leerlingenvervoer van de gemeenten.

[1] In de bijlage van de meerjarige begroting zijn de bedragen die gebruikt zijn voor de rode lijn in kleuren per jaar zichtbaar gemaakt.

4 Risicoparagraaf

Deze paragraaf start met een aantal kanttekeningen en risico's binnen de besluitvormingsroute en voorts zijn een aantal generieke risico's en maatregelen genoemd.

	Risico	Maatregel
1.	Transformatie komt onvoldoende op gang. De inzet van de beschikbare middelen impliceert een afname van kosten voor jeugdhulp op middellange en lange termijn. Wanneer de transformatie onvoldoende op gang komt of onvoldoende concreet resulteert in een afname van kosten, handhaaft zich een meerjarig financieel tekort.	Binnen accountmanagement sturen op gewenste transformatie. Uitsluitend transformatievoorstellen financieren waarin ook een daadwerkelijke doorrekening opgenomen is van de te verwachten efficiency. ('business case' als voorwaarde voor transformatievoorstel). Sturingsplan Jeugdhulp op alle ontwikkellijnen uitwerken en uitvoeren.
2.	Ondanks alle zorgvuldigheid die betracht is bij het opstellen van de nieuwe wijze van bekostiging en de daar uit voorvloeiende tarieven, maar ook door een toe- of afname van de hulpvraag bestaat het risico dat de daadwerkelijke uitgaven hoger of lager uitvallen.	Met de betrokken aanbieders is afgesproken dat gedurende het jaar strak wordt gemonitord. Overeengekomen is dat wanneer blijkt dat de uitgaven significant afwijken van de uitgaven in 2018, en de verklaring daarvoor is dat de tarieven te hoog, dan wel te laag zijn, deze worden aangepast. De Jeugdwet is een open einde regeling.
3.	Het digitale berichtenverkeer is nog niet volledig geïmplementeerd bij alle aanbieders. Hierdoor zijn er geen 'realtime' monitorgegevens voor handen over cliëntaantallen en budgetuitputting. Dit is een risico voor het goed volgen van budgetontwikkelingen en het tijdig informeren van gemeenten hierover.	Met de betrokken aanbieders worden aanvullende afspraken gemaakt. Voor jeugdhulpaanbieders die niet volledig via het berichtenverkeer factureren gaat een afbouwscenario gelden voor de toekomstige inkoop van jeugdhulp.
4.	Effecten van het aanpassen van onderdelen van de Programmabegroting worden niet goed verwerkt in gemeentelijke begrotingen	De verlaging van de Programmabegroting op een aantal onderdelen is geen voordeel voor de gemeenten, het is een verplaatsing van de middelen van de regionale naar de lokale begroting jeugd. Goede interne communicatie met de financiële afdelingen is noodzakelijk.
5.	Inkomsten jeugdhulp dalen nog verder.	Met VWS wordt gesproken over de financiële situatie van Holland Rijnland. Er wordt al lange tijd een lobby gevoerd voor extra middelen. Inmiddels heeft minister Hugo de Jonge aan de Tweede Kamer een onderzoek toegezegd.
6.	Indexering is toch niet binnen de budgetten op te vangen.	Met de betrokken aanbieders is afgesproken dat wordt gemonitord op de volledige uitputting en dat de aanbieders zelf verantwoordelijk zijn om de jeugdhulp binnen het beschikbare budget uit te voeren.

7.	Het kunnen declareren van zorgcoördinatie kan zorgen voor toename van de kosten. De aanname is echter dat aanbieders op dit moment ook middelen ontvangen voor de zorgcoördinatie en de invoering kostenneutraal uitgevoerd kan worden.	Er wordt gemonitord op de uitgaven op zorgcoördinatie. Wanneer blijkt dat de uitgaven teveel uit de pas lopen met de verwachting, is dit onderwerp van gesprek de betreffende aanbieder. Er wordt dan regionaal een afweging gemaakt of dit een wenselijke ontwikkeling is in het kader van 1-gezin-1-plan-1-regisseur en of dit elders een verlaging van de kosten zal betekenen.

5 Bijlagen

Bijlage 1: ***Prognose Jeugdhulp 2018, oktober 2018 (losse bijlage)***
Bijlage 2: ***Programmabegroting Jeugdhulp 2019 v2 (losse bijlage)***
Bijlage 3: ***Meerjarenbegroting 2020 - 2023 (losse bijlage)***
Bijlage 4: ***Notitie Risicoverevening Jeugdhulp v3.0 (losse bijlage)***

Bijlage 5: Tarieven GI's

In de begroting is rekening gehouden met een stijging van de kosten voor de uitvoering van de maatregelen in het kader van de jeugdbescherming en jeugdreclassering. Deze kostenverhoging wordt niet ingegeven door een groei van deze zorgvorm, maar door de hogere tarieven en afspraken daarover met de betrokken GI's. De hogere tarieven zijn de uitkomst van een in opdracht van de VNG landelijk uitgevoerd kostprijsonderzoek bij alle GI's.

Gecertificeerde instellingen hebben een uitzonderlijke opdracht
Met de invoering van de Jeugdwet zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de uitvoering van jeugdbescherming en jeugdreclassering. De gecertificeerde instelling (GI) is bij wet de enige partij die invulling mag geven aan de uitvoering van jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen. Gemeenten hebben de wettelijke plicht zorg te dragen voor een 'toereikend aanbod van GI's'. Dit betekent concreet dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de continuïteit van jeugdbescherming/jeugdreclassering. Vanuit deze verantwoordelijkheid is het belangrijk dat gemeenten zicht hebben op de liquiditeit en de certificering van de GI. Let wel: zij zijn niet verantwoordelijk voor de liquiditeit van een GI.

Landelijk is sprake van een autonome krimp van het aantal maatregelen. Ook is de duur van maatregelen de afgelopen jaren korter geworden. Wel is de prognose dat binnen een aantal jaren stabilisatie van de instroom kan optreden. GI's mogen geen jeugdhulp bieden waardoor een afname van het aantal maatregelen direct tot krimp leidt.

De GI's van Holland Rijnland
Op dit moment worden drie GI's gecontracteerd:
1. Jeugdbescherming West voor de generieke doelgroep.
2. De William Schrikker Stichting (WSS) voor gezinnen waarbij sprake is van een (verstandelijke en/of lichamelijke) beperking bij (een van) de ouders en/of het kind

3. Het Leger des Heils voor de gezinnen/jeugdigen die tussen wal en schip zijn geraakt en voor dak- en thuislozen.

Verder voert Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond als buitenregionale GI een substantieel deel van de maatregelen uit. Met deze partij worden ook tariefsafspraken gemaakt.

Onderzoeksrapport naar de kostprijzen van gecertificeerde instellingen

Berenschot heeft in opdracht van de VNG onderzoek gedaan naar de kostprijzen van GI's. Hierin is niet alleen gekeken naar de gemiddelde kostprijs, maar is tevens een bandbreedte aangegeven in de kostprijzen. Er is besloten om qua bandbreedte het eerste en derde kwartiel aan te houden voor alle verschillende kostprijzen. Hierbij geeft het eerste kwartiel de kostprijs aan waar 25% van de GI's onder zit en het derde kwartiel de kostprijs waar 75% van de GI's onder zit. In het vaststellen van de kostprijzen is onderscheid gemaakt tussen de gerealiseerde, feitelijke kostprijs in het basisjaar 2016 en de reële kostprijs in het basisjaar. De feitelijke, gerealiseerde kostprijs is gebaseerd op werkelijk gemaakte kosten en sluit daarin aan bij de jaarrekeningen van de GI's. De reële kostprijs is bepaald op basis van de kosten die GI's hadden moeten / willen maken om aan alle interne en externe kwaliteitseisen en normen te voldoen.

Gerealiseerde kostprijzen van de drie GI's vallen (bijna allemaal) in eerste kwartiel

De drie gecontracteerde GI's hebben allen de eigen Berenschot rapportage gepresenteerd aan de jeugdhulpregio's in Zuid Holland. Wat opvalt is dat alle drie de GI's voor het merendeel van de maatregelen in het eerste kwartiel van de kostprijs valt. Dit betekent dat zij qua gerealiseerde kostprijs dus tot de GI's behoren die het voor deze prijs kunnen organiseren. De huidige (opgehoogde tarieven) liggen ongeveer op het niveau van de gerealiseerde kostprijzen. Bij deze vergelijking zijn de kostprijzen uit 2016 geïndexeerd naar het prijspeil 2018 (+3%). Dit is ook het indexcijfer dat Berenschot voorstelt.

Reële kostprijzen van de drie GI's

De reële kostprijs is bepaald op basis van de kosten die GI's hadden moeten / willen maken om aan alle interne en externe kwaliteitseisen en normen te voldoen. Deze hogere reële kosten zijn primair noodzakelijk om de caseload (aantal gezinnen/cliënten per medewerker) te kunnen hanteren die past bij de methodiek die per GI gehanteerd wordt. Op dit moment hanteren GI's een hogere caseload dan de caseload die conform de gehanteerde methodes noodzakelijk is. Dit doen zij om de exploitatie sluitend te krijgen, maar daarmee leveren zij in op de kwaliteit. De extra middelen die hier berekend zijn, zullen leiden tot een lagere caseload, doordat per maatregel meer uren ingezet worden.

Als onderbouwing voor de hogere reële kosten zijn onder andere onderstaande factoren benoemd, die ook door onze GI's worden erkend:

- De hoge ervaren werkdruk bij medewerkers in het primair proces en aanvullende kosten die gemaakt hadden moeten worden voor inhuur of extra formatie om de werkdruk binnen de perken de te houden.
- Een relatief hoog verzuimpercentage (gemiddeld over alle GI's 6,7% van de totale contracttijd), mogelijk
- veroorzaakt door (te) hoge werkdruk.
- Een hoger verloop dan in voorgaande jaren (in 2016 gemiddeld 17% in het primair proces), door aantrekkende arbeidsmarkt en de mogelijkheid dat medewerkers persoonlijk voor de tuchtrechter kunnen worden gedaagd (en mogelijk in combinatie met de hoge ervaren werkdruk). De verwachting is dat dit verloop blijft toenemen. Dit

leidt tot een lagere productiviteit. In de eerste plaats doordat nieuwe medewerkers inhoudelijk ingewerkt moeten worden en niet direct een volledige caseload kunnen draaien, maar ook doordat nieuwe medewerkers relatief veel tijd besteden aan SKJ-verplichte opleidingseisen (4 uur per week).
- Verzwaring van casuïstiek waarbij meer inzet van medewerkers gewenst is, waarbij dit in huidige situatie in eigen tijd gebeurt.

Kritische kanttekening bij het opnemen van een hogere reële kostprijs dan de huidige (geïndexeerde) gerealiseerde kostprijs, is het feit dat op dit moment de GI's allen aan de inspectie eisen voldoen en dat zij aangeven dat de kwaliteit op dit moment goed is.
Deze hogere reëele kostprijs is volgens de GI noodzakelijk om de huidige kwaliteit te behouden.

Verschil kostprijs vs. tarief
Het tarief is het bedrag dat de GI krijgt voor een product, de kostprijs is wat het product feitelijk kost. Als het tarief voor een product lager ligt dan de kostprijs, is dit product verlieslatend en kan dit product zodoende niet duurzaam geleverd worden.
Bovenop de kostprijs moet wat Berenschot betreft dus *minstens* een opslag zitten van enkele procenten om financiële risico's te kunnen afdekken. Bovendien is een opslag voor innovatie en ontwikkeling niet ongebruikelijk.

GI's hebben voorstel gedaan voor verhoging tarieven 2019
Ten opzichte van de tarieven 2018 verschilt het verzoek voor hogere tarieven 2019.
1. Jeugdbescherming West voor de generieke doelgroep – verzoek verhoging van minimaal gemiddeld 7% (OTS/preventief)
2. De William Schrikker Stichting (WSS) – verzoek verhoging van gemiddeld 9% (OTS/preventief)
3. Het Leger des Heils – verzoek verhoging van gemiddeld 2% (OTS/preventief)

Voorstel tarieven Holland Rijnland 2019
De reële tarieven 2016 uit het Berenschot-rapport worden geïndexeerd naar het jaar 2019 (dit is een indexering van 4,7%), waarnaast een risico-opslag van 1% wordt gehanteerd. Dit betekent dat de GI's voldoende ruimte krijgen voor innovatie en behouden van goede arbeidskrachten.

Uitzondering 2018 Jeugdbescherming West
Jeugdbescherming West zal met de huidig afgesproken tarieven 2018 op een verlies uitkomen. Zij hebben dit verlies voor onze regio geprognotiseerd op € 367.000. Om dit te compenseren en technisch eenvoudig uit te voeren, wordt een aanvullende eenmalige extra bijdrage gedaan. De hoogte van deze bijdrage is 38% van het tekort van Zuid Holland, met een maximum van € 367.000.

HOLLAND RIJNLAND

WAAR DE RANDSTAD TOT BLOEI KOMT

www.hollandrijnland.nl

Samenwerkingsorgaan Holland Rijnland
Schuttersveld 9, 2316 XG Leiden
Postbus 558, 2300 AN Leiden

Antwoorden op de vragen gesteld door mw Groenendal (PvdA)

Betekent de verlaging van het lokale budget dat het gedeeltelijk loslaten van solidariteitsprincipe per saldo een positief effect heeft op de begroting? Zie ook de vraag over het effect dat e.e.a. volgens HRL heeft?

De realisatie van de eerste negen maanden laat zien dat de programmabegroting Regionale Jeugdhulp in 2018 tot nu toe op het niveau van de begroting 2018 zit.
Voor de programmabegroting Regionale Jeugdhulp 2019 HR heeft het gedeeltelijk loslaten van het solidariteitsprincipe een positief effect voor Teylingen.
Het betekent dat het bedrag van € 8.131.773,- dat in de op 8 november goedgekeurde begroting 2019 Teylingen is opgenomen nu € 8.071.879 wordt. en voordeel van € 59.894

Ontwikkelingen die tot verlaging leiden: welke ontwikkelingen zijn dit precies, welke andere werkwijzen? Is er een grotere drempel opgeworpen tot toegang tot jeugdhulp en resulteert dit in lagere instroom?

De verlaging in 2018 is een gevolg van onder meer de sluiting van De Vaart, een locatie voor gesloten jeugdhulp, waardoor deze jongeren volgens het woonplaatsbeginsel niet meer tot de regio horen. Er is geen sprake van een ' grotere drempel' tot toegang tot jeugdhulp.
Voor 2019 is de voorziene verlaging het gevolg van een aantal herschikkingen in de begroting en het niet verder aanvullen van het tijdelijk fonds. Dit fonds bevat zonder aanvulling nog € 500.000 om te besteden aan de voor het fonds opgerichte transformatiedoelen. Daarnaast zijn er extra middelen voor het rijk bestemd voor transformatie.

Op pagina 14 staat De verlaging van de Programmabegroting op een aantal onderdelen is geen voordeel voor de gemeenten, het is een verplaatsing van de middelen van de regionale naar de lokale begroting jeugd. Toch zien wij een verlaging van het lokale budget, hoe is dit onderbouwd?

De lagere bijdrage in 2019 vanuit Teylingen aan de programmabegroting regionale Jeugdhulp voor 2019 is een gevolg van de verdeelsleutel die is toegepast op de regionale begroting en die in het geval van Teylingen gunstig uitpakt. Dit staat los van de verplaatsing van de middelen van de regionale naar de lokale begroting.

Op pagina 15 staat: er wordt gemonitord op de uitgaven op zorgcoördinatie. Wanneer blijkt dat de uitgaven teveel uit de pas lopen met de verwachting, is dit onderwerp van gesprek de betreffende aanbieder. Er wordt dan regionaal een afweging gemaakt of dit een wenselijke ontwikkeling is in het kader van 1-gezin-1-plan1-regisseur en of dit elders een verlaging van de kosten zal betekenen. Wat betekent dit precies?
Dit betekent dat als tussentijds blijkt dat deze uitgaven hoger zijn dan begroot wordt besproken met de aanbieder wat hiervan de oorzaken zijn en de te verwachte ontwikkelingen. Als hieruit blijkt dat de uitgaven te laag zijn begroot, kan dit worden bijgesteld, omdat dit budgetneutraal gaat. Dit betekent dat binnen de begroting een andere post omlaag gaat.

Hoe kunnen wij als raadsleden regie houden op de kostenontwikkelingen binnen dit dossier en tegelijkertijd adequate zorg garanderen?

Algemeen:
Dit is in feite een vraag die de gemeenten in HR met elkaar hebben geformuleerd en vertaald naar de visie in Hart voor de Jeugd in 2013 en besloten hebben gezamenlijk op te pakken.

Vanuit de kaderstellende taak en controlerende taak kunnen de gemeente raden invloed uitoefenen op dit dossier.
De portefeuillehouder Jeugd in Teylingen heeft daarnaast de raad een aantal malen aangegeven deze zoveel als mogelijk op enigerlei wijze aan de voorkant mee te willen nemen in de ontwikkelingen rondom jeugdhulp. Komend jaar worden er ontwikkelingen verwacht rondom onder meer de inkoop.

Uiteraard wordt de raad geïnformeerd over relevante ontwikkelingen vanuit HR zoals in voorliggende raadsmemo over de programmabegroting, de halfjaarrapportage die binnenkort komt, de regioberichten van de wethouder in elke vergadering van de Commissie Welzijn, etc.

De ontwikkelingen in de jeugdhulp in Teylingen zijn overigens ook te volgen in de databankzuidholland (https://www.databankzh.nl/jeugdhulp-holland-rijnland/index.php)

Raadsmemo

Koploperprogramma onafhankelijke cliëntondersteuning

aan: de raad van de gemeente Teylingen

zaaknummer:
portefeuillehouder: Dhr. A.L. van Kempen
behandelend ambtenaar: Hanneke Bakker & Bram Danen

Inhoud mededeling
Naar aanleiding van de motie Koploperprogramma cliëntondersteuning heeft de gemeente Teylingen zich aangemeld als kandidaat voor het koploperprogramma. Op 2 juli ontvingen we de bevestiging dat Teylingen kandidaat koploper was geworden. Op 6 november hebben wij definitief bevestigd gekregen dat Teylingen tot de 14 koplopers behoort. De andere koplopers zijn: Alkmaar, Breda, De Wolden, Dordrecht, Gouda, Heeze-Leende, de Oosterschelderegio, Putten, regio Twente, Roosendaal, Tilburg, Veldhoven en Voorst. De komende twee jaar zal Teylingen samen met deze koplopers aan de slag gaan om de onafhankelijke cliëntondersteuning te versterken. De Visie op cliëntondersteuning zoals vastgesteld door de Raad dient daarbij als uitgangspunt.

De landelijke start van het nieuwe koploperprogramma vond op 21 november plaats. Op 4 december vond de eerste bijeenkomst en lokale kick-off plaats. Samen met lokale partners werd geïnventariseerd wat er al aan aanbod is, wat beter kan en hoe we dit met elkaar gaan aanpakken.

Bijlagen:

SCHRIFTELIJKE VRAGEN (artikel 37 RvO)
(schriftelijke vragen worden kort en duidelijk geformuleerd. Bij de vragen wordt aangegeven of schriftelijk of mondelinge beantwoording wordt verlangd)
2018 - 35

Van (naam raadslid)	Sybrinne de Vries en Manon van Dijk (CDA)
Aan	De voorzitter van de raad
Onderwerp:	Gebrek aan instroom Maregroep
Ingediend d.d.	4 september 2018
Verzoekt mondelinge/ schriftelijke beantwoording	
Datum doorgezonden aan college/overige raadsleden door griffie:	4 september 2018

Inhoud schriftelijke vraag

Naar aanleiding van een werkbezoek van CDA-raadsleden uit de regio Duin- en Bollenstreek aan MareGroep en het Servicepunt Werk (op 30 augustus 2018) stellen Sybrinne de Vries en Manon van Dijk (beiden CDA) schriftelijke vragen aan het college van B&W Teylingen over (de uitvoering van) het beleid voor het aan werk helpen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en de rol en inzet van Maregroep en het Servicepunt Werk daarin.

1. Kan het college van B&W bevestigen dat MareGroep als (voormalig) SW-bedrijf succesvol de slag heeft gemaakt naar een breed inzetbaar re-integratie- en ontwikkelbedrijf en door haar kennis, expertise en netwerk van werkgevers van groot belang is voor het aan het werk helpen van mensen die behoren tot de brede doelgroep van de Participatiewet?
2. Kan het college van B&W tevens bevestigen dat het doel, om zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen, alleen kan worden behaald als maximaal van de expertise, kennis en kunde van MareGroep gebruik wordt gemaakt en dat daarbij voldoende instroom een voorwaarde is?
3. Wat is de stand van zaken van de instroom in de MareGroep? Hoeveel mensen uit de doelgroep van de Participatiewet zijn in 2015 en 2016 via het WGSP en in 2017 tot en met het tweede kwartaal van 2018 bij haar (rechts)opvolger, het Servicepunt Werk (SPW), doorgestroomd naar MareGroep voor een re-ïntegratietraject met het doel om aan het werk geholpen te worden?
4. Hoeveel mensen van de doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt stonden er, uitgesplitst naar diezelfde jaren, op een wachtlijst met de bedoeling om naar een arbeidsplaats bemiddeld c.q. geleid te worden?
5. Kan worden bevestigd dat er door het SPW nauwelijks mensen worden doorverwezen naar de Maregroep, terwijl tegelijkertijd het aantal te bemiddelen klanten voor het SPW toeneemt? Wat is de toename van het aantal klanten in diezelfde afgelopen perioden?

6. Hoe groot was het aantal te bemiddelen klanten en hoeveel klanten zijn er absoluut en relatief aan werk /plaatsing geholpen in respectievelijk de jaren 2015, 2016, 2017 en 2018 tot en met het tweede kwartaal?
7. In hoeverre is er sprake van nazorg? Aan hoeveel van het totaal aan klanten is die nazorg precies geboden in bovengenoemde jaren? Houden consulenten ook na plaatsing nog contact met hun klant en hoe gaat dat precies in zijn werk en wat is de inzet daarbij?
8. Hoeveel duurzame plaatsingen (langer dan een jaar) zijn er, in respectievelijk de jaren 2015, 2016, 2017 en 2018 tot en met het tweede kwartaal, zowel absoluut als relatief, ten opzichte van het totaal aantal plaatsingen in diezelfde jaren, gerealiseerd? Worden de redenen van uitval bijgehouden om het plaatsingsbeleid waar nodig aan te scherpen?
9. Wat is het oordeel van het college van B&W over dit slagingspercentage, afgezet tegen de huidige sterke economische groei en de forse krapte op de arbeidsmarkt?
10. Deelt het college van B&W de opvatting van de CDA-fractie dat juist in deze sterk opgaande economische conjunctuur het mogelijk moet zijn om nagenoeg alle mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan werk te helpen en dat die optimale omstandigheden daartoe ten volle benut moeten worden?
11. Hoe verklaart het college van B&W in dat licht gezien het (grote) aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt dat desondanks nog steeds niet aan werk geholpen is? Welke conclusie verbindt het college van B&W daaraan?
12. Zijn er met het SPW prestatieafspraken gemaakt over het aantal per jaar te realiseren plaatsingen? Zo ja, hoe luiden die precies, uitgesplitst naar de jaren 2017 en 2018? Zo neen, waarom niet?
13. Zal het college van B&W deze prestatieafspraken alsnog maken voor het resterende deel van dit jaar en volgende jaren en zo ja, op welke korte termijn? Zo neen, wat verzet zich precies tegen het maken van die afspraken?
14. Is er een speciaal traject gestart om statushouders aan het werk te helpen? Hoe groot is het percentage statushouders dat aan werk is geholpen? Hoeveel van hen, zowel absoluut als relatief, zijn door het SPW doorverwezen naar MareGroep? Kan het college van B&W een duiding geven van deze cijfers en welke (beleids)conclusies trekt zij hieruit?
15. Worden statushouders, die via Vluchtelingenwerk met arbeidscoaches een traject volgen, tegelijkertijd aangemeld bij het SPW voor werk? Zo neen, waarom niet?
16. Welke maatregelen neemt het college van B&W om meer maatwerk mogelijk te maken bij het aan werk helpen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt? Worden daarbij ook de mogelijkheden benut om opleidingen te combineren met werk/stages? Zo ja, kunnen daarvan voorbeelden worden gegeven en bestaat er inzicht in de effectiviteit daarvan? Zo neen, waarom niet en zal het college van B&W dat alsnog doen?
17. Op welke wijze heeft het beleid op het gebied van reïntegratie in andere regio's, zoals Alphen aan de Rijn, Leiden en Den Haag, vorm en inhoud gekregen? Waarin verschilt de aanpak daar met deze regio? Hoe kan daarvan voor deze regio worden geleerd, waardoor de effectiviteit van de inzet toeneemt, de kosten worden verlaagd en zowel de klant als de ondernemer centraal komen te staan?
18. Welke set aan maatregelen neemt het college van B&W om te voorkomen dat in deze periode van economische hoogconjunctuur al haar goede bestuurlijke voornemens, om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zo snel mogelijk aan het werk te helpen, blijven steken in bureaucratie en langs elkaar heen werkende organisaties?
19. Zal het college van B&W daartoe ook meer gebruik maken van de infrastructuur, expertise, kennis en kunde van re-integratie- en ontwikkelbedrijf Maregroep, zodat er meer mensen aan het werk geholpen kunnen worden? Zo neen, waarom niet? Wanneer zullen de daarop gerichte afspraken met de Maregroep door het college van B&W aan de gemeenteraad worden overlegd?

20. Welke kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen heeft het college van B&W zich daarbij gesteld c.q. zal zij zich stellen? Wil het college van B&W zich over de stand van zaken daarvan halfjaarlijks tegenover de gemeenteraad verantwoorden middels een voortgangsrapportage met een duiding van de cijfers en waar nodig voorstellen voor het bijstellen van het beleid? Zo neen, op welke wijze zal de gemeenteraad dan inzicht worden geboden in de uitvoering van de goede (beleids)voornemens van het college van B&W waar het betreft het aan werk helpen van kwetsbare mensen op de arbeidsmarkt?

Datum antwoordbesluit college:

Antwoord college:

Vraag 1: Kan het college van B&W bevestigen dat MareGroep als (voormalig) SW-bedrijf succesvol de slag heeft gemaakt naar een breed inzetbaar re-integratie- en ontwikkelbedrijf en door haar kennis, expertise en netwerk van werkgevers van groot belang is voor het aan het werk helpen van mensen die behoren tot de brede doelgroep van de Participatiewet?

Antwoord 1: Ja.

Vraag 2: Kan het college van B&W tevens bevestigen dat het doel, om zoveel mogelijk mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen, alleen kan worden behaald als maximaal van de expertise, kennis en kunde van MareGroep gebruik wordt gemaakt en dat daarbij voldoende instroom een voorwaarde is?

Antwoord 2: De expertise van de Maregroep is van groot belang. Er is jarenlange expertise aanwezig bij de medewerkers en de (fysieke) infrastructuur is ingericht op het ontwikkelen en werkfit maken van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Met het teruglopen van het zittende WSW werknemersbestand komt ruimte vrij voor nieuwe instroom die zal bijdragen aan de instandhouding van deze infrastructuur en kennis.

Vraag 3: Wat is de stand van zaken van de instroom in de MareGroep? Hoeveel mensen uit de doelgroep van de Participatiewet zijn in 2015 en 2016 via het WGSP en in 2017 tot en met het tweede kwartaal van 2018 bij haar (rechts)opvolger, het Servicepunt Werk (SPW), doorgestroomd naar MareGroep voor een re-ïntegratietraject met het doel om aan het werk geholpen te worden?

Antwoord 3: Behalve naar 3steps2work (circa 45 personen) worden door het SPW ook cliënten voor jobcoaching (circa 20 personen) aangemeld bij Maregroep, en voor Beschut Werk (circa 15 personen). Voor het Groenproject (seizoens-dienstverbanden) en voor Post.nl worden kandidaten aangeleverd.
De klantinstroom blijft enigszins achter, maar daar wordt dit kwartaal aan gewerkt. In december wordt een projectgroep geformeerd vanuit MareGroep en SPW met de bedoeling een impuls te geven aan de instroom bij MG.

Vraag 4: Hoeveel mensen van de doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt stonden er, uitgesplitst naar diezelfde jaren, op een wachtlijst met de bedoeling om naar een arbeidsplaats bemiddeld c.q. geleid te worden?

Antwoord 4: Zie bijgaande tabel. Hierbij moet wel worden meegenomen dat we binnen het bestand o.a. met een deel inactieven te maken hebben. Bij deze groep is er sprake van meervoudige problematiek en de afstand tot de arbeidsmarkt is groot, een reële kans op werk is klein of nihil. Het gaat om mensen met een indicatie en die in het doelgroepenregister staan. Vanaf medio 2017 tot aan het tweede kwartaal van 2018 kunnen we spreken over ongeveer 108 inactieven.

Het klantenbestand – verloop SPW:

	TOTAAL
Kwartaal Q1 - 2017	234
Kwartaal Q2 - 2017	435
Kwartaal Q3 - 2017	482
Kwartaal Q4 - 2017	561
Kwartaal Q1 - 2018	838
Kwartaal Q2 - 2018	957

Vraag 5: Kan worden bevestigd dat er door het SPW nauwelijks mensen worden doorverwezen naar de Maregroep, terwijl tegelijkertijd het aantal te bemiddelen klanten voor het SPW toeneemt? Wat is de toename van het aantal klanten in diezelfde afgelopen perioden?

Antwoord 5: Ja. Zie bovenstaande tabel.

Vraag 6: Hoe groot was het aantal te bemiddelen klanten en hoeveel klanten zijn er absoluut en relatief aan werk /plaatsing geholpen in respectievelijk de jaren 2015, 2016, 2017 en 2018 tot en met het tweede kwartaal?

Antwoord 6: Zie de tabel uit het antwoord op vraag 5 voor het aantal te bemiddelen klanten. Plaatsingen in Teylingen 2017: 69 en 2018 tot dusver 36.
Van voorgaande jaren zijn cijfers niet te vergelijken, omdat het SPW een eigen classificatie voor klanten hanteerde. Vanaf heden zijn alle klanten van het SPW ingedeeld volgens de participatieladder van de gemeente.

Vraag 7: In hoeverre is er sprake van nazorg? Aan hoeveel van het totaal aan klanten is die nazorg precies geboden in bovengenoemde jaren? Houden consulenten ook na plaatsing nog contact met hun klant en hoe gaat dat precies in zijn werk en wat is de inzet daarbij?

Antwoord 7: Nazorg is als taak voor elke klantgroep opgenomen. De nazorg werd voorheen wel geboden, maar niet als zodanig vastgelegd; exacte cijfers kunnen daarom niet worden geboden.

Vraag 8: Hoeveel duurzame plaatsingen (langer dan een jaar) zijn er, in respectievelijk de jaren 2015, 2016, 2017 en 2018 tot en met het tweede kwartaal, zowel absoluut als relatief, ten opzichte van het totaal aantal plaatsingen in diezelfde jaren, gerealiseerd? Worden de redenen van uitval bijgehouden om het plaatsingsbeleid waar nodig aan te scherpen?

Antwoord 8: Zie het antwoord op vraag 6. De redenen voor uitval zijn in de nieuwe parameters aangescherpt. Vanaf Q3 2018 worden de plaatsingen ook gespecificeerd als mede de duurzame plaatsingen.

Vraag 9: Wat is het oordeel van het college van B&W over dit slagingspercentage, afgezet tegen de huidige sterke economische groei en de forse krapte op de arbeidsmarkt?

Antwoord 9: Het college gaat zich een oordeel vormen op basis van de slagingspercentages 2018, wanneer deze medio 2019 beschikbaar komen. Het college wil hierbij overigens aantekenen dat de komende jaren rekening moet worden gehouden met de veranderingen in het bestand. De groep met een kleine afstand tot de arbeidsmarkt is inmiddels grotendeels bemiddeld. Het huidige cliëntenbestand van SPW is complexer wat betekent dat de bemiddelingskansen kleiner zijn.

Vraag 10: Deelt het college van B&W de opvatting van de CDA-fractie dat juist in deze sterk opgaande economische conjunctuur het mogelijk moet zijn om nagenoeg alle

mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan werk te helpen en dat die optimale omstandigheden daartoe ten volle benut moeten worden?

Antwoord 10: Het college deelt die opvatting niet. Mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt ondervinden belemmeringen die, zelf in een opgaande economische conjunctuur, het vinden, aanvaarden en behouden van werk bemoeilijken. Realiteitszin is in dit kader van belang. Dit laat echter onverlet dat de inspanningen er wel op gericht zijn om ieder die arbeidsvermogen heeft te laten participeren. Hiertoe is ook een breed instrumentarium beschikbaar, van LKS en jobcoaching tot voorzieningen als beschut werk.

Vraag 11: Hoe verklaart het college van B&W in dat licht gezien het (grote) aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt dat desondanks nog steeds niet aan werk geholpen is? Welke conclusie verbindt het college van B&W daaraan?

Antwoord 11: Zie het antwoord op vraag 10.

Vraag 12: Zijn er met het SPW prestatieafspraken gemaakt over het aantal per jaar te realiseren plaatsingen? Zo ja, hoe luiden die precies, uitgesplitst naar de jaren 2017 en 2018? Zo neen, waarom niet?

Antwoord 12: Zie het antwoord op vraag 13.

Vraag 13: Zal het college van B&W deze prestatieafspraken alsnog maken voor het resterende deel van dit jaar en volgende jaren en zo ja, op welke korte termijn? Zo neen, wat verzet zich precies tegen het maken van die afspraken?

Antwoord 13: Het college is voornemens om voor 2019 prestatieafspraken te maken met Servicepunt Werk op basis van het jaarplan dat binnenkort bekend wordt gemaakt. Het ligt in de lijn om hierover in het bestuur van de GR KDB de nadere afspraken te maken.

Vraag 14: Is er een speciaal traject gestart om statushouders aan het werk te helpen? Hoe groot is het percentage statushouders dat aan werk is geholpen? Hoeveel van hen, zowel absoluut als relatief, zijn door het SPW doorverwezen naar MareGroep? Kan het college van B&W een duiding geven van deze cijfers en welke (beleids)conclusies trekt zij hieruit?

Antwoord 14: Vanuit ISD Bollenstreek is het Project Statushouders gestart. Begin volgend jaar wordt over 2018 verslag gedaan en zijn er meer cijfers bekend.

Vraag 15: Worden statushouders, die via Vluchtelingenwerk met arbeidscoaches een traject volgen, tegelijkertijd aangemeld bij het SPW voor werk? Zo neen, waarom niet?

Antwoord 15: Ja, de ISD, SPW en Vluchtelingenwerk hebben hierover samenwerkingsafspraken gemaakt.

Vraag 16: Welke maatregelen neemt het college van B&W om meer maatwerk mogelijk te maken bij het aan werk helpen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt? Worden daarbij ook de mogelijkheden benut om opleidingen te combineren met werk/stages? Zo ja, kunnen daarvan voorbeelden worden gegeven en bestaat er inzicht in de effectiviteit daarvan? Zo neen, waarom niet en zal het college van B&W dat alsnog doen?

Antwoord 16: In de verordening re-integratie en loonkostensubsidie Participatiewet zijn de instrumenten opgenomen die het Servicepunt Werk tot haar beschikking heeft om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen. Op basis van de verordening zijn er mogelijkheden om opleidingen te combineren met werk of stage. Tot nog toe is er steeds sprake van maatwerktrajecten.

Voorbeelden Leer/ werktrajecten:

ZORG
Met Allerzorg, een thuiszorgorganisatie in de Bollenstreek hebben we in januari een bijeenkomst georganiseerd voor kandidaten die graag in de thuiszorg willen werken.
Uiteindelijk zijn er 4 kandidaten overgebleven waarvan er 3 daadwerkelijk gestart zijn. Zij zijn gestart met een stage/WEP van 3 maanden, na die 3 maanden hebben zij een leerwerkovereenkomst ontvangen voor 24 uur, daarnaast zijn zij met een BBL-opleiding gestart, 2 kandidaten met de Entreeopleiding Dienstverlening en Zorg op niveau 1 en 1 kandidaat met de BBL-opleiding Helpende niveau 2. Van de 2 kandidaten die met niveau 1 is gestart is er helaas 1 gestopt, zij kon de werktijden en de afstanden niet combineren met de zorg voor haar 2 kleine kinderen en haar man.

BOUW
2 kandidaten hebben via Bouwmensen (heette vroeger EDU-bouw) een week proefgedraaid in Hoofddorp op de schildersopleiding. In deze week mochten zij laten zien wat hun werkervaring was met schilderwerk en welke productkennis zij hadden.
Beide kandidaten zijn daarna 3 maanden bij een werkgever in een werkervaringsplek aan de slag gegaan. Daarna heeft 1 kandidaat een uitzendovereenkomst fulltime bij zijn werkgever ontvangen. De 2e kandidaat is een BBL-opleiding gaat doen, 4 dagen werken bij de werkgever en 1 dag naar school. Een 3e kandidaat is inmiddels aangemeld en voor hem wordt nu een WEP-plek gezocht bij een potentiele werkgever.

TECHNIEK
Via een regionaal project van Metechnica in combinatie met de branche techniek zijn er in 2018 via het SPW 2 kandidaten aangemeld om opgeleid te worden tot installatiemonteur. Deze 2 kandidaten zijn eind augustus gestart met taallessen, lessen in VCA, training werknemersvaardigheden en praktijklessen, gevolgd door een stageperiode bij een werkgever. Dit project loopt nog.

LEMO Koepels
Dit bedrijf uit Noordwijkerhout zocht veel medewerkers om koepels bijvoorbeeld boven fietsenstallingen, terrasoverkappingen of bootoverkappingen te maken. Na 2 informatiebijeenkomsten zijn er uiteindelijk 4 gestart allemaal met opstapsubsidie voor 6 maanden.

Vraag 17: Op welke wijze heeft het beleid op het gebied van re-integratie in andere regio's, zoals Alphen aan de Rijn, Leiden en Den Haag, vorm en inhoud gekregen? Waarin verschilt de aanpak daar met deze regio? Hoe kan daarvan voor deze regio worden geleerd, waardoor de effectiviteit van de inzet toeneemt, de kosten worden verlaagd en zowel de klant als de ondernemer centraal komen te staan?

Antwoord 17: Op welke wijze het beleid op het gebied van re-integratie in andere regio's vorm en inhoud krijgt weten we niet. Om antwoord te kunnen geven op deze vraag is een vergelijkend onderzoek naar de regio's nodig.

Vraag 18: Welke set aan maatregelen neemt het college van B&W om te voorkomen dat in deze periode van economische hoogconjunctuur al haar goede bestuurlijke voornemens, om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zo snel mogelijk aan het werk te helpen, blijven steken in bureaucratie en langs elkaar heen werkende organisaties?

Antwoord 18: Het college weerspreekt het beeld dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt niet aan het werk komen door bureaucratie. Deze periode van hoogconjuctuur vraagt om andere instrumenten om mensen aan het werk te helpen. Zie ook het antwoord op vraag 10.

Vraag 19: Zal het college van B&W daartoe ook meer gebruik maken van de infrastructuur, expertise, kennis en kunde van re-integratie- en ontwikkelbedrijf Maregroep, zodat er meer mensen aan het werk geholpen kunnen worden? Zo neen, waarom niet? Wanneer zullen de daarop gerichte afspraken met de Maregroep door het college van B&W aan de gemeenteraad worden overlegd?

Antwoord 19: Ja. Begin 2019 zullen de gemaakte afspraken ter kennisname aan de gemeenteraad worden gestuurd. De GR KDB is altijd bereid om een presentatie te geven aan de commissie over de realisatie van de toekomstvisie MareGroep 2.0.

Vraag 20: Welke kwantitatieve en kwalitatieve doelstellingen heeft het college van B&W zich daarbij gesteld c.q. zal zij zich stellen? Wil het college van B&W zich over de stand van zaken daarvan halfjaarlijks tegenover de gemeenteraad verantwoorden middels een voortgangsrapportage met een duiding van de cijfers en waar nodig voorstellen voor het bijstellen van het beleid? Zo neen, op welke wijze zal de gemeenteraad dan inzicht worden geboden in de uitvoering van de goede (beleids)voornemens van het college van B&W waar het betreft het aan werk helpen van kwetsbare mensen op de arbeidsmarkt?

Antwoord 20: Zie het antwoord op vraag 19. Duiding over cijfers zal het college geven na bestudering van de cijfers 2018.

Datum afhandeling raadsvergadering:

Bijlagen:

SCHRIFTELIJKE VRAAG
In artikel 37 van het Reglement van Orde is aangegeven welke procedure van toepassing is op schriftelijke vragen en mondelinge vragen.

Schriftelijke vragen
In het kort zijn er de volgende eisen aan het indienen van schriftelijke vragen ingevolge artikel 37 RvO te verbinden:

- schriftelijke vragen worden ingediend bij de voorzitter, via de griffier. De griffier draagt er zorg voor dat de vragen zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van de raad en het college worden gebracht.
- Beantwoording van schriftelijke vragen door het college vindt zo spoedig mogelijk plaats, in ieder geval binnen dertig dagen nadat de vragen zijn binnengekomen.
- Bij de vragen wordt aangegeven of schriftelijke dan wel mondelinge beantwoording wordt verlangd.
- Mondelinge beantwoording vindt plaats in de eerstvolgende raadsvergadering.
- Indien beantwoording binnen de gestelde termijn niet mogelijk is stelt het verantwoordelijk lid van het college de vragensteller hiervan gemotiveerd in kennis, met daarbij aangegeven de beantwoordingtermijn.
- De antwoorden worden door het verantwoordelijk lid van het college aan de leden van de raad medegedeeld
- De vragen en antwoorden worden gelijktijdig met de ingekomen stukken aan de leden van de raad toegezonden.
- De vragensteller kan, bij mondelinge beantwoording in dezelfde raad en bij schriftelijke beantwoording in de eerstvolgende raad, nadere inlichtingen vragen omtrent het gegeven antwoord (na behandeling van de op de agenda voorkomende onderwerpen).
- In het presidium is afgesproken dat zolang er geen beantwoording op de schriftelijke vraag is ontvangen of gegeven er geen inhoudelijk discussie kan plaatsvinden omtrent de schriftelijke vraag.

In de toelichting van het RvO is het volgende aangegeven:
Het vragenrecht geeft aan de leden van de raad het recht informatie te vragen over aangelegenheden die tot de bevoegdheid van het college of de burgemeester behoren. Het karakter van deze vragen is primair van informatieve strekking.

In de hier aangegeven procedure wordt de vragensteller in de gelegenheid gesteld nadere inlichtingen over het antwoord te vragen aan degene die het antwoord heeft gegeven. Indien de vragensteller van mening is, dat de beantwoording van de vragen tot een besluit van de raad moet leiden, kan hij het recht van initiatief of het interpellatierecht benutten om het onderwerp of het voorstel op de agenda van de raad te krijgen.

Raadsbrief

Voortgang integrale toegang

aan:	de raad van de gemeente Teylingen
zaaknummer:	Z-18-066015
datum collegevergadering:	11 december 2018
portefeuillehouder:	Dhr. A.L. van Kempen
behandelend ambtenaar:	Hanane El Akili
embargo:	☐

Inhoud mededeling

Met deze raadsbrief informeren wij u over de voortgang van het project Integrale Toegang. Op 28 augustus bent u via een "benen op tafelsessie" geïnformeerd over de voortgang van dit project. De colleges van de B5 gemeenten hebben hun intentie uitgesproken één integrale toegang te realiseren voor het sociaal domein voor alle inwoners (0 - 100+). De gemeenten willen de integraliteit van de dienstverlening versterken, de bureaucratie voor onze inwoners zoveel als mogelijk wegnemen om tot een zo efficiënt en effectief Met de nieuwe gemeente Noordwijk en Hillegom en Lisse en betrokken organisaties zal het adviesrapport vertaald worden naar een projectplan.

Aanleiding en achtergrond

Een werkgroep van beleidsmedewerkers van de Bollen 5 gemeenten, onder leiding van 2 projectleiders van HLTsamen en Noordwijk, heeft het Advies Project Integrale Toegang opgesteld. Zij hadden van de colleges van B&W de volgende opdracht gekregen: '*Stel een advies op over hoe de integrale dienstverlening en toegang voor de inwoners geoptimaliseerd kan worden en hoe de ervaren bureaucratie voor inwoners geminimaliseerd kan worden'*.
Een klankbordgroep van adviesraden en management en directie van organisaties werkzaam in de toegang tot hulp en ondersteuning was bij het tot stand komen van het advies betrokken. Denk aan ISD Bollenstreek, Kwadraad, MEE, coöperatie JGT, GGZ Rivierduinen, de welzijnsstichtingen, SPW en woningcorporaties. Hun feedback is in het advies verwerkt.

In de opdrachtformulering zijn de volgende vier deelopdrachten geformuleerd:

- Deelopdracht 1: Hoe ziet, vanuit de inwoner gezien, de optimale integrale toegang eruit?
- Deelopdracht 2: Geef aan wat een effectief proces is voor wat betreft multiproblem casuïstiek
- Deelopdracht 3a: Geef aan welke processen en werkwijzen versimpeld (bureaucratie verminderen) kunnen worden.
- Deelopdracht 3b: Werk uit wat slimmer georganiseerd kan worden (inclusief mandaat).

Voorliggend adviesrapport is het resultaat van deze opdracht integrale toegang en geeft een integraal advies op basis van de inzichten uit bovengenoemde vier deelopdrachten. Het rapport bevat vier adviezen:

1. Investeer in een brede lokale samenwerking met alle partners die bij de toegang betrokken zijn. Die samenwerking draagt ertoe bij dat de toegang tot zorg en ondersteuning laagdrempelig en dichtbij de inwoner beschikbaar is.

2. Werk toe naar een integrale laagdrempelige toegang voor het sociaal domein - dichtbij de inwoner en zijn/haar huishouden/gezin
3a. Versimpel een aantal processen en werkwijzen om te komen tot een snellere route voor de inwoner met zo min mogelijk bureaucratie
3b. Maak van de lokale teams ook échte teams, met een heldere opdracht, investeer in de deskundigheid van medewerkers en een goede aansturing en realiseer deze in 2020.

In het rapport staan 3 scenario's beschreven binnen advies 2:

Scenario 1: Het mandaat voor het beoordelen en toekennen van Wmo maatwerkvoorzieningen blijft bij de ISD Bollenstreek
Scenario 2: Alle medewerkers van het lokale team (van de ISD, MEE, Kwadraad en de welzijnsstichtingen) voeren een brede vraagverheldering uit. ISD medewerkers maken deel uit van het lokale team met hun bevoegdheid voor de beoordeling en toekenning van Wmo-voorzieningen, schuldhulpverlening en Participatiewet.
Scenario 3: Het mandaat voor toekennen en beoordelen van voorzieningen wordt belegd bij alle leden van het lokale team.

Voortgang integrale toegang
Op 2 november jl. hebben de wethouders sociaal domein van de B5 gemeenten het adviesrapport Project Integrale Toegang besproken. Unaniem is de voorkeur uitgesproken voor een Integrale toegang van 0 – 100+. De gemeenten willen investeren in een brede lokale samenwerking met alle partners en de toegang tot zorg en ondersteuning laagdrempelig en dichtbij de inwoner organiseren, processen versimpelen en versnellen. Ook is unaniem de voorkeur uitgesproken voor scenario 3 van het advies ten aanzien van het invulling geven aan het mandaat voor het beoordelen en toekennen van WMO-voorzieningen. Zij het dat een aantal gemeenten, waaronder Teylingen, een tussenstap wil inlassen (via scenario 2 naar 3) en dat een aantal gemeenten zich nog wil beraden over de betrokkenheid van het Servicepunt Werk SPW) bij de integrale toegang. Deze aspecten worden meegenomen in het projectplan.

Het tot stand brengen van een integrale toegang van 0 – 100+ is een majeure operatie en vergt een gedegen en door alle betrokken partijen gedragen implementatie. Het projectplan, met o.a. een tijdpad, de concrete activiteiten (lange termijn en quick wins) en een begroting, moet door alle betrokkenen worden gedragen. Bovendien moet helder worden welke (kaderstellende) besluiten in het verdere proces nodig zijn, uiteraard betrekken wij u hierbij. De veelheid van betrokken partijen, de complexe materie van het brede sociaal domein, de vele praktische zaken die geregeld moeten worden (denk aan huisvesting, ICT, protocollen, deskundigheidsbevordering) maakt dat Hillegom, Lisse en Teylingen hiervoor een (externe) kwartiermaker aan willen trekken. De aanpak is zoveel mogelijk gezamenlijk met de regiogemeenten (B5/ per januari B4), met behoud van lokale kleur waar dat noodzakelijk is.
De gemeente Hillegom heeft het voornemen om de huidige situatie van een lokaal loket, bemenst door gemeenteambtenaren en ISD en een sociaal team (gemeenteambtenaren, ISD, Kwadraad, MEE, Marente en wijkverpleegkundigen van HOZO, politie en woningcorporatie) om te vormen tot een breed integraal team inclusief het SPW en wil hiermee als pilot fungeren.

Zodra er meer zicht is op de verdere keuzes en benodigde beslissingen in het proces zullen wij u daarover informeren.

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
27 november 2018
Ons kenmerk
TGW/U201801031
Lbr. 18/077
Telefoon
070 – 373 83 93
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Ontwikkelingen onderwijshuisvesting

Samenvatting

In deze brief informeren we u over diverse ontwikkelingen op het gebied van onderwijshuisvesting, de acties die de VNG heeft ondernomen in 2018 en de te verwachten ontwikkelingen voor 2019.

Aan de orde komen in deel 1:

- De prijsontwikkelingen in de bouw, waarbij de VNG normbedragen sinds 2009 sterk zijn achtergebleven.
- De uitwerking van de voorstellen voor wetswijziging van VNG, PO raad en VO raad aan de minister voor Primair en Voortgezet onderwijs en Media de heer Slob.
- De wijze waarop de VNG uitvoering geeft aan motie 8 over onderwijshuisvesting die is aangenomen in de ALV van 26 juni 2018.
- De uitwerking van het klimaatakkoord voor onderwijshuisvesting.

In deel 2 treft u de acties die de VNG heeft ondernomen:

- De VNG normbedragen worden verhoogd.
- Gezamenlijk met PO raad en VO raad wordt een voorstel voor drie wetswijzigingen aangeboden aan de minister van OCW voor Primair en Voortgezet onderwijs en Media de heer Slob.
- Er is een expertiseteam onderwijshuisvesting ingesteld met als doel de kostenontwikkeling van onderwijshuisvesting te onderzoeken, en vooruit te kijken naar welke kosten nog op gemeenten afkomen. Mede op basis van de adviezen van dit expertiseteam zal de VNG haar inzet richting kabinet bepalen.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Aan de leden

Datum
27 november 2018
Ons kenmerk
TGW/U201801031
Lbr. 18/077
Telefoon
070 – 373 83 93
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Ontwikkelingen onderwijshuisvesting

Geacht college en gemeenteraad,

Deel 1. Inleiding en externe ontwikkelingen

1. Inleiding: gemeentelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting

Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht voor de huisvesting van het primair en voortgezet onderwijs. Gemeenten dragen (o.a.) de kosten van nieuwbouw en uitbreiding, daarvoor ontvangen zij geld via het gemeentefonds. Door middel van een gemeentelijke verordening wordt dit geld verdeeld. Schoolbesturen ontvangen van het Rijk de middelen voor onderhoud en exploitatie. Deze taakverdeling vraagt om samenwerking en afstemming van exploitatie en investeringen.

2. Diverse externe ontwikkelingen met invloed op onderwijshuisvesting.

1. Uit een analyse van het kennisinstituut voor bouwkostenontwikkeling BDB in 2016 blijkt dat de VNG-norm sinds 2009 achterblijft bij de feitelijke prijsontwikkeling: per 2017 is dit verschil opgelopen tot 48% ten opzichte van het niveau van het Bouwbesluit.
2. Ook de leden van de VNG signaleren dat in veel gevallen niet meer gebouwd kan worden voor het normbedrag. Gevolg: gemeenten moeten in een later stadium aanvullende kredieten verstrekken. Diverse gemeenten hebben daarom inmiddels de normbedragen in hun verordening verhoogd.
3. De Algemene Rekenkamer bevestigt in het rapport ‘Schoolgebouwen primair en voortgezet onderwijs: de praktijk gecheckt’ van februari 2016 het beeld van te lage normbedragen, en signaleert een aantal knelpunten in de samenwerking tussen scholen en gemeenten.
4. Om de doelstellingen van het klimaatakkoord te halen zijn de komende decennia extra inspanningen en investeringen noodzakelijk.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

5. Gezien de taak- en budgetverdeling zullen gemeenten en scholen ook voor deze opgave nauw moeten samenwerken. De globale planning van het klimaatakkoord wordt momenteel uitgewerkt in een routekaart.

3. Uitgangspunten VNG
De VNG heeft in 2015 in de toekomstverkenning 'De lat omhoog' (Lbr. 15/071 dd. 21 september 2015) de doelen voor het VNG beleid vastgesteld:
1. Onderwijshuisvesting verbinden met het sociaal domein
2. Verhogen macrobudget voor bekostiging nieuwe schoolgebouwen
3. Sturen op duurzaamheid
4. Opheffen van het investeringsverbod
5. Spreidingsplan voorzieningen primair en voortgezet onderwijs
6. Strategisch voorraadbeheer
7. Lange termijnplanning
8. Behoud van deskundigheid gemeenten

Op basis van deze uitgangspunten heeft de VNG in 2016 samen met de PO raad en VO raad voorstellen aan het kabinet gedaan om de knelpunten die de Algemene Rekenkamer signaleert op te lossen.

Deel 2 Activiteiten VNG in 2018

1. Normbedragen verhogen
Als reactie op de werkelijke kostenontwikkeling in de bouw heeft het VNG bestuur, na een positief advies van de commissies Financiën en Onderwijs, Cultuur en Sport, begin dit jaar besloten de normbedragen voor onderwijshuisvesting in de modelverordening eenmalig te verhogen met 40 %. Op de VNG-website treft u een nadere toelichting en een model wijzigingsverordening aan.

Als alternatief voor subsidiering door middel van een verordening biedt de wetgeving ook de mogelijkheid voor gemeente en scholen om te kiezen voor zogenaamde 'doordecentralisatie'. Hierbij sluiten gemeente en scholen een langlopende overeenkomst waarin de gemeente zich verbindt om jaarlijks een bedrag aan de scholen te betalen om zelf in de huisvesting te voorzien. In deze overeenkomst kunnen geheel op maat voorwaarden worden opgenomen. In deze situatie is er dus geen verordening of normbedrag van toepassing.

2. Uitwerking voorstellen aan kabinet
De gezamenlijke voorstellen zijn nader uitgewerkt in het rapport 'Concretisering Huisvestingsvoorstel PO-Raad, VO-raad en VNG', dat in mei 2018 in concept is gepubliceerd. In deze concretisering stellen wij de minister voor Basis- en voortgezet onderwijs en Media de heer Slob voor om een drietal onderling met elkaar samenhangende wetswijzigingen door te voeren:

1. Neem in de wet de voorziening renovatie op als alternatief voor vervangende nieuwbouw. Gemeente en schoolbestuur kunnen hierdoor, als een gebouw aan het einde van de levensduur is, ervoor kiezen om het gebouw te renoveren in plaats van te slopen en herbouwen. Hierbij kan ook beter afstemming worden gezocht bij de onderhoudsplanning van schoolbesturen en een efficiënte exploitatie.

2. Hef het verbod voor scholen in het primair onderwijs om te investeren in huisvesting op, zodat zij in gelijke positie komen als het voortgezet onderwijs.

3. Neem in de wet op dat gemeenten een meerjarig Integraal Huisvestingsplan (IHP) vaststellen, waarvan de eerste vier jaar juridisch verplichtend zijn.

Het doel van deze voorstellen is om de onduidelijkheid over wie verantwoordelijk is voor renovatie op te heffen, het mogelijk te maken dat gemeenten en scholen hun investeringen en exploitatie uitgaven beter op elkaar afstemmen, en scholen en gemeenten meerjarig inzicht te geven in de benodigde investeringen.

In juni 2018 is een viertal voorlichtingsbijeenkomsten over deze voorstellen gehouden. Het VNG-bestuur heeft deze voorstellen, na een positief advies van de commissies Financiën, Zorg, Jeugd en Onderwijs, en Economie, Klimaat, Energie en Milieu, op 1 november vastgesteld. Binnenkort worden deze voorstellen aangeboden aan het kabinet.

3. Verbinding leggen met klimaatakkoord
In het voorjaar van 2018 werd duidelijk dat de verduurzamingsopgave van het klimaatakkoord in alle opzichten (planning, uitvoering, samenwerking, financiële gevolgen) zo nauw samenhangt met de bovenstaande ontwikkelingen dat begin juli 2018 is afgesproken om de gezamenlijke voorstellen te integreren in het traject van verduurzaming. Dit betekent dat de besluitvorming en uitwerking van het klimaatakkoord en de voorstellen voor wetswijziging waar mogelijk als één traject worden uitgevoerd.

4. Uitvoering motie onderwijshuisvesting door instelling expertiseteam
Op de ALV van 25 juni 2018 vroegen de leden in een motie aandacht voor de ontwikkelingen, en met name voor de financiële gevolgen. Om uitvoering te geven aan deze motie heeft het bestuur op 1 november jl. een expertiseteam Onderwijshuisvesting ingesteld met de volgende opdracht:

- Maak een reconstructie van de ontwikkeling van de geldstroom die gemeenten (via het gemeentefonds) beschikbaar hebben voor onderwijshuisvesting in de afgelopen 10 jaar;
- Maak voor diezelfde periode een analyse van de ontwikkeling van de kosten voor onderwijshuisvesting die gemeenten maken op basis van hun zorgplicht en als gevolg van veranderende duurzaamheidsvereisten (zowel van de ontwikkeling die zich heeft voorgedaan als van de ontwikkelingen die te verwachten is);
- Geef een beeld van de (onderhouds)toestand van schoolgebouwen en van de opgave die er nog ligt;
- Maak een analyse van de verdeling van de kosten over de verschillende betrokken partijen;
- De rapportage van het expertiseteam vormt ook inbreng in het traject rond het Klimaatakkoord.

5. Verwachte toekomstige ontwikkelingen
De conclusies en adviezen van het expertiseteam onderwijshuisvesting worden verwacht in het voorjaar van 2019. Naar alle waarschijnlijkheid zal de minister voor Basis- en Voortgezet onderwijs en Media de heer Slob spoedig een aanvang maken met de wetsvoorstellen.

De doorlooptijd van dit traject zal ten minste anderhalf jaar zijn. In die periode gaat de VNG, in samenwerking met PO-Raad en VO-raad, verder met het uitwerken van modellen of voorbeelden voor integrale huisvestingsplannen, afspraken over gezamenlijk investeren en de verdere uitwerking van het klimaatakkoord.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Algemeen directeur

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
29 november 2018
Ons kenmerk
COS/U201801087
Lbr. 18/078
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)
3

Onderwerp
Moties Buitengewone ALV 30 november 2018 en
overeenstemming met SZW over opvolging ROB-advies BUIG

Samenvatting

Hierbij ontvangt u drie moties die zijn ingediend door de gemeente Groningen, mede namens een groot aantal andere gemeenten. Bij iedere motie zijn de mede indienende gemeenten vermeld.
De drie moties betreffen:

- Toekomstbestendig zorgsysteem
- Stevige structurele afspraken in het sociaal domein II
- Advies Raad Openbaar bestuur II.

In het licht van deze laatste motie is van belang dat de VNG overeenstemming heeft bereikt met de staatssecretaris van SZW over de opvolging van het ROB-advies over het BUIG budget.

Het VNG-bestuur bepaalt op 30 november a.s. zijn preadviezen op deze moties en zal deze preadviezen in de ledenvergadering aan u voorleggen. De moties zullen worden behandeld bij agendapunt 5b. “Verantwoording over moties sociaal domein ALV 27 juni 2018 (inclusief afspraken met kabinet)”.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Aan de leden

Datum
29 november 2018
Ons kenmerk
COS/U201801087
Lbr. 18/078
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)
3

Onderwerp
Moties Buitengewone ALV 30 november 2018 en
overeenstemming met SZW over opvolging ROB-advies BUIG

Geacht college en gemeenteraad,

Als bijlagen bij deze ledenbrief ontvangt u drie moties die zijn ingediend door de gemeente Groningen, mede namens een groot aantal andere gemeenten. Bij iedere motie zijn de mede indienende gemeenten vermeld. De drie moties betreffen:

- Toekomstbestendig zorgsysteem
- Stevige structurele afspraken in het sociaal domein II
- Advies Raad Openbaar bestuur II.

Het VNG-bestuur bepaalt op 30 november a.s. zijn preadviezen op deze moties en zal deze preadviezen in de ledenvergadering aan u voorleggen. De moties zullen worden behandeld bij agendapunt 5b. “Verantwoording over moties sociaal domein ALV 27 juni 2018 (inclusief afspraken met kabinet)”.

In het licht van deze laatste motie is van belang dat de VNG overeenstemming heeft bereikt met de staatssecretaris van SZW over de opvolging van het ROB-advies over het BUIG budget.

<u>Overeenstemming met SZW over laatste aanbevelingen ROB advies inzake BUIG budget</u>
De VNG en staatssecretaris Van Ark hebben overeenstemming bereikt over aanbevelingen 2 en 3 van het ROB advies inzake het BUIG budget. Hiermee zijn over alle aanbevelingen van de ROB afspraken gemaakt.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

De ROB deed drie aanbevelingen over de totstandkoming van het BUIG budget:

1. Zorg voor een oplossing voor tekortkomingen in de ramingen van het macrobudget uit het recente verleden.
2. In de raming van het macrobudget niet-conjuncturele, niet-beïnvloedbare, externe effecten zoals statushouders mee te nemen; bij de raming van beleidseffecten de raming van het CPB te volgen, tenzij er zwaarwegende en goed onderbouwde redenen zijn dit niet te doen.
3. Rijk en gemeenten spreken procedures af hoe om te gaan met tekorten die ondanks de gevolgde aanbevelingen kunnen optreden.

Wat is afgesproken:

Ad1. Financiële tegemoetkoming wordt niet afgeroomd
Bij de vaststelling van het macrobudget 2018 en 2019 wijkt SZW ten gunste van gemeenten af van de raming van het CPB. De afwijking zit op de raming van de beleidseffecten. Dit leidt in 2018 en 2019 tot een macrobudget dat € 80 miljoen respectievelijk € 100 miljoen hoger uitvalt. De afwijking van de CPB-raming is een financiële tegemoetkoming en voorkomt dat tekorten uit het verleden doorwerken. Deze afwijking ten opzichte van de CPB-raming blijft bestaan ook als door conjuncturele effecten de bijstandspopulatie afneemt. Deze afwijking kan dus niet afgeroomd worden. Dit wil niet zeggen dat het macrobudget 2019 niet naar beneden bijgesteld kan worden, maar wel dat het voordeel ten opzichte van de CPB-raming blijft behouden.

Ad2. Rol VNG en CPB bij raming Macrobudget BUIG
Het doel van deze aanbeveling is om tot een betere raming te komen van het macrobudget en daarmee de grote afwijkingen zoals in 2016 en 2017 te voorkomen. In de afspraken met SZW hebben we ook afspraken gemaakt over meer transparantie en invloed van de VNG in het ramingsproces.

Afgesproken is dat als er wijzigingen zijn in het rijksbeleid die effect hebben op het bijstandsbudget, SZW inzicht biedt in de financiële gevolgen en de gemaakte aannames. Daarbij is voldoende ruimte voor de VNG om de effecten te toetsen en onderbouwde voorstellen te doen voor aanpassingen.

Bij beleidsmaatregelen die een effect hebben van meer dan € 50 miljoen stemt SZW af met het CPB. De onderbouwing van de raming en het resultaat van de afstemming wordt gedeeld met de VNG. SZW deelt deze informatie voordat deze openbaar gemaakt wordt zodat op basis van input van de VNG, wijzigingen in de raming nog mogelijk zijn. Als SZW wil afwijken van de raming van het CPB geldt, zoals de ROB adviseert, “comply or explain”.

Als een beleidseffect eenmaal is ingeboekt geldt in beginsel dat de raming niet wordt gewijzigd. Voordat het macrobudget wordt vastgesteld, wordt de VNG gekend in de berekening. De VNG toetst of is voldaan aan de afspraken omtrent het vaststellen van de budgetten en of de vooraf vastgestelde beleidseffecten conform de afspraken zijn verwerkt in de raming.

Het is mogelijk dat er, ondanks bovenstaande afspraken, een verschil van inzicht is tussen SZW en VNG over de raming van het beleidseffect. In dat geval kan de raming geagendeerd worden op het bestuurlijk overleg tussen de VNG en SZW. In geval van een wetsvoorstel kan het eindoordeel van de VNG worden opgenomen in de Memorie van Toelichting waarmee dus ook de Tweede Kamer is geïnformeerd.

Ad3. Transparant proces en overleg
Ondanks het streven zo goed mogelijk te ramen, kunnen afwijkingen zich voor doen. De ROB adviseert gemeenten en Rijk met elkaar in gesprek te blijven. Ze verwijzen hierbij naar een eerder advies van de Rfv waarin zij er voor pleiten dat als het saldo van de tekorten en overschotten significant is (bijvoorbeeld 3%) er een nadere analyse komt van de afwijking.

Met SZW is afgesproken dat bij een significante afwijking tussen budget en realisatie, SZW, VNG en CPB op basis van de beschikbare data de afwijking analyseren. Een analyse vindt plaats wanneer deze afwijking 3% of meer is, of wanneer de afwijking beperkter is dan 3% maar de meerjarige context hier aanleiding toe geeft. De uitkomsten van de analyse worden in het Bestuurlijk Overleg besproken.

Met deze afspraken zijn de aanbevelingen van het ROB op een adequate manier vertaald. Er is een financiële tegemoetkoming waardoor de tekorten uit het verleden niet doorwerken. En er zijn afspraken gemaakt over een transparant proces om te komen tot de raming van het macrobudget en de rol van de VNG hierin. Dit biedt gemeenten betere waarborgen met betrekking tot de toekomstige ramingen van het macrobudget. Kernwoorden zijn meer transparantie en overleg.

Het afronden van de gesprekken met SZW heeft de voorbereidingen voor de BALV doorkruist. Tijdens de BALV zal Peter Heijkoop als voorzitter van de commissie Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie, de bereikte overeenstemming verder toelichten. Dit is relevant voor de afdoening van de tijdens de ALV aangenomen moties en een voor de BALV ingediende nieuwe motie over dit onderwerp.

Samenloop overeenstemming en Buitengewone ALV
Het afronden van de gesprekken met de staatssecretaris van SZW viel samen met de voorbereidingen voor de Buitengewone ALV. Tijdens de Buitengewone ALV zal Peter Heijkoop, voorzitter van de commissie Participatie, Schuldhulpverlening en Integratie, de bereikte overeenstemming nader toelichten. De overeenstemming is van belang voor de afdoening van de tijdens de ALV van 27 juni 2018 aangenomen moties en de ingediende nieuwe motie hierover.

Meer informatie kunt u vinden:
- In het artikel hierover met Peter Heijkoop in VNG magazine nr. 18
- Bijlage: Q en A's

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

mr J.H.C. van Zanen
voorzitter

Ministerie van Justitie en Veiligheid

VNG

Samenwerkingsafspraken Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV)
d.d. 29 november 2018

1. Doelstelling

Gemeenten en het Rijk werken intensief samen om een landelijk netwerk van begeleidings- en opvangvoorzieningen te realiseren dat als doel heeft om bestendige oplossingen te vinden voor migranten zonder recht op verblijf of rijksopvang. Door hen te begeleiden naar zelfstandige terugkeer, doormigratie of indien aan de orde, legalisering van verblijf, wordt de bijbehorende zorg- en of veiligheidsproblematiek aangepakt.

2. Start gezamenlijk programma ontwikkeling LVV

In het regeerakkoord "Vertrouwen in de Toekomst" is een passage opgenomen over de opvang van migranten zonder recht op verblijf of rijksopvang. In een gezamenlijk programma dat binnen deze kabinetsperiode wordt afgerond wordt een nauwe samenwerking tussen gemeenten en het Rijk tot stand gebracht die erop is gericht de doelstelling te bereiken. Het programma beoogt de staande praktijk werkenderwijs te verbeteren en de Landelijke Vreemdelingen Voorziening (LVV) stap voor stap vanuit de praktijk te ontwikkelen. Het programma werkt aan de LVV's op basis van een gedeelde analyse over de bestaande opvang, de populatie en werkwijzen. Centraal in het programma staat een aantal pilot-LVV's waarin lokaal en regionaal de samenwerking tussen betrokken organisaties vorm krijgt en verschillende instrumenten en werkwijzen worden beproefd die een bijdrage aan de doelstelling leveren. Daarnaast wordt op landelijk niveau aan een aantal instrumenten en voorzieningen gewerkt die de samenwerking binnen en tussen de LVV's mogelijk maken, zoals bijvoorbeeld de mogelijkheid om informatie uit te wisselen, een specifieke doelgroepaanpak toe te passen, of de beoordeling van lokale casuïstiek op te schalen.

Het programma ontwikkelt met haar activiteiten antwoorden op een aantal complexe vraagstukken waarover partijen historisch van inzicht verschillen. De activiteiten van het programma worden geëvalueerd door een onafhankelijke partij die met haar objectieve bevindingen de samenwerkingspartners zal informeren over de te verwachten effectiviteit van verschillende instrumenten en werkwijzen. Deze bevindingen vormen de inhoudelijke basis voor een uiteindelijk te sluiten bestuursakkoord tussen Rijk en gemeenten.

3. Uitgangspunten LVV-netwerk

De realisatie en het functioneren van LVV's zijn een gezamenlijke verantwoordelijkheid van Rijksoverheid en gemeenten. Zij werken aan de opgave vanuit wederzijds vertrouwen, maken gebruik van elkaars kennis, kunde en bevoegdheden, en maken verschillen van inzicht tijdig onderling bespreekbaar. Die betrokken partijen werken actief aan een breed draagvlak voor de LVV's. In de LVV's wordt gebruik gemaakt van de expertise en inzet van maatschappelijke organisaties die gespecialiseerd zijn in de begeleiding van de doelgroep.

Rijk en gemeenten houden hierbij de volgende uitgangspunten aan:

- LVV-begeleiding en –opvang is geen vanzelfsprekende vervolgstap op de beëindiging van rijksopvang. Het is een instrument voor gevallen waarin reguliere instrumenten in de migratieketen niet hebben gewerkt en een betrokkene in een perspectiefloze situatie is beland. Deze notie wordt verwerkt in het toegangsbeleid van iedere (pilot-)LVV.
- De opzet van de LVV's moet rekening houden met de feitelijke lokale situatie en de verantwoordelijkheid die gemeenten hebben voor zorg en het handhaven van de openbare orde. De opzet van de LVV's verhoudt zich verder constructief tot het regeerakkoord, het migratiebeleid, in het bijzonder het beleid ten aanzien van zelfstandige terugkeer, en de vreemdelingenwetgeving.
- Zo snel mogelijk na de intake van een vreemdeling in een LVV leveren de IND en de DT&V een dossier dat een wat de diensten betreft volledig beeld schetst van de vreemdeling. Hiermee stellen de lokale LVV-partners zo snel mogelijk een begeleidingsscenario vast voor de vreemdeling, die moet aangeven of hij of zij er gebruik van maakt. Na het aanleveren van de dossierinformatie start tevens de rusttermijn van 14 dagen.
- De LVV's vormen uiteindelijk een landelijk dekkend netwerk waarop alle gemeenten zijn aangesloten en waarvan lokale samenwerkingsverbanden op het gebied van terugkeer deel uitmaken. Ten gevolge hiervan vervullen LVV's uiteindelijk een regionale functie, die deel uitmaakt van de ontwikkelopdrachten van de pilots.
- Binnen dit netwerk wordt gestreefd naar geografische spreiding, specialisatie naar (sub-) doelgroepen en van begeleidingsmethoden, en een vorm van landelijke coördinatie en (escalatie-)overleg tussen betrokken partijen op basis van zo volledig mogelijke informatie-uitwisseling over casuïstiek.
- Onderdeel van het LVV-netwerk worden zowel de landelijke als de lokale partijen die begeleiding binnen een LVV kunnen geven of versterken (zoals gemeenten, NGO's, DT&V, IND, AVIM, COA).
- De effectiviteit van de LVV's wordt beoogd zodanig hoog te zijn dat gemeentelijke bed-, bad- en broodvoorzieningen niet meer nodig zijn. Na het sluiten van een definitief akkoord of zoveel eerder als gemeenten dat mogelijk achten is het de bedoeling dat zij hun eigen voorzieningen zoveel mogelijk in eenzelfde tempo afschalen als de LVV-capaciteit wordt opgebouwd. De uitkomsten van de evaluatie van de pilots zullen hierin worden meegenomen.
- Het Rijk en gemeenten zetten met het LVV-netwerk in op een structureel en gezamenlijk instrument voor de problematiek rond het illegaal verblijf van de doelgroep. Hiermee wordt uiteindelijk een voorziening voor de lange termijn beoogd. De rijksfinanciering van de voorziening en de gemeentelijke financiële bijdrage daaraan zijn om deze reden meerjarig vastgesteld. Aan het einde van de pilotperiode worden er definitieve afspraken gemaakt waarbij tevens de financiën opnieuw worden bezien, gebaseerd op ervaringen uit de pilotperiode.
- De geprognotiseerde capaciteit en financiering van het LVV-programma zijn tot stand gekomen op basis van het aanbod van de doelgroep in gemeenten in 2018. Daarnaast zijn er aannames over doelbereik en doorstroom naar rijksopvang gedaan. Wanneer blijkt dat het aanbod van vreemdelingen uit de doelgroep in gemeenten in de praktijk sterk afwijkt, of de doorstroom naar het land van herkomst of rijksopvang sterk achterblijft, zal bestuurlijk overleg plaatshebben over de oorzaken en mogelijke oplossingen daarvoor.

De opzet van de LVV's:

- Er wordt in de opzet en werkwijze van de afzonderlijke LVV's voortgebouwd op de huidige opzet en ervaringen op lokaal niveau, versterkt door een vooraf overeengekomen en onderling afgestemde inzet van de DT&V, de IND en overige diensten in de migratieketen. Dit betekent dat er met name in de ontwikkelfase verschillen in opzet zullen voorkomen tussen pilots.
- Hoe de verantwoordelijkheid tussen Rijk en gemeenten binnen de uiteindelijke LVV-samenwerking te verdelen, zal in goed overleg nader worden bezien. In de pilotfase zal het LVV programmabureau enerzijds lid zijn van de lokale LVV-stuurgroep en anderzijds de pilotgemeenten betrekken bij landelijke plan- en besluitvorming.
- De Dienst Terugkeer en Vertrek houdt toezicht op de LVV doordat alle vreemdelingen die er begeleiding en/of onderdak krijgen bekend worden gemaakt bij de DT&V, en vertegenwoordigers van de DT&V lid zijn van het opdrachtgeversoverleg, de lokale stuurgroepen, de lokale casusoverleggen/LSO's en het landelijke escalatieoverleg voor casuïstiek. Daarnaast rapporteert de DT&V aan het opdrachtgeversoverleg over het vertrekproces in de pilot-LVV's en doet zij aanbevelingen ter verbetering van de kwaliteit ervan.[1]
- In het programma LVV zal worden bezien of de LVV een juridische status dient te krijgen.
- De focus zal op professionele individuele begeleiding van de doelgroep liggen waarbij tijdelijk verblijf in een LVV (opvang) onderdeel kan uitmaken van een te volgen traject.
- De beoogde bestendige oplossing zal veelal terugkeer naar het land van herkomst of legaliseren van verblijf betekenen. Partijen accepteren daarbij dat een oplossing niet in alle gevallen binnen het vreemdelingrechtelijke domein mogelijk is.
- LVV's kunnen met vraagstukken omtrent coördinatie en besluitvorming over casuïstiek rekenen op een gebundelde, snelle en effectieve ondersteuning van de vreemdelingenketen. Voor gevallen waarin besluitvorming over LVV-trajecten op lokaal niveau vastloopt, wordt een landelijk mechanisme gerealiseerd waarnaar individuele LVV's kunnen opschalen.
- Wanneer betrokkenen (bijvoorbeeld om medische redenen) zelf niet in staat worden geacht om de gevolgen van hun eigen handelen in te schatten, bijvoorbeeld bij het instemmen met een begeleidingstraject naar een bestendige oplossing, zal ernaar worden gestreefd om de betrokkene eerst van de noodzakelijke zorg te voorzien.
- Van belang is om binnen de doelgroep van de LVV verschillende categorieën te onderscheiden; differentiatie in opvang en begeleiding is nodig. Vooralsnog wordt de doelgroep, die werkende weg zal worden aangepast als volgt omschreven: 'Vreemdelingen zonder verblijfsrecht en behoudens contra-indicaties als openbare orde die, om wat voor reden dan ook, Nederland niet hebben verlaten vanuit het reguliere terugkeerproces – ofwel via zelfstandige terugkeer, ofwel via gedwongen terugkeer – en die niet in aanmerking komen voor overige vormen van opvang'.
- Als blijkt dat de begeleiding in de LVV niet bijdraagt aan een bestendige oplossing en perspectief voor de betrokkene, dan zal deze de LVV moeten verlaten, om plaats te maken voor anderen waarbij een bestendige oplossing wel binnen bereik ligt.
- Van belang is dat zoveel mogelijk moet worden voorkomen dat er sprake is van dakloosheid, overlast, en het beroep doen op gemeentelijke voorzieningen – dit wordt bij het verlaten van de LVV door alle partners in overweging genomen. In een breder kader geldt dat in overeenstemming met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) humanitaire noodsituaties dienen te worden voorkomen. Tegelijkertijd hebben

[1] Het regeerakkoord "Vertrouwen in de Toekomst" bepaalt dat de LVV's "onder toezicht" staan van de DT&V.

vreemdelingen in de doelgroep een eigen verantwoordelijkheid om een bestendige oplossing voor hun illegale verblijf na te streven.

- Alle betrokken partijen realiseren zich dat sprake is van een pilotperiode waarin de juiste aanpak, structuur en wijze van samenwerken moeten worden ontwikkeld tegen een achtergrond van complexe verhoudingen en een lange historie. Incidenten en onwenselijke situaties worden daarom gezamenlijk besproken en waar nodig geëscaleerd met het doel om op zo kort mogelijke termijn tot werkbare oplossingen te komen.
- Om een goede procesgang van zowel LVV-organisatie als casuïstiek te bevorderen wordt casusmonitoring georganiseerd die de voortgang in kaart brengt.

4. Governance

Het programma vindt plaats onder gedeeld opdrachtgeverschap van gemeenten, vreemdelingenketen en het verantwoordelijke departement (JenV). Het Rijk financiert en faciliteert het programmabureau.

Dit houdt in:

- Het LVV-programma maakt onderdeel uit van het Interbestuurlijk Programma (IBP) van de huidige kabinetsperiode.
- Het opdrachtgeverschap van het landelijk programma is belegd bij Landelijke Regietafel Migratie en Integratie (LRT). Hierbinnen zijn de staatssecretaris van JenV en de delegatie van het VNG-bestuur opdrachtgever.
- Namens de LRT is er dagelijks opdrachtgeverschap dat de dagelijkse sturing aanbrengt.
- Het programmabureau fungeert als opdrachtnemer.
- Daarnaast wordt er gezorgd voor goed overleg met de organisaties die een uiteindelijke taak krijgen nadat de programmadoelen zijn gerealiseerd. Van belang is om resultaten van het programma telkens te kunnen toetsen aan uitvoerbaarheid binnen de staande organisaties en kaders.
- De bemensing van het programmabureau reflecteert het gezamenlijke opdrachtgeverschap van Rijk en gemeenten.
- De pilots worden lokaal uitgevoerd en zowel landelijk als lokaal bestuurd. Voor de besturing van de pilots worden separate governance afspraken gemaakt die zowel de rol van het lokale gezag als de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de rijksoverheid reflecteren.

5. Financiering

De totale kosten van het programma zijn begroot op achtereenvolgens 22,6 miljoen (2019), 18,5 miljoen (2020) en 17,9 miljoen (2021). Hiervoor stelt het Rijk in de periode 2018-2021 jaarlijks 12 miljoen beschikbaar[2]. Dit wordt aangevuld met 3,5 miljoen (2019), 1,5 miljoen (2020) en 1,5 miljoen (2021) aan Europese subsidies. Daarnaast wordt aanvullende personele inzet vanuit de IND en DT&V gerealiseerd. De gemeenten leveren een jaarlijkse bijdrage van 7,1 miljoen (2019), 5,0 miljoen (2020) en 4,4 miljoen (2021) op basis van een herverdeling vanuit het Gemeentefonds.

[2] De tegemoetkoming in de kosten die gemeenten in het lopende jaar voor hun voorzieningen hebben gemaakt betreft de periode waarin besprekingen voor deze samenwerkingsovereenkomst werden gevoerd en gemeenten hun capaciteit beschikbaar hielden voor toekomstige ombouw naar LVV-plekken.

- Het programma veronderstelt ieder jaar een verbetering van het doelbereik die is verrekend in de financiering.
- De financiering veronderstelt de inzet van incidentele middelen door het Rijk waaronder een subsidie middels EU-fondsen. Het Rijk vult deze middelen aan wanneer deze niet inzetbaar blijken.
- De rijksmiddelen worden, uitgezonderd de inzet van het personeel van de migratieketen, aan de LVV gemeenten overgeheveld via een decentralisatie-uitkering. De verdeling van deze uitkering kan jaarlijks worden bijgesteld wanneer de vraag naar capaciteit tussen LVV-gemeenten verschuift. Gemeenten maken onderling een afspraak over het re-alloceren van financiële middelen indien zij dit vaker nodig achten.
- Indien er tekorten ontstaan wordt er in goed overleg naar een oplossing gezocht.

6. Ondertekening

Namens het hoofdbestuur van de VNG

Theo Weterings

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Mark Harbers

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
30 november 2018
Ons kenmerk
TIP/U201801088
Lbr. 18/079
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)
1

Onderwerp
LedenbriefSamenwerkingsafspraken Landelijke Vreemdelingen Voorzieningen

Samenvatting

In deze brief wordt nader ingegaan op de op 29 november ondertekende de VNG en staatssecretaris van Justitie en Veiligheid de Samenwerkingsafspraken Landelijke Vreemdelingen Voorzieningen (LVV).
Met het ondertekenen van deze afspraken is een begin gemarkeerd van een driejarig periode waarbinnen in vijf beoogde gemeenten pilots zullen worden uitgevoerd. In deze pilots werken Rijk en gemeenten met medewerking van ngo's samen met als doel; het realiseren van een landelijk netwerk van begeleidings- en opvangvoorzieningen om bestendige oplossingen te vinden voor migranten zonder recht op verblijf of rijksopvang. Door hen te begeleiden naar zelfstandige terugkeer, doormigratie of indien aan de orde, legalisering van verblijf, wordt de bijbehorende zorg- en of veiligheidsproblematiek aangepakt.

Gedurende de pilotperiode wordt op basis van een objectieve evaluatie het definitieve akkoord gesloten tussen Rijk en gemeenten over de vorm en locaties van de LVV. Het is nadrukkelijk de bedoeling om te komen tot een structurele oplossing, waarbij de LVV's zodanig worden opgezet dat gemeenten het niet meer nodig vinden een eigen BBB voorziening in stand te houden en dat deze worden afgebouwd. De gemeenten met een LVV lossen dan de problematiek voor alle gemeenten op.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Aan de leden

Datum
30 november 2018
Ons kenmerk
TIP/U201801088
Lbr. 18/079
Telefoon
070 373 8393
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Ledenbrief Samenwerkingsafspraken Landelijke Vreemdelingen Voorzieningen

Geacht college en gemeenteraad,

Via deze ledenbrief informeren wij u over de gemaakte samenwerkingsafspraken rondom de ontwikkeling van de Landelijke Vreemdelingen Voorzieningen. Het ondertekenen van deze samenwerkingsafspraken door de VNG en staatssecretaris Harbers van het ministerie van Veiligheid en Justitie op 29 november 2018, kan worden gemarkeerd als een memorabel moment. Het vormt de markering van een start van een programma waarin in vijf beoogde pilotgemeenten door intensief samen te werken wordt toegewerkt aan het tot stand brengen van een landelijk netwerk van begeleidings- en opvangvoorzieningen. Het doel is om bestendige oplossingen te vinden voor migranten zonder recht op verblijf of rijksopvang. De ondertekening vormt daarbij voor gemeenten en Rijk ook een doorbraak in een lang slepend dossier.

Landelijke Vreemdelingen Voorzieningen
In het Regeerakkoord ‘Vertrouwen in de toekomst’ heeft het kabinet het beleidsvoornemen kenbaar gemaakt om acht Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen (LVV) in te richten voor vertrekplichtige vreemdelingen. De uitwerking hiervan gebeurt in het kader van het IBP als onderdeel van de maatschappelijke opgave ‘Nederland en migrant voorbereid’.
De LVV worden stap voor stap vanuit de praktijk ontwikkeld. Hiertoe wordt gestart met een aantal pilots, ondersteund door een landelijk programma met ontwikkelthema’s. Het doel van dit programma is om te komen tot een landelijk dekkend netwerk van begeleidings- en opvangvoorzieningen waarbinnen bestendige oplossingen worden gevonden voor migranten zonder recht op verblijf of rijksopvang. Door hen te begeleiden naar zelfstandige terugkeer, doormigratie of, indien aan de orde, legalisering van verblijf, wordt de bijbehorende zorg- en veiligheidsproblematiek aangepakt. Het betreft een ingewikkelde doelgroep waarvoor oplossingen alleen gevonden kunnen worden door intensieve samenwerking tussen alle betrokken partijen, inclusief de organisaties in de vreemdelingenketen en maatschappelijke organisaties.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Voor het slagen van het programma is een oplossingsgerichte, samenwerkingsgerichte en flexibele houding van zowel Rijk, rijksdiensten, gemeenten en maatschappelijke organisaties van belang. Het gaat om een gezamenlijke ontwikkeling die tijdens de pilotperiode ondersteund wordt. Gedurende het programma wordt tevens onderzocht hoe het aantal locaties kan worden uitgebreid, zodat er op termijn een goede landelijke dekking is . Hierbij wordt ook de mogelijkheid onderzocht om te werken met dependances van de LVV locaties in de regio om op die manier voor een betere spreiding te zorgen en aan te sluiten op wat er lokaal al is.

Gedurende de pilotperiode wordt op basis van een objectieve evaluatie het definitieve akkoord gesloten tussen Rijk en gemeenten over de vorm en locaties van de LVV. Het is nadrukkelijk de bedoeling om te komen tot een structurele oplossing, waarbjj de LVV's zodanig worden opgezet dat gemeenten het niet meer nodig vinden een eigen BBB voorziening in stand te houden en dat deze worden afgebouwd. De gemeenten met een LVV lossen dan de problematiek voor alle gemeenten op.

De basis voor het starten van het programma wordt gevormd door het tekenen van samenwerkingsafspraken door de staatsecretaris en de VNG, die als bijlage bij deze brief zijn gevoegd. De staatsecretaris heeft tevens een uitnodiging gestuurd aan de gemeenten Amsterdam, Rotterdam, Utrecht, Eindhoven en Groningen om daar te beginnen met de pilots. Deze gemeenten worden benaderd door de staatsecretaris vanwege hun betrokkenheid bij de ontwikkeling van de plannen en de omvang van de doelgroep in de huidige BBB's. De pilots zullen worden geëvalueerd door een onafhankelijke partij om te onderzoeken welke aanpak het meest effectief is.

Financiering

Omdat gemeenten en de Rijksoverheid een gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor het oplossen van de maatschappelijke opgave waar het LVV-programma zich op richt zal het programma vanuit de rijksoverheid en gemeenten gezamenlijk worden bekostigd. De staatsecretaris maakt over een periode van drie jaar totaal €42,5 miljoen euro vrij om het programma te financieren. Gemeenten zullen gedurende de looptijd van het programma € 16,5 miljoen euro bijdragen vanuit het gemeentefonds. Daarnaast stelt de staatsecretaris eenmalig € 12 miljoen euro beschikbaar ter compensatie van de kosten die gemeenten hebben gehad voor BBB opvang in 2018.

In de decembercirculaire zullen de macro bedragen worden genoemd. De wijze waarop de uitname uit het gemeentefonds zal plaatsvinden en op basis van welke verdelingssystematiek de middelen worden herverdeeld zal in de meicirculaire 2019 worden vermeld. In het beoogde bestuursakkoord zullen de uiteindelijke financiële bepalingen worden bepaald op basis van in het programma getoetste aannames en de werkelijk gemaakte kosten.

De opzet van deze afspraken waarbij de LVV stap voor stap vanuit de praktijk worden ontwikkeld zetten er op in om gezamenlijk de complexe problematiek rondom de doelgroep op te gaan lossen. Dit betekent een kans op een doorbraak op een ingewikkeld dossier.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Algemeen directeur

Secretariaat
Postbus 574
1620 AN Hoorn
secretariaat@nbpb.nl
www.nbpb.nl
0229-706111

Alle gemeenten in Nederland
T.a.v. de Griffier van de Gemeenteraad

Hoorn, 28 november 2018

Onderwerp: Ingezonden stuk gemeenteraad | Beschermingsbewindvoering

Geachte heer/mevrouw,

Namens de NBPB (Nederlandse Beroepsvereniging voor Professionele Bewindvoerders) vragen wij uw aandacht voor deze brief.

Wie zijn wij?

De NBPB is een landelijke beroepsvereniging die ongeveer 500 aangesloten professionele beschermingsbewindvoerders (kantoren) vertegenwoordigt. Wij staan voor kwalitatief hoogwaardige bewindvoering en een goede dienstverlening aan cliënten door onze goedgekeurde bewindvoerders.

Waarom dit bericht?

Diverse gemeenten onderzoeken momenteel de mogelijkheden voor het aanpassen van het beleid omtrent schuldhulpverlening en bewindvoering. Vooral de oplopende kosten die gemeenten hebben doordat zij voor veel inwoners de bijzondere bijstand voor bewindvoering dienen te bekostigen, geven hen een prikkel tot het onderzoeken van alternatieven. Terwijl de ene gemeente beschermingsbewind in gemeentelijke handen wil brengen, zoekt de andere gemeente juist naar samenwerking met bewindvoerders en andere hulpverleners om zo tot een zo goed mogelijk beleid, waarin de kwetsbare burger voorop staat, te komen. **Wij, als beroepsvereniging voor bewindvoerders, willen u heel graag meer informatie over beschermingsbewind geven, met u samenwerken en u in contact brengen met onze leden in uw gemeente.**
Er zijn veel misverstanden rondom beschermingsbewind. Hierdoor ontstaat een negatieve beeldvorming en worden bewindvoerders met enige regelmaat door de media in een kwaad daglicht gesteld. **Als beroepsvereniging herkennen wij ons niet in deze berichtgeving en wij betreuren het eenzijdige en onvolledige beeld dat door de media wordt geschetst.** Wij gebruiken deze brief dan ook tevens voor het weerleggen van een aantal hardnekkige misverstanden rondom beschermingsbewind.

Beschermingsbewindvoerders

Beschermingsbewind is een wettelijke maatregel vastgelegd in het Burgerlijk Wetboek (Artikel 431: BW 1). Kwetsbare burgers met een geestelijke of lichamelijke problematiek wordt bescherming geboden op financieel gebied. Sinds 2014 is beschermingsbewind ook mogelijk voor mensen met problematische schulden.

De bewindvoerders die bij de NBPB zijn aangesloten zijn betrokken, goed geïnformeerde, hoog opgeleide en integere professionals. Zij zetten zich voor de volle 100 procent in om hun werk goed te doen voor hun cliënten.

In samenwerking met de beroepsverenigingen, Rechtspraak en het Ministerie van Justitie en Veiligheid is vanaf 2014 sterk ingezet op het verhogen en vastleggen van de kwaliteitseisen. Alle reeds actieve en nieuwe bewindvoerders zijn getoetst op deze eisen door het Landelijk Kwaliteitsbureau van de Rechtspraak en worden jaarlijks opnieuw gecontroleerd. Daarnaast stelt de NBPB aanvullende eisen aan de leden om zo voortdurende verbetering en verhoging van de kwaliteit te ontwikkelen. Ook deze eisen worden gecontroleerd met behulp van een jaarlijkse audit. **Het is absoluut een misverstand dat iedereen zomaar op eigen initiatief professioneel bewindvoerder kan worden. De term 'commerciële bewindvoerders' die veelvuldig door de media wordt gebruikt geeft een vertekend beeld.**

Soms wordt door de rechter een familiebewindvoerder toegewezen. Dit is een bekende van de onderbewindgestelde, bijvoorbeeld een ouder, echtgenoot of kennis. Pas bij drie of meer bewinden wordt gesproken over een professioneel bewindvoerder en moet de bewindvoerder voldoen aan de kwaliteitseisen voor bewindvoerders die opgesteld zijn door de rechtbank.

Snelle groei onderbewindgestelden

Door maatschappelijke ontwikkelingen is het aantal personen dat onder bewind is gesteld de laatste jaren snel gegroeid. Gemeentes worstelen met de oplopende kosten aangezien de vergoeding voor bewind meestal vanuit de bijzondere bijstand wordt bekostigd. Beschermingsbewind staat los van een minnelijk of wettelijk schuldhulpverleningstraject. Bewindvoerders hebben wel een taak in de toeleiding tot een regulier schuldhulpverlenings-traject bij de gemeente. Deze taak nemen zij ook op zich als er financiële stabiliteit bij de klant is.

Toegevoegde waarde beschermingsbewind

Het is belangrijk voor ogen te houden dat beschermingsbewind, ook wanneer de schulden zijn opgelost, juist een toegevoegde waarde kan zijn voor de betrokkene. Dit om niet weer in de problemen te komen en om ruimte te houden om te kunnen participeren in de maatschappij.

Meneer X strijdt al 5 jaar tegen kanker. Hij was hierdoor het overzicht over zijn betalingen verloren en ging, als compensatie voor zijn ellende, leuke dingen kopen. Zijn budget raakte uit balans en er ontstonden achterstanden in de huur en andere vaste lasten. Door de inzet van het bewind is zijn budget in balans gebracht en zijn de schulden afgelost. Toch blijft het bewind doorlopen. Mijnheer is nog steeds ziek en zou weer kunnen terugvallen in zijn oude patroon. Door het bewind heeft hij rust en zekerheid dat de betalingen goed lopen. Hierdoor kan hij zich meer richten op zijn gezondheid en meedoen in het leven.. Afgelopen jaar kon hij zelfs weer op vakantie met de Rode Kruisboot.

De essentie van beschermingsbewind is dat kwetsbare mensen worden ondersteund. Dat mens-zijn belangrijk genoeg geacht wordt om mee te mogen doen in het leven. Het is een kwestie van beschaving dat wij de keuze maken daar als maatschappij in te investeren.

Wat levert beschermingsbewind op?

Het maatschappelijk belang van beschermingsbewind is lastig te becijferen. Hoeveel wordt er bespaard als gewoon de huur betaald wordt en er geen ontruimingstrajecten worden ingezet? **Hoeveel wordt er bespaard als een gezin door het bewind een stabiel budget heeft en de kinderen gewoon naar school kunnen gaan met ontbijt in hun maag en een diploma kunnen halen?** Wat is de besparing als de ziektekostenpremie maandelijks betaald wordt en wanneer er geen afsluiting van energie of water nodig is?

Financiele problemen werken door in de psyche van de mensen. Hierdoor ontwikkelen deze mensen (vaak) meer medische klachten en lopen de zorgkosten voor de maatschappij op. Uit wetenschappelijk onderzoek is diverse malen gebleken dat het vermogen tot logisch nadenken bij mensen met financiële problemen significant daalt. De zelfredzaamheid, voor zover die al aanwezig was, neemt substantieel af.

De focus van de gemeentes, mede in het kader van de bezuinigingen, wordt steeds meer gelegd op zelfredzaamheid, het inzetten van vrijwilligers of ondersteuning in het eigen netwerk van de cliënt. De vraag is of mensen hier, op het dieptepunt in hun leven, daadwerkelijk mee geholpen zijn.

Inzet van vrijwilligers

Naast financiële problemen spelen bij de cliënt vaak ook psychosociale problemen een rol. Vrijwilligers zijn niet altijd voor deze gecombineerde taak opgewassen (rapport Knellende Schuldenwetgeving, juni 2018). Bij hulpverlening door vrijwilligers wordt een groot beroep gedaan op de rationele en gemotiveerde inzet van de betrokkene. Uit onderzoek is echter gebleken dat, als gevolg van financiële problemen, het doe-vermogen van betrokkenen substantieel daalt (WRR rapport, Weten is nog geen doen, april 2017). Er dient dus voorzichtig te worden omgegaan met de focus op zelfredzaamheid met ondersteuning van vrijwilligers. Om hulp vragen bij schulden is nog altijd een taboe, betrokkenen wachten te lang, bevriezen of trachten binnen eigen kring een oplossing te vinden. Wanneer de betrokkene eindelijk de stap heeft gezet voor het vragen van ondersteuning, heeft hij of zij recht op bestendige en adequate professionele ondersteuning. Beschermingsbewind biedt dit in alle facetten.

Waarom een beschermingsbewindvoerder?

De inzet van de laatste jaren om de kwaliteit, kennis en professionaliteit van de bewindvoerders te verhogen, juist om het kaf van het koren te scheiden, geeft aan hoe serieus bewindvoerders hun werk aanpakken. Door deze wettelijke vastgelegde bescherming weg te halen en onder te brengen in het gemeentelijk apparaat, bij vrijwilligers of hulpmaatjes, ontstaat juist het gevaar van misbruik vanwege het gebrek aan een gedegen controle.

> Mevrouw X werd al enkele jaren door een vrijwilliger geholpen met haar administratie. Mevrouw is uiteindelijk onder bewind gekomen omdat de vrijwilliger geen toegang kreeg tot de post. Bij aanvang van het bewind bleek dat de cliënt al ruim drie jaar recht had op vergoeding via de bijzondere bijstand voor haar tafeltje dekje maaltijdverstrekking en daarnaast recht had op een vergoeding voor haar eigen bijdrage CAK. Ook was er al die jaren geen kwijtschelding voor de gemeentelijke belastingen en waterschapsbelasting aangevraagd. De vrijwilliger had onvoldoende mogelijkheden om van de cliënt de juiste stukken op tafel te krijgen.

Een bewindvoerder heeft, door middel van de beschikking, meer mogelijkheden tot het vergaren van de juiste informatie. Vrijwilligers zijn niet controleerbaar, noch kunnen zij aansprakelijk gesteld worden wanneer zij steken laten vallen. Dit in tegenstelling tot de professionele bewindvoerders die gecontroleerd worden door de Kantonrechter en verplicht zijn een beroepsaansprakelijkheidsverzekering te hebben. **Juist vanwege het feit dat bewindvoerders de zorg en afwikkeling van de administratie volledig wegnemen en toewerken naar een stabiel budget, krijgt de betrokkene de rust en de kracht om zichzelf weer te herpakken en op termijn (indien mogelijk) weer stapje voor stapje naar zelfstandigheid te groeien.**

Adviesrecht

Op dit moment is een wetsvoorstel in voorbereiding waarbij gemeentes adviesrecht krijgen voor bewindvoering bij problematische schulden.
Wij zijn van mening dat de hulpvrager de noodzakelijke hulp en ondersteuning kan krijgen wanneer er een goede samenwerking tussen gemeenten en bewindvoerders is, de schuldhulpverlening adequaat is opgezet en er gezamenlijk projecten worden opgezet voor de bevordering van uitstroom (waar mogelijk) en vroegsignalering.

Ons verzoek

Wij verzoeken u onze reactie als ingezonden stuk in te brengen in de raadsvergadering. Graag vernemen wij van uw gemeente het standpunt inzake bewindvoering en een toelichting op uw gemeentelijk beleid hieromtrent.

Daarnaast horen wij graag van u of uw gemeente openstaat voor een betere en/of intensievere samenwerking met bewindvoerders. Wij stellen het zeer op prijs als u ons de naam en contactgegevens van uw contactpersoon omtrent bewindvoering door kunt geven, zodat wij deze contactpersoon kunnen bereiken indien noodzakelijk. Wij kunnen er ook voor zorgen dat de in uw gemeente actieve bewindvoerders contact opnemen met deze contactpersoon.

Wij zijn te allen tijden bereid uw vragen te beantwoorden. U kunt uw vragen mailen naar secretariaat@nbpb.nl. Daarnaast zijn wij telefonisch bereikbaar op 0229-706111. Het secretariaat brengt u indien nodig in contact met één van onze bestuursleden.

Heel graag zien wij uw reactie tegemoet.

Hoogachtend,
Nederlandse Beroepsvereniging voor Professionele Bewindvoerders

Irma Kaan
Voorzitter

Motie

Motie: vreemd aan de orde van de dag
Onderwerp: Kinderpardon
De raad van de gemeente Hattem, in vergadering bijeen d.d. 5 november 2018, **overwegende dat** • Kinderen zijn geworteld als ze minstens vijf jaar als minderjarige in Nederland zijn nadat zij een verblijfsvergunning hebben aangevraagd; • De meeste van deze kinderen wordt tegengeworpen dat zij en/of hun ouders te weinig hebben meegewerkt aan vertrek, het zgn. meewerkcriterium; • Het meewerkcriterium van het Kinderpardon zo strikt wordt toegepast dat bijna geen enkel geworteld kind nog een Kinderpardon kan krijgen en inmiddels 98% van de aanvragen van een Kinderpardon wordt afgewezen. **constaterende dat** • Hierdoor uitzetting dreigt voor kinderen die in Nederland geworteld zijn, naar een land waarvan ze vaak de taal niet eens spreken; • Het kinderpardon breed wordt gedragen in de samenleving; • Reeds tientallen gemeenten ons voorgingen in het aannemen van een vergelijkbare Motie; • Het uitzetten van deze gewortelde kinderen naar landen die voor hen vreemd zijn de lokale gemeenschap kan ontwrichten en de ontwikkeling van deze kinderen geweld aandoet. .
verzoekt het college: • Bij de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid te pleiten voor een oplossing voor deze groep kinderen, bijvoorbeeld door versoepeling van het meewerkcriterium van het kinderpardon; • Deze motie te sturen naar alle gemeenten en de regering en de leden van de Tweede kamer. En gaat over tot de orde van de dag.

Namens D66: E. Kwakkel Namens CDA: H. Kremer Namens ChristenUnie: A. Palland Namens PvdA: M. Stapper-Bosman

ISD Bollenstreek
Intergemeentelijke Sociale Dienst
hillegom lisse noordwijk
noordwijkerhout teylingen

Aan het college van burgemeester
en wethouders van de gemeente Teylingen
Postbus 149
2215 ZJ VOORHOUT

Hobahostraat 92
Postbus 255 - 2160 AG Lisse
Telefoon algemeen : **(0800) 95 67 000**
Fax : **(0252) 345 077**
Website : **www.isdbollenstreek.nl**
E-mail : **info@isdbollenstreek.nl**
Bankrelatie : **28.50.99.914 BNG**

Uw brief/kenmerk :
Ons kenmerk :
Bijlagen : 2
Inlichtingen :
Onderwerp : Wijziging Gemeenschappelijke Regeling ISD Bollenstreek

Lisse, 29 november 2018
Verzonden: 5 december 2018

Geacht college,

De huidige GR ISD Bollenstreek 2016 wijzigt vanwege de nieuwe gemeente Noordwijk. Wij vragen u de nieuwe GR ISD Bollenstreek 2019 na 1 januari 2019 en vóór 1 maart 2019 vast te stellen. Daarover gaat deze brief.

Aanleiding
De gemeenten Noordwijk en Noordwijkerhout fuseren per 1 januari 2019 tot de nieuwe gemeente Noordwijk. De 'Gemeenschappelijke Regeling ISD Bollenstreek 2016' (GR ISD) moet daarom worden gewijzigd. Van de gelegenheid hebben wij meteen gebruik gemaakt om de GR ISD op enkele punten te actualiseren.

Het dagelijks- en algemeen bestuur van de ISD Bollenstreek heeft de voorliggende GR ISD 2019 besproken en hebben inhoudelijk geen opmerkinge op de GR ISD 2019.

Besluitvorming
Omdat de GR ISD Bollenstreek een collegeregeling is, moeten de colleges van de ISD gemeenten Bollenstreek het besluit nemen over de wijziging. De gemeenteraden moeten voorafgaand aan dit collegebesluit toestemming geven. De gemeenteraden mogen volgens de wet Gemeenschappelijke regelingen alleen toestemming weigeren wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Zodra drie van de vier colleges heeft besloten tot wijziging van de GR ISD, wordt de GR ISD gewijzigd.

Wijzingen
Naast de GR ISD 2019 vindt u in de bijlage ook een notitie met daarin de wijzigingen beschreven.

Vragen
Voor vragen over deze brief en de bijlagen kunt u contact opnemen met mevrouw Jetty Houtsma (beleidsmedewerker van de ISD). Zij is bereikbaar via het e-mailadres: j.houtsma@isdbollenstreek.nl en telefonisch op (0252) 345 082.

Met vriendelijke groet,
Het dagelijks bestuur van de ISD Bollenstreek,
namens deze,

R.J. 't Jong
directeur

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
13 december 2018
Ons kenmerk
TIP/U201801095
Lbr. 18/081
Telefoon
070 - 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Uitvoeringsregeling Wmo, ministeriële regeling voor hulp uit het sociaal netwerk (betaald uit een pgb)

Samenvatting

Met deze ledenbrief informeren wij u over een op 10 december 2018 gepubliceerde ministeriële regeling voor hulp uit het sociaal netwerk (te betalen uit een pgb). Het gaat om deze regeling: https://www.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2018-68315.html. De brief gaat in op wat de regeling inhoudt en wat u als gemeente moet doen vóór 1 mei 2019, samen met de budgethouder die het betreft. Ook is er een passage opgenomen die u kunt gebruiken voor het aanpassen van uw verordeningen Wmo en Jeugdwet, als in uw gemeente straks gebruik wordt gemaakt van deze regeling.

Vanaf 1 mei 2019 zullen alle personen die vanuit een overeenkomst van opdracht werken en betaald worden uit een persoonsgebonden budget (pgb), of minimaal het minimumuurloon moeten krijgen, of gebruik moeten gaan maken van de nieuwe regeling, met de zogenaamde ‘verklaring’. Nog niet alle budgethouders betalen nu het wettelijk minimumloon. Het gaat om de budgethouders die nog tot 1 mei 2019 in de uitzonderingscategorie vallen. Als gemeente moet u beslissen of u de nieuwe maatregel opneemt in uw beleid en verordeningen Wmo en Jeugdwet. Ook moet de gemeente met de budgethouders, die nog tot 1 mei 2019 onder de uitzonderingscategorie vallen en voor wie de nieuwe regeling gevolgen kan hebben, in gesprek gaan en daarbij per situatie beoordelen wat past voor de budgethouder. Landelijk gaat het om ongeveer 1900 budgethouders. In de week van 17 december informeert de SVB (in de portal) gemeenten om welke budgethouders het gaat.

Het gaat om twee nieuwe maatregelen die gemeenten per 1 mei 2019 in hun pgb beleid kunnen opnemen. Ten eerste kunnen gemeenten het voor budgethouders mogelijk maken een tegemoetkoming te verstrekken aan hun informele hulp. Daarnaast kunnen gemeenten ook een vergoeding voor bepaalde kosten verstrekken. De nieuwe ministeriële regeling ‘Hulp uit sociaal

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Netwerk’ maakt het per 1 mei 2019 mogelijk om betalingen uit een pgb te doen in die situaties waar geen sprake is van een arbeidsrelatie (en er dus geen sprake is van een overeenkomst). Het gaat om hulp in familieverband, burenhulp of vriendendienst. Deze betalingen hoeven dan niet aan het wettelijk minimumloon te voldoen.

Aan de leden

Datum
13 december 2018
Ons kenmerk
TIP/U201801095
Lbr. 18/081
Telefoon
070 - 373 8393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Uitvoeringsregeling Wmo, ministeriële regeling voor hulp uit het sociaal netwerk (betaald uit een pgb)

Geacht college en gemeenteraad,

Met deze ledenbrief informeren wij u over een op 10 december 2018 gepubliceerde ministeriële regeling https://www.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2018-68315.html voor hulp uit het sociaal netwerk (te betalen uit een pgb), waarom de minister deze regeling heeft gemaakt, wat de regeling met de tegemoetkoming en de vergoeding inhoudt voor de burger en voor gemeenten, wat u moet doen vóór 1 mei 2019 en hoe u uw verordeningen Wmo en Jeugdwet kunt aanpassen, als u gebruik gaat maken van deze regeling.

1. Inleiding en achtergrond

Wettelijk minimumloon (hierna Wml) en minimum vakantiebijslag
Per 2018 geldt het recht op wettelijk minimumloon en de minimumvakantiebijslag voor alle personen die tegen beloning arbeid verrichten op basis van een overeenkomst van opdracht, tenzij deze arbeid wordt verricht vanuit de uitoefening van een bedrijf of in de zelfstandige uitoefening van een beroep. Dit betekent dat ook de informele hulpverleners minimaal het minimumloon en minimum vakantiebijslag betaald moeten krijgen als zij, op basis van een overeenkomst van opdracht, vanuit een persoonsgebonden budget worden betaald.

Uitzondering wordt verlengd tot 1 mei 2019
Vorig jaar is door de minister van SZW in het Besluit minimumloon en vakantiebijslag tijdelijk een uitzondering gemaakt voor een beperkte groep budgethouders en zorgverleners. Het gaat om mensen die naaste familie zijn, met bestaande zorgovereenkomsten. Deze groep hoeft nog niet te voldoen aan het wettelijk minimumloon en minimum vakantiebijslag. Deze uitzondering zou in eerste instantie gelden tot 1 januari 2019, maar is nu verlengd tot 1 mei 2019, zodat de nieuw ingestelde ministeriële regeling voor deze groep per 1 mei 2019 als alternatief zou kunnen gelden.

Afhankelijk van de keuzes van de gemeente kunnen deze budgethouders straks opteren voor de nieuwe regeling, of overgaan tot het betalen van het minimumloon. Bij deze uitzonderingscategorie gaat het voor de gemeenten landelijk om ongeveer 1900 budgethouders. Alle *nieuwe* overeenkomsten van opdracht moe(s)ten per 1 januari 2018 al wel voldoen aan de Wml.

In welke situaties speelt dit vooral?
In de praktijk is er bij de meeste zorgovereenkomsten van opdracht tussen budgethouder en informele zorgverlener al sprake van minimaal het minimumloon. Er zijn echter nog situaties, waar sprake is van een overeenkomst van opdracht met familieleden, waarbij er bedragen onder het minimumloon worden uitgekeerd. Dit gaat dan om de mensen uit de uitzonderingscategorie. Het gaat dan bijvoorbeeld om het logeren van een kind bij een familielid. Het familielid krijgt hiervoor uit het pgb een vast bedrag per maand. Probleem is hierbij dat het bedrag per gewerkt uur onder het minimumuurloon komt te liggen. De SVB mag dergelijke bedragen onder het minimumloon straks niet meer uitbetalen. Veel gemeenten losten dit tot voor kort op door de budgethouder te vragen het geldbedrag te delen door het minimumloon en het aantal uren dat daaruit komt op te nemen in de zorgovereenkomst, zonder de beschikking te wijzigen. Dit is echter niet overeenkomstig de werkelijke situatie en creëert volgens de wetgever in essentie een schijnconstructie voor mensen die met een overeenkomst van opdracht ondersteuning of hulp leveren.

2. Nieuwe ministeriële regeling per 1 mei 2019

De minister van VWS is van mening dat zorg en ondersteuning die vanuit sociale en morele overwegingen wordt verricht en vanuit een maatwerk-, of individuele voorziening betaald wordt vanuit een pgb, zoals een vriendendienst of vrijwillige hulp in familieverband, niet aangemerkt zou moeten worden als een arbeidsrelatie waarop de Wml van toepassing is.

Met de nieuwe ministeriële regeling voor hulp uit het sociaal netwerk biedt het Rijk nu een structurele oplossing om de verstrekking van vergoedingen voor informele hulp uit een pgb, zo te regelen dat er niet onbedoeld een arbeidsrelatie ontstaat. Deze regeling geeft gemeenten de mogelijkheid om budgethouders aan een helper uit het sociaal netwerk, vanuit het pgb een tegemoetkoming of vergoeding voor gemaakte kosten te geven. Het gaat hier dan om een tegemoetkoming en/of een onkostenvergoeding (te betalen uit het pgb) die niet valt onder de werking van de Wml of overige wetten van het arbeidsrecht.

3. Standpunt VNG

Bij de wijziging van de Wml per 1 januari 2018 zijn de zorgovereenkomsten van opdracht ook onder de Wml komen te vallen. Niemand had er bij stilgestaan dat deze wetswijziging ook gevolgen zou hebben voor de informele hulp vanuit een pgb. De VNG wilde als oplossing dat de informele hulp vanuit een pgb bij wet uitgezonderd zou worden van de Wml. Een uitzondering op de Wml zou de uitvoering voor gemeenten eenvoudiger gemaakt hebben. De bestaande uitvoering kan dan gehandhaafd blijven. Uiteindelijk is hier door de regering niet voor gekozen en is de huidige maatregel uitgewerkt.

4. Wat houdt de regeling concreet in?

Met de vaststelling van de landelijke Regeling Jeugdwet en de Uitvoeringsregeling Wmo 2015 wordt het per 1 mei 2019 mogelijk gemaakt om vanuit het persoonsgebonden budget door de SVB een symbolisch bedrag per maand uit te laten betalen aan personen die informele hulp vanuit de sociale relatie met de budgethouder verlenen. De tegemoetkomingen zijn onderdeel van de maatwerkvoorziening in de Wmo en de individuele voorziening in de Jeugdwet.

De regeling biedt gemeenten twee opties, die apart of naast elkaar gebruikt kunnen worden:

1. Een symbolische tegemoetkoming van maximaal € 141,- euro, per kalendermaand (een gemeente kan deze ook lager bepalen). De ontvanger moet dit opgeven in de aangifte inkomstenbelasting.

2. Per maand een forfaitair bedrag als onkostenvergoeding uit te betalen voor de volgende, door de hulp, gemaakte kosten:
- levensmiddelen,
- reiskosten,
- kleding en
- schoonmaakmiddelen.

Deze twee maatregelen bieden de budgethouder een mogelijkheid om hun informele hulp in te zetten zonder dat daarbij sprake is van een arbeidsrelatie (en dus van een minimumloon). Er wordt dan niet meer met een zorgovereenkomst van opdracht gewerkt, maar met *een verklaring*. De SVB levert deze modelverklaring, die budgethouders moeten gebruiken. Als een gemeente beide opties opneemt in het beleid dan kunnen de twee opties gecombineerd worden.

Niet bedoeld voor alle situaties
De ministeriële regeling rept niet specifiek over logeren informeel, of dagbesteding informeel. De vergoeding of tegemoetkoming kan straks dus breder ingezet worden; daar waar sprake is van informele hulp die niet valt onder de Wml, waar geen sprake is van een arbeidsrelatie. De bedoeling van de wetgever is wel dat de tegemoetkoming of vergoeding alleen gebruikt gaat worden in die situaties waar de gemeente er met de budgethouder met een vergoeding op basis van het minimumloon niet uitkomt, bijvoorbeeld bij een etmaal logeren. Iemand uit het informele netwerk die bijvoorbeeld drie uur hulp bij het huishouden levert krijgt gewoon mimimaal drie keer het wettelijk minimum uurloon. De gemeente stelt hiervoor de kaders.

Het is van belang te weten dat een combinatie van werken met een zorgovereenkomst én een verklaring niet kan. Een familielid kan dus bijvoorbeeld niet drie uur hulp bij het huishouden geven en daarvoor het minimumloon krijgen en daarnaast nog een vergoeding (met de verklaring) krijgen voor een weekend logeren, voor dezelfde budgethouder.

Wijzigen beschikking als alternatieve aanpak voor het logeren?
Als een gemeente de nieuwe regeling niet wil overnemen dan is een alternatieve oplossing dat de gemeente in gesprek gaat met de bestaande budgethouders om de beschikking om te zetten van bijvoorbeeld logeren naar een x aantal uren waarop feitelijk individuele begeleiding informeel wordt gegeven. Dit kan alleen als de budgethouder en de hulp er mee instemmen. De zorgovereenkomst moet in dat geval ook gewijzigd worden en het wettelijk minimumloon worden betaald.

5. Wat moeten gemeenten regelen en doen als zij gebruik willen maken van de nieuwe regeling

1. In de week van 17 december kunnen gemeenten in het SVB portal zien om welke budgethouders het gaat. In die week krijgen de budgethouders uit de uitzonderingscategorie ook een brief van de SVB over de verlenging tot 1 mei 2019.

2. Gemeenten die de regeling gaan toepassen, moeten dit uiterlijk 1 mei 2019 in hun beleid opnemen en hiervoor de verordeningen Wmo en Jeugdwet aanpassen. Het verdient aanbeveling om de regelgeving uiterlijk 1 april 2019 aangepast te hebben. Gemeenten kunnen, in de verordening, de symbolische vergoeding van maximaal € 141,- euro per maand ook lager bepalen. Het college moet zelf de bedragen per categorie bepalen voor de onkostenvergoeding voor de categorieën levensmiddelen, reiskosten, kleding en schoonmaakmiddel. Meer informatie over de hoogte van de verschillende vergoedingen is te vinden bij het Nibud. De VNG raadt gemeenten aan op het VNG Forum Sociaal domein (onderdeel PGB beleid en uitvoering) met elkaar ideeën en voornemens uit te wisselen over het bepalen van de bedragen voor de onkostenvergoeding (voor de door de hulpgever gemaakte kosten). Het past noch bij de gedecentraliseerde taken uit de Wmo en de Jeugdwet, noch bij de taak van de VNG om zelf landelijke normbedragen voor vergoedingen te gaan bepalen.

3. Als een gemeente het gebruik van de maatregel mogelijk maakt, dan moet de gemeente in de komende paar maanden met de betreffende budgethouders in gesprek gaan over welke vorm het best past bij de situatie. Blijft het de overeenkomst van opdracht (maar dan wel met minimumloon), of wordt het de verklaring met het vast bedrag en/of de vergoeding? De keuze moet in redelijkheid en billijkheid gemaakt worden. Als de bestaande budgethouder en daarmee de hulpgever er in de nieuwe situatie financieel op achteruitgaan moet er een redelijke overgangstermijn in acht worden genomen van 3 tot 6 maanden. Bij logeren informeel zal een gemeente, voor die situaties waar men nog kiest voor een overeenkomst van opdracht, dan nog wel moeten bepalen wat logeren inhoudt en hoeveel uren hier voor staan. Mogelijk betekent dit ook een wijziging van de oorspronkelijke beschikking. De budgethouder en de hulpgever moeten vervolgens de zorgovereenkomst aanpassen om de daadwerkelijke uren (conform minimumloon) te kunnen declareren.

   Gemeenten die *geen* gebruik willen maken van de nieuwe regelingen moeten ook met die budgethouders uit de uitzonderingscategorie in gesprek, waar nu nog sprake is van betaling van de informele hulpverlener onder het minimum uurloon. Budgethouders moeten de zorgovereenkomsten aanpassen aan de Wml, ook waar er sprake is van logeren informeel en/of dagbesteding informeel (zie hierboven).

   Het kan zijn dat bij budgethouders uit de uitzonderingscategorie het budget wel toereikend is voor het toepassen van het Wml en de overeenkomst van opdracht op zijn plaats is, maar de budgethouder tot op heden andere prijsafspraken had met de informele hulpverlener. Het kan bijvoorbeeld gaan om een dochter die voor de huishoudelijke ondersteuning al jaren € 8,- per uur kreeg. Gemeenten moeten ook die budgethouders informeren dat de zorgovereenkomst dient te worden aangepast, waarbij de beschikking dan ongewijzigd blijft.

4. Aan het proces voor het aanleveren van de verklaring bij de SVB wordt nog gewerkt door de SVB en de VNG. Als het aanleverproces definitief is informeert de SVB relatiebeheer alle gemeenten hierover middels een werkinstructie, nieuwsbericht. De SVB heeft aangegeven de verklaringen uiterlijk 15 april 2019 binnen te willen hebben, voor uitbetaling in mei.

6. Over de aanpassing aan de modelverordeningen Jeugd en Wmo

Gemeenten die gebruik willen maken van de nieuwe regelingen moeten hun verordening Wmo en Jeugdwet aanpassen.

De VNG heeft daartoe aan het derde lid van artikel 10 van de modelverordening Wmo en aan het derde lid van artikel 12 van de Jeugdwet een passage onder sub b toegevoegd. Deze luidt:

"b. de tegemoetkoming voor een hulp uit het sociaal netwerk als bedoeld in artikel 2 van de Uitvoeringsregeling Wmo 2015 bedraagt maximaal € [… (€ 141 of lager)] per kalendermaand, voor zover van toepassing aangevuld met een tegemoetkoming voor schoonmaakmiddelen, levensmiddelen, kleding of reiskosten ten behoeve van de hulp overeenkomstig de door het college daarvoor vastgestelde bedragen;

De VNG is bezig met een herijking van de modelverordening Wmo en een actualisatie van de modelverordening Jeugdwet waarvan de besluitvorming naar verwachting in januari 2019 zal worden afgerond.

U ontvangt in januari een aparte ledenbrief over de herijking van de modelverordening Wmo en de actualisatie van de modelverordening Jeugdwet. In de bijlagen bij die ledenbrief van januari worden de gewijzigde modelverordeningen, modelraadsbesluit en model was/wordt tabellen worden opgenomen zoals u dat van de ons gewend bent.

Nadere vragen over deze regeling en wat gemeenten moeten doen?

- Voor vragen over de aanpassingen over de verordening en deze ledenbrief kunt u mailen naar: info@vng.nl
- Voor vragen over de ministeriële regelingen zelf kunt u contact opnemen met het ministerie van VWS.
- Voor vragen over het werkproces met de verklaring kunt u contact opnemen met uw relatiebeheerder bij de SVB, relatiebeheer@svb.nl.
- U kunt uw vragen ook als gemeenten onderling bespreken op het VNG Forum sociaal domein, PGB beleid en uitvoering.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Algemeen directeur

N O T I T I E

ISD Bollenstreek
Intergemeentelijke Sociale Dienst
hillegom lisse noordwijk
noordwijkerhout teylingen

Aan	Dagelijks bestuur
Van	ISD Bollenstreek
Onderwerp	Abonnementstarief Wmo
Datum	12 december 2018
Ter	Informatie voor de raad

AMvB Abonnementstarief
In het regeerakkoord 2017-2021 zijn maatregelen aangekondigd om de stapeling van eigen betalingen in de zorg en ondersteuning te verminderen. Eén van de maatregelen is het aanpassen van de eigen bijdrage regeling Wmo 2015, het zogeheten 'abonnementstarief Wmo'. Voor de invoering van het abonnementstarief is een wetswijziging nodig, daarom kan de maatregel pas in 2020 volledig ingevoerd worden. In 2019 wordt gewerkt met een tussenvorm als eerste stap naar invoering van het toekomstige abonnementstarief.

Op 4 december 2018 heeft het ministerie van VWS de Algemene Maatregel van Bestuur voor 2019 gepubliceerd. Deze AMvB betekent dat mensen met een Wmo maatwerkvoorziening vanaf 31 december 2018 een maximale eigen bijdrage gaan betalen van € 17,50 per vier weken.

Deze maatregel geldt niet voor de Wet langdurige zorg (Wlz). Daar blijft de eigen bijdrage inkomensafhankelijk.

Huidige situatie
Mensen die nu een maatwerkvoorziening Wmo hebben betalen een eigen bijdrage voor deze maatwerkvoorziening (met uitzondering van een rolstoel). De hoogte van de eigen bijdrage is nu afhankelijk van de kostprijs en het inkomen en het vermogen dat iemand heeft. De eigen bijdrage kan zelfs oplopen tot de daadwerkelijke kosten die de ISD/gemeenten betalen voor de Wmo maatwerkvoorziening. Het bepalen van de hoogte en het innen van de eigen bijdrage ligt bij het CAK.

Situatie vanaf 31 december 2018
Op 31 december 2018 start de eerste hulpperiode voor 2019. Vanaf die datum geldt de eigen bijdrage van maximaal € 17,50 per vier weken, ongeacht de kostprijs en het aantal maatwerkvoorzieningen dat iemand heeft. De eigen bijdrage geldt voor zowel voor zorg in natura als een Pgb. Als de kosten van de voorziening(en) lager zijn dan € 17,50 dan is de eigen bijdrage gelijk aan de kosten.

Gezamenlijke huishoudens (meerpersoonshuishoudens) waarin iemand nog niet de AOW-leeftijd heeft bereikt, hoeven in 2019 geen eigen bijdrage meer te betalen voor hulp en ondersteuning vanuit de Wmo. Dit geldt ongeacht de hoogte van hun inkomen en/of vermogen.

Tussenvariant
De maximale eigen bijdrage voor de Wmo in 2019 is een tussenvariant. Onder voorbehoud van een wetswijziging gaat in 2020 een abonnementstarief van € 19,- per maand gelden.

Waarvoor geldt het abonnementstarief Wmo niet
Voor Wmo beschermd wonen intramuraal (zorg in natura) geldt het abonnementstarief niet, omdat deze op dezelfde manier berekend wordt als de Wlz en dat betekent op basis van inkomen- en vermogen.

Vrijstellingen blijven
Gemeenten behouden de beleidsvrijheid om een hardheidsclausule bij het CAK aan te leveren (in verband met dreigende kindermishandeling of een buiten invordering). Het proces blijft hetzelfde.

Aanleveren gegevens parameters eenvoudiger
Het aanleveren van de eigen bijdrage parameters wordt eenvoudiger. Voor 2019 staat de eigen bijdrage parameter standaard ingevuld op € 17,50. Gemeenten behouden de beleidsvrijheid om de maximale eigen bijdrage van € 17,50 naar beneden aan te passen. Dit kan, net als nu, alleen voor alle klanten en niet voor specifieke klantgroepen. De ISD zorgt voor een tijdige aanlevering van de parameters.

Financiële consequenties
De kosten van deze maatregel bedragen naar verwachting € 699.000, hiervan zal naar verwachting maximaal € 500.000 gecompenseerd worden. De te verwachten aanzuigende werking van deze maatregel, vanwege de lage eigen bijdrage, betekent dat het noodzakelijk is “streng aan de poort te zijn”. In onderstaande tabel een indicatie van de verwachte kosten per gemeente vanwege minder inkomsten door de eigen bijdrage. In deze bedragen is de verwachte aanzuigende werking niet meegenomen.

Gemeente	Te verwachten inkomsten eigen bijdrage 2019 (inkomens- en vermogensafhankelijk)	Te verwachten eigen bijdrage 2019 (abonnementstarief)	Verschil
Hillegom	€ 261.000	117.000	-144.000
Lisse	€ 282.000	120.000	-162.000
Teylingen	€ 262.000	152.000	-110.000
Noordwijkerhout	€ 190.000	74.000	-116.000
Noordwijk	€ 298.000	131.000	-167.000
Totaal	**€ 1.293.000**	**€ 594.000**	**€ -699.000**

Aanpassing verordening Wmo
Het voorstel voor aanpassing van de verordening Wmo 2019 heeft de ISD voor besluitvorming naar gemeenten gestuurd en daarin is het abonnementstarief al verwerkt.

Communicatie
Het CAK regelt de inning van de eigen bijdrage en zorgt ook voor de communicatie naar bestaande klanten. De ISD zorgt daarnaast ook voor een algemene publicatie in de lokale bladen en op de website en dat de juiste informatie vanaf 1 januari 2019 beschikbaar is in de folders en op de website. En de consulenten informeren de klanten tijdens het huisbezoek over de hoogte van de eigen bijdrage.

Stand van zaken voor Commissievergaderingen

Actielijst/lijst van toezeggingen raad en commissie, schriftelijke vragen en openstaande moties

(actiepunten worden opgenomen en afgevoerd indien als zodanig geconcludeerd door de raad c.q. commissie).

Commissie Welzijn

	Datum ontvangst	Actie/toezegging/stand van zaken commissie.	College	Afgesproken afhandeldatum	Afgehandeld	Stand van zaken van college	Domein
W.08	13-okt-14	Takendiscussie ISD. Update 12-02-2018: De wethouder stelt een notitie op, op basis van de inbreng van de commissieleden. Deze komt in het begin van de nieuwe raadsperiode richting de commissie welzijn. Toelichting Er is o.a. gesproken over opdrachtgever-/opdrachtnemerschap. Eindgebruikers betrekken bij evaluatie beleid. Maatwerk vs. beheersing. Integraal beleid over uitvoeringsorganisaties heen. (Onnodige) indicering door de ISD.	van Kempen	30-jun-18		Update 11-6-2018: Het college geeft aan eerst de opdracht helder te willen krijgen vanuit de commissie. Daarvoor komt het college terug naar de commissie.	MO
W.72	1-nov-17	Vervolg onderzoek Binnensportacommodaties Teylingen	Brekelmans			Onderzoek in uitvoering	MO
W.100	9-apr-18	Armoedebeleid: Communicatie matrix per doelgroep aan de raad zenden	van Kempen	31-dec-18		Deze zal worden opgesteld ism met communicatie en wordt voor het eind van het jaar ter informatie toegestuurd aan de commissie Welzijn .	MO
W.101	9-apr-18	Armoedebeleid: Toezegging gesprek met scholen over vrijwillige ouderbijdrage	van Kempen	31-dec-18		Dit gesprek zal in september plaatsvinden. Update 9 okt: het directeurenoverleg is niet doogegaan. Wordt nieuwe afspraak gepland.	MO
W.102	11-jun-18	Kinderburg/Rank: de commissie wordt tijdens locatieonderzoek op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen, o.a. betrekken omwonenden en alternatieve locaties in hetzelfde kwadrant.	van Kempen	31-dec-18			MO
W.103	11-jun-18	Nieuw integraal huisvesting plan voor onderwijs. Start proces in 2018.	van Kempen	31-dec-18			MO
W.104	11-jun-18	Voorzieningennota/toetsingskader: Voorstel naar de raad bestaande knelpunten op te lossen. Bericht in gemeenteberichten ri. ontbrekende organisaties.					MO
W.105	11-jun-18	Aanpassing verordening Jeugdhulp, inclusief voorbereidingsproces op basis voorstel ChristenUnie	van Kempen	31-mrt-19			MO
W.106	11-jun-18	Schuldhulpverlening: Notitie over 'Vroeg erop af' lopers in het kader van preventie	van Kempen				MO
W.107	15-okt-18	Regiotaxi: Het college geeft aan in Holland Rijnland verband een drietal maatregelen te nemen (bestuurlijk gesprek, verbetering klachtenprocedure, o.a. klachtenregistratie, onderzoek gebruikers regiotaxi.) Dit met als doel om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren. De commissie beslist dit onderwerp als actiepunt op te nemen. Voor het bestuurlijk gesprek en verbetering klachtenprocedure volgt dit jaar een terugkoppeling (31-12-18). Het onderzoek vergt meer tijd.	van Kempen	31-dec-18	Onderzoek gebruikers regiotaxi 2019		

Commissie Ruimte

	Datum ontvangst	Actie/toezegging	College	Afgesproken afhandeldatum	Afgehandeld		Domein
R.84	10-apr-18	Nav memo 106 (lijst ingekomen stukken april 2018) terug komen wanneer onderzoek geluidsoverlast A44 in 2018 zal plaatsvinden.	Ten Boden	12-jun-18		De kern van de actie is om de planning van het MJPG duidelijk te krijgen. RWS kan nog geen nadere planning geven. De gemeente heeft hier geen invloed op.	Ruimte
R.113	13-nov-18	Terugkoppeling over de handhaving bij appartementen park Overbosch. Tevens wordt bekeken of het mogelijk is om een onafhankelijk onderzoek te doen naar ventilatie.	Brekelmans	4-dec-18			
R.114	13-nov-18	Terugkoppeling over onduidelijkheid botenhelling bij de passantenhaven.	Brekelmans	4-dec-18			
R.115	13-nov-18	Terugkoppeling veiligheid Hortusplein n.a.v. beantwoording schriftelijke vragen VVD	Ten Boden	4-dec-18			

R.116	13-nov-18	Terugkoppeling over standpunt college Schiphol	Ten Boden	4-dec-18	Afvoeren	In het Schiphol dossier trekken we gezamenlijk op met het cluster Zuid-West en de BRS. Op vrijdag (30/11) is namens cluster Zuid-West een persbericht verstuurd waarin wordt aangegeven dat we nu niet gaan praten over de toekomst van Schiphol, maar eerst de focus willen leggen op handhaving van de huidige afspraken, zo ook over de nachtvluchten.	
R.117	13-nov-18	Uitzoeken wie verantwoordelijk is voor verlichting park Klinkenberg en omgeving	Brekelmans / Ten Boden	4-dec-18			
R.118	13-nov-18	Technische discussienota verstedelijking en mobiliteit	Brekelmans	12-feb-19			
R.119	13-nov-18	Discussienotitie oplossingsrichtingen signalen positie projectontwikkelaars en communicatie met inwoners (nav discussie 13 november)	Brekelmans	12-feb-19			
R.120	13-nov-18	Contact opnemen met inwoners commissie BHL en tot een oplossing komen bouwproject Herenstraat.	Brekelmans	4-dec-18			
R.121	4-dec-18	De vragen van inspreker in ingekomen stuk 600 worden door college voor volgende commissie beantwoord met daarin ook aandacht of het BP uit 2008 nog reëel is.	Brekelmans	15-jan-18			
R.122	4-dec-18	Notitie GOM-woningen Eikenhorstlaan met verdere uitwerking waarin geuite zorgen waaronder mix en afkoop sociale component worden meegenomen. Daarin een passage/appendix meenemen over eventuele consequentie duurdere grond voor agrariërs	Brekelmans				
R.123	4-dec-18	Raadsmemo over kap bomen Wilhelminalaan Sassenheim	Ten Boden	15-jan-18			

Commissie DEB

	Datum ontvangst		College	Afgesproken afhandeldatum	Afgehandeld		
DEB	14-jun-17	Uitwerking aanbevelingen rkc rapport Projectbeheersing naar concrete actiepunt	Ten Boden	31-jan-18			S&P

Presidium

	Datum ontvangst	Actie/toezegging/status	Wie	Afgesproken afhandeldatum	Afgehandeld		

Aangenomen, maar nog niet afgehandelde moties

	Datum raad	Actie/toezegging	Commissie	Afgesproken afhandeldatum	Afgehandeld		
		Welzijn					
2016-14	23-jun-16	Gezamenlijk aanbesteden Wmo en Jeugd. Het inkopen 2017, voor het jaar 2019 Jeugd en WMO gezamenlijk te doen dan wel aan te besteden om zo continuïteit van zorg en flexibel maatwerk te kunnen bieden en hierbij tevens in te zetten op integrale concepten van Jeugd met WMO en overige gemeentelijke taken binnen het totale domein van wonen, werken en zorg.	Commissie Welzijn	1-jan-19			MO
2017-12	22-jun-17	Onderzoek naar respijthuis; haalbaarheidsonderzoek voor elke kern	Commissie Welzijn	31-dec-18		Notitie werd besproken in de commissie welzijn. Daar is gevraagd om een aangepaste versie met meer ambitie. Arno wil dit onderwerp voorleggen aan de collega wethouders in HLT verband en B5 verband om te vragen naar mogelijkheden om op dit onderwerp samen te werken. In afwachting daarvan is niet bekend wanneer de motie afgehandeld kan worden.	MO

2017-15	22-jun-17	Onderzoek naar regionaal 50 meter bad	Commissie Welzijn	30-apr-18		Update: 31-1-2018 De gemeente Leiden is bezig met de ontwikkeling van een regionale ijshal. Vanuit Leiden is gevraagd aan de omliggende gemeente of er draagvlak is de extra meters voor de ijsbaan van 250 naar 333 regionaal te bekostigen. Met de ontwikkeling van de ijsbaan maakt een nieuw overdekt zwembad van 35 meter voor Leiden onderdeel uit van deze realisatie. Het college van Teylingen is positief over de regionale ijshal. Teylingen ziet graag dat de zwembadvoorziening, die Leiden in dit project realiseert, van 35 meter naar 50 meter vergroot. Deze wens is ook vanuit de zwemverenigingen geuit en wordt als optie ook meegenomen in de " Leidse" aanbesteding. Een 50 meter bad ziet Teylingen als goede regionale investering. Is er in de regio ook draagvlak voor om mee te financieren zoals bij de ijsbaan? Deze vraag wordt voorgelegd in het regionaal ambtelijk overleg van 6 februari 2018. Update 27-11-2018 Leiden is geen optie meer en zal verder gekeken worden naar andere mogelijkheden in de regio.	MO
2017-16	22-jun-17	Reserve inzetten voor sportaccommodaties	Commissie Welzijn	30-apr-18		Update feb 18: In het 3e/4e kwartaal van 2017 heeft de raad budget beschikbaar gesteld voor de uitbreiding van sportpark Elsgeest. In het 4e kwartaal is de sportnota 'sport en bewegen' vastgesteld waarin extra budget is opgenomen voor de voornamelijk (voorheen) niet basissporten. In navolging op de sportnota en daaraan gekoppeld de uitvoeringsagenda, vindt er momenteel een herijking van het huidige Meerjareninvesteringsplan (MIOP) plaats. Waarin naar voren komt welke budgetten er benodigd zijn om de buitensportaccommodaties van hoge kwaliteit te (blijven) voorzien. Daarnaast spelen een aantal verenigingen op hoog niveau, waaronder rugbyvereniging The Bassets, die afgelopen zomer een geheel nieuw kunstgrasveld hebben gerealiseerd waardoor het tekort aan trainingscapaciteit niet meer aan de orde is. Er zijn ook een aantal binnensportverenigingen die op hoog niveau spelen en/of gebrek aan trainingsruimte ervaren. Momenteel is het binnensportonderzoek in zijn afrondede fase beland. Wij zullen de raad hier zo spoedig mogelijk over informeren. De ambtelijke notitie wat betreft het binnensportonderzoek wordt in november voorgelegd aan het college. Naar verwachting wordt de raad in december hierover geinformeerd.	MO
2017-17	29-jun-17	Pilot vroegsignalering jeugdhulp	Commissie Welzijn	30-jun-19		Update 15 oktober 2018: Pilot loopt en afhandeldatum is juni 2019	MO
	2-nov-17	Toegankelijk sport- en cultuuraccommodaties	Commissie Welzijn	31-dec-18		Update feb 18: Deze motie betreft de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mensen met een beperking. Team ruimte is hierin leidend. Voor wat betreft een onderdeel van deze motie: op welke wijze voor mensen met een beperking gebouwen en bedrijven toegankelijk moeten zijn, zal vanuit sport en cultuur ondersteuning geboden worden bij de totstandkoming van de integrale nota toegankelijkheid.	MO
	21-dec-17	Sociale teams: aandacht voor samenwerking en communicatie met andere zorgverleners en professionals om het ontschot en integraal werken verder te verbeteren. Na een periode van 1 jaar evaluatierapport aan de raad aan te bieden over de resultaten van de sociale teams;	Commissie Welzijn	1-mrt-19			MO
	30-mei-18	Motie Kinderpardon	Commissie Welzijn				
	28-jun-18	Werkgroep Duurzame Arbeidsrelatie	Commissie Welzijn	31-dec-18		De werkgroep is gestart en hierover is een mededeling gedaan door Sybrinne de Vries in de commissie van 15 oktober 2018.	MO/Griffie

	5-7-2018	Statushouders en werk; doorstromen statushouders naar werk	Commissie Welzijn	5-jul-19			MO
	8-nov-18	Belbus	Commissie Welzijn				
	8-nov-18	Doorontwikkelling monitor sociaal domein	Commissie Welzijn	1e kwartaal 2019			
	8-nov-18	Preventie Jeugdhulp	Commissie Welzijn	1e kwartaal 2019			
	8-nov-18	Beschut werk	Commissie Welzijn	voortgang 2 x per jaar melden			
	20-dec-18	Onderzoek realiseren respijthuis in de gemeente Teylingen	Commissie Welzijn				

		Ruimte					
							Domein
2017-23	2-nov-17	Parkeerplan (voor centra)	Commissie Ruimte	ntb		Het parkeren wordt meegenomen in de centrumvisie. Het PvA hiervoor staat geagendeerd op de LTA. Advies griffie: laten staan tot centrumvisie is vastgesteld.	Ruimte
2017-24	30-nov-17	Verkeersonveiligheid	Commissie Ruimte	1-mrt-19		De raad wordt in december 2018 bij raadsmemo geinformeerd hoe uitvoering wordt gegeven aan deze motie. ~~Er wordt op dit moment met Movares gesproken over de uitvoering van de opdracht.~~	Ruimte
	5-jul-18	Toegang tot Teylingen; de hoofdentrees van Teylingen aantrekkelijker (groen, kleurrijk en duurzaam) te maken door een oplossing te bedenken om dit esthetisch, duurzaam en verkeerstechnisch te verbeteren.	Commissie Ruimte	5-jul-19		Dit is meegenomen in de uitwerking van het college werkprogramma en wordt meegenomen in het project herinrichting van Hoofdstraat Noord. Raad wordt binnenkort geinformeerd over de uitvoering middels een raadsmemo	Ruimte
	27-sep-18	Motie bestemmingsplan Watertuin	Commissie Ruimte	27-sep-19			
	1-nov-18	Motie Communicatiemiddelen ruimtelijke ordening	Commissie Ruimte	1-mrt-19			Communicatie
	8-nov-18	Motie doorstroming sociale huurwoningen	Commissie Ruimte	1-jun-19			
	8-nov-18	Motie nachtelijk openbaar vervoer	Commissie Ruimte	1-jun-19			
	8-nov-18	Motie meer groen in woonwijken, dorpscentra en -entrees	Commissie Ruimte	1-apr-19			
	20-dec-18	Duurzaam bouwen	Commissie Ruimte				

		DEB					
2016-09	24-mrt-16	Actualisatie recreatievisie Rondje Kaag. Onderzoek in samenwerking met agrariers, natuurorganisaties etc. of rondje Kaag, zoals nu gepland, realistisch is. Agrariers te faciliteren, voor zover binnen de mogelijkheden, om eventuele achteruitgang te compenseren. Update 11 jan 2017: presentatie over staza Rondje Kaag. De wethouder heeft de toezegging gedaan om project Waterpoort Leiden/passantenhaven station Sassenheim en Boterhuispolder fase 2 te presenteren in de volgende commissie. Tevens komt de wethouder met een notitie over het financiele kader en of met de planvorming over rondje Kaag voldaan is aan de motie. Update 20 maart 2017: toezegging wethouder dat in commissie mei 2017 de toegezegde nota over haalbaarheid/financien geagendeerd kan worden voor de commissie.	Commissie DEB	31-dec-17		Voorstel AFVOEREN, geplaatst op LTA. Update cie BFT 16 mei: niet afvoeren in afwachting van behandeling in cie BFT 13 juni 2018.	Ruimte
2017-05	30-mrt-17	Motie Digitale communicatie. Een vervolg geven aan de eerder motie digitale dialoog door te onderzoeken Whatsapp, Snapchat en Instagram actief te gebruiken in de gemeentelijke communicatie. En open te staan voor nieuwe ontwikkelingen die zinvol kunnen zijn.	Commissie DEB	11-okt-17		Voorstel AFVOEREN, presentatie plaatsgevonden 11-11-2017 in cie BFT, en 14 februari 2018, 8 maart in de raad behandeld (zaaknummer Z-17-030116)	Bedrijfsvoering
2017-07	22-jun-17	Werk aan de winkel voor Bollenstreek Omroep. Onderzoek naar mogelijkheden budget van regionale omroepen te versterken door hen zoveel mogelijk concrete betaalde opdrachten te verstrekken.	Commissie DEB	1-nov-18			MO

2017-12	26-okt-17	Transparantie inhuur externenl. Binnen de plannings- en controlcyclus verantwoording af te leggen over inhuur van derden waarbij vorm of boekhoudkundige verwerking niet uitmaakt. Inhuur boen maatschappelijk aanvaarde norm is niet wenselijk.	Commissie DEB	1-nov-18		Voorstel: afvoeren. In de P&C cyclus wordt inzicht gegeven over de omvang van de totale inhuur. Daarnaast wordt specifiek gerapporteerd over inhuur boven de WNT-norm (indien van toepassing).	Bedrijfsvoering
2017-13	2-nov-17	Klare Taal in Teylingen. Uitgangspunten en beleid vormuleren voor het te gebruiken taalniveau voor verordeningen, regelgevingen en publieksteksten.	Commissie DEB	1-nov-18		Voorstel: afvoeren. De commissie DEB is op 15 mei 2018 middels een raadsmemo geinformeerd over de uitvoering van de motie.	Bedrijfsvoering
2017-19	2-nov-17	Toegankelijke openbare ruimte voor mensen met een beperking	Commissie DEB	1-mrt-18		De toegankelijkheid van de openbare ruimte is een breed begrip. De afgelopen jaren is er actief geinvesteerd in de verbetering van de toegankelijkheid. Voor een verdere verbetering zijn in het college werkprogramma diverse acties opgenomen specifiek gericht op maatwerk voor de diverse doelgroepen.	Buitenruimte
2017-21	2-nov-17	Waardering toevoegen aan prestatie-indicatoren. Bij PI niet alleen bron vermelden maar ook waardering. Via auditcommissie raadsbrief opstellen met PI + waarderingen.	Commissie DEB	1-nov-18			Bedrijfsvoering
2018-01	8-mrt-18	Motie Historische runderrassen. Onderschrijven petitie Red de Blaarkop, onder te brengen in Visie Groenblauwe leefomgeving. In overleg treden met belanghebbenden.	Commissie DEB	1-nov-18		Voorstel: afvoeren. De commissie BF & T is op 12 september 2018 middels een raadsmemo geïnformeerd over de afhandeling van de motie.	Ruimte
2018-03	31-mei-18	Motie Duurzaamheid: het Raadsprogramma Duurzaamheid Gemeente Teylingen als input te gebruiken voor het formuleren van haar beleid op het gebied van duurzaamheid in het te schrijven collegeprogramma.	Commissie DEB	12-sep-18		Voorstel afvoeren. Het collegewerkprogramma is opgesteld.	Ruimte
2018-04	5-jul-19	Robomotie; uitwerking te geven aan automatisering en robotic process automation (RPA) van de huidige processen binnen de gemeentelijke organisaties;	Commissie DEB	5-jul-19			Bedrijfsvoering
2018-05	5-jul-18	Welkomstpakket nieuwe inwoners; aandacht voor duurzaamheid	Commissie DEB	5-jul-19			Bedrijfsvoering
2018-06	5-jul-18	Ontwikkelen regionaal toeristenbeleid; vergroten toristische belangstelling voor onze gemeente	Commissie DEB	5-jul-19			Ruimte
2018-08	5-jul-18	Inzetten op extra wijkagenten en bijzondere winkelstraten; in te zetten op extra wijkagenten en bijzondere opsporingsambtenaren voor Teylingen.	Commissie DEB	5-jul-19		De afhandeling van de motie wordt deels -v.w.b. het onderdeel politiecapaciteit- meegenomen in het raadsvoorstel m.b.t. het regionaal beleidsplan 2019-2022 van de politie eenheid Den Haag. Dit voorstel zal 25 september besproken worden in het college. Het onderdeel BOA capaciteit zal terugkomen in de bijeenkomst/het voorstel voor het handhavingsbeleid, waarin de prioriteiten worden bepaald.	Buitenruimte
	8-nov-18	Vergroening lokaal belastingstelsel	Commissie DEB	28-mrt-18			
	8-nov-18	Notitie draagvlaktoetsing duurzaamheidsbeleid	Commissie DEB				
	8-nov-18	De jeugd heeft de toekomst	Commissie DEB				
	8-nov-18	Omslag naar een digitale overheid	Commissie DEB	1-jan-19		Agenderen voor de commissie DEB van 16 januari 2019 en het burgerpanel hierbij betrekken	
	8-nov-19	Communicatie door gemeente	Commissie DEB	1-jan-19			
	20-dec-18	Verlagen tarieven Onroerend goed belasting	Commissie DEB	1-apr-19			
	20-dec-18	Motie actieve informatieplicht	Commissie DEB	1-feb-19			

Openstaande initiatiefvoorstellen raad en burgerinitiatieven

	Datum uitgezet in organisatie	Inhoud vraag	Fractie	Afgesproken afhandeldatum	Afgehandeld		
2016	11-4-2016	Ombudsman / onafhankelijk toezicht sociaal domein	ChristenUnie	raadsbesluit 23 feb 2017		Dit is in uitvoering. Een advies van de Nationale ombudsman over om	Griffie
15-12-2016	#######	Burgerinitiatief Skeelerbaan				Realisatie van de skeelerbaan kan pas starten na ondertekening overeenkomsten en uitspraak hoge raad. De raad zal hierover mondeling worden geinformeerd.	MO

30-11-2017	6-12-2017	Initiatiefvoorstel Beleid Ruimtelijke impact duurzame energieopwekking	Trilokaal			Dit is in uitvoering. Op 30 mei spelen de raden in de regio het Energi-Ruimte-Spel, in het najaar wordt dit herhaald specifiek voor Teylingen.	Ruimte

Auditcommissie

	Datum ontvangst	Actie/toezegging	College	Afgesproken afhandeldatum	Afgehandeld		
	1-nov-16	Opzet kadernota: van pseudobegroting naar een politiek document. Minder qua omvang maar meer naar ontwikkelingen. Techniek opnemen in bijlagen.					
		Zie motie PrestatieIndicatoren: via auditcommissie					
	1-nov-16	Begrotingsapp meenemen in aanbesteding financieel pakket organisatie (voorjaar 2017)					

de raad van de gemeente Teylingen d.d. ,

de griffier, de voorzitter,

Robert van Dijk Carla G.J. Breuer

Uitleg kleuren

- Afgehandeld
- Lopend actiepunt
- Lopend actiepunt waarvoor geen afhandeldatum is afgesproken
- Lopend actiepunt waarvoor de afhandeldatum binnen 30 dagen is
- Afhandeldatum overschreden

	Datum ontvangst	Actie/toezegging/stand van zaken commissie.	College
W.44	7-mrt-16	Inkoop Jeugdhulp 2017: regelmatige terugkoppeling over pilot Alphen a/d Rijn en Kaag en Braassem	van Kempen
W.44	7-mrt-16	Inkoop Jeugdhulp 2017: regelmatige terugkoppeling over pilot Alphen a/d Rijn en Kaag en Braassem	van Kempen
W. 47	7-mrt-16	Wachtlijsten veilig thuis. Na elke AB vergadering terugkoppeling aan commissie.	van Kempen
W.50	11-apr-16	Integratie statushouders: Periodiek terugkoppelen Handboek integratie statushouders	van Kempen
Bft 15	16-okt-13	Stand van zaken burgerpartic	van Velzen
P04	27-feb-14	Start integriteitsmonitor vanaf oktober 2014. Stand van zaken bespreken in december 2014. Erop toezien dat integriteit in organisatie afdelingsbreed wordt uitgedragen. Start maart 2015.	Burgemeester
P05	16-apr-14	Twee jaarlijks bespreken doorontwikkeling sharepoint/Ict raad en griffie.	Griffier

Afgesproken afhandeldatum	Afgehandeld	Zaaknummer	Afdeling	medewerker	Uiterlijke afhandeldatum	Oorsprong	Stand van zaken van college	
Periodieke terugkoppeling							Wethouder geeft schriftelijke of mondelinge reactie zodra aan de orde.	
Periodieke terugkoppeling							Wethouder geeft schriftelijke of mondelinge reactie zodra aan de orde.	
Na elke AB-vergadering RDOG HM								
Per kwartaal	project is afgerond per 1-1-2018				31-mrt-17		eindverslag in voorbereiding	
Vast actiepunt			Gwe	Bart van K	1-dec-17	Commissie BF&T		
Jaarlijks					1-dec-16	Presidium		
1-jun-18					1-dec-16	Presidium		

Lange termijn agenda voor de gemeenteraad Teylingen
Versie 4 januari 2019

Onderwerp	Toelichting onderwerp	Procesfase*	Complexiteit (max *****) Hamerstuk/ Bespreekstuk of Commissie	Portefeuillehouder	Domein/medewerker
Raad 20 december 2018					
Ruimte					
Bestemmingsplan 'Loosterweg 44/46 en 51f, Voorhout'	Het bestemmingsplan maakt de bouw van een nieuw kassencomplex mogelijk op de locatie Loosterweg 51f in Voorhout en het kassencomplex aan de Loosterweg 44/46 wordt wegbestemd (verplaatsing kassencomplex).	Besluitvorming	*	Bas Brekelmans	Ruimte
Reconstructie kruising Bergamolaan/'s Gravendamseweg	Maakt onderdeel uit van het GVVP programma, onderdeel V50.	Besluitvormend	**	Rob ten Boden	Buitenruimte/ Richard van Eeuwijk
GOM-woningen Eikenhorstlaan in Voorhout	Met een ontwikkelaar vindt momenteel op ambtelijk niveau overleg plaats over de mogelijkheid voor de bouw van 60 GOM-woningen aan de rand van Voorhout. Het betreft de locatie tussen de Eikenhorstlaan, Engelselaan en de Teylingerdreef, dus niet de Roodemolenpolder.	Opiniërend/informe rend	*	Bas Brekelmans	Ruimte
Welzijn					
Visie immaterieel erfgoed.	Vanwege het aangenomen amendement op 8 maart 2018 wordt een visie voor immaterieel erfgoed opgesteld.	Besluitvorming	*	Arno van Kempen	Ruimte/Carol Bekker
Subsidie t.b.v. restauratie monument	Voorstel om voor restauratie een subsidie beschikbaar te stellen	Besluitvorming		Arno van Kempen	Ruimte/Carol Bekker
Vervolg zorgombudsman	N.a.v. het initiatiefvoorstel van de CU is een pilot uitgevoerd in samenwerking met de nationale ombudsman. De nationale ombudsman heeft een advies voorbereid over de ombudsfunctie in het sociaal domein.	Opiniërend/besluitv orming		Raad	Griffie
DEB					
Raad 31 januari 2019					
Ruimte					
Herindeling wijken en buurten	Voor betrouwbare informatieverwerking (datagedreven werken) is het essentieel de Wijken en Buurten te actualiseren conform de nieuwe richtlijnen van het CBS.	Uitvoeringsinformat ie			Strategie en Projecten/Datalab/Maai ke Liem

Zienswijze regionale huisvestingsverordening Holland Rijnland	De concept regionale huisvestingsverordening Holland Rijnland 2019 ligt naar verwachting van 20 december tot en met 14 februari ter inzage.	Besluitvorming	***	Bas Brekelmans	Ruimte/Thijs van Drunen
besluit over (ontwerp)verklaring van geen bedenkingen voor aanvraag omgevingsvergunning bedrijfsuitbreiding Elsto, Loosterweg 7 in Voorhout.	De gemeente heeft een aanvraag omgevingsvergunning bedrijfsuitbreiding ontvangen van fa. Elsto, Loosterweg 7 in Voorhout. Omdat deze aanvraag in grote mate afwijkt van het bestemmingsplan wordt u gevraagd om te besluiten	Besluitvormend	**	Bas Brekelmans	Ruimte/Lindy van der Klaauw
Presentatie over ODWH + bespreken kadernota ODWH	Presentatie over ODWH + bespreken kadernota ODWH	Informerend	Commissie	Rob ten Boden	Ruimte/Marijke Waterreus
Doorgaande weg Warmond	Afspraak gemaakt in commissie november agendering in januari	Besluitvormend	*****	Rob ten Boden	Buitenruimte/Arjen Visser
Voorlopig niet starten van de bouwwerkzaamheden 28 woningen plan Hof van Liduina (Hoek Endepoellaan-De Weiden) te Warmond en bezwaar tegen omgevingsvergunning	In overleg met de gemeenteraad te komen tot een gemeentelijk standpunt in deze kwestie. Daarnaast de gemeenteraad informeren over de laatste stand van zaken over de ingediende bezwaren tegen de verleende omgevingsvergunning	Opiniërend	***	Bas Brekelmans	Ruimte/Thea Aandewiel en Koos van Kampen
Bestemmingsplan 'Hyacintenlaan 6, Warmond'	Het bestemmingsplan maakt de bouw van drie extra woningen bij de bestaande woning op het perceel Hyacintelaan 6 in Warmond mogelijk. Binnen de huidige woonbestemming is slechts één woning toegestaan.	Besluitvormend		Bas Brekelmans	Ruimte/Jan den Braber
Welzijn					
Ruïne van Teylingen	afsluitende notitie	Beeldvorming		Arno van Kempen	Ruimte / H.Matthijssen
Verbreding HHT regeling	Besluit over besteding van budget behalve voor huishoudelijke hulp ook voor andere vormen van verlichting van mantelzorg.	Besluitvorming		Arno van Kempen	Maatschappelijke Ontwikkeling/Heleen Doelman
Verordening Wmo	De verordening Wmo moet aangepast worden op de AMvB abbonementstarief 2019	Besluitvorming		Arno van Kempen	MO/Hanneke Bakker en Bram Danen
Wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling ISD Bollenstreek	Technische wijziging GR ivm fusie van Noordwijk.	Besluitvorming		Arno van Kempen	MO/Laura Kluft
Begroting Jeugdhulp	De bespreking van de gemeentebegroting is begin november. Dan is nog niet alle info beschikbaar voor de jeugdhulpbegroting daarom komt deze nu separaat naar de raad. Als onderdeel hiervan wordt de wijziging in de vereveningssystematiek meegenomen.	Informerend		Arno van Kempen	Maatschappelijke ontwikkeling / Anne Kooistra

Integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs	Nu de spreidingsplannen Sassenheim en Voorhout afgestemd zijn met de schoolbesturen dient het Integraal Huisvestingsplan voor het onderwijs vastgesteld te worden door de raad.	Besluitvorming	***	Arno van Kempen	Maatschappelijke Ontwikkeling/ Esther Loos en Babs Barnhoorn
DEB					
Raad 7 maart 2019					
Ruimte					
Technische discussienota verstedelijking en mobiliteit	Afspraak gemaakt in commissie november agendering in februari				
Aanvraag omgevingsvergunning bouwen van 12 appartementen en horecagelegenheid op percelen Hoofdstraat 222-224 te Sassenheim	Om aan het plan te kunnen meewerken is een afwijking noodzakelijk van het bestemmingsplan op grond van artikel 2.1, eerste lid, onder c en 2.12, eerste lid, onder a, onder 3° van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo). Hierdoor is er een verklaring van geen bedenkingen nodig is van de raad vóórdat het college hierop kan beslissen. Nu wordt het conceptbesluit voorgelegd, dat na besluit van de raad ter inzage wordt gelegd. Hiertegen kunnen zienswijzen worden ingediend	Besluitvorming	**	Bas Brekelmans	Ruimte/Koos van Kampen
Communicatie rondom (ver-)bouwprojecten	Met dit project willen we bereiken dat we in Teylingen bij bouwprojecten goed en tijdig geïnformeerde inwoners hebben, die serieus worden genomen en die waar mogelijk invloed kunnen uitoefenen op hun leefomgeving. We onderzoeken met welke afspraken we dit kunnen bewerkstelligen, met in achtneming van ieders rol en verantwoordelijkheid. We doen dit in co-creatie met de betrokkenen; inwoners, gemeenteraad, college, ambtelijke organisatie, projectontwikkelaars en aannemers.	Besluitvorming		B	Ruimte
Herindeling wijken en buurten	Voor betrouwbare informatieverwerking (datagedreven werken) is het essentieel de Wijken en Buurten te actualiseren conform de nieuwe richtlijnen van het CBS.	Informerend	*		Strategie en Projecten/Datalab/Maaike Liem
Welzijn					
Kadernota RDOG 2020	de Kadernota 202 van de Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden, met het verzoek uw eventuele zienswijze op deze Kadernota vóór 20 maart 2019 aan de secretaris van het bestuur te doen toekomen. Dit kan onder voorbehoud goedkeuring Raad ivm planning raad.	Besluitvorming		Arno van Kampen	MO/Johan van Rixtel
Analyse zorglandschap jeugd	De analyse zorglandschap geeft een beeld van het lokale zorglandschap en de inrichting van de lokale teams. Deze informatie kan onder andere gebruikt worden bij het opstellen van een inkoopstrategie.	informerend		Arno van Kampen	MO/Lisette Hoek

Verlenging transformatie agenda en stand van Zaken Maatschappelijke Zorg	Informeren over de verlenging van de transformatie agenda en hoe we de gemeenteraad willen meenemen in de onderdelen van de transformatie agenda. Het eerste onderwerp wordt nader toegelicht: stand van zaken Maatschappelijke Zorg	Informerend	Commissie	Arno van Kempen	Laura Kluft/ Anja de Rijk
DEB					
Kaderbrief HLTsamen (onder voorbehoud)		besluitvorming		Carla Breuer	Bedrijfsvoering, Paul Schadde van Dooren
1e wijziging GR HLTsamen	Toestemming geven aan het college voor het wijzigen van de GR HLTsamen.	Besluitvorming	**	Carla Breuer	Bedrijfsvoering/JZ/Annemieke Star
Raad 28 maart 2019					
Ruimte					
Evaluatie "Deregulering afgeven (algemene) verklaring van bedenkingen weigeren omgevingsvergunnning"	Nav R.50 actielijst: Toezegging voorleggen evaluatie aan de raad voor eventuele continuering	Besluitvorming	**	Bas Brekelmans	Ruimte/Paulette van der Eijk
Welzijn					
Evaluatie Hart voor de Jeugd		informerend		Arno van Kempen	MO/Anne Kooistra
ISD Bollenstreek: Evaluatie tegenprestatie naar vermogen		informerend		Arno van Kempen	MO/Hanneke Bakker
DEB					
Evalueren seizoen 2018 en keuzes maken hoe verder met toezicht en handhaving op Koudenhoorn	Een veilige woon en leefomgeving voor onze inwoners.	Besluitvorming	B	Carla Breuer	Buitenruimte
Kaderbrief HLTsamen	Zienswijze	Besluitvorming		Bas Brekelmans	Bedrijfsvoering
Raad 25 april 2019					
Ruimte					
Welzijn					
Verordening leerlingenvervoer		Besluitvorming	*	Arno van Kempen	Maatschappelijke Ontwikkeling/ Esther Loos
Ruïne van Teylingen	afsluitende notitie	oordeelsvorming		Arno van Kempen	Ruimte / H. Matthijssen
DEB					
Kader duurzame gebiedsontwikkeling	Doel van dit project is om duurzaamheid te verankeren in gebiedsontwikkeling, gebiedsrenovatie en gebiedsonderhoud. Duurzaamheid heeft in deze vijf pijlers: Energie, Circulair, Natuur en milieu (Biodiversiteit), Klimaatadaptatie en Duurzame mobiliteit.	Besluitvorming	***	Rob ten Boden	RO/ Lesley ter Maat
Vaststellen verordeningen ingevolge de Gemeentewet artikelen 212 en 213a	De Financiële verordening en de Onderzoeksverordening worden geactualiseerd.	besluitvorming		Bas Brekelmans/Carla Breuer	Bedrijfsvoering/Kleijhorst en Van Wieringen
Raad 6 juni 2019					
Ruimte					
Begroting gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West-Holland 2020	Zienswijze indienen op de concept-begroting	Besluitvorming	**	Rob ten Boden	Bedrijfsvoering A. Star/J. Augustinus
Begroting gemeenschappelijke regeling Vuilafvoerbedrijf	Zienswijze indienen op de concept-begroting	Besluitvorming	**	Rob ten Boden	Bedrijfsvoering A. Star/J. Augustinus

Verbeterplan en voorstel ommunicatie rondom (ver-)bouwprojecten	Met dit project willen we bereiken dat we in Teylingen bij bouwprojecten goed en tijdig geïnformeerde inwoners hebben, die serieus worden genomen en die waar mogelijk invloed kunnen uitoefenen op hun leefomgeving. We onderzoeken met welke afspraken we dit kunnen bewerkstelligen, met in achtneming van ieders rol en verantwoordelijkheid. We doen dit in co-creatie met de betrokkenen; inwoners, gemeenteraad, college, ambtelijke organisatie, projectontwikkelaars en aannemers.	Besluitvorming		B	Ruimte
Welzijn					
Begroting gemeenschappelijke regeling Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg	Zienswijze indienen op de concept-begroting	Besluitvorming	**	Arno van Kempen/Carla Breuer	Bedrijfsvoering A. Star/J. Augustinus
Begroting gemeenschappelijke regeling KDB/Maregroep	Zienswijze indienen op de concept-begroting	Besluitvorming	**	Arno van Kempen	Bedrijfsvoering A. Star/J. Augustinus
Begroting gemeenschappelijke regeling ISD Bollenstreek	Zienswijze indienen op de concept-begroting	Besluitvorming	**	Arno van Kempen	Bedrijfsvoering A. Star/J. Augustinus
DEB					
Jaarrekening 2018 HLTsamen (onder voorbehoud)		Besluitvorming		Carla Breuer	Bedrijfsvoering, Paul Schadde van Dooren
Begroting gemeenschappelijke regeling HLTsamen	Zienswijze indienen op de concept-begroting	Besluitvorming	**	Carla Breuer/Bas Brekelmans	Bedrijfsvoering A. Star/J. Augustinus
Begroting gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland	Zienswijze indienen op de concept-begroting	Besluitvorming	**	Arno van Kempen	Bedrijfsvoering A. Star/J. Augustinus
Jaarrekening 2018 Teylingen		Besluitvorming		Bas Brekelmans	Bedrijfsvoering, Marco Kleijhorst
Raad 11 juli 2019					
Kadernota 2020 Teylingen (onder voorbehoud)		Besluitvorming	Bespreekstuk	Bas Brekelmans	Bedrijfsvoering, Marco Kleijhorst
1e tussentijdse rapportage 2019		Besluitvorming	Bespreekstuk	Bas Brekelmans	Bedrijfsvoering, Marco Kleijhorst
Ruimte					
Welzijn					
Ruïne van Teylingen	besluitvorming vervolg traject Ontwikkeling Ruïne van Teylingen tot icoon	besluitvorming		Arno van Kempen	Ruimte / H. Matthijssen
DEB					
Raad 26 september 2019					
Ruimte					
Welzijn					
DEB					

Raad 31 oktober 2019					
Ruimte					
Welzijn					
DEB					
Bestuursrapportage HLTsamen	Zienswijze	Besluitvorming	Bespreekstuk	Bas Brekelmans	Bedrijfsvoering
Raad 7 november 2019					
Begroting 2020 Teylingen		besluitvorming	Bespreekstuk	Bas Brekelmans	Bedrijfsvoering, Marco Kleijhorst
Raad 28 november 2019					
Ruimte					
Welzijn					
DEB					
2e tussentijdse rapportage 2019		Besluitvorming	Bespreekstuk	Bas Brekelmans	Bedrijfsvoering
Raad 19 december 2019					
Ruimte					
Welzijn					
DEB					
2e tussentijdse rapportage 2019		besluitvorming	Bespreekstuk	Bas Brekelmans	Bedrijfsvoering, Marco Kleijhorst
Nader te plannen 2019					
Verordening onderwijshuisvesting	De VNG komt naar verwachting in de zomer 2018 met een nieuwe modelverordening onderwijshuisvesting.	Besluitvorming	*	Arno van Kempen	Maatschappelijke Ontwikkeling/ Esther Loos
Evaluatie Burgerpanel					
Datagestuurd subsidieren	Presentatie/voorstel over de mogelijkheden van datagestuurd subsidieren vanaf 2020	beeldvorming	*	Arno van Kempen	Maatschappelijke Ontwikkeling/Tallie Habermehl
			***		

Evaluatie Hulp bij het huishouden	Evaluatie 'schoon en leefbaar huis' waarin de uitkomsten van de recent gedane uitspraken van de Centrale raad van Beroep zijn meegenomen.	Informerend	***	Arno van Kempen	MO/Hanane el Akili
Handhaving	Kaderstelling van het handhavingsbeleid	Informerend/Besluitvormend	***	Arno van Kempen	MO/Hanneke Bakker
paraplubestemmingsplan Teylingen voor beeldbepaldende panden	Op 8 maart 2018 heeft de gemeenteraad besloten om een bestemmingsplanprocedure te starten om voor circa 75 beeldbepalende panden een beschermde status te creëren.				RO

Jaarcijfers 2018 + veiligheidsjaarplan 2019	Er wordt een toelichting gegeven op de jaarcijfers 2018 van de politie en het veiligheidsjaarplan voor 2019.	Informerend		Carla Breuer	Politie/Buitenruimte
Actualisatie Algemeen Plaatselijke Verordening	Jaarlijks updaten van APV	Besluitvorming		Carla Breuer	Buitenruimte/ Pieter van Tilburg
Programmabegroting Veiligheidsregio Hollands Midden	Op grond de Wgr stuurt het DB van de GR VRHM de ontwerpbegroting 2019 aan de raden van de deelnemende gemeenten. De raad krijgt de gelegenheid een zienswijze in te dienen op de ontwerpbegroting.			Carla Breuer	Buitenruimte/ OOV
Regionaal risicoprofiel	Het risicoprofiel geeft inzicht in de risico's die in de regio Hollands Midden kunnen plaatsvinden. Op basis van dit inzicht kan strategisch beleid gevoerd worden om de aanwezige risico´s te voorkomen en te beperken.			Carla Breuer	Buitenruimte/ OOV
Regionaal beleidsplan Veiligheidsregio Hollands Midden 2020-2023	Het regionaal beleidsplan geeft richting aan de koers, ontwikkeling en werkzaamheden van de veiligheidsregio voor de komende vier jaar. Conform de Wet veiligheidsregio's overlegt de burgemeester met de gemeenteraad over het ontwerpbeleidsplan voorafgaand aan de vaststelling.			Carla Breuer	Buitenruimte/ OOV
Integraal veiligheidsbeleid 2020-2023	Het integraal veiligheidsbeleid is de kadernota op het gebied van veiligheid. Het bevat onze visie, strategische uitgangspunten, prioriteiten en hoofdlijnen van de aanpak. Tijdens het opstellen van het beleid wordt een intensief participatietraject doorlopen.			Carla Breuer	Buitenruimte/ OOV
Onderzoek effectiviteit HOV					RO
Omgevingsvisie	De middelen voor het opstellen van een Omgevingsvisie worden via de Kadernota 2019 aangevraagd.				RO
Onderzoek WMO-budget 2015	Nav actielijst W.72 UPDATE: dit wordt meegenomen bij het project integrale toegang				

Vaststellen van de inkoopstrategie jeugdhulp 2021	In 2021 worden nieuwe contracten afgesloten, ter voorbereiding hiervan moet een inkoop strategie worden vastgesteld.			Arno van Kempen	Maatschappelijke ontwikkeling /Anne Kooistra
Verordening Jeugdhulp	Aanpassing van de verordening na evaluatie Hart van de Jeugd			Arno van Kempen	Maatschappelijke ontwikkeling / Lisette Hoek
ISD Bollenstreek: Evaluatie verordening minimabeleid en activering				Arno van Kempen	MO/Hanneke Bakker
Bestemmingsplan STV (Sportpark Rodemolen)	Het bestemmingsplan maakt de 10e en 11e baan en 2 kinderbaantjes mogelijk voor het nieuwe tennispark van STV	Besluitvorming	*	Bas Brekelmans	RO
Lokale warmtevisie(s)	Om de warmtetransitie op gang te brengen, heeft het Rijk besloten dat elke gemeente uiterlijk in 2021 een transitievisie warmte (ook wel warmtevisie) heeft opgesteld. In dit document legt de gemeenteraad het tijdspad vast waarop wijken/buurten van het aardgas gaan. Ook wordt vastgelegd welke wijk/ buurt(en) voor 2030 van het aardgas af gaan.	Besluitvorming	***	Rob ten Boden	RO/ Lesley ter Maat
Actualisatie van het Exploitatieplan Hooghkamer (4e herziening) inclsuief gementelijke grex Hooghkamer (vertrouwelijk); planning raad maart 2019					
Afvalbeleidplan inclusief onderzoek hergebruik bedrijfsafval	O.a. keuze voor scenario om VANG scheidingsdoelstellingen te behalen	Informerend		Rob ten Boden	
Bestemmingsplan Bouwmarkt Oosthoutlaan	Een voorontwerp van het bestemmingsplan heeft ter inzage gelegen. De opzet van het bestemmingsplan bestaat uit het wijzigen van het bouwvlak en het daarbinnen opnemen van de bestemming bedrijven en bouwmarkt. Ten behoeve van de watercompensatie wordt het eilandje binnen het bedrijventerrein versmald.			Bas Brekelmans	RO
Actieplan Fiets	Actieplan Fiets opstellen waarin de maatregelen voor de komende jaren zijn benoemd. Dit plan is van belang voor zowel het verduurzamen van het netwerk in de vorm van verbindingen en de uitvoering daarvan, alsook het verhogen van de verkeersveiligheid op dit netwerk. In 2019 zal (in participatie) een Fietsplan worden opgesteld. Na 2019 zullen de uitwerkingen van het plan worden gerealiseerd.	Besluitvorming		Bas Brekelmans	RO
Zuidelijke Randweg Voorhout	Er vindt in 2019 een eerste verkenning plaats naar de (on)mogelijkheden van een zuidelijke randweg Voorhout. Afhankelijk van de uitkomsten kan na 2019 een vervolg worden gegeven.	Besluitvorming		Bas Brekelmans	RO

Actualiseren Woonvisie Teylingen	Actualiseren Woonvisie Teylingen 2015-2019. We laten deze interactief tot stand komen met inwoners. We halen ideeën op, met de huidige demografische situatie en woningmarkt als basis. Ook de reacties van inwoners op het raadsprogramma nemen we hierin mee. We borgen de Woonvisie later in de Omgevingsvisie.	Besluitvorming		Bas Brekelmans	RO
Integrale toegang	Besluitvorming integrale toegang	Besluitvorming		Arno van Kempen	MO

opinievorming	behandeling van een raadsvoorstel in de raadscommissie (alleen apart vermeld als dit niet in dezelfde maand gebeurt als de raadsbehandeling)
richting geven	behandelen van een richtinggevend raadsvoorstel (b.v. startnotitie, keuzenota) in raadscommissie en raad voorafgaand aan de besluitvorming over het totale onderwerp
besluitvorming	behandeling van een raadsvoorstel in de raad (en voorafgaand in de raadscommissie van dezelfde maand)
uitvoeringsinformatie	informatie/presentatie in de raadscommissie over een onderwerp waar de raad geen besluit (meer) over hoeft te nemen

Nog te plannen > 2019					
Onderzoek naar de ontwikkelingen van de parkeerbehoefte en parkeernormen in relatie tot nieuwe woonvormen en planontwikkelingen.			B	Bas Brekelmans	Ruimte
De raad, het college en de organisatie zijn toegerust om (structureel) te werken met (ideeën en wensen van) inwoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen .	Afstemmen van rollen en verantwoordelijkheden in het kader van overheids participatie (right to challenge) en hierbij specifiek aandacht schenken aan verwachtingenmanagement.				S&P / Maaike Pippel
We benutten de kennis en kunde van de Teylingse samenleving.	Samen met de raad en inwoners het concept wijkmarkten evalueren en (eventueel) doorontwikkelen.				S&P / Maaike Pippel
Teylingen blijft een zelfbewuste en sterke partner in de regio, die in contact en samenwerking met anderen ook op regionaal niveau successen wil boeken.	Samen met de provincie en (regio-)gemeenten verder doorontwikkelen van het gebiedsgericht werken.				S&P / Maaike Pippel
Meer grip hebben op de verbonden partijen om uiteindelijk een betere kwaliteit met elkaar te bereiken.	De nota 'Verbonden partijen' en het beleidskader "Governanceregime Verbonden partijen 2018 gezamenlijk met de raad en griffie uitwerken waardoor de bestuurlijke inbreng verder verstevigt				S&P / Maaike Pippel
Meer grip hebben op de verbonden partijen om uiteindelijk een betere kwaliteit met elkaar te bereiken.	Uitvoeren tussenevaluatie HLT				S&P / Maaike Pippel
Efficiënte en effectieve inzet op het maatschappelijk vastgoed.	Scenario's schetsen die leiden tot het terugdringen van m2 aan accommodaties en/of afstoten van accommodaties en die voorleggen ter besluitvorming.				BV / Laurens Prikken

Lokaal/ Regionaal (HLT, HR, B5 etc.	Participatie	Opmerkingen: toelichting op (afwijking) planning
Lokaal	Reguliere inspraak	
Lokaal		Wordt geagendeerd voor gemeenteraad van 20 december voor vrijgeven budget.
Lokaal en Regionaal	participatietraject nader te bepalen nadat college en raad (in principe) akkoord gaan met de realisatie van de GOM-woningen op deze locatie	In oktober jl. heeft GOM-directeur Onno Zwart uitleg gegeven over wat de GOM doet en over de opgave voor de realisatie van Greenportwoningen in de Duin- en Bollenstreek. Doel van dit agendapunt is dat de raadscommissie Ruimte een mening vormt over de ontwikkeling van GOM-woningen op de locatie Eikenhorstlaan/Van den Berch van
Lokaal	Reguliere inspraak	De visie is in september ter inzage gelegd. Behandeling in de raad is derhalve voorzien voor december 2019
Lokaal		
Lokaal		
Lokaal en Regionaal		eind 2018/begin 2019

Lokaal en Regionaal	Lokaal en Regionaal	nieuwe planning van Holland Rijnland
Lokaal		Verplaatst van raad september naar januari vanwege aangepast bouwplan nav zienswijze en lopend overleg tussen initiatiefnemer en eigenaar aangrenzend perceel.
Lokaal		
Lokaal	participatieontwerp	
Lokaal		
Lokaal	Reguliere inspraak	
Lokaal	BOB	participate: inwoners, ondernemers, verenigingen
Lokaal/HLT		Vaststelling van de regeling is collegebevoegdheid, maar kader (van huishoudelijke hulp naar verlichting mantelzorg) is raadsbevoegdheid
B5		
B4		

Lokaal	participatie met het onderwijsveld	
Lokaal	Plan wordt nog ter inzage gelegd. Ontwikkelaar heeft plan besproken met Teylingse OndernemingsVereniging, Stichting Beheer Park Rusthoff en Stichting Oud Sassenheim.	
Lokaal		Februari 2019; bespreken discussienota in commissie. Op basis van een door het college op te stellen discussienota, aangevuld met de resultaten van de hiervoor benoemde bijeenkomsten in januari, inventariseren we de opvattingen, ideeën en opmerkingen van de commissie Ruimte. Alle verzamelde informatie is input voor de mogelijke oplossingsrichtingen.
Lokaal en Regionaal		eind 2018/begin 2019
Regionaal		
Regionaal		

B5/Duin en Bollenstreek	De transformatie agenda is grotendeels samengesteld door inwoners. Bij de ontwikkelingen van de Maatschappelijk Zorg zijn inwoners betrokken	
Regionaal		
Lokaal		verplaatst van raad september naar maart, vergt meer voorbereiding.
Regionaal		
Regionaal		
Lokaal		
Lokaal		
HLT		
Lokaal	BOB	participatie: inwoners, ondernemers en verenigingen
Regionaal		Verwachte besluitvorming raad april 2019.
Lokaal		Eerder gepland in december 2018 en februari 2019.
Regionaal		
Regionaal		

Lokaal		
Regionaal		
Regionaal		
Regionaal		
Regionaal		
Regionaal		
Regionaal		
Lokaal		
Lokaal		
Lokaal		
Lokaal	BOB	participatie: inwoners, onderenemers en verenigingen

Lokaal		

Lokaal		

Lokaal		

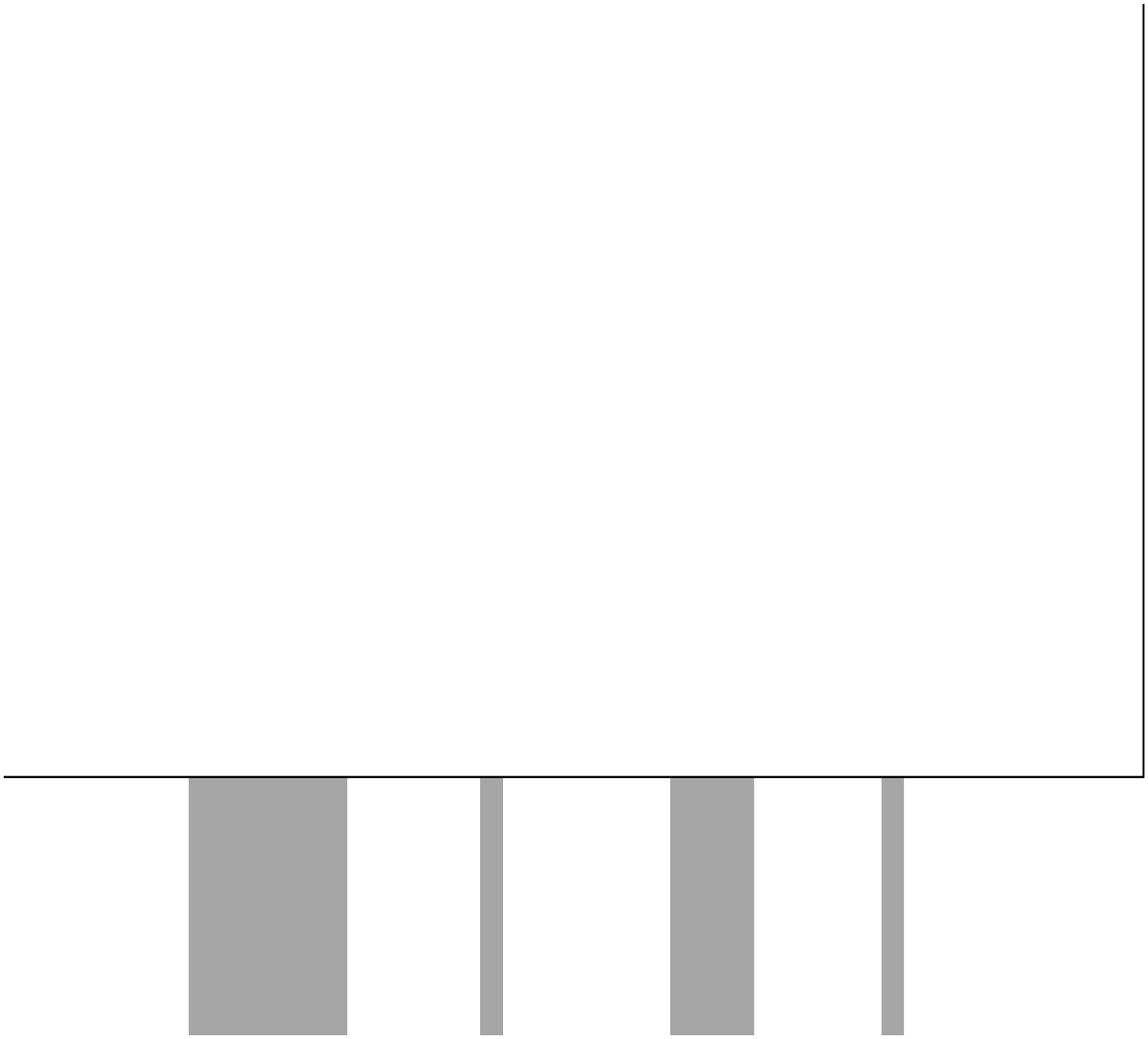
Lokaal		
Lokaal		
		eind 2018
Lokaal		

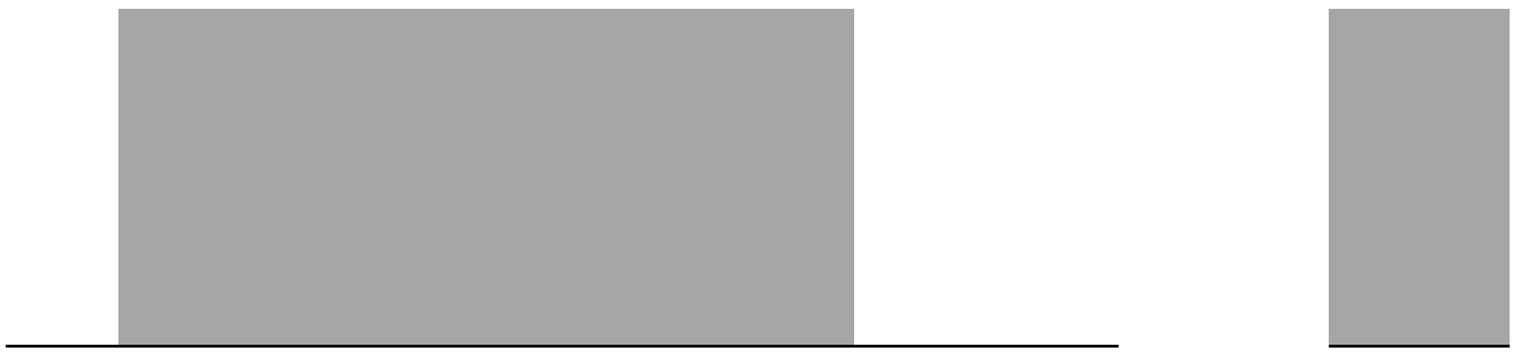
Lokaal		
		Verwacht wordt een voorontwerp van dit paraplubestemmingsplan begin 2019 in het kader van de inspraak ter inzage te leggen.
Lokaal		feb-19
Lokaal		Verwachte besluitvorming raad: maart 2019.
Regionaal		Verwachte besluitvorming raad: juni 2019.
Regionaal		N.t.b.
Regionaal		N.t.b.
Lokaal		Verwachte besluitvorming raad: december 2019.
		Betreft een motie voor een onderzoek naar effectiviteit van HOV, maar kan pas geagendeerd worden over jaren, als HOV rijdt.

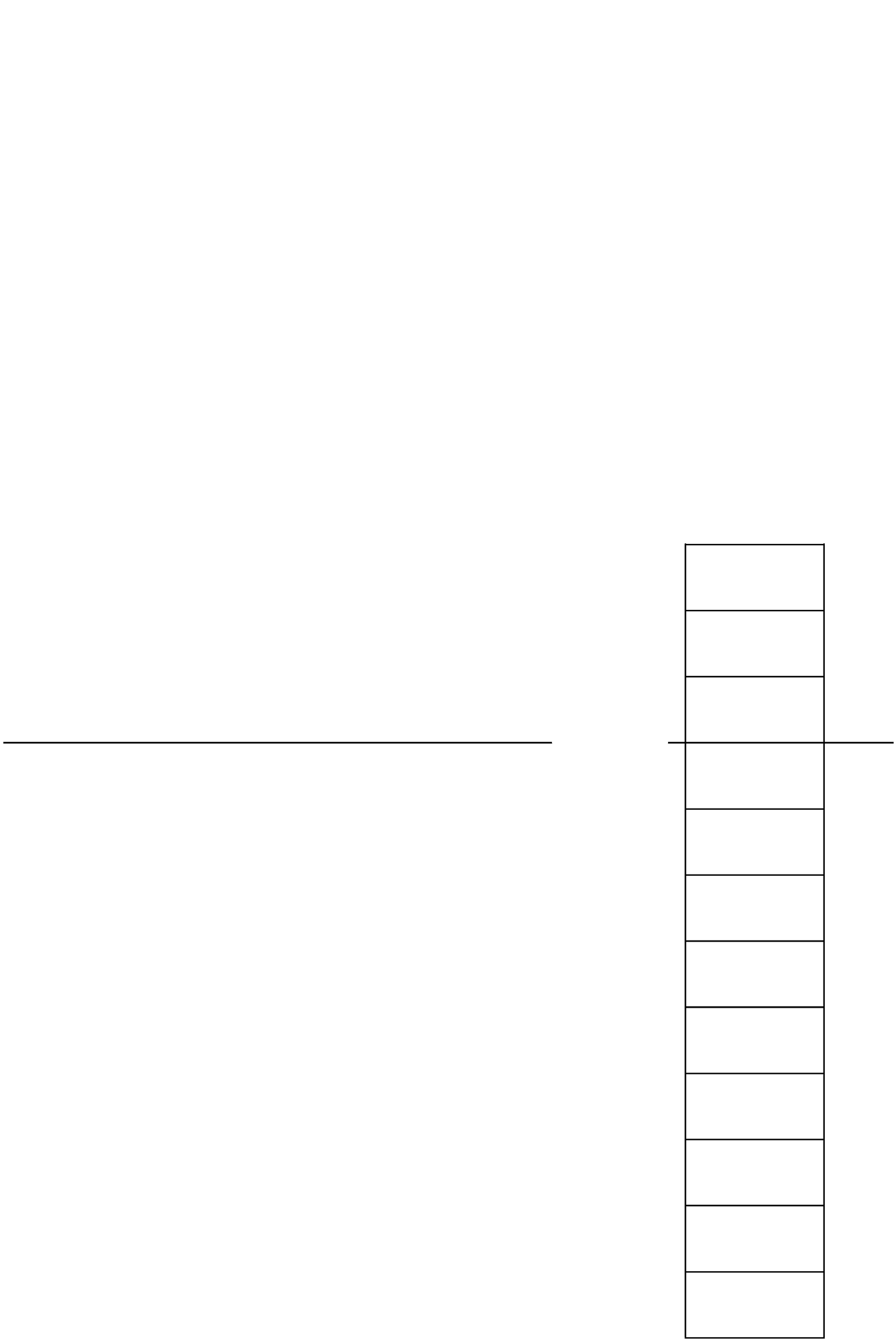
Lokaal		
Lokaal	Reguliere inspraak	In te plannen in 2019 afhankelijk van o.a. grondverwerving
Lokaal	Lokaal	Uiteindelijk moet het proces leiden tot besluitvorming. Definitieve invulling wordt nog vormgegeven.
Lokaal	Part	Traject voor nieuw beleid wordt vervolgd door een kader stellend traject. Raad wordt in november 2018 per raadsmemo geïnformeerd over dit traject.
Lokaal	Reguliere inspraak	nclusief onderzoek hergebruik bedrijfsafval
Lokaal		
Lokaal		

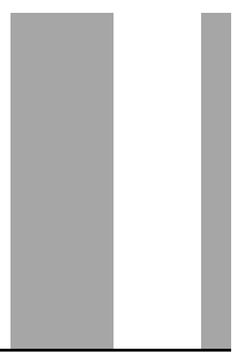
Lokaal													
B4													

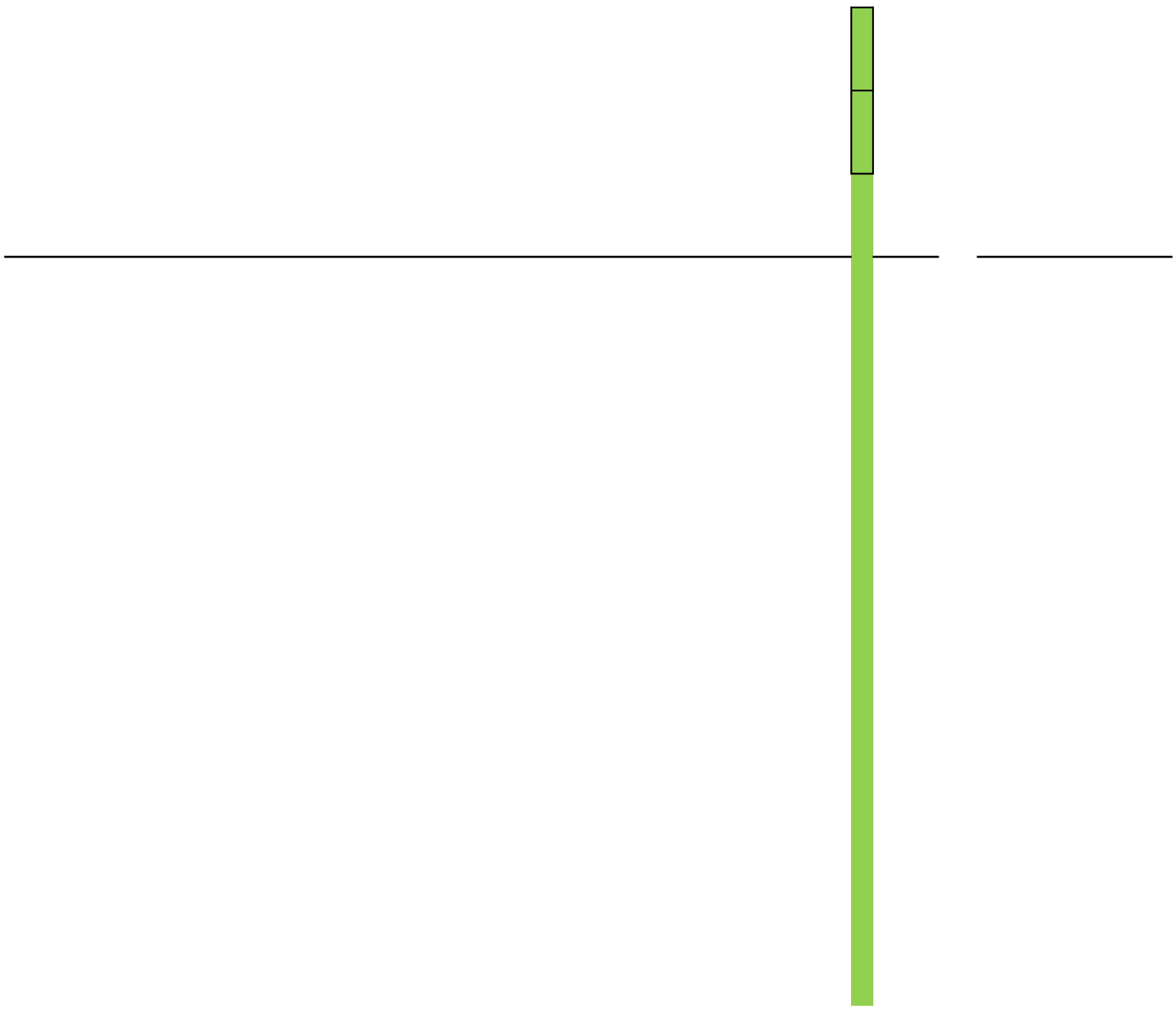
Lokaal		Planning afhankelijk van diverse omstandigheden en partners.

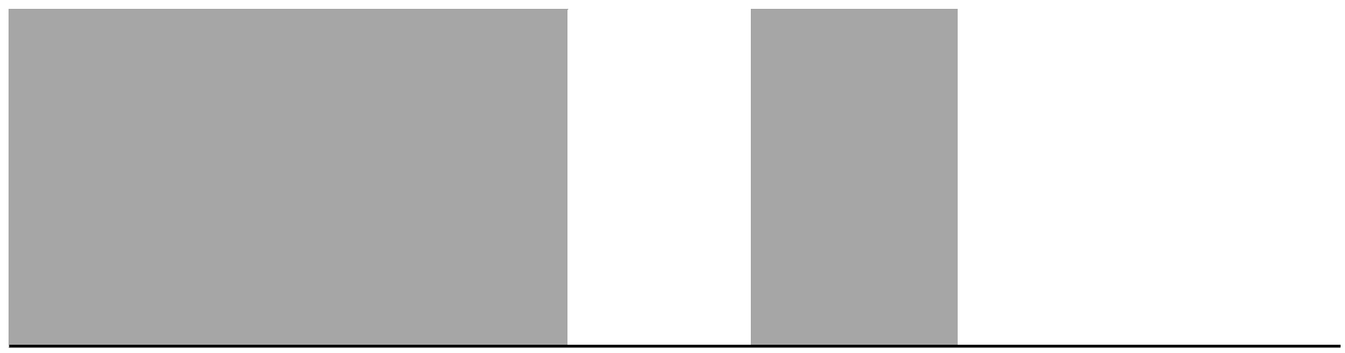

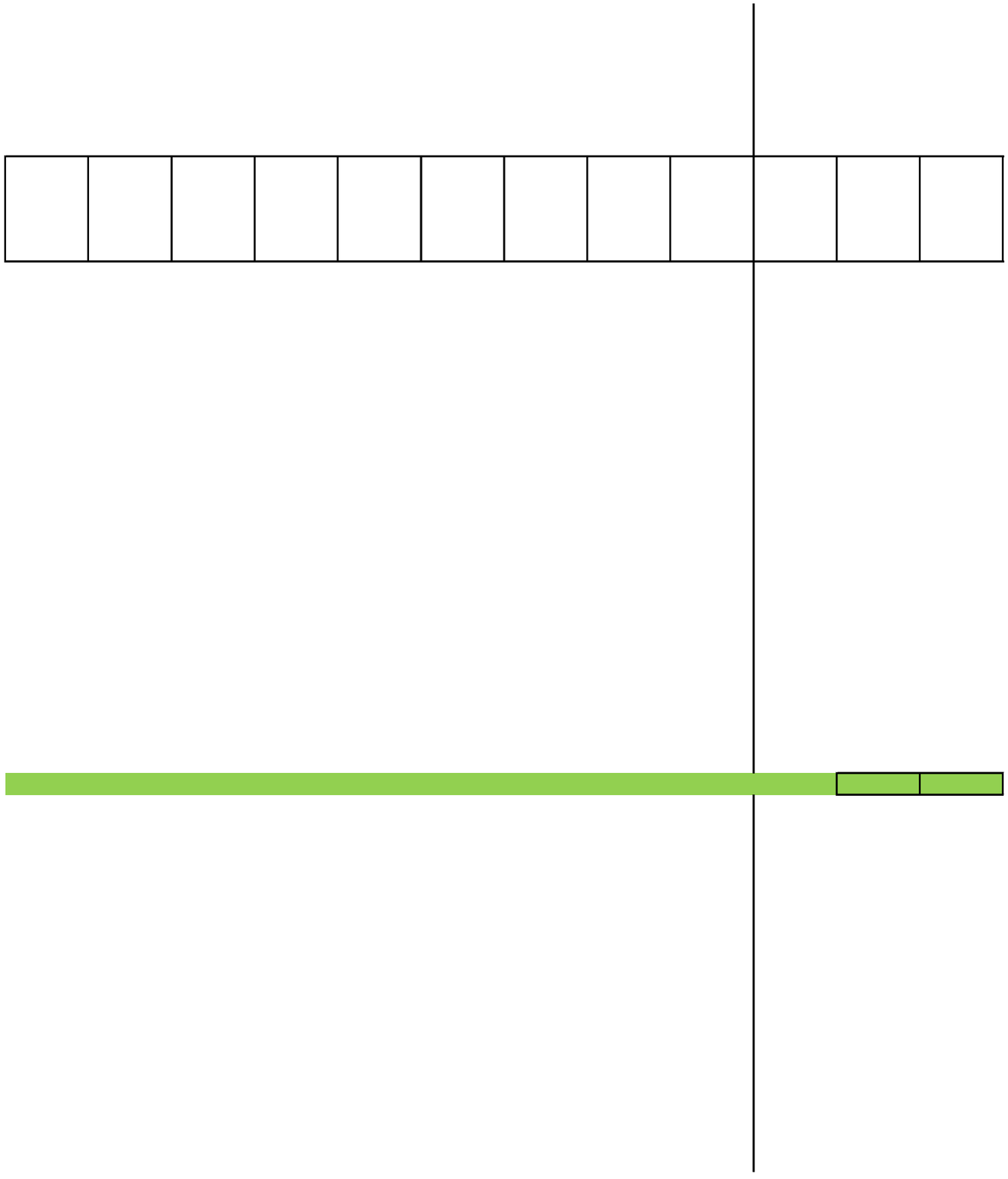

Commissie Welzijn 14 januari 2019

Regiozaken

Hieronder een aantal stand van zaken-mededelingen van enkele regionale bijeenkomsten in het sociaal domein in de periode 4 december 2018 – 14 januari 2019.

1. **PHO Maatschappij 12 december 2018**

Besloten is de lijst met bestuurlijke contacten ('bestuurlijk relatiebeheer jeugdhulpaanbieders') weer op te pakken en uit te gaan voeren. Dit zijn contacten met zorgaanbieders, die vanuit de afzonderlijke portefeuillehouders uit het PHO 1 a 2 keer per jaar worden gehouden en waarover wordt teruggekoppeld in het PHO. Teylingen heeft als zorgaanbieders Cardea en Yoep toegewezen gekregen.

Besloten is om de colleges te adviseren om inhoudelijke klachten over het werkproces van de Jeugdbeschermingstafel door de gemeenten te laten behandelen en klachten over de bejegening door de voorzitter(s) en/of secretaris van de Jeugdbeschermingstafel door het Dagelijks Bestuur van Holland Rijnland te laten behandelen.

Per 1 januari 2018 is een wijziging van bekostigingssystematiek naar een inspanningsgerichte bekostiging voor de GGZ-sector gaan gelden. Per 1 januari 2019 treedt de bekostigingssystematiek ook voor 'ambulante jeugdhulp' en 'jeugdhulp met verblijf' in werking. De keuze voor de bekostigingssystematiek is geen definitieve keuze, het inzicht dat wordt verkregen gebruikt de regio voor het ontwikkelen van de bekostiging. De tarieven zijn in overleg met aanbieders tot stand gekomen. Het PHO heeft ingestemd met de maximale tarieven Jeugdhulp 2019.

In 2015 is het regionaal educatieprogramma vastgesteld. Dit programma is geëvalueerd. Op basis van de evaluatie wordt voorgesteld het huidige beleid in 2019 voort te zetten en op enkele onderdelen bij te sturen. Het Rijk is voornemens de Wet Educatie en Beroepsonderwijs per 1 januari 2020 opnieuw te wijzigen. Nieuw beleid wordt daarom ontwikkeld als de inhoud van de wetswijziging bekend is. Ongeacht de inhoud van de wetswijziging is de intentie uitgesproken om de regionale samenwerking met betrekking tot volwasseneneducatie voort te zetten, met dien verstande dat in de uitvoering de verwijzing, begeleiding en monitoring van uitkeringsgerechtigden moet verbeteren en afwijking van de prioritaire doelgroepen toegestaan is als het budget het toelaat. De NT-1 doelgroep krijgt hierbij bijzondere aandacht.

2. **DB ISD 20 december 2018**

Het actuele informatieveiligheidsbeleid en informatieveiligheidsplan zijn vastgesteld en zullen ter kennisname naar de raden worden gestuurd.

De uitvoeringsregels loonkostensubsidie zijn aangepast naar aanleiding van het terugdraaien van het beleid naar zoals dat voor 1 januari 2018 gold. In de praktijk handelt de ISD vanzelfsprekend al zo, zoals toentertijd ook al gemeld.

Voor de zomer van 2018 is een hernieuwde bestuurlijke aanbesteding Hulp bij het Huishouden gestart. In totaal hebben 11 aanbieders zich ingeschreven. Van de 11 aanbieders voldeden 8 aan de gestelde voorwaarden en zij zijn toegelaten tot de verdere procedure. Dit zijn de 7 voorheen gecontracteerde aanbieders en 1 nieuwe aanbieder. Met alle aanbieders is tot een akkoord over de nieuwe tarieven kunnen komen. Per 1 januari 2019 zijn deze ingegaan. Een begrotingswijziging volgt.

Een evaluatie van de werkwijze 'schoon en leefbaar huis' in het kader van Hulp bij Huishouden is besproken. Belangrijkste conclusies hieruit:

- De tevredenheid met de voorziening is goed en er zijn geen signalen zijn dat de aanbieders de afgesproken resultaten niet zouden behalen.
- Nieuwe klanten lijken iets minder hulp te ontvangen dan bestaande klanten. Dit is niet onverwacht: bij nieuwe klanten kan direct de werkwijze van 'een schoon en leefbaar huis' worden toegepast.
- Het huidige tarief schoon en leefbaar huis lijkt over het algemeen de meeste aanbieders voldoende ruimte te bieden om het gewenste resultaat te behalen. Het aanvullend maatwerk is slechts beperkt nodig.
- Er lijkt vaker aanvullend maatwerk gedeclareerd te zijn dan noodzakelijk volgens onze berekeningen. De aanbieders hebben hier geen verklaring voor gegeven.

Kortom: de werkwijze schoon en leefbaar huis lijkt goed te werken en het tarief lijkt over het algemeen voldoende ruimte te bieden. Knelpunt is echter het aanvullend maatwerk. Daarnaast moet gewezen worden op de uitspraak van de CRvB dat resultaatfinanciering waarschijnlijk weer moet worden vervangen door inspanningsfinanciering ('geen resultaat, maar uren'). Met het oog hierop is het niet wenselijk om de aanbesteding 2019 aan te passen op het punt van aanvullend maatwerk. Aanvullend maatwerk is namelijk niet meer relevant wanneer er weer in uren wordt geïndiceerd. Daarnaast is het aanvullend maatwerk bij sommige aanbieders wel noodzakelijk. Het afschaffen van de regeling zou hen dus voor problemen stellen. De VNG adviseert de bestaande regeling nog even voort te zetten in afwachting van een advies van het Ministerie van VWS over de gevolgen van deze uitspraak.